

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

GODIŠNJE IZVJEŠĆE
31. PROSINCA 2022.

ZAJEDNO S DODATNIM DOKUMENTIMA

Sadržaj

IZVJEŠĆE POSLOVODSTVA ZA 2022. GODINU	3
1. OSNOVNA DJELATNOST DRUŠTVA.....	4
2. POVEZANA DRUŠTVA	4
3. REZULTATI POSLOVANJA I POLOŽAJ NA TRŽIŠTU TE OČEKIVANI RAZVOJ U BUDUĆNOSTI.....	4
4. RIZICI I UPRAVLJANJE RIZICIMA.....	7
5. PODACI O STJECANJU I OTPUŠTANJU VLASTITIH DIONICA.....	8
6. AKTIVNOSTI ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA.....	8
7. ZNAČAJNI DOGAĐAJI NAKON ZAVRŠETKA POSLOVNE GODINE.....	8
8. NEFINANCIJSKI IZVJEŠTAJ.....	8
Izvješće neovisnog revizora	9
ODGOVORNOST ZA GODIŠNJE IZVJEŠĆE	20
KONSOLIDIRANI I NEKONSOLIDIRANI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2022.	21
KORPORATIVNO UPRAVLJANJE.....	150
NEFINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2022. GODINU	156
1. IZJAVA UPRAVE.....	157
2. OPĆENITO.....	160
3. POLITIKA ODRŽIVOG (ESG) POSLOVANJA GRUPE	170
4. PRAKSA IZVJEŠTAVANJA.....	261
DODATAK 1.	263
DODATAK 2.....	265
DODATAK 3.....	267
DODATAK 4.....	270
DODATAK 5.....	271
DODATAK 6.....	274
DODATNI DOKUMENTI UZ GODIŠNJE IZVJEŠĆE	279

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

IZVJEŠĆE POSLOVODSTVA
ZA 2022. GODINU

1. OSNOVNA DJELATNOST DRUŠTVA

Osnovna djelatnost društva ADRIS GRUPA d. d. (dalje: „Adris“ ili „Društvo“) jest upravljanje i ulaganje. Cilj Društva, kao korporativnog centra, koordinacija je ulaganja, upravljanja, razvoja i rada cijelog sustava.

Adris čine tri strateške poslovne jedinice: turizam, kojom upravlja MAISTRA d. d., proizvodnja zdrave hrane, kojom upravlja CROMARIS d. d., i osiguranje, kojom upravlja CROATIA osiguranje d. d. (dalje: „Grupa“).

2. POVEZANA DRUŠTVA

Društvo u okviru svog poslovanja izravno djeluje kroz sljedeća povezana društva:

- ABILIA d. o. o., Rovinj, Hrvatska
- MAISTRA d. d., Rovinj, Hrvatska
- CROMARIS d. d., Zadar, Hrvatska
- CROATIA osiguranje d. d., Zagreb, Hrvatska
- HUP-ZAGREB d. d., Zagreb, Hrvatska

Adris je imatelj 100 % udjela u temeljnom kapitalu društava ABILIA d.o.o., CROMARIS d.d. i HUP-Zagreb d.d., imatelj 92,26 % udjela u temeljnom kapitalu društva MAISTRA d. d. te imatelj 66,96 % udjela u temeljnom kapitalu društva Croatia osiguranje d. d.

Popis svih povezanih društava naveden je u financijskim izvještajima, u bilješci Opći podaci.

3. REZULTATI POSLOVANJA I POLOŽAJ NA TRŽIŠTU TE OČEKIVANI RAZVOJ U BUDUĆNOSTI

U Hrvatskoj je u 2022. zabilježena inflacija od oko 13 posto na godišnjoj razini. Time se Hrvatska suočava s rekordnom inflacijom u svojoj novijoj povijesti. Situacija je slična u gotovo svim zemljama EU-a i ključnim hrvatskim vanjsko trgovinskim partnerima te emitivnim turističkim tržištima. Cijelu godinu obilježila je velika neizvjesnost oko normalizacije lanaca opskrbe jer je Kina provodila politiku nulte stope COVID-19. Nadalje, geopolitička kretanja, prije svega rat u Ukrajini, imali su utjecaj na obustavu dotoka plina i visoke cijene energenata i hrane. Sve ovo utjecalo je i još uvijek utječe na smanjenje gospodarskog rasta. Najveća EU gospodarstva, među kojima su ujedno i naši vanjskotrgovinski partneri nalaze se pred recesijom ili su već u recesiji. Uslijed neizvjesnosti, rasta kamatnih stopa, te nedostatka ulagačkog optimizma i dobrih vijesti u realnom sektoru, na globalnim financijskim tržištima u 2022. godini vladali su negativni trendovi i kolebljivost. Hrvatska je 1. siječnja 2023. uvela euro kao domaću valutu, a proces pripreme trajao je veći dio protekle 2022. godine. Također, početkom 2023. ušla je u schengenski prostor čime će biti atraktivnija za ulaganja i poslovanje. Posljedično, Hrvatska je sredinom 2022. dobila investicijski kreditni rejting što predstavlja do sada najviši kreditni rejting. To već utječe na relativno nižu cijenu zaduživanja. Prinos na 10-godišnju hrvatsku državnu obveznicu u zadnjih godinu dana porastao je s manje od jedan posto na trenutnih oko četiri posto, što znatno poskupljuje refinanciranje tj. povećava teret otplate duga. Da nismo uveli euro, stanje bi vjerojatno bilo još i gore jer članice EU koje nisu pristupile eurozoni, poput Češke, Poljske, Rumunjske ili Mađarske, trenutno se zadužuju po stopama između pet i devet posto. Gledano na razini usporedivog kreditnog rejtinga, članstvo u euro području omogućuje nam oko 1,5 – 2 postotna boda nižu cijenu financiranja.

Rast cijena energenata i hrane utječe na rast ulaznih troškova Adrisovih tvrtki. Sve tvrtke u sastavu Grupe aktivno provode programe transformacije poslovanja. Jedan od segmenata jest i upravljanje troškovima unutar kojega postoje projekti energetske učinkovitosti.

U takvim okolnostima Adris grupa je, prema revidiranim konsolidiranim izvješćima za 2022. godinu, ostvarila ukupan prihod u iznosu od 6,5 milijardi kuna, što je za 14 posto više u usporedbi s prethodnom godinom. Prihod od prodaje robe i usluga iznosio je 6,1 milijardu kuna, i za 16 posto je veći od prihoda ostvarenog u 2021. godini. Konsolidirana dobit prije kamata, poreza i amortizacije (EBITDA) iznosi 1,30 milijardi kuna, što predstavlja rast od

23 posto u odnosu na prethodnu godinu te 13 posto više od 2019. godine. Neto dobit u 2022. godini iznosi 550 milijuna kuna što je za 37 posto više od ostvarenja u prethodnoj godini, a za devet posto više od 2019. godine. Neto dobit nakon manjinskih interesa iznosi 418 milijuna kuna i za 41 posto je veća u odnosu na prethodnu godinu. Adris je ostvario rast ključnih pokazatelja poslovanja u sva tri svoja posla: turizmu, osiguranju i zdravoj hrani.

Turistički dio Grupe ostvario rast ključnih pokazatelja poslovanja, a istarski dio dostigao rezultate 2019. godine

U 2022. godini, turistički dio Grupe, ostvario je prodaju od 1,92 milijuna jedinica, što je 30 posto više u usporedbi s prethodnom godinom, odnosno 97 posto ostvarenoga rekordne 2019. Istarski dio ostvario je pet posto veću prodaju u odnosu na 2019. godinu, zagrebački hoteli 69 posto prodaje iz 2019. godine, a dubrovački dio 77 posto prodanih jedinica. U istarskom dijelu najbolje je poslovao luksuzni segment, ostvarivši, u usporedbi s 2019. godinom, 15 posto više prodanih jedinica. Turistički segment ostvario je prihode od prodaje robe i usluga u iznosu od 1,95 milijardi kuna, što je 43 posto više nego prošle godine, odnosno 11 posto više od rekordne 2019. godine. Ostvarena je dobit prije kamata, poreza i amortizacije (EBITDA) u iznosu od 611 milijuna kuna što je 22 posto više od prošlogodišnje. EBITDA je na 96 posto ostvarenja rekordne 2019. godine. Ostvaren je EBIT u iznosu od 278 milijuna kuna, a neto dobit turističkog segmenta iznosi 309 milijuna kuna. U 2022. godini, porezni poticaji na ulaganja utjecali su na ostvarenu neto dobit.

U turističkom dijelu Grupe nastavljen je transformacijski program u četiri glavna područja: marketing i prodaja, operacije, ljudski potencijali i potporne funkcije. Osobit je naglasak u području unaprjeđenja korisničkog iskustva, upravljanju prihodima upotrebom napredne analitike te daljnjem razvoju direktnih kanala prodaje. U operacijama je napravljen veliki pomak u brendiranju i standardizaciji restoranske ponude, najvećim dijelom u kampovima i naseljima. Transformacijske inicijative obuhvaćaju digitalizaciju ključnih procesa u tvrtki. Ostvarena ulaganja u turističkom dijelu Grupe u 2022. godini iznose 445 milijuna kuna, a najveći dio odnosi se na rekonstrukciju i repozicioniranje zagrebačkog hotela Panorama. Time će Adrisov turizam osnažiti svoju poziciju u segmentu gradskih hotela. Više od 100 milijuna kuna uloženo je u podizanje kvalitete kampova, prije svega zajedničkih sadržaja. Nastavljene se i pripreme na dva strateška turistička projekta, zagrebačkom hotelu Westin te splitskom hotelu Marjan.

I gosti i struka prepoznaju pomake koje godinama radi Adrisov turizam. Na Danima hrvatskog turizma u listopadu 2022. godine, tradicionalnom susretu turističkih djelatnika i svih dionika u turističkom sustavu, dodijeljena su priznanja istaknutim turističkim djelatnicima, tvrtkama i destinacijama. U kategoriji najuspješnije destinacije (ljetnog) odmorišnog turizma, priznanje je pripalo gradu Rovinju. Perjanica hotelske ponude u Rovinju, Maistrin Grand Park Hotel Rovinj, trijumfirao je proglašenjem najboljim hotelom u Hrvatskoj. Nešto kasnije, po izboru časopisa Dobra hrana, restoran Cap Aureo, proglašen najboljim restoranom u kategoriji Hotelski restoran visoke kategorije.

Nizozemski ACSI jedan je od glavnih specijalista za kampiranje koji djeluje od 1965. godine i nudi informacije o više od 10.000 kampova diljem Europe. Ove je godine prvi puta dodijelio nagrade za najbolje europske kampove prema ocjeni gostiju. Tako je više od 50.000 građana diljem Europe biralo svoje favorite u više kategorija. Među 120 istaknutih europskih kampova je i devet kampova iz Hrvatske - a kao najbolji izabran je upravo Maistrin kamp Valkanela.

Stabilan tržišni udio na hrvatskom tržištu, nastavak transformacije i digitalizacije poslovanja te snažno širenje u segmentu poliklinika

Hrvatsko tržište osiguranja ostvarilo je u 2022. godini rast od sedam posto, a Croatia osiguranje učvrstilo je svoju lidersku poziciju s 25,6 posto tržišnog udjela. Tržišni udio u neživotnim osiguranjima iznosio je 30,5 posto što predstavlja rast od gotovo jedan postotni bod u odnosu na prethodnu godinu. Ostvarena je ukupna bruto zaračunata premija Croatia osiguranja u Hrvatskoj u iznosu od tri milijarde kuna, što je rast od 6,5 posto u usporedbi s prethodnom godinom.

Konsolidirana bruto zaračunata premija, uključujući i regionalne podružnice, iznosi 3,72 milijardi kuna, što je za osam posto više u odnosu na prethodnu godinu. Kombinirani omjer iz redovitog poslovanja CO grupe iznosi 93,9 i za jedan postotni bod je veći od ostvarenja u 2021. godini, prije svega zbog ulaganja u prodajne aktivnosti.

U 2022. godini Croatia osiguranje ostvarilo je konsolidiranu neto dobit od 378 milijuna kuna, što predstavlja rast od četiri posto.

Nastavljaju se transformacijske inicijative s ciljem novog rasta premije i još učinkovitijeg upravljanja troškovima. Ovim programom obuhvaćene su i hrvatske i regionalne podružnice.

U segmentu razvoja digitalnog poslovanja u 2022. godini nastavilo se s ulaganjem od 100 milijuna kuna. Ostvarena premija iz ukupnog digitalnog poslovanja u 2022. godini rasla je 68 posto u odnosu na prethodnu 2021. godinu, dok je broj klijenata Croatia osiguranja koji koristi Moja Croatia mobilnu aplikaciju porastao za 75 posto. Croatijin digitalni brand Laqo u 2022. godini ostvario je rast od 84 posto u odnosu na prethodnu godinu. Program sigurne vožnje Laqo Prevent aktivno koristi 37 posto korisnika mobilne aplikacije.

U skladu s politikama održivosti grupe uvedena je i napredna funkcionalnost praćenja emisija CO₂ u prometu putem koje vozači mogu pratiti i pozitivno utjecati na vlastiti ugljični otisak u okolišu.

Croatia osiguranje nastavlja s ulaganjima u privatno zdravstvo najviših standarda, a vrijednost ulaganja u zdravstveni sektor iznosi oko 150 milijuna kuna. Croatia Poliklinike učvrstile su svoju tržišnu poziciju te su sada na četvrtom mjestu po prihodima među usporedivim poliklinikama u Hrvatskoj. U 2022. godine Croatia Poliklinike ostvarile su rast prihoda iz temeljne djelatnosti u iznosu od 48 posto u odnosu na prošlu godinu što potvrđuje da tržište prepoznaje Poliklinike kao pružatelja nadstandardne usluge zdravstvenog osiguranja, temeljene na vrhunskim stručnjacima i suvremenoj medicinskoj opremi i prostoru. U ožujku 2022. godine otvorena je nova Croatia Poliklinika u Rijeci, opremljena najmodernijim uređajima i tehnologijom za dijagnostiku i liječenje. Riječ je o petoj po redu Poliklinici nakon Zagreba, Splita, Pule i Koprivnice. Strategija daljnjeg razvoja poslovanja usmjerena je na geografsko pokriće čitave zemlje s modernim poliklinikama koje pružaju širok raspon usluga.

Tijekom 2022. godine provedene su opsežne prilagodbe regulatornim promjenama uvođenja eura kao službene valute te novih računovodstvenih standarda za osiguravajuća društva (MSFI 17 i MSFI9) koje su stupile na snagu početkom 2023. godine. Croatia osiguranje među prvim je osigurateljima koji je s dvojnim iskazivanjem cijena krenulo i prije zakonske obveze. Potpisnik je i Etičkog kodeksa za transparentno uvođenje eura.

Croatia osiguranje u prosincu 2022. dobilo je nagradu HANFA-e za korporativno upravljanje u kategoriji društva sa službenog tržišta.

U studenom je potpisan dodatak Kolektivnom ugovoru Croatia osiguranja koji jamči visoku razinu socijalnih i materijalnih prava te kojim je dogovorena revizija plaća zaposlenih kako bi se uslijed porasta troškova života u inflacijskom okruženju očuvala realna vrijednost primitaka zaposlenih.

U skladu s veličinom i značajem poslovanja, osim podrške značajnom broju inicijativa u okviru sponzorske i donacijske politike, Croatia je pomagala i u kriznim situacijama. Tako je početkom 2022. godine slijedom ruske agresije na Ukrajinu donirala milijun kuna Hrvatskom Crvenom križu za potrebe izbjeglih i stradalih iz Ukrajine. Za sve zaposlenike koji su dodatno željeli pomoći vlastitim doprinosom otvoren je račun za uplate donacija. Svaku kunu koju su uplatili zaposlenici, kompanija je uvećala za jednak dodatni iznos.

Croatia osiguranje u 2022. postalo je sponzor hrvatske nogometne reprezentacije. Sponzorstvo je pratila i zapažena medijska kampanja nadahnutu dugogodišnjom podrškom Croatije malim i velikim sportskim timovima diljem RH. Kampanju su ispitanici ocijenili visokim ocjenama u segmentima sviđanja, kvalitete i razumljivosti poruka te stvaranja dobrog osjećaja prema brandu i njegovoj društvenoj odgovornosti.

Europsko udruženje za digitalni marketing (IAB Europe) proglasilo je u svibnju 2022. godine Brigometar, koji je Croatia osiguranje kreiralo u suradnji s dvije ugledne hrvatske agencije, najboljim europskim projektom digitalnog vanjskog oglašavanja. Brigometar je jedinstveni interaktivni oglas pokretan umjetnom inteligencijom čiji je cilj osvijestiti važnost brige za mentalno zdravlje kojeg su dodatno ugrozile pandemija, potres i druge nepovoljne okolnosti u društvu.

Na Poslijediplomski specijalistički studij "Proizvodi, digitalne inovacije i tehnologije u osiguranju – INSURTECH" koji je Fakultet elektrotehnike i računarstva pokrenuo u suradnji s Croatia osiguranjem, u 2022. godini upisana je treća generacija polaznika. Polaznici se tijekom studija upoznaju s najnovijim trendovima u razvoju informacijsko-komunikacijskih i digitalnih tehnologija te organizacijskim i poslovnim aspektima njihove primjene u dinamičnom okruženju osigurateljne industrije. Croatia je i na ovaj način potvrdila svoju poziciju tržišnog i digitalnog osigurateljnog lidera koji je inicijator i predvodnik unaprjeđenja struke i poslovanja te moderna i inovativna kompanija okrenuta budućnosti.

Cromaris ostvario osam postotni rast količinske prodaje uz 10 postotni rast izvoza

Cromaris je u 2022. godini ostvario prodaju od 13.444 tona ekvivalenta svježe ribe, što je za osam posto više nego u prethodnoj godini. Na izvoznim tržištima ostvaren je količinski rast od 10 posto, ponajprije zahvaljujući snažnom rastu na tržištima Italije i Španjolske. Cromaris i nadalje ostvaruje visok udio od prodaje na inozemnim tržištima – 88 posto količinske prodaje i isto toliko prihoda od prodaje. U portfelju diferenciranih proizvoda, koji su u 2022. godini činili 34 posto prihoda, najveći rast ostvaruju svježi fileti te zubatac novo uzgojena vrste ribe. Uz količinski rast, ostvareno je i povećanje cijena, prosječno devet posto. Prihodi od prodaje iznose 721 milijun kuna, što predstavlja rast od 18 posto. Ostvarena je dobit prije kamata, poreza i amortizacije (EBITDA) u iznosu od 83 milijuna kuna što predstavlja rast od 24 posto. Cromaris je u 2022. godini ostvario neto dobit u iznosu od 18 milijuna kuna.

Cromaris je u prvom dijelu godine refinancirao svoje obaveze novim kreditom uz nižu i fiksnu kamatnu stopu i rok od pet godina.

U 2021. je pripremljen i započeo, a u protekloj 2022. godini nastavljen program transformacijskih inicijativa s naglaskom na profitabilnost. Višegodišnji ciklus programa poslovne izvrsnosti težište ima u dva ključna područja – tržišnom poslovanju i operacijama.

Dizajn Cromarisovog inovativnog skin pakiranja, nagrađeno je srebrom na međunarodnom natjecanju “*Graphis Packaging*“. Time se Cromaris našao u društvu uspješnih svjetskih brendova koje okuplja primjerice PepsiCo, Moët Hennessy, Xbox i Mars Wrigley. *Graphis* je ugledni njujorški izdavač s tradicijom od 1944., koji svake godine nagrađuje i objavljuje istaknute projekte na području dizajna, oglašavanja, fotografije i ilustracije.

4. RIZICI I UPRAVLJANJE RIZICIMA

Društvo je izloženo financijskim rizicima (valutnom, kamatnom i kreditnom), kao i tržišnim rizicima koji utječu na osnovnu djelatnost podružnica.

Društvo za upravljanje financijskim rizicima koristi uobičajene financijske instrumente na financijskom tržištu Republike Hrvatske.

S obzirom na značajnu vrijednost financijske imovine kojom Društvo upravlja, posebna pozornost posvećuje se upravo upravljanju financijskim rizicima, praćenju stabilnosti bankarskog sustava i stanja na financijskim tržištima, odnosno plasmanu sredstava kojima se upravlja kroz Odjel riznice.

U 2022. godini, u Hrvatskoj je zabilježena inflacija od 13 posto na godišnjoj razini što predstavlja rekord u novijoj povijesti. Situacija je slična u gotovo svim zemljama EU-a i ključnim hrvatskim vanjsko trgovinskim partnerima te emitivnim turističkim tržištima. Prognoze za 2023. ukazuju na usporavanje, ali daljnju prisutnost inflacije. I nadalje vlada velika neizvjesnost oko normalizacije globalnih lanaca opskrbe. Geopolitička kretanja, prije svega rat u Ukrajini, utječu na obustavu dotoka plina i nastavak trenda visokih cijena energenata i hrane. Postoji i nedostatak nekih od ključnih resursa potrebnih u proizvodnim procesima, a mogao bi se samo produbiti zbog rata u Ukrajini. Očekuje se smanjeni gospodarski rast i rizik ulaska u recesiju ključnih EU zemalja i naših vanjskotrgovinskih partnera. Posljedica inflacije je rast kamatnih stopa što će opteretiti državni budžet, tvrtke i osobnu potrošnju građana. Visoke kamatne stope negativno utječu na dobit tvrtki što pak umanjuje razvojni potencijal. S druge strane domaćinstvima se smanjuje raspoloživi dohodak, a time i kupovna moć.

Svaka globalna kriza donosi trajne promjene na društvo u cjelini. Ova, uvjetovana pandemijom, zasigurno je pokrenula trendove koji će postati i ostati tzv. novo normalno. Promjene su vidljive u radu na daljinu, virtualnim poslovnim sastancima i smanjenim poslovnim putovanjima. Ubrzavaju se automatizacija, upotreba umjetne inteligencije i napredne analitike u brojnim poslovnim područjima te snažno raste internetska trgovina. Osobit je naglasak na području marketinga i digitalnog poslovanja, tj. upravljanju korisničkim iskustvom razvojem personalizirane ponude kao i digitalnim kanalima prodaje.

U segmentu osiguranja, razvijanje on-line kanala i digitalnog brenda LAQO te uspostava novih procedura korištenjem informacijske tehnologije model je prevladavanja navedenih izazova. U 2022. godini nastavljena je snažna podrška digitalnom brendu LAQO što je vidljivo u gotovo udvostručenoj prodaji u 2022. godini. Također,

ubrzane su aktivnosti u smjeru digitalizacije poslovnih procesa u svim segmentima poslovanja Grupe, osobito u području upotrebe napredne analitike.

Proces depopulacije Hrvatske dovodi do nedostatka radne snage što postaje izazov tvrtkama na putu rasta i razvoja. Posljedično, očekuje se pritisak na rast troškova rada. Sustavno se radi na analizama potreba i mjera za zapošljavanje. Razvoj vlastitog upravljačkog potencijala u svim sastavnicama Grupe kao i poslovni model cjelogodišnjeg rada turističkih objekata samo su dio rješenja na kojima se kontinuirano radi.

Usljed neizvjesnosti, nedostatka ulagačkog optimizma i dobrih vijesti u realnom sektoru, na globalnim financijskim tržištima vladaju negativni trendovi i kolebljivost što može imati utjecaj na sveobuhvatnu dobit iz ulaganja.

5. PODACI O STJECANJU I OTPUŠTANJU VLASTITIH DIONICA

Od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. godine Društvo je steklo 7.462 vlastitih dionica roda ADRS (ADRS-R-A), koje čine 0,0776% dionica tog roda, odnosno 0,0455% ukupnog temeljnog kapitala Društva. Tijekom izvještajnog razdoblja Društvo je steklo 13.497 vlastitih dionica roda ADRS2 (ADRS-P-A), koje čine 0,1989% dionica tog roda, odnosno 0,0822% ukupnog temeljnog kapitala Društva.

Detaljni podaci o svakom pojedinom stjecanju vlastitih dionica javno su objavljeni sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima, odredbama Zakona o tržištu kapitala i Pravilima Zagrebačke burze d. d.

Na kraju izvještajnog razdoblja Društvo je držalo ukupno 130.779 vlastitih dionica roda ADRS što predstavlja 1,36% dionica tog roda i 577.489 vlastitih dionica roda ADRS2, što predstavlja 8,51% dionica tog roda, odnosno ukupno 708.268 vlastitih dionica, što predstavlja 4,31% temeljnog kapitala Društva.

6. AKTIVNOSTI ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Društvo kontinuirano prati događanja u okruženju i ulaže u istraživanje tržišta, usmjerava i podržava aktivnosti povezanih društava koje su u funkciji organskog rasta te prepoznavanja poslovnih prilika i realizacije novih akvizicija.

7. ZNAČAJNI DOGAĐAJI NAKON ZAVRŠETKA POSLOVNE GODINE

Tijekom siječnja 2023. godine, Društvo je prodalo imovinu u pripremi knjigovodstvene vrijednosti 355 milijuna kuna ovisnom društvu.

Dana 1. siječnja 2023. godine uveden je euro kao službena valuta u Republici Hrvatskoj te je Republika Hrvatska ušla u Schengenski prostor.

8. NEFINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

Nefinancijski izvještaj za izvještajnu godinu prilaže se uz Izvještaj posloводства kao zaseban dokument.

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

Marko Remenar
član uprave

Izvešće neovisnog revizora

Dioničarima društva ADRIS GRUPA d.d.

Izvešće o reviziji konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja

Naše mišljenje

Prema našem mišljenju, konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji fer prezentiraju, u svim značajnim odrednicama, konsolidirani i nekonsolidirani financijski položaj društva ADRIS GRUPA d.d. („Društvo“) i njegovih ovisnih društava (zajedno „Grupa“) na dan 31. prosinca 2022. godine i konsolidiranu i nekonsolidiranu financijsku uspješnost te konsolidirane i nekonsolidirane novčane tokove Grupe i Društva za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su usvojeni u Europskoj uniji („MSFI“).

Što smo revidirali

Konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji Grupe i Društva obuhvaćaju:

- konsolidirani i nekonsolidirani izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.;
- konsolidirani i nekonsolidirani izvještaj o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2022.;
- konsolidirani i nekonsolidirani izvještaj o promjenama kapitala za tada završenu godinu;
- konsolidirani i nekonsolidirani izvještaj o novčanom toku za tada završenu godinu; i
- Bilješke uz konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje, uključujući značajne računovodstvene politike i ostale objašnjavajuće informacije.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvješću u odjeljku o Odgovornosti revizora za reviziju konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i primjereni te da čine odgovarajuću osnovu za naše mišljenje.

Neovisnost

Neovisni smo od Grupe i Društva u skladu s Međunarodnim kodeksom etike za profesionalne računovođe (uključujući Međunarodne standarde neovisnosti) koji je izdao Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe (Kodeks). Ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s Kodeksom.

Prema našim najboljim saznanjima i uvjerenju, izjavljujemo da su nerevizijske usluge koje smo pružili Grupi i Društvu u skladu s primjenjivim zakonskim propisima u Republici Hrvatskoj te da nismo pružili nerevizijske usluge koje su zabranjene člankom 5(1) Uredbe (EU) br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća.

Nerevizijske usluge koje smo pružili Grupi i Društvu u razdoblju od 1. siječnja 2022. godine do 31. prosinca 2022. godine objavljene su u Izjavi Društva o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja za 2022. godinu.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su, po našoj profesionalnoj prosudbi, bila od najveće važnosti za našu reviziju konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja tekućeg razdoblja. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima te ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključno revizijsko pitanje

Grupa – Nadoknadiva vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u poslovnom segmentu turizam

Vidjeti bilješku 2.6 (Značajne računovodstvene politike), bilješku 4 (Ključne računovodstvene procjene) i bilješku 17 (Nekretnine, postrojenja i oprema).

Na dan 31. prosinca 2022. godine, Grupa iskazuje nekretnine, postrojenja i opremu u poslovnom segmentu turizam u iznosu od 4.278.362 tisuća kuna po povijesnom trošku, umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti.

Uprava godišnje procjenjuje postoje li indikatori umanjenja vrijednosti imovine. Grupa tijekom 2022. godine nije provela test umanjenja vrijednosti ove imovine, budući da nisu utvrđeni pokazatelji umanjenja vrijednosti te uzevši u obzir činjenicu kako je makro-ekonomsko okruženje pozitivno utjecalo na cjelokupno poslovanje u segmentu turizma.

Usmjerili smo pozornost na ovo područje zbog mogućih značajnih učinaka na financijske izvještaje ukoliko se indikatori umanjenja vrijednosti ne identificiraju pravovremeno.

Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje

Razmotrili smo vanjske faktore koji su mogli utjecati na pokazatelje umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme u segmentu turizma kao što su rezultati turističke sezone i najave Ministarstva turizma za narednu sezonu. Također smo razmotrili razinu oporavka segmenta turizma za županije u kojima Grupa posluje u odnosu na pred-pandemijsku 2019. godinu.

Nadalje, pribavili smo interne izvještaje Grupe u kojima je prikazana dobit prije poreza, kamata i amortizacije (EBITDA) ostvarena u 2022. godini po profitnim jedinicama, odnosno hotelima, turističkim naseljima i kampovima. Točnost i kompletnost prikazanih EBITDA smo potvrdili kroz sljedeće revizorske postupke:

- Zbroj pojedinačnih EBITDA iznosa po profitnim jedinicama usporedili smo s ukupnom ostvarenom EBITDA za segment turizma.
- Na odabranom uzorku smo potvrdili da su troškovi plaća te izlazne i ulazne fakture knjižene na ispravne profitne jedinice.
- Provjerili smo raspodjelu indirektnih troškova analizom kretanja navedenih troškova u odnosu na prethodnu godinu, i preračunom raspodjele tih troškova na odabranom uzorku.

Uvidom u interne izvještaje Grupe za svaku profitnu jedinicu utvrdili smo da je EBITDA ostvarena u 2022. godini pozitivna. Dodatno, za objekte koji se nalaze u Dubrovačko – neretvanskoj županiji i Gradu Zagrebu, u kojima je broj turističkih dolazaka i noćenja bio ispod pred-pandemijske 2019. godine, pregledali smo kretanje EBITDA za 2022. godinu u odnosu na 2021. godinu te smo utvrdili značajan rast u odnosu na 2021. godinu.

Pregledali smo relevantne objave u financijskim izvještajima.

Ključno revizijsko pitanje

Grupa - Vrednovanje pričuva za prijavljene a nelikvidirane sudske i rentne štete, nastale a neprijavljene štete i matematičke pričuve osiguranja

Za računovodstvene politike vidjeti opis ključnih prosudbi i procjena u pogledu procjena korištenih u izračunu pričuva za prijavljene a nelikvidirane sudske i rentne štete, nastale a neprijavljene štete, matematičke pričuve i procjena korištenih u testiranju adekvatnosti obveza (LAT od eng. „Liability adequacy test“) koje su prikazane u bilješkama 2.31. *Tehničke pričuve te 2.30. Obveze i povezana imovina s osnove testa adekvatnosti obveza* koji imaju značajan utjecaj na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova financijskih izvještaja.

Grupa mora u vezi sa svim poslovima osiguranja, odnosno poslovima reosiguranja koje obavljaju oblikovati odgovarajuće pričuve prema računovodstvenim propisima namijenjenim pokriću obveza iz ugovora o osiguranju, odnosno ugovora o reosiguranju i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja, odnosno poslova reosiguranja koje obavljaju.

U svojim financijskim izvještajima Grupa ima iskazane pričuve za prijavljene a nelikvidirane sudske i rentne štete (RBNS od eng. „Reported but not settled“) u iznosu od 1.300.856 tisuća HRK što predstavlja 11% ukupnih obveza Grupe a koje se iskazuju sukladno zakonskim zahtjevima za računovodstvo osiguravajućih društava.

Vrednovanje pričuva za prijavljene a nelikvidirane sudske i rentne štete utvrđuje se pojedinačnom procjenom i uključuje značajnu prosudbu jer zahtjeva da Uprava integrira sofisticirane metode matematičkog i aktuarskog vrednovanja koje podrazumijevaju visoku razinu složenosti i subjektivnosti u vezi s prošlim i budućim te unutarnjim i vanjskim varijablama čije promjene u temeljnim pretpostavkama mogu imati značajan utjecaj na mjerenja ovih obveza.

Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje

Kako bismo odgovorili na rizike povezane s izračunom pričuva za prijavljene a nelikvidirane sudske i rentne štete, nastale a neprijavljene štete te matematičke pričuve osiguranja i testiranje adekvatnosti obveza, identificiranim kao ključno revizijsko pitanje, dizajnirali smo revizijske postupke, koji su nam omogućili pribavljanje dostatnih primjerenih revizijskih dokaza za naš zaključak o tom pitanju.

Pričuve za prijavljene, a nelikvidirane sudske i rentne štete

Proveli smo sljedeće revizijske postupke, uključujući korištenje aktuarskih stručnjaka:

- Pregled i provjera metodologije i adekvatnosti aktuarskih metoda korištenih za procjenu osigurateljnih obveza;
- Pregled i procjena aktuarskih prosudbi korištenih u modelima, što može varirati ovisno o proizvodu i/ili specifikacijama proizvoda, kao i sukladnost modela s MSFI-ima;
- Stjecanje razumijevanja kontrolnog okruženja i internih kontrola uspostavljenih od strane Uprave u procesu izračuna pričuva, uključujući korištene aplikacije i alate informacijske tehnologije;
- Procjena adekvatnosti dizajna i provjera implementacije identificiranih internih kontrola relevantnih za proces izračuna pričuva za prijavljene a nelikvidirane sudske i rentne štete;
- Testiranje operativne učinkovitosti identificiranih i relevantnih internih kontrola;
- Testiranje, na temelju uzorka i na temelju naše procjene rizika adekvatnost pričuva za prijavljene, a nelikvidirane sudske štete;
- Testiranje primjene metodologije prilikom izračuna pričuva za prijavljene, a nelikvidirane rentne štete;
- Procjena primjerenost objava u financijskim izvještajima.

Ključno revizijsko pitanje

Također, za potrebe izračuna pričuva neživotnih osiguranja, Grupa ima iskazane pričuve za nastale a neprijavljene štete do kraja obračunskog razdoblja (IBNR od eng. „Incurred but not reported“) u iznosu od 1.162.806 tisuća HRK što predstavlja 10% ukupnih obveza Grupe a koje se iskazuju sukladno zakonskim zahtjevima za računovodstvo osiguravajućih društava.

U skladu s praksom na tržištu osiguranja, njihovo vrednovanje uključuje značajnu prosudbu, jer zahtijeva da Uprava razvije složene i subjektivne pretpostavke kao ključne ulazne podatke u aktuarskom modelu izračuna pričuva. Neke od ključnih pretpostavki su: povrat ulaganja, kamatne stope, troškovi, smrtnost, dugovječnost i pretpostavke odustanaka te kvota šteta i kvota troškova.

Grupa u vezi sa svim poslovima životnih osiguranja mora oblikovati odgovarajuću matematičku pričuvu osiguranja prema računovodstvenim propisima namijenjenim pokriću obveza iz ugovora o osiguranju. U svojim financijskim izvještajima, Grupa ima iskazanu matematičku pričuvu u iznosu od 3.175.315 tisuća HRK što predstavlja 27% ukupnih obveza Grupe a koje se iskazuju sukladno zakonskim zahtjevima za računovodstvo osiguravajućih društava.

Grupa obračunava Matematičku pričuvu osiguranja života pojedinačno po svakom ugovoru o osiguranju neto prospektivnom metodom sukladnom zakonskim propisima i pravilnicima HANFA-e. Temeljne pretpostavke koje se moraju napraviti kao dio procjene uključuju pretpostavke o smrtnosti, dugovječnosti, gubicima, morbiditetu, invalidnosti i troškovima, te ekonomske pretpostavke kao što su kamatne stope i kretanje tržišta kapitala.

Nadalje, na svaki izvještajni datum, Grupa je obvezna provesti test adekvatnosti obveza, s ciljem utvrđivanja dostatnosti priznatih pričuva iz ugovora o osiguranju, a u skladu s zahtjevima MSFI-ja 4: *Ugovori o osiguranju*.

Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje

Pričuve za nastale, a neprijavljene štete

Proveli smo sljedeće revizijske postupke, uključujući korištenje aktuarskih stručnjaka:

- Pregled i provjera metodologije i adekvatnosti aktuarskih metoda korištenih za procjenu osigurateljnih obveza;
- Pregled i procjena aktuarskih prosudbi korištenih u modelima, što može varirati ovisno o proizvodu i/ili specifikacijama proizvoda, kao i sukladnost modela s MSFI-ima;
- Ponovni izračun izračuna pričuva za nastale, a neprijavljene štete temeljem trokuta šteta;
- Procjena kompletnosti korištenih podataka u izračunu nastalih, a neprijavljenih šteta;
- Stjecanje razumijevanja kontrolnog okruženja i internih kontrola uspostavljenih od strane Uprave u procesu izračuna pričuva, uključujući korištene aplikacije i alate informacijske tehnologije;
- Procjena adekvatnosti dizajna i provjera implementacije identificiranih internih kontrola relevantnih za proces izračuna pričuva za nastale, a neprijavljene štete;
- Testiranje operativne učinkovitosti identificiranih i relevantnih internih kontrola;
- Procjena primjerenost objava u financijskim izvještajima.

Matematička pričuva osiguranja

Proveli smo sljedeće revizijske postupke, uključujući korištenje aktuarskih stručnjaka:

- Pregled i provjera metodologije i adekvatnosti aktuarskih metoda korištenih za procjenu osigurateljnih obveza;
- Pregled i procjena aktuarskih prosudbi korištenih u modelima, što može varirati ovisno o proizvodu i/ili specifikacijama proizvoda, kao i sukladnost modela s MSFI-ima;
- Ponovni izračun Matematičke pričuve osiguranja na temelju uzorka polica životnog osiguranja;

Ključno revizijsko pitanje

Grupa na svaki datum izvještavanja procjenjuje jesu li iskazane obveze za osiguranje adekvatne, koristeći sadašnje procjene budućih novčanih tokova po svim svojim ugovorima o osiguranju.

Procjene budućih novčanih tokova temelje se na realnim aktuarskim pretpostavkama, kao što su gore navedene.

Ako navedena procjena pokaže kako je knjigovodstvena vrijednost obveza iz osiguranja nedovoljna u odnosu na procijenjene buduće novčane tokove, manjak se priznaje na teret dobiti ili gubitka.

S obzirom da mjerenje navedenih pričuva osiguranja uključuje značajnu prosudbu neizvjesnih budućih ishoda, ponajviše radi ukupnog iznosa namire osigurateljnih obveza, uključujući sva jamstva dana osiguranicima, što može imati značajan utjecaj na financijske izvještaje Grupe, odlučili smo uključiti vrednovanje i korištene procjene u izračunu prethodno navedenih pričuva osiguranja kao i testiranje adekvatnosti obveza kao ključno revizijsko pitanje tijekom naše revizije.

Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje

Matematička pričuva osiguranja (nastavak)

- Stjecanje razumijevanja kontrolnog okruženja i internih kontrola uspostavljenih od strane Uprave u procesu izračuna pričuva, uključujući korištene aplikacije i alate informacijske tehnologije;
- Procjena adekvatnosti dizajna i provjera implementacije identificiranih internih kontrola relevantnih za proces izračuna matematičke pričuve osiguranja;
- Testiranje operativne učinkovitosti identificiranih i relevantnih internih kontrola;
- Na temelju uzorka, testiranje kvalitete korištenih podataka u izračunu Matematičke pričuve osiguranja;
- Procijenili smo primjerenost objava u financijskim izvještajima.

Test adekvatnosti obveza

Proveli smo sljedeće revizijske postupke, uključujući korištenje aktuarskih stručnjaka:

- Pregled i provjera metodologije i adekvatnosti aktuarskih metoda korištenih za procjenu osigurateljnih obveza;
- Pregled i procjena adekvatnosti i konzistentnosti aktuarskih prosudbi korištenih u modelima, što može varirati ovisno o proizvodu i/ili specifikacijama proizvoda te scenariju, kao i sukladnost modela s MSFI-ima;
- Pregled projiciranih novčanih tokova i pretpostavki prihvaćenih u kontekstu iskustva, Grupe i industrije i specifičnih značajki proizvoda;
- Stjecanje razumijevanja kontrolnog okruženja i internih kontrola uspostavljenih od strane Uprave u procesu izračuna pričuva, uključujući korištene aplikacije i alate informacijske tehnologije;
- Procjena adekvatnosti dizajna i provjera implementacije identificiranih internih kontrola relevantnih za proces adekvatnosti obveza;
- Testiranje operativne učinkovitosti identificiranih i relevantnih internih kontrola;
- Procijenili smo primjerenost objava u financijskim izvještajima.

Ključno revizijsko pitanje

Društvo – Nadoknadiva vrijednost ulaganja u ovisna društva

Vidjeti bilješku 2.2. (Značajne računovodstvene politike), bilješku 4 (Ključne računovodstvene procjene) i bilješku 21 (Ulaganja u ovisna društva, pridružena društva i zajedničke poduhvate).

Na dan 31. prosinca 2022. godine, ulaganja u ovisna društva iznosila su 5.220.918 tisuće kuna, što predstavlja 84,63% ukupne imovine u nekonsolidiranim financijskim izvještajima. Društvo svoja ulaganja u ovisna društva mjeri po trošku umanjenom za akumulirano umanjenje vrijednosti.

Uprava godišnje procjenjuje postoje li indikatori umanjenja vrijednosti ulaganja u ovisna društva. Iako u 2022. godini pandemija bolesti COVID-19 nije imala utjecaja na rezultate poslovanja ovisnih društava, jedno od ovisnih društava iz segmenta turizma nije postiglo rezultate poslovanja iz 2019. godine te je Uprava za njega provela test umanjenja vrijednosti ulaganja. Nakon provedenog testa nije identificirana potreba za umanjenjem njegove vrijednosti.

Usmjerili smo pozornost na ovo područje zbog značajnosti ulaganja i pripadajućeg rizika neizvjesnosti koji se odnosi na ključne pretpostavke koje menadžment koristi u određivanju nadoknadive vrijednosti ulaganja u ovisna društva, kako je opisano u bilješci 4.ix/.

Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje

Na temelju analize poslovanja ovisnih društava u segmentu turizam u 2022. godini identificirali smo jedno društvo koje se nije vratilo na razine poslovanja iz 2019. godine.

Za to društvo, dobili smo izračun primjenom metode diskontiranih novčanih tokova koju je Društvo koristilo u određivanju nadoknadivog iznosa ulaganja dan 31. prosinca 2022. godine te smo proveli sljedeće detaljne procedure:

- Provjerili smo da nije bilo promjena u metodologiji korištenoj u izračunu procjene vrijednosti u odnosu na prethodnu godinu kada smo angažirali naše stručnjake koji su potvrdili da je korištena metodologija pravilna.
- Također, naši stručnjaci su pregledali primjerenost korištenih diskontnih stopa usporedbom sa subjektima sa sličnim profilima rizika te razmotrili procjenu stopa preostalog rasta (terminalne vrijednosti) u odnosu na prognoze gospodarskog rasta.
- Testirali smo matematičku točnost izračuna, usporedili ulazne podatke sa povijesnim financijskim informacijama i uskladili buduće projekcije novčanih tokova s odobrenim strateškim planovima.
- Pregledali smo analizu osjetljivosti ključnih pretpostavki kako bismo utvrdili utjecaj takvih promjena na iskazivanje umanjenja vrijednosti ulaganja.

Pregledali smo relevantne objave u nekonsolidiranim financijskim izvještajima.

Izveštavanje o ostalim informacijama uključujući Izvešće posloводства

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije uključuju Izvešće posloводства, Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja i Nefinancijsko izvješće uključeno u Godišnje izvješće, ali ne uključuju konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje i naše izvješće revizora o njima.

Naše mišljenje o konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima ne obuhvaća ostale informacije.

U vezi s našom revizijom konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije gore navedene, te pri tome razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim u reviziji ili se na neki drugi način čini da su značajno pogrešno prikazane.

U pogledu Izvešća posloводства, Izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja i Nefinancijskog izvješća, obavili smo također postupke propisane odredbama Zakona o računovodstvu Republike Hrvatske. Ti postupci obuhvaćaju provjeru je li Izvešće posloводства sastavljeno u skladu s člancima 21. i 24. Zakona o računovodstvu, uključuje li Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja informacije definirane u člancima 22. i 24. Zakona o računovodstvu te je li Nefinancijsko izvješće sastavljeno u skladu s člankom 21.a Zakona o računovodstvu.

Na temelju posla koji smo obavili tijekom revizije, prema našem mišljenju:

- informacije u Izvešću posloводства i Izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja za financijsku godinu za koju su sastavljeni konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji usklađene su, u svim značajnim odrednicama, s konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima;
- Izvešće posloводства sastavljeno je u skladu s člankom 21. i 24. Zakona o računovodstvu;
- Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja uključuje informacije definirane u člancima 22. i 24. Zakona o računovodstvu; te
- Nefinancijsko izvješće sastavljeno je u skladu sa zahtjevima članka 21a. Zakona o računovodstvu.

Nadalje, na temelju poznavanja i razumijevanja poslovanja Grupe i Društva i njihovog okruženja stečenog u okviru revizije, od nas se zahtijeva da izvijestimo ako zaključimo da postoje značajni pogrešni prikazi u Izvešću posloводства, Izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja i ostalim informacijama dobivenim prije datuma ovog izvješća revizora. U tom smislu nemamo ništa za izvijestiti.

Odgovornost uprave i onih koji su zaduženi za nadzor za konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prikaz konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su usvojeni u Europskoj uniji i za one interne kontrole za koje uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja, uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Grupe i Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, za objavljivanje okolnosti vezanih uz vremensku neograničenost poslovanja ako je to primjenjivo te za korištenje računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako uprava namjerava likvidirati Grupa i Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za nadzor su odgovorni za nadziranje procesa financijskog izvještavanja Grupe i Društva.

Odgovornost revizora za reviziju konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kad ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajnima ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donesene na osnovi tih konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo osmislili revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Grupe i Društva.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila uprava.
- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi uprava i, na temelju pribavljenih revizijskih dokaza, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Grupe i Društva da nastave s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnog revizora na povezane objave u konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci temelje se na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Grupa i Društvo prekinu s vremenski neograničenim poslovanjem.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.
- Prikupljamo dostatne primjerene revizijske dokaze vezano uz financijske informacije subjekata ili poslovne aktivnosti unutar Grupe kako bismo mogli izraziti mišljenje o konsolidiranim financijskim izvještajima. Odgovorni smo za usmjeravanje, nadzor i provedbu grupne revizije. Samostalno smo odgovorni za naše izvješće neovisnog revizora.

Komuniciramo s onima koji su zaduženi za nadzor, između ostalih pitanja, planirani djelokrug i vremenski raspored revizije i važne revizijske nalaze, uključujući značajne nedostatke u internim kontrolama ako su otkriveni tijekom naše revizije.

Također dajemo izjavu onima koji su zaduženi za nadzor da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima u vezi s neovisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utječu na našu neovisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o radnjama poduzetim u svrhu uklanjanja prijetnji ili primijenjenim mjerama zaštite.

Među pitanjima o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za nadzor, određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja tekućeg razdoblja i stoga predstavljaju ključna revizijska pitanja. Navedena pitanja opisujemo u našem izvješću neovisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba priopćiti u našem izvješću neovisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice priopćavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takve objave.

Izvešće o ostalim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Izvešće o usklađenosti formata konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja sa zahtjevima Uredbe o europskom jedinstvenom elektroničkom formatu („ESEF“)

Na temelju našeg ugovora, angažirani smo od strane uprave Društva za provođenje angažmana s izražavanjem razumnog uvjerenja za provjeru usklađenosti prezentacije konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja Grupe i Društva za godinu koja je završila 31. prosinca 2022., a koji su sadržani u priloženoj elektroničkoj datoteci “ adris-2022-12-31-hr“, s primjenjivim zahtjevima za prezentaciju („Financijski izvještaji u ESEF formatu“).

Opis predmeta ispitivanja i primjenjivi kriteriji

Uprava Društva sastavila je financijske izvještaje u ESEF formatu u skladu sa zahtjevima članka 462. stavka 5. Zakona o tržištu kapitala (Narodne novine, br. 65/18, 17/20 i 83/21) („Zakon o tržištu kapitala“) i s Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2019/815 od 17. prosinca 2018. o dopuni Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za specifikaciju jednog elektroničkog formata za izvještavanje („Uredba o ESEF-u“). Navedeni propisi predviđaju ispunjavanje sljedećih zahtjeva:

- financijski izvještaji sadržani u konsolidiranom i nekonsolidiranom Godišnjem izvješću su sastavljeni u XHTML formatu;
- podaci sadržani u konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima propisani Uredbom o ESEF-u i Zakonom o tržištu kapitala označeni su i sve oznake ispunjavaju sljedeće zahtjeve:
 - korišten je XBRL jezik za označavanje,
 - korišteni su elementi osnovne taksonomije navedeni u Uredbi o ESEF-u s najbližim računovodstvenim značenjem, osim ako nije napravljen dodatni element taksonomije u skladu s Prilogom IV. Uredbe o ESEF-u,
 - oznake su u skladu sa zajedničkim pravilima za označavanje prema Uredbi o ESEF-u.

Zahtjevi opisani u prethodnom odlomku određuju osnovu za primjenu u sastavljanju financijskih izvještaja u ESEF formatu i, prema našem mišljenju, predstavljaju odgovarajuće kriterije za donošenje zaključka s izražavanjem razumnog uvjerenja.

Odgovornost uprave i onih koji su zaduženi za nadzor

Uprava Društva odgovorna je za pripremu i objavu financijskih izvještaja u ESEF formatu u skladu sa zahtjevima Uredbe o ESEF-u i Zakonom o tržištu kapitala. Osim toga, uprava Društva odgovorna je održavati sustav internih kontrola koji u razumnoj mjeri osigurava pripremu financijskih izvještaja u ESEF formatu bez značajnih neusklađenosti sa zahtjevima Uredbe o ESEF-u i Zakona o tržištu kapitala, uslijed prijave ili pogreške.

Oni koji su zaduženi za nadzor odgovorni su za nadziranje procesa pripreme financijskih izvještaja u ESEF formatu kao dijela procesa financijskog izvještavanja.

Naša odgovornost

Naša je odgovornost donijeti zaključak s izražavanjem razumnog uvjerenja, temeljen na pribavljenim revizijskim dokazima, o tome jesu li financijski izvještaji u ESEF formatu, u svim značajnim odrednicama u skladu sa zahtjevima Uredbe o ESEF-u i Zakona o tržištu kapitala. Obavili smo angažman s izražavanjem razumnog uvjerenja u skladu s Međunarodnim standardom za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU) 3000 (izmijenjen) - Angažmani s izražavanjem uvjerenja različiti od revizija ili uvida u povijesne financijske informacije. Ovaj standard zahtijeva da smo usklađeni s etičkim zahtjevima te da planiramo i provedemo postupke kako bismo dobili razumno uvjerenje o tome jesu li financijski izvještaji u ESEF formatu pripremljeni, u svim značajnim odrednicama, u skladu s primjenjivim zahtjevima.

Razumno uvjerenje visoka je razina izražavanja uvjerenja, ali ne jamči da će usluga izvršena u skladu s MSIU 3000 (R) uvijek otkriti postojeće materijalno značajne pogrešne prikaze (značajna neusklađenost sa zahtjevima).

Upravljanje kvalitetom

Angažman smo obavili u skladu sa zahtjevima u pogledu neovisnosti i etičkim zahtjevima Kodeksa etike za profesionalne računovođe (uključujući Međunarodne standarde neovisnosti) koji je izdao Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe. Kodeks je utemeljen na načelima integriteta, objektivnosti, stručnosti i dužne pažnje, povjerljivosti i profesionalnog ponašanja. Postupamo sukladno Međunarodnom standardu upravljanja kvalitetom, revidiranja, uvida, ostalih izražavanja uvjerenja i povezanih usluga („MSUK 1“) i u skladu s njim održavamo sveobuhvatan sustav upravljanja kvalitetom, uključujući dokumentirane politike i postupke za usklađenost s etičkim zahtjevima, profesionalnim standardima te primjenjivim zakonskim i regulatornim zahtjevima.

Provedeni postupci

Priroda, vremenski okvir i obujam odabranih postupaka ovise o prosudbi revizora.

U sklopu odabranih postupaka obavili smo sljedeće aktivnosti:

- pročitali smo zahtjeve Uredbe o ESEF-u i Zakona o tržištu kapitala;
- stekli smo razumijevanje sustava internih kontrola i procesa relevantnih za primjenu jedinstvenog elektroničkog formata za izvještavanje za financijske izvještaje, uključujući izradu XHTML formata i označavanje konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja;
- provjerili smo je li XHTML format ispravno primijenjen;
- ocijenili smo potpunost označavanja konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja korištenjem iXBRL jezika za označavanje u skladu sa zahtjevima implementacije elektroničkog formata opisanim u Uredbi o ESEF-u;
- ocijenili smo prikladnost korištenja XBRL oznaka odabranih iz taksonomije ESEF-a te izradu proširenih oznaka kada nije bilo moguće identificirati odgovarajući element taksonomije ESEF-a; i
- ocijenili smo prikladnost povezivanja elemenata proširene taksonomije s taksonomijom ESEF-a.

Uvjereni smo da su nam pribavljeni dokazi dostatni i primjereni te da čine odgovarajuću osnovu u svrhu izražavanja našeg zaključka.

Zaključak

Prema našem mišljenju, na temelju provedenih postupaka i pribavljenih dokaza, financijski izvještaji u ESEF formatu za godinu koja je završila 31. prosinca 2022., sadržani u gore navedenoj priloženoj elektroničkoj datoteci, pripremljeni su, u svim značajnim odrednicama, u skladu s Uredbom o ESEF-u i Zakonom o tržištu kapitala.

Naš zaključak ne predstavlja mišljenje o istinitosti i fer prikazu financijskih izvještaja prezentiranih u elektroničkom formatu. Osim toga, ne izražavamo nikakvo uvjerenje o ostalim informacijama objavljenim u dokumentima u ESEF formatu.

Ostale obveze izvještavanja propisane Uredbom EU br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća i Zakonom o reviziji

Naše mišljenje je dosljedno s našim dodatnim izvještajem Revizijskom odboru od 18. travnja 2023. godine u skladu s člankom 11. Uredbe (EU) br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća.

Imenovanje

Odlukom skupštine dana 10. lipnja 2022. godine imenovani smo kao zajednički revizori Grupe i Društva za 2022. godinu.

PricewaterhouseCoopers d.o.o. je prvi puta imenovan revizorom Društva od njegovog osnutka. Ovo imenovanje obnavlja se jednom godišnje odlukom skupštine i predstavlja ukupno neprekinuto razdoblje angažmana od 20 godina.

Deloitte d.o.o. je prvi put imenovan za revizora Društva 2021. godine i predstavlja ukupno neprekinuto razdoblje angažmana od dvije godine.

Angažirani partneri u reviziji odgovorni za ovo izvješće neovisnih revizora su Tamara Mačašović, PricewaterhouseCoopers d.o.o. i Katarina Kadunc, Deloitte d.o.o.

26. travnja 2023.

Tamara Mačašović
Član uprave i ovlašteni revizor
PricewaterhouseCoopers d.o.o.
Heinzelova 70, Zagreb

Katarina Kadunc
Direktor i ovlašteni revizor
Deloitte d.o.o.
Radnička cesta 80, Zagreb

PricewaterhouseCoopers d.o.o.⁴
za reviziju i konzalting
Zagreb, Heinzelova 70

ODGOVORNOST ZA GODIŠNJE IZVJEŠĆE

Na temelju važećeg hrvatskog Zakona o računovodstvu, Uprava je dužna osigurati da se nekonsolidirani i konsolidirani financijski izvještaji za svaku financijsku godinu sastave u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koje je odobrila Europska unija („EU“) („MSFI“), tako da daju istinitu i objektivnu sliku financijskog položaja i rezultata poslovanja društva ADRIS GRUPA d. d., Rovinj i ovisnih društava („Grupa“) za svako prezentirano razdoblje.

Uprava razumno očekuje kako Grupa i Društvo imaju odgovarajuća sredstva za nastavak poslovanja u doglednoj budućnosti. Iz navedenog razloga, Uprava i dalje prihvaća načelo neograničenosti vremena poslovanja pri izradi konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja.

Odgovornosti Uprave pri izradi konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja uključuju osiguravanje:

- odabira i dosljednog primjenjivanja odgovarajućih računovodstvenih politika;
- razumnih i opreznih prosudbi i procjena;
- primjenjivanja važećih računovodstvenih standarda; te
- pripremu konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja po načelu trajnosti poslovanja, osim ako je neprimjereno pretpostaviti hoće li Grupa i Društvo nastaviti svoje poslovne aktivnosti.

Uprava je odgovorna za vođenje ispravnih računovodstvenih evidencija koje će u bilo koje doba s prihvatljivom točnošću odražavati financijski položaj Grupe i Društva, kao i njegovu usklađenost s važećim hrvatskim Zakonom o računovodstvu. Uprava je također odgovorna za očuvanje imovine Grupe i Društva te stoga i za poduzimanje razumnih mjera radi sprječavanja i otkrivanja pronevjera i ostalih nepravilnosti.

Osim toga, sukladno Zakonu o računovodstvu Uprava je dužna sastaviti i Godišnje izvješće koje obuhvaća financijske izvještaje, izvješće posloводства i izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Izvješće posloводства sastavljeno je sukladno zahtjevima članka 21. i 24. Zakona o računovodstvu, a izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja sukladno zahtjevima članka 22. Zakona o računovodstvu. U skladu s Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2018/815 od 17. prosinca 2018. godine o dopuni Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za specifikaciju jedinstvenog elektroničkog formata za izvještavanje („Uredba o ESEF-u“), Uprava Društva dužna je sastaviti i objaviti godišnji izvještaj nekonsolidirani i konsolidirani u XHTML formatu te opisno označiti godišnje financijske izvještaje sastavljene sukladno MSFI-jevima u XHTML formatu koristeći XBRL oznake te označiti bilješke uz godišnje financijske izvještaje kao blok teksta radi ispunjavanja uvjeta iz članka 462. Zakona o tržištu kapitala.

Godišnje izvješće odobreno je za izdavanje od strane Uprave 19. travnja 2023. godine.

Potpisano od strane Uprave:

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

Marko Remenar
član uprave

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

KONSOLIDIRANI I
NEKONSOLIDIRANI
FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU KOJA JE
ZAVRŠILA 31. PROSINCA
2022.

(u tisućama kuna)	Bilješka	Grupa		Društvo	
		2022.	2021.	2022.	2021.
Poslovni prihodi	5	6.129.564	5.272.176	29.954	23.036
Ostali prihodi	6	362.493	411.863	51.394	21.731
Promjena vrijednosti zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda		19.357	26.726	-	-
Nastale štete u osiguranju neto od reosiguranja	8	(1.796.318)	(1.843.854)	-	-
Troškovi materijala i usluga	7	(1.867.734)	(1.492.204)	(14.962)	(13.262)
Troškovi zaposlenih	9	(1.356.165)	(1.145.860)	(24.664)	(25.883)
Amortizacija i vrijednosna usklađenja	17, 18, 20	(639.731)	(557.224)	(14.035)	(10.634)
Ostali poslovni rashodi	10	(314.674)	(230.991)	(17.257)	(12.562)
Ostali dobici	11	167.048	103.405	89.020	12.282
Ostali gubici	12	(46.601)	(43.624)	(7.142)	(1.696)
Dobit/(gubitak) iz poslovanja		657.239	500.413	92.308	(6.988)
Financijski prihodi	13	9.422	7.441	7.163	13.560
Financijski rashodi	13	(43.436)	(46.300)	(5.324)	(4.831)
Financijski (rashodi)/prihodi-neto	13	(34.014)	(38.859)	1.839	8.729
Udio u dobiti pridruženih društava i zajedničkih poduhvata	21	10.513	12.054	-	-
Dobit prije oporezivanja		633.738	473.608	94.147	1.741
Porez na dobit	14	(83.591)	(71.007)	(90.234)	613
Neto dobit razdoblja		550.147	402.601	3.913	2.354
Ostala sveobuhvatna dobit <i>Stavke koje će naknadno biti reklasificirane u dobit ili gubitak</i>					
Promjena fer vrijednosti financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neto od odgođenog poreza na dobit		(567.606)	110.601	(28.150)	48.575
Neto promjena revalorizacijske rezerve (FVPL vlasnički papiri – pristup preklapanja)		(14.751)	78.766	-	-
Ostalo		(5.128)	(2.560)	-	-
Ukupna ostala sveobuhvatna dobit		(587.485)	186.807	(28.150)	48.575
Ukupna sveobuhvatna dobit/(gubitak) za godinu		(37.338)	589.408	(24.237)	50.929
Neto dobit za:					
Dioničare Društva		417.890	296.050	3.913	2.354
Nekontrolirajuće interese		132.257	106.551	-	-
		550.147	402.601	3.913	2.354
Sveobuhvatna dobit/(gubitak) za:					
Dioničare Društva		15.335	436.763	(24.237)	50.929
Nekontrolirajuće interese		(52.673)	152.645	-	-
		(37.338)	589.408	(24.237)	50.929
Osnovna/razrijeđena zarada po dionici koja se odnosi na dioničare Društva (u kunama)	15	26,61	18,82	0,25	0,15

BILJEŠKE KOJE SLIJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješka	Grupa		Društvo	
		31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
IMOVINA					
Dugotrajna imovina					
Nekretnine, postrojenja i oprema	17	6.069.066	6.115.527	462.230	465.829
Ulaganja u nekretnine	18	1.156.717	1.173.074	299.541	302.177
Biološka imovina	19	33.433	32.816	-	-
Nematerijalna imovina	20	926.365	971.477	2.872	2.401
Ulaganja u ovisna društva	21	-	-	5.220.918	5.174.373
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	22	2.208.801	2.061.359	-	-
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	23	4.309.954	4.912.739	141.465	175.794
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	29	1.027.833	1.201.098	-	-
Odgođena porezna imovina	26	292.442	257.816	41.464	125.501
Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate	21	84.776	84.412	-	-
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja	25	300.058	283.223	643	216.237
Depoziti	28	232.015	310.750	-	-
		16.641.460	17.404.291	6.169.133	6.462.312
Kratkotrajna imovina					
Biološka imovina i zalihe	27	794.629	750.981	-	36
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja	25	1.599.575	1.470.783	212.959	114.265
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	22	78.809	349.510	-	-
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	23	534.709	296.456	-	-
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	29	258.109	160.272	218.730	140.080
Depoziti	28	253.902	207.380	-	-
Potraživanja po osnovi poreza na dobit		12.300	15.373	-	-
Novac i novčani ekvivalenti	28	2.059.122	1.881.807	659.875	775.984
		5.591.155	5.132.562	1.091.564	1.030.365
Ukupno imovina		22.232.615	22.536.853	7.260.697	7.492.677

(u tisućama kuna)	Bilješka	Grupa		Društvo	
		31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
KAPITAL I OBVEZE					
Kapital i rezerve					
Temeljni kapital		164.000	164.000	164.000	164.000
Kapitalna dobit		60.724	60.724	60.724	60.724
Vlastite dionice		(309.908)	(301.332)	(309.908)	(301.332)
Rezerve za vlastite dionice		309.908	301.332	309.908	301.332
Zakonske pričuve		12.448	12.448	12.448	12.448
Rezerve fer vrijednosti		62.258	461.931	75.783	103.933
Zadržana dobit		8.606.751	8.445.565	6.661.437	6.908.910
	30	8.906.181	9.144.668	6.974.392	7.250.015
Nekontrolirajući interesi		1.668.804	1.735.894	-	-
Ukupno kapital		10.574.985	10.880.562	6.974.392	7.250.015
OBVEZE					
Dugoročne obveze					
Posudbe	31	1.638.816	1.702.369	-	-
Rezerviranja	33	195.106	183.610	2.097	4.189
Tehničke pričuve	34	5.035.202	5.192.259	-	-
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	32	160.399	161.033	-	-
Ostale financijske obveze	35	12.250	12.661	-	-
Odgodena porezna obveza	26	161.924	242.704	-	-
		7.203.697	7.494.636	2.097	4.189
Kratkoročne obveze					
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	32	955.149	946.891	35.955	42.506
Ugovorne obveze	32	35.384	23.939	-	-
Obveze za porez na dobit		26.410	38.570	-	-
Posudbe	31	242.185	234.163	231.620	187.105
Ostale financijske obveze	35	75.412	80.341	5.688	2.835
Rezerviranja	33	61.953	21.641	10.945	6.027
Tehničke pričuve	34	3.057.440	2.816.110	-	-
		4.453.933	4.161.655	284.208	238.473
Ukupno obveze		11.657.630	11.656.291	286.305	242.662
Ukupno kapital i obveze		22.232.615	22.536.853	7.260.697	7.492.677

BILJEŠKE KOJE SLIJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

Grupa

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješke	Glavnica koja se može pripisati dioničarima Društva								Ukupno
		Temeljni kapital	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Rezerve za vl. dionice	Zakonske pričuve	Rezerve fer vrijednosti	Zadržana dobit	Nekontrolirajući udjeli	
Stanje 1. siječnja 2022.		164.000	60.724	(301.332)	301.332	12.448	461.931	8.445.565	1.735.894	10.880.562
Dobit za 2022. godinu		-	-	-	-	-	-	417.890	132.257	550.147
Ostala sveobuhvatna dobit										
Promjena fer vrijednosti financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		-	-	-	-	-	(389.248)	-	(178.358)	(567.606)
Neto promjena revalorizacijske rezerve (FVPL vlasnički papiri – pristup preklapanja)		-	-	-	-	-	(9.874)	-	(4.877)	(14.751)
Ostalo		-	-	-	-	-	-	(3.433)	(1.695)	(5.128)
Ukupna ostala sveobuhvatna dobit		-	-	-	-	-	(399.122)	414.457	(52.673)	(37.338)
Transakcije s vlasnicima										
Otkup od nekontrolirajućih interesa	36	-	-	-	-	-	-	(4.677)	(12.044)	(16.721)
Objavljena dividenda	30 /v/	-	-	-	-	-	-	(243.426)	-	(243.426)
Kupnja vlastitih dionica	30 /ii/	-	-	(8.576)	8.576	-	-	(8.576)	-	(8.576)
Ostalo		-	-	-	-	-	(551)	3.408	(2.373)	484
Ukupne transakcije s vlasnicima		-	-	(8.576)	8.576	-	(551)	(253.271)	(14.417)	(268.239)
Stanje 31. prosinca 2022.		164.000	60.724	(309.908)	309.908	12.448	62.258	8.606.751	1.668.804	10.574.985

BILJEŠKE KOJE SLLJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

Grupa

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješke	Glavnica koja se može pripisati dioničarima Društva									Ukupno
		Temeljni kapital	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Rezerve za vl. dionice	Zakonske pričuve	Rezerve fer vrijednosti	Statutarne pričuve	Zadržana dobit	Nekontrolirajući udjeli	
Stanje 1. siječnja 2021.		164.000	60.724	(286.391)	286.391	12.448	322.102	7.637.434	695.725	1.618.320	10.510.753
Dobit za 2021. godinu		-	-	-	-	-	-	-	296.050	106.551	402.601
Ostala sveobuhvatna dobit											
Promjena fer vrijednosti financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		-	-	-	-	-	89.918	-	-	20.683	110.601
Neto promjena revalorizacijske rezerve (FVPL vlasnički papiri – pristup preklapanja)		-	-	-	-	-	52.501	-	-	26.265	78.766
Tečajne razlike		-	-	-	-	-	-	-	(1.706)	(854)	(2.560)
Ukupna ostala sveobuhvatna dobit		-	-	-	-	-	142.419	-	294.344	152.645	589.408
Transakcije s vlasnicima											
Otkup od nekontrolirajućih interesa	36	-	-	-	-	-	-	-	(74)	(31.977)	(32.051)
Prijenos iz Statutarnih pričuva u zadržanu dobit	30 /iv/	-	-	-	-	-	-	(7.627.598)	7.627.598	-	-
Objavljena dividenda	30 /v/	-	-	-	-	-	-	-	(196.524)	-	(196.524)
Kupnja vlastitih dionica	30 /ii/	-	-	(14.941)	14.941	-	-	(9.836)	(5.105)	-	(14.941)
Ostalo		-	-	-	-	-	(2.590)	-	29.601	(3.094)	23.917
Ukupne transakcije s vlasnicima		-	-	(14.941)	14.941	-	(2.590)	(7.637.434)	7.455.496	(35.071)	(219.599)
Stanje 31. prosinca 2021.		164.000	60.724	(301.332)	301.332	12.448	461.931	-	8.445.565	1.735.894	10.880.562

BILJEŠKE KOJE SLLJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

Društvo

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješka	Temeljni kapital	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Rezerve za vl. dionice	Zakonske pričuve	Rezerve fer vrijednosti	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje 1. siječnja 2022.		164.000	60.724	(301.332)	301.332	12.448	103.933	6.908.910	7.250.015
Dobit za 2022. godinu		-	-	-	-	-	-	3.913	3.913
Ostala sveobuhvatna dobit									
Promjena fer vrijednosti financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		-	-	-	-	-	(28.150)	-	(28.150)
Ukupna sveobuhvatna dobit		-	-	-	-	-	(28.150)	3.913	(24.237)
Transakcije s vlasnicima									
Objavljena dividenda	30 /v/	-	-	-	-	-	-	(243.426)	(243.426)
Utjecaj pripajanja ovisnog društva	41	-	-	-	-	-	-	616	616
Kupnja vlastitih dionica	30 /ii/	-	-	(8.576)	8.576	-	-	(8.576)	(8.576)
Ukupne transakcije s vlasnicima		-	-	(8.576)	8.576	-	-	(251.386)	(251.386)
Stanje 31. prosinca 2022.		164.000	60.724	(309.908)	309.908	12.448	75.783	6.661.437	6.974.392

Društvo

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješka	Temeljni kapital	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Rezerve za vl. dionice	Zakonske pričuve	Rezerve fer vrijednosti	Statutarne pričuve	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje 1. siječnja 2021.		164.000	60.724	(286.391)	286.391	12.448	55.358	7.087.742	30.278	7.410.550
Dobit za 2021. godinu		-	-	-	-	-	-	-	2.354	2.354
Ostala sveobuhvatna dobit										
Promjena fer vrijednosti financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		-	-	-	-	-	48.575	-	-	48.575
Ukupna sveobuhvatna dobit		-	-	-	-	-	48.575	-	2.354	50.929
Transakcije s vlasnicima										
Prijenos iz Statutarnih pričuva u zadržanu dobit	30 /iv/	-	-	-	-	-	-	(7.077.906)	7.077.906	-
Objavljena dividenda	30 /v/	-	-	-	-	-	-	-	(196.523)	(196.523)
Kupnja vlastitih dionica	30 /ii/	-	-	(14.941)	14.941	-	-	(9.836)	(5.105)	(14.941)
Ukupne transakcije s vlasnicima		-	-	(14.941)	14.941	-	-	(7.087.742)	6.876.278	(211.464)
Stanje 31. prosinca 2021.		164.000	60.724	(301.332)	301.332	12.448	103.933	-	6.908.910	7.250.015

BILJEŠKE KOJE SLIJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

(u tisućama kuna)	Bilješka	Grupa		Društvo	
		2022.	2021.	2022.	2021.
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti:					
Novac generiran/(korišten) poslovanjem	37	886.912	935.079	(17.185)	(13.501)
(Plaćeni porez) na dobit		(77.736)	(43.551)	-	-
Plaćena kamata		(59.983)	(46.286)	(5.209)	(1.582)
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti		749.193	845.242	(22.394)	(15.083)
Novčani tok korišten za ulagačke aktivnosti:					
Stjecanje udjela u ovisnim društvima, umanjeno za stečeni novac	21, 35	-	(231.809)	(16.721)	(258.471)
Primici od prodaje pridruženih društava		-	4.908	-	-
Ulaganje u dužničke vrijednosne papire po amortiziranom trošku	22	(199.523)	(324.236)	-	-
Primici od prodaje dužničkih vrijednosnih papira po amortiziranom trošku	22	317.401	79.354	-	-
Ulaganje u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	23	(1.178.904)	(1.092.949)	-	-
Primici od prodaje financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	23	875.627	868.832	-	-
Ulaganje u depozite		(404.573)	(319.530)	-	-
Povlačenje depozita		440.926	1.706.299	-	998.878
Izdaci od ulaganja u vrijednosne papire i obveznice po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		(269.137)	(514.396)	-	-
Primici od ulaganja u vrijednosne papire i obveznice po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		396.663	246.329	-	52
Nabava materijalne i nematerijalne imovine		(528.150)	(394.161)	(8.467)	(17.135)
Dani krediti		(18.576)	(26.232)	-	(100.700)
Primici od danih kredita		60.270	67.413	87.000	177.000
Naplaćene kamate		201.214	222.263	6.620	14.404
Primici od prodaje materijalne imovine		21.430	11.671	-	2
Primici od dividendi		60.590	36.647	50.947	21.599
Ostali primitci		402	17	66	16
Novčani tok korišten za ulagačke aktivnosti		(224.340)	340.420	119.445	835.645
Novčani tok korišten za financijske aktivnosti:					
Kupnja vlastitih dionica	30	(8.576)	(14.941)	(8.576)	(14.941)
Kupnja nekontrolirajućih interesa		(16.721)	(33.704)	-	-
Plaćanje obveza za najam		(32.336)	(27.721)	-	-
Isplata dividendi		(249.863)	(196.435)	(248.984)	(195.036)
Otplata kredita		(810.042)	(189.196)	(23.600)	(1.700)
Primici od kredita		770.000	444.633	68.000	161.023
Novčani tok korišten za financijske aktivnosti		(347.538)	(17.364)	(213.160)	(50.654)
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata		177.315	1.168.298	(116.109)	769.908
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine		1.881.807	713.509	775.984	6.076
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	28	2.059.122	1.881.807	659.875	775.984

BILJEŠKE KOJE SLIJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

ADRIS GRUPA D. D., ROVINJ

1. OPĆI PODACI

Adris grupa Rovinj (Grupa) sastoji se od Matice ADRIS GRUPA d. d., Rovinj (Društvo) i ovisnih društava navedenih u nastavku.

Matica je registrirana u Rovinju, Obala Vladimira Nazora 1, Hrvatska i bavi se upravljanjem ulaganjima u povezana društva i ostalim ulaganjima. Grupa se preko nekoliko ovisnih društava bavi turizmom, trgovinom, marikulturom te djelatnošću osiguranja.

Na dan 31. prosinca 2022. i 2021. godine dionice ADRIS GRUPE d. d., Croatia osiguranja d. d. i Maistre d. d. kotiraju na tržištu javnih dioničkih društava na Zagrebačkoj burzi.

ADRIS GRUPA d. d. vlasnik je sljedećih društava koja čine Adris grupu (Grupu):

Naziv ovisnog društva	% vlasništva	
	2022.	2021.
MAISTRA d. d., Rovinj, Hrvatska:	92,26	91,80
- GRAND HOTEL IMPERIAL d. d., Dubrovnik, Hrvatska	75,57	75,19
CROMARIS d. d., Zadar, Hrvatska:	100	100
- Cromaris Italia s.r.l., Treviso, Italija	100	100
EXPERTUS d. o. o., Zagreb, Hrvatska (pripojeno Društvu s 15.12.2022.)	100	100
HUP-ZAGREB d. d., Zagreb, Hrvatska	100	100
ABILIA d. o. o., Rovinj, Hrvatska	100	100
CROATIA osiguranje d. d., Zagreb, Hrvatska:	66,96	66,91
- CROATIA PREMIUM d. o. o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- Core 1 d. o. o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- RAZNE USLUGE d. o. o. – u likvidaciji, Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- CROATIA-Tehnički pregledi d. o. o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- STP d.o.o., Pitomača, Pitomača, Hrvatska	66,96	66,91
- STANICA ZA TEHNIČKI PREGLED VOZILA BLATO d. o. o., Blato, Hrvatska	66,96	66,91
- SLAVONIJATRANS TEHNIČKI PREGLEDI d. o. o., Sl. Brod, Hrvatska	50,89	50,85
- AUTOPRIJEVOZ d. d., Otočac, Hrvatska	52,98	52,94
- HERZ d. d. Požega, Požega, Hrvatska	66,96	66,91
- AUTO MAKSIMIR VOZILA d. o. o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- CROATIA osiguranje mirovinsko društvo d. o. o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- CO ZDRAVLJE d. o. o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- CROATIA Poliklinika, Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- Milenijum osiguranje a.d., Beograd	66,96	66,91
- Croatia osiguranje d. d., Mostar	64,98	64,98
- Crotehna d. o. o., Ljubuški	66,96	66,91
- Ponte d. o. o., Mostar	-	66,91
- CROATIA remont d. d., Čapljina	51,59	51,55
- Croauto d. o. o., Mostar	44,72	44,69
- Hotel Hum d. o. o. , Ljubuški	66,96	66,91
- CROATIA osiguranje a.d. društvo za osiguranje neživota, Skopje	66,96	66,91
- CROATIA osiguranje a.d., društvo za osiguranje života, Skopje	66,96	66,91
- ASTORIA d. o. o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- CO LOGISTIKA d.o.o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- M-TEH d.o.o., Beograd	66,96	66,91
- Skadenca d.o.o., Mostar	66,96	66,91
- Strmec Projekt d.o.o., Zagreb, Hrvatska	66,96	66,91
- TIA AUTO d.d., Mostar, Bosna i Hercegovina	66,96	-

*prikazani % udjela se odnosi na konačni udjel ADRIS GRUPE d. d. kao krajnje matice (u izračun % udjela nisu uključene vlastite dionice društava)

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Slijedi prikaz značajnih računovodstvenih politika usvojenih za pripremu ovih konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja. Ove računovodstvene politike dosljedno su primjenjivane za sva razdoblja uključena u ove izvještaje, osim tamo gdje je drugačije navedeno.

2.1. Osnove sastavljanja

Financijski izvještaji Društva i Grupe sastavljeni su sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su usvojeni u EU („MSFI“) primjenom metode povijesnog troška, koji su promijenjeni inicijalnim priznavanjem financijskih instrumenata koji se iskazuju po fer vrijednosti i naknadnom revalorizacijom financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka te po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Ovi financijski izvještaji su odobreni od strane Uprave na dan 19. travnja 2023. godine.

Računovodstvene politike su konzistentne s računovodstvenim politikama iz prethodne financijske godine.

Sastavljanje financijskih izvještaja sukladno MSFI zahtijeva upotrebu određenih ključnih računovodstvenih procjena. Također se od Uprave zahtijeva da se služi prosudbama u procesu primjene računovodstvenih politika Grupe. Područja koja uključuju viši stupanj prosudbe ili složenosti, odnosno područja gdje su pretpostavke i procjene značajne za financijske izvještaje prikazana su u bilješki 4.

a) Novi i dopunjeni standardi koje su Grupa i Društvo usvojili:

Grupa i Društvo su prvi put primijenili sljedeće standarde i dodatke za godišnje izvještajno razdoblje koje počinje 1. siječnja 2022. godine:

- *Prihodi prije namjeravane uporabe, Štetni ugovori – troškovi ispunjenja ugovora, Upućivanje na Konceptualni okvir - dodaci uskog područja primjene MRS-a 16, MRS-a 37 i MSFI-ja 3 i Godišnja poboljšanja MSFI-jeva za ciklus od 2018. do 2020. godine - dodaci MSFI-ju 1, MSFI-ju 9, MSFI-ju 16 i MRS-u 41 (objavljeni 14. svibnja 2020. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2022. godine).*

Dodatkom MRS-u 16 subjektu se zabranjuje da od troškova stavke nekretnina, postrojenja i opreme oduzme prihod ostvaren od prodaje stavki proizvedenih tijekom pripreme imovine za predviđenu uporabu. Prihodi od prodaje takvih stavki, zajedno s troškovima njihove proizvodnje, sada se priznaju u dobiti ili gubitku. Za mjerenje troškova tih stavki subjekt mora primjenjivati MRS 2. Trošak ne uključuje amortizaciju imovine koja se ispituje s obzirom na to da još nije spremna za predviđenu uporabu. Dodatkom MRS-u 16 također se pojašnjava činjenica da subjekt 'ispituje je li imovina u ispravnom stanju za rad' kada procjenjuje tehničku i fizičku učinkovitost imovine.

Financijska učinkovitost imovine nije bitna za ovu procjenu. Imovina bi stoga mogla biti osposobljena za rad na način na koji to predviđa uprava te bi mogla biti podložna amortizaciji prije nego što dostigne razinu operativne učinkovitosti koju uprava očekuje.

Dodatkom MRS-u 37 pojašnjava se značenje „troškova ispunjenja ugovora“. U dodatku se objašnjava da izravni troškovi ispunjenja ugovora obuhvaćaju dodatne troškove ispunjenja tog ugovora, ali objašnjena je i raspodjela ostalih troškova koji se izravno odnose na ispunjenje. U dodatku se također pojašnjava kako prije formiranja posebnog rezerviranja za štetan ugovor subjekt priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti imovine koja je korištena za ispunjenje ugovora, a ne imovine namijenjene tom ugovoru.

MSFI 3 je izmijenjen i sada upućuje na Konceptualni okvir za financijsko izvještavanje iz 2018. godine, kako bi se utvrdilo što čini imovinu ili obvezu u sklopu poslovnog spajanja. Prije ovog dodatka MSFI 3 je upućivao na Konceptualni okvir za financijsko izvještavanje iz 2001. godine. Osim toga, MSFI-ju 3 je dodana nova iznimka koja se odnosi na obveze i potencijalne obveze. U skladu s tom iznimkom, za neke vrste obveza i potencijalnih obveza subjekt koji primjenjuje MSFI 3 trebao bi primjenjivati MRS 37 ili Tumačenje (IFRIC) 2, a ne Konceptualni okvir iz 2018. godine. Da nije uvedena ova nova iznimka, subjekt bi u sklopu poslovnog spajanja priznavao neke obveze koje ne bi priznavao prema MRS-u 37. Stoga bi subjekt odmah nakon stjecanja morao prestati priznavati te obveze i priznati dobitak koji ne predstavlja ekonomsku dobit. Također je pojašnjeno kako stjecatelj ne bi trebao priznavati potencijalnu imovinu na datum stjecanja, kako je određeno u MRS-u 37.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Dodatkom MSFI-ju 9 određuje se koje naknade treba podvrgnuti ispitivanju je li došlo do promjene vrijednosti od najmanje 10% kako bi se financijska obveza prestala priznavati. Troškovi ili naknade mogu se isplatiti trećim stranama ili zajmodavcu. U skladu s navedenim dodatkom, troškovi ili naknade isplaćene trećim stranama neće biti podvrgnute ispitivanju je li došlo do promjene vrijednosti od najmanje 10%.

Ilustrativni primjer 13 objavljen uz MSFI 16 izmijenjen je i više ne sadrži primjer plaćanja najmodavca koja se odnose na ulaganja u tuđu imovinu. Primjer je izmijenjen kako bi se uklonili potencijalni nesporazumi oko računovodstvenog iskazivanja poticaja za najam.

MSFI 1 dopušta izuzeće ako ovisno društvo MSFI-jeve usvoji nakon što ih je matično društvo već usvojilo. Ovisno društvo može svoju imovinu i obveze mjeriti po knjigovodstvenim iznosima koji bi bili uključeni u konsolidirane financijske izvještaje matičnog društva uzimajući u obzir datum prelaska matičnog društva na MSFI-jeve, pod uvjetom da nisu provedena usklađenja za postupke konsolidacije i za učinke poslovnog spajanja kojim je matično društvo steklo ovisno društvo. MSFI 1 je izmijenjen kako bi se subjektima koji su iskoristili ovo izuzeće iz MSFI-ja 1 omogućilo mjerenje i kumulativnih tečajnih razlika primjenjujući iznose koje je iskazalo matično društvo, uzimajući u obzir datum prelaska matičnog društva na MSFI-jeve. Dodatkom MSFI-ju 1 navedeno izuzeće proširuje se na kumulativne tečajne razlike kako bi se smanjili troškovi onim subjektima koji MSFI-jeve usvajaju prvi put. Ovaj će se dodatak također primjenjivati na pridružena društva i zajedničke pothvate koji su primjenjivali isto izuzeće predviđeno MSFI-jem 1.

Ukinut je zahtjev prema kojemu su subjekti pri mjerenju fer vrijednosti prema MRS-u 41 morali isključiti novčane tokove za potrebe oporezivanja. Svrha ovog dodatka je usklađivanje sa zahtjevom standarda prema kojemu novčane tokove treba diskontirati nakon oporezivanja.

- *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 – Dodaci MSFI-ju 16 (objavljeni 31. ožujka 2021. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. travnja 2021. godine).*

U svibnju 2020. godine izdan dodatak MSFI-ju 16 koji je najmoprimcima omogućio neobvezno praktično rješenje za obvezu procjenjivanja predstavlja li olakšica za najmove koja je uvedena zbog učinaka pandemije bolesti COVID-19 i koja je rezultirala smanjenjem plaćanja najma dospjelih na dan ili prije 30. lipnja 2021. godine, izmjenu najma. Dodatkom objavljenim 31. ožujka 2021. godine produžen je datum primjene praktičnog rješenja s 30. lipnja 2021. na 30. lipnja 2022. godine.

b) Standardi i tumačenja koja još nisu usvojena:

Objavljeno je nekoliko novih računovodstvenih standarda i tumačenja koji nisu obvezni za izvještajna razdoblja koja završavaju 31. prosinca 2022. godine, koja su usvojena u EU i koje Grupa i Društvo nisu ranije usvojili. Grupa i Društvo u nastavku procjenjuju utjecaj ovih novih standarda i tumačenja:

- *MSFI 17 „Ugovori o osiguranju” (objavljen 18. svibnja 2017. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine)*

MSFI 17 zamjenjuje MSFI 4 *Ugovori o osiguranju* koji je društvima omogućio da nastave iskazivati ugovore o osiguranju primjenjujući postojeće prakse. Iz tog je razloga ulagačima bilo teško uspoređivati financijsku uspješnost inače sličnih osiguravajućih društava. MSFI 17 je standard koji primjenjuje jedinstveno načelo za iskazivanje svih vrsta ugovora o osiguranju, uključujući ugovore o reosiguranju osiguravatelja. Standard zahtijeva priznavanje i mjerenje skupina ugovora o osiguranju po: (i) sadašnjoj vrijednosti budućih novčanih tokova usklađenoj za rizik (novčani tokovi namijenjeni ispunjenju ugovora) koja uključuje sve dostupne informacije o novčanim tokovima namijenjenim ispunjenju ugovora kako bi bili usklađeni s informacijama dostupnim na tržištu; uvećanoj (ako je ova vrijednost obveza) ili umanjenoj (ako je ova vrijednost imovina) za (ii) iznos koji predstavlja neostvarenu dobit skupine ugovora (marža za ugovorenu uslugu). Osiguravatelji će priznavati dobit za skupinu ugovora o osiguranju tijekom razdoblja pokrića i kako se budu oslobađali od rizika. Ako skupina ugovora ostvaruje ili će ostvarivati gubitak, subjekt će priznavati taj gubitak kako nastane

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

- Dodaci MSFI-ju 17 i dodatak MSFI-ju 4 (objavljeni 25. lipnja 2020. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine)

Dodaci sadrže niz pojašnjenja u svrhu olakšanja provedbe MSFI-ja 17, pojednostavljivanja određenih zahtjeva standarda i samog prijelaza na standard. Dodaci obuhvaćaju osam područja MSFI-ja 17, ali njima se ne namjeravaju izmijeniti temeljna načela standarda. MSFI 17 izmijenjen je na sljedeći način:

- *Datum stupanja na snagu:* Datum stupanja na snagu MSFI-ja 17 (zajedno s dodacima) odgođen je za dvije godine i sada se odnosi na godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine; a fiksni datum isteka privremenog izuzeća od obveze primjene MSFI-ja 9 i MSFI-ja 4 također je odgođen i sada se odnosi na godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine.
- *Očekivani povrat novčanih tokova od stjecanja osiguranja:* Subjekt je dužan rasporediti dio troškova stjecanja na povezana očekivana obnavljanja ugovora i priznavati te troškove kao imovinu sve dok ne prizna obnavljanje ugovora. Subjekti su dužni procijeniti nadoknadivost imovine na svaki datum izvještavanja i uključiti određene informacije o imovini u bilješke uz financijske izvještaje.
- *Marža za ugovorenu uslugu koja se može pripisati investicijskim uslugama:* Potrebno je utvrditi jedinice pokrića, uzimajući u obzir stupanj koristi i očekivano razdoblje pokrića osiguranja i investicijskih usluga, za ugovore sklopljene s varijabilnom naknadom i za ostale ugovore s „uslugom povrata ulaganja” sklopljene prema općem modelu. Troškove povezane s investicijskim aktivnostima treba uključiti kao novčane tokove u okviru ugovora o osiguranju, ako subjekt obavlja takve aktivnosti kako bi se povećale koristi od pokrića osiguranja za osiguranika.
- *Postojeći ugovori o reosiguranju – nadoknada gubitaka:* Kada subjekt prizna gubitak od početnog priznavanja štetne skupine osnovnih ugovora o osiguranju ili od uključivanja štetnih osnovnih ugovora u skupinu ugovora, subjekt bi trebao prilagoditi maržu za ugovorenu uslugu povezanu skupine postojećih ugovora o reosiguranju i priznati dobitak od postojećih ugovora o reosiguranju. Iznos nadoknađenog gubitka po postojećem ugovoru o reosiguranju utvrđuje se množenjem gubitka priznatog na temelju osnovnih ugovora o osiguranju i postotka prijava za naknadu šteta po osnovnim ugovorima o osiguranju čiji iznos subjekt očekuje da će nadoknaditi na temelju postojećeg ugovora o reosiguranju. Ovaj bi se zahtjev primjenjivao samo kada se postojeći ugovor o reosiguranju priznaje prije priznavanja gubitka po osnovnim ugovorima o osiguranju ili istodobno s priznavanjem tog gubitka.
- *Ostale izmjene:* Ostale izmjene uključuju izuzeća iz područja primjene standarda za određene ugovore o kreditnim karticama (ili slične ugovore) i određene ugovore o zajmu; iskazivanje imovine i obveza iz ugovora o osiguranju u izvještaju o financijskom položaju u sklopu portfelja umjesto po skupinama; moguća primjena umanjenja rizika pri ublažavanju financijskih rizika korištenjem postojećih ugovora o reosiguranju i nederivativnih financijskih instrumenata po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka; odabir računovodstvene politike za izmjenu procjena iznesenih u ranijim financijskim izvještajima za međurazdoblje kod primjene MSFI-ja 17; uključivanje plaćanja poreza na dobit i primitaka koji se posebno naplaćuju ugovaratelju osiguranja prema uvjetima ugovora o osiguranju u novčane tokove ispunjenja; te odabrane olakšice pri prelasku na standard i druge manje izmjene.

MSFI 17 je izdan u svibnju 2017. godine kao zamjena za MSFI 4 Ugovori o osiguranju. Do datuma izvještavanja izdani su razni dodaci MSFI-ju 17 i MSFI-ju 4 koji sadrže niz pojašnjenja u svrhu olakšanja provedbe MSFI-ja 17, pojednostavljivanja određenih zahtjeva standarda te je produljeno privremeno izuzeće od primjene MSFI-ja 9 na godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. Dodaci obuhvaćaju osam područja MSFI-ja 17, ali njima se ne namjeravaju izmijeniti temeljna načela standarda.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

i. Identificiranje ugovora u djelokrugu MSFI-a 17

MSFI 17 utvrđuje načela za priznavanje, mjerenje, prezentiranje i objavljivanje ugovora o osiguranju, ugovora o reosiguranju i ugovora o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja. Ugovor o osiguranju je ugovor na temelju kojeg jedna stranka (izdavatelj) preuzima značajni rizik osiguranja od druge stranke (ugovaratelj osiguranja) i pristaje ugovaratelju osiguranja isplatiti naknadu ako ugovaratelj osiguranja pretrpi štetu zbog određenog neizvjesnog budućeg događaja (osigurani događaj). U nekim će slučajevima prilikom utvrđivanja ugovora u djelokrugu MSFI-a 17, Grupa morati procijeniti treba li skup ili niz ugovora tretirati kao jedan ugovor i trebaju li ugrađene izvedenice, investicijske komponente i komponente roba i usluga biti odvojene i obračunati se prema drugom standardu. Za ugovore o osiguranju i reosiguranju, Grupa ne očekuje značajne promjene proizašle iz primjene ovih zahtjeva.

ii. Razina grupiranja

Prema MSFI-u 17, ugovori o osiguranju grupiraju se za potrebe mjerenja te se grupe ugovora određuju tako da se najprije identificiraju portfelji ugovora, od kojih svaki sadrži ugovore koji podliježu sličnim rizicima i kojima se zajedno upravlja. Očekuje se da će ugovori u različitim linijama proizvoda ili izdani od strane različitih subjekata Grupe biti u različitim portfeljima. Svaki je portfelj zatim podijeljen u grupe ugovora za koje se primjenjuju zahtjevi priznavanja i mjerenja sukladno MSFI- u 17. Prilikom početnog priznavanja, Grupa odvaja ugovore u godišnje kohorte prema godini izdavanja, a svaka godišnja kohorta klasificira se u jednu od navedenih skupina:

- skupinu ugovora koji su štetni pri početnom priznavanju;
- skupinu ugovora za koje pri početnom priznavanju ne postoji znatna mogućnost da će naknadno postati štetni;

Kada se ugovor prizna, dodaje se postojećoj skupini ugovora. Ugovori o reosiguranju u pravilu se vrednuju svaki za sebe.

Razina grupiranja sukladno MSFI-ju 17 ograničava netiranje dobitaka na skupinama profitabilnih ugovora, kroz odgođeno priznavanje marže za ugovorenu uslugu (contractual service margin – „CSM“), s gubicima na skupinama štetnih ugovora, koji se odmah priznaju.

iii. Granice ugovora

Prema MSFI-u 17, mjerenje skupine ugovora uključuje sve buduće novčane tokove unutar granica svakog ugovora u toj skupini. U usporedbi s trenutnom računovodstvenom politikom, Grupa očekuje da će za određene ugovore zahtjevi MSFI-a 17 za granice ugovora promijeniti opseg novčanih tokova koji će biti uključeni u mjerenje postojećih priznatih ugovora. Razdoblje koje uključuje premije unutar granica ugovora predstavlja „razdoblje pokrića“ te je relevantno kada se primjenjuju brojni zahtjevi iz MSFI-a 17.

Ugovori o osiguranju

Novčani tokovi u granicama su ugovora o osiguranju ako proizlaze iz materijalnih prava i obveza koji postoje tijekom izvještajnog razdoblja u kojem Grupa može ugovaratelja osiguranja primorati da plati premije ili u kojem Grupa ima materijalnu obvezu ugovaratelju osiguranja pružiti usluge iz ugovora o osiguranju. Materijalna obveza pružanja usluga iz ugovora o osiguranju prestaje kada:

- Grupa ima praktičnu mogućnost ponovno procijeniti rizike određenog ugovaratelja osiguranja i, kao rezultat toga, može odrediti cijenu ili razinu koristi u kojoj se u cijelosti odražavaju ti rizici; ili
- Grupa ima praktičnu mogućnost ponovno procijeniti rizike portfelja ugovora o osiguranju koji sadržava taj ugovor i, kao rezultat toga, može odrediti cijenu ili razinu koristi u kojoj se u cijelosti odražava rizik tog portfelja te kad se u određivanju cijena premija do datuma ponovne procjene rizika ne uzimaju u obzir rizici koji se odnose na razdoblja nakon datuma ponovne procjene.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Ugovori o reosiguranju

Za ugovore o reosiguranju, novčani tokovi su unutar granica ugovora ako proizlaze iz materijalnih prava i obveza koje postoje tijekom izvještajnog razdoblja u kojem je Grupa primorana plaćati iznose reosiguratelju ili ima materijalno pravo primati usluge od reosiguratelja. Materijalno pravo na primanje usluga od reosiguratelja prestaje kada reosiguratelj:

- ima praktičnu sposobnost ponovnog procjenjivanja rizika koji su mu preneseni i može postaviti cijenu ili razinu koristi koja u cijelosti odražava te ponovno procijenjene rizike; ili
- ima materijalno pravo prekinuti pokriće.

Neki od ugovora o reosiguranju s kvotnim udjelom Grupe pokrivaju odnosne ugovore izdane unutar godišnjeg razdoblja na osnovi povezivanja rizika i daju jednostrana prava i Grupi i reosiguratelju da raskinu povezivanje novih odnosnih ugovora u bilo kojem trenutku uz prethodnu najavu od tri mjeseca prema drugoj ugovornoj strani. Trenutačno je mjerenje tih ugovora o reosiguranju općenito usklađeno s odnosnim ugovorima i uzimaju u obzir samo odnosne ugovore koji su dani u reosiguranje na datum mjerenja. Međutim, prema MSFI-u 17 novčani tokovi koji proizlaze iz odnosnih ugovora za koje se očekuje da će biti izdani i dani u reosiguranje nakon datuma mjerenja, uz one koji proizlaze iz odnosnih ugovora koji su već dani u reosiguranje, mogu biti unutar granica ugovora o reosiguranju i mogu se uzeti u obzir prilikom mjerenja.

iv. Mjerenje

Ugovori o osiguranju podliježu različitim zahtjevima ovisno o tome kako su klasificirani.

Standard zahtijeva opći model mjerenja koji se bazira na aktualnim najboljim procjenama, pri čemu se procjene ponovno mjere u svakom izvještajnom razdoblju. Ugovori se mjere kao zbroj (a) izvršenja novčanih tokova, koji se sastoji od procjena budućih novčanih tokova, prilagođenih da odražavaju vremensku vrijednost novca i povezane financijske rizike uz ispravak vrijednosti za nefinancijski rizik te (b) CSM-a.

Alternativni pojednostavljeni pristup koji se temelji na raspodjeli premije na temelju proteka vremena dopušten je za obračun obveza za preostalo pokriće za kratkoročne ugovore, koje često ugovaraju osiguravatelji neživotnih osiguranja.

Predviđena je i varijacija općeg modela mjerenja, pod nazivom „model mjerenja putem varijabilne naknade“, koja se mora primjenjivati za određene ugovore životnog osiguranja u kojima vlasnici polica osiguranja sudjeluju u promjeni fer vrijednosti specifičnih stavki definiranih predmetnim ugovorima o osiguranju.

U nastavku su detaljnije razrađeni pojedini modeli.

Ugovori o životnim osiguranjima

Prilikom početnog priznavanja, Grupa će mjeriti grupu ugovora općim modelom. Opći model mjeri skupinu ugovora o osiguranju na razini:

(a) ukupnih novčanih tokova od izvršenja ugovora, koji uključuju:

- procjene budućih novčanih tokova;
- usklađenja kako bi se odražavali vremenska vrijednost novca i financijski rizici povezani s budućim novčanim tokovima ako financijski rizici nisu uključeni u procjene budućih novčanih tokova; i
- ispravka vrijednosti za nefinancijski rizik.

(b) ukupne marže za ugovorenu uslugu.

Novčani tokovi od izvršenja skupine ugovora ne odražavaju rizik neispunjenja obveza Grupe.

Procjena budućih novčanih tokova računa se kao sadašnja vrijednost budućih bruto rashoda (naknade i troškovi) umanjena za sadašnju vrijednost budućih bruto prihoda (bruto zaračunata premija budućih razdoblja) pri čemu se uzimaju u obzir procijenjene vjerojatnosti mogućih ishoda.

Svi novčani tokovi bit će diskontirani korištenjem krivulja prinosa bez rizika prilagođenih da odražavaju karakteristike novčanih tokova i karakteristike likvidnosti ugovora. Novčani tokovi koji variraju temeljem prinosa bilo koje odnosne stavke bit će usklađeni za učinak te varijabilnosti korištenjem riziko neutralnih tehnika mjerenja i diskontirani korištenjem nerizičnih stopa prilagođenih za nelikvidnost.

Ispravak vrijednosti za nefinancijski rizik za skupinu ugovora, utvrđeno odvojeno od ostalih procjena, je naknada koja je potrebna zbog neizvjesnosti u pogledu iznosa i vremenskog rasporeda novčanih tokova koji proizlaze iz nefinancijskog rizika.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

CSM skupine ugovora predstavlja nezarađenu dobit koju će Grupa priznati kad pruži usluge iz ugovora o osiguranju u budućnosti. Pri početnom priznavanju skupine ugovora, skupina ugovora nije štetna ako zbroj sljedećeg predstavlja neto priljev:

- (a) novčanih tokovi od izvršenja ugovora;
- (b) svih novčanih tokova koji proizlaze iz ugovora u toj skupini na taj datum; i
- (c) bilo kojeg iznosa koji proizlazi iz prestanka priznavanja bilo koje imovine ili obveza prethodno priznatih za novčane tokove povezane s skupinom ugovora.

U slučaju neto odljeva, skupina ugovora predstavlja štetne ugovore te se neto odljev priznaje kao gubitak u računu dobiti i gubitka. Također, priznaje se komponenta gubitka kako bi se prikazao iznos neto odljeva novca, koji određuje iznose koji se naknadno prikazuju u računu dobiti i gubitka kao poništenje gubitaka po štetnim ugovorima i isključuju se iz prihoda iz ugovora o osiguranju.

Naknadno, knjigovodstveni iznos skupine ugovora na svaki izvještajni datum je zbroj obveze za preostalo pokriće i obveze za nastale štete. Obveza za preostalo pokriće uključuje novčane tokove od izvršenja ugovora koji se odnose na usluge koje će se pružati temeljem ugovora u budućim razdobljima i preostali dio CSM-a na taj datum. Obveza za nastale štete uključuje novčane tokove izvršenja ugovora za nastale štete i troškove koji još nisu plaćeni, uključujući štete koje su nastale, ali još nisu prijavljene.

- Novčani tokovi izvršenja skupine ugovora mjere se na datum izvještavanja koristeći trenutne procjene budućih novčanih tokova, trenutne diskontne stope i trenutne procjene ispravka vrijednosti za nefinancijski rizik. Promjene u novčanim tokovima ispunjenja priznaju se kako slijedi:

Promjene koje se odnose na buduće usluge	<i>Usklađuje se u sklopu CSM-a (ili se priznaje u sklopu prihoda od ugovora o osiguranju u računu dobiti ili gubitka ukoliko se radi o štetnim ugovorima)</i>
Promjene koje se odnose na trenutne ili prošle usluge	<i>Priznaje se u sklopu prihoda od ugovora o osiguranju u računu dobiti ili gubitka</i>
Učinci vremenske vrijednosti novca, financijski rizik i promjene na procijenjenim budućim novčanim tokovima	<i>Priznaje se u sklopu neto financijskih prihoda ili rashoda od ugovora o osiguranju</i>

CSM se naknadno prilagođava samo za promjene u novčanim tokovima izvršenja ugovora koji se odnose na buduće usluge i druge specificirane iznose te se priznaje u računu dobiti i gubitka kako su usluge pružene. CSM na svaki datum izvještavanja predstavlja dobit u skupini ugovora koja još nije priznata u računu dobiti i gubitka jer se odnosi na buduće usluge.

Što se tiče ugovora o reosiguranju kod životnih osiguranja, Grupa će primijeniti iste računovodstvene politike kao kod mjerenja skupine ugovora o osiguranju.

Novčani tokovi od pribave osiguranja proizlaze iz aktivnosti prodaje i preuzimanja skupine ugovora koji se mogu izravno pripisati portfelju ugovora kojem skupina pripada. Prema MSFI-u 17, za ugovore o životnom osiguranju, novčani tokovi od pribave osiguranja raspoređuju se na skupine ugovora korištenjem sustavnih i racionalnih metoda.

Predviđena je i varijacija općeg modela mjerenja, pod nazivom „model mjerenja putem varijabilne naknade“, koja se mora primjenjivati za određene ugovore životnog osiguranja u kojima vlasnici polica osiguranja sudjeluju u promjeni fer vrijednosti specifičnih stavki definiranih predmetnim ugovorima o osiguranju. Prilikom primjene navedenog modela, udio osiguratelja u promjenama fer vrijednosti uključen je u maržu ugovorne usluge. Prema tome, rezultati osiguratelja koji koriste ovaj model vjerojatno će biti manje volatilni nego primjenom općeg modela mjerenja.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Procjena utjecaja

Sukladno MSFI-u 17, dobit će se priznati u računu dobiti ili gubitku tijekom trajanja ugovora, a to će biti prvenstveno bazirano na otpuštanju CSM-a u računu dobiti ili gubitku, sukladno vremenskom okviru pružanja usluga, te ispravka vrijednosti za nefinancijski rizik kako povezani rizik bude istjecao. Iako se ukupna dobit priznata tijekom trajanja ugovora neće mijenjati, Grupa očekuje da će priznavanje dobiti biti manje volatilno. To je uglavnom zato što se za određene ugovore o životnim osiguranjima sva dobit trenutno priznaje u dobiti ili gubitku na početnom priznavanju ugovora. Različito vrijeme priznavanja dobiti rezultirat će povećanjem obveza nakon usvajanja MSFI-a 17 jer će dio dobiti prethodno priznate i akumulirane u kapitalu prema MSFI-u 4 biti uključeno u mjerenje obveza prema MSFI-u 17.

Povećanje obveza po životnim ugovorima pri prelasku na MSFI 17 uglavnom se može pripisati sljedećem:

Promjene u odnosu na MSFI 4	Utjecaj na kapital na datum tranzicije na MSFI 17
Procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova će se povećati temeljem smanjenih diskontnih stopa sukladno zahtjevu MSFI-a 17 za mjerenje budućih novčanih tokova korištenjem trenutnih diskontnih stopa.	Smanjenje
Priznati CSM određen korištenjem pristupa opisanih pod (v) predstavlja nezarađenu dobit za ove ugovore.	Smanjenje

Grupa procjenjuje da će, nakon usvajanja MSFI-a 17, učinak ovih promjena (prije oporezivanja) biti smanjenje ukupnog kapitala Grupe koje će iznositi između 105 milijuna kuna i 125 milijuna kuna na 1. siječnja 2022.

Ugovori o neživotnim osiguranjima

Model raspodjele premije (Premium allocation approach – PAA) pojednostavljeni je model mjerenja u MSFI-u 17 koji je dostupan za ugovore o osiguranju i reosiguranju koji ispunjavaju određene kriterije.

Grupa očekuje da će primijeniti PAA na sve ugovore u segmentu neživotnih osiguranja, osim osiguranja kredita na koje će se primjenjivati opći model mjerenja kako je opisano u dijelu životnih osiguranja, jer se očekuje da će sljedeći kriteriji biti ispunjeni pri početnom priznavanju:

- Ugovori o osiguranju i neproporcionalni ugovori o reosiguranju: razdoblje pokrća svakog ugovora u skupini ugovora je jedna godina ili manje.
- Ugovori o reosiguranju koji sadrže povezane rizike: Grupa razumno očekuje da se rezultat mjerenja imovine za preostalo pokriće neće značajno razlikovati od rezultata primjene općeg modela mjerenja.

Prilikom početnog priznavanja svake skupine ugovora neživotnog osiguranja, knjigovodstveni iznos obveze za preostalo pokriće mjeri se temeljem primljenih premija nastalim prilikom početnog priznavanja. Grupa će odlučiti priznati novčane tokove od pribave osiguranja kao rashod kada nastanu, osim troškova provizije koje će razgraničavati za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju i priznavati temeljem proteka vremena.

Naknadno se knjigovodstveni iznos obveze za preostalo pokriće povećava za sve daljnje primljene premije i smanjuje za iznos priznat kao prihod ugovora od osiguranja za pružene usluge. Grupa očekuje da vrijeme između pružanja svakog dijela usluga i datuma dospijea povezane premije neće biti duže od godinu dana. Sukladno tome, kao što je dopušteno MSFI-em 17, Grupa neće uskladiti obvezu za preostalo pokriće kako bi odražavala vremensku vrijednost novca i učinak financijskog rizika.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Ako u bilo kojem trenutku prije i tijekom razdoblja pokrića, činjenice i okolnosti ukazuju na to da je skupina ugovora štetna, tada će Grupa priznati gubitak u računu dobiti ili gubitku i povećati obvezu za preostalo pokriće u onoj mjeri u kojoj trenutne procjene izvršenja novčanih tokova koji se odnose na preostalo pokriće premašuju knjigovodstveni iznos obveze za preostalo pokriće. Novčani tokovi izvršenja ugovora bit će diskontirani.

Grupa će priznati obvezu za nastale štete skupine ugovora u iznosu novčanih tokova od izvršenja ugovora koji se odnose na nastale štete. Budući novčani tokovi bit će diskontirani osim ako se očekuje da će biti plaćeni u roku od godinu dana ili manje od datuma nastanka štete.

Grupa će primijeniti iste računovodstvene politike za mjerenje skupine ugovora o reosiguranju, prilagođene prema potrebi, kako bi odražavale značajke koje se razlikuju od onih kod ugovora o osiguranju.

Procjena utjecaja

Iako je model raspodjele premije sličan trenutnom računovodstvenom tretmanu Grupe pri mjerenju obveza za preostalo pokriće, očekuju se sljedeće promjene u računovodstvu za ugovore neživotnog osiguranja.

Promjene u odnosu na MSFI 4	Utjecaj na kapital na datum tranzicije na MSFI 17
Sukladno MSFI-u 17, Grupa će diskontirati buduće novčane tokove prilikom mjerenja obveze za nastale štete, osim ako se očekuje da će nastati u roku od godinu dana ili manje od datuma nastanka šteta. Grupa trenutno ne diskontira takve buduće novčane tokove.	Povećanje
MSFI 17 zahtijeva da novčani tokovi izvršenja ugovora uključuju ispravak vrijednosti za nefinancijski rizik. U okviru MSFI 4 novčani tokovi nisu izričito prilagođeni za ispravak vrijednosti za financijski rizik.	Smanjenje
Sukladno MSFI-u 17, Grupa će uključiti u novčane tokove i očekivane naplate regresa što se razlikuje od trenutne prakse prema kojoj se ovi iznosi nisu rezervirali.	Povećanje

Grupa procjenjuje da će, nakon usvajanja MSFI-a 17, učinak ovih promjena (prije oporezivanja) biti povećanje ukupnog kapitala Grupe koje će iznositi između 504 milijuna kuna i 524 milijuna kuna na 1. siječnja 2022.

v. Mjerenje - značajne prosudbe i procjene

Procjene budućih novčanih tokova

U procjeni budućih novčanih tokova, Grupa će na nepristran način uključiti sve razumne i pouzdane podatke dostupne bez nepotrebnih troškova i napora u pogledu iznosa, vremena i neizvjesnosti tih budućih novčanih tokova na datum izvještavanja. Ove informacije uključuju i interne i eksterne povijesne podatke o štetama i drugim iskustvenim podacima, ažuriranim kako bi odražavale trenutna očekivanja budućih događaja.

Procjene budućih novčanih tokova odražavat će stav Grupe o trenutnim uvjetima na datum izvještavanja, sve dok su procjene svih relevantnih tržišnih varijabli u skladu s vidljivim tržišnim cijenama za te varijable.

Prilikom procjene budućih novčanih tokova, Grupa će uzeti u obzir trenutna očekivanja budućih događaja koji bi mogli utjecati na te novčane tokove. Međutim, očekivanja budućih promjena u zakonodavstvu koje bi promijenile ili ukinule sadašnju obvezu ili stvorile nove obveze prema postojećim ugovorima neće se uzeti u obzir sve dok se promjena u zakonodavstvu zaista ne donese.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Novčani tokovi unutar granica ugovora su oni koji se izravno odnose na izvršenje ugovora, uključujući one za koje Grupa ima diskrecijsko pravo u pogledu iznosa ili vremena. To uključuje premije, uključujući usklađenja premija i obročne premije ugovaratelja osiguranja i sve dodatne novčane tokove koji proizlaze iz tih premija, plaćanja ugovaratelju osiguranja (ili u njegovo ime), novčane tokove od pribave osiguranja i druge troškove koji nastaju u izvršavanju ugovora. Novčani tokovi od pribave osiguranja i drugi troškovi koji nastaju u izvršavanju ugovora uključuju izravne troškove i raspodjelu fiksnih i varijabilnih općih troškova koji se mogu izravno pripisati izvršenju ugovora o osiguranju (tzv. pridjeljivi troškovi odnosno eng. attributable).

Novčani tokovi troškova raspodjeljuju se u skupine ugovora primjenom sustavnih i smislenih metoda koje se dosljedno primjenjuju na sve troškove sa sličnim obilježjima. Značajan dio izravnih administrativnih troškova izravno terete segmente životnog i neživotnog osiguranja. Administrativne troškove koji se ne mogu izravno dodijeliti životnom odnosno neživotnom osiguranju Grupa će alocirati temeljem analize o utrošku vremena djelatnika administracije na poslove vezane za životna odnosno neživotna osiguranja. Alociranje navedenih troškova unutar pojedinog segmenta na pripadajuće skupine osiguranja obavlja se na osnovi udjela u prihodu od osiguranja odgovarajuće skupine osiguranja.

Ostali troškovi koji nisu pridjeljivi (eng. non-attributable) ne alociraju se na skupine ugovora o osiguranju te se u financijskim izvještajima iskazuju odvojeno od stavki tehničkog rezultata tj. rezultata iz ugovora o osiguranju.

Diskontne stope

Grupa će prema zahtjevima MSFI 17 određivati diskontne stope tzv. bottom-up pristupom, pri čemu će kreirati nerizičnu kamatnu krivulju koristeći tržišne prinose državnih obveznica uz primjenu korekcije za kreditni rizik i EIOPA metodologije za ekstrapolaciju. Kako bi odražavale karakteristike likvidnosti ugovora o osiguranju, nerizične kamatne krivulje prilagodit će se dodatno prilagodbom za nelikvidnost. Prilagodbe za nelikvidnost općenito će se odrediti na temelju procjena razlika karakteristika likvidnosti grupa ugovora o osiguranju i imovine na temelju koje će se procijeniti nerizične kamatne krivulje.

Za ugovore iz skupine životnih osiguranja, Grupa prema zahtjevima MSFI 4 mjeri obveze diskontiranjem budućih novčanih tokova, koristeći tehničke kamatne stope, utvrđene pri početnom priznavanju u skladu s primjenjivim cjenicima i naknadno korigirane u skladu s regulatornim zahtjevima. Prema zahtjevima MSFI 17 Grupa će mjeriti obveze životnih osiguranja diskontirajući buduće novčane tokove (novčane tokove od izvršenja ugovora iz skupine životnih osiguranja) uz primjenu aktualnih diskontnih stopa na odgovarajući datum mjerenja. Zbog drugačije metodologije određivanja diskontnih stopa prema zahtjevima MSFI 17 gdje se primjenjuju čitave vremenske strukture kamatnih stopa (kamatne krivulje kod kojih je svakom dospeljuću pridijeljena posebna kamatna stopa), u odnosu na MSFI 4 gdje se primjenjuju konstantne kamatne stope za sva dospeljeca koja se odnose na pojedini ugovor, diskontne stope prema zahtjevima MSFI 17 bit će u nekim slučajevima veće, a u nekim slučajevima manje od diskontnih stopa primijenjenih prema zahtjevima MSFI 4. Dodatno, zbog značajnih promjena na financijskim tržištima, uslijed kojih je došlo do značajnog porasta kamatnih stopa tijekom 2022. godine te je bila evidentna njihova volatilnost, Grupa će redovito na svaki obračunski datum procjenjivati diskontne stope koristeći aktualne tržišne prinose.

Za ugovore iz skupine neživotnih osiguranja, Grupa prema zahtjevima MSFI 4 ne diskontira buduće novčane tokove, osim za rentne štete u pričuvi šteta. Prema zahtjevima MSFI 17 Grupa će diskontirati novčane tokove ugovora o neživotnom osiguranju koji će se mjeriti u skladu s općim modelom mjerenja (osiguranje kredita). Za sve ostale ugovore, za koje će se primjenjivati model raspodjele premije – PAA, novčani tokovi od izvršenja ugovora koji se odnose na nastale štete će se diskontirati, osim ako se očekuje da će biti plaćeni u roku od godinu dana ili manje od datuma nastanka štete. Primjenjive diskontne stope utvrđivat će se u skladu s ranije opisanom metodologijom.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Ispravak vrijednosti za nefinancijski rizik

Ispravak vrijednosti za nefinancijski rizik odredit će se tako da odražava naknadu koju bi Grupa zahtijevala za snošenje nefinancijskog rizika i njezin stupanj nesklonosti riziku. Utvrđivat će se odvojeno za ugovore o životnom i neživotnom osiguranju.

Ispravak vrijednosti za nefinancijski rizik odredit će se korištenjem sljedećih tehnika:

- za izračun ispravka vrijednosti za nefinancijski rizik kod neživotnih osiguranja koriste se dvije metode: metoda kvantila i metoda troška kapitala, pri čemu odabir metode ovisi o dostupnosti podataka i stabilnosti rezultata statističkih izračuna pojedinog portfelja;
- ugovori o životnim osiguranjima: Izračun ispravka vrijednosti za nefinancijski rizik za životna osiguranja bazira se na šok scenarijima sa eksplicitnim marginama. Navedene margine izvedene su na temelju odgovarajućih šokova iz podmodula rizika životnih osiguranja definiranih u Solvency II. Šokovi kalibrirani od strane EIOPA-e u Solvency II prilagođeni su zahtjevima MSFI-a 17 te ciljanom intervalu pouzdanosti.

CSM

CSM skupine ugovora priznaje se u računu dobiti i gubitka u svakom razdoblju kako bi odražavao pružene usluge na temelju skupine ugovora o osiguranju u tom razdoblju. Taj se iznos određuje utvrđivanjem jedinica pokrića u skupini ugovora, jednakomjernom raspodjelom CSM-a na kraju razdoblja (prije bilo kakve alokacije) u svaku jedinicu pokrića osiguranu u tekućem razdoblju i za koju se očekuje da će biti osigurana u budućnosti te priznavanjem u računu dobiti i gubitka iznosa raspodijeljenog u jedinice pokrića osigurane u tom razdoblju. Broj jedinica pokrića je količina usluga koju pruža skupina ugovora, uzimajući u obzir za svaki ugovor količinu pruženih pogodnosti i očekivano razdoblje pokrića. Jedinice pokrića bit će pregledane i ažurirane na svaki datum izvještavanja.

Za ugovore o osiguranju koji pružaju i osiguravateljno pokriće i investicijske usluge, procjena količine pruženih usluga uključuje određivanje relativnog pondera koje te usluge pružaju ugovaratelju osiguranja, utvrđivanje kako se usluge mijenjaju tijekom razdoblja pokrića i agregiranje tih različitih usluga.

Kako bi odredio relativni ponder koji pružaju usluge osiguranja i ulaganja, Grupa će općenito uzeti u obzir prodajne cijene za te iste usluge, da su bile ponuđene samostalno, i prilagoditi količinu usluge za svaku uslugu razmjerno onima koje se temelje na samostalnim prodajnim cijenama. Samostalna prodajna cijena za uslugu može se dokazati vidljivim cijenama kada Grupa prodaje tu odvojenu uslugu ugovarateljima osiguranja sličnih karakteristika.

vi. Prezentiranje i objave

MSFI 17 će značajno promijeniti način na koji se ugovori o osiguranju i ugovori o reosiguranju prikazuju i objavljuju u pojedinačnim i konsolidiranim financijskim izvještajima Društva i Grupe.

Prema MSFI-u 17, portfelji ugovora o osiguranju koji su imovina i oni koji su obveze, te portfelji ugovora o reosiguranju koji su imovina i oni koji su obveze, prikazani su odvojeno u izvještaju o financijskom položaju. Sva prava i obveze koje proizlaze iz portfelja ugovora prikazat će se na neto osnovi; stoga se stanja kao što su potraživanja i obveze iz osiguranja više neće zasebno prikazivati.

Sukladno MSFI-u 17, iznosi priznati u izvještaju o dobiti ili gubitku raščlanjeni su na:

- Rezultat iz ugovora o osiguranju, koji uključuje prihode od ugovora o osiguranju i rashode od ugovora o osiguranju; i
- Neto financijski prihod ili rashod od ugovora o osiguranju.

Iznosi iz ugovora o reosiguranju iskazat će se zasebno.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Rezultat iz ugovora o osiguranju

Za ugovore koji se ne mjere korištenjem PAA-a, prihod od ugovora o osiguranju za svaku godinu predstavlja promjene u obvezama za preostalo pokriće koje se odnose na usluge za koje Grupa očekuje da će primiti naknadu. Za ugovore mjerene korištenjem PAA, prihod od ugovora o osiguranju priznaje se na temelju protoka vremena .

Rashodi koji se odnose na izravno izvršenje ugovora o osiguranju priznat će se u računu dobiti i gubitka kao rashodi od ugovora o osiguranju, u trenutku njihova nastanka. Rashodi koji se ne odnose na izravno izvršenje ugovora o osiguranju, iskazat će se izvan rezultata iz ugovora o osiguranju.

Komponente ulaganja („investicijske komponente“) neće biti uključene u prihode od ugovora o osiguranju i rashode od ugovora o osiguranju prema MSFI-ju 17. Kao rezultat toga, Grupa očekuje značajno smanjenje ukupnih iznosa prihoda i rashoda iz ugovora koje sadrže investicijsku komponentu u usporedbi s onima koji su priznati sukladno trenutnoj praksi. Grupa će identificirati investicijsku komponentu ugovora određivanjem iznosa koji bi trebala vratiti ugovaratelju police u svim scenarijima s komercijalnim sadržajem. To uključuje okolnosti u kojima se dogodi osigurani slučaj ili ugovor dopijeva ili se raskida bez nastanka osiguranog događaja. Grupa je utvrdila da svi ugovori životnih osiguranja koji imaju otkupnu vrijednost sadrže investicijsku komponentu.

Grupa će odlučiti ne razdvajati promjene u ispravku vrijednosti za nefinancijski rizik između rezultata iz ugovora o osiguranju i neto financijskih prihoda ili rashoda od ugovora o osiguranju. Sve promjene u ispravku vrijednosti za nefinancijski rizik koje su priznate u računu dobiti i gubitka bit će uključene u rezultat iz ugovora o osiguranju.

Neto financijski prihodi ili rashodi od ugovora o osiguranju

Sukladno MSFI-u 17, promjene u knjigovodstvenim iznosima skupine ugovora koje proizlaze iz učinaka vremenske vrijednosti novca, financijskog rizika i njihovih promjena općenito se prikazuju kao neto financijski prihodi ili rashodi od ugovora o osiguranju. Oni uključuju promjene u mjerenju skupine ugovora uzrokovane promjenama u vrijednosti odnosnih stavki.

Za većinu ugovora o osiguranju i reosiguranju Grupa planira iskoristiti opciju priznavanja promjene trenutne diskontne stope u odnosu na inicijalnu (tzv. „locked-in“) diskontnu stopu u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti te će sukladno tome Grupa odvojiti neto financijske prihode ili rashode iz ugovora osiguranja na gore spomenuti dio koji će se priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i dio koji će biti priznati kroz račun dobiti i gubitka kao otpuštanje efekta diskontiranja.

Očekuje se da će ovo smanjiti računovodstvenu neusklađenost imovine i obveza, s obzirom na to da će financijska imovina koja se odnosi na dužničke i vlasničke instrumente, većinom biti mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sukladno MSFI-u 9.

Objave

MSFI 17 zahtijeva opsežne nove objave o iznosima priznatim u financijskim izvještajima, uključujući detaljna usklađivanja ugovora, učinke novopriznatih ugovora i informacije o vremenu u kojem se očekuje priznavanje CSM-a preostalog na kraju izvještajnog razdoblja u računu dobiti i gubitka, kao i objave o značajnim prosudbama korištenih prilikom primjene MSFI-ja 17. Također će biti proširena objavljivanja o prirodi i opsegu rizika iz ugovora o osiguranju i ugovora o reosiguranju.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

vii. Tranzicija

U skladu s MRS-om 8 "Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške", MSFI 17 zahtijeva da Grupa primjeni MSFI 17 retroaktivno, osim ako to nije praktično izvedivo. Navedeno implicira da je efektivni datum tranzicije 1. siječnja 2022. godine, pri čemu će se prepravke početnih stanja priznati jednokratno u kapitalu i rezervama.

Grupa očekuje da će puni retroaktivni pristup koristiti za grupe ugovora koji će se mjeriti koristeći pristup temeljen na raspodjeli premije.

Sukladno retroaktivnom pristupu, 1. siječnja 2022. Grupa će:

- utvrditi, priznati i mjeriti svaku skupinu ugovora o osiguranju kao da je uvijek primjenjivala MSFI 17;
- prestati priznavati prethodno priznate iznose koji ne bi postojali da se MSFI 17 uvijek primjenjivao
- priznati sve proizašle neto efekte u kapital

GDJE retroaktivna primjena za grupu ugovora o osiguranju nije praktična, Grupa će koristiti dvije alternativne metode tranzicije - modificirani retroaktivni pristup i pristup fer vrijednosti.

Grupa smatra da je potpuni retroaktivni pristup neizvediv u bilo kojoj od sljedećih okolnosti:

- Učinke retroaktivne primjene nije moguće utvrditi jer potrebne informacije nisu prikupljene (ili nisu prikupljene s dovoljnom preciznošću) ili nisu dostupne zbog migracija sustava, zahtjeva za arhiviranje podataka ili drugih razloga. Takve informacije uključuju za određene ugovore: očekivanja o isplativosti ugovora i rizicima da postanu štetni, a koji su potrebni za identificiranje skupine ugovora; informacije o povijesnim novčanim tokovima i diskontnim stopama potrebnim za određivanje procjena novčanih tokova pri početnom priznavanju i naknadnim promjenama na retroaktivnoj osnovi; informacije potrebne za alociranje fiksnih i varijabilnih općih troškova na skupine ugovora, jer trenutne računovodstvene politike Grupe ne zahtijevaju takve informacije.
- Potpuni retroaktivni pristup zahtijeva pretpostavke o tome kakve bi bile namjere menadžmenta Grupe u prethodnim razdobljima ili značajne računovodstvene procjene koje se ne mogu napraviti bez korištenja naknadnih informacija.

Modificirani retroaktivni pristup dozvoljava određena pojednostavljenja i izmjene u odnosu na punu retroaktivnu primjenu. Ovaj pristup omogućuje osigurateljima kojima nedostaju određene informacije da izračunaju početna stanja koja su što bliže stanjima koja bi se dobila primjenjujući punu retroaktivnu primjenu, koristeći informacije koje su dostupne, provjerljive i primjerene za osiguratelja. Grupa će primjenjivati ovaj pristup za skupine ugovora o osiguranja koji se odnose na osiguranja kredita od nemogućnosti vraćanja te uključuju ugovore izdane s razlikom većom od godinu dana. Za ove skupine ugovora, diskontne stope pri početnom priznavanju bit će određene na dan 1. siječnja 2022. umjesto na datum početnog priznavanja. Za sve skupine ugovora mjerene prema modificiranom retroaktivnom pristupu, iznos neto financijskih prihoda ili rashoda od ugovora o osiguranju akumuliranih u financijskoj rezervi iz ugovora o osiguranju na dan 1. siječnja 2022. bit će utvrđen kao nula.

Prema pristupu fer vrijednosti, CSM (ili komponenta gubitka) na dan 1. siječnja 2022. odredit će se kao razlika između fer vrijednosti skupine ugovora na taj datum i novčanih tokova izvršenja na taj datum. Grupa će mjeriti fer vrijednost ugovora kao zbroj sadašnje vrijednosti neto novčanih tokova za koje se očekuje da će se generirati ugovorima, utvrđenih korištenjem tehnike diskontiranog novčanog toka; i dodatnu maržu, određenu tehnikom razine pouzdanosti.

Novčani tokovi uzeti u obzir u mjerenju fer vrijednosti bit će u skladu s onima koji su unutar granica ugovora. Sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova uzetih u obzir pri mjerenju fer vrijednosti općenito će biti u skladu s onim utvrđenim u mjerenju novčanih tokova izvršenja.

Za sve ugovore koji se mjere prema pristupu fer vrijednosti, Grupa će koristiti razumne i pouzdane informacije dostupne na dan 1. siječnja 2022. kako bi odredila kako identificirati skupine ugovora.

Neke skupine ugovora mjerene prema pristupu fer vrijednosti sadržavat će ugovore izdane u razmaku dužem od jedne godine. Diskontne stope pri početnom priznavanju bit će utvrđene na 1. siječnja 2022. umjesto na datum početnog priznavanja, neovisno o duljini navedenog vremenskog razmaka.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Za sve ugovore mjerene prema pristupu fer vrijednosti, neto iznos financijskih prihoda ili rashoda od ugovora o osiguranju akumuliranih u financijskoj rezervi iz ugovora o osiguranju na dan 1. siječnja 2022. bit će utvrđen kao nula.

Grupa planira primijeniti pristup fer vrijednosti na ugovore o životnim osiguranjima i za skupine ugovora o osiguranja koji se odnose na osiguranja korisnika kredita od nemogućnosti vraćanja kredita.

Grupa ima usvojen MSFI 9 računovodstveni standard od 1. siječnja 2018. godine. Međutim, s obzirom na uvođenje MSFI-a 17, Grupa će sukladno zahtjevima MSFI-a 17 koji se odnose na primjenu MSFI-a 9 za godišnja izvještajna razdoblja prije prve primjene MSFI-a 17 napraviti ponovnu procjenu klasifikacije financijske imovine.

Ponovna procjena klasifikacije financijske imovine odnosi se samo na financijsku imovinu koja se drži sa svrhom obavljanja aktivnosti vezanih uz ugovore o osiguranju te se odnosi na sljedeće:

- Grupa planira reklasificirati dio vlasničkih instrumenata (ulaganja u dionice) koji su klasificirani po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka-pristup preklapanja na način da će se iste mjeriti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sukladno MSFI-u 9. Osnovni razlog za navedenu reklasifikaciju jest činjenica da Grupa planira za većinu ugovora o osiguranju i reosiguranju iskoristiti opciju priznavanja promjene trenutne diskontne stope u odnosu na inicijalnu diskontnu stopu u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (tzv. OCI opcija) sukladno MSFI-u 17. U skladu s time Grupa planira na strani imovine, sukladno MSFI-u 9, klasificirati po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sve instrumente za koje je to usklađeno s poslovnim modelom Grupe, sve s ciljem smanjivanja računovodstvene neusklađenosti imovine i obveza te volatilnosti računa dobiti i gubitka. Budući da Grupa ne planira navedeni dio vlasničkih instrumenata držati radi trgovanja, navedena planirana reklasifikacija usklađena je s poslovnim modelom Grupe.
- Grupa planira reklasificirati dio dužničkih instrumenata koji su klasificirani po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u kategoriju vrednovanja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka prema MSFI-u 9. Navedena reklasifikacija planira se provesti obzirom na činjenicu da se stupanjem na snagu MSFI-a 17 zbog smanjenja vrijednosti dijela obveza iz osiguranja značajno povećava pokrivenost obveza iz osiguranja (tzv. statutarne tehničke pričuve) imovinom te je Grupa utvrdila potrebu i dodatan prostor za optimizaciju upravljanja ovim dijelom portfelja ulaganja. Budući da su planovi Grupe za navedeni dio dužničkih instrumenata usklađeni s poslovnim modelom držanja imovine u svrhu prodaje, navedena reklasifikacija planira se provesti radi sveukupnog usklađenja sa zahtjevima MSFI-a 17 i optimizacije upravljanja portfeljima;

Dodatno, s obzirom na različite datume usvajanja MSFI-a 9 i MSFI-a 17, Grupa je od 1. siječnja 2018. primjenjivala pristup preklapanja budući da osigurateljne obveze Grupe čine 80 % do 90 % ukupnih obveza te osim toga, Grupa obavlja značajne djelatnosti koje nisu povezane s djelatnošću osiguranja.

Nakon 1.1.2023. Grupa više neće primjenjivati pristup preklapanja.

Procjena utjecaja

S obzirom da će Grupa investicijske fondove koji su prethodno bili klasificirani kao financijska imovina po fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka-pristup preklapanja, klasificirati od 1.1.2023. kao financijsku imovinu po fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka, iznos revalorizacijske rezerve pod pristupom preklapanja reklasificirati će se u zadržanu dobit.

Dionice koje su prethodno bile klasificirane kao financijska imovina po fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka-pristup preklapanja, Grupa će klasificirati od 1.1.2023. kao financijsku imovinu po fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit te će iznos revalorizacijske rezerve pod pristupom preklapanja biti reklasificiran u revalorizacijsku rezervu (bez pristupa preklapanja).

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Slijedom navedenog, ne očekuje se da će novi utjecaj ponovne klasifikacije financijske imovine i ukidanje pristupa preklapanja imati značajan utjecaj na ukupni kapital Grupe na dan 1. siječnja 2023. već će određeni utjecaj biti samo unutar stavki kapitala u očekivanom iznosu (prije poreza) od 50 milijuna HRK temeljem reklasifikacije investicijskih fondova te čiji se iznos revalorizacijske rezerve pod pristupom preklapanja reklasificira u zadržanu dobit.

Grupa je odlučila ne prepravljati usporedna razdoblja te prikazati utjecaje reklasifikacije na 1. siječnja 2023.

- Očekivani učinak usvajanja MSFI-a 17 i izmjena MSFI-a 9 na Grupu

Za potrebe prve primijene MSFI-a 17 Grupa će primijeniti retroaktivni pristup te će prepraviti usporedna stanja dok će za potrebe ponovne procjene klasifikacije financijske imovine sukladno MSFI-u 9 neće prepravljati usporedna razdoblja te prikazati utjecaje reklasifikacije na 1. siječnja 2023. Sukladno tome, efekti prve primjene MSFI-a 9 na 1. siječnja 2023. navedeni su u točki MSFI 9 Financijski instrumenti i paragrafu Procjene utjecaja dok su efekti prve primijene MSFI-a 17 navedeni u točki MSFI 17 Ugovori o osiguranju, paragrafima Procjene utjecaja, na 1. siječnja 2022. godine. S obzirom da su određene pretpostavke, koje će bit primjenjive i korištene u izračunu efekata MSFI-a 17 od 31. prosinca 2022., generalno usuglašene početkom 2023. godine te zahtijevaju vremenski period za izračun utjecaja kapital, Grupa nije u mogućnosti procijeniti kvantitativni utjecaj na 1. siječnja 2023. do datuma izdavanja izvještaja.

Gornja procjena je preliminarna budući da je implementacija navedenih standarada u procesu finalizacije. Stvarni učinak usvajanja MSFI-a 17 i povezanih izmjena klasifikacije određene financijske imovine u sklopu MSFI-a 9 na 1. siječnja 2022. i 2023. može se promijeniti jer:

- Grupa kontinuirano poboljšava nove računovodstvene procese i interne kontrole potrebne za primjenu MSFI-a 17 i MSFI-a 9;
- iako su usporedna knjiženja početnih stanja MSFI-a 17 provedena u drugoj polovici 2022., novi aplikacijski sustavi i s njima povezane kontrole odnosile su se samo na kraći vremenski period te je u svrhu usavršavanja potrebno usporedna knjiženja provesti na više vremenskih perioda;
- Grupa nije dovršila testiranje i procjenu kontrola nad novim IT sustavima; i
- primijenjene nove računovodstvene politike, pretpostavke, prosudbe i tehnike procjene podložne su promjenama sve dok Grupa ne finalizira svoje prve godišnje financijske izvještaje koji uključuju datum prve primjene.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

- *Dodaci MRS-u 1 i 2. Smjernicama za praksu uz MSFI-jeve (IFRS Practice Statement 2): Objava računovodstvenih politika (objavljeni 12. veljače 2021. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine)*

MRS 1 je izmijenjen na način da od društava zahtijeva objavljivanje značajnih podataka o računovodstvenim politikama, a ne značajne računovodstvene politike. U dodatku se navodi definicija značajnih podataka o računovodstvenim politikama. Dodatak također pojašnjava da se podaci o računovodstvenim politikama smatraju značajnima ako bez njih korisnici financijskih izvještaja ne bi mogli razumjeti druge značajne podatke u financijskim izvještajima. Dodatak daje ilustrativne primjere podataka o računovodstvenim politikama koje će se vjerojatno smatrati značajnima za financijske izvještaje subjekta. Nadalje, dodatak MRS-u 1 pojašnjava da se nematerijalni podaci o računovodstvenim politikama ne moraju objavljivati. Međutim, ako se objave, ne smiju prikrivati značajne podatke o računovodstvenim politikama. Kako bi detaljnije pojasnile ovaj dodatak, 2. Smjernice za praksu uz MSFI-jeve, 'Donošenje prosudbi o značajnosti' također su izmijenjene kako bi dale uputu na koji način primijeniti koncept značajnosti na objave računovodstvenih politika.
- *Dodaci MRS-u 8: Definicija računovodstvenih procjena (objavljeni 12. veljače 2021. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine)*

Dodatak MRS-u 8 pojašnjava kako bi društva trebala razlikovati izmjene u računovodstvenim politikama od izmjena u računovodstvenim procjenama.
- *Odgođeni porez povezan s imovinom i obvezama koje proizlaze iz jedne transakcije – Dodaci MRS-u 12 (objavljeni 7. svibnja 2021. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine)*

Dodaci MRS-u 12 utvrđuju kako se iskazuju odgođeni porezi na transakcije poput najmova i obveza vraćanja u prvobitno stanje. U određenim okolnostima, subjekti su izuzeti od priznavanja odgođenog poreza kada imovinu ili obveze priznaju prvi put. Prije je postojala određena neizvjesnost oko toga primjenjuje li se izuzeće na transakcije poput najmova i obveza vraćanja u prvobitno stanje, odnosno na transakcije kod kojih se priznaju i imovina i obveze. Dodaci pojašnjavaju da se izuzeće ne primjenjuje i da su subjekti dužni priznati odgođeni porez na takve transakcije. Dodacima se od društava zahtijeva da priznaju odgođeni porez na transakcije na temelju kojih, pri početnom priznavanju, nastaju jednaki iznosi oporezivih i odbitnih privremenih razlika.
- *Prijelazna mogućnost za osiguravatelje koji primjenjuju MSFI 17 – Dodaci MSFI-ju 17 (objavljeni 9. prosinca 2021. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine)*

Dodatak koji se odnosi na prijelazne odredbe u MSFI-ju 17 omogućuje osigurateljima pružanje korisnijih informacija za ulagače kod prve primjene MSFI-ja 17. Dodatak se odnosi samo na prelazak osiguravatelja na MSFI 17 i ne utječe na druge zahtjeve u MSFI-ju 17. Prijelazne odredbe u MSFI-ju 17 i MSFI-ju 9 primjenjuju se na različite datume i rezultirat će sljedećim jednokratnim klasifikacijskim razlikama u usporednim podacima prezentiranim pri prvoj primjeni MSFI-ja 17: računovodstvene neusklađenosti između obveza iz ugovora o osiguranju mjerenih po sadašnjoj vrijednosti i povezane financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku, a ako subjekt odluči prepraviti usporedne podatke za MSFI 9, razlike u klasifikaciji između financijske imovine koja se prestala priznavati u usporednom razdoblju (na koju se MSFI 9 neće primjenjivati) i ostale financijske imovine (na koju će se MSFI 9 primjenjivati). Dodatak će pomoći osigurateljima da izbjegnu te privremene računovodstvene neusklađenosti i time osigurati korisnije usporedne podatke za ulagače. To se postiže na način da se osigurateljima omogući prezentiranje usporednih podataka o financijskoj imovini. Kod prve primjene MSFI-ja 17, subjekti će, u svrhu prezentiranja usporednih podataka, moći primijeniti klasifikacijsko preklapanje na financijsku imovinu za koju subjekt ne prepravlja usporedne informacije prema MSFI-ju 9. Navedena mogućnost bi u prijelaznom razdoblju bila dostupna za svaki pojedini instrument: Subjekt će moći prezentirati usporedne podatke kao da su na tu financijsku imovinu primijenjeni zahtjevi o klasifikaciji i mjerenju iz MSFI-ja 9, ali od subjekta se neće zahtijevati da primijeni zahtjeve o umanjenju vrijednosti iz MSFI-ja 9. Od subjekta koji primjenjuje klasifikacijsko preklapanje na financijsku imovinu zahtijevat će se da koristi razumne i pouzdane podatke dostupne na datum prelaska kako bi odredio očekivanu klasifikaciju financijske imovine kod primjene MSFI-ja 9.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Objavljeno je nekoliko novih računovodstvenih standarda i tumačenja koji nisu obvezni za izvještajna razdoblja koja završavaju 31. prosinca 2022. godine, koja nisu usvojena u EU i koje Grupa i Društvo nisu ranije usvojili. Grupa i Društvo u nastavku procjenjuju utjecaj ovih novih standarda i tumačenja:

- *MSFI 14, Odgođeno priznavanje prihoda i rashoda u sustavu propisanih cijena (objavljen 30. siječnja 2014. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2016. godine)*
MSFI 14 dopušta subjektima koji prvi put primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja da i nakon usvajanja MSFI-jeva i dalje priznaju iznose koji se odnose na regulaciju stopa u skladu sa zahtjevima prethodno primjenjivanih Općeprihvaćenih računovodstvenih načela. Međutim, kako bi se poboljšala usporedivost sa subjektima koji već primjenjuju MSFI-jeve, a ne priznaju takve iznose, standard zahtijeva da se učinak regulacije stopa iskaže odvojeno od ostalih stavki. Subjekt koji već prezentira financijske izvještaje u skladu s MSFI-jevima ne ispunjava uvjete za primjenu standarda.
- *Prodaja ili unos imovine između investitora i njegovog pridruženog društva ili zajedničkog pothvata – Dodaci MSFI-ju 10 i MRS-u 28 (objavljeni 11. rujna 2014. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon dana koji će utvrditi IASB)*
Ovim se dodacima rješava nedosljednost između zahtjeva iz MSFI-ja 10 i zahtjeva iz MRS-a 28 koji se odnose na prodaju ili unos imovine između investitora i njegovog pridruženog društva ili zajedničkog pothvata. Iz dodataka proizlazi da se puni iznos dobitka ili gubitka priznaje kada transakcija uključuje poslovanje. Djelomični iznos dobitka ili gubitka priznaje se kada transakcija uključuje imovinu koja ne predstavlja poslovanje, čak i ako se radi o imovini ovisnog društva.
- *Dodaci MSFI-ju 16 Najmovi: Obveza po osnovi najma u transakciji prodaje s povratnim najmom (objavljeni 22. rujna 2022. godine i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine)*
Dodaci se odnose na transakcije prodaje s povratnim najmom koje ispunjavaju zahtjeve da budu iskazani kao prodaja sukladno MSFI 15. Dodacima se od prodavatelja-najmoprimca zahtijeva naknadno mjerenje obveza proizašlih iz transakcije i to na način da ne priznaje nikakav dobitak ili gubitak povezan s pravom korištenja koje je zadržao. Time se odgađa takav dobitak čak i u slučaju obveze izvršavanja varijabilnih plaćanja koja ne ovise o indeksu ili stopi.
- *Klasifikacija obveza u kratkoročne ili dugoročne – Dodaci MRS-u 1 (izvorno objavljeni 23. siječnja 2020. godine i naknadno izmijenjeni 15. srpnja 2020. i 31. listopada 2022. godine, na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine)*
Ovi dodaci pojašnjavaju klasificiranje obveza u kratkoročne ili dugoročne, ovisno o pravima koja postoje na kraju izvještajnog razdoblja. Obveze su dugoročne ako na kraju izvještajnog razdoblja subjekt ima materijalno pravo odgoditi podmirenje za najmanje dvanaest mjeseci. Smjernice više ne zahtijevaju da takvo pravo bude bezuvjetno. Dodatkom iz listopada 2022. godine utvrđeno je da uvjeti zajma kojih se treba pridržavati nakon datuma izvještavanja ne utječu na klasifikaciju duga kao kratkoročnog ili dugoročnog na datum izvještavanja. Očekivanja uprave hoće li naknadno iskoristiti pravo na odgodu podmirenja ne utječu na klasifikaciju obveza. Obveza se klasificira kao kratkoročna u slučaju povrede uvjeta na dan ili prije datuma izvještavanja, čak i ako se zajmodavac odrekne navedenog uvjeta nakon kraja izvještajnog razdoblja. Suprotno tome, kredit se klasificira kao dugoročan u slučaju povrede odredbi ugovora o kreditu tek nakon datuma izvještavanja. Nadalje, dodaci uključuju pojašnjenje klasifikacijskih zahtjeva duga koji društvo može podmiriti njegovim pretvaranjem u kapital. 'Podmirenje' se definira kao zatvaranje obveze novčanim sredstvima, ostalim resursima koji predstavljaju ekonomske koristi ili vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta. Predviđen je izuzetak za konvertibilne instrumente koji se mogu pretvoriti u kapital, ali samo za one instrumente kod kojih je opcija konverzije klasificirana kao vlasnički instrument ako se radi o zasebnoj komponenti složenog financijskog instrumenta.

Osim ako gore nije drugačije navedeno, ne očekuje se da će novi standardi i tumačenja značajno utjecati na financijske izvještaje Društva i konsolidirane financijske izvještaje Grupe.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.2. Konsolidacija

a) Ovisna društva

Ovisna društva su sva društva (uključujući strukturirana društva) koja su pod kontrolom Grupe. Grupa ima kontrolu nad društvom kada je izložena, ili kada ima prava na različite povrate koji proizlaze iz povezanosti s društvom te kada svojom kontrolom nad društvom ima mogućnost utjecati na te povrate. Ovisna društva su u potpunosti konsolidirana od datuma na koji je kontrola stvarno prenesena na Grupi, te isključena iz konsolidacije od dana kad ta kontrola prestane.

Grupa koristi metodu kupnje za računovodstveni tretman poslovnih spajanja (bilješka 2.11).

Sve transakcije unutar Grupe, stanja i nerealizirani dobiti od transakcija unutar društava Grupe se eliminiraju. Isto tako eliminiraju se i nerealizirani gubici. Prema potrebi, računovodstvene politike ovisnih društava izmijenjene su kako bi se uskladile s politikama koje primjenjuje Grupa.

Ulaganja u ovisna društva u nekonsolidiranom izvještaju iskazuju se po trošku, umanjeno za ispravak vrijednosti. Trošak se usklađuje kroz Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti kako bi odražavao promjene naknade koje proizlaze iz promjena potencijalne naknade.

b) Ulaganja u pridružena društva i zajednički pothvati

Pridruženim društvima smatraju se društva u kojima Grupa ima između 20 % i 50 % glasačkih prava, odnosno u kojima ima značajan utjecaj, ali nema kontrolu. U financijskim izvještajima Grupe navedena ulaganja iskazana su primjenom metode udjela, te su početno priznata po trošku. Ulaganja Grupe u pridružena društva uključuju goodwill utvrđen kod stjecanja (umanjen za akumulirane gubitke od umanjenja).

Udio Grupe u dobitima ili gubicima pridruženih društava nakon stjecanja priznaje se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, a udio promjena u pričuvama nakon stjecanja priznaje se u pričuvama.

U nekonsolidiranim financijskim izvještajima Društva, ulaganja u pridružena društva iskazuju se po trošku umanjeno za umanjenja vrijednosti. Ulaganja u pridružena društva uključuju goodwill identificiran na datum stjecanja, umanjen za akumulirani gubitak od umanjenja vrijednosti.

Grupa primjenjuje MSFI 11 na sve zajedničke poslove. Prema MSFI-ju 11 ulaganja u zajedničke poslove klasificirana su kao zajednička poslovanja ili zajednički pothvati, ovisno o ugovornim pravima i obvezama svakog ulagača. Grupa je ocijenila prirodu svojih zajedničkih poslova i definirala ih je kao zajedničke pothvate. Zajednički pothvati iskazuju se po metodi udjela.

c) Transakcije i nekontrolirajući interes

Grupa transakcije s manjinskim dioničarima tretira kao transakcije s većinskim vlasnicima Grupe. Kod otkupa dionica od manjinskih dioničara razlika između plaćenih iznosa i pripadajućeg stečenog udjela knjigovodstvene vrijednosti neto imovine ovisnih društava iskazuju se u kapitalu. Dobici ili gubici od prodaje nekontrolirajućeg interesa isto tako iskazuju se u kapitalu.

Kad Grupa izgubi kontrolu ili značajan utjecaj, svi zadržani udjeli u društvu ponovno se procjenjuju na svoju fer vrijednost, uz priznavanje promjene knjigovodstvene vrijednosti u konsolidiranom izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti. Nadalje, svi iznosi prethodno priznati u ostalom sveobuhvatnom prihodu vezani za to društvo računovodstveno se tretiraju kao da je Grupa izravno prodala povezanu imovinu ili obveze. To može značiti da se iznosi prethodno priznati u ostalom sveobuhvatnom prihodu reklasificiraju u konsolidiranom izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.3. Pripajanje društava pod zajedničkom kontrolom

Metoda knjigovodstvene vrijednosti prednika se upotrebljava za provođenje pripajanja kod društava pod zajedničkom kontrolom. Sadašnja vrijednost imovine i obveza Društava prednika se prenose u Društvo sljednika od datuma pripajanja. Na datum pripajanja, transakcije i stanja između društava, kao i dobiti i gubici u međusobnim transakcijama se poništavaju, a sadašnja vrijednost neto spojene imovine se priznaje u kapitalu.

2.4. Izvještavanje o segmentima

Operativni segmenti su dijelovi subjekta o kojima se izvještava na način koji je konzistentan s internim izvještavanjem koje se prezentira glavnom donositelju poslovnih odluka. Glavni donositelj poslovnih odluka koji je odgovoran za donošenje odluka o resursima koje treba rasporediti na segment i ocijeniti njegovo poslovanje identificiran je kao Uprava Adris grupe koja donosi strateške odluke.

2.5. Strane valute

a) Funkcionalna i izvještajna valuta

Stavke uključene u financijske izvještaje svake pojedine članice Grupe iskazane su u valuti primarnog gospodarskog okruženja u kojem članica Grupe posluje (funkcionalna valuta).

Financijski izvještaji Društva i Grupe prikazani su u kunama, što predstavlja funkcionalnu valutu Društva i izvještajnu valutu Grupe.

b) Transakcije i stanja u stranoj valuti

Transakcije u stranim sredstvima plaćanja prevode se u funkcionalnu valutu tako da se iznosi u stranim sredstvima plaćanja preračunavaju po tečaju na dan transakcije. Dobici ili gubici od tečajnih razlika, koji nastaju prilikom podmirenja tih transakcija i preračuna monetarne imovine i obveza izraženih u stranim valutama, priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

Tečajne razlike nastale na nemonetarnoj imovini u stranoj valuti kao što su glavničke vrijednosnice iskazane po fer vrijednosti u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti iskazane su u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao dio njihovih dobitaka ili gubitaka od preračuna na fer vrijednost.

c) Članice Grupe

Rezultati poslovanja i financijsko stanje svih članica Grupe čija se funkcionalna valuta razlikuje od izvještajne valute preračunavaju se u izvještajnu valutu kako slijedi:

- i/ imovina i obveze za svaku bilancu preračunavaju se prema zaključnom tečaju na datum te bilance;
- ii/ prihodi i rashodi za svaki izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti preračunavaju se prema prosječnim tečajevima; i
- iii/ sve nastale tečajne razlike priznaju se u sveobuhvatnoj dobiti.

U konsolidaciji, tečajne razlike nastale preračunom neto ulaganja u inozemna ovisna društva evidentiraju se unutar dioničkog kapitala. Prilikom prodaje inozemnog ovisnog društva, sve tečajne razlike priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao dio dobitka ili gubitka od prodaje.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.6. *Nekretnine, postrojenja i oprema*

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su u bilanci po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Povijesni trošak uključuje trošak koji je izravno povezan sa stjecanjem imovine. Postrojenja i oprema uključuju i transportna sredstva, sitan inventar i ostalu imovinu.

Naknadni izdaci uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost imovine ili se, po potrebi, priznaju kao zasebna imovina jedino ako će Društvo i Grupa imati buduće ekonomske koristi od spomenute imovine, te ako se trošak imovine može pouzdano mjeriti. Troškovi zamjene značajnih dijelova nekretnina, postrojenja i opreme se kapitaliziraju dok se zamijenjeni dijelovi stavljaju izvan upotrebe i rashoduju. Svi ostali troškovi investicijskog i tekućeg održavanja terete izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti u financijskom razdoblju u kojem su nastali.

Zemljište i imovina u pripremi se ne amortiziraju. Amortizacija ostalih nekretnina, postrojenja i opreme obračunava se primjenom pravocrtne metode u svrhu alokacije troška te imovine na njenu rezidualnu vrijednost tijekom njenog procijenjenog korisnog vijeka trajanja kako slijedi:

Korisni vijek trajanja u godinama

Zgrade	2-100
Postrojenja i oprema	1-30

Sitni inventar u segmentu turizam, klasificiran u postrojenje i opremu, čiji se vijek uporabe procjenjuje od 2 do 5 godina, obuhvaća: porculan, staklo, metal, kuhinjska pomagala, tekstil, plahte te ostali sitni inventar.

Rezidualna vrijednost imovine predstavlja procijenjeni iznos koji bi Društvo i Grupa trenutno dobili od prodaje imovine umanjenog za procijenjeni trošak prodaje u slučaju da je imovina dosegla starost i stanje koje se očekuje na kraju vijeka trajanja imovine. Rezidualna vrijednost imovine je nula ako Društvo i Grupa očekuju da će ju koristiti do kraja njenog vijeka trajanja. Rezidualna vrijednost imovine i korisni vijek uporabe pregledavaju se na svaki datum bilance i po potrebi usklađuju.

U slučaju da je knjigovodstveni iznos imovine veći od procijenjenog nadoknadivog iznosa, razlika se otpisuje do nadoknadivog iznosa (bilješka 2.12).

Dobici i gubici nastali prodajom određuju se usporedbom prihoda i knjigovodstvene vrijednosti sredstva i uključuju se u ostale dobitke/gubitke u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

a) Promjena vijeka trajanja građevinskih objekata – promjena računovodstvene procjene

Građevinski objekti su temeljem tehničkih specifikacija podijeljeni u kategorije koje sukladno prirodi i uobičajenoj povijesnoj praksi korištenja navedene kategorije sredstva iskustveno ukazuju na sličan vijek trajanja.

Promjena vijeka trajanja materijalne imovine predstavlja promjenu značajne računovodstvene procjene.

Učinak promjene računovodstvene procjene vijeka trajanja materijalne imovine priznaje se uključivanjem u dobit ili gubitak u razdoblju promjene i budućim razdobljima.

Grupa je u segmentu Turizam na temelju strateškog plana investicija u 2022. i 2021. godini na građevinskim objektima izvršila promjenu vijeka trajanja pojedinih komponenti zgrada na način da je skratila vijek trajanja, što se odrazilo na povećani trošak amortizacije. Utjecaj promjene vijeka trajanja građevinskih objekata na ukupnu sveobuhvatnu dobit iznosio je 66.495 tisuća kuna (2021.: 4.132 tisuća kuna) čime je trošak amortizacije povećan sa 32.165 tisuća kuna na 98.660 tisuća kuna (2021.: povećan sa 7.205 tisuća kuna na 11.337 tisuća kuna).

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.7. Nematerijalna imovina

a) Licence za softver

Licence za softver kapitaliziraju se na temelju troškova stjecanja i troškova koji nastaju dovođenjem softvera u radno stanje. Ovi troškovi amortiziraju se pravocrtnom metodom tijekom njihovog korisnog vijeka uporabe u razdoblju od 4 godine.

b) Zaštitni znakovi i licence

Zaštitni znakovi i licence iskazani su po povijesnom trošku. Zaštitni znakovi i licence imaju ograničen vijek uporabe i iskazuju se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom kako bi se alocirao trošak zaštitnih znakova i licenci tijekom njihovog procijenjenog vijeka uporabe od 5 godina.

c) Brandovi

Brandovi stečeni poslovnim spajanjima iskazuju se po inicijalno utvrđenoj fer vrijednosti (na dan stjecanja) umanjeni za akumuliranu amortizaciju. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom kako bi se alocirao trošak branda u toku njegovog procijenjenog vijeka uporabe (15 godina).

d) Odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz neživotnih osiguranja

Pojedinačno ostvareni odnosi s kupcima i stečeni dugoročni ugovori i prava iz neživotnih osiguranja iskazuju se po povijesnom trošku u razdoblju kada se pruža usluga. Odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz neživotnih osiguranja stečeni poslovnim spajanjima priznaju se po fer vrijednosti na dan stjecanja. Takvi ugovori i prava imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti, ako postoji. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom tijekom procijenjenog trajanja odnosa i ugovora kako bi se alocirao trošak prava u toku njihovog procijenjenog vijeka uporabe (od 6 godina).

e) Vrijednost poslovanja životnih osiguranja

Vrijednost poslovanja životnih osiguranja stečenih poslovnim spajanjima priznaju se po fer vrijednosti na dan stjecanja. Takva imovina ima ograničen vijek trajanja sukladno trajanju dugoročnih ugovora o životnom osiguranju i iskazuje se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti, ako postoji. Amortizacija se obračunava funkcionalnom metodom tijekom procijenjenog trajanja odnosa i ugovora kako bi se alocirao trošak prava u toku njihovog procijenjenog vijeka uporabe (od 20 godina).

f) Prava iz potraživanja koja proizlaze iz ugovora o osiguranju

Pojedinačno ostvarena prava koja proizlaze iz ugovora o osiguranju iskazuju se po povijesnom trošku u razdoblju kada se pruža usluga. Prava koja proizlaze iz ugovora o osiguranju stečena poslovnim spajanjima priznaju se po fer vrijednosti na dan stjecanja. Takva prava imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti, ako postoji. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom tijekom procijenjenog trajanja odnosa i ugovora kako bi se alocirao trošak prava u toku njihovog procijenjenog vijeka uporabe (od 8 godina).

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.7. Nematerijalna imovina (nastavak)

g) Goodwill

Goodwill predstavlja razliku između fer vrijednosti troška stjecanja i fer vrijednosti udjela Grupe u prepoznatljivoj imovini, obvezama i nepredviđenim obvezama stečenog ovisnog društva na dan stjecanja. Goodwill nastao stjecanjem ovisnog društva iskazuje se u okviru nematerijalne imovine. Zasebno iskazan goodwill godišnje se provjerava zbog umanjenja vrijednosti ili kad god postoje pretpostavke za umanjenje te se iskazuje po trošku stjecanja umanjenom za akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Gubici od umanjenja vrijednosti goodwilla se ne ukidaju.

Goodwill se alokira na jedinice stvaranja novca za potrebe testiranja umanjenja vrijednosti. Alokacija se provodi na one jedinice stvaranja novca za koje se očekuje da će imati koristi od poslovnog spajanja u kojem je nastao goodwill (bilješka 2.11).

h) Razgraničeni troškovi pribave

Razgraničeni troškovi pribave za neživotna osiguranja odnose se na provizije koje se obračunavaju internoj i vanjskoj prodajnoj mreži nastale pri zaključivanju polica osiguranja tijekom trajanja financijske godine. U ovom smislu, provizija koje se obračunava prodajnoj mreži predstavlja ukupnu pribavnu proviziju za pojedinu policu osiguranja. Indirektni odnosno opći troškovi prodaje se ne razgraničavaju.

Za poslove neživotnih osiguranja, razgraničeni troškovi pribave na datum izvještavanja izračunavaju se metodologijom koja je usporediva s metodom obračuna pričuva za prijenosne premije na datum izvještavanja.

Uvođenjem računovodstvene politike razgraničavanja troškova pribave, Grupa je ujedno uvela i evidentiranje obveze za nedospjelu proviziju. Obveza za nedospjelu proviziju je razlika između ukupne provizije koja se treba obračunati za pojedinu policu osiguranja i obračunate provizije. Osnovica za izračun ukupne provizije predstavlja vrijednost policirane (zaračunate) premije, dok je osnovica za izračun obračunate provizije iznos naplaćene premije po pojedinoj polici.

Nadoknadiivi iznos razgraničenih troškova pribave se procjenjuje na svaki datum izvještavanja kao dio testa adekvatnosti obveza neživotnih osiguranja.

2.8. Ulaganja u nekretnine

Ulaganja u nekretnine odnose se uglavnom na poslovne zgrade i zemljišta te skladišta koja se drže u svrhu dugoročnog stjecanja prihoda od najma ili zbog porasta njihove vrijednosti te se Društvo i Grupa njima ne koriste. Ulaganja u nekretnine tretiraju se kao dugotrajna ulaganja, osim ako nisu namijenjena prodaji u sljedećoj godini i kupac je identificiran, u kojem se slučaju svrstavaju u skladu sa MSFI 5: Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja.

Ulaganja u nekretnine iskazuju se po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Amortizacija zgrada obračunava se primjenom pravocrtne metode u svrhu alokacije troška tijekom njihovog procijenjenog korisnog vijeka uporabe od 40 do 100 godina. Zemljišta se ne amortiziraju.

Naknadni izdaci kapitaliziraju se samo kada je vjerojatno da će Društvo i Grupa od toga imati buduće ekonomske koristi i kada se trošak može pouzdano mjeriti. Svi ostali troškovi popravaka i održavanja terete izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti kada nastanu. Ukoliko Društvo i Grupa počnu koristiti imovinu namijenjenu prodaji, ona se reklasificira u nekretnine, postrojenja i opremu te njena knjigovodstvena vrijednost na dan reklasifikacije postaje iznos pretpostavljenog troška koji će se naknadno amortizirati.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.9. Najmovi

Grupa i Društvo su na datum početka najma dužni priznati imovinu s pravom uporabe te obveze po najmu. Na datum početka najma imovina s pravom uporabe mjeri se po trošku, koji obuhvaća sljedeće:

- iznos početnog mjerenja obveze po najmu,
- sva plaćanja najma izvršena na datum početka najma ili prije tog datuma, umanjena za primljene poticaje za najam,
- sve početne izravne troškove koji nastaju za Grupu i Društvo,
- procjenu troškova koje će najmoprimac snositi pri rastavljanju i uklanjanju odnosno imovine, obnovi mjesta na kojem se imovina nalazi ili vraćanju odnosno imovine u stanje koje se zahtijeva na temelju uvjeta najma, osim ako ti troškovi nastaju pri proizvodnji zaliha. Grupi i Društvu obveza za te troškove nastaje na datum početka najma ili kao posljedica uporabe odnosno imovine tijekom određenog razdoblja.

Nakon datuma počeka najma Grupa i Društvo mjere imovinu s pravom uporabe primjenom modela troška. Pri primjeni modela troška Grupa i Društvo mjere imovinu s pravom uporabe po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti te usklađenom za ponovno mjerenje obveze po najmu.

Imovina s pravom upotrebe amortizira se linearnom metodom od datuma početka najma do kraja ugovora o najmu (od 4 do 20 godina). Ugovori o najmu sklapaju se na određeno i neodređeno razdoblje. Za najam koji je sklopljen na određeno vrijeme, Grupa i Društvo su procijenili rok najma s obzirom na mogućnost obnavljanja ili raskida, povijesnog trajanja najma ili značajnog troška zamjene imovine u najmu. Isto je vrijedilo i za najmove s fiksnim vremenom najma, te se rok najma provjeravao pojedinačno.

Grupa većinom iznajmljuje pomorsko dobro, građevinske objekte, poslovne prostore, vozila i IT opremu.

Na datum početka najma obveza po najmu mjeri se po sadašnjoj vrijednosti plaćanja najma koja nisu plaćena do tog datuma. Plaćanja najma diskontiraju se primjenom kamatne stope koja proizlazi iz najma, ako je tu stopu moguće izravno utvrditi. Ako se ta stopa ne može izravno utvrditi (većinom u slučaju najma poslovnih prostora), Grupa i Društvo primjenjuju graničnu kamatnu stopu zaduživanja. Grupa i Društvo određuju svoju graničnu kamatnu stopu temeljem javno dostupnih podataka uzimajući u obzir različite faktore poput trajanja najma, vrijednosti imovine koja je predmet najma, ekonomskog okruženja te specifičnosti vezanih za kreditni položaj društva koje je najmoprimac.

Na datum početka najma plaćanja najma uključena u mjerenje obveze po najmu uključuju sljedeća plaćanja za pravo uporabe odnosno imovine tijekom razdoblja najma koja nisu plaćena do datuma početka najma:

- fiksna plaćanja umanjena za primljene poticaje za najam,
- varijabilna plaćanja najma koja ovise o indeksu ili stopi, početno mjerena primjenom indeksa ili stope koji vrijede na datum početka najma,
- iznosi za koje se očekuje da će ih najmoprimac plaćati na temelju jamstava za ostatak vrijednosti,
- cijena izvršenja mogućnosti kupnje, ako je izvjesno da će Grupa i Društvo iskoristiti tu mogućnost,
- plaćanja kazni za raskid najma, ako razdoblje najma odražava da će Grupa i Društvo iskoristiti mogućnost raskida najma.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.9. Najmovi (nastavak)

Nakon datuma početka najma Grupa i Društvo mjere obvezu po najmu kako slijedi:

- povećanjem knjigovodstvene vrijednosti kako bi odražavala kamate na obveze po najmu,
- smanjenjem knjigovodstvene vrijednosti kako bi odražavala izvršena plaćanja najma,
- ponovnim mjerenjem knjigovodstvene vrijednosti kako bi odražavala ponovnu ocjenu ili izmjene najma ili kako bi odražavala revidirana plaćanja najma koja su u biti fiksna.

Kamata na obvezu po najmu u svakom razdoblju tijekom trajanja najma jednaka je iznosu iz kojeg proizlazi stalna periodična kamatna stopa na preostali saldo obveze po najmu. Ta periodična kamatna stopa jednaka je diskontnoj stopi ili, ako je primjenjivo, revidiranoj diskontnoj stopi.

Grupa i Društvo, u ulozi najmoprimca, sukladno MSFI 16, odlučili su ne primjenjivati zahtjeve standarda na:

- kratkoročne najmove (s trajanjem do 12 mjeseci),
- najmove s odnosnom imovinom niske vrijednosti (niže od 35.000 kuna).

U tom slučaju, Grupa i Društvo priznaju plaćanja najma povezana s tim najmovima kao trošak na linearnoj osnovi tijekom razdoblja najma. Navedeni najmovi se u najvećoj mjeri odnose na vozila i opremu.

U izvještaju o financijskom položaju, imovina s pravom uporabe prikazana je unutar linije Nekretnine, postrojenja i oprema dok je obveza za najam prikazana unutar linije Obveze prema dobavljačima i ostale obveze.

Prihodi od operativnog najma u kojima su Grupa i Društvo najmodavac priznati su u Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti prema linearnoj metodi tijekom razdoblja najma. Grupa nije imala potrebe za bilo kakvim prilagođavanjem za imovinu u kojoj je najmodavac, kao rezultat usvajanja MSFI-ja 16.

2.10. Biološka imovina – matično jato i ribe u uzgajalištu

Biološka imovina koju čine matična jata riba iskazuju se po fer vrijednosti umanjenoj za troškove koji nastaju do točke prodaje. Prihodi ili rashodi nastali s osnove priznavanja biološke imovine mjerene po fer vrijednosti umanjenoj za procijenjene troškove do točke prodaje, kao i prihodi i rashodi nastali kao posljedica promjene fer vrijednosti ove imovine, priznaju se u računu dobiti i gubitka u razdoblju kad su nastali.

Grupa uzgaja nekoliko vrsta ribe (brancin, orada, gof, hama te zubatac) uglavnom za potrebe talijanskog tržišta, koje ima svoje specifične tehnološke i komercijalne uvjete. S obzirom da se na datum izvještavanja u kavezima nalaze ribe koje su u različitim fazama rasta do svoje konzumne veličine te za njih ne postoji aktivno tržište, Uprava je zaključila da pod takvim uvjetima nije moguće pouzdano izmjeriti fer vrijednost ribe te da u nedostatku tržišnih informacija nije ni moguće vrijednost ribe iskazivati po fer vrijednostima umanjenim za troškove prodaje do točke prodaje. Sukladno navedenom, na datum izvještavanja Grupa svoju nedovršenu proizvodnju iskazanu u sklopu kratkotrajne biološke imovine mjeri po trošku kako je opisano u nastavku. Trošak uzgoja riba obuhvaća troškove hrane ribe, trošak izravnog rada, ostale izravne troškove i pripadajući dio općih troškova koji se alociraju na navedenu biološku imovinu sukladno odgovarajućim ključevima alokacije.

Proizvodni ciklus od nasada riblje mlađi do prosječne težine konzumne ribe traje od 2 do 3 godine. Ukupan broj ribe u uzgajalištu na kraju razdoblja utvrđuje se na temelju nasadenih količina riblje mlađi umanjenih za procijenjeni mortalitet i umanjenih za izlovljene količine. Na osnovu ustanovljene količine ribe u komadima u uzgajalištu, procjenjuje se ukupna biomasa (količina u kg) na način da se procijeni prosječna masa po jedinici ribe i na osnovu ukupnog broja komada izračuna ukupna količina ribe u kg.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.11. Poslovna spajanja

Metoda kupnje odnosno metoda stjecanja upotrebljava se za iskazivanje svih poslovnih spajanja. Naknada prenesena prilikom stjecanja ovisnog društva sastoji se od:

- fer vrijednosti prenesene imovine
- obveza nastalih prema bivšim vlasnicima stečenog društva
- vlasničkih udjela koje je izdala grupa
- fer vrijednosti svake stavke imovine ili obveza koja je rezultat ugovora o potencijalnoj naknadi i
- fer vrijednosti postojećih vlasničkih udjela u ovisnom društvu.

Stečena prepoznatljiva imovina, obveze i nepredviđene obveze u poslovnom spajanju, pri čemu postoji mali broj iznimaka, početno se mjere po fer vrijednosti na datum stjecanja. Grupa priznaje nekontrolirajuće interese u stečenom društvu po proporcionalnom udjelu nekontrolirajućeg interesa u prepoznatljivoj neto imovini stečenog društva primjenom metode stjecanja u etapama.

Troškovi povezani sa stjecanjem iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kako nastanu.

Višak prenesene naknade, iznosa bilo kojeg nekontrolirajućeg interesa u stečenom društvu i fer vrijednosti na datum stjecanja bilo kojeg prijašnjeg vlasničkog udjela u stečenom društvu iznad fer vrijednosti prepoznatljive neto imovine stečenog društva iskazuje se kao goodwill. Ako su ti iznosi manji od fer vrijednosti prepoznatljive neto imovine stečenog ovisnog društva, razlika se iskazuje izravno u računu dobiti i gubitka kao kupnja po cijeni nižoj od prodajne.

U slučaju odgođenog podmirivanja bilo kojeg dijela novčane naknade iznosi plativi u budućnosti diskontiraju se na njihovu sadašnju vrijednost na datum razmjene. Korištena diskontna stopa jest stupnjevita kamatna stopa, tj. stopa po kojoj se mogu dobiti slične posudbe od neovisne financijske institucije pod usporedivim uvjetima.

Potencijalna naknada klasificira se kao financijska obveza ili kapital. Iznosi klasificirani kao financijska obveza naknadno se mjere po fer vrijednosti, a sve se promjene u fer vrijednosti iskazuju u računu dobiti i gubitka.

Ako je poslovno spajanje ostvareno u etapama, knjigovodstvena vrijednost postojećih vlasničkih udjela stjecatelja u stečenom društvu na datum stjecanja ponovno se mjeri po fer vrijednosti na datum stjecanja. Svi dobitci i gubici koji proizlaze iz takvog ponovnog mjerenja iskazuju se u računu dobiti i gubitka.

2.12. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Godišnje se ispituje umanjenje vrijednosti za imovinu koja ima neograničen korisni vijek uporabe i koja se ne amortizira (npr. goodwill). Imovina koja se amortizira provjerava se radi mogućeg postojanja umanjenja vrijednosti kad događaji ili promijenjene okolnosti ukazuju na to da knjigovodstvena vrijednost možda nije nadoknativa. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i njenog nadoknativog iznosa. Nadoknativni iznos je fer vrijednost imovine umanjena za troškove prodaje ili vrijednost imovine u uporabi, ovisno o tome koji je viši. Za potrebe procjene umanjenja vrijednosti, imovina se grupira na najnižu razinu kako bi se pojedinačno utvrdio novčani tok (jedinice stvaranja novca). Nefinancijska imovina, osim goodwilla, za koju je iskazan gubitak od umanjenja vrijednosti, provjerava se na svaki datum izvještavanja radi mogućeg ukidanja umanjenja vrijednosti.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.13. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti

i/ Klasifikacija i priznavanje

Društvo i Grupa klasificiraju financijsku imovinu u sljedeće kategorije s obzirom na metodu vrednovanja: vrednovanje prema metodi amortiziranog troška, vrednovanje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka i vrednovanje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Klasifikacija financijske imovine ovisi o poslovnom modelu koji su Društvo i Grupa odabrali za upravljanje financijskom imovinom i ugovorenim novčanim tokovima. Klasifikacija dužničkih instrumenata će se promijeniti, ako i isključivo ako se promijenio poslovni model za upravljanje istima.

ii/ Priznavanje i prestanak priznavanja

Financijska imovina se priznaje u izvještaju o financijskom položaju ako Društvo i Grupa postanu stranka ugovornih odredbi instrumenta. Financijska imovina prestaje u trenutku kada su istekla prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine ili su ista prenesena, zajedno sa svim ostalim pravima i odgovornostima.

iii/ Vrednovanje prilikom inicijalnog priznavanja

Prilikom inicijalnog priznavanja, Društvo i Grupa mjere financijsku imovinu po fer vrijednosti uvećano za, u slučaju kada financijska imovina nije klasificirana kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, transakcijske troškove koji se direktno mogu povezati uz stjecanje financijske imovine. Transakcijski troškovi financijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaju se u račun dobiti i gubitka.

iv/ Naknadno vrednovanje

Dužnički instrumenti – Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku

Dužnički instrumenti koji se drže s ciljem prikupljanja ugovorenih novčanih tokova, kada takvi novčani tokovi predstavljaju plaćanje glavnice i kamata (eng. Solely Payments of Principal and Interest, „SPPI“), mjere se po metodi amortiziranog troška.

Prihodi od kamata od takve financijske imovine izračunavaju se uz korištenje metode efektivne kamatne stope te su iskazani u okviru računa dobiti i gubitka unutar pozicije „Poslovni prihodi“ za segment Osiguranje, a unutar pozicije „Financijski prihodi“ za ostale segmente. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se sukladno politikama opisanim u Bilješci 2.13 v/ te se iskazuju u okviru pozicije „Ostali poslovni rashodi“.

Društvo i Grupa u spomenutu kategoriju klasificiraju sljedeće oblike imovine:

- potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja
- zajmovi koji zadovoljavaju klasifikaciju prema SPPI testu te koji se drže sukladno definiciji poslovnog modela „držanje s osnove prikupljanja ugovorenih novčanih tokova“,
- obveznice koje zadovoljavaju klasifikaciju prema SPPI testu te koje se drže sukladno definiciji poslovnog modela „držanje s osnove prikupljanja ugovorenih novčanih tokova“
- novac i novčane ekvivalente
- depozite

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.13. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (nastavak)

Dužnički instrumenti – Financijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI)

Dužnički instrumenti koji se drže s ciljem prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i s ciljem prodaje, gdje novčani tokovi predstavljaju plaćanje glavnice i kamata, mjere se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti priznaju se u ostalu sveobuhvatnu dobit, osim priznavanja dobitaka ili gubitaka od usklađenja vrijednosti, prihoda od kamata te dobitaka i gubitaka od tečajnih razlika. Kada prestaje priznavanje financijske imovine, ukupni dobiti i gubici koji su prethodno bili priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju se iz pozicije kapitala u račun dobiti i gubitka te se priznaju u okviru ostalih dobitaka ili gubitaka. Prihodi od kamata od financijske imovine iskazuju se u okviru pozicije „Poslovni prihodi“ za segment Osiguranje, a unutar pozicije „Financijski prihodi“ za ostale segmente uz korištenje metode efektivne kamatne stope. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se sukladno politici opisanoj u Bilješci 2.13 v/ te se iskazuju u okviru pozicije „Financijski rashodi“.

Dužnički instrumenti – Financijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

Dužnički instrumenti koji ne zadovoljavaju kriterije vrednovanja po metodi amortiziranog troška ili FVOCI vrednuju se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. U spomenutu kategoriju klasificiraju se sljedeći financijski instrumenti: zajmovi koji ne zadovoljavaju kriterije SPPI testa, gdje učestalost kamatne stope nije usklađena sa periodom kamatne stope

Dobici ili gubici od fer vrednovanja dužničkih instrumenata priznaju se u dobit ili gubitak te se iskazuju na neto osnovi u okviru računa dobiti i gubitka u okviru pozicije „Ostali dobiti“ ili „Ostali gubici“ u razdoblju kada su nastali. Takvi dobiti ili gubici od fer vrednovanja uključuju ugovorene kamate na dužničke instrumente klasificirane u spomenutu kategoriju.

v/ Umanjenje vrijednosti financijske imovine koja se vrednuje po amortiziranom trošku i po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Grupa je procijenila očekivane buduće kreditne gubitke („ECL“) povezane uz dužničke instrumente koji se vrednuju po amortiziranom trošku te dužničke financijske instrumente koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit bez obzira na to postoje li indikatori umanjenja vrijednosti.

Svaka promjena fer vrijednosti dužničkog instrumenta uključuje i efekt promjene kreditnog rizika izdavatelja tog financijskog instrumenta. Za sve dužničke instrumente koji se mjere po FVOCI potrebno je procijeniti i iskazati ispravke vrijednosti, odnosno rezerviranja za očekivane kreditne gubitke. Sve promjene u iznosu rezerviranja za očekivane kreditne gubitke priznaju se u računu dobiti i gubitka, dok je iznos ispravaka vrijednosti na ime kreditnih gubitaka već uključen u kumulativnom iznosu promjene fer vrijednosti iskazan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Ispravci vrijednosti priznaju se kroz Ostalu sveobuhvatnu dobit, kao dio ukupne promjene fer vrijednosti i njima se ne smije dodatno umanjiti knjigovodstvena vrijednost financijske imovine koja se mjeri po FVOCI u izvještaju o financijskom položaju. Iznosi koji se priznaju u računu dobiti i gubitka na ime promjene rezerviranja za očekivane kreditne gubitke moraju biti jednaki iznosima koji bi bili priznati u računu dobiti i gubitka da je imovina mjerena po amortiziranom trošku.

Promjene fer vrijednosti koje su prethodno priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u punom se iznosu recikliraju u račun dobiti i gubitka nakon prestanka priznavanja dužničkog instrumenta.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.13. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (nastavak)

Za kratkotrajna potraživanja bez značajnih financijskih komponenti (potraživanja po premiji, po osnovi namire financijskih transakcija, potraživanja od trgovaca i financijskih institucija po osnovu POS uređaja, potraživanja na osnovu danih zakupa nekretnina i poslovnih prostora, potraživanja od zaposlenika, i sl.), Grupa primjenjuje pojednostavljeni pristup sukladno zahtjevima MSFI-a 9 te procjenjuje ispravak vrijednosti za očekivani vijek trajanja kreditnih gubitaka od inicijalnog priznavanja potraživanja.

Koncept očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici (eng. Expected Credit Loss, „ECL“) vezani uz određeni instrument se procjenjuju na temelju očekivanih budućih novčanih tokova (po osnovu glavnice, kamata, naknada i provizija) koji su vezani s predmetnim ugovorom, uključujući i iznose koji mogu nastati realizacijom relevantnih kolaterala. Svi očekivani novčani tokovi se svode na sadašnju vrijednost putem diskontiranja relevantnom efektivnom kamatnom stopom.

Očekivani kreditni gubici izračunavaju se kao umnožak vjerojatnosti nastupanja statusa neispunjavanja financijskih obaveza (eng. Probability of Default, „PD“), gubitka po nastupanju statusa neispunjavanja financijskih obaveza (eng. Loss Given Default, „LGD“) i izloženosti u trenutku defaulta (eng. Exposure at Default, „EaD“).

Vjerojatnosno ponderirani scenariji - očekivani kreditni gubici modeliraju se po nekoliko unaprijedno-gledajućih scenarija, koji uzimaju u obzir vjerojatnost nastupanja "stresnih" i povoljnih ekonomskih uvjeta, tako da rezultatna vrijednost ECL predstavlja vjerojatnosno-ponderirani broj temeljen na rezultatima nekoliko analiziranih ekonomskih scenarija unutar kojih se modeliraju parametri kreditnog rizika.

Odgovarajući odabir seta reprezentativnih ekonomskih scenarija temeljenih na nepristranim i objektivnim informacijama dostupnim Grupi, kao i vjerojatnost pojedinog (reprezentativnog) ekonomskog scenarija određuju relevantne organizacijske jedinice Grupe ekspertnom metodom.

Definicija neispunjavanja financijske obaveze (engl. default)

Status neispunjavanja financijske (engl. default) obaveze je nastupio kada je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- Grupa smatra vjerojatnim da dužnik neće u cijelosti podmiriti svoje obveze prema njoj, ne uzimajući u obzir moguću naplatu iz kolaterala (engl. Unlikelihood to pay)
- Dužnik više od 90 dana (u slučaju potraživanja po premiji iznimno se koristi period od 180 dana jer Društvo i Grupa imaju razumnu i potkrjepljujuću dokumentaciju kako je period od 180 dana u slučaju potraživanja po premiji primjereniji) uzastopno nije u materijalno značajnom iznosu ispunio svoju obvezu po bilo kojoj značajnoj kreditnoj obvezi prema Grupi (engl. 90+ past due). Ukoliko je dužnik u kašnjenju većem od 90, a manjem od 180 dana, posebno se sagledava materijalnost kašnjenja obzirom na ukupnu izloženost tom dužniku. Naime, ponekad se kao kašnjenje plaćanja broje i manji iznosi proizašli iz revalorizacija, naknade, dio kamate i slično.

Pritom Grupa slijedi relevantne regulatorne smjernice vezane uz apsolutne i relativne pragove materijalnosti, po svakom od segmenata svog portfelja, a definiciju defaulta primjenjuje dosljedno na razini Grupe.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.13. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (nastavak)

Probacijski kriteriji

Da bi se kreditna izloženost mogla ponovo rasporediti u podskupinu koja predstavlja nižu razinu kreditnog rizika od one u kojoj se trenutno kreditna izloženost nalazi, nužno je da ista demonstrira urednost u plaćanju na konzistentnoj osnovi tijekom definiranog vremenskog perioda (probacijski period).

Grupa može izloženosti iz Podskupine 2 prerasporediti u Podskupinu 1 u slučajevima kada su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a) Kada su svi razlozi koji upućuju na značajno povećanje kreditnog rizika u razdoblju od početnog priznavanja izloženosti do izvještajnog datuma prestali i
- b) Kada je dužnik kontinuirano tijekom definiranog probacijskog perioda dokazao urednost u plaćanju:
 - i. Restrukturirane izloženosti:
 - minimalno 6 mjeseci od datuma zadnjeg restrukturiranja ili od datuma prelaska iz neprihodujućih (Podskupina 3) u prihodujuće (Podskupina 2) izloženosti, uz poštivanja ostalih uvjeta koje Grupa definira za izlazak iz skupine restrukturiranih izloženosti ili
 - manje od 6 mjeseci ako Grupa, na temelju empirijskih podataka ili opravdanih razloga, utvrdi da za takve izloženosti ne očekuje značajno povećanje kreditnog rizika dužnika unutar kratkog roka.
 - ii. Nerestrukturirane izloženosti:
 - minimalno 3 mjeseca od datuma kada su prestali svi razlozi koji ukazuju na značajno povećanje kreditnog rizika ili
 - u roku manjem od 3 mjeseca ukoliko Grupa, temeljem empirijskih podataka, utvrdi da za takve izloženosti ne očekuje značajno povećanje kreditnog rizika dužnika unutar kratkog roka

Za raspoređivanje u podskupine kreditnog rizika vidjeti bilješku 3.1.

Otpis

Otpis izravno umanjuje bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ako nema razumnih očekivanja u pogledu povrata financijske imovine, u cijelosti ili djelomično. Društvo i Grupa tijekom 2022. i 2021. godine nisu imali otpisa.

Pristup preklapanja

U rujnu 2016. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (eng. International Accounting Standards Board, „IASB“) je objavio dodatak MSFI-u 4 koji se bavi problematikom osiguravajućih društava vezanom uz različite datume usvajanja MSFI-a 9 Financijski instrumenti te novog standarda vezanog uz ugovore o osiguranju, MSFI-a 17 Ugovori o osiguranju. Izmjena i dopuna pružila je dva različita rješenja za osiguravajuća društva, a to su privremeno izuzeće od primjene MSFI-a 9 za društva koja zadovoljavaju specifične zahtjeve (primjenjuju se na razini izvještajnog subjekta) te pristup preklapanja.

Temeljem navedenog, Grupa je od 1. siječnja 2018. odlučila primjenjivati pristup preklapanja budući osigurateljne obveze Grupe čine 80 % do 90 % ukupnih obveza te osim toga, Grupa obavlja značajne djelatnosti koje nisu povezane s djelatnošću osiguranja.

Pristup preklapanja primjenjuje se na vlasničke instrumente osiguravajućeg društva koje je dio Grupe, a koji zadovoljavaju sljedeće uvjete:

- Imovina koja se vrednuje kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka uz primjenu MSFI-a 9, a koja ne bi u cijelosti bila mjerena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka uz primjenu MRS-a 39,
- Sva imovina, osim one koja se drži sa svrhom djelatnosti koje nisu vezane uz ugovore u djelokrugu MSFI-a 4.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.13. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (nastavak)

Pristup preklapanja može se primjenjivati na financijsku imovinu sve do trenutka:

- prestanka njihova priznavanja,
- kada se više ne drži sa svrhom obavljanja aktivnosti vezanih uz ugovore o osiguranja,
- kada na početku izvještajnog perioda Grupa odluči prestati primjenjivati pristup preklapanja za spomenute instrumente,
- do datuma usvajanja MSFI-a 17 (1. siječnja 2023. godine)

Grupa primjenjuje pristup preklapanja na dio financijskih instrumenata (nestrateske dionice i udjeli u fondovima). Isti se sukladno MSFI-u 9 mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Primjena pristupa preklapanja zahtijeva zadržavanje određenih računovodstvenih politika koje su zahtijevane i prema MRS-u 39:

- Umanjenje vrijednosti vlasničkih instrumenata: vlasnički instrumenti koji se drže s ciljem obavljanja osiguravateljskih aktivnosti Grupe obično se klasificiraju u poziciju financijske imovine raspoložive za prodaju sukladno MRS-u 39, a prema MSFI-u 9 klasificiraju se u poziciju financijske imovine kroz račun dobiti i gubitka. Iskazivanje prema pristupu preklapanja zahtijeva umanjeње vrijednosti vlasničkih instrumenata sukladno MRS-u 39. Primjenom pristupa preklapanja, sve promjene u fer vrijednosti priznaju se u rezervu vezanu uz pristup preklapanja, ali kada je smanjenje značajno u odnosu na trošak nabave tj. kada su nastupili uvjeti za priznavanje umanjeња vrijednosti, tada se gubitak od promjene fer vrijednosti priznaje u račun dobiti i gubitka. Svako daljnje smanjenje također se priznaje izravno u račun dobiti i gubitka, dok se povećanje priznaje u rezervu preklapanja.
- Priznavanje dobitaka ili gubitaka od prestanka priznavanja vlasničkih instrumenata u računu dobiti i gubitka: prema pristupu preklapanja, prilikom prodaje vlasničkih instrumenata povezanih uz obavljanje osiguravateljske djelatnosti, akumulirana rezerva preklapanja iz ostale sveobuhvatne dobiti prenosi se u račun dobiti i gubitka kako bi se osigurali isti rezultati kao i prema MRS-u 39.

Pristupom preklapanja dopušta se reklasifikacija iz računa dobiti i gubitka u ostalu sveobuhvatnu dobit razlike koja proizlazi iz:

- vrijednosti prikazane u računu dobiti i gubitka ako se primjenjuju odredbe MSFI-a 9 za klasifikaciju financijske imovine koja je ponovno vrednovana po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak,
- vrijednosti koja bi trebala biti prikazana u izvještaju o dobiti ili gubitku ako se na tu imovinu primjenjuju odredbe MRS-a 39.

Spomenuta razlika koja je posljedica primjene MSFI-a 9 je reklasificirana iz neto financijskog rezultata od financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka u revalorizacijsku rezervu vlasničkih instrumenata (pristup preklapanja) vezana uz nerealizirane dobitke ili gubitke od promjene fer vrijednosti iznosi -17.989 tisuća kuna (2021.: 96.056 tisuća kuna).

Navedeno se odnosi na razliku između:

- Rezultata MSFI-a 9 (bez primjene pristupa preklapanja): -17.217 tisuća kuna (2021.: 99.586 tisuća kuna) realiziranih i nerealiziranih gubitaka ili dobitaka od promjene fer vrijednosti uključenih u neto rezultat od financijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka,
- Rezultata MRS-a 39: 772 tisuća kuna (2021.: 3.530 tisuća kuna) uključenih u neto realizirani rezultat u vrijednosti od 4.014 tisuće kuna (2021. 5.337 tisuće kuna) i gubitke od umanjeња vrijednosti u iznosu od 3.242 tisuća kuna (2021.: 1.806 tisuća kuna).

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.14. Financijska imovina – vlasnički instrumenti

Udjeli u ostalim društvima sastoje se od vlasničkih instrumenata drugih društava koji ne podrazumijevaju kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj.

Udjeli u drugim društvima inicijalno se priznaju po trošku stjecanja. Naknadno se udjeli vrednuju po fer vrijednosti. Za sva svoja ulaganja, Grupa je odabrala:

- za strateške vlasničke instrumente - iskazivanje dobiti ili gubitka od promjene fer vrijednosti priznaje se u okviru ostale sveobuhvatne dobiti, budući da se isti ne drže s ciljem generiranja povrata na ulaganje. S obzirom na spomenuti odabir, ne postoji naknadna reklasifikacija dobiti ili gubitka od fer vrednovanja u račun dobiti i gubitka kod prestanka priznavanja ulaganja. Gubici od umanjenja vrijednosti (i njihovo otpuštanje) vlasničkih instrumenata vrednovanih po FVOCI ne iskazuju se odvojeno od ostalih promjena fer vrijednosti.
- za nestrategičke vlasničke instrumente – molimo vidjeti bilješku 10.

Dividende se priznaju u dobit ili gubitak u trenutku kada Grupa ostvari pravo na isplatu istih.

2.15. Derivativni financijski instrumenti

U okviru redovnog poslovanja Grupa zaključuje ugovore o derivativnim financijskim instrumentima u svrhu upravljanja valutnim rizikom, te se stoga ti financijski instrumenti klasificiraju kao Financijska imovina ili obveze – koje se drže radi trgovanja - derivativi. Derivativi Grupe uključuju devizne forward ugovore.

Derivativi se evidentiraju u izvanbilančnoj evidenciji po nominalnom iznosu financijskog instrumenta, a vrednuju se po fer vrijednosti. Povećanje/smanjenje fer vrijednosti iskazuju se kao imovina ako je njihova fer vrijednost pozitivna i kao obveze ako je njihova fer vrijednost negativna pri čemu se promjene u fer vrijednosti derivativa uključuju u dobit ili gubitak tj. u financijske prihode i troškove.

2.16. Financijske obveze

Financijske obveze inicijalno se priznaju po fer vrijednosti umanjeno za transakcijske troškove, a naknadno se vrednuju po amortiziranom trošku uz primjenu metode efektivne kamatne stope, osim sljedećih:

- a) financijskih obveza određenih po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Takve obveze, uključujući derivatne instrumente koji su obveze, naknadno se mjere po fer vrijednosti;
- b) financijskih obveza koje nastaju ako prijenos financijske imovine ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja ili ako se primjenjuje pristup daljnjeg sudjelovanja. Prenesena imovina i povezana obveza mjere se na osnovi koja odražava prava i obveze koje je subjekt zadržao. Povezana se obveza mjeri na način da je neto knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine i povezane obveze jednaka sljedećem:
 - i. amortiziranom trošku prava i obveza koje su zadržane ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku ili
 - ii. fer vrijednosti prava i obveza koje su zadržane kada se mjeri na samostalnoj osnovi, ako se prenesena imovina mjeri po fer vrijednosti.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.16. Financijske obveze (nastavak)

- c) ugovora o financijskom jamstvu. Nakon početnog priznavanja u vanbilanci, takav se ugovor naknadno mjeri po višem od sljedeća dva iznosa:
 - i. iznos rezerviranja za očekivane kreditne gubitke i
 - ii. priznat iznos po fer vrijednosti;

Po aktiviranju jamstva, ista se mjere po fer vrijednosti ili po amortiziranom trošku.

- d) obveza pružanja zajma uz kamatne stope niže od tržišnih kamatnih stopa. Takva obveza se naknadno mjeri po višem od sljedeća dva iznosa:
 - i. iznos rezerviranja za očekivane kreditne gubitke i
 - ii. početno priznat iznos po fer vrijednosti;
- e) nepredviđenih iznosa koje je kupac priznao u okviru poslovnog spajanja na koje se primjenjuje MSFI 3. Takvi se nepredviđeni iznosi naknadno mjere po fer vrijednosti, a promjene se priznaju u Računu dobiti i gubitka.

Dobit ili gubitak po financijskoj obvezi koja je određena po fer vrijednosti kroz Račun dobiti i gubitka evidentira se kako slijedi:

- a) iznos promjene fer vrijednosti financijske obveze koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obveze prezentira se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i
- b) preostali iznos promjene fer vrijednosti obveze prezentira se u Računu dobiti i gubitka

Primljeni krediti u stranoj valuti preračunavaju se u funkcionalnu valutu uz korištenje tečaja na datum transakcije. Pozitivne i negativne tečajne razlike od izvršenja takvih transakcije te od svođenja na tečaj na datum bilance priznaju se u račun dobili ili gubitka.

Dobici ili gubici od promjene ugovornih uvjeta financijskih obveza, koji ne rezultiraju prestankom priznavanja postojeće obveze, priznaju se u račun dobiti ili gubitka odmah po njihovu nastanku. Dobit ili gubitak izračunava se kao razlika između sadašnje vrijednosti promijenjenih ili originalnih novčanih tokova, diskontiranih uz korištenje originalne efektivne kamatne stope. Promjene ugovornih uvjeta financijskih obveza koje bi rezultirale prestankom priznavanja postojeće obveze trebaju iznositi promjenu veću od 10% razlike između diskontirane sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova originalne financijske obveze i diskontirane sadašnje vrijednosti novčanih tijekomova pod novim ugovornim uvjetima.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.17. Zalihe

Zalihe sirovina, proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda te rezervnih dijelova iskazuju se po trošku nabave ili neto ostvarivoj vrijednosti, ovisno o tome koja je niža. Trošak proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda obuhvaća sirovine, trošak izravnog rada, ostale izravne troškove i pripadajući dio općih troškova proizvodnje. Neto ostvariva vrijednost predstavlja procjenu prodajne cijene u redovnom tijeku poslovanja umanjenu za varijabilne troškove prodaje.

Trgovačka roba iskazuje se po prodajnoj cijeni umanjenoj za poreze i marže.

Sitni inventar i alati u potpunosti se otpisuju prilikom stavljanja u uporabu.

2.18. Potraživanja iz poslova osiguranja

Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja i ostala potraživanja početno se priznaju po fer vrijednosti, a naknadno po amortiziranom trošku umanjenom za umanjenja vrijednosti.

- i/ Potraživanja iz poslova osiguranja obuhvaćaju potraživanja od osiguranika po osnovi premije neživotnih osiguranja. Potraživanja po osnovi premije neživotnih osiguranja sastoje se od potraživanja za policiranu, a nefakturiranu premiju i potraživanja za fakturiranu, a nenaplaćenu premiju. Priznavanje premije osiguranja opisano je bilješki 2.27 – "Zaračunate bruto premije".
- ii/ Potraživanja za fakturiranu, a nenaplaćenu premiju iskazuju se po nominalnoj vrijednosti, a za sumnjiva i nenaplativa potraživanja utvrđuje se ispravak vrijednosti. Umanjenje vrijednosti priznaje se za sva nenaplaćena potraživanja od čijeg roka dospijeca do datuma bilance je proteklo 180 dana. Umanjenje vrijednosti može se umanjiti za ona potraživanja po osnovi kojih je utvrđena obveza isplate štete dužniku (pričuva štete).
- iii/ Potraživanja po osnovi prava na regres priznaju se za sve regresne predmete iz mirnog postupka koji proizlaze iz potraživanja od drugog osiguravajućeg društva i regrese za koje je sklopljena nagodba o plaćanju s drugom ugovornom stranom. Umanjenje vrijednosti regresnog potraživanja utvrđuje se za sva potraživanja kod kojih je od datuma dospijeca prošlo 180 dana. Utvrđeno umanjenje vrijednosti može se umanjiti za ona regresna potraživanja po kojima je izvjesna naplata. Priznavanje prihoda od regresa odgođeno je zbog neizvjesnosti naplate. Prihodi od regresa odgođeni su u pogledu onih regresa koji nisu podmireni u novcu uz iznimku regresa od drugih osiguravajućih društava koji se odmah priznaju u dobiti i gubitku.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.18. Potraživanja iz poslova osiguranja (nastavak)

iv/ Ostala potraživanja odnose se na potraživanja za kamate na kredite i depozite, potraživanja za predujmove, potraživanja za primljene instrumente plaćanja i sl.

2.19. Depoziti

Depoziti kod banaka ugovaraju se s fiksnim rokovima dospijeca. Depoziti s originalnim rokom dospijeca dužim od 3 mjeseca vode se po amortiziranom trošku i iskazani su zasebno u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju kao 'depoziti'.

Dani depoziti zadovoljavaju kriterije SPPI testa te poslovnog modela 'držanje radi naplate' te se početno priznaju po fer vrijednosti, a naknadno se mjere po amortiziranom trošku umanjeno za ispravke vrijednosti koji su određeni upotrebom modela očekivanih kreditnih gubitaka.

2.20. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti obuhvaćaju gotovinu, depozite kod banaka po viđenju i ostale kratkotrajne visoko likvidne instrumente s rokovima naplate do tri mjeseca ili kraće.

Novac na računima kod banaka zadovoljava kriterije SPPI testa te poslovnog modela 'držanje radi naplate'. Vezano uz to, novac se vrednuje po amortiziranom trošku umanjeno za ispravke vrijednosti koji su određeni upotrebom modela očekivanih kreditnih gubitaka.

2.21. Dionički kapital

Dionički kapital sastoji se od redovnih i povlaštenih dionica. Primici koji se iskazuju u glavnici pri izdavanju novih dionica ili opcija, iskazuju se umanjeno za pripadajuće troškove transakcije i porez na dobit.

Iznos naknade plaćene za otkup dioničkog kapitala, uključujući direktne zavisne troškove, priznaje se kao umanjeno u kapitalu i rezervama. Otkupljene dionice klasificiraju se kao vlastite dionice i predstavljaju odbitnu stavku od ukupnog kapitala i rezervi. Stjecanje vlastitih dionica se evidentira po trošku stjecanja a prodaja po postignutim cijenama. Dobit ili gubitak od prodaje vlastitih dionica iskazuje se u kapitalu i rezervama.

2.22. Posudbe

Posudbe se početno priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za troškove transakcije. U budućim razdobljima, posudbe se iskazuju po amortiziranom trošku; sve razlike između primitaka (umanjenih za troškove transakcije) i otkupne vrijednosti priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti tijekom razdoblja trajanja posudbe, koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Troškovi posudbi koji se mogu direktno dovesti u vezu sa stjecajem imovine ili imovinom u izgradnji kapitaliziraju se tijekom vremenskog razdoblja koje je potrebno da se sredstvo dovrši i pripremi za namjeravanu uporabu. Ostali troškovi posudbi terete izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.

Posudbe se klasificiraju kao kratkoročne obveze, osim ako Društvo i Grupa imaju bezuvjetno pravo odgoditi podmirenje obveze najmanje 12 mjeseci nakon datuma bilance.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.23. Tekući i odgođeni porez na dobit

Porezni trošak za godinu sastoji se od tekućeg i odgođenog poreza na dobit. Porez se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, osim ako se odnosi na stavke priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili direktno u kapitalu. U tom slučaju, porez se priznaje u izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili u kapitalu.

Iznos poreza na dobit za tekuću godinu obračunava se na temelju poreznog zakona koji je na snazi u Republici Hrvatskoj na dan bilance ili u drugim zemljama u kojima ovisna društva imaju svoja sjedišta. Uprava povremeno procjenjuje pojedine stavke u poreznim prijavama s obzirom na situacije u kojima su primjenjive porezne odredbe podložne tumačenju te razmatra formiranje rezerviranja, gdje je to prikladno, na temelju očekivanog iznosa koji treba platiti Poreznoj upravi.

Iznos odgođenog poreza obračunava se metodom bilančne obveze, na privremene razlike između porezne osnovice imovine i obveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti u financijskim izvještajima. Međutim, odgođeni porez se ne priznaje ako proizlazi iz početnog priznavanja imovine ili obveza u transakciji koja nije poslovno spajanje i koje u vrijeme transakcije ne utječe na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit (porezni gubitak). Odgođena porezna imovina i obveze mjere se poreznim stopama za koje se očekuje da će se primjenjivati u razdoblju kada će imovina biti nadoknađena ili obveza podmirena, na temelju poreznih stopa koje su, i poreznih zakona koji su, na snazi ili se djelomično primjenjuju na datum bilance.

Iznos odgođenog poreza na dobit obračunava se na privremene razlike nastale na temelju ulaganja u ovisna društva, osim kada je vrijeme ukidanja privremenih razlika kontrolirano od strane Društva i Grupe, te postoji vjerojatnost da se privremena razlika neće ukinuti u doglednoj budućnosti.

Odgođena porezna imovina priznaje se do visine buduće oporezive dobiti za koju je vjerojatno da će biti raspoloživa za iskorištenje privremenih razlika.

2.24. Primanja zaposlenih

a) Obveze za mirovine i ostale obveze nakon umirovljenja

U toku redovnog poslovanja prilikom isplata plaća, Društvo i Grupa u ime svojih zaposlenika koji su članovi obveznih mirovinskih fondova obavlja redovita plaćanja doprinosa sukladno zakonu. Obvezni mirovinski doprinosi fondovima iskazuju se kao dio troška plaća kada se obračunaju. Društvo i Grupa nemaju dodatni mirovinski plan te stoga nema nikakvih drugih obveza u svezi s mirovinama zaposlenika.

Društvo i Grupa imaju obveze prema zaposlenima prilikom prestanka zaposlenja u nekim društvima u Grupi (prilikom odlaska u mirovinu, otkaza ili dobrovoljnog odlaska). Društvo i Grupa priznaju obvezu za ova dugoročna primanja radnika ravnomjerno u razdoblju u kojem je primanje ostvareno, na temelju stvarnog broja godina radnog staža. Obveza za dugoročna primanja radnika mjeri se korištenjem pretpostavki o broju radnika kojima navedena primanja treba isplatiti, procijenjenom trošku navedenih primanja te diskontnoj stopi.

b) Otpremnine

Obveze za otpremnine priznaju se kad Društvo i Grupa prekinu radni odnos zaposlenika prije normalnog datuma umirovljenja ili odlukom zaposlenika da dragovoljno prihvati prekid radnog odnosa u zamjenu za naknadu. Društvo i Grupa priznaju obveze za otpremnine kada je dokazivo preuzelo obvezu da prekine radni odnos sa sadašnjim zaposlenicima, na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti da od njega odustane ili osigurava otpremnine kao rezultat ponude da potakne dragovoljno raskidanje radnog odnosa. Otpremnine koje dopijevaju u razdoblju duljem od 12 mjeseci nakon datuma bilance, diskontiraju se na sadašnju vrijednost.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.24. Primanja zaposlenih (nastavak)

c) Dugoročna primanja zaposlenih

Društvo i grupa imaju obveze prema zaposlenima prilikom prestanka zaposlenja (prilikom odlaska u mirovinu, otkaza ili dobrovoljnog odlaska). Društvo i Grupa priznaju obvezu za ova dugoročna primanja radnika ravnomjerno u razdoblju u kojem je primanje ostvareno, na temelju stvarnog broja godina radnog staža. Obveza za dugoročna primanja radnika mjeri se korištenjem pretpostavki o broju radnika kojima navedena primanja treba isplatiti, procijenjenom trošku navedenih primanja te diskontnoj stopi.

d) Kratkoročna primanja zaposlenih

Grupa priznaje obračunatu obvezu za bonuse kada postoji ugovorna obveza ili praksa iz prošlosti na temelju koje je nastala izvedena obveza te kada je definiran rok u kojem će se bonus isplatiti te točan iznos po zaposleniku. Nadalje, Društvo i Grupa priznaju obvezu za akumulirane naknade za odsutnost s posla na temelju neiskorištenih dana godišnjeg odmora na dan bilance.

2.25. Rezerviranja

Rezerviranja za troškove restrukturiranja, sudske sporove, rezerviranja za koncesije, primanja zaposlenih i ostala rezerviranja priznaju se ako Društvo i Grupa imaju sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu kao posljedicu prošlog događaja, ako je vjerojatno da će biti potreban odljev resursa radi podmirivanja obveze te ako se iznos obveze može pouzdano procijeniti. Društvo i Grupa priznaju rezerviranja za bonuse u najboljem moguće procijenjenom iznosu sukladno informacijama kojima raspolažu na dan izvještavanja.

Rezerviranja se mjere po sadašnjoj vrijednosti troškova za koje se očekuje da će biti potrebni za podmirenje obveze, korištenjem diskontne stope prije poreza, koja odražava tekuće tržišne procjene vremenske vrijednosti novca kao i rizike koji su specifični za navedenu obvezu.

2.26. Priznavanje prihoda

Prihodi se ostvaruju kroz prodaju proizvoda i usluga tijekom redovnog poslovanja Grupe i Društva. Prihodi su iskazani u iznosima transakcijske cijene. Transakcijska cijena predstavlja iznos naknade koju Grupa i Društvo očekuju prikupiti u zamjenu za prijenos kontrole nad robom i uslugama koje su se Grupa i Društvo obvezali isporučiti kupcu, ne uključujući iznose koje Grupa i Društvo prikupljaju u ime trećih strana.

Prihodi se priznaju umanjeni za porez na dodanu vrijednost, povrate robe, dane rabate i popuste.

Ugovorne obveze

Ugovorna obveza je obveza prijenosa robe ili usluga kupcu za koji su Grupa i Društvo primili naknadu (ili iznos dospjele naknade) od kupca. Ako kupac plati naknadu prije nego što Grupa i Društvo prenesu robu ili usluge kupcu, ugovorna obveza (obveze za primljene predujmove) se priznaje kada je plaćanje izvršeno ili je dospjela uplata (ovisno o tome što je ranije). Ugovorene obveze priznaju se kao prihod kada Grupa i Društvo rade na temelju ugovora.

Komponenta financiranja

Grupa i Društvo ne očekuju imati bilo kakve ugovore u kojima je razdoblje između transfera ugovorenih dobara i usluga kupcu i naplate za taj transfer duže od jedne godine. Kao posljedica navedenoga, Grupa i Društvo ne korigiraju transakcijske cijene za sadašnju vrijednost novca.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.26. Priznavanje prihoda (nastavak)

i/ Prihodi od prodaje robe i usluga

a) Prihodi od veleprodaje robe i materijala

Prihodi od prodaje robe i materijala u veleprodaji priznaju se kada je kontrola nad robom prebačena na kupca, roba je isporučena kupcu, kupac ima potpunu diskreciju raspolaganja robom i ne postoje neispunjene ugovorne obveze koje bi mogle utjecati na to da kupac ne prihvati isporučenu robu. Isporučka se realizira u trenutku kada je roba dostavljena na ugovorenu lokaciju, kada je rizik zastarjelosti, kvarenja ili gubitka robe prenesen na kupca te kada je ili kupac prihvatio isporučenu robu u skladu s ugovorom, ili su uvjeti prihvaćanja poput reklamacijskog roka istekli ili Grupa i Društvo ima objektivne dokaze da su svi uvjeti prihvaćanja isporuke zadovoljeni.

Prihodi od prodaje uz ugovorene popuste se priznaju na osnovu cijene koja je definirana ugovorom, neto od procijenjenog iznosa volumenskog rabata. Prilikom procjenjivanja i izračuna rezervacije za neobračunate rabate koristi se povijesno iskustvo, primjenom metode očekivane vrijednosti te su prihodi priznati samo kada je procijenjena velika vjerojatnost da neće doći do značajnih povrata robe. Obveza povrata sredstava kupcu temeljem navedenog ugovorenog prava je iskazana za očekivane volumene rabata plative prema kupcima u odnosu na prodaju realiziranu do kraja izvještajnog razdoblja.

Potraživanja se iskazuju kada je roba isporučena kupcu jer to predstavlja trenutak u vremenu u kojem je naknada bezuvjetna s obzirom da tada preostaje još samo protek vremena do dospijea potraživanja na naplatu te su sve ugovorne obveze zadovoljene.

b) Prihodi od usluga

Grupa ostvaruje prihode od turističkih usluga. Turističke usluge obuhvaćaju prihod od smještaja gostiju u hotelima, naseljima i kampovima, prodaju hrane i pića i prodaju ostalih usluga povezanih uz boravak gostiju. Prihodi se priznaju kada su smještajne jedinice popunjene (tijekom vremena), kada se hrana i piće prodaju (u trenutku), odnosno kada su ostale usluge pružene (u trenutku). Grupa pruža turističke usluge temeljem ugovora s fiksnim cijenama pri čemu ugovoreni cjenici predstavljaju sastavni dio svakog ugovora. Cjenici uključuju količine i tipove smještajnih jedinica i ostalih usluga te su definirani razdobljem na koje se odnosi usluga. Svi popusti koji se obračunavaju na cijenu iz cjenika predstavljaju umanjenje prodajne cijene.

Agencijske provizije predstavljaju dodatne troškove stjecanja ugovora te ih Grupa priznaje kao rashod u trenutku nastanka jer razdoblje pokriva troška traje jednu godinu ili kraće i iskazuje ih u sklopu ostalih poslovnih rashoda.

Prihodi od turističkih usluga su iskazani u sklopu prihoda od prodaje.

Društvo zasebno pruža usluge upravljanja ovisnim društvima. Prihod od izvršenih usluga određuje se na temelju sklopljenog ugovora s fiksnom cijenom uz ugovorene rokove od 12 mjeseci. Prihodi se priznaju u razdoblju u kojem su usluge obavljene prema pravocrtnoj metodi tijekom razdoblja trajanja ugovora. Prihodi od ugovora s fiksnom cijenom za usluge priznaju se u razdoblju u kojem su usluge obavljene prema pravocrtnoj metodi tijekom razdoblja trajanja ugovora.

Društvo zasebno pruža usluge najma. Prihodi od usluga najma priznaju se u razdoblju u kojem su usluge pružene, korištenjem pravocrtno metode tijekom razdoblja ugovora s najmoprincipima te se iskazuju u računu dobiti i gubitka, u sklopu ostalih poslovnih prihoda.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.26. Priznavanje prihoda (nastavak)

c) Prihodi od maloprodaje robe

Prihodi od maloprodaje robe priznaju u trenutku prodaje robe kupcu. Prihodi od maloprodaje uglavnom se ostvaruju u gotovini ili putem kreditnih kartica. Iskazani prihodi uključuju naknade za kreditne kartice koje se iskazuju u okviru ostalih troškova poslovanja.

ii/ Prihodi i troškovi iz osiguranja

Zaračunate bruto premije

a) Zaračunate premije čine osnovne poslovne prihode, a sadrže zaračunate premije neživotnog i životnog osiguranja.

b) Zaračunate bruto premije neživotnih osiguranja uključuju sve iznose premija koje su ugovorene (policirane) u tekućem obračunskom razdoblju, neovisno da li se ti iznosi u cijelosti ili djelomično odnose na kasnije obračunsko razdoblje.

Zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja uključuju sve bruto premije policirane u obračunskom razdoblju kojima je početak osigurateljne godine u obračunskom razdoblju, bez obzira odnose li se u potpunosti ili djelomično na sljedeća računovodstvena razdoblja. Premije su objavljene bruto, tj. uključuju provizije posrednicima i isključuju poreze i doprinose na premije. Policirane premije uključuju korekciju premije policirane u prethodnim računovodstvenim razdobljima i procjene premija policiranih na kraju razdoblja. Policirane premije odnosno bruto zaračunate premije kao i prijenosne premije uključuju korekcije za otpis nedospjelih iznosa potraživanja od vlasnika polica zbog prekida osiguranja. Neto gubici od umanjenja potraživanja po premiji osiguranika iskazuju se u sklopu ostalih poslovnih rashoda.

Zarađeni dio primljenih premija, priznaje se kao prihod. Premije se zarađuju od datuma nastanka rizika tijekom razdoblja osiguranja, na temelju obrasca preuzetih rizika.

c) Zaračunate bruto premije životnih osiguranja uključuju sve iznose premija koji su naplaćeni do kraja obračunskog razdoblja.

U skladu s izuzetkom kojeg dozvoljava MSFI 4, premije životnih osiguranja računovodstveno se evidentiraju po gotovinskom načelu. Premije dopunskih osiguranja evidentiraju se također po gotovinskom načelu.

Nastale štete

Nastale štete obuhvaćaju sve likvidirane iznose šteta u obračunskom razdoblju, bez obzira u kojem su obračunskom razdoblju štete nastale, umanjene za udio reosiguranja u štetama, naplaćena regresna potraživanja, prodane i nadoknađene iznose, te uvećani za pričuve šteta na kraju obračunskog razdoblja, a umanjene za pričuve šteta na početku obračunskog razdoblja.

Bruto iznosi likvidiranih šteta, osim čistih likvidiranih šteta, uključuju troškove vezane za likvidaciju šteta (procjene, odvjetničke usluge i slično), otkupe i troškove po regresnim zahtjevima.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.26. Priznavanje prihoda (nastavak)

iii/ Ostali prihodi

a) Prihodi od kamata

Prihodi od kamata priznaju se na vremenski proporcionalnoj osnovi koristeći metodu efektivne kamatne stope. Kada je vrijednost potraživanja umanjena, Društvo i Grupa umanjuje knjigovodstvenu vrijednost potraživanja na njegovu nadoknadivu vrijednost, što predstavlja procijenjenu vrijednost očekivanih novčanih priljeva diskontiranih po originalnoj efektivnoj kamatnoj stopi instrumenta. Ravnomjerno ukidanje diskonta u budućim razdobljima, priznaje se kao prihod od kamata. Prihodi od kamata od zajmova čija je naplata upitna, priznaju se koristeći metodu originalne efektivne kamatne stope. Primljene kamate klasificiraju se u izvještaju o novčanom toku kao novčani tok iz ulagačkih aktivnosti, dok se plaćene kamate iskazuju kao novčani tok iz poslovnih aktivnosti.

b) Prihodi od dividendi

Prihodi od dividendi priznaju se kada je ustanovljeno pravo na dividendu. Primljene dividende klasificiraju se u izvještaju o novčanom toku kao novčani tok iz ulagačkih aktivnosti, dok se plaćene dividende iskazuju kao novčani tok iz financijskih aktivnosti.

c) Prihodi od državnih subvencija i potpora

Prihodi od državnih subvencija i potpora priznaju se po njihovoj fer vrijednosti kada se sa sigurnošću može utvrditi da će subvencije biti primljene i da je Grupa ispunila sve uvjete koji su zahtijevani od strane države.

Državne subvencije za nadoknadu rashoda ili gubitaka koji su već nastali, ili u svrhu pružanja trenutne financijske podrške bez budućih povezanih troškova priznaju se kao prihod razdoblja u kojem je potraživanje nastalo u okviru ostalih prihoda.

2.27. Raspodjela dividendi

Raspodjela dividendi dioničarima Društva priznaje se kao obveza u financijskim izvještajima u razdoblju u kojem su odobrene od strane Glavne skupštine Društva.

2.28. Porez na dodanu vrijednost

Porezna uprava zahtijeva podmirenje PDV-a na neto osnovi. PDV koji proizlazi iz transakcija prodaje i kupnje priznaje se i iskazuje u bilanci na neto osnovi. U slučaju umanjena potraživanja za ispravak vrijednosti, gubitak od umanjena iskazuje se u bruto iznosu potraživanja, uključujući PDV.

2.29. Obveze prema dobavljačima

Obveze prema dobavljačima su nastale za nabavljena dobra ili usluge u redovnom poslovanju. Ove obveze su klasificirane kao tekuće ako plaćanje dospijeva u roku od jedne godine ili kraće, a ako ne, klasificirane su kao dugotrajne. Obveze prema dobavljačima se početno priznaju po fer vrijednosti, a u budućim razdobljima se iskazuju po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.30. Obveze i povezana imovina s osnove testa adekvatnosti obveza

MSFI 4 propisuje obavezno provođenje testa adekvatnosti obveza iz ugovora o osiguranju. Grupa na svaki datum izvještavanja procjenjuje jesu li njegove iskazane obveze za osiguranje adekvatne, koristeći sadašnje procjene budućih novčanih tokova po svim svojim ugovorima o osiguranju. Ako navedena procjena pokaže da je knjigovodstvena vrijednost obveza iz osiguranja nedovoljna u odnosu na procijenjene buduće novčane tokove, manjak se priznaje na teret dobiti ili gubitka. Procjene budućih novčanih tokova temelje se na realnim aktuarskim pretpostavkama uzimajući u obzir tekuće iskustvo o nastanku šteta.

2.31. Tehničke pričuve

Tehničke pričuve iskazane u financijskim izvještajima odnose se na prijenosne premije, matematičku pričuvu osiguranja života, pričuvu za štete, pričuvu za kolebanje šteta i ostale osigurateljno tehničke pričuve, a formiraju se sukladno Pravilniku o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva osiguranja prema računovodstvenim propisima kao i internim aktima Grupe. Sve tehničke pričuve imaju pozitivno mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara Grupe.

i/ Prijenosne premije

Grupa obračunava prijenosne premije za one vrste osiguranja kod kojih osigurateljno pokriće traje i nakon kraja izvještajnog razdoblja budući da se osigurateljna godina i izvještajno razdoblje ne poklapaju. Osnovica za obračun bruto prijenosne premije neživotnih osiguranja je obračunata (policirana) premija, dok je osnovica za obračun bruto prijenosne premije dopunskih osiguranja uz osiguranje života naplaćena premija.

Prijenosne premije obračunavaju se po metodi pro rata temporis, osim za vrste osiguranja kredita gdje se uzima u obzir smanjenje osigurateljnog pokrića tijekom trajanja ugovora. Reosiguravateljni dio bruto prijenosne premije utvrđuje se ovisno o ugovoru o reosiguranju i metodi primijenjenoj za obračun pripadajuće bruto prijenosne premije.

ii/ Matematička pričuva osiguranja života

Matematička pričuva osiguranja života obračunata je pojedinačno po svakom ugovoru o osiguranju neto prospektivnom metodom sukladno zakonskim propisima i pravilnicima HANFA-e.

iii/ Pričuve za štete

Pričuve za štete sadrže pričuve za prijavljene štete, pričuve za nastale neprijavljene štete i pričuve za troškove obrade šteta.

Pričuve za prijavljene štete utvrđuju se pojedinačnom procjenom. Kod određivanja pričuva za troškove obrade šteta i za nastale neprijavljene štete primijenjene su aktuarske metode.

Udio reosiguranja u pričuvama utvrđen je u skladu s reosigurateljnim ugovorima.

iv/ Pričuva za rizike koji nisu istekli

Pričuva za rizike koji nisu istekli oblikuje se tamo gdje očekivana vrijednost šteta i troškova, koji se odnose na neistekla razdoblja polica na snazi na datum izvještavanja, nadilazi pričuvu prijenosnih premija vezanu za te police. Pričuva za rizike koji nisu istekli računa se zasebno za pojedine vrste odnosno homogene grupe rizika.

v/ Pričuva za bonuse i popuste

Pričuva za bonuse i popuste oblikuje se prema odredbama ugovora o osiguranju i u skladu s Pravilnikom o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva osiguranja prema računovodstvenim propisima.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.32. Tehničke pričuve životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja

Kako Grupa zaključuje police životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj snosi rizik ulaganja oblikovana je i odgovarajuća posebna pričuva po svakom ugovoru o osiguranju.

2.33. Reosiguranje

Grupa cedira premije reosiguranju u sklopu redovnog poslovanja sa svrhom ograničavanja svog neto potencijalnog gubitka kroz diverzifikaciju rizika. Ugovori o reosiguranju ne lišavaju Grupu njene izravne obveze prema imateljima polica.

Cedirane premije i nadoknadivi iznosi prezentiraju se kroz dobit ili gubitak na bruto principu. Samo ugovori iz kojih proizlazi značajan prijenos rizika osiguranja računovodstveno se evidentiraju kao ugovori o reosiguranju. Iznosi naplativi po takvim ugovorima priznaju se u istoj godini kao i povezana šteta. Ugovori koji ne prenose značajan rizik osiguranja (tj. financijsko reosiguranje), računovodstveno se evidentiraju kao depoziti. Tijekom 2022. i 2021. godine Grupa nije imala takvih ugovora.

Imovina s osnove reosiguranja uključuje iznose koji se potražuju od društava za reosiguranje za cedirane obveze iz osiguranja. Potraživanja od reosiguravatelja su procijenjena na način konzistentan s pričuvama za neisplaćene štete ili štete plaćene po osnovi reosiguranih polica. Imovina s osnove reosiguranja sadrži stvarne ili procijenjene iznose potraživanja od reosiguratelja u vezi s tehničkim pričuvama. Imovina iz poslova reosiguranja vezana uz tehničke pričuve formira se na temelju uvjeta ugovora o reosiguranju i vrednuje na istoj osnovi kao i povezane reosigurane obveze.

Potraživanja od reosiguranja procjenjuju se za umanjene vrijednosti na svaki datum izvještavanja.

2.34. Klasifikacija ugovora

Ugovori u kojima Grupa preuzima značajni rizik osiguranja od druge strane (vlasnika police) prihvaćajući nadoknaditi štetu vlasniku police ili drugom korisniku osiguranja ako nastupi određeni neizvjesni budući događaj (osigurani događaj) koji negativno utječe na imatelja police ili drugog korisnika osiguranja klasificiraju se kao ugovori o osiguranju. Rizik osiguranja razlikuje se od financijskog rizika.

Financijski rizik je rizik moguće buduće promjene jedne ili više određenih kamatnih stopa, cijena vrijednosnica, cijena dobara, tečaja, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnih indeksa ili drugih varijabli, uz uvjet da u slučaju nefinancijske varijable ta varijabla nije specifična za jednu ugovornu stranu. Ugovori o osiguranju također mogu donekle prenositi financijski rizik.

Ugovori u kojima prijenos rizika osiguranja s vlasnika police na Grupu nije značajan, klasificiraju se kao ugovori o ulaganju.

Ugovori o osiguranju i ugovori o ulaganju mogu sadržavati obilježja diskrecionog sudjelovanja u dobiti. Ugovor s obilježjem diskrecionog sudjelovanja u dobiti su ugovorna prava imatelja police na primanje dodatka u odnosu na minimalna zagarantirana plaćanja, pri čemu će dodatna plaćanja činiti značajan dio ukupnih ugovornih plaćanja i čiji su iznos ili trenutak nastanka uz diskreciju izdavatelja i koja se ugovorno temelje na:

- uspješnosti određene skupine ugovora ili određenog tipa ugovora,
- realiziranim i/ili nerealiziranim prinosima na ulaganja u određene skupine imovine izdavatelja ili
- dobiti ili gubitku Društva koje je izdalo ugovore.

Diskreicijski element tih ugovora računovodstveno se evidentira unutar matematičke pričuve. Rezerviranja za diskreicijske bonuse unutar matematičke pričuve čine iznosi proizašli iz sudjelujućih polica, čija alokacija imateljima polica nije specificirana na datum izvještavanja. Nakon odluke o alokaciji, vrše se transferi iz rezerviranja za diskreicijske bonuse na pojedinačne police.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.35. Upravljanje rizikom osiguranja

Rizik osiguranja odnosi se na rizik koji može nastati ako stvarne isplate šteta i naknada premašuju neto-knjigovodstveni iznos obveza iz osiguranja zbog slučajnosti, pogrešaka i/ili promjena okolnosti. Rizik osiguranja uključuje rizik nastupa štetnog događaja, rizik određivanja visine premije (tarifiranje), rizik oblikovanja pričuva te rizike reosiguranja.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja police prije nego što se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi i štete koje će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik pričuva predstavlja rizik da je apsolutna razina tehničkih pričuva krivo procijenjena ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti. Rizik pribave neživotnih osiguranja također uključuje rizik katastrofe, koji proizlazi iz izvanrednih događaja koji nisu u dovoljnoj mjeri pokriveni premijskim rizikom ili rizikom pričuve. Rizik pribave osiguranja života uključuje biometrijski rizik (koji uključuje smrtnost, dugovječnost, rizik pobolijevanja i invalidnosti) i rizik odustajanja. Rizik odustajanja predstavlja veću ili manju stopu odustajanja od polica, prekida, promjena u kapitalizaciji (prestanak plaćanja premije) i otkupa.

Grupa upravlja rizikom osiguranja kroz limite pribave, procedure odobravanja transakcija koje uključuju nove proizvode ili koje prelaze zadane limite, tarifiranje, dizajn proizvoda i upravljanje reosiguranjem. Strategija pribave teži različitosti koja će osigurati uravnotežen portfelj i bazira se na velikom portfelju sličnih rizika tijekom više godina što smanjuje varijabilnost rezultata. Svi ugovori osiguranja neživota su u pravilu godišnji i ugovaratelji imaju pravo odbiti produljenje ugovora ili promijeniti uvjete ugovora prilikom obnove.

Grupa prenosi dio rizika u reosiguranje kako bi kontroliralo izloženost gubicima i zaštitilo kapitalnu osnovu. Grupa kupuje kombinaciju proporcionalnih i neproporcionalnih ugovora o reosiguranju kako bi smanjilo neto izloženost za pojedini rizik ovisno o vrsti osiguranja.

Rizik osiguranja prate aktuari kroz svoje poslove, a Sektor za upravljanje rizicima u dogovoru s njima preuzima pokazatelje kako bi taj rizik obuhvatili u sklopu upravljanja rizicima na razini cijele Grupe.

Izvješće o adekvatnosti pričuva, premije osiguranja kao i samopridržaja, daje imenovani ovlašten aktuar.

Koncentracija rizika osiguranja

Ključni aspekt rizika osiguranja kojem je Grupa izložena je stupanj koncentracije rizika osiguranja koji određuje stupanj do kojega određeni događaj ili serija događaja mogu utjecati na obveze Grupe. Takva koncentracija može proizaći iz pojedinog ugovora o osiguranju ili iz većeg broja povezanih ugovora kod kojih može nastati slična obveza. Važan aspekt koncentracije rizika osiguranja je da koncentracija također može proizaći iz akumulacije rizika kroz različite vrste osiguranja.

Koncentracija rizika može proizaći iz rijetkih događaja s velikim posljedicama kao što su prirodne katastrofe, u situacijama kada je Grupa izložena neočekivanim promjenama u trendovima, na primjer, neočekivane promjene u ljudskoj smrtnosti ili u ponašanju vlasnika polica osiguranja; ili kada značajni sudski ili regulatorni rizici mogu prouzrokovati velike pojedinačne gubitke, ili imati utjecaj na veliki broj ugovora. Rizici koje pribavlja Grupa su locirani u Republici Hrvatskoj.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**2.35. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)**

Koncentracija osigurateljnih rizika prije i poslije reosiguranja u odnosu na vrstu prihvaćenog osigurateljnih rizika prikazana je u tablici, s obzirom na knjigovodstvenu vrijednost nastalih šteta i odšteta (bruto i neto od reosiguranja) koje nastaju na temelju ugovora o osiguranju:

(u tisućama kuna)	31.12.2022.			31.12.2021.		
	Udio reosiguranja			Udio reosiguranja		
	Bruto nastale štete u valuti	u nastalim štetama u valuti	Neto nastale štete u valuti	Bruto nastale štete u valuti	u nastalim štetama u valuti	Neto nastale štete u valuti
Osiguranje od nezgode	32.110	728	31.382	44.283	268	44.015
Zdravstveno osiguranje	221.662	2.380	219.282	178.800	665	178.135
Osiguranje cestovnih vozila	309.646	1.510	308.136	270.204	1.413	268.791
Osiguranje tračnih vozila	3.493	-	3.493	1.631	-	1.631
Osiguranje zračnih letjelica	488	(96)	584	(158)	(993)	835
Osiguranje plovila	6.098	(2.369)	8.467	36.341	21.730	14.611
Osiguranje robe u prijevozu	6.508	1.139	5.369	4.380	(3.262)	7.642
Osiguranje od požara i elementarnih šteta	178.933	120.042	58.891	57.304	11.695	45.609
Ostala osiguranja imovine	311.810	59.037	252.773	286.673	29.821	256.852
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	484.090	13.049	471.041	390.192	6.446	383.746
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	3	-	3	(70)	380	(450)
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	207	17	190	600	(3.989)	4.589
Ostala osiguranja od odgovornosti	71.500	(309)	71.809	94.578	(802)	95.380
Osiguranje kredita	(47.226)	2.061	(49.287)	(26.381)	5.073	(31.454)
Osiguranje jamstava	1.512	56	1.456	41	63	(22)
Osiguranje raznih financijskih gubitaka	29.484	16.687	12.797	22.265	7.694	14.571
Osiguranje troškova pravne zaštite	(15)	13	(28)	(17)	-	(17)
Putno osiguranje	17.671	-	17.671	8.204	-	8.204
Ukupno neživotno osiguranje	1.627.974	213.945	1.414.029	1.368.870	76.202	1.292.668
Životno osiguranje	369.582	(1)	369.583	518.129	8	518.121
Rentno osiguranje	611	-	611	6.637	-	6.637
Dopunska osiguranja uz životno osiguranje	1.495	-	1.495	2.879	-	2.879
Životna ili rentna osiguranja kod kojih osiguranik na sebe preuzima investicijski rizik	10.599	-	10.599	23.549	-	23.549
Ukupno životno osiguranje	382.287	(1)	382.288	551.194	8	551.186
Ukupno	2.010.261	213.944	1.796.317	1.920.064	76.210	1.843.854

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.35. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Uprava vjeruje da neživotna osiguranja nemaju značajnu izloženost prema bilo kojoj skupini osiguranika po društvenim, profesionalnim, generacijskim ili sličnim kriterijima. Najveća vjerojatnost značajnih gubitaka proizlazi iz katastrofalnih događaja, kao što su poplave, tuča, oluje ili oštećenja uslijed potresa. Tehnike i pretpostavke koje Grupa koristi za izračun ovih rizika uključuju:

- Mjerenje zemljopisnih akumulacija,
- Procjenu najvećeg mogućeg gubitka,
- Reosiguranje viška štete.

Tablica u nastavku prikazuje reosigurateljno pokriće i samopridržaj Grupe po događaju:

(u tisućama kuna)	31. prosinca 2022.		31. prosinca 2021.	
	Reosigurateljno pokriće	Samopridržaj	Reosigurateljno pokriće	Samopridržaj
Motorna vozila – auto odgovornost	Neograničeno	9.040	Neograničeno	9.036
Požarna osiguranja	681.014	12.020	679.744	12.018
Motorna vozila – kasko	2.793	15.327	2.787	15.306
Lom stroja	631.256	12.020	630.133	12.018
Izgradnja / Montaža	631.256	12.020	630.133	12.018
Krađa	590.527	12.020	588.246	12.030
Plovila	181.881	8.135	157.917	4.898
Ostala odgovornost	75.204	3.877	75.134	3.871
Potres	1.235.560	46.525	1.235.361	46.521
Poplava	679.303	12.020	679.489	12.018

Neživotna osiguranja

Osnovni pokazatelj rizika osiguranja je kvota šteta. U sljedećim tablicama su prikazane kvote šteta, kvote troškova i kombinirane kvote te kvote šteta neto od reosiguranja.

Usporedba kvota šteta i troškova za 2022. i 2021. godinu:

Neživotna osiguranja	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Kvota šteta	51,22 %	48,55 %
Kvota troškova	41,14 %	40,02 %
Kombinirana kvota	92,36 %	88,57 %
Kvota šteta neto	50,17 %	50,81 %

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.35. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Životna osiguranja

Kod životnih osiguranja su izraženi kamatni rizik i biometrijski rizici. Kamatni rizik se obrađuje kroz tržišne rizike, a biometrijski rizici se prate na temelju aktuarskih analiza.

Analiza matematičke pričuve po garantiranoj kamatnoj stopi je kako slijedi:

Kamata uračunata u cjeniku je u intervalu	Matematička pričuva* na 31. prosinca 2022. <i>(u tisućama kuna)</i>	Udio %	Matematička pričuva* na 31. prosinca 2021. <i>(u tisućama kuna)</i>	Udio %
[0, 1]	699.509	22,03 %	572.244	18,26 %
[1, 3]	1.383.340	43,57 %	1.389.268	44,34 %
[3, 4]	899.025	28,31 %	928.600	29,64 %
[4, 5]	191.756	6,04 %	241.262	7,70 %
[5, 6]	1.685	0,05 %	1.990	0,06 %
	3.175.315	100,00 %	3.133.364	100,00 %

* Matematička pričuva je matematička pričuva ugovorenih svota i matematička pričuva dodatnih svota.

U gornjoj tablici je prikazana matematička pričuva po garantiranim kamatnim stopama. Prinos od ulaganja za životna osiguranja prikazan je u sljedećoj tablici i dovoljan je za pokriće potrebne kamate za portfelj životnih osiguranja.

Prinos na matematičku pričuvu:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
Prosječno stanje matematičke pričuve	3.145.321	3.069.846
Prinos od ulaganja na matematičku pričuvu	100.518	96.391
Stopa godišnjeg prinosa na matematičku pričuvu	3,20 %	3,14 %

Osjetljivost sadašnje vrijednosti buduće dobiti na promjene značajnih varijabli

Dobit ili gubitak i obveze iz osiguranja su većinom osjetljivi na promjene u smrtnosti, stopi troška i diskontnoj stopi koja se koristi u testu adekvatnosti obveza.

Grupa procjenjuje utjecaj promjena u ključnim varijablama koje imaju značajan utjecaj na sadašnju vrijednost buduće dobiti ("PVFP") na kraju godine. Za svako razdoblje, projekcija je izračunata dobit (vektor profit), a "PVFP" se izračunava kao sadašnja vrijednost dobiti uz rizik diskontne stope.

Tablica u nastavku prikazuje analizu osjetljivosti za životno osiguranje.

Rizik životnog osiguranja – analiza osjetljivosti <i>(u tisućama kuna)</i>	2022. Promjena obveze	2021. Promjena obveze
Kamatna stopa -0,5 %	105.262	116.193
Smrtnost +10 %	24.556	8.618
Troškovi +10 %	77.423	33.327

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.35. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Za ugovore o životnim osiguranjima koji pokrivaju smrt osiguranika ne postoji znatna zemljopisna koncentracija rizika, iako koncentracija svote pod rizikom može utjecati na omjer isplate osiguranja na razini portfelja. Svote pod rizikom za životna osiguranja iznose kako slijedi:

Vrsta osiguranja	2022.		2021.	
	u tisućama kuna	%	u tisućama kuna	%
Životna osiguranja - tradicionalni proizvodi	7.045.445	95,75%	3.910.392	96,27%
Životna osiguranja kod kojih osiguranik na sebe preuzima investicijski rizik	312.444	4,25%	151.656	3,73%
Stanje na dan 31. prosinca	7.357.889	100%	4.062.048	100%

Tablice za dugoročne ugovore o osiguranju prikazane u nastavku daju pregled koncentracije rizika kroz devet skupina ugovora grupiranih po osiguranim svotama po polici.

Osigurana svota po polici u kunama	Grupa	
	Ukupna osigurana svota prije reosiguranja	
	u tisućama kuna	%
< 40.000	2.985.084	28,40%
40.001 - 60.000	872.281	8,30%
60.001 - 80.000	1.639.165	15,60%
80.001 - 100.000	579.758	5,52%
100.001 - 125.000	906.217	8,62%
125.001 - 150.000	323.291	3,08%
150.001 - 250.000	1.392.316	13,25%
250.001 - 500.000	575.155	5,47%
> 500.001	1.236.633	11,77%
Stanje na dan 31. prosinca 2022.	10.509.900	100%
< 40.000	3.078.140	30,94%
40.001 - 60.000	914.813	9,20%
60.001 - 80.000	1.376.193	13,83%
80.001 - 100.000	630.631	6,34%
100.001 - 125.000	806.319	8,11%
125.001 - 150.000	345.794	3,48%
150.001 - 250.000	1.179.038	11,85%
250.001 - 500.000	534.525	5,37%
> 500.001	1.082.290	10,88%
Stanje na dan 31. prosinca 2021.	9.947.743	100%

Grupa koristi izračun sadašnje vrijednosti budućih profita (engl. present value of future profits ili PVFP) za potrebe upravljanja s osjetljivosti rizika osiguranja. Osnovni scenarij odnosi se na obračun obveza s pretpostavkama koje se koriste za izračun najbolje procjene (engl. best estimate). Osnovni scenarij predstavlja izračun uz primjenu pretpostavki opisanih u bilješci 2.37 tijekom testa adekvatnosti obveza. Za svaku policu se izračunava prihod od premije i ulaganja, a troškovi se izračunavaju na temelju troškova uprave i izdataka za štete.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.35. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Promjene u varijablama predstavljaju razumno moguće promjene koje bi, da su se dogodile, dovele do značajnih promjena u obvezama iz osiguranja na datum izvještavanja. Razumno moguće promjene ne predstavljaju niti očekivane promjene u varijablama niti najgore scenarije. Analizirana je promjena u svakoj varijabli, pri čemu ostale pretpostavke ostaju nepromijenjene, a promjene u vrijednosti povezane imovine se zanemaruju.

Osjetljivost na promjene smrtnosti izračunata je smanjenjem smrtnosti za mirovinske proizvode za 10 % i povećanjem smrtnosti za ostale proizvode za 10 %, dok je osjetljivost na promjene troškova izračunata povećanjem troškova održavanja portfelja za 10 %.

Najznačajniji učinak na dobit ili gubitak te na visinu tehničkih pričuva, kako pokazuju rezultati PVFP-a, ima promjena kamatnih stopa.

Neživotno osiguranje

U neživotnim osiguranjima, varijable koje imaju najveći utjecaj na obveze osiguranja odnose se na sudske sporove iz osiguranja automobilske odgovornosti. Obveze koje se odnose na sudske štete osjetljive su na pravne, sudske, političke, ekonomske i društvene trendove. Uprava smatra da nije izvedivo kvantificirati osjetljivost neživotnih osiguranja na promjene u ovim varijablama.

2.36. Osnovne pretpostavke koje imaju najveći utjecaj na priznatu imovinu, obveze, prihode i rashode iz poslovanja osiguranja

i/ Neživotno osiguranje

Na datum bilance formira se pričuva za procijenjeni konačni trošak podmirenja svih nastalih šteta koje proizlaze iz događaja nastalih do toga datuma, bilo da su prijavljene ili ne, skupa s odgovarajućim troškovima obrade šteta, umanjeno za već isplaćene iznose. Obveza za prijavljene, a nelikvidirane štete je procijenjena posebno za svaku pojedinačnu štetu uzevši u obzir okolnosti, dostupne informacije od procjenitelja i povijesne dokaze o iznosima sličnih šteta. Pojedinačne štete se redovno pregledavaju i rezerva se redovno ažurira kada se pojave nove informacije. Procjena pričuve za nastale, a neprijavljene štete (IBNR) je općenito podložna većem stupnju neizvjesnosti nego pričuva za prijavljene štete. IBNR pričuvu procjenjuju aktuari Društva.

Zavisno od karakteristika pojedine vrste osiguranja, portfelja Grupe i oblika i kvalitete raspoloživih podataka, pričuva za nastale a neprijavljene štete utvrđuje se najprikladnijim modelom koji se temelji na determinističkim ili stohastičkim metodama koje za osnovicu imaju trokut šteta. Kako bi budući razvoj šteta bio najbolje opisan odabrani model može sadržavati jednu ili kombinaciju nekoliko metoda.

Oblikovanje IBNR pričuve se radi po vrstama posla odnosno homogenim grupama rizika.

Za štete „dugog repa“, nivo pričuva u velikoj mjeri ovisi o procjeni razvoja šteta od posljednje godine razvoja za koju postoje povijesni podaci do konačnog razvoja. Preostali faktori razvoja šteta se procjenjuju razborito koristeći matematičke metode krivulja, koje projiciraju opažene faktore ili se baziraju na aktuarskoj procjeni.

Stvarna metoda koja se koristi ovisi o godini nastanka štete i opaženom povijesnom razvoju šteta. U mjeri u kojoj ove metode koriste povijesni razvoj šteta, pretpostavlja se da će se povijesni uzorak razvoja šteta ponoviti i u budućnosti. Postoje razlozi zašto ovo možda nije ispunjeno pa je potrebno modificirati metode. Mogući razlozi su:

- ekonomski, politički i društveni trendovi (koji uzrokuju različit nivo inflacije u odnosu na očekivani);
- promjene u kombinaciji vrsta ugovora o osiguranju koji se pribavljaju;
- nasumične varijacije, uključujući utjecaj velikih gubitaka.

IBNR pričuve su inicijalno procijenjene u bruto iznosu i radi se poseban izračun kako bi se procijenio udio reosiguranja.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.36. Osnovne pretpostavke koje imaju najveći utjecaj na priznatu imovinu, obveze, prihode i rashode iz poslovanja osiguranja (nastavak)

Diskontiranje

Osim prijavljenih rentnih šteta, pričuve neživota se ne diskontiraju. Pričuve za štete osiguranja od odgovornosti koje se plaćaju u vidu rente utvrđene su kao sadašnja vrijednost budućih obveza na osnovu krivulje kamatnih stopa vlastitog portfelja, godišnje stope prilagodbe renti te Hrvatskih tablica smrtnosti 2010.-2012.

ii/ Životno osiguranje

Matematička pričuva se računa neto prospektivnom metodom koristeći razumne aktuarske pretpostavke, a u skladu sa smjernicama izdanim od strane HANFA-e. Garantirana tehnička kamatna stopa po policama osiguranja iznosi od 0 % do 6 % ovisno o prvotnom (povijesnom) cjeniku.

Ugovaratelji osiguranja za slučaj smrti i doživljenja imaju pravo na udio u dobiti Grupe ostvarenoj upravljanjem sredstvima životnog osiguranja. Za police sklopljene nakon 31.12.2017. godine mogući izvori dobiti su jedino troškovi i smrtnost. Udjeli u dobiti izračunavaju se jedanput godišnje najranije po proteku prve odnosno druge godine trajanja osiguranja ovisno o cjeniku. Visinu udjela u dobiti određuje Uprava.

Za izračun matematičke pričuve Grupa koristi hrvatske tablice smrtnosti 2010-2012.

Za potrebe izračuna matematičke pričuve Grupa:

- za ugovore o osiguranju zaključene prije 2010. godine koristi kamatnu stopu 2,5% (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 3,3%),
- za ugovore o osiguranju zaključene u 2010. godini 2,5% (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 3%),
- za ugovore o osiguranju zaključene nakon 2010. godine do zaključno 30.06.2016. u rasponu od 2,5% do 1% (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 2,75%),
- za ugovore sklopljene nakon 01. srpnja 2016. u rasponu od 1,75% do 0% (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 1,75% za ugovore s valutnom klauzulom te 2% za ugovore u kunama),
- te za ugovore sklopljene nakon 01. siječnja 2018. u rasponu od 1% do 0%, odnosno kamatnu stopu od 1,5% za osiguranje s ugovorenim trajanjem 5 godina (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 1%, te 1,75% za ugovore s trajanjem maksimalno 5 godina).

Dodatno u Grupi, za potrebe izračuna matematičke pričuve u Bosni i Hercegovini za ugovore o osiguranju zaključene prije 1.11.2017. godine koristi se kamatna stopa 1,9%, za ugovore sklopljene nakon 1.11.2017. kamatne stope 1,7% i 1,5%. Za ugovore zaključene do 30.6.2015. Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH propisala je maksimalnu stopu od 5%, a za ugovore zaključene nakon tog datuma 2,75%. Za potrebe izračuna matematičke pričuve u Sjevernoj Makedoniji za ugovore o osiguranju koji su ugovoreni prije 2014. godine koristila se kamatna stopa 3%. Za ugovore o osiguranju ugovorene tijekom prva dva mjeseca 2014 koristi se kamatna stopa 3% (to je u tom periodu bila maksimalna stopa propisana od regulatorne agencije za superviziju osiguranja). Za ugovore o osiguranju ugovorene nakon 03.2014 i tokom 2015. kamatna stopa iznosi 2,75% (što je i max stopa propisana od regulatorne agencije). Za ugovore o osiguranju ugovorene nakon 2016. godine kamatna stopa iznosi 2,5% (maksimalna stopa propisana od regulatora je 2,5%). Za potrebe izračuna matematičke pričuve za ugovore o osiguranju ugovorene tijekom 2018. za tarife CroInvest Flexi i maligne bolesti koristi se kamatna stopa 1%. Za ugovore o osiguranju ugovorene sa početkom osiguranja nakon 01.06.2020. kamatna stopa iznosi 2%. Za ugovore o osiguranju koji su ugovoreni nakon 01.06.2021. kamatna stopa iznosi 1,5%.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.36. Osnovne pretpostavke koje imaju najveći utjecaj na priznatu imovinu, obveze, prihode i rashode iz poslovanja osiguranja (nastavak)

Osjetljivost dobiti ili gubitka i kapitala na promjene značajnih varijabli

Dobit ili gubitak i osigurateljne obveze su uglavnom osjetljivi na promjene u stopi ulaganja i stopi troškova koji su procijenjeni za potrebe izračuna adekvatnosti obveza.

Odredbe i uvjeti ugovora o osiguranju koji imaju značajni utjecaj na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova

Grupa nudi različite vrste neživotnih osiguranja, uglavnom osiguranje vozila, imovine, odgovornosti, pomorsko osiguranje, transportno osiguranje i osiguranje nezgode. Glavni izvor neizvjesnosti koji utječe na iznos i vrijeme budućih novčanih tokova proizlazi iz neizvjesnosti nastanka budućih šteta kao i neizvjesnosti vezanih uz njihove iznose. Iznos plaćen po pojedinoj šteti je ograničen osiguranom svotom koja je utvrđena u polici osiguranja.

Ostali značajni izvori neizvjesnosti vezani za neživotna osiguranja proizlaze iz regulative koja daje pravo osiguranicima da prijave štetu prije stupanja na snagu zastare, koja nastupa 3 godine od saznanja osiguranika za štetu, ali ne kasnije od 5 godina od početka godine, nakon godine nastanka štete. Ova odredba je posebno značajna za trajnu invalidnost koja proizlazi iz osiguranja nezgode, zbog teškoća u procjeni razdoblja između nastanka štete i potvrde njenih trajnih efekata.

U portfelju neživotnih osiguranja ne postoje proizvodi kojima se garantira neograničeno pokriće te maksimalni iznos za koji osiguravatelj može biti obvezan po pojedinoj polici uslijed nastanka jednog štetnog događaja uvijek ograničen ugovorenim iznosom osiguranja. Izuzetak od ovog pravila je osiguranje automobilske odgovornosti za štete u zemljama članicama sustava zelene karte koje imaju nelimitirano pokriće. Obzirom na zakonske odredbe koje kod osiguranja automobilske odgovornosti propisuje primjenu svota osiguranja države u kojoj je šteta nastala ovaj rizik nije moguće u potpunosti izbjeći, ali ga je moguće transferirati putem odgovarajućih reosigurateljnih ugovora.

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM

3.1. Čimbenici financijskog rizika

Poslovne aktivnosti Društva i Grupe izložene su različitim vrstama financijskih rizika koje uključuju: tržišni rizik (valutni rizik, rizik fer vrijednosti kamatne stope, kamatni rizik novčanog toka i cjenovni rizik), kreditni rizik i rizik likvidnosti. Cjelokupno upravljanje rizicima Društva obavlja odjel riznice Društva.

Uprava prepoznaje značaj postojanja efikasnog i efektivnog sustava upravljanja rizicima Grupe. Regulatorna tijela kontroliraju solventnost društava koja se bave osiguranjem kako bi se osiguralo pokriće obveza proizašlih iz mogućih ekonomskih promjena ili prirodnih katastrofa.

Grupa aktivno upravlja imovinom koristeći pristup koji stavlja u ravnotežu kvalitetu, diversifikaciju, usklađivanje imovine i obveza, likvidnost i prinos od ulaganja. Uprava pregledava i odobrava portfelje, utvrđuje limite i nadzire proces upravljanja aktivom i pasivom te se u djelatnosti osiguranja dužna pažnja poklanja i usklađenosti s pravilima koja su postavljena Zakonom o osiguranju.

U transakcijama financijskim instrumentima Grupa na sebe preuzima financijske rizike. Ovi rizici uključuju tržišni rizik, kreditni rizik i rizik likvidnosti. Svaki od ovih rizika je opisan dalje u tekstu, zajedno sa sažetkom načina na koji Grupa upravlja tim rizikom.

a) Tržišni rizik

i/ Valutni rizik – rizik fluktuacije fer vrijednosti ili novčanih tokova po financijskim instrumentima zbog promjena u tečajevima stranih valuta.

Grupa je izložena valutnom riziku kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik promjene tečaja stranih valuta zbog kojeg dolazi do promjene vrijednosti financijskih instrumenata. Grupa je izložena valutnom riziku s osnova ulaganja u dužničke vrijednosne papire, depozite, zajmove kao i s osnova premije, šteta i tehničkih pričuva po policama osiguranja s valutnom klauzulom. Grupa upravlja valutnim rizikom na način da procjenjuje i planira, te time smanjuje razliku između imovine i obveza denominiranih u stranoj valuti ili uz valutnu klauzulu.

U odnosu na iskazano stanje na dan 31. prosinca 2021. godine, ako bi tečaj EUR-o porastao/smanjio se za 1 %, u odnosu na kunu, uz pretpostavku da su svi ostali pokazatelji ostali nepromijenjeni, dobit prije poreza Grupe za izvještajno razdoblje bila bi za 58.811 tisuća kuna veća/manja, dobit prije poreza Društva za izvještajno razdoblje bila bi za 10.207 tisuća kuna veća/manja uglavnom kao rezultat dobitaka/gubitaka od tečajnih razlika na preračunu iz EUR-a kod financijske imovine, deviznog računa i kredita. Obzirom da euro postaje službena valuta od 1. siječnja 2023. godine, analiza osjetljivosti za 2022. godinu nije objavljena.

U odnosu na iskazano stanje na dan 31. prosinca 2022. godine, ako bi tečaj USD porastao/smanjio se za 10 %, u odnosu na kunu (2021. 10 %), uz pretpostavku da su svi ostali pokazatelji ostali nepromijenjeni, dobit prije poreza Grupe za izvještajno razdoblje bila bi za 32.993 tisuća kuna (2021.: 28.764 tisuća kuna) veća/manja, uglavnom kao rezultat dobitaka/gubitaka od tečajnih razlika na preračunu iz USD kod primljenih kredita i potraživanja od kupaca.

ii/ Cjenovni rizik

Društvo je izloženo cjenovnom riziku koji proizlazi iz ulaganja u glavnične instrumente koji su u bilanci klasificirani u financijsku imovinu po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka i financijsku imovinu raspoloživu za prodaju. Društvo upravlja cjenovnim rizikom koji proizlazi iz ulaganja u glavnične instrumente na način da se ulaganja diversificiraju u skladu s limitima određenim od strane Uprave.

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1 Čimbenici financijskog rizika (nastavak)

Ulaganja Društva u vlasničke instrumente kojima se javno trguje uključena su u službenu kotaciju burze.

Ostali cjenovni rizici Grupe - rizik vlasničkih vrijednosnih papira je uzrokovan fluktuacijom fer vrijednosti ili novčanih tokova po financijskim instrumentima zbog promjena tržišnih cijena (koje ne proizlaze iz kamatnog ili valutnog rizika) bilo da je riječ o promjenama koje su prouzročili čimbenici svojstveni pojedinom financijskom instrumentu ili njegovom izdavatelju ili drugi čimbenici koji utječu na sve slične financijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

Portfelj utrživih vlasničkih vrijednosnih papira, koji se u bilanci vodi po fer vrijednosti, čini Grupi podložnu ovom riziku. Portfelj Grupe sadrži vrijednosnice različitih izdavatelja, a rizik koncentracije bilo koje pojedinačne kompanije ili društva se prati i ograničen je usvojenim limitima i zakonskim zahtjevima u djelatnosti osiguranja.

Za procjenu tržišnog rizika, uspostavljen je sustav kvantitativnih mjera temeljenih na statističkim metodama koje odražavaju očekivane gubitke koji mogu nastati u normalnim okolnostima kao i neočekivane gubitke koji su procjena maksimalno prihvatljivog gubitka kojemu je Grupa izložena, a za pojedine vrste ulaganja Grupa je razvila, implementirala te redovito prati kretanje iskazano kroz vrijednosti VaR-a.

Grupa procjenjuje, odnosno mjeri, te kontrolira izloženost tržišnom riziku kroz praćenje izloženosti ulaganja, uspostavom limita i ovlasti za ulaganja, te kroz niz statističkih i ostalih kvantitativnih mjera rizika.

U odnosu na iskazano stanje na dan 31. prosinca 2022. godine, ako bi vrijednost portfelja ulaganja povećala/smanjila za 5 % uz pretpostavku da su svi ostali pokazatelji ostali nepromijenjeni, dobit poslije poreza Grupe za izvještajno razdoblje bila bi za 52.724 tisuća kuna veća/manja dok bi utjecaj na ostalu sveobuhvatnu dobit bilo smanjenje/povećanje za 198.631 tisuća kuna (2021.: 55.816 tisuća kuna i 213.577 tisuća kuna), a dobit poslije poreza Društva za izvještajno razdoblje bila bi za 8.968 tisuća kuna veća/manja dok bi utjecaj na ostalu sveobuhvatnu dobit bilo smanjenje/povećanje za 5.800 tisuća kuna (2021.: 5.743 tisuća kuna i 7.208 tisuća kuna), uglavnom kao rezultat dobitaka/gubitaka od vlasničkih i dužničkih instrumenata klasificiranih po fer vrijednosti u izvještaju o ukupnoj sveobuhvatnoj dobiti.

iii/ Kamatni rizik novčanog toka i rizik fer vrijednosti kamatne stope

Rizik fluktuacije fer vrijednosti novčanih tokova po financijskim instrumentima, rezultat je promjena tržišnih kamatnih stopa. Grupa i Društvo imaju značajnu imovinu koja ostvaruje prihod od kamata te su prihodi i novčani tok iz poslovnih aktivnosti u značajnoj mjeri ovisni o promjenama tržišnih kamatnih stopa. Imovina koja ima ugovorene promjenjive kamate izlaže Grupi i Društvu riziku kamatne stope novčanog toka. Imovina s fiksnim stopama izlaže Grupi i Društvu riziku fer vrijednosti kamatne stope. Grupa i Društvo ne koriste derivativne instrumente za aktivnu zaštitu od izloženosti kamatnog rizika novčanog toka i rizika fer vrijednosti kamatne stope.

Pretežni dio imovine koja donosi prihode od kamata ima fiksnu kamatnu stopu, dok je dio primljenih kredita po varijabilnim kamatnim stopama (bilješka 31). Rizik fer vrijednosti kamatne stope na strani imovine djelomično se prebija s matematičkim pričuvama (sa zajamčenom fiksnom kamatnom stopom). Društvo i Grupa nisu značajno izloženi varijabilnim kamatnim stopama.

U odnosu na iskazano stanje na dan 31. prosinca 2022. godine da se efektivna kamatna stopa na depozite i primljene kredite povećala/smanjila za 1 % na godišnjoj razini, dobit poslije poreza za izvještajno razdoblje Grupe bila bi za oko 11.540 tisuća kuna manja/veća te za oko 1.899 tisuća kuna manja/veća Društva (2021.: 1 % ili 12.370 tisuća kuna manja/veća Grupe te 1.532 tisuća kuna veća/manja Društva).

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1 Čimbenici financijskog rizika (nastavak)

b) Kreditni rizik

Grupa se izlaže kreditnom riziku kroz sljedeću financijsku imovinu:

- dužničke vrijednosnice (obveznice i komercijalni zapisi),
- derivativni financijski instrumenti
- depoziti i dani zajmovi,
- potraživanja od kupaca, potraživanja od reosiguranja po isplaćenim štetama, ostala potraživanja,
- novac u banci.

Kreditni rizik se definira kao potencijalni pad tržišne vrijednosti kao rezultat nepovoljnih promjena u sposobnosti dužnika da izvrši ugovornu obvezu djelomično, ili u cijelosti.

Grupa je uspostavila sustav upravljanja kreditnim rizikom na način da se unaprijed provodi analiza potencijalnih kreditnih izloženosti, prati se izloženost kreditnim rizicima kroz vrijeme te se poduzimaju odgovarajuće mjere u slučaju porasta kreditnog rizika iznad prihvatljivih granica.

Grupa upravlja ovim rizikom tako da unaprijed provodi analizu praćenja kreditnih rizika i izloženosti, redovitim pregledima od strane Uprave te redovitim sastancima s ciljem praćenja razvoja kreditnog rizika. Uprava je usvojila politiku upravljanja kreditnim rizikom i kontinuirano prati izloženost kreditnom riziku, izrađuju se ocjene kreditne sposobnosti i prikupljaju instrumenti osiguranja plaćanja po odobrenim zajmovima ili njihovoj prolongaciji.

Grupa je kreditnom riziku najviše izložena kroz potraživanja od Republike Hrvatske kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješka	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Državne obveznice	22,23,29	5.149.439	5.432.267
Nedospjela kamata na obveznice	22,23,29	78.490	81.447
Ostala potraživanja	25	12.827	11.957
		5.240.756	5.525.671

Dodatne objave o kreditnom riziku prikazane su u bilješci 24. b).

Kategorizacija kreditnog rizika

Financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku, uključujući i izvan-bilančne izloženosti iz zajmova i ugovora o financijskim garancijama, kao i financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, potraživanja za koje se primjenjuju uvjeti za umanjene vrijednosti, Grupa u svrhu procjene visine ispravaka vrijednosti i rezerviranja za kreditne gubitke na temelju procjene razine kreditnih gubitaka, na izvještajne datume (i to prema stanju potraživanja na dan) razvrstava u jednu od sljedeće tri podskupine (odnosno kategorije) kreditnog rizika:

- Podskupina 1 (niska razina kreditnog rizika – „performing“) – Označava kreditne izloženosti kod kojih nije utvrđen značajan porast kreditnog rizika (od trenutka početnog priznavanja). Za njih se ispravci vrijednosti, odnosno rezerviranja za kreditne gubitke, određuju na temelju očekivanih kreditnih gubitaka u razdoblju od 12 mjeseci
- Podskupina 2 (povećana razina kreditnog rizika – „underperforming“) – Označava kreditne izloženosti kod kojih je utvrđen značajan porast kreditnog rizika od trenutka početnog priznavanja, međutim ne postoji objektivni dokaz umanjene vrijednosti. Za njih se ispravci vrijednosti, odnosno rezerviranja za kreditne gubitke, određuju na temelju cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.
- Podskupina 3 (utvrđeno umanjene vrijednosti – „non-performing“) – Označava kreditne izloženosti u statusu neispunjavanja financijskih obaveza

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1 Čimbenici financijskog rizika (nastavak)

Raspoređivanje u podskupine kreditnog rizika

Za potrebe naknadnog mjerenja financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku i financijske imovine mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, na svaki izvještajni datum Grupa utvrđuje je li, u razdoblju od početnog priznavanja do izvještajnog datuma, došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika dužnika.

Ukoliko zajam odnosno dužnički instrument u trenutku početnog vrednovanja ne predstavlja kupljenu ili nastalu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke isti će uvijek originalno (dakle, u trenutku početnog priznavanja) biti klasificiran u prvu podskupinu kreditnog rizika, koja označava kreditne izloženosti niske razine kreditnog rizika.

Ukoliko je u trenutku vrednovanja kreditne izloženosti utvrđeno značajno povećanje kreditnog rizika dužnika ista će biti klasificirana u drugu podskupinu kreditnog rizika, koja označava kreditne izloženosti povećane razine kreditnog rizika.

Ukoliko se kreditna izloženost u trenutku vrednovanja nalazi u statusu neispunjavanja financijskih obaveza ('default') ista će biti klasificirana u treću podskupinu kreditnog rizika, koja označava kreditne izloženosti s utvrđenim umanjem vrijednosti.

Grupa primjenjuje dvije opće metodologije izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i troška umanjnja vrijednosti:

- 1) metodologiju na skupnoj, odnosno portfeljnoj, osnovi i
- 2) metodologiju na pojedinačnoj osnovi.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i troška ispravaka vrijednosti na pojedinačnoj osnovi primjenjuje kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u Podskupinu 3 kreditnog rizika te koje su identificirane kao pojedinačno značajne. Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i troška umanjnja vrijednosti na skupnoj, odnosno portfeljnoj, osnovi primjenjuje na izloženosti koje su klasificirane u Podskupine 1 i 2 kreditnog rizika, kao i na one koje su razvrstane u Podskupinu 3, međutim nisu identificirane kao pojedinačno značajne.

Pri uporabi metodologije na skupnoj/portfeljnoj osnovi Grupa segmentira svoj portfelj u homogene skupine kreditnog rizika na razini kojih procjenjuje vrijednosti parametara kreditnog rizika. Grupa je, uzimajući u obzir količinu i kvalitetu povijesnih podataka koji mu stoje na raspolaganju, formirala PD-homogene skupine, LGD-homogene skupine i EaD-homogene skupine, na način da iste predstavljaju takve skupine na temelju kojih se mogu izvlačiti pouzdani statistički zaključci dostatne valjanosti i reprezentativnosti.

Značajno povećanja kreditnog rizika

Grupa uzima u obzir sljedeće indikatore za procjenu značajnog povećanja kreditnog rizika:

- Značajna deterioracija vrijednosti PD-a („vjerojatnost defaulta“) druge ugovorne strane u odnosu na njegovu vrijednost u trenutku početnog priznavanja kreditne izloženosti
- Značajna neurednost u plaćanju – Grupa utvrđuje značajnu neurednost u plaćanju kada dužnik kontinuirano kasni s otplatom po pojedinačnoj izloženosti više od 30 dana u materijalno značajnom iznosu na razini dužnika.
 - Ne-relevantnost kašnjenja u plaćanju od 30 dana kao indikatora značajnog porasta kreditnog rizika: u iznimnim situacijama Grupa može procijeniti kašnjenja koja prelaze 30 dana kao neznatan porast kreditnog rizika; primjerice
 - ako se identificirano kašnjenje u plaćanju odnosi na izloženosti prema središnjoj državi ili
 - odnosu u svim situacijama kada Grupa može demonstrirati da isto nije nastalo kao posljedica značajnog povećanja kreditnog rizika druge ugovorne strane.
- Značajna deterioracija (internog ili eksternog) kreditnog rejtinga druge ugovorne strane u odnosu na njegov rejting u trenutku početnog priznavanja kreditne izloženosti – pad kreditnog rejtinga od 3 rejting klase
- Druga ugovorna strana je smješten(a) na 'watch listu' Grupe

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1 Čimbenici financijskog rizika (nastavak)

Gubici od umanjenja vrijednosti vezani uz dane zajmove

Za procjenu individualnih gubitaka od umanjenja vrijednosti danih zajmova, Grupa uzima u obzir vjerojatnost kašnjenja u plaćanju temeljeno na vlastitim povijesnim podacima. Dužnici nemaju formalni rejting dodijeljen od strane eksterne rejting agencije te prema tome Grupa primjenjuje navedeni pristup kroz dane kašnjenja. Vrijednosno usklađenje zajmova koji se vrednuju po amortiziranom trošku određeno je korištenjem očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa modelom „tri razine“.

Gubici od umanjenja vrijednosti novca i novčanih ekvivalenata

Usklađenje vrijednosti vezano uz novac i novčane ekvivalente određeno je individualno za novčana sredstva u svakoj pojedinoj financijskoj instituciji. S ciljem procjene kreditnog rizika, koriste se interni scoring modeli za sve financijske institucije temeljeni na svim javno dostupnim informacijama.

Budući da sve komponente novca imaju nizak kreditni rizik na datum izvještavanja, Grupa je odredila vrijednosno usklađenje na temelju 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Gubici od umanjenja vrijednosti vezani uz potraživanja

Za kratkotrajna potraživanja bez značajnih financijskih komponenti, Grupa primjenjuje pojednostavljeni pristup sukladno zahtjevima MSFI-a 9 Grupa je uzimajući u obzir svoje povijesno iskustvu vezano uz stope neplaćanja i zabilježene gubitke, zahtjeve regulatora, kao i buduća očekivanja gubitaka po ovom tipu izloženosti, ekspertno uspostavila matricu cjeloživotnih vrijednosti ECL-a na kojima se temelje postoci ispravaka vrijednosti.

Stope kašnjenja izračunavaju se za sljedeće skupine starosne strukture:

- do 30 dana,
- od 31 do 60 dana,
- od 61 do 90 dana,
- od 91 do 180 dana,
- od 181 do 365 dana,
- preko 365 dana

c) Rizik likvidnosti

Projekcije novčanih tokova izrađuju se u ovisnim društvima Grupe te ih prikuplja Odjel financija Društva koji prati projekcije likvidnosti kako bi se osigurala dostatna novčana sredstva za ispunjavanje poslovnih ciljeva na način da Grupa ne krši kreditne limite ili financijske uvjete ugovora u svezi s bilo kojim zajmovima. Grupa ima portfelj likvidne imovine kao dio strategije upravljanja rizikom likvidnosti. Višak novčanih sredstava iznad iznosa koji je potreban za upravljanje radnim kapitalom riznica Grupe ulaže u oročene depozite, depozite tržišta novca i utržive vrijednosnice, pri tome birajući instrumente s prikladnim rokovima dospijeća ili dostatnom likvidnošću kako bi se osigurala dovoljna likvidnost u skladu s gore navedenim projekcijama.

Višak novčanih sredstava iznad iznosa koji je potreban za upravljanje radnim kapitalom ulaže se u račune koji nose kamatu, oročene depozite, depozite tržišta novca i utržive vrijednosnice, pri tome birajući instrumente s prikladnim rokovima dospijeća ili dostatnom likvidnošću kako bi se osigurala dovoljna likvidnost u skladu s gore navedenim projekcijama. Na dan izvještavanja Grupa je imala depozite u iznosu od 253.902 tisuća kuna i ostalu tekuću imovinu u iznosu od 5.337.253 tisuća kuna (2021: depozite u iznosu od 207.380 tisuća kuna i ostalu tekuću imovinu u iznosu od 4.925.182 tisuća kuna) za koje se smatra da će generirati novčane tokove za potrebe upravljanja rizikom likvidnosti.

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1 Čimbenici financijskog rizika (nastavak)

Na dan izvještavanja Društvo je imalo depozite u iznosu od - tisuća kuna i ostalu tekuću imovinu u iznosu od 1.091.564 tisuća kuna (2021: depozite u iznosu od - tisuća kuna i ostalu tekuću imovinu u iznosu od 1.030.365 tisuća kuna) za koje se smatra da će generirati novčane tokove za potrebe upravljanja rizikom likvidnosti.

Tablica u nastavku prikazuje financijske obveze na datum bilance prema ugovorenim dospijećima. Iznosi iskazani u tablici predstavljaju ugovorne nediskontirane novčane tokove. Obveze prema dobavljačima i ostale obveze ne uključuju poreze, obveze prema zaposlenima, predujmove, odgođeno plaćanje troškova, prihod budućeg razdoblja i ostale obračunate obveze.

DRUŠTVO (u tisućama kuna)	Do 1 godine	2-5 godina	Više od 5 godina	
31. prosinca 2022.				
Obveze				
Posudbe	231.985	-	-	
Obveze prema dobavljačima i ostale fin. obveze	25.667	-	-	
Financijska jamstva	26.667	641.940	118.750	
Ukupno	284.319	641.940	118.750	
31. prosinca 2021.				
Obveze				
Posudbe	189.726	-	-	
Obveze prema dobavljačima i ostale fin. obveze	32.373	-	-	
Financijska jamstva	86.667	613.333	-	
Ukupno	308.766	613.333	-	
GRUPA (u tisućama kuna)	Do 1 godine	1-2 godine	2-5 godina	Više od 5 godina
31. prosinca 2022.				
Obveze				
Posudbe	274.415	230.627	896.028	652.720
Ostale financijske obveze	75.413	-	-	12.250
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	273.142	37.734	55.745	109.174
Preuzete obveze za buduća ulaganja	-	-	-	338.017
Ukupno	622.970	268.361	951.773	1.112.161
31. prosinca 2021.				
Obveze				
Posudbe	234.163	338.172	800.570	563.627
Ostale financijske obveze	80.340	411	-	12.250
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	291.428	20.315	52.706	104.158
Preuzete obveze za buduća ulaganja	-	-	-	356.505
Ukupno	605.931	358.898	853.276	1.036.540

d) Upravljanje kapitalom

Društvo i Grupa nadziru kapital u skladu sa zakonima i propisima Republike Hrvatske koji zahtijevaju minimalni uplaćeni kapital od 200 tisuća kuna za dionička društva. Vlasnici ne zahtijevaju nikakve posebne mjere u pogledu upravljanja kapitalom. Društvo i Grupa nemaju obvezu pridržavanja kapitalnih zahtjeva nametnutih izvana. Nadalje, nema kapitalnih ciljeva koji se interno prate.

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.2. Procjena fer vrijednosti

Grupa mjeri financijske instrumente koji se u bilanci po fer vrijednosti, u skladu sa sljedećim kriterijima:

- Kotirane cijene (nekorrigirane) na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obveze (klasa 1).
- Inputi koji ne predstavljaju kotirane cijene uključene u klasu 1, a riječ je o vidljivim inputima za imovinu ili obvezu, bilo izravno ili neizravno (klasa 2)
- Inputi za imovinu koji se ne temelje na vidljivim tržišnim podacima (klasa 3)

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnim tržištima temelji se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilance. Tržište se smatra aktivnim ako su kotirane cijene poznate na temelju zamjene, aktivnosti brokera, a te cijene predstavljaju stvarne i redovite tržišne transakcije prema uobičajenim trgovačkim uvjetima. Kotirana tržišna cijena korištena za financijsku imovinu koju drži Društvo je njezina važeća kupovna cijena. Ovi instrumenti uključeni su u razinu 1. Instrumenti koji su uključeni u razinu 1 sastoje se prvenstveno od vlasničkih ulaganja u obveznice, novčane fondove i komercijalne zapise koji su klasificirani kao utržive vrijednosnice.

Fer vrijednost je cijena koja bi se mogla primiti za prodanu imovinu ili platiti za prijenos obveze u uobičajenoj transakciji između sudionika na tržištu na dan mjerenja vrijednosti. Fer vrijednost se temelji na kotiranim tržišnim cijenama ako su dostupne. Ako tržišne cijene nisu dostupne, fer vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontiranog novčanog toka ili drugih odgovarajućih tehnika za utvrđivanje cijena. Promjene u pretpostavkama na kojima se temelje procjene, uključujući diskontne stope i procijenjene buduće novčane tokove, značajno utječu na procjene. Iz tog razloga, procijenjene fer vrijednosti ne mogu se ostvariti prodajom financijskog instrumenta u ovome trenutku. Fer vrijednost ulaganja po amortiziranom trošku prikazana je u nastavku:

Svaki instrument se pojedinačno detaljno procjenjuje. Razine hijerarhije fer vrijednosti se određuju na temelju najniže razine i ulaznih podataka značajnih za određivanje fer vrijednosti instrumenta.

Sljedeća tablica predstavlja imovinu Društva koja se mjeri po fer vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. i 2021. godine, grupiranu prema načinu na koji se izračunava fer vrijednost:

31. prosinca 2022. (u tisućama kuna)	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno stanje
Imovina				
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	63.916	-	154.814	218.730
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	141.465	-	-	141.465
Ukupno imovina	205.381	-	154.814	360.195
31. prosinca 2021. (u tisućama kuna)	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno stanje
Imovina				
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	61.505	-	78.575	140.080
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	175.794	-	-	175.794
Ukupno imovina	237.299	-	78.575	315.874

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)**3.2 Procjena fer vrijednosti (nastavak)**

Fer vrijednost ulaganja po amortiziranom trošku Grupe prikazana je u nastavku:

(u tisućama kuna)	31.12.2022.			31.12.2021.		
	Neto knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika	Neto knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika
Grupa						
Dužničke vrijednosnice	2.287.610	2.100.661	(186.949)	2.410.868	2.613.790	202.922
Zajmovi	169.553	170.915	1.362	204.518	205.086	568
Depoziti	485.917	485.917	-	518.130	518.348	218
	2.943.080	2.757.493	(185.587)	3.133.516	3.337.224	203.708

Sljedeća tablica prikazuje financijsku imovinu Grupe koje se mjere po fer vrijednosti na dan 31. prosinca 2022. i 2021. godine.

(u tisućama kuna)	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno stanje
31. prosinca 2022.				
Imovina				
- Vlasničke vrijednosnice	539.212	-	-	539.212
- Dužničke vrijednosnice	3.106.226	1.196.444	1.781	4.304.451
- Investicijski fondovi	-	1.000	-	1.000
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	3.645.438	1.197.444	1.781	4.844.663
- Vlasničke vrijednosnice	295.485	95.672	228.708	619.865
- Dužničke vrijednosnice	-	-	-	-
- Investicijski fondovi	263.845	388.625	-	652.470
- Valutni forward ugovori	-	13.607	-	13.607
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	559.330	497.904	228.708	1.285.942
Ukupno imovina	4.204.768	1.695.348	230.489	6.130.605
31. prosinca 2021.				
Imovina				
- Vlasničke vrijednosnice	685.008	-	-	685.008
- Dužničke vrijednosnice	3.071.500	1.449.140	1.891	4.522.531
- Investicijski fondovi	-	1.597	59	1.656
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	3.756.508	1.450.737	1.950	5.209.195
- Vlasničke vrijednosnice	344.628	100.467	86.571	531.666
- Dužničke vrijednosnice	-	-	-	-
- Investicijski fondovi	584.185	242.486	-	826.671
- Valutni forward ugovori	-	3.033	-	3.033
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	928.813	345.986	86.571	1.361.370
Ukupno imovina	4.685.321	1.796.723	88.521	6.570.565

3. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.2 Procjena fer vrijednosti (nastavak)

Grupa ima obvezu objaviti hijerarhiju fer vrijednosti financijske imovine koja se ne mjeri po fer vrijednosti kao i opis metoda vrednovanja i korištenih inputa.

Zajmovi i potraživanja (uključivo depozite kod banaka) su iskazani po amortiziranom trošku umanjenom za umanjene vrijednosti. Iako su dobiveni uz fiksnu kamatnu stopu, zbog njihove karakterističnosti, Uprava vjeruje da se knjigovodstvena vrijednost ovih instrumenata ne razlikuje značajno od njihove fer vrijednosti pod pretpostavkom da će sva plaćanja po izloženostima čija vrijednost nije umanjena biti naplaćena kao što je ugovoreno i ne uzimajući u obzir nikakve buduće gubitke.

Financijske obveze su iskazane po amortiziranom trošku. Iako nose fiksnu kamatnu stopu, Uprava smatra da se, s obzirom na otplatu većine obveza u roku od nekoliko dana nakon datuma bilance, knjigovodstvena vrijednost ovih instrumenata ne razlikuje značajno od njihove fer vrijednosti.

Fer vrijednost zajmova i financijskih obveza procjenjuje se na temelju ulaznih podataka koji nisu tržišno dostupne cijene stoga bi bili klasificirani u razinu 3 na hijerarhiji fer vrijednosti. Ulaganja koja imaju dostupnu tržišnu cijenu, a mjerena su po amortiziranom trošku bila bi svrstana u razinu 1.

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se korištenjem tehnika procjene. Te tehnike procjene zahtijevaju maksimalno korištenje vidljivih tržišnih podataka gdje je to moguće, a oslanjaju se što je manje moguće na procjene specifične za pojedini subjekt. Ukoliko su svi značajni ulazni podaci potrebni za fer vrednovanje instrumenta vidljivi, instrument se uključuje u razinu 2.

Fer vrijednosti financijske imovine iskazane u razini 3 utvrđena je primjenom modela diskontiranih novčanih tokova ili drugih odgovarajućih tehnika, uz korištenje relevantnih informacija dostupnih na tržištu, kao i saznanja o trenutnom poslovanju te procjena mogućeg budućeg poslovanja izdavatelja predmetne financijske imovine. Tehnika vrednovanja koja se koristi u mjerenjima fer vrijednosti (razina 3) za 154.814 temelji se na tržišno usporedivim tvrtkama. Glavni ulazni podaci u modelu vrednovanja uključuju projicirane iznose EBITDA za 2022. i EBITDA multiplikatore za svaki poslovni segment posebno. Predviđeni iznosi EBITDA temelje se na povijesnim financijskim podacima i dostupnim informacijama o očekivanim trendovima u 2021. EBITDA multiplikatori su preuzeti iz neovisnih vanjskih izvora podataka. Povećanje EBITDA multiplikatora za 10 % dovelo bi do povećanja fer vrijednosti za iznos od 31.987 tisuća kuna (2021.: 10%, povećanje 7.504 tisuća kuna), smanjenje EBITDA multiplikatora za 10 % dovelo bi do smanjenja fer vrijednosti za iznos od 31.987 tisuća kuna (2021.: 10%, smanjenje 7.504 tisuća kuna).

Nije bilo značajnih prijenosa iz Razine 1 i Razine 2 u Razinu 3 i obrnuto financijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti u izvještaju o financijskom položaju.

Fer vrijednost ulaganja po amortiziranom trošku utvrđena je na temelju tržišnih cijena i klasificira se u razinu 1 u skladu s zahtjevom MSFI 13: Mjerenje fer vrijednosti.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUDBE

Procjene se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na iskustvu i drugim čimbenicima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se smatra da su prihvatljiva pod postojećim okolnostima. Društvo i Grupa izrađuju procjene i stvaraju pretpostavke vezane za budućnost. Proizašle računovodstvene procjene su, po definiciji, u rijetkim slučajevima izjednačene sa stvarnim rezultatima. U nastavku se navode procjene i pretpostavke koje bi mogle uzrokovati značajan rizik usklađivanja knjigovodstvenih iznosa imovine i obveza u sljedećoj financijskoj godini.

i/ Gubici od umanjenja vrijednosti zajmova i potraživanja

Izračun očekivanih kreditnih gubitaka zahtijeva značajne prosudbe vezane za vrijednost i nadoknadivost kolaterala, budućnost i makroekonomske informacije. Grupa primjenjuje neutralan i nepristranost pristup kada se bavi nesigurnostima i pri donošenju odluka temeljem značajnih procjena.

Očekivani kreditni gubici („ECL“) vezani uz određeni instrument procjenjuju se na temelju očekivanih budućih novčanih tokova (po osnovu glavnice, kamata, naknada i provizija) koji su vezani s predmetnim ugovorom, uključujući i iznose koji mogu nastati realizacijom relevantnih kolaterala. Svi očekivani novčani tokovi se svode na sadašnju vrijednost putem diskontiranja relevantnom efektivnom kamatnom stopom.

Očekivani kreditni gubici izračunavaju se kao umnožak vjerojatnosti nastupanja statusa neispunjavanja financijskih obaveza (PD), gubitka po nastupanju statusa neispunjavanja financijskih obaveza (LGD) i izloženosti u trenutku defaulta (EaD).

Bruto vrijednost zajmova i potraživanja i stopa priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti krajem godine iznose:

	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Bruto izloženost (u tisućama kuna)	1.302.570	1.202.370	213.973	329.071
Stopa umanjenja (%)	20,24 %	24,39 %	4,09 %	2,82 %

Promjena stope umanjenja za 1 pp (kao rezultat promjene očekivanih novčanih tokova i/ili fer vrijednosti instrumenta osiguranja) na bruto iznos gore navedenih zajmova i potraživanja dovelo bi do povećanja/ukidanja gubitka od umanjenja vrijednosti u iznosu od 2.140 tisuće kuna (31. prosinca 2021.: 3.291 tisuće kuna) za Društvo te 13.025 tisuća kuna (31. prosinca 2021.: 12.024 tisuća kuna) za Grupnu.

ii/ Utvrđivanje fer vrijednosti financijske imovine

Društvo i Grupa primjenjuju za određene dužničke i vlasničke vrijednosnice prosječne ponderirane cijene na zadnji dan trgovanja. Za financijske instrumente s kojima se rijetko trguje i koji imaju netransparentnu cijenu, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva različit stupanj prosudbe ovisno o likvidnosti, koncentraciji, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnim pretpostavkama i ostalim rizicima koji utječu na pojedini instrument. Društvo i Grupa su koristili analizu diskontiranih novčanih tokova za različite financijske instrumente kojima se ne trguje na aktivnim tržištima.

Društvo i Grupa u skladu s računovodstvenom politikom iskazanom u bilješci 2.13 procjenjuje nadoknadbive iznose potraživanja od kupaca i potraživanja po danim kreditima na temelju očekivanih novčanih priljeva diskontiranih korištenjem originalne efektivne kamatne stope.

iii/ Neizvjesnost procjena vezana uz formiranje pričuva u segmentu osiguranja

Najznačajnije procjene vezane za financijske izvještaje Grupe u segmentu osiguranja odnose se na formiranje pričuva. Grupa primjenjuje propise HANFA-e prilikom formiranja pričuve. Grupa zapošljava ovlaštene aktuare. Uprava smatra da je postojeći nivo tehničkih pričuva dostatan.

Grupa formira pričuve za neistekle rizike koji proizlaze iz poslova osiguranja neživota gdje se očekuje da će štete i administrativni troškovi koji će vjerojatno nastati nakon kraja financijske godine za ugovore zaključene prije tog datuma, premašiti prijenosnu premiju iz tih ugovora.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUDBE (nastavak)

Očekivani novčani tokovi vezani za štete i troškove se procjenjuju na temelju iskustva tijekom proteklog razdoblja ugovora o osiguranju i usklađuju za značajne pojedinačne gubitke za koje se ne očekuje da će se ponoviti. Test adekvatnosti obveza proveden je na svim vrstama osiguranja. Uprava vjeruje da je postojeći iznos pričuva dostatan.

Upravljanje rizikom osiguranja je detaljno opisano u bilješci 2.36, dok su pričuve za ugovore o osiguranju analizirane u bilješci 2.32. Analiza osjetljivosti tehničkih pričuva prikazana je u bilješci 2.32.

iv/ Korisni vijek trajanja nekretnina i opreme

Uprava pojedinih društava utvrđuje i pregledava korisni vijek uporabe i pripadajući trošak amortizacije za nekretnine, postrojenja i opremu. Ova procjena se temelji na procijenjenom preostalom korisnom vijeku uporabe imovine i mogla bi se značajno promijeniti kao rezultat tehničkih inovacija, ulaganja i aktivnosti konkurencije.

Kada bi korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja i opreme bio 5 % duži, a pod pretpostavkom nepromijenjenosti ostalih varijabli, neto dobit za godinu bila bi viša za 17.783 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 164 tisuća kuna viša za Društvo, a neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme bila bi viša za 21.686 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 200 tisuća kuna viša za Društvo (2021.: neto dobit bila bi viša za 15.027 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 124 tisuće kuna viša za Društvo, a neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme bila bi viša za 18.325 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 152 tisuća kuna viša za Društvo).

Kada bi korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja i opreme bio 5 % kraći, a pod pretpostavkom nepromijenjenosti ostalih varijabli, neto dobit za godinu bila bi niža za 19.654 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 181 tisuću kuna niža za Društvo, a neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme bila bi niža za 23.969 tisuću kuna za Gruppu, odnosno 221 tisuća kuna niža za Društvo (2021.: neto dobit bila bi niža za 16.609 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 137 tisuću kuna niža za Društvo, a neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme bila bi niža za 20.254 tisuću kuna za Gruppu, odnosno 168 tisuća kuna niža za Društvo).

v/ Nadoknadiiva vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme

Gruppa i Društvo minimalno jednom godišnje provjeravaju knjigovodstvene iznose nefinancijske imovine kako bi utvrdili postoje li naznake umanjena vrijednosti. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadiivi iznos imovine. Za potrebe procjene umanjena vrijednosti, imovina se grupira na najnižu razinu kako bi se pojedinačno utvrdio novčani tok (jedinice stvaranja novca). Računovodstvena politika objavljena je u bilješci 2.12. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine.

Izračun nadoknadiive vrijednosti proveden je jednim od sljedeća dva načina: izračunom fer vrijednosti imovine za nove hotele u kojima ne postoje povijesni podaci te izračunom vrijednosti imovine u uporabi.

Kalkulacija fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje temeljena je na prihodovnoj metodi za nekretnine te poredbenoj metodi za zemljište. Prema prihodovnoj metodi nekretnina vrijedi onoliko koliko je novčanih sredstava u stanju generirati tijekom svog životnog vijeka. Nakon određivanja svih prihoda i rashoda povezanih s pojedinom smještajnom jedinicom računa se neto prihod svih budućih razdoblja te se diskontira adekvatnom diskontnom stopom kako bi se dobila sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova. Ključne pretpostavke upotrijebljene u prihodovnoj metodi su cijena noćenja po smještajnoj jedinici, prosječna stopa popunjenosti objekta, ponder rasporeda prihoda po kategoriji usluge, bruto EBITDA marža te kapitalizacijska stopa. Za izvođenje poredbenih cijena koriste se kupoprodajne cijene onih zemljišta koje sa procjenjivanim pokazuju dovoljno podudarna obilježja. Ako se na području u kojem je smješteno procjenjivano zemljište ne pronalazi dovoljan broj kupoprodajnih cijena tada se za izvođenje poredbenih cijena mogu koristiti kupoprodajne cijene iz drugih poredbenih područja koje sa procjenjivanim pokazuju dovoljno podudarna obilježja.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUDBE (nastavak)

Vrijednost u uporabi procjenjuje se diskontiranjem procijenjenih budućih novčanih tokova na njihovu sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije poreza koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Prilikom utvrđivanja nadoknadive vrijednosti menadžment razmatra ključne pokazatelje kao što su rast prihoda koji se baziraju na potpunosti objekata, prihodu po jedinici i očekivanom tržišnom rastu u hotelskoj industriji, itd. Vrednovanja se temelje na petogodišnjim projekcijama novčanih tokova koje je odobrila uprava Društva. Za razdoblje nakon isteka petogodišnjeg razdoblja, primijenjena je terminalna stopa rasta (stopa preostalog rasta). Terminalne stope rasta korištene u vrednovanju predstavljaju projekciju godišnjeg rasta BDP- a Republike Hrvatske u dugoročnom razdoblju te su usklađene s očekivanim stopama rasta u hotelskoj industriji.

Pregled upotrijebljenih pretpostavki u modelu izračuna vrijednosti u uporabi je kako slijedi:

Turizam	2021.
Bruto EBITDA marža	prosječno 36,0 %
Rast prihoda	6,1 %*
Diskontna stopa	6,2 %
Stopa preostalog rasta	1,5 % – 2 %

U 2022. godini nije bilo indikatora umanjena vrijednosti te Uprava nije napravila izračun nadoknadive vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme.

Menadžment i Uprava su razmotrili utjecaj razumnih promjena u ključnim pretpostavkama te identificirali sljedeće:

- ukoliko bi se diskontna stopa povećala za 1pp Grupa ne bi u svojim knjigama imala indicaciju umanjena vrijednosti (2021.: 12.522 tisuća kuna)
- ukoliko bi se terminalna stopa rasta smanjila za 2pp Grupa ne bi u svojim knjigama imala indicaciju umanjena vrijednosti (2021.: 16.741 tisuća kuna)
- ukoliko bi se stopa rasta prihoda unutar petogodišnjeg perioda smanjila za 10% Grupa ne bi u svojim knjigama imala indicaciju umanjena vrijednosti (2021.: 6.341 tisuća kuna)

vi/ Umanjenje vrijednosti goodwilla

Grupa godišnje provjerava goodwill zbog umanjena vrijednosti u skladu s računovodstvenom politikom navedenom u bilješci 2.12. Nadoknadivi iznosi jedinica koje stvaraju novac utvrđuju se na osnovi izračuna vrijednosti u uporabi. Ovi izračuni zahtijevaju korištenje procjena (bilješka 20). Grupa nije u 2022. i 2021. iskazala umanjenje vrijednosti goodwilla. Promjene u ključnim procjenama bi mogle imati sljedeće efekte na vrijednost goodwilla.

Osiguranje

Uz ostale pretpostavke nepromijenjene, kada bi se diskontna stopa prije poreza uvećala za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena, a kada bi se diskontna stopa umanjila za 1 %, ne bi bilo utjecaja na vrijednost iskazanog goodwilla (2021.: uvećala 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena; umanjila za 1 %, ne bi bilo utjecaja). Kada bi se stopa preostalog rasta uvećala za 1 %, ne bi bilo utjecaja na vrijednost iskazanog goodwilla, a kada bi se stopa preostalog rasta umanjila za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena (2021.: uvećala 1 %, ne bi bilo utjecaja; umanjila za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena).

Turizam

Uz ostale pretpostavke nepromijenjene, kada bi se diskontna stopa prije poreza uvećala za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena, a kada bi se diskontna stopa umanjila za 1 %, ne bi bilo utjecaja na vrijednost iskazanog goodwilla (2021.: uvećala 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena; umanjila za 1 %, ne bi bilo utjecaja). Kada bi se stopa preostalog rasta uvećala za 1 %, ne bi bilo utjecaja na vrijednost iskazanog goodwilla, a kada bi se stopa preostalog rasta umanjila za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena (2021.: uvećala 1 %, ne bi bilo utjecaja, umanjila za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena).

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUDBE (nastavak)

vii/ Procjena životnog vijeka imovine s pravom uporabe

Razlikujemo ugovore o najmu koji su sklopljeni na određeno razdoblje, neodređeno razdoblje ili na određeno razdoblje uz mogućnost produženja ugovora.

U slučaju ugovora o najmu nekretnina i poslovnih prostora, Društvo i Grupa razmatraju svaki ugovor te procjenjuju postoji li mogućnost da će se isti produžiti nakon njegova planiranog završetka, ukoliko je definiran kao ugovor na određeno razdoblje, odnosno procjenjuju trajanje ugovora o najmu ukoliko se radi o ugovoru na neodređeno razdoblje. Procjena vijeka trajanja napravljena je temeljem povijesnog iskustva te poslovnih planova za daljnje poslovanje Društva i Grupe.

U slučaju ugovora na određeno razdoblje, uzimaju se u obzir sve činjenice i okolnosti koje utječu na stvaranje ekonomskog poticaja za korištenje opcije produljenja ugovora ili nekorištenja mogućnosti otkaza ugovora.

U tekućoj financijskoj godini financijski učinak revidiranja uvjeta zakupa s ciljem korištenja opcije produljenja ugovora rezultirao je povećanjem vrijednosti obveze za najam i imovine s pravom uporabe za 1,3 milijuna kuna za Grupu (2021.: 1,9 milijuna kuna).

viii/ Odgođena porezna imovina

Odgođena porezna imovina Grupe uključuje iznos od 349.732 tisuće kuna koji je iskazan temeljem (1) poticaja za ulaganja, (2) prenesenih poreznih gubitaka, (3) gubitaka od umanjenja vrijednosti te (4) ostalih privremenih poreznih razlika.

Uprava svakog pojedinog društva u Grupi je napravila zasebne analize u pogledu nadoknadivosti iskazanih iznosa odgođene porezne imovine koju su društva iskazala unutar preostalog raspoloživog perioda korištenja.

Tijekom procjene menadžment je uzeo u obzir sljedeće čimbenike u korist priznavanja:

- Neizvjesnost oko realizacije trenutnih poslovnih planova
- Potencijalni utjecaj dugoročnog kašnjenja oporavka na pretpostavku o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Prema tim pretpostavkama, menadžment je zaključio da će odgođena imovina Grupe biti nadoknativa koristeći procijenjeni budući oporezivi prihod na temelju odobrenih poslovnih planova i budžeta za relevantna ovisna društva.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUDBE (nastavak)

Društvo je napravilo detaljnu analizu u pogledu nadoknadivosti iskazanog iznosa odgođene porezne imovine na 31. prosinca 2022. od 58.099 tisuća kuna (31. prosinca 2021.: 148.315 tisuća kuna). Menadžment ima aktivne planove najvećim dijelom vezane uz planiranu realizaciju kroz restrukturiranje turističkog segmenta koji bi u narednom razdoblju trebali generirati dostatne iznose buduće oporezive dobiti za korištenje cijelog iznosa iskazane odgođene porezne imovine prije njezina krajnjeg dospijea.

ix/ Nadoknadivost ulaganja u ovisna društva

Ulaganja u ovisna društva se odnose na udjele u ovisnim društvima na dan 31. prosinca 2022. Vrijednost kapitala na kojoj se temelji fer vrijednost poslovne cjeline predstavlja vrijednost poslovanja za vlasnike kapitala i procijenjena je dohodovnim i tržišnim pristupom, primjenom sljedećih metoda i/ili putem pondera tih metoda: metodom diskontiranih novčanih tokova, metodom diskontiranih dividendi te metodom usporedivih tržišnih multiplikatora. U segmentu turizma korištena je isključivo metoda diskontiranih novčanih tokova. U segmentu zdrave hrane korišten je ponderirana vrijednost dobivena metodom diskontiranih novčanih tokova (ponder 80%), te metodom usporedivih tržišnih multiplikatora (ponder 20%). U segmentu osiguranja korištena je ponderirana vrijednost dobivena metodom diskontiranih dividendi (ponder 60%) te metodom usporedivih tržišnih multiplikatora (ponder 40%).

Projekcije novčanih tokova korištene u dohodovnom pristupu temelje se na petogodišnjim planovima i diskontnoj stopi određenoj kao ponderirani prosječni trošak kapitala („WACC“) u rasponu od 8,2% do 9,5% (2021.: 6,2% do 7,8%), ovisno o društvu, odnosno kao trošak vlasničke glavnice od 9,8% (2021.: 8,4%) u segmentu osiguranja. Vrednovanja je izradilo Društvo i temelje se na petogodišnjim projekcijama novčanih tokova koje je odobrila uprava Društva. Prilikom utvrđivanja nadoknadive vrijednosti ulaganja menadžment razmatra ključne pokazatelje kao što su rast prihoda koji se baziraju na popunjenosti objekata, prihodu po jedinici i očekivanom tržišnom rastu u hotelskoj industriji, rastu količinske i vrijednosne prodaje u industriji zdrave hrane te očekivanim trendovima u industriji osiguranja. Za razdoblje nakon isteka petogodišnjeg razdoblja, primijenjena stopa terminalnog rasta je 2% (2021.: 2%). Terminalne stope rasta korištene u vrednovanju predstavljaju projekciju godišnjeg rasta BDP- a Republike Hrvatske u dugoročnom razdoblju te su usklađene s očekivanim stopama rasta u promatranoj industriji.

Tržišni multiplikatori (P/E i P/BV) korišteni u tržišnom pristupu i metodi usporedivih multiplikatora izvedeni su iz javno dostupnih podataka za usporediva društava.

Menadžment je razmotrio utjecaj razumnih promjena u ključnim pretpostavkama te utvrdio kako promjenom varijabli ne postoje naznake umanjenja vrijednosti.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUDBE (nastavak)

x/ Rezerviranja za koncesijsku naknadu za zemljišta u segmentu turizam

Temeljem odredbi Zakona o turističkom i ostalom građevinskom zemljištu neprocijenjenom u postupku pretvorbe i privatizacije (NN 92/2010, dalje u tekstu: ZTZ), Grupa je podnijela zahtjeve tada nadležnom Ministarstvu turizma te jedinicama lokalne samouprave za dodjelom koncesija na turističkom zemljištu kampova te hotela i turističkih naselja. Dodatno su za hotele i turistička naselja te ostao građevinsko zemljište podnijeti zahtjevi radi utvrđenja tlocrtnih površina objekata i procijenjenog zemljišta temeljem odredbi 27. u vezi s čl. 18., 19., 24. i 25. tog Zakona. Nažalost ovaj propis nije donio željene rezultate u samoj praksi odnosno nije doveo do rješavanja imovinskopravnih odnosa, što je u konačnici imalo za rezultat donošenje novog Zakona o neprocijenjenom građevinskom zemljištu (NN 50/2020, dalje u tekstu: ZNGZ). Ovaj propis stupio je na snagu 2. svibnja 2020. godine.

Grupa je temeljem ispostavljenih računa po odredbama ZTZ-a i pripadajućih Uredbi plaćalo račune koncesijske naknade za kampove u Rovinju i Vrsaru te one račune jedinica lokalne samouprave koje su ih ispostavile. Ostatak procijenjenog iznosa koncesijskih naknada rezerviran je do okončanja postupaka po ZTZ-u.

U svojim odredbama novi Zakon, stavlja izvan snage ZTZ i pripadajuće Uredbe i predviđa izradu geodetskih elaborata za nekretnine hotela, turističkih naselja i ostalog građevinskog zemljišta. Što se tiče vlasničko-pravnog statusa nekretnina, novi ZNGZ predviđa da je Grupa vlasnik u procijenjenoj tlocrtnoj površini objekata u kampovima, dok je vlasnik neprocijenjenog zemljišta u kampu Republika Hrvatska. U pogledu hotela i turističkih naselja, zakonodavac je ostao na sličnim zakonskim rješenjima u pogledu vlasništva kao i u ZTZ-u. Odnosno, Grupa bi po okončanju postupaka bila vlasnik procijenjenog objekta i zemljišta. Zemljište u hotelima i turističkim naseljima, koje nije procijenjeno u vrijednost temeljnog kapitala Grupe u postupku pretvorbe, a koje je u funkciji hotela i turističkog naselja, postaje vlasništvom jedinica lokalne samouprave na čijem području se nalazi.

Novi Zakon predviđa po okončanju postupaka, obvezu jedinica lokalne samouprave odnosno nadležnog Ministarstva pozvati Društvo na sklapanje ugovora o zakupu na razdoblje od 50 godina. U ovom trenutku, nisu od strane nadležnih tijela doneseni provedbeni propisi (Uredbe) koje ZNGZ predviđa kojim bi se reguliralo detaljnije visina i plaćanje zakupnine. S obzirom na navedeno, odnosno na činjenicu da nisu poznata pravila o zakupnini koja će se plaćati temeljem ugovora o zakupu po njihovom zaključenju, Grupa je zadržala isti model rezervacija.

xi/ Procjena utjecaja globalnih događanja na poslovanje Društva i Grupe

U ovom trenutku Uprava procjenjuje da rat u Ukrajini neće imati izravnih značajnih učinaka na poslovanje Društva i Grupe.

Rizik klimatskih promjena je najizraženiji u poslovanju segmenta Osiguranje, a samim rizikom upravlja se oblikovanjem proizvoda i upravljanjem cijenama takvih proizvoda.

5. INFORMACIJE O POSLOVNIM SEGMENTIMA

Uprava je odredila poslovne segmente na temelju izvještaja koje pregledava Uprava Adris Grupe, a koji se koriste za donošenje strateških odluka.

Uprava je odredila svoje izvještajne segmente kao poslovne djelatnosti na temelju razlika u proizvodima i uslugama te je odredila da su izvještajni segmenti: (1) Turizam koji obuhvaća turističke usluge kao što su smještaj u turističkim objektima, prodaja hrane i pića, (2) Osiguranje i (3) Zdrava hrana koja obuhvaća proizvodnju i prodaju uzgojene morske ribe.

Uprava Adris grupe procjenjuje rezultate poslovanja operativnih segmenata na temelju dobiti prije poreza. Međutim, interno izvještavanje o rezultatima dodatno uključuje bruto prihode od prodaje za segmente turizma, zdrave hrane te zaračunatu bruto premiju za segment osiguranja. Eliminacije i ostalo uključuju eliminacije unutargrupnih odnosa te prihode i troškove nastale na razini društava koja ne ulaze u definirane segmente te pojedinačno nisu značajni.

Neto dobit te poslovni prihodi po segmentima uključuju i unutargrupne odnose koji se za potrebe izvještavanja eliminiraju na ukupnoj razini.

Ne postoje troškovi koji se na pojedine segmente alociraju temeljem ključa alokacije već svi troškovi terete direktno pojedini segment.

Uprava Grupe ne prati imovinu i obveze po segmentima stoga takve informacije nisu prikazane

Izvještaj po segmentima je prikazan u milijunima kuna kao što se prikazuje i u izvještajima koje pregledava Uprava.

<i>(u milijunima kuna)</i>	Osiguranje	Turizam	Zdrava hrana	Ukupno
Neto dobit 2022.	378	309	18	705
Neto dobit 2021.	363	153	13	529
Prihodi od prodaje u 2022. godini	3.718	1.965	721	6.404
Prihodi od prodaje u 2021. godini	3.436	1.363	611	5.410

Osim prethodno navedenih pokazatelja, Uprava Adris grupe za svaki pojedini segment prati i dodatne pokazatelje karakteristične za pojedini segment.

Turizam <i>(u milijunima kuna)</i>	2022.	2021.
Prihodi	1.965	1.363
EBITDA iz redovnog poslovanja	615	492
Neto dobit	309	153

EBITDA je dobit iz poslovanja uvećana za amortizaciju i umanjenje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine.

Zdrava hrana <i>(u milijunima kuna)</i>	2022.	2021.
Prihodi od prodaje	721	611
EBIT	48	34
Trošak kamata	13	13
Neto dobit	18	13

EBIT je dobit iz poslovanja.

5. INFORMACIJE O POSLOVNIM SEGMENTIMA (nastavak)

Osiguranje (u milijunima kuna)	2022.	2021.
Zaračunata bruto premija		
- Život	405	543
- Neživot	3.313	2.893
	3.718	3.436
Neto dobit		
- Život	66	14
- Neživot	312	349
	378	363

Najveći dio prihoda i dugotrajne materijalne imovine segmenata se ostvaruju i nalaze se u Hrvatskoj zbog čega se ne prikazuju geografski segmenti.

Usklađenje između neto dobiti i prihoda poslovnih segmenata i neto dobiti i prihoda razdoblja:

<i>(u milijunima kuna)</i>	2022.	2021.
Neto dobit poslovnih segmenata	705	529
Eliminacije i ostalo	(155)	(126)
Neto dobit razdoblja	550	403

<i>(u milijunima kuna)</i>	2022.	2021.
Prihodi od prodaje segmenata	6.404	5.410
Eliminacije i ostalo	(274)	(138)
Prihodi od prodaje	6.130	5.272

Analiza prihoda od prodaje po vrstama (u milijunima kuna)	2022.	2021.
Prihodi od prodaje proizvoda i robe	721	611
Prihodi od osiguranja - premija	3.718	3.436
Prihodi od prodaje usluga	1.965	1.363
	6.404	5.410

5. INFORMACIJE O POSLOVNIM SEGMENTIMA (nastavak)

Prihodi od prodaje Društva po vrstama:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
Prihod od najma	14.187	13.168
Prihodi od menadžment naknada	6.845	5.560
Ostali prihodi od prodaje	8.922	4.308
	29.954	23.036

6. OSTALI PRIHODI

Grupa:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
Prihod od dividendi	57.351	34.369
Prihod od kamata po obveznicama i komercijalnim zapisima	169.660	164.288
Prihod od kamata po danim kratkoročnim depozitima	8.951	11.241
Prihodi od naknada i provizija iz osiguranja	57.772	40.074
Prihodi od subvencija i državnih potpora	6.685	80.289
Prihodi od naplaćenih zateznih kamata	5.360	8.505
Prihodi od garancijskog fonda	1.028	312
Prihodi od naknade šteta	1.819	1.565
Prihodi po međunarodnim štetama	1.996	3.889
Prihodi od uslužnih procjena	4.808	3.565
Ostali prihodi od osiguranja	28.921	29.679
Ostali prihodi od prodaje proizvoda i usluga	1.706	149
Ostali prihodi	16.436	33.938
	362.493	411.863

Tijekom 2022. Društvo je iskazalo 50.947 tisuća kuna prihoda od dividendi na temelju ostalih ulaganja (2021.: 21.599 tisuća kuna).

Grupa je tijekom 2022. i 2021. koristila potpore Vlade Republike Hrvatske za očuvanje radnih mjesta. Mjere su najvećim dijelom korištene u segmentu turizma. Društva koja su koristila mjere su zadovoljila sve kriterije za njihovo korištenje.

7. TROŠKOVI MATERIJALA I USLUGA

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Sirovine i materijal				
Sirovine i materijal	667.783	520.452	218	212
Energija	176.958	88.776	2.094	1.158
Nabavna vrijednost prodane robe	17.621	18.067	-	-
	862.362	627.295	2.312	1.370
Vanjske usluge				
Prijevoz, telefon, poštarina	60.312	54.540	227	225
Popravci i održavanje	143.567	120.244	2.545	2.441
Kratkoročni najmovi koji nisu priznati kao obveza	16.746	17.327	-	-
Najmovi niske vrijednosti koji nisu priznati kao obveza	40.936	31.134	341	259
Troškovi marketinga, oglašavanja i distribucije	133.123	115.781	2.670	1.617
Komunalne usluge	21.033	16.609	1.369	1.364
Intelektualne usluge	89.408	85.909	1.909	2.366
Troškovi pribave polica osiguranja	320.133	272.920	-	-
Osiguranje imovine	12.876	10.940	1.904	1.864
Usluge čišćenja	12.304	11.463	-	-
Provizija turističkim agencijama	78.995	62.405	-	-
Usluge pranja rublja	5.984	3.759	-	-
Ostalo /i/	69.955	61.878	1.685	1.756
	1.005.372	864.909	12.650	11.892
	1.867.734	1.492.204	14.962	13.262

/i/ Stavka Ostalo se najvećim dijelom odnosi na: troškove provizije EFT POS, trošak glazbe i zabave, franšizne naknade, troškovi posebnog postupka oporezivanja marže za izlete i transfere, provizija na specijalne događaje-eventi, RTV pretplata, troškovi zaštite na radu, najam radne snage, proizvodne analize i uzorkovanja, usluge pripreme dokumentacije za slanje pošte.

Naknada zakonski propisane revizije financijskih izvještaja za Grupu iznosila je 6.621 tisuća kuna (2021.: 4.488 tisuća kuna), a za Društvo 1.062 tisuća kuna (2021.: 678 tisuća kuna).

8. NASTALE ŠTETE U OSIGURANJU NETO OD REOSIGURANJA

Grupa:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
Nastale štete	2.010.261	1.919.939
Udio reosiguranja u nastalim štetama	(213.943)	(76.085)
	1.796.318	1.843.854

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
UKUPNO ŽIVOT I NEŽIVOT		
Izdaci za osigurane slučajeve, neto	1.891.846	1.746.398
Likvidirane štete	1.868.369	1.779.761
<i>Bruto iznos</i>	2.031.622	2.012.314
<i>Udio suosiguratelja</i>	(1.878)	(4.322)
<i>Udio reosiguratelja</i>	(161.375)	(228.231)
Promjena pričuva za štete	23.477	(33.363)
<i>Bruto iznos</i>	74.168	(189.839)
<i>Udio suosiguratelja</i>	(798)	320
<i>Udio reosiguratelja</i>	(49.893)	156.156
Promjena matematičke pričuve i ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja	49.449	132.878
Promjena matematičke pričuve osiguranja	42.084	111.920
<i>Bruto iznos</i>	42.083	111.928
<i>Udio reosiguratelja</i>	1	(8)
Promjena ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja	7.365	20.958
Promjena posebne pričuve za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik, neto od reosiguranja	(144.977)	(35.421)
<i>Bruto iznos</i>	2.010.261	1.919.940
<i>Udio reosiguratelja i suosiguratelja</i>	(213.943)	(76.085)

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Plaće i ostali troškovi zaposlenih /i/	900.789	769.473	13.227	15.774
Porezi i doprinosi iz i na plaću	448.499	378.184	11.437	9.870
Troškovi otpremnina - neto	6.877	(1.797)	-	239
	1.356.165	1.145.860	24.664	25.883

/i/ Na dan 31. prosinca 2022. godine broj zaposlenih u Grupi bio je 7.175 zaposlenih, a prosječno 7.200 zaposlenih (31. prosinca 2021.: 6.416 zaposlenih, a prosječno 6.449 zaposlenih). Na dan 31. prosinca 2022. godine broj zaposlenih u Društvu bio je 25, a prosječno 24 zaposlenih (31. prosinca 2021.: 25 zaposlenih, a prosječno 25 zaposlenih).

Doprinos za mirovinsko za Grupu iznosio je 193.890 tisuća kuna (2021.: 161.832 tisuća kuna), a za Društvo 2.415 tisuća kuna (2021.: 2.034 tisuće kuna).

10. OSTALI POSLOVNI RASHODI

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Doprinosi i porezi koji ne zavise od poslovnog rezultata	54.966	48.825	1.694	1.874
Licence /i/	67.359	48.310	456	459
Putovanja i reprezentacija	27.901	16.790	998	614
Osiguranje	15.825	14.879	553	537
Bankovni troškovi	23.706	19.882	1.266	1.383
Neto ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja	(1.679)	(15.399)	-	(19)
Neto ispravak vrijednosti danih kredita	1.057	2.645	(937)	-
Naknadno naplaćena otpisana potraživanja	(10.238)	(10.907)	-	-
Otpis rashodovanih zgrada, opreme, projekata i nematerijalne imovine	10.305	6.776	-	-
Rezerviranja za sudske sporove - neto	839	(4.829)	-	-
Troškovi donacija - neto	7.332	2.373	3.004	4
Administrativne pristojbe i naknade u osiguranju	39.020	34.171	-	-
Izdvajanje za sredstva garantnog fonda	6.304	7.072	-	-
Ostali osigurateljno tehnički izdaci	16.495	20.214	-	-
Ostalo	55.482	40.189	10.223	7.710
	314.674	230.991	17.257	12.562

/i/ Licence se odnose na jednogodišnje troškove korištenja određenih softverskih rješenja.

11. OSTALI DOBICI

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Ukidanje rezerviranja (bilješka 33)	4.438	8.343	816	941
Dobici od prodaje obveznica, dionica i udjela u fondovima (bilješka 29)	-	33.863	-	87
Dobitak od promjene fer vrijednosti financijske imovine u računu dobiti i gubitka (bilješka 29)	97.015	29.848	78.650	9.172
Dobit od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme (bilješka 17)	6.598	3.096	371	2
Pozitivne tečajne razlike	58.997	28.255	9.183	2.080
	167.048	103.405	89.020	12.282

12. OSTALI GUBICI

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Gubici od prodaje obveznica, dionica i udjela u fondovima (bilješka 29)	8.048	-	-	-
Negativne tečajne razlike	38.553	43.624	7.142	1.696
	46.601	43.624	7.142	1.696

13. FINANCIJSKI PRIHODI – NETO

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Financijski prihodi				
Prihodi od kamata po danim depozitima /i/	41	4.287	8	4.247
Prihodi od kamata po danim kreditima	9.381	3.154	-	-
Prihodi od kamata po danim kreditima – povezana društva (bilješka 39)	-	-	7.017	9.313
Neto pozitivne tečajne razlike iz financijskih aktivnosti	-	-	138	-
	9.422	7.441	7.163	13.560
Financijski rashodi				
Trošak kamata po posudbama	(35.474)	(39.780)	-	-
Trošak kamata – povezana poduzeća (bilješka 39)	-	-	(5.324)	(2.059)
Trošak kamata iz ugovora o najmu	(6.767)	(5.688)	-	-
Neto negativne tečajne razlike iz financijskih aktivnosti	(443)	(832)	-	(2.772)
Ostali financijski rashodi	(752)	-	-	-
	(43.436)	(46.300)	(5.324)	(4.831)
	(34.014)	(38.859)	1.839	8.729

/i/ U poslovnom segmentu osiguranje kamate po danim depozitima, obveznicama i komercijalnim zapisima u iznosu od 178.611 tisuća kuna (2021.: 175.529 tisuća kuna) su dio poslovnih djelatnosti segmenta te su iskazane u sklopu ostalih prihoda (bilješka 6), dok u ostalim segmentima kratkoročni plasmani putem depozita nisu dio osnovne djelatnosti te su kamate po danim depozitima, obveznicama i komercijalnim zapisima ostalih segmenata iskazane kao dio financijskih prihoda.

Ukupan prihod od kamata iznosi 188.033 tisuća kuna (2021.: 182.970 tisuća kuna).

14. POREZ NA DOBIT

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Tekući porez na dobit	71.778	80.193	-	-
Dodatni porez na dobit	4.512	-	-	-
Odgođeni porezni trošak/(prihod) (bilješka 26)	7.301	(9.186)	90.234	(613)
	83.591	71.007	90.234	(613)

Porez na dobit Grupe prije oporezivanja razlikuje se od teoretskog iznosa koji bi se izračunao po ponderiranoj poreznoj stopi primjenjivoj na dobit društava koja se konsolidiraju kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Dobit prije oporezivanja	633.738	473.608	94.147	1.741
Porez na dobit po stopi poreza na dobit u pojedinoj državi	114.073	85.249	16.946	313
Efekt porezno nepriznatih troškova	51.638	66.879	19.631	3.077
Učinak neoporezivih prihoda	(52.753)	(65.571)	(23.343)	(4.007)
Učinak različitih poreznih stopa u drugim zemljama	(3.718)	4.220	-	-
Učinak neiskorištenih/iskorištenih prethodno priznatih/nepriznatih poreznih gubitaka	76.513	(27.323)	77.000	-
Učinak priznavanja državnih poticaja za ulaganja	(106.674)	-	-	-
Učinak dodatnog poreza na dobit	4.512	-	-	-
Učinak priznavanja poreznog gubitka za prijenos	-	7.553	-	-
Obračunati porez na dobit	83.591	71.007	90.234	(613)
Efektivna porezna stopa	13,19 %	14,99 %	95,84 %	(35,23 %)

Grupa je temeljem Zakona o poticanju ulaganja u 2018. godini dobila status korisnika potpore za ulaganje. Poticaji se moraju iskoristiti u razdoblju od 10 godina od godine početka ulaganja. Tijekom tog razdoblja Grupa također mora osigurati i zadovoljavanje drugih kriterija iz ovog propisa poput održavanja zadanog broja zaposlenika i sličnih mjera. Tijekom 2022. i 2021. godine svi kriteriji su zadovoljeni. Preostali neiskorišteni iznos poticaja u iznosu 147.970 tisuća kuna (2021.: 77.961 tisuća kuna) je iskazan kao odgođena porezna imovina (bilješka 26).

Matica i njena ovisna društva podliježu plaćanju poreza sukladno zakonima i propisima Republike Hrvatske, odnosno zemalja u kojima su registrirane.

Porezna uprava Republike Hrvatske je do sada izvršila porezni nadzor prijave poreza na dobit za nekoliko društava za razdoblje do 2017. godine. U skladu s propisima Republike Hrvatske, Porezna uprava može u bilo koje doba pregledati knjige i evidencije pojedinog društva u Grupi u razdoblju od 3 godine nakon isteka godine u kojoj je porezna obveza iskazana te može uvesti dodatne porezne obveze i kazne. Uprava pojedinih društava i Društva nije upoznata s okolnostima koje bi mogle dovesti do potencijalnih značajnih obveza u tom pogledu.

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

Od dana 22. prosinca 2022. godini u Republici Hrvatskoj na snazi je Zakon o dodatnom porezu na dobit (NN 151/22, 09/23) koji se utvrđuje i plaća zbog nepovoljnih gospodarskih okolnosti u Republici Hrvatskoj. Obveznici plaćanja poreza na dobit smatraju se oni subjekti koji ostvare u 2022. godini prihod veći od HRK 300 milijuna. Dodatni porez na dobit plaća se na utvrđenu poreznu osnovicu koju čini pozitivna razlika između oporezive dobiti poreznog razdoblja i prosječne oporezive dobiti ostvarenih u poreznim razdobljima 2021., 2020., 2019. i 2018. godine uvećane za 20 %. Dodatni porez na dobit plaća se na utvrđenu poreznu osnovicu po stopi od 33 %. S obzirom da je određeno ovisno društvo u 2022. godini ostvarilo prihode veće od HRK 300 milijuna kuna kao i što je ostvarilo 20% pozitivne razlike u odnosu na prethodno navedena porezna razdoblja, obveznik je plaćanja dodatnog poreza na dobit.

Ukupni nepriznati porezni gubici na razini Grupe iznosili su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
2022.	-	251
2023.	94.354	17.135
2024.	2.613	2.547
2025.	3.534	3.916
2026.	5.544	2.425
2027.	12.471	-
	118.516	26.274

Društvo je u svojim financijskim izvještajima iskazalo odgođenu poreznu imovinu na temelju poreznih gubitaka u iznosu od 51.786 tisuća kuna (2021.: 128.786 tisuća kuna), a Grupa u iznosu od 67.975 tisuća kuna (2021.: 156.913 tisuća kuna) budući da Društvo i Grupa očekuju da će porezni gubici biti iskorišteni u potpunosti prije roka u kojem istječu.

Grupa u svojim financijskim izvještajima nije iskazala odgođenu poreznu imovinu na temelju poreznih gubitaka u iznosu od 12.471 tisuće kuna (2021.: 2.425 tisuća kuna) budući da nije izvjesno da će porezni gubici biti iskorišteni od strane društava na koja se odnose u navedenim iznosima prije roka u kojem istječu.

15. ZARADA PO DIONICI

Osnovna zarada po dionici dobivena je dijeljenjem neto dobiti koja pripada dioničarima Matice s ponderiranim prosječnim brojem redovnih dionica, isključujući prosječan broj redovnih dionica kupljenih od strane Društva koje ih drži kao vlastite dionice. Osnovna zarada po dionici jednaka je razrijeđenoj budući da nema razrijeđenih dionica.

	Grupa	
	2022.	2021.
Neto dobit <i>(u tisućama kuna)</i>	417.890	296.050
Ponderirani prosječni broj dionica	15.703.146	15.726.975
Osnovna/razrijeđena zarada po dionici <i>(u kunama)</i>	26,61	18,82

16. DIVIDENDA PO DIONICI

Objavljene dividende u 2022. godini iznosile su 15,50 kuna po dionici (2021.: 12,50 kuna po dionici).

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Grupa

<i>(u tisućama kuna)</i>	Imovina s pravom uporabe						Ukupno
	Zemljište i zgrade	Postrojenja i oprema	Imovina u pripremi	Zemljišta i zgrade	Postrojenja i oprema	Pomorsko dobro/plaže	
Stanje na dan 31. prosinca 2021.							
Nabavna vrijednost	7.760.096	2.115.070	483.749	161.449	21.773	54.552	10.596.689
Akumulirana amortizacija	(3.064.800)	(1.354.099)	-	(44.689)	(9.104)	(8.470)	(4.481.162)
Neto knjigovodstvena vrijednost	4.695.296	760.971	483.749	116.760	12.669	46.082	6.115.527
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.							
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	4.695.296	760.971	483.749	116.760	12.669	46.082	6.115.527
Povećanje i prijenosi	122.096	149.945	156.311	30.484	936	-	459.772
Umanjenje vrijednosti	(3.193)	-	-	-	-	-	(3.193)
Otuđenja i otpisi	(10.800)	(3.235)	(2.978)	(1.670)	(91)	(95)	(18.869)
Amortizacija za godinu	(302.596)	(153.951)	-	(21.259)	(3.583)	(2.990)	(484.379)
Tečajne razlike	128	46	4	27	3	-	208
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	4.500.931	753.776	637.086	124.342	9.934	42.997	6.069.066
Stanje na dan 31. prosinca 2022.							
Nabavna vrijednost	7.805.922	2.212.174	637.086	189.812	22.115	54.441	10.921.550
Akumulirana amortizacija	(3.304.991)	(1.458.398)	-	(65.470)	(12.181)	(11.444)	(4.852.484)
Neto knjigovodstvena vrijednost	4.500.931	753.776	637.086	124.342	9.934	42.997	6.069.066

Na dan 31. prosinca 2022. godine nabavna vrijednost potpuno amortiziranih nekretnina, postrojenja i opreme u Grupi iznosila je je 1.101.324 tisuća kuna (2021.: 1.204.977 tisuća kuna).

Za osiguranje plaćanja po kreditima odobrenim od strane banaka i ostalih kreditora za nekoliko ovisnih društava upisane su hipoteke na imovinu i to na nekretninama, postrojenju i opremi u vrijednosti od 1.827.628 tisuća kuna (2021.: 1.925.648 tisuće kuna). U 2022. godini Grupa je priznala gubitak od umanjenja u iznosu od 3.193 tisuća kuna (2021.: 1.898 tisuće kuna) u pogledu zemljišta i zgrade vezane za segment osiguranja, sukladno novoj procjeni neovisnih procjenitelja.

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

Grupa

<i>(u tisućama kuna)</i>	Imovina s pravom uporabe						Ukupno
	Zemljište i zgrade	Postrojenja i oprema	Imovina u pripremi	Zemljišta i zgrade	Postrojenja i oprema	Pomorsko dobro/plaže	
Stanje na dan 31. prosinca 2020.							
Nabavna vrijednost	7.615.122	2.213.045	533.924	141.630	16.332	51.837	10.571.890
Akumulirana amortizacija	(2.785.618)	(1.377.880)	-	(29.190)	(5.867)	(5.508)	(4.204.063)
Neto knjigovodstvena vrijednost	4.829.504	835.165	533.924	112.440	10.465	46.329	6.367.827
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2021.							
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	4.829.504	835.165	533.924	112.440	10.465	46.329	6.367.827
Povećanje i prijenosi	104.500	89.143	(50.175)	23.363	5.648	2.808	175.287
Umanjenje vrijednosti	(1.898)	(4)	-	-	-	(60)	(1.962)
Otuđenja i otpisi	(8.971)	(5.110)	-	(3.104)	(66)	-	(17.251)
Amortizacija za godinu	(227.720)	(158.078)	-	(15.797)	(3.376)	(2.995)	(407.966)
Tečajne razlike	(119)	(145)	-	(142)	(2)	-	(408)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	4.695.296	760.971	483.749	116.760	12.669	46.082	6.115.527
Stanje na dan 31. prosinca 2021.							
Nabavna vrijednost	7.760.096	2.115.070	483.749	161.449	21.773	54.552	10.596.689
Akumulirana amortizacija	(3.064.800)	(1.354.099)	-	(44.689)	(9.104)	(8.470)	(4.481.162)
Neto knjigovodstvena vrijednost	4.695.296	760.971	483.749	116.760	12.669	46.082	6.115.527

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

Društvo

<i>(u tisućama kuna)</i>	Zemljište i zgrade	Postrojenja i oprema	Ostala materijalna imovina	Imovina u pripremi i predujmovi	Ukupno
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2021.					
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	105.943	2.558	4.038	429.450	541.989
Povećanje	4.917	1.255	-	10.959	17.131
Prijenos na ulaganja u nekretnine	-	-	-	(90.100)	(90.100)
Amortizacija za godinu	(1.815)	(1.242)	(134)	-	(3.191)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	109.045	2.571	3.904	350.309	465.829
Stanje na dan 31. prosinca 2021.					
Nabavna vrijednost	171.477	56.771	6.350	350.309	584.907
Akumulirana amortizacija	(62.432)	(54.200)	(2.446)	-	(119.078)
Neto knjigovodstvena vrijednost	109.045	2.571	3.904	350.309	465.829
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.					
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	109.045	2.571	3.904	350.309	465.829
Povećanje	60	2.291	-	5.409	7.760
Prijenos na ulaganja u nekretnine	(7.155)	-	-	-	(7.155)
Amortizacija za godinu	(2.925)	(1.169)	(110)	-	(4.204)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	99.025	3.693	3.794	355.718	462.230
Stanje na dan 31. prosinca 2022.					
Nabavna vrijednost	170.088	57.379	6.350	355.718	589.535
Akumulirana amortizacija	(71.063)	(53.686)	(2.556)	-	(127.305)
Neto knjigovodstvena vrijednost	99.025	3.693	3.794	355.718	462.230

Društvo nema zaloga na nekretninama, postrojenjima i opremi.

18. ULAGANJA U NEKRETNINE

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Stanje na dan 1. siječnja				
Nabavna vrijednost	1.498.359	1.301.264	391.936	301.835
Akumulirana amortizacija	(325.285)	(266.589)	(89.759)	(82.401)
Neto knjigovodstvena vrijednost	1.173.074	1.034.675	302.177	219.434
Povećanje - nabave	7.715	7.476	-	-
Prijenos s dugotrajne materijalne imovine	28.155	184.009	7.155	90.101
Otuđenja i otpisi	(14.467)	(9.532)	-	-
Stjecanje akvizicijom	-	16.170	-	-
Umanjenje vrijednosti	(805)	(23.612)	-	-
Amortizacija za godinu	(37.053)	(31.299)	(9.791)	(7.358)
Tečajne razlike	98	(83)	-	-
Ostalo	-	(4.730)	-	-
Neto knjigovodstvena vrijednost	1.156.717	1.173.074	299.541	302.177
Stanje na dan 31. prosinca				
Nabavna vrijednost	1.522.812	1.498.359	393.384	391.936
Akumulirana amortizacija	(366.095)	(325.285)	(93.843)	(89.759)
Neto knjigovodstvena vrijednost	1.156.717	1.173.074	299.541	302.177

Prihodi od najma priznati u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u 2022. godini iznosili su 14.187 tisuća kuna za Društvo i 146.635 tisuća kuna za Grupu (2021.: 13.168 tisuća kuna za Društvo i 129.885 tisuća kuna za Grupu).

Fer vrijednost ulaganja u nekretnine približna je knjigovodstvenoj vrijednosti na temelju interne procjene Društva. Nije obavljena procjena vrijednosti svih ulaganja u nekretnine.

19. BIOLOŠKA IMOVINA

Grupa:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Stanje matičnog jata na 1. siječnja	32.816	32.595
Gubici (mortalitet)	(1.832)	(2.516)
Promjena fer vrijednosti kao rezultat biološke transformacije	2.467	2.737
Prodaja	(18)	-
Stanje na dan 31. prosinca	33.433	32.816

Na dan 31. prosinca 2022. godine Grupa je imala procijenjenih 22.906 kilograma matičnog jata (31. prosinca 2021: 15.539 kilograma), a tijekom godine je prodano 230 kilograma (2021: - kilograma) ribe iz matičnog jata (kako ribe iz pripreme, tako i ribe iz mrijesta).

20. NEMATERIJALNA IMOVINA

GRUPA <i>(u tisućama kuna)</i>	Goodwill	Brand	Odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz neživotnih osiguranja	Vrijednost poslovanja životnih osiguranja	Prava iz potraživanja a koja proizlaze iz ugovora o osiguranju	Razgran ičeni troškovi pribave	Softver	Ostala nematerijaln a imovina	Ukupno
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.									
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	340.696	181.378	-	17.311	4.125	236.930	113.249	77.788	971.477
Povećanja	-	-	-	-	-	-	45.982	29.801	75.783
Amortizacija za godinu	-	(24.734)	-	(3.759)	(4.125)	-	(30.167)	(5.762)	(68.547)
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	(9.705)	(36.049)	(45.754)
Otuđenja, otpisi	-	-	-	-	-	(6.700)	-	-	(6.700)
Tečajne razlike	-	-	-	-	-	118	14	(26)	106
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	340.696	156.644	-	13.552	-	230.348	119.373	65.752	926.365
Stanje na dan 31. prosinca 2022.									
Nabavna vrijednost	343.743	371.000	91.000	70.000	99.000	230.348	351.754	141.219	1.698.064
Akumulirana amortizacija i umanje nje vrijednosti	(3.047)	(214.356)	(91.000)	(56.448)	(99.000)	-	(232.381)	(75.467)	(771.699)
Neto knjigovodstvena vrijednost	340.696	156.644	-	13.552	-	230.348	119.373	65.752	926.365

Ostala nematerijalna imovina odnosi se najvećim dijelom na nematerijalnu imovinu u pripremi i ostala prava.

Umanjenje vrijednosti nematerijalne imovine odnosi se na umanje
nje vrijednosti softvera i investicija u tijeku povezanim s uvođenjem novog softvera.

20. NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

GRUPA <i>(u tisućama kuna)</i>	Goodwill	Brand	Odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz neživotnih osiguranja	Vrijednost poslovanja životnih osiguranja	Prava iz potraživanja a koja proizlaze iz ugovora o osiguranju	Razgran ičeni troškovi pribave	Softver	Ostala nematerijaln a imovina	Ukupno
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2021.									
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	330.810	206.111	-	38.623	16.500	247.354	90.956	53.799	984.153
Povećanja	-	-	-	-	-	-	51.021	29.331	80.352
Amortizacija za godinu	-	(24.733)	-	(21.312)	(12.375)	-	(28.630)	(5.335)	(92.385)
Otuđenja, otpisi	-	-	-	-	-	(10.309)	(90)	(9)	(10.408)
Tečajne razlike	-	-	-	-	-	(115)	(8)	2	(121)
Ostalo	9.886	-	-	-	-	-	-	-	9.886
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	340.696	181.378	-	17.311	4.125	236.930	113.249	77.788	971.477
Stanje na dan 31. prosinca 2021.									
Nabavna vrijednost	343.743	371.000	91.000	70.000	99.000	236.930	317.454	149.096	1.678.223
Akumulirana amortizacija i umanjene vrijednosti	(3.047)	(189.622)	(91.000)	(52.689)	(94.875)	-	(204.205)	(71.308)	(706.746)
Neto knjigovodstvena vrijednost	340.696	181.378	-	17.311	4.125	236.930	113.249	77.788	971.477

Ostala nematerijalna imovina odnosi se najvećim dijelom na nematerijalnu imovinu u pripremi i ostala prava.

20. NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

Sljedeće kategorije nematerijalne imovine odnose se na pojedina sredstva koja proizlaze iz stjecanja segmenta osiguranja s preostalim korisnim vijekom trajanja na dan 31. prosinca 2022. godine kako slijedi: brand (8,5 godina), vrijednost poslova životnog osiguranja (13,5 godina), te prava iz potraživanja koja proizlaze iz ugovora o osiguranju (1,5 godina).

Goodwill se alokira na jedinice stvaranja novca Grupe (CGU), utvrđene prema poslovnim segmentima.

Sažetak alokacije goodwilla prema poslovnim segmentima nalazi se u nastavku:

Goodwill – sadašnja vrijednost (u tisućama kuna)	Osiguranje	Turizam	Ukupno
31. prosinca 2022.	207.296	133.400	340.696
31. prosinca 2021.	207.296	133.400	340.696

Nadoknadivi iznos jedinica stvaranja novca izračunat je na temelju vrijednosti u uporabi. Nakon izračuna vrijednosti u uporabi, nije identificirana potreba za provođenjem umanjenja.

Ovi izračuni koriste projekcije novčanih tokova prije poreza na temelju financijskih planova koje je odobrila Uprava i koji pokrivaju razdoblje od pet godina. Novčani tokovi nakon tog petogodišnjeg razdoblja ekstrapoliraju se korištenjem procijenjenih stopa rasta navedenih u nastavku. Stopa rasta nije viša od dugoročne prosječne stope rasta za industriju kojoj CGU djeluju.

Ključne pretpostavke korištene za izračun vrijednosti u uporabi su kako slijedi:

Osiguranje	2022.	2021.
Godišnji rast zaračunate bruto premije /i/	6,4 %*	5 %
Godišnji rast neto dobiti /ii/	2,5 %*	3,3 %
Diskontna stopa /iii/	9,8 %	8,4 %
Stopa preostalog rasta /iv/	2 %	2 %

*od 2023. osiguranje je pod utjecajem promjene računovodstvenog standarda

- i/ Planirani rast zaračunate bruto premije na bazi povijesnih rezultat i očekivanja uprave za budućnost
- ii/ Planirana rast neto dobiti na bazi povijesnih rezultat i očekivanja uprave za budućnost
- iii/ Diskontne stope prije poreza primijenjene na projekcije novčanih tokova koje odražavaju specifične rizike povezane s industrijom
- iv/ Očekivana stopa preostalog rasta je utvrđena na temelju povijesnih podataka i tržišne prognoze o rastu segmenta osiguranja u Hrvatskoj

Turizam	2022.	2021.
Bruto EBITDA marža /i/	Prosječno 35,2 %	Prosječno 36,0 %
Rast prihoda /ii/	8,0 %*	6,1 %*
Diskontna stopa /iii/	8,2 %	6,2 %
Stopa preostalog rasta /iv/	2 %	1,5 % – 2 %

*Nakon povratka na razinu poslovanja prije korona virusa u 2023. godini

- i/ Planirana bruto EBITDA marža na bazi povijesnih rezultata i očekivanja uprave za budućnost
- ii/ Ponderirana prosječna stopa rasta korištena za ekstrapoliranje novčanih tokova nakon planiranog razdoblja
- iii/ Diskontne stope prije poreza primijenjene na projekcije novčanih tokova koje odražavaju specifične rizike povezane s industrijom
- iv/ Očekivana stopa preostalog rasta je utvrđena na temelju povijesnih podataka i tržišne prognoze o rastu segmenta turizma u Hrvatskoj

20. NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

DRUŠTVO (u tisućama kuna)	2022.	2021.
Stanje na dan 1. siječnja		
Nabavna vrijednost	8.260	8.260
Akumulirana amortizacija	(5.859)	(5.774)
Neto knjigovodstvena vrijednost	2.401	2.486
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	2.401	2.486
Povećanje	511	-
Amortizacija za godinu	(40)	(85)
Neto knjigovodstvena vrijednost	2.872	2.401
Stanje na dan 31. prosinca		
Nabavna vrijednost	8.771	8.260
Akumulirana amortizacija	(5.899)	(5.859)
Neto knjigovodstvena vrijednost	2.872	2.401

21. ULAGANJA U OVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVATE

(u tisućama kuna)	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Ulaganja u ovisna društva	-	-	5.220.918	5.174.373
Ulaganja u pridružena društva	5.288	4.778	-	-
Ulaganja u zajedničke pothvate	79.488	79.634	-	-
	84.776	84.412	5.220.918	5.174.373

Grupa	Djelatnost	Država	31. prosinca 2022.		31. prosinca 2021.	
			Postotak vlasništva %	Iznos ulaganja tis. kn	Postotak vlasništva %	Iznos ulaganja tis. kn
Zajednički pothvati						
PBZ Croatia osiguranje d. d., Zagreb	Mirovinski fond	Hrvatska	50,0	77.418	50,0	77.914
Nacionalni biro za osiguranje Skopje	Osiguranje	Sjeverna Makedonija	-	2.070	-	1.720
				79.488		79.634
Pridružena društva						
STP Agroservis d. o. o., Virovitica	Tehničko testiranje i analiza	Hrvatska	37,0	5.288	37,0	4.778
				5.288		4.778

21. ULAGANJA U OVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVA TE (nastavak)

Zajednički pothvati:

Promjene na ulaganjima u zajedničke pothvate su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Stanje na dan 1. siječnja	79.634	78.502
Povećanje metodom udjela	-	1.132
Smanjenje metodom udjela	(146)	-
Stanje na dan 31. prosinca	79.488	79.634

Skraćene financijske informacije za zajedničke pothvate

U nastavku su dane skraćene financijske informacije za društvo PBZ Croatia osiguranje d. d. koje su iskazane primjenom metode udjela.

Skraćeni izvještaj o financijskom položaju

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Financijska imovina	123.207	104.872
Novac i novčani ekvivalenti	7.128	29.066
Ostala imovina	9.185	7.137
Ukupno imovina	139.520	141.075
Obveze	8.685	9.247
Kapital i rezerve	130.835	131.828
Ukupno kapital i obveze	139.520	141.075

Skraćeni izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Prihodi od upravljanja obveznim mirovinskim fondovima	69.866	69.838
Rashodi od upravljanja obveznim mirovinskim fondovima	(25.397)	(26.011)
Ostali prihodi poslovanja	834	121
Ostali rashodi poslovanja	(20.371)	(18.033)
Financijski prihodi	250	273
Financijski rashodi	(769)	(100)
Dobit prije poreza	24.413	26.088
Porez na dobit	(4.406)	(4.699)
Dobit za godinu	20.007	21.389
Udjel u dobiti zajedničkog pothvata @ 50 %	10.004	10.695

U Ostalim rashodima od poslovanja uključena je amortizacija u iznosu od 713 tisuća kuna (2021.: 373 tisuća kuna).

21. ULAGANJA U OVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVALE (nastavak)

Usklađenje prikazanih skraćenih financijskih informacija s knjigovodstvenom vrijednošću udjela u zajedničkom pothvatu.

Skraćene financijske informacije

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Početna neto imovina na dan 1. siječnja /i/	155.829	154.240
Dobit za razdoblje	20.007	21.389
Dividende	(21.000)	(19.800)
Zaključna neto imovina	154.836	155.829
Udjel u zajedničkom pothvatu (50 %)	77.418	77.914
Knjigovodstvena vrijednost	77.418	77.914

i/ Početna stanja uključuju 24 milijuna kuna koja se odnose na razliku fer vrijednosti neto imovine društva u trenutku stjecanja (50 % se odnosi na udjel Grupe) od strane Adris grupe d. d. u 2014. godini.

Pridružena društva:

Promjene na ulaganjima u pridružena društva su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Stanje na dan 1. siječnja	4.778	10.091
Kupnja udjela /i/	-	(5.688)
Udio u dobiti pridruženih društava	510	375
Stanje na dan 31. prosinca	5.288	4.778

i/ Tijekom 2021. godine Grupa je stekla preostalih 50,24 % udjela u društvu Strmec projekt d. o. o., Samobor kako bi postala 100 % vlasnik društva Strmec projekt d. o. o., Samobor.

21. ULAGANJA U OVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVALE (nastavak)

Ovisna društva:

Sva ovisna društva koja su uključena u konsolidaciju navedena su u bilješci 1 u ovim financijskim izvještajima. Udio glasačkih prava matice u kapitalu ovisnih društava ne razlikuje se od udjela u vlasništvu nad dionicama ovisnih društava.

(u tisućama kuna)	31.prosinca 2022.		31.prosinca 2021.	
	Udio u vlasništvu	Iznos	Udio u vlasništvu	Iznos
Ulaganja u ovisna društva – 100 % vlasništvo				
Abilia d. o. o., Rovinj, Hrvatska	100 %	124.000	100 %	124.000
Cromaris d. d., Zadar, Hrvatska	100 %	512.456	100 %	512.456
Expertus d. o. o., Zagreb, Hrvatska /i/	-	-	100 %	1.002.140
HUP-Zagreb d. d., Zagreb, Hrvatska /i/	100 %	1.711.671	-	-
		2.348.127		1.638.596
Ulaganja u ovisna društva – većinski interes				
Maistra d. d., Rovinj, Hrvatska	92,26 %	744.160	91,80 %	728.822
Croatia Osiguranje d. d., Zagreb, Hrvatska	66,96 %	2.128.631	66,91 %	2.127.351
HUP-Zagreb d. d., Zagreb, Hrvatska /i/	-	-	40,70 %	679.604
		2.872.791		3.535.777
Ukupno ulaganja u ovisna društva		5.220.918		5.174.373

Promjene na ulaganjima u ovisna društva bile su kako slijedi:

(u tisućama kuna)	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Stanje 1. siječnja	5.174.373	5.142.894
Pripajanje /i/	29.927	-
Povećanje /ii/	16.618	31.479
Stanje 31. prosinca	5.220.918	5.174.373

i/ Tijekom 2022. godine Društvu je pripojeno društvo Expertus d. o. o., Zagreb. Pripajanjem je Društvo postalo direktni 100% vlasnik društva HUP-Zagreb d. d., Zagreb

ii/ Tijekom 2022. godine Društvo je steklo ukupno 0,05 % udjela u društvu Croatia Osiguranje d. d., Zagreb, te 0,46 % udjela u društvu MAISTRA d. d., Rovinj. Tijekom 2021. godine Društvo je steklo ukupno 0,52 % udjela u društvu Croatia Osiguranje d. d., Zagreb, te 0,52 % udjela u društvu MAISTRA d. d., Rovinj.

Ukupni nekontrolirajući interesi za 2022. godinu iznose 1.668.804 tisuća kuna (31. prosinca 2021.: 1.735.894 tisuća kuna), od čega se iznos od 1.460.076 tisuće kuna odnosi na nekontrolirajuće interese u ovisnom društvu Croatia osiguranje d. d. (31. prosinca 2021.: od 1.531.106 tisuće kuna), iznos od 208.728 tisuća kuna na Maistra d. d. (31. prosinca 2021.: 166.716 tisuća kuna), dok se preostali iznos odnosi na ostala ovisna društva.

21. ULAGANJA U OVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVA TE (nastavak)

U nastavku su prikazane financijske informacije za svako ovisno društvo u kojem postoji nekontrolirajući interes koji je značajan za Gruppu:

Sažeta bilanca (u tisućama kuna)	Croatia osiguranje d. d.		Maistra d. d.	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Kratkotrajna imovina	3.374.869	2.976.207	473.106	321.514
Kratkoročne obveze	(3.790.881)	(3.631.990)	(600.375)	(331.770)
Ukupno neto kratkotrajna imovina	(416.012)	(655.783)	(127.269)	(10.256)
Dugotrajna imovina	10.155.782	10.859.782	3.302.666	3.277.884
Dugoročne obveze	(5.490.612)	(5.742.313)	(825.609)	(1.207.430)
Ukupno neto dugoročna imovina	4.665.170	5.117.469	2.477.057	2.070.454
Neto imovina ukupno	4.249.158	4.461.686	2.349.788	2.060.198

Sažeti račun dobiti i gubitka (u tisućama kuna)	Croatia osiguranje d. d.		Maistra d. d.	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Prihodi	4.041.618	3.830.288	1.574.505	1.227.806
Dobit prije poreza	408.952	394.907	228.863	193.291
Porez na dobit	(62.751)	(67.647)	60.727	(25.698)
Ukupno sveobuhvatna dobit	346.201	327.260	289.590	167.593
Ukupno sveobuhvatna dobit koja pripada nekontrolirajućim interesima	114.385	108.290	22.414	55.457

Sažeti novčani tokovi (u tisućama kuna)	Croatia osiguranje d. d.		Maistra d. d.	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti	111.248	327.772	529.451	510.248
Novčani tokovi iz ulagačkih aktivnosti	204.863	(168.406)	(316.657)	(149.215)
Novčani tokovi iz financijskih aktivnosti	(35.212)	(31.526)	(197.597)	(118.391)

Dodatne informacije (u tisućama kuna)	Croatia osiguranje d. d.		Maistra d. d.	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Dividende plaćene nekontrolirajućem interesu	248	135	-	-

22. DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU

Struktura dužničkih vrijednosnih papira po amortiziranom trošku Grupe prikazana je u sljedećoj tabeli:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Državne obveznice	2.223.528	2.347.080
Korporativne obveznice	64.082	63.789
	2.287.610	2.410.869

Kretanje bruto iznosa i rezerviranja za kreditne gubitke obveznica koje se vode po amortiziranom trošku:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Rezerviranje za kreditne gubitke				Bruto iznos			
	Faza 1 12- mjesečni i ECL	Faza 2 ECL za razdoblje trajanja	Faza 3 ECL za razdoblje trajanja	Ukupno	Faza 1 12- mjesečni ECL	Faza 2 ECL za razdoblje trajanja	Faza 3 ECL za razdoblje trajanja	Ukupno
Početno stanje na 1.1.2021.	(4.356)	-	(7.500)	(11.856)	2.183.810	-	7.500	2.191.310
<i>Kretanja s utjecajem na kreditne gubitke:</i>								
Povećanje ili kupnja	(638)	-	-	(638)	324.236	-	-	324.236
Smanjenja	193	-	-	193	(79.354)	-	-	(79.354)
Promjena pretpostavki u modelu mjerenja ECL-a	293	-	-	293	-	-	-	-
Amortizacija premije/diskonta	-	-	-	-	(10.496)	-	-	(10.496)
Ostala kretanja	-	-	-	-	881	-	-	881
<i>Kretanja koja nemaju utjecaja na rezervaciju za kreditne gubitke</i>								
Tečajne razlike i ostala kretanja	-	-	-	-	(3.882)	-	-	(3.882)
Stanje na 31.12.2021.	(4.508)	-	(7.500)	(12.008)	2.415.195	-	7.500	2.422.695
Početno stanje na 1.1.2022.	(4.508)	-	(7.500)	(12.008)	2.415.195	-	7.500	2.422.695
<i>Kretanja s utjecajem na kreditne gubitke:</i>								
Povećanje ili kupnja	(4.182)	-	-	(4.182)	199.312	-	-	199.312
Smanjenja	4.156	-	-	4.156	(310.942)	-	-	(310.942)
Promjena pretpostavki u modelu mjerenja ECL-a	(20)	-	-	(20)	-	-	-	-
Amortizacija premije/diskonta	-	-	-	-	(9.035)	-	-	(9.035)
Ostala kretanja	-	-	-	-	(6.174)	-	-	(6.174)
<i>Kretanja koja nemaju utjecaja na rezervaciju za kreditne gubitke</i>								
Tečajne razlike i ostala kretanja	-	-	-	-	3.807	-	-	3.807
Stanje na 31.12.2022.	(4.554)	-	(7.500)	(12.054)	2.292.163	-	7.500	2.299.663

Pregled valutne strukture ulaganja:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
HRK	692.139	1.285.613
EUR	1.561.837	1.105.391
Ostale valute	33.634	19.865
	2.287.610	2.410.869

23. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

Grupa i Društvo iskazuju niže navedena ulaganja kao financijsku imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit budući da se ista drže u strateške svrhe umjesto sa svrhom ostvarivanja naknadne dobiti prodajom i ne postoje planovi da se ista proda u kraćem ili srednjem roku.

Pregled financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
<i>Vlasnički vrijednosni papiri</i>	540.112	686.564	141.465	175.794
<i>Dužnički vrijednosni papiri</i>	4.304.551	4.522.631	-	-
	4.844.663	5.209.195	141.465	175.794
Tekuće dospijeće	(534.709)	(296.456)	-	-
Dugoročni dio	4.309.954	4.912.739	141.465	175.794

Vlasnički vrijednosni papiri

	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Dionice, udjeli i drugi vrijednosni papiri	539.112	684.908	141.465	175.794
Investicijski fondovi	1.000	1.656	-	-
	540.112	686.564	141.465	175.794
Tekuće dospijeće	-	(11)	-	-
Dugoročni dio	540.112	686.553	141.465	175.794

Dužnički vrijednosni papiri

	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Obveznice	4.304.551	4.522.631	-	-
	4.304.551	4.522.631	-	-
Tekuće dospijeće	(534.709)	(296.445)	-	-
Dugoročni dio	3.769.842	4.226.186	-	-

23. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT (nastavak)

Kretanje bruto iznosa i rezerviranja za kreditne gubitke obveznica koje se vode po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (MSFI 9):

	Rezerviranja za kreditne gubitke			Bruto iznos		
	Faza 1 12- mesečni ECL	POCI ECL za razdoblje trajanja	Ukupno	Faza 1 12- mesečni ECL	POCI ECL za razdoblje trajanja	Ukupno
<i>(u tisućama kuna)</i>						
Početno stanje na 1.1.2021.	(9.089)	-	(9.089)	4.401.824	2.140	4.403.964
<i>Kretanja s utjecajem na kreditne gubitke:</i>						
Povećanje ili kupnja	(1.479)	-	(1.479)	1.093.754	-	1.093.754
Smanjenja	994	-	994	(853.007)	(228)	(853.235)
Promjena pretpostavki u modelu mjerenja ECL-a	667	-	667	-	-	-
Amortizacija premije/diskonta	-	-	-	(26.545)	102	(26.443)
Ostala kretanja	-	-	-	1.459	(18)	1.441
<i>Kretanja koja nemaju utjecaja na rezervaciju za kreditne gubitke</i>						
Promjena u fer vrijednosti priznata u Ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	-	-	-	(84.431)	-	(84.431)
Tečajne razlike i ostala kretanja	-	-	-	(3.228)	(104)	(3.332)
Stanje na 31.12.2021.	(8.907)	-	(8.907)	4.529.826	1.892	4.531.718
Početno stanje na 1.1.2022.	(8.907)	-	(8.907)	4.529.826	1.892	4.531.718
<i>Kretanja s utjecajem na kreditne gubitke:</i>						
Povećanje ili kupnja	(6.542)	-	(6.542)	1.176.021	-	1.176.021
Smanjenja	6.119	-	6.119	(833.061)	(171)	(833.232)
Promjena pretpostavki u modelu mjerenja ECL-a	(66)	-	(66)	-	-	-
Amortizacija premije/diskonta	-	-	-	(22.244)	45	(22.199)
Ostala kretanja	-	-	-	212	(8)	204
<i>Kretanja koja nemaju utjecaja na rezervaciju za kreditne gubitke</i>						
Promjena u fer vrijednosti priznata u Ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	-	-	-	(558.777)	-	(558.777)
Tečajne razlike i ostala kretanja	-	-	-	20.188	25	20.213
Stanje na 31.12.2022.	(9.396)	-	(9.396)	4.312.165	1.783	4.313.948

Pregled valutne strukture ulaganja:

	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
HRK	975.946	1.389.720	-	-
EUR	3.517.727	3.410.984	141.465	175.794
USD	34.308	71.981	-	-
Ostale valute	316.682	336.510	-	-
	4.844.663	5.209.195	141.465	175.794

24. a. FINANCIJSKI INSTRUMENTI PO KATEGORIJAMA

Računovodstvene politike za financijske instrumente primijenjene su na sljedeće stavke:

Za potrebe mjerenja, MSFI 9, Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje klasificira financijsku imovinu u sljedeće kategorije: a) financijska imovina po amortiziranom trošku; b) financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit; c) financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

GRUPA <i>(u tisućama kuna)</i>	Financijska imovina po amortiziranom trošku	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	Ukupno
31. prosinca 2022.				
Imovina				
Potraživanja od kupaca	869.262	-	-	869.262
Potraživanja po danim kreditima	169.553	-	-	169.553
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	-	-	1.285.942	1.285.942
Ostala financijska imovina	2.287.610	4.844.663	-	7.132.273
Potraživanja po osnovu prava na regres	115.247	-	-	115.247
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	413.556	-	-	413.556
Depoziti	485.917	-	-	485.917
Novac i novčani ekvivalenti	2.059.122	-	-	2.059.122
	6.400.267	4.844.663	1.285.942	12.530.872
31. prosinca 2021.				
Imovina				
Potraživanja od kupaca	704.557	-	-	704.557
Potraživanja po danim kreditima	204.518	-	-	204.518
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	-	-	1.361.370	1.361.370
Ostala financijska imovina	2.410.869	5.209.195	-	7.620.064
Potraživanja po osnovu prava na regres	120.737	-	-	120.737
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	349.119	-	-	349.119
Depoziti	518.130	-	-	518.130
Novac i novčani ekvivalenti	1.881.807	-	-	1.881.807
	6.189.737	5.209.195	1.361.370	12.760.302

24. a. FINANCIJSKI INSTRUMENTI PO KATEGORIJAMA (nastavak)

DRUŠTVO <i>(u tisućama kuna)</i>	Financijska imovina po amortizirano m trošku	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG	Ukupno
31. prosinca 2022.				
Imovina				
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja /i/	7.900	-	-	7.900
Potraživanja po danim kreditima	200.959	-	-	200.959
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	-	-	218.730	218.730
Ostala financijska imovina	-	141.465	-	141.465
Novac i novčani depoziti	659.875	-	-	659.875
	868.734	141.465	218.730	1.228.929
31. prosinca 2021.				
Imovina				
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja /i/	4.730	-	-	4.730
Potraživanja po danim kreditima	316.379	-	-	316.379
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	-	-	140.080	140.080
Ostala financijska imovina	-	175.794	-	175.794
Novac i novčani depoziti	775.984	-	-	775.984
	1.097.093	175.794	140.080	1.412.967

i/ Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja ne uključuju potraživanja za poreze, potraživanja od zaposlenih te potraživanja za dane predujmove.

Stanje financijskih obveza Grupe i Društva su:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Obveze:				
Posudbe	1.881.001	1.936.532	231.620	187.105
Ostale financijske obveze	87.662	93.002	5.688	2.835
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze /i/	422.551	369.725	25.667	32.374
	2.391.214	2.399.259	262.975	222.314

i/ Obveze prema dobavljačima i ostale obveze ne uključuju obveze za poreze, obveze prema zaposlenicima, poreze i doprinose i predujmove.

24. b. KREDITNA SPOSOBNOST FINANCIJSKE IMOVINE

Analiza imovine Grupe na 31. prosinca 2022. po kategorijama prema procjenama agencije Standard&Poor's (S&P).

<i>(u tisućama kuna)</i>	Ocjena 2022. S&P	Faza 1 12 – mjesečni ECL	Faza 2 ECL za razdoblje trajanja	Faza 3 ECL za razdoblje trajanja	Kupljena ili nastala imovina umanjena za kreditne gubitke	Ukupno
Financijska imovina po amortiziranom trošku						
<i>Dužnički vrijednosni papiri</i>						
Ministarstvo financija RH	BBB+	2.142.267	-	-	-	2.142.267
Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)	BB-	60.182	-	-	-	60.182
Korporacije s ocjenom neke druge agencije	-	44.018	-	-	-	44.018
Bez ocjene	-	45.701	-	7.500	-	53.201
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		2.292.168	-	7.500	-	2.299.668
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(4.558)	-	(7.500)	-	(12.058)
Neto knjigovodstvena vrijednost		2.287.610	-	-	-	2.287.610
<i>Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja</i>						
Bez ocjene	-	1.053.003	2.327	112.212	124.350	1.291.892
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		1.053.003	2.327	112.212	124.350	1.291.892
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(155.317)	(119)	(97.641)	-	(253.077)
Neto knjigovodstvena vrijednost		897.686	2.208	14.571	124.350	1.038.815
<i>Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama</i>						
Reosiguratelji s ocjenom	A	35.872	-	-	-	35.872
	A-	19.839	-	-	-	19.839
	A+	168.873	-	-	-	168.873
	AA	3.720	-	-	-	3.720
	AA-	120.151	-	-	-	120.151
	AA+	7.223	-	-	-	7.223
Reosiguratelji s rejtingom neke druge agencije		23.001	-	-	-	23.001
Bez ocjene		34.877	-	-	-	34.877
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		413.556	-	-	-	413.556
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		-	-	-	-	-
Neto knjigovodstvena vrijednost		413.556	-	-	-	413.556

24. b. KREDITNA SPOSOBNOST FINANCIJSKE IMOVINE (nastavak)

<i>(u tisućama kuna)</i>	Ocjena 2022. S&P	Faza 1 12 – mjesečni ECL	Faza 2 ECL za razdoblje trajanja	Faza 3 ECL za razdoblje trajanja	Kupljena ili nastala imovina umanjena za kreditne gubitke	Ukupno
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit						
Ministarstvo financija RH	BBB+	3.101.403	-	-	-	3.101.403
Ministarstvo financija Sjeverne Makedonije		330.560	-	-	-	330.560
Ministarstvo financija Slovenije	AA-	33.888	-	-	-	33.888
Ministarstvo financija Srbije		239.990	-	-	-	239.990
Ministarstvo financija Rumunjske		129.677	-	-	-	129.677
Ministarstvo financija Bugarske	BBB	18.696	-	-	-	18.696
Korporacije s ocjenom	B	10.328	-	-	-	10.328
Korporacije s ocjenom	BBB-	136.146	-	-	-	136.146
Korporacije s ocjenom	BBB	13.817	-	-	-	13.817
Korporacije s ocjenom	A-	18.683	-	-	-	18.683
Korporacije s ocjenom	A	9.040	-	-	-	9.040
Korporacije koje imaju ocjenu drugih agencija	-	235.032	-	-	-	235.032
Bez ocjene	-	34.905	-	-	1.781	36.686
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		4.312.165	-	-	1.781	4.313.946
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(9.395)	-	-	-	(9.395)
Neto knjigovodstvena vrijednost		4.302.770	-	-	1.781	4.304.551

24. b. KREDITNA SPOSOBNOST FINANCIJSKE IMOVINE (nastavak)

Analiza imovine Grupe na 31. prosinca 2021. po kategorijama prema procjenama agencije Standard&Poor's (S&P).

<i>(u tisućama kuna)</i>	Ocjena 2021. S&P	Faza 1 12 – mjesečni ECL	Faza 2 ECL za razdoblje trajanja	Faza 3 ECL za razdoblje trajanja	Kupljena ili nastala imovina umanjena za kreditne gubitke	Ukupno
Financijska imovina po amortiziranom trošku						
<i>Dužnički vrijednosni papiri</i>						
Ministarstvo financija RH	BBB-	2.275.589	-	-	-	2.275.589
Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)	BB-	60.232	-	-	-	60.232
Korporacije s ocjenom neke druge agencije	-	43.977	-	-	-	43.977
Bez ocjene	-	35.579	-	7.500	-	43.079
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		2.415.377	-	7.500	-	2.422.877
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(4.508)	-	(7.500)	-	(12.008)
Neto knjigovodstvena vrijednost		2.410.869	-	-		2.410.869
<i>Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja</i>						
Bez ocjene	-	923.173	2.871	130.973	145.352	1.202.369
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		923.173	2.871	130.973	145.352	1.202.369
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(182.880)	(274)	(110.140)	-	(293.294)
Neto knjigovodstvena vrijednost		740.293	2.597	20.833	145.352	909.075
<i>Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama</i>						
Reosiguratelji s ocjenom	A	23.700	-	-	-	23.700
	A-	19.237	-	-	-	19.237
	A+	109.696	-	-	-	109.696
	AA	7.081	-	-	-	7.081
	AA-	135.682	-	-	-	135.682
	AA+	8.634	-	-	-	8.634
Reosiguratelji s rejtingom neke druge agencije		19.853	-	-	-	19.853
Bez ocjene		25.236	-	-	-	25.236
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		349.119	-	-	-	349.119
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		-	-	-	-	-
Neto knjigovodstvena vrijednost		349.119	-	-	-	349.119

24. b. KREDITNA SPOSOBNOST FINACIJSKE IMOVINE (nastavak)

<i>(u tisućama kuna)</i>	Ocjena 2021. S&P	Faza 1 12 – mjesečni ECL	Faza 2 ECL za razdoblje trajanja	Faza 3 ECL za razdoblje trajanja	Kupljena ili nastala imovina umanjena za kreditne gubitke	Ukupno
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit						
Ministarstvo financija RH	BBB-	3.252.695	-	-	-	3.252.695
Ministarstvo financija Sjeverne Makedonije	BB-	381.646	-	-	-	381.646
Ministarstvo financija Srbije	BB+	246.480	-	-	-	246.480
Ministarstvo financija Rumunjske	BBB-	126.784	-	-	-	126.784
Korporacije s ocjenom	B-	10.395	-	-	-	10.395
Korporacije s ocjenom	BBB-	157.277	-	-	-	157.277
Korporacije s ocjenom	A-	25.127	-	-	-	25.127
Korporacije koje imaju ocjenu drugih agencija	-	288.762	-	-	-	288.762
Bez ocjene	-	40.661	-	-	1.891	42.552
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		4.529.827	-	-	1.891	4.531.718
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(8.907)	-	-	-	(8.907)
Neto knjigovodstvena vrijednost		4.520.920	-	-	1.891	4.522.811

24. b. KREDITNA SPOSOBNOST FINANCIJSKE IMOVINE (nastavak)

Kreditna sposobnost nedospjele financijske imovine procjenjuje se na temelju povijesnih podataka.

U skupinu ključnih kupaca spadaju kupci ovisno o segmentu poslovanja. U segmentu turizma riječ je o turističkim agencijama, u segmentu zdrave hrane o trgovačkim lancima, dok se u segmentu osiguranja kreditna kvaliteta nedospjelih i neispravljenih potraživanja procjenjuje na temelju kreditnog ratinga, pri čemu visoka kvaliteta podrazumijeva potraživanja od društava koja imaju visoki vanjski kreditni rating te je mogućnost da potraživanja postanu nenaplativa izrazito niska.

Potraživanja od kupaca – nedospjela i neispravljena.

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
Turizam		
Kupci koji plaćaju u roku	14.850	6.819
Stari kupci koji plaćaju sa zakašnjenjem	709	408
	15.559	7.227
Zdrava hrana		
Kupci koji plaćaju u roku	58.486	61.078
Ostali kupci	26.690	24.947
	85.176	86.025
Osiguranje		
Visoka kvaliteta	-	-
Standardna kvaliteta	515.953	447.236
	515.953	447.236
Ukupno nedospjela i neispravljena potraživanja od kupaca	616.688	540.488

25. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVANJA I OSTALA POTRAŽIVANJA

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Potraživanja od kupaca:				
Povezana društva (bilješka 39)	-	-	3.001	2.281
Potraživanja od kupaca u zemlji	446.614	460.859	8.117	8.015
Potraživanja od kupaca u inozemstvu	131.865	137.228	48	12
Potraživanja od izvoznika	8	8	-	-
Nefakturirana potraživanja	444.515	286.605	-	-
	1.023.002	884.700	11.166	10.308
<i>Rezerviranje za kreditne gubitke</i>	<i>(153.740)</i>	<i>(180.143)</i>	<i>(6.909)</i>	<i>(6.909)</i>
Potraživanja od kupaca – neto	869.262	704.557	4.257	3.399
Dani krediti:				
Dani krediti povezanim društvima (bilješka 39)	-	-	202.393	318.348
Dani krediti nepovezanim društvima	279.568	317.670	414	415
	279.568	317.670	202.807	318.763
<i>Rezerviranje za kreditne gubitke</i>	<i>(110.015)</i>	<i>(113.152)</i>	<i>(1.848)</i>	<i>(2.384)</i>
Kreditni – neto	169.553	204.518	200.959	316.379
Potraživanja po osnovu prava na regres:				
Potraživanja po osnovu prava na regres	184.211	191.316	-	-
	184.211	191.316	-	-
<i>Rezerviranje za kreditne gubitke</i>	<i>(68.964)</i>	<i>(70.579)</i>	-	-
Potraživanja po osnovu prava na regres – neto	115.247	120.737	-	-
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	413.556	349.119	-	-
Ukupno financijska imovina	1.567.618	1.378.931	205.216	319.778
Potraživanja za poticaje	-	88	-	-
Potraživanja za poreze	22.078	14.966	-	-
Dani depoziti i jamčevine za nagodbe i dražbe	1.608	1.608	1.608	1.608
Ostala potraživanja	308.329	358.413	6.778	9.116
Ukupno nefinancijska imovina	332.015	375.075	8.386	10.724
	1.899.633	1.754.006	213.602	330.502
<i>Umanjeno za dugoročni dio</i>	<i>(300.058)</i>	<i>(283.223)</i>	<i>(643)</i>	<i>(216.237)</i>
Kratkoročni dio	1.599.575	1.470.783	212.959	114.265

Dugoročni dio:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Potraživanja od kupaca	552	552	552	552
Dani krediti povezanim društvima (bilješka 39)	-	-	-	215.594
Potraživanja za dane dugoročne zajmove	107.379	133.864	-	-
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	190.680	146.426	-	-
Ostala dugoročna potraživanja	1.447	2.381	91	91
	300.058	283.223	643	216.237

Kreditni povezanim društvima odobreni su u kunama uz kamatu od 2,68 % godišnje (2021.: 3 % godišnje). Kreditni su osigurani mjenicama.

25. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVANJA I OSTALA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Grupa sukladno MSFI-u 9 primjenjuje pojednostavljeni pristup mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka, koji koristi rezerviranje za očekivani gubitak tijekom cijelog životnog vijeka za sva potraživanja od kupaca.

Na toj osnovi, rezerviranje za potraživanja od kupaca Grupe je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Nedospjela potraživanja	0 - 90	90 - 180	> 180	Ukupno
31. prosinca 2022.					
Bruto iznos potraživanja od kupaca	586.021	226.693	54.369	155.919	1.023.002
Rezerviranje za kreditne gubitke	-	(461)	(694)	(152.585)	(153.740)
Neto iznos potraživanja od kupaca	586.021	226.232	53.675	3.334	869.262
31. prosinca 2021.					
Bruto iznos potraživanja od kupaca	514.346	145.711	39.538	185.105	884.700
Rezerviranje za kreditne gubitke	-	-	-	(180.143)	(180.143)
Neto iznos potraživanja od kupaca	514.346	145.711	39.538	4.962	704.557

Promjene rezerviranja za kreditne gubitke na potraživanjima od kupaca Grupe su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
Stanje 1.siječnja	180.143	227.728
Promjene u procjenama i pretpostavkama	(2.141)	(19.097)
Prestanak priznavanja financijske imovine tijekom godine	(24.592)	(28.414)
Tečajne razlike	330	(74)
Stanje 31. prosinca	153.740	180.143

Promjene rezerviranja za kreditne gubitke na danim kreditima Grupe i Društva su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Stanje 1.siječnja	113.152	138.694	2.384	1.636
Promjene u procjenama i pretpostavkama	1.663	(19.135)	(536)	748
Prestanak priznavanja financijske imovine tijekom godine	(4.800)	(6.407)	-	-
Stanje 31. prosinca	110.015	113.152	1.848	2.384

25. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVANJA I OSTALA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Rokovi dospijeca odobrenih zajmova prikazani su, kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Do jedne godine	186	606	200.959	100.785
Od jedne do dvije godine	61.715	76.099	-	215.594
Od dvije do pet godina	89.114	104.370	-	-
Preko pet godina	18.538	23.443	-	-
	169.553	204.518	200.959	316.379

Knjigovodstvena vrijednost dugoročnih potraživanja približno je jednaka njihovoj fer vrijednosti budući da se ugovorene kamatne stope bitno ne razlikuju od tekućih tržišnih stopa.

Efektivne kamatne stope na kratkoročna i dugoročna potraživanja na dan bilance su kako slijedi:

Grupa		Društvo	
31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
0 % - 6,1 %	0 % - 5,5 %	0 % - 2,68 %	0 % - 3 %

Na dan 31. prosinca, potraživanja od kupaca Grupe i Društva koja su dospjela, ali nisu ispravljena, su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Do jednog mjeseca	174.555	77.419	244	34
Jedan do dva mjeseca	31.451	22.387	8	27
Dva do tri mjeseca	19.232	23.929	11	14
Više od tri mjeseca	58.111	42.635	716	476
	283.349	166.370	979	551

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja Grupe i Društva po valutama je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
EUR	343.545	322.583	8	2
HRK	1.409.779	1.258.152	213.594	330.500
RSD	38.601	34.232	-	-
USD	28.671	59.321	-	-
BAM	48.413	54.019	-	-
MKD	29.882	25.585	-	-
Ostale valute	742	114	-	-
	1.899.633	1.754.006	213.602	330.502

Knjigovodstvena vrijednost kratkoročnih potraživanja približno je jednaka njihovoj fer vrijednosti zbog kratkih rokova dospijeca.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku na dan izvještaja je knjigovodstvena vrijednost svake stavke navedenih potraživanja. Društvo nema instrumente osiguranje naplate potraživanja.

26. ODGOĐENI POREZI*Rekapitulacija odgođenih poreza*

	Grupa				Društvo			
	31. prosinca 2022. Odgođ. porezn. imovina	31. prosinca 2022. Odgođ. porezn. obveza	31. prosinca 2021. Odgođ. porezn. imovina	31. prosinca 2021. Odgođ. porezn. obveza	31. prosinca 2022. Odgođ. porezn. imovina	31. prosinca 2022. Odgođ. porezn. obveza	31. prosinca 2021. Odgođ. porezn. imovina	31. prosinca 2021. Odgođ. porezn. obveza
<i>(u tisućama kuna)</i>								
Bruto stanje	349.732	219.214	373.259	358.147	58.099	16.635	148.315	22.814
Netiranje odgođene porezne imovine i odgođene porezne obveze	(57.290)	(57.290)	(115.443)	(115.443)	(16.635)	(16.635)	(22.814)	(22.814)
Neto stanje	292.442	161.924	257.816	242.704	41.464	-	125.501	-

*Društvo:**Odgođena porezna imovina*

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Odgođena porezna imovina koja će biti realizirana u razdoblju do 12 mjeseci	52.443	513
Odgođena porezna imovina koje će biti realizirana u razdoblju dužem od 12 mjeseci	5.656	147.802
	58.099	148.315

Promjene na odgođenoj poreznoj imovini tijekom godine su bile kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.				2021.			
	Rezervi ranja	Porezni gubitak	Gubici od umanjnja vrijednosti	Ukupno	Rezervi ranja	Porezni gubitak	Gubici od umanjnja vrijednosti	Ukupno
Stanje 1. siječnja	1.024	128.786	18.505	148.315	612	128.786	18.304	147.702
Na teret izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti	1.176	(77.000)	(14.392)	(90.216)	412	-	201	613
Stanje 31. prosinca	2.200	51.786	4.113	58.099	1.024	128.786	18.505	148.315

Odgođena porezna obveza

Društvo je na dan 31. prosinca 2022. godine iskazalo odgođenu poreznu obvezu u iznosu od 16.635 tisuća kuna (2021.: 22.814 tisuće kuna) na temelju revalorizacije financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koja je iskazana u kapitalu.

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.	2021.
Stanje 1. siječnja	22.814	12.152
Na teret ostale sveobuhvatne dobiti	(6.179)	10.662
Stanje 31. prosinca	16.635	22.814

26. ODGOĐENI POREZI (nastavak)*Grupa:*

Odgođena porezna imovina

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Odgođena porezna imovina koja će biti realizirana u razdoblju do 12 mjeseci	109.642	5.705
Odgođena porezna imovina koje će biti realizirana u razdoblju dužem od 12 mjeseci	240.090	367.554
	349.732	373.259

Odgođena porezna imovina nastala je kao privremena razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i zakonom propisane porezne osnovice.

Promjene na odgođenoj poreznoj imovini tijekom godine bile su kako slijedi:

	Otpre mnine	Porezni gubitak	Porezni poticaji	Gubici od umanjenja vrijednosti	Sudski sporovi	Ostalo	Ukupno
Na dan 1. siječnja 2021.	819	177.112	77.961	118.315	606	10.130	384.943
Iskazano u računu dobiti i gubitka	(53)	(20.199)	-	3.955	118	4.677	(11.502)
Reklasifikacija	-	-	-	28	-	(210)	(182)
Na dan 31. prosinca 2021.	766	156.913	77.961	122.298	724	14.597	373.259
Iskazano u računu dobiti i gubitka	47	(88.938)	70.009	(17.640)	1.157	6.151	(29.214)
Reklasifikacija	-	-	-	216	-	(21)	195
Iskazano u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	-	-	-	3.153	-	-	3.153
Iskazano kroz zadržanu dobit	-	-	-	2.308	-	18	2.326
Tečajne razlike	-	-	-	12	-	1	13
Na dan 31. prosinca 2022.	813	67.975	147.970	110.347	1.881	20.746	349.732

Odgođena porezna obveza

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Odgođena porezna obveza koja će biti realizirana u razdoblju do 12 mjeseci	8.529	11.055
Odgođena porezna obveza nadoknadiva u razdoblju duljem od 12 mjeseci	210.685	347.092
	219.214	358.147

26. ODGOĐENI POREZI (nastavak)

Odgođena porezna obveza pretežno je obračunata na privremene razlike između porezne osnovice materijalne imovine u ovisnim društvima i njene fer vrijednosti u konsolidiranim financijskim izvještajima te na revalorizaciju financijske imovine raspoložive za prodaju.

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Na dan 1. siječnja	358.147	335.030
Reklasifikacija	195	-
Iskazano u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti	(21.914)	(19.227)
Iskazano na teret kapitala kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(118.565)	42.358
Iskazano na teret zadržane dobiti	1.354	-
Ostalo	(3)	(14)
Na dan 31. prosinca	219.214	358.147

27. BIOLOŠKA IMOVINA I ZALIHE

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2022.	31.prosinca 2021.
Sirovine i materijal	81.151	60.417
Biološka imovina – riba u moru	702.792	683.249
Gotovi proizvodi	3.542	3.744
Trgovačka roba	5.107	1.746
Predujmovi za sirovine i materijal i ostalo	2.037	1.825
	794.629	750.981

Kretanje kratkotrajne biološke imovine – riba u moru

<i>(u tisućama kuna)</i>	2022.		2021.	
	Količinski (u tonama)	Vrijednosno (u tisućama kuna)	Količinski (u tonama)	Vrijednosno (u tisućama kuna)
Stanje na dan 1. siječnja	22.234	683.249	22.367	655.577
Nasad	99	49.103	99	41.198
Povećanje uslijed biološke transformacije biološke imovine (uzgoj, proizvodnja i prirast)	12.411	470.396	12.264	404.152
Mortalitet	(683)	(25.486)	(520)	(20.116)
Prodaja	(13.086)	(474.470)	(11.976)	(397.562)
Stanje na dan 31. prosinca	20.975	702.792	22.234	683.249

Za osiguranje plaćanja po kreditima odobrenim od strane banaka i ostalih kreditora za određeno ovisno društvo upisane su hipoteke na zalihama u vrijednosti od 310.975 tisuća kuna (2021.: - tisuće kuna).

28. DEPOZITI I NOVČANA SREDSTVA

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Dugoročni depoziti	232.015	310.750	-	-
Kratkoročni depoziti	253.902	207.380	-	-
	485.917	518.130	-	-

Depoziti se ugovaraju s fiksnim rokovima dospijeca i promjenjivim kamatnim stopama koje su približno jednake tržišnim stopama.

Tijekom godine efektivne kamatne stope za depozite bile su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Depoziti	0,1 % - 4 %	0,1 % - 4 %	-	0,5 % - 0,65 %

Novčana sredstva na računima i depoziti izraženi su u valutama kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
HRK	1.299.165	1.054.189	75.349	10.263
EUR	751.558	926.395	584.510	765.706
USD	36.900	10.172	-	-
BAM	222.148	245.693	4	-
MKD	132.486	100.670	-	-
RSD	101.220	61.452	-	-
GBP	106	293	-	-
Ostale valute	1.456	1.073	12	15
	2.545.039	2.399.937	659.875	775.984

Tablica u nastavku prikazuje analizu depozita i novčanih sredstava po kategorijama prema procjenama agencije Fitch.

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo		Ocjena Fitch	
	31.12.2022.	31.12.2021.	31.12.2022.	31.12.2021.	2022.	2021.
Banke s ocjenom	19.181	72.266	-	-	A	A
Banke s ocjenom	924.062	1.006.026	659.660	775.247	BBB	BBB
Ostale banke i financijske institucije	1.601.796	1.321.645	215	737		
Depoziti i novčana sredstva	2.545.039	2.399.937	659.875	775.984		

Ostale banke i financijske institucije uključuju većinom banke i financijske institucije bez ocjene te banke i financijske institucije koje nemaju ocjenu, ali njihove matične banke imaju ocjenu.

29. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ RAČUN DOBITI I GUBITKA

(u tisućama kuna)	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Ulaganja u dionice	401.975	392.427	218.730	140.080
Ulaganja u investicijske fondove	870.360	965.910	-	-
Valutni forward ugovori	13.607	3.033	-	-
	1.285.942	1.361.370	218.730	140.080

Promjene na fer vrijednosti financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u okviru 'Ostalih dobitaka' (bilješka 11).

Pregled valutne strukture ulaganja:

(u tisućama kuna)	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
HRK	350.573	306.066	63.916	61.505
EUR	627.848	798.267	154.814	78.575
USD	240.191	208.678	-	-
Ostale valute	67.330	48.359	-	-
	1.285.942	1.361.370	218.730	140.080

30. KAPITAL I REZERVE

- i/ Na dan 31. prosinca 2022. i 2021. godine dionički kapital Društva u iznosu od 164.000 tisuća kuna podijeljen je na 9.615.900 redovnih dionica i 6.784.100 povlaštenih dionica bez nominalne vrijednosti. Povlaštene dionice ostvaruju prava u skladu s odredbama Statuta i ne nose pravo glasa na Glavnoj skupštini. Sve dionice su u potpunosti plaćene.
- ii/ Tijekom 2022. godine Društvo je otkupilo 20.959 vlastitih dionica (2021: 34.878). Na dan 31. prosinca 2022. godine Društvo posjeduje 708.268 vlastitih dionica ili 4,31 % ukupno izdanih dionica (31. prosinca 2021.: 687.309 vlastitih dionica ili 4,19 % ukupno izdanih dionica).
- iii/ Sukladno hrvatskim propisima Društvo je u ranijim razdobljima formiralo zakonske pričuve u iznosu od 12.448 tisuća kuna. Ova pričuva nije raspodjeljiva.
- iv/ Odlukom Glavne skupštine od 10. lipnja 2022. godine dobit Društva iz 2021. godine u iznosu od 2.354 tisuće kuna raspoređena je u Zadržanu dobit Društva (30. lipnja 2021. godine dobit Društva iz 2020. godine u iznosu od 3.440 tisuće kuna raspoređena je u Zadržanu dobit Društva, dok su cijele Statutarne pričuve raspoređene u zadržanu dobit). Statutarne pričuve sastoje se iz zadržane dobiti prenesene u Statutarne pričuve na temelju odluka Glavne skupštine dioničara i kao takve su raspodjeljive temeljem odgovarajuće odluke Glavne skupštine. Na 31. prosinca 2022., zadržana dobit sadrži kumulativne neto negativne tečajne razlike u iznosu 3.026 tisuća kuna (31. prosinca 2021.: 2.102 tisuće kuna neto pozitivne tečajne razlike).

30. KAPITAL I REZERVE (nastavak)

- v/ Odlukom Skupštine od 10. lipnja 2023. godine, odobrena je dividenda iz dobiti u iznosu od 243 milijuna kuna ili 15,50 kuna po dionici (2022.: odlukom Skupštine od 30. lipnja 2022. godine, odobrena je dividenda iz dobiti u iznosu od 196 milijuna kuna ili 12,50 kuna po dionici).

Struktura kapitala Društva na dan 31. prosinca 2022. i 2021. godine je kako slijedi:

Redovne dionice:

		31. prosinca 2022.		31. prosinca 2021.	
Nominalna vrijednost		Broj dionica	%	Broj dionica	%
Mali dioničari	Bez nominalne vrijednosti	9.485.121	98,64 %	9.492.583	98,72 %
Vlastite dionice	Bez nominalne vrijednosti	130.779	1,36 %	123.317	1,28 %
		9.615.900	100 %	9.615.900	100 %

Povlaštene dionice:

		31. prosinca 2022.		31. prosinca 2021.	
Nominalna vrijednost		Broj dionica	%	Broj dionica	%
Mali dioničari	Bez nominalne vrijednosti	6.206.611	91,49 %	6.220.108	91,69 %
Vlastite dionice	Bez nominalne vrijednosti	577.489	8,51 %	563.992	8,31 %
		6.784.100	100 %	6.784.100	100 %

Ukupno:

		31. prosinca 2022.		31. prosinca 2021.	
Nominalna vrijednost		Broj dionica	%	Broj dionica	%
Mali dioničari	Bez nominalne vrijednosti	15.691.732	95,69 %	15.712.691	95,81 %
Vlastite dionice	Bez nominalne vrijednosti	708.268	4,31 %	687.309	4,19 %
		16.400.000	100 %	16.400.000	100 %

31. POSUDBE

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Dugoročni zajmovi	1.879.974	1.936.532	-	-
Tekuća dospijeaća dugoročnih zajmova	(241.158)	(234.163)	-	-
Dugoročna dospijeaća	1.638.816	1.702.369	-	-
Kratkoročni krediti od povezanih društava (bilješka 39)	-	-	231.620	187.105
Kratkoročni zajmovi	1.027	-	-	-
Tekuće dospijeaće dugoročnih zajmova	241.158	234.163	-	-
Kratkoročni zajmovi ukupno	242.185	234.163	231.620	187.105

Dugoročni zajmovi najvećim se dijelom odnose na posudbe od banaka u ovisnim društvima Maistra d. d., Rovinj, Cromaris d. d., Zadar i HUP-ZAGREB d. d., Zagreb. Zajmovi su osigurani mjenicama, zadužnicama, založenim policama neživotnog osiguranja i hipotekama na materijalnu imovinu.

Efektivne kamatne stope na datum bilance iznosile su:

	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Dugoročni zajmovi	0 % - 2,52 %	0 % - 2,5 %	-	-
Kratkoročni krediti od povezanih društava	-	-	2,68 %	3,00 %

Grupa i Društvo u 2022. i 2021. nisu kapitalizirali troškove posudbe.

Izloženost Grupe i Društva promjenama kamatnih stopa:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Zajmovi po fiksnim kamatnim stopama	1.881.001	1.936.532	-	-
Zajmovi po promjenjivim kamatnim stopama	-	-	231.620	187.105
	1.881.001	1.936.532	231.620	187.105

Promjenjivim kamatnim stopama se smatraju sve kamatne stope koje sadrže varijabilni dio koji je vezan na tržišna kretanja koja se automatski primjenjuju na izračun kamata (npr. EURIBOR i slično). U navedenu kategoriju spadaju i krediti gdje je kamatna stopa vezana uz kamatnu stopu na zajmove između povezanih osoba koju godišnje propisuje Ministarstvo financija. Sve ostale kamatne stope gdje se eventualna promjena kamatne stope definira zasebnim aktima ili aneksima ugovora bez da se promjena automatski primjenjuje na kredit se smatraju fiksnim kamatnim stopama.

31. POSUDBE (nastavak)

Knjigovodstvena vrijednost posudbi Grupe približno je jednaka njihovoj fer vrijednosti budući da se ugovorene kamatne stope bitno ne razlikuju od kamatne stope po kojoj se Grupa trenutno može zadužiti.

Izloženost promjeni kamatne stope na primljene kredite sukladno ugovorenim datumima promjena kamatnih stopa na dan bilance je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
1-6 mjeseci	109.648	85.230	-	-
7-12 mjeseci	132.537	148.933	231.620	187.105
	242.185	234.163	231.620	187.105

Dospijee dugoročnih posudbi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Između 1 i 2 godine	201.701	338.172	-	-
Između 2 i 5 godina	826.140	800.570	-	-
Više od 5 godina	610.975	563.627	-	-
	1.638.816	1.702.369	-	-

Knjigovodstveni iznos kredita preračunat je iz sljedećih valuta:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
EUR	410.436	508.550	-	-
HRK	1.468.938	1.425.323	231.620	187.105
Ostalo	1.627	2.659	-	-
	1.881.001	1.936.532	231.620	187.105

31. POSUDBE (nastavak)

Stanje neto duga:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Kredit i posudbe	1.881.001	1.936.532	231.620	187.105
Ostale financijske obveze /i/	12.250	12.661	-	-
Obveze sa naslova najma (MSFI 16)	188.299	184.933	-	-
Obveze za dividende	27.447	32.896	22.415	27.974
	2.108.997	2.167.022	254.035	215.079

/i/ Obveze po repo poslovima ne ulaze u izračun neto duga.

Kretanje neto duga:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Na dan 1. siječnja	2.167.022	2.115.182	215.079	280.361
<i>Novčani tokovi - neto</i>				
Primici od kredita	770.000	444.633	68.000	161.023
Otplata kredita	(810.042)	(189.196)	(23.600)	(1.700)
Otplata najmova	(32.336)	(27.721)	-	-
Otplata ostalih financijskih obveza	-	(226.420)	-	(226.420)
Trošak kamata	42.241	45.468	5.324	2.059
Plaćene kamate	(59.983)	(46.286)	(5.209)	(1.661)
Objavljene dividende	243.425	196.524	243.425	196.524
Isplaćene dividende	(249.863)	(196.435)	(248.984)	(195.035)
Ostala nenovčana kretanja /i/	38.264	60.212	-	-
Tečajne razlike	269	(8.939)	-	(72)
Na dan 31. prosinca	2.108.997	2.167.022	254.035	215.079

/i/ Ostala nenovčana kretanja najvećim dijelom uključuju povećanja za nove najmove.

32. OBVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA I OSTALE OBVEZE

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Dobavljači – povezana društva (bilješka 39)	-	-	167	123
Dobavljači – povezane osobe ključnog rukovodstva (bilješka 39)	1.003	723	-	-
Dobavljači u zemlji	183.145	126.512	2.894	3.104
Dobavljači u inozemstvu	22.657	24.661	191	1.173
Obveze za dividende	27.447	32.896	22.415	27.974
Obveze sa naslova najma (MSFI 16)	188.299	184.933	-	-
Ukupno financijske obveze	422.551	369.725	25.667	32.374
Obveze za poreze i ostale obveze prema državi	79.772	70.572	771	677
Obveze prema zaposlenicima	101.623	87.737	1.603	2.204
Obveze za predujmove	3.510	5.457	-	-
Ugovorne obveze /i/ Obveze proizašle iz ugovora o osiguranju	35.384	23.939	-	-
Obveze iz poslova suosiguranja i reosiguranja	93.252	104.648	-	-
Odgođeno plaćanje troškova	65.816	116.079	-	-
Odgođeno plaćanje troškova	173.669	167.951	3.851	3.093
Prihod budućeg razdoblja /ii/	151.192	158.833	-	-
Ostale obračunate i druge obveze	24.163	26.922	4.063	4.158
Ukupno nefinancijske obveze	728.381	762.138	10.288	10.132
	1.150.932	1.131.863	35.955	42.506
<i>Umanjeno za dugoročni dio</i>	<i>(160.399)</i>	<i>(161.033)</i>	-	-
Kratkoročni dio	990.533	970.830	35.955	42.506

/i/ Ugovorne obveze na 31. prosinca 2022. i 31. prosinca 2021. odnose se na obveze za primljene predujmove povezane uz rezervacije hotelskog smještaja u budućem razdoblju.

/ii/ Prihodi budućeg razdoblja u najvećoj mjeri proizlaze iz poslovanja segmenta osiguranja koje nije u opsegu MSFI-a 15.

Ročnost obveza sa naslova najma:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Do 1 godine	27.899	23.901	-	-
Između 1 i 2 godine	23.384	21.731	-	-
Između 2 i 5 godina	47.476	49.777	-	-
Dulje od 5 godina	89.540	89.524	-	-
	188.299	184.933	-	-

32. OBVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA I OSTALE OBVEZE (nastavak)

Knjigovodstveni iznosi financijskih obveza preračunati su iz sljedećih valuta:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
HRK	242.438	127.514	25.476	31.201
EUR	132.827	173.958	191	1.173
BAM	21.984	25.342	-	-
RSD	7.237	21.018	-	-
USD	10.141	6.031	-	-
MKD	7.911	15.780	-	-
GBP	12	76	-	-
Ostale valute	1	6	-	-
	422.551	369.725	25.667	32.374

33. REZERVIRANJA

Grupa:	Rezerviranja za otpremne i jubilarne nagrade		Sudski sporovi	Rezerviranja za koncesije	Rezerviranja a za primanja zaposlenih	Ukupno
<i>(u tisućama kuna)</i>						
Stanje 1. siječnja 2021.	49.611	90.743	69.469	-	209.823	
Povećanje	17.714	17.233	11.192	10.153	56.292	
Tečajne razlike	(4)	(6)	-	-	(10)	
Isplata	(12.915)	(20.275)	(2)	-	(33.192)	
Ukidanje rezervacije	(22.818)	(4.844)	-	-	(27.662)	
Stanje 31. prosinca 2021.	31.588	82.851	80.659	10.153	205.251	
Povećanje	9.494	8.172	13.851	51.071	82.588	
Tečajne razlike	(42)	3	-	-	(39)	
Isplata	(15.388)	(7.485)	(4)	(6.607)	(29.484)	
Ukidanje rezervacije	(193)	(117)	-	(947)	(1.257)	
Stanje 31. prosinca 2022.	25.459	83.424	94.506	53.670	257.059	

U 2021. godini iznos rezerviranja za primanja zaposlenih iskazan je u bilješci 32. Obveze prema dobavljačima i ostale obveze.

Društvo:	Rezerviranje za dugoročna primanja zaposlenih	Rezerviranja za primanja zaposlenih	Ukupno
<i>(u tisućama kuna)</i>			
Stanje 1. siječnja 2021.	67	-	67
Povećanje	-	10.153	10.153
Ukidanje rezervacije	(4)	-	(4)
Stanje 31. prosinca 2021.	63	10.153	10.216
Povećanje	-	10.380	10.380
Isplata	-	(6.607)	(6.607)
Ukidanje rezervacije	-	(947)	(947)
Stanje 31. prosinca 2022.	63	12.979	13.042

33. REZERVIRANJA (nastavak)

Analiza ukupnih rezerviranja:

(u tisućama kuna)	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Dugoročni dio	195.106	183.610	2.097	4.189
Kratkoročni dio	61.953	21.641	10.945	6.027
	257.059	205.251	13.042	10.216

Rezerviranje za sudske sporove

Rezerviranje u iznosu od 83.424 tisuća kuna (2021.: 82.851 tisuća kuna) odnosi se na rezerviranja za sporove u vezi prava na korištenje zemljišta te određene sudske tužbe protiv Grupe od strane dobavljača i ostalih. Trošak rezerviranja iskazan je u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u bilješci 10 – Ostali poslovni rashodi. Iznosi rezerviranja su diskontirani na sadašnju vrijednost. Prema mišljenju Uprave, nakon savjetovanja s odvjetnikom, ishod sudskih sporova neće dovesti do gubitaka iznad iznosa rezerviranja na dan 31. prosinca 2022. godine.

Rezerviranja za otpremnine

Dugoročni dio rezerviranja za otpremnine odnosi se na procijenjeni iznos otpremnina sukladno Kolektivnom ugovoru, koje imaju pravo ostvariti zaposleni u nekim društvima u Grupi prilikom prestanka zaposlenja (prilikom odlaska u mirovinu, otkaza ili dobrovoljnog odlaska). Sadašnja vrijednost rezerviranja izračunava se na temelju broja zaposlenika, prosječne bruto plaće, godina radnog staža na datum bilance i diskontne stope od 3,2 % za Društvo i 0,6 %-6,04 % za Grupi (2021.: 0,6 % za Društvo i 0,34 %-2,46 % za Grupi).

Rezerviranja za koncesije

Rezerviranja za koncesije se odnose na obveze za procijenjeni iznos koncesijskih naknada koje je Grupa obvezna obračunavati i plaćati prema predanim zahtjevima sukladno Zakonu o neprocijenjenom građevinskom zemljištu od svibnja 2020., odnosno prema odredbama prethodnog zakona (Zakon o turističkom i ostalom građevinskom zemljištu neprocijenjenom u postupku pretvorbe i privatizacije) koji je bio na snazi do usvajanja novog zakona (Zakona o neprocijenjenom građevinskom zemljištu). Radi se o procijenjenim iznosima koncesijskih naknada za zemljišta gdje nisu sklopljeni koncesijski ugovori, zbog čega navedene koncesije ne zadovoljavaju kriterije MSFI 16 Najmovi pa se iznos koncesijskih obveza procjenjuje i iskazuje u skladu sa MRS 37 Rezerviranja, nepredvidive obveze i nepredvidiva imovina. Kako podzakonski akti (Uredbe) kojima se regulira visina naknade po novom Zakonu o neprocijenjenom građevinskom zemljištu još uvijek nisu doneseni, Grupa je nastavila obračunavati iznose prema aktima koji su bili na snazi do donošenja Zakona o neprocijenjenom građevinskom zemljištu u svibnju 2020. godine. Grupa ne očekuje korištenje navedenih rezerviranja u narednih godinu dana.

Rezerviranja za primanja zaposlenih

Rezerviranja za primanja zaposlenih se odnose na obveze za procijenjeni iznos varijabilnih primanja zaposlenih sukladno ugovorima, koje imaju pravo ostvariti određeni zaposleni u nekim društvima u Grupi prilikom ispunjavanja određenih uvjeta.

34. TEHNIČKE PRIČUVE

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
<i>Pričuve za štete, bruto</i>		
Pričuve za prijavljene a nelikvidirane štete	1.702.033	1.698.650
Pričuve za nastale, ali neprijavljene štete (IBNR)	1.162.806	1.097.486
Pričuve za troškove obrade šteta	160.437	153.966
Pričuve za štete, bruto	3.025.276	2.950.102
Prijenosne premije, bruto	1.616.829	1.501.495
Matematička pričuva osiguranja, bruto	3.175.315	3.133.364
Ostale osigurateljno-tehničke pričuve, bruto	56.454	46.926
Tehničke pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik	218.768	376.482
Ukupno tehničke pričuve	8.092.642	8.008.369

Ostale osigurateljno-tehničke pričuve uključuju rezerve rizika koje nisu istekle.

Kretanja pričuve za prijavljene, a nelikvidirane štete, bruto

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
ŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	97.117	95.950
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	19	30
Štete nastale u tekućoj godini	65.028	62.557
Prijenos s pričuve za nastale, a neprijavljene štete	36	102
Promjena u štetama iz prethodne godine	474	(70.413)
Likvidirane štete	(55.833)	8.891
Stanje 31. prosinca	106.841	97.117
NEŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	1.601.533	1.692.691
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	333	(255)
Štete nastale u tekućoj godini	302.889	249.281
Prijenos s pričuve za nastale, a neprijavljene štete	117.794	117.253
Promjena u štetama iz prethodne godine	(45.447)	(28.554)
Likvidirane štete	(381.910)	(428.883)
Stanje 31. prosinca	1.595.192	1.601.533
UKUPNO ŽIVOT I NEŽIVOT		
Stanje 31. prosinca	1.702.033	1.698.650

34. TEHNIČKE PRIČUVE (nastavak)*Kretanja pričuve za nastale, a neprijavljene štete*

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
ŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	1.245	1.427
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	1	42
Uvećanja priznata tijekom godine	662	579
Prijenos na pričuve prijavljenih šteta	(36)	(102)
Likvidirane štete	(720)	(701)
Stanje ŽIVOT 31. prosinca	1.152	1.245
NEŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	1.096.241	1.200.474
Tečajne razlike	562	(348)
Uvećanja priznata tijekom godine	360.974	247.979
Prijenos na pričuve prijavljenih šteta	(117.794)	(117.253)
Likvidirane štete	(178.329)	(234.611)
Stanje NEŽIVOT 31. prosinca	1.161.654	1.096.241
UKUPNO ŽIVOT I NEŽIVOT		
Stanje 31. prosinca	1.162.806	1.097.486

Kretanja u rezerviranjima za prijenosne premije

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
ŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	6.639	6.097
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	7	(2)
Zaračunate premije tijekom godine	405.219	540.833
Zarađene premije tijekom godine	(405.782)	(540.289)
Stanje 31. prosinca	6.083	6.639
NEŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	1.494.856	1.429.166
Tečajne razlike nastale proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	1.091	(706)
Zaračunate premije tijekom godine	3.315.906	2.895.385
Zarađene premije tijekom godine	(3.201.107)	(2.828.989)
Stanje 31. prosinca	1.610.746	1.494.856
UKUPNO ŽIVOT I NEŽIVOT		
Stanje 31. prosinca	1.616.829	1.501.495

34. TEHNIČKE PRIČUVE (nastavak)*Kretanje matematičke pričuve osiguranja, bruto*

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Stanje 1. siječnja	3.133.364	3.022.248
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	(132)	(812)
Raspoređena premija	289.853	421.534
Ukidanje obveza zbog plaćenih naknada, otkupa i ostalih raskida	(303.486)	(373.700)
Pripis tehničke kamate	58.217	63.744
Promjena diskrecijskog bonusa	(2.501)	350
Stanje 31. prosinca	3.175.315	3.133.364

Kretanja tehničke pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik, bruto

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
ŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	376.482	412.085
Tečajne razlike	103	(19)
Raspoređena premija	3.585	21.371
Ukidanje obveza zbog plaćenih naknada, otkupa i ostalih raskida	(151.004)	(56.851)
Nerealizirani dobiti imovine u koju su uložena sredstva osiguranika	(10.398)	(104)
Stanje 31. prosinca	218.768	376.482

Ročnost bruto tehničkih pričuva je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Od 5 do 10 godina	Više od 10 godina	Ukupno
2022.					
Prijenosne premije, bruto	1.505.970	103.594	5.879	1.386	1.616.829
Matematička pričuva osiguranja, bruto	453.778	1.583.044	501.017	637.476	3.175.315
Pričuva šteta, bruto	969.466	868.659	410.811	776.340	3.025.276
Ostale osigurateljno-tehničke pričuve, bruto	47.733	8.721	-	-	56.454
Tehničke pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik	80.494	127.285	3.552	7.437	218.768
	3.057.441	2.691.303	921.259	1.422.639	8.092.642
2021.					
Prijenosne premije, bruto	1.353.284	122.005	24.465	1.741	1.501.495
Matematička pričuva osiguranja, bruto	272.977	1.615.944	585.801	658.642	3.133.364
Pričuva šteta, bruto	993.758	783.621	415.284	757.439	2.950.102
Ostale osigurateljno-tehničke pričuve, bruto	37.476	9.432	14	4	46.926
Tehničke pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik	158.615	210.703	1.849	5.315	376.482
	2.816.110	2.741.705	1.027.413	1.423.141	8.008.369

35. OSTALE FINANCIJSKE OBVEZE

Na 31. prosinca 2022. od ukupnih ostalih financijskih obveza Grupe iznos od 75.412 tisuća kuna (31. prosinca 2021.: 76.481 tisuća kuna) odnosi se na obveze po repo poslovima.

36. OTKUP DIONICA OD NEKONTROLIRAJUĆEG INTERESA

Grupa je tijekom 2022. godine dodatno otkupila 0,46 % udjela u društvu Maistra d. d., Rovinj za iznos 15.337 tisuća kuna i dodatnih 0,05 % udjela u društvu Croatia Osiguranje d. d. Zagreb za iznos 1.280 tisuća kuna (2021.: dodatno 0,52 % udjela u društvu Maistra d. d., Rovinj za iznos 16.951 tisuća kuna i dodatnih 0,52 % udjela u društvu Croatia Osiguranje d. d. Zagreb za iznos 14.528 tisuća kuna).

37. NOVAC GENERIRAN POSLOVANJEM

(u tisućama kuna)	Bilješka	Grupa		Društvo	
		2022.	2021.	2022.	2021.
Dobit prije oporezivanja		633.738	473.608	94.147	1.741
Amortizacija i vrijednosna usklađenja	17, 18, 20	639.731	557.224	14.035	10.634
Udio u dobiti pridruženih društava i zajedničkih poduhvata	21	(10.513)	(12.054)	-	-
Prihodi od kamata	6, 13	(188.033)	(182.970)	(7.025)	(13.560)
Trošak kamata	13	42.241	45.468	5.325	2.059
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja, opreme i ulaganja u nekretnine	11	(6.598)	(3.096)	(371)	(1)
Otpis nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine	10	10.305	6.776	-	-
(Dobici)/gubici od svođenja financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na fer vrijednost	11, 12	(97.015)	(29.848)	(78.650)	(9.172)
(Dobici)/gubici od prodaje financijske imovine	11, 12	8.048	(33.863)	-	(87)
Ispravak vrijednosti potraživanja – neto	10	(10.860)	(23.661)	-	-
Prihod od dividendi	6	(57.351)	(34.369)	(50.947)	(21.599)
Nerealizirane tečajne razlike		(2.299)	16.202	-	2.014
Ostala usklađenja		(9.155)	3.107	99	(950)
Promjene u obrtnom kapitalu:					
- rezerviranja	33	51.808	(4.572)	2.826	10.149
- tehničke pričuve	34	84.274	(27.651)	-	-
- potraživanja od kupaca		(163.026)	(64.782)	(858)	(537)
- ostala kratkotrajna imovina		(15.887)	104.293	2.338	2.863
- zalihe		(43.648)	(49.498)	36	21
- obveze prema dobavljačima i ostale obveze		21.152	194.765	1.860	2.924
Novac generiran poslovanjem		886.912	935.079	(17.185)	(13.501)

38. POTENCIJALNE I PREUZETE OBVEZE

Potencijalne obveze

Sudski sporovi

Osim sudskih sporova za koje su priznata rezerviranja u izvještaju o financijskom položaju (bilješka 33), protiv društava u Grupi se vodi i nekoliko dodatnih sporova. Za ove sporove nije priznato rezerviranje u financijskim izvještajima, s obzirom na to da Uprava i pravni savjetnici smatraju kako nije vjerojatno da će navedeni sporovi rezultirati gubitkom za Društvo. Potencijalni iznos eventualnih dodatnih gubitaka nije materijalno značajan.

Preuzete obveze

Društvo:

Na datum bilance, ugovorena je nabava dugotrajne materijalne imovine u iznosu od 7.256 tisuća kuna (2021.: 8.407 tisuća kuna), koja još nije realizirana te nije iskazana u bilanci na dan 31. prosinca 2022.

Grupa:

Na datum bilance, ugovorena je nabava dugotrajne materijalne imovine u iznosu od 320.202 tisuća kuna (2021.: 106.990 tisuća kuna), koja još nije realizirana te nije iskazana u bilanci na dan 31. prosinca 2022. godine, odnosno 2021. godine. Na datum bilance, Grupa ima preuzete obveze za buduća ulaganja u iznosu od 338.017 tisuća kuna (2021.: 356.505 tisuća kuna) temeljem obvezujućih ponuda za ulaganja u fondove rizičnog kapitala.

39. TRANSAKCIJE S POVEZANIM STRANKAMA

Za potrebe ovih financijskih izvještaja, stranke se smatraju povezanim ako jedna od stranaka ima mogućnost kontrolirati drugu stranku, ako su pod zajedničkom kontrolom, ili može značajno utjecati na drugu stranku u donošenju financijskih i poslovnih odluka. Prilikom razmatranja svakog mogućeg odnosa među povezanim strankama, pažnju treba usmjeriti na suštinu tog odnosa, a ne samo na pravni oblik. ADRIS GRUPA d. d. matično je društvo Grupe. Ne postoji pravna ili fizička osoba koja ima kontrolu nad Društvom. Društvo smatra kao neposredno povezane osobe svoja povezana društva (bilješka 1), ključno rukovodstvo koje čine članovi Uprave i Nadzornog odbora te direktori korporativnih funkcija, društva pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem ključnog rukovodstva i njihovih bliskih članova obitelji, prema definiciji sadržanoj u Međunarodnom računovodstvenom standardu 24 „Objavljivanje povezanih stranaka“.

Ključne transakcije s povezanim društvima

Sljedeće transakcije Društva su ostvarene s povezanim društvima tijekom 2022. i 2021. godine:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Potraživanja od kupaca – ovisna društva (bilješka 25)	3.001	2.281
Dani krediti ovisnim društvima (bilješka 25)	202.393	318.348
Obveze prema dobavljačima – ovisna društva (bilješka 32)	167	123
Primljeni kratkoročni krediti od ovisnih društava (bilješka 31)	231.620	187.105
PRIHODI		
Prihodi od dividendi od ovisnih društava	40.344	15.696
Prihodi od menadžment naknada od ovisnih društava	6.845	5.560
Prihodi od najma od ovisnih društava	11.808	10.892
Ostali prihodi iz poslovanja od ovisnih društava	8.716	3.762
Prihodi od kamata od ovisnih društava (bilješka 13)	7.017	9.313
RASHODI		
Financijski rashodi s ovisnim društvima (bilješka 13)	5.324	2.059
Administrativni troškovi od ovisnih društava (bilješka 7)	583	456
Ostali rashodi iz poslovanja s ovisnim društvima	1.246	1.305

Transakcije s povezanim osobama ključnog rukovodstva Društva i Grupe

Sljedeće transakcije su ostvarene s povezanim osobama ključnog rukovodstva Društva i Grupe tijekom 2022. i 2021. godine:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Obveze prema dobavljačima – povezane osobe ključnog rukovodstva (bilješka 32)	1.003	723	-	-
RASHODI				
Ostali rashodi iz poslovanja s povezanim osobama ključnog rukovodstva	6.020	1.999	-	-

39. TRANSAKCIJE S POVEZANIM STRANKAMA (nastavak)*Primanja ključnog rukovodstva*

Plaće i ostala kratkoročna primanja ključnog rukovodstva Grupe i Društva:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Članovi nadzornog odbora	339	253	182	169
Članovi uprave i ostali članovi ključnog rukovodstva	42.035	38.165	19.700	18.163
	42.374	38.418	19.882	18.332

Ključno rukovodstvo Grupe čine članovi Uprave, Nadzornog odbora i direktori korporativnih funkcija Društva, te članovi Uprave i Nadzornog odbora strateških poslovnih područja Grupe. Ključno rukovodstvo Društva čine članovi Uprave i Nadzornog odbora te direktori korporativnih funkcija.

40. NAJMOVI

Priznati iznosi u bilanci i kretanja tijekom godine prikazani su u bilješci 17 – Nekretnine, postrojenja i oprema i bilješci 32 – Dobavljači i ostale obveze.

U izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti Grupe i Društva za 2022. i 2021. godinu iskazano je sljedeće:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Trošak amortizacije imovine s pravom uporabe (bilješka 17)				
- Nekretnine	21.259	15.797	-	-
- Postrojenja i oprema	3.583	3.376		
- Pomorsko dobro/plaže	2.989	2.995		
	27.831	22.168	-	-
Trošak kamata iz ugovora o najmu (bilješka 13)	6.767	5.688	-	-
Troškovi vezani uz kratkoročne najmove koji nisu priznati kao obveza (bilješka 7)	16.746	17.327	229	-
Troškovi vezani uz najmove imovine niske vrijednosti koji nisu priznati kao obveza (bilješka 7)	40.936	31.134	112	259

Za najmove kod kojih su Grupa i Društvo najmodavac, prihodi su iskazani u sklopu Poslovnih prihoda (bilješka 5).

Ukupno plaćanje obveza za najam za Grupu u 2022. godini je iznosilo 32.336 tisuća kuna (2021.: 27.721 tisuća kuna).

41. PRIPAJANJE OVISNOG DRUŠTVA

Na dan 14. prosinca 2022. godine Društvu je pripojeno ovisno društvo EXPERTUS d. o. o. po knjigovodstvenoj vrijednosti imovine i obveza. Društvo je pripajanjem steklo imovinu i obveze kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Neto knjigovodstvena vrijednost
Ulaganja u ovisna društva	1.032.067
Novac i novčani ekvivalenti	69
Odgođena porezna imovina	18
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja - kratkotrajna imovina	37
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	(29.435)
Ulaganje u EXPERTUS d. o. o.	<u>(1.002.140)</u>
Neto imovina	616

Efekt pripajanja iskazan je kao povećanje u kapitalu Društva u iznosu od 616 tisuća kuna.

42. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANCE

Prodaja imovine u pripremi

Tijekom siječnja 2023. godine, Društvo je prodalo imovinu u pripremi knjigovodstvene vrijednosti 355 milijuna kuna ovisnom društvu.

Uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj

Na dan 1. siječnja 2023. godine euro postaje službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj. Fiksni tečaj konverzije određen je na 7,53450 kuna za jedan euro. Uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj predstavlja promjenu funkcionalne valute koja će se obračunavati prospektivno te ne predstavlja događaj nakon datuma bilance koji nalaže usklađivanje iznosa u ovim financijskim izvještajima

Dana 1. siječnja 2023. godine Republika Hrvatska je ušla u Schengenski prostor.

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

ADRIS GRUPA d. d. (nadalje Društvo), kao i Grupa u cjelini, kontinuirano vrednuje i nadograđuje svoja pravila korporativnog upravljanja, kako bi se uravnotežilo poslovanje kompanije s vlasničkim interesima, interesima svih uključenih dionika i zajednice u cjelini. Poslovnom strategijom, poslovnom politikom, ključnim internim aktima i poslovnom praksom nastoji pridonijeti transparentnom i učinkovitom poslovanju te kvalitetnijim vezama s poslovnom sredinom u kojoj djeluje.

Društvo je 2009. donijelo vlastiti Kodeks korporativnog upravljanja objavljen na internetskim stranicama Društva (www.adris.hr) kojim je definiralo standarde korporativnog upravljanja i transparentnosti poslovanja Društva kako bi se dobrim i odgovornim upravljanjem te nadziranjem poslovnih i upravljačkih funkcija zaštitili prije svega investitori, a potom i drugi nositelji interesa.

S obzirom na činjenicu da su dionice Društva uvrštene na uređeno tržište, Društvo primjenjuje Kodeks korporativnog upravljanja koji su zajednički usvojile Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga i Zagrebačka burza d. d., a koji je dostupan na njihovim internetskim stranicama.

Društvo poštuje i primjenjuje propisane mjere korporativnog upravljanja, uz objašnjenje o eventualnim odstupanjima, o čemu se detaljno očituje u godišnjem upitniku o usklađenosti, koji se, u skladu s propisima, objavljuje na internetskim stranicama Zagrebačke burze, Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga i Društva (www.zse.hr; www.hanfa.hr; www.adris.hr).

Značajni imatelji dionica

Temeljni kapital Društva iznosi 164 milijuna kuna i podijeljen je na 16.400.000 dionica izdanih u nematerijaliziranom obliku, bez nominalnog iznosa i to:

- 6,784.100 povlaštenih dionica oznake ADRS2 (ranije ADRS-P-A), s pravom prvenstva pri isplati dividende, isplati ostatka likvidacijske odnosno stečajne mase i pravom prvenstva pri naplati kumuliranih neisplaćenih dividendi prije isplate dividendi imateljima redovnih dionica, bez prava glasa na Glavnoj skupštini Društva
- 9,615.900 redovnih dionica oznake ADRS (ranije ADRS-R-A), s pravom glasa na Glavnoj skupštini Društva, pravom na isplatu dividende te pravom na isplatu ostatka likvidacijske odnosno stečajne mase.

Svaka dionica sa pravom glasa daje pravo na jedan glas.

Na dan 31. prosinca 2022. godine značajni imatelji povlaštenih dionica oznake ADRS2 su:

Red. br.	DIONIČAR	BROJ DIONICA
1	Mali dioničari (4142 osobe)	3.580.364
2	OTP banka d.d. (AZ OMF kategorije B)	643.186
3	ADRIS GRUPA d.d.	577.489
4	Privredna banka Zagreb d.d. (Raiffeisen OMF kategorije B)	574.582
5	OTP banka d.d. (ERSTE PLAVI OMF KATEGORIJE B)	415.181
6	Privredna banka Zagreb d.d. (THE BANK OF NEW YORK AS CUSTODIAN)	209.175
7	Privredna banka Zagreb d.d. (skrbnički zbirni račun klijenta)	190.540
8	HPB d.d. (KAPITALNI FOND d.d.)	179.303
9	Vlahović Ante	144.189
10	Pokrajac Anton	138.247
11	Zagrebačka banka d.d. (UNICREDIT BANK HUNGARY ZRT)	131.844
	U K U P N O ADRS2	6.784.100

Na dan 31. prosinca 2022. godine značajni imatelji redovnih dionica oznake ADRS su:

Red. br.	DIONIČAR	BROJ DIONICA
1	Mali dioničari (1241 osoba)	3.533.375
2	Vlahović Ante	1.730.776
3	Zagrebačka banka d.d. (zbirni skrbnički račun Zagrebačka banka d.d./DF)	1.243.179
4	OTP banka d.d. (ERSTE PLAVI OMF KATEGORIJE B)	672.292
5	Cuccurin Plinio	597.765
6	Pokrajac Anton	400.039
7	OTP banka d.d. (AZ OMF kategorije B)	338.183
8	Vlahović Mlakar Tea Silvia	336.557
9	Vlahović Mazinjanin Ines	336.557
10	MON PERIN d.d.	216.590
11	Šorak-Pokrajac Marica	210.587
	U K U P N O ADRS	9.615.900

Podatci o značajnim pojedinačnim imateljima dionica u Društvu na tekući dan dostupni su na internetskim stranicama Središnjeg klirinškog depozitarnog društva (www.skdd.hr) i Zagrebačke burze (www.zse.hr).

Dana 11. lipnja 2019. Glavna skupština Adris grupe d. d. donijela je Odluku kojom se daje ovlast Upravi za stjecanje vlastitih dionica oznake ADRS2 (ranije ADRS-P-A) i ADRS (ranije ADRS-R-A) za razdoblje od pet godina.

Tijekom 2022. Društvo je steklo 7.462 vlastitih dionica roda ADRS (ADRS-R-A), koje čine 0,0776% dionica tog roda, odnosno 0,0455% ukupnog temeljnog kapitala Društva, te 13.497 vlastitih dionica roda ADRS2 (ADRS-P-A), koje čine 0,1989% dionica tog roda, odnosno 0,0822% ukupnog temeljnog kapitala Društva. Detaljni podaci o svakom pojedinom stjecanju vlastitih dionica javno su objavljeni sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima, odredbama Zakona o tržištu kapitala i Pravilima Zagrebačke burze d.d.

Na dan 31. prosinca 2022. godine Društvo je držalo ukupno 130.779 vlastitih dionica roda ADRS što predstavlja 1,36% dionica tog roda i 577.489 vlastitih dionica roda ADRS2, što predstavlja 8,51% dionica tog roda, odnosno ukupno 708.268 vlastitih dionica, što predstavlja 4,31% temeljnog kapitala Društva.

Organi Društva

Struktura korporativnog upravljanja Društva temelji se na dualističkom sustavu koji se sastoji od Nadzornog odbora i Uprave Društva. Oni su s Glavnom skupštinom, u skladu sa Statutom i Zakonom o trgovačkim društvima, tri temeljna organa Društva.

Glavna skupština saziva se, radi i ima ovlasti u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima, odredbama Statuta Društva i Poslovnika o radu Glavne skupštine. Statut Društva objavljen je na internetskim stranicama Društva (www.adris.hr). Pravila o izmjeni Statuta Društva utvrđena su Zakonom o trgovačkim društvima te u Statutu Društva ne postoje dodatna ograničenja.

Poziv na Glavnu skupštinu i prijedlozi odluka kao i donesene odluke javno se objavljuju u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima, odredbama Zakona o tržištu kapitala i Pravilima Zagrebačke burze d.d. Pravo sudjelovanja u radu Glavne skupštine imaju dioničari koji se prijave za sudjelovanje na Glavnoj skupštini najkasnije šest (6) kalendarskih dana prije održavanja Glavne skupštine. Pritom se u navedeni rok od šest dana ne uračunava dan prijave i dan održavanja Glavne skupštine.

Članove Uprave imenuje i opoziva Nadzorni odbor. O mandatu članova Uprave odlučuje Nadzorni odbor, s time da mandat traje najduže pet godina. Uprava vodi poslove društva u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima te s odredbama Statuta i internih akata. Nadzorni odbor usvojio je odluku u kojoj je naveo kategorije odluka i pravnih poslova za koje je potrebna suglasnost Nadzornog odbora. U skladu s tom odlukom, za važne odluke koje utječu na strategiju društva, značajne investicije, rashode i raspolaganja imovinom društva, izloženost riziku, usvajanje ili izmjenu određenih internih akata potrebno je tražiti prethodnu suglasnost Nadzornog odbora.

Gosp. Marko Remenar jedini je član Uprave tijekom 2021. i 2022. godine. Ne obavlja djelatnost koja se natječe s poslovanjem društva, nije član uprave ili nadzornog odbora društava koja obavljaju takve djelatnosti niti drži više od 5% udjela u takvim društvima.

Prokurist Društva je g. Roberto Škopac. Ne obavlja djelatnost koja se natječe s poslovanjem društva, nije član uprave ili nadzornog odbora društava koja obavljaju takve djelatnosti niti drži više od 5% udjela u takvim društvima.

Društvo je odredilo rukovoditelje više razine u Društvu odnosno ključni menadžment Društva koji čine direktori korporativnih funkcija, te su odgovorni za koordinaciju ključnih funkcionalnih poslovnih područja i aktivnosti, provedbu usvojene korporativne strategije i pružanje podrške Upravi Društva.

Nadzorni odbor odgovoran je za imenovanje i opoziv članova Uprave, strateško usmjeravanje Društva i nadziranje vođenja poslova Društva. Članove Nadzornog odbora bira i opoziva Glavna skupština, a kada su za to ispunjeni uvjeti jednog člana biraju i opozivaju radnici. Članovi Nadzornog odbora biraju se na vrijeme od četiri godine, te mogu biti ponovno birani.

Članovi Nadzornog odbora koji su tijekom 2022. obnašali tu dužnost su:

mr. sc. Ante Vlahović, predsjednik
dr. sc. Tomislav Budin, zamjenik predsjednika
dr. sc. Marica Šorak-Pokrajac, zamjenica predsjednika
Rino Bubičić, član
mr. sc. Hrvoje Patajac, član
Vitomir Palinec, član
Ida Lokmer, članica
Erika Zgrablić, članica, predstavnik radnika
dr. sc. Boris Nemšić, član

Članovi Nadzornog odbora ne obavljaju djelatnosti koje se natječu s poslovanjem društva, nisu članovi uprave ili nadzornog odbora društava koja obavljaju takve djelatnosti niti drže više od 5% udjela u takvim društvima.

U okviru Nadzornog odbora djeluju tri pododбора koji svojim radom pružaju potporu Nadzornom odboru u ispunjavanju svojih zaduženja: Strateški pododbor, Pododbor za imenovanja i nagrađivanje, te Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima.

Strateški pododbor sudjeluje u procesu procjene i analize poslovnog konteksta, razvijanja opcija, procjene rizika, troškova i koristi, procjene implementacije i nadzora implementacije strategije poslovanja, strateških odluka, te savjetovanjem Nadzornog odbora i Uprave Društva sudjeluje u ostvarivanju zajedničke vizije.

U razdoblju od 01. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. pododbor je djelovao u sastavu: Ante Vlahović, predsjednik, Hrvoje Patajac, član, Tomislav Budin, pridruženi član, Boris Nemšić, pridruženi član.

Pododbor za imenovanja i nagrađivanje sudjeluje u pripremi procedura za selekciju i imenovanje članova Uprave i Nadzornog odbora Društva, procjeni znanja, vještina i iskustva kandidata kao i pripremi opisa zahtjeva i poslova vezanih uz pojedino imenovanje člana Uprave odnosno odabira člana Nadzornog odbora, procjeni sastava, veličine, članstva i kvaliteti rada Uprave i Nadzornog odbora Društva, kao i njihovih znanja, vještina i iskustva, sudjeluje u pripremi Politike primitaka za članove Nadzornog odbora, Uprave i višeg rukovodećeg kadra Društva, preporučuje Nadzornom odboru primitke koje bi trebali primiti članovi Uprave, preporučuje Nadzornom odboru politiku primitaka za članove Nadzornog odbora, nadzire iznos i strukturu primitaka višem rukovodstvu, te nadgleda pripremu zakonom propisanoga obveznog godišnjeg izvješća o primicima.

U razdoblju od 01. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. pododbor je djelovao u sastavu: Ante Vlahović, predsjednik, Marica Šorak-Pokrajac, član, Rino Bubičić, član.

Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima analizira financijske izvještaje, pruža podršku računovodstvu Društva, prati integritet financijskih informacija, a osobito ispravnost i konzistentnost računovodstvenih metoda kojima se koriste Društvo i Grupa, uključujući i kriterije za konsolidaciju financijskih izvještaja društava koja pripadaju Grupi, nadgleda provođenje revizija u Društvu, raspravlja o određenim pitanjima na koje ga upozore revizori ili rukovodstvo, prati djelotvornost sustava unutarnje kontrole kvalitete i sustava upravljanja rizicima, predlaže imenovanje revizorskog društva te savjetuje Nadzorni odbor. Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima također prati nerevizijske usluge koje pružaju revizori u skladu s primjenjivim zakonskim propisima. U 2022. godini revizorima Društva i Grupe imenovani su PricewaterhouseCoopers d.o.o., Zagreb, Heinzelova 70 i Deloitte d.o.o., Zagreb, Radnička cesta 80. PricewaterhouseCoopers d.o.o. nije pružio nerevizijske usluge Društvu i članicama Grupe. Deloitte d.o.o. pružio je članici Grupe nerevizijske usluge poreznog savjetovanja.

U razdoblju od 01. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. djelovao je u sastavu Vitomir Palinec, predsjednik, Marica Šorak-Pokrajac, član, Ida Lokmer, član.

Detaljniji pregled održanih sjednica Nadzornog odbora i njegovih pododбора s izvješćem o njihovom radu navedeni su u Izvješću o obavljenom nadzoru glede vođenja poslova Društva u 2022. objavljenom uz Godišnje izvješće Društva za 2022.

Politikom o kriterijima za sastav članova Uprave i Nadzornog odbora utvrđeni su uvjeti koje kandidat za člana Uprave, odnosno Nadzornog odbora Društva treba ispunjavati pri izboru i procjeni za obavljanje navedene funkcije (pojedinačno i zajedno kao tijelo), dok je Pravilnikom o postupku odabira i selekcije članova Uprave i Nadzornog odbora utvrđen postupak identifikacije, privlačenja i procijene najboljih kandidata. U izvršnim, upravljačkim i nadzornim tijelima, kao i na svim ostalim razinama, ne postoje ograničenja s obzirom na spol, dob, rasnu ili etničku pripadnost, vjeru ili druga slična ograničenja. Članovi se biraju na temelju znanja, vještina i kompetencija. U pogledu kriterija struke, Društvo primjenjuje strategiju zapošljavanja i razvoja upravljačkih funkcija odgovarajuće struke i razine obrazovanja obzirom na prirodu funkcije i njezine zahtjeve.

Unutarnje kontrole i upravljanja rizikom u odnosu na postupak financijskog izvještavanja

Rizik financijskog izvještavanja, kao operativni rizik, u najvećem se dijelu manifestira kroz takozvane rizike usklađenosti, te ima velik značaj jer korelira s veličinom Grupe i kompleksnošću organizacije, procesa, broja zaposlenih, razgranatosti prodajne mreže i veličinom IT sustava te je prisutan u svim fazama poslovnih procesa. Upravljanje operativnim rizikom zasniva se na primjerenoj organizacijskoj strukturi, uspostavljenim ključnim funkcijama te uspostavljenom sustavu unutarnjih kontrola, odnosno aktivnosti i procesa kojima se osigurava operativna učinkovitost, preciznost, točnost i pravovremenost te usklađenost poslovanja s regulatornim i internim propisima.

Uprava Društva je postavila procese izrade izvještaja koji omogućavaju kontinuiranu kontrolu procesa u svim fazama izrade izvještaja. Sustav unutarnjih kontrola u postupku financijskog izvještavanja osigurava da financijski izvještaji Društva s prihvatljivom točnošću predstavljaju financijski rezultat i financijski položaj Društva, kao i njihovu usklađenost s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Računovodstvene politike Društva predstavljaju načela, pravila i praksu koje Društvo primjenjuje pri sastavljanju i predavljanju financijskih izvještaja. Sažetak značajnih računovodstvenih politika objavljen je u financijskim izvještajima Društva.

Unutarnji računovodstveni kontrolni postupci podrazumijevaju kontrolu formalne, suštinske i računske ispravnosti knjigovodstvene isprave:

- kontrola formalne ispravnosti knjigovodstvene isprave utvrđuje je li isprava sastavljena u skladu s važećim propisima
- suštinska kontrola knjigovodstvene isprave utvrđuje je li se poslovna promjena doista dogodila i je li se dogodila u naznačenom opsegu
- kontrola računske ispravnosti knjigovodstvene isprave podrazumijeva kontrolu matematičkih operacija (dijeljenja, množenja, zbrajanja i oduzimanja) na temelju kojih su dobiveni rezultati na ispravi.

Kontrolu knjigovodstvenih isprava, u skladu s organizacijskom strukturom Društva i internim aktima, obavlja odgovorna osoba prema definiranim ovlaštenjima. Kontrola formalne, suštinske i računske ispravnosti potvrđuje se fizičkim i/ili elektroničkim potpisom odgovorne osobe koja je tu kontrolu izvršila.

Svi izvještaji, kao i sva konta podliježu redovnim kontrolama u sklopu obračuna i izvještavanja. Izvještaje provjeravaju Uprava, Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima i Nadzorni odbor Društva.

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

Marko Remenar
član uprave

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

NEFINANCIJSKO IZVJEŠĆE
ZA 2022. GODINU

1. IZJAVA UPRAVE

Adris grupa jedna je od vodećih hrvatskih i regionalnih kompanija. Dugogodišnju tradiciju, viziju razvoja i poslovna iskustva stjecana generacijama nadograđujemo suvremenim poslovnim praksama i tehnološkim dostignućima. Rezultat su uspješni, stabilni i dugoročno održivi poslovi. Da bismo zadržali lidersku poziciju, činimo korak dalje u promišljanju svoje budućnosti u kontekstu izazova i prilika u hrvatskom gospodarstvu i globalnom okruženju.

Određnice održivosti i odgovornosti, koje su u fokusu političke, gospodarske i znanstvene, pa i opće javnosti, nisu novost Adrisu i tvrtkama u njegovu sastavu. Naprotiv, duboko su ukorijenjene u korporativnu kulturu i iz njih proizlaze naše temeljne vrijednosti. Zagovaramo stvaranje ekonomske vrijednosti, ali jedino uz stvaranje dodatne vrijednosti za društvo u cjelini. U poslovne planove, razvojne projekte i investicije oduvijek integriramo elemente održivosti, koji su često nadilazili one propisane zakonom, prije svega prema zaposlenicima i zajednici u kojoj poslujemo, njegovanju uspješnih upravljačkih praksi kao i odgovornom odnosu prema prirodnim resursima.

Najbolja potvrda opravdanosti ustrajanja na takvu pristupu rezultati su koje postižemo. I u 2022. Adris grupa ostvarila je rast ključnih pokazatelja poslovanja u sve tri svoje djelatnosti. Ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 6,5 milijardi kuna, što je za 14 posto više u usporedbi s prethodnom godinom. Prihod od prodaje robe i usluga iznosio je 6,1 milijardu kuna, i za 16 posto je veći od prihoda ostvarenog u 2021. godini. Konsolidirana dobit prije kamata, poreza i amortizacije (EBITDA) iznosi 1,30 milijardi kuna, što je rast od 23 posto. Neto dobit u 2022. godini iznosi 550 milijuna kuna, što je za 37 posto više od neto dobiti ostvarene u prethodnoj godini, i za devet posto veća je od neto dobiti ostvarene u 2019. godini. Neto dobit nakon manjinskih interesa iznosi pak 418 milijuna kuna i, u usporedbi s prethodnom godinom, veća je za 41 posto.

Usredotočeni smo na daljnji organski rast i poslovnu izvrsnost, što ćemo poduprijeti novim investicijskim ciklusom, vrijednim gotovo 600 milijuna eura (4,3 milijarde kuna) do 2025. Glavnina se odnosi na turistički segment, gdje nastavljamo podizati kvalitetu i širiti ponudu svojeg portfelja, ali i broj destinacija u kojima poslujemo. Posebno se ističe obnova zagrebačkih hotela – Panorame, koju otvaramo u proljeće 2023., nakon čega slijedi i Westin – te hotela Marjan u Splitu. Nastavlja se ulagati u digitalnu transformaciju osiguranja, a u proizvodnji zdrave hrane u tehnološka i proizvodna unaprjeđenja. Pritom aktivno pratimo promjene u okruženju pa ulagačke prioritete prilagođavamo potražnji i potrebama naših potrošača, gostiju i klijenata.

Posljednjih nekoliko godina svjedočimo brojnim događajima koje iznimno negativno utječu na svjetsko gospodarstvo, pa time i na naše tvrtke. Nakon što smo se suočili s krizom uzrokovanom pandemijom koronavirusa, 2022. godina donijela je nove neočekivane socijalne i političke prijemore koji produbljuju gospodarsku nesigurnost. Rat u Ukrajini, prirodne katastrofe, energetska kriza, inflacija i s njima povezani izazovi snažno utječu na način na koji živimo i radimo. Ti događaji ne smiju biti razlog za nečinjenje i usporavanje napretka. Naprotiv, potiču nas na bržu prilagodbu i transformaciju, preuzimanje odgovornosti, hrabrost i odlučnost te konkretne poteze na putu prema održivijoj i prije svega humanijoj budućnosti.

Na temeljima dugogodišnjeg iskustva održivog i odgovornog poslovanja svih naših tvrtki, uz odgovor na rastuće zahtjeve regulatora, trendove u okruženju te očekivanja dionika, definirali smo i sredinom 2022. godine usvojili

novu *Politiku održivog poslovanja (ESG^{1*})* Adris grupe s ciljem sustavnog i centraliziranog upravljanja ukupnim utjecajima na okruženje. Vjerujemo da će nov pristup i jasno predstavljanje ESG aktivnosti svim dionicima dodatno potvrditi Adris kao odgovornu, proaktivnu i inovativnu tvrtku spremnu odgovoriti na rastuće izazove okruženja.

Adrisova politika održivog poslovanja počiva na sedam ESG tema iz ključnih područja održivosti, zajedničkim svim tvrtkama sastavnicama i u kojima već ostvarujemo znatne pomake. Postoji potencijal i za naš daljnji doprinos jer, uz osiguranje stabilnosti naših poslova, uvelike doprinose i rješavanju gorućih izazova i problema današnjeg društva. U 2022. godini intenzivno smo radili na implementaciji definiranih ESG odrednica, uspostavili organizacije i definiranju potrebnih resursa za sustavno provođenje te dostizanje zadanih ciljeva na svim razinama u Grupi.

U svim našim društvima u tijeku su transformacijske inicijative i priprema novih kapitalnih projekata koji će, uz poslovnu izvrsnost, doprinijeti i ciljevima održivosti. Sve naše tvrtke obvezuju se na veći udio održivih proizvoda u portfeljima te preslikavanje načela na sve procese. Spomenimo primjerice da je Cromarisov strateški poslovni cilj do 2025. postati najveći svjetski proizvođač organske bijele mediteranske ribe te je već tijekom 2022. osigurao dodatne uzgojne kapacitete za organsku ribu. Prvi je proizvođač koji je za sva svoja uzgajališta dobio ASC certifikat (engl. *Aquaculture Stewardship Council*) koji potvrđuje proizvodnju prema najstrožim standardima održivosti.

Zelena tranzicija više nije izbor, nego nužnost. Svjesni smo toga u Adris grupi te se poduzimaju mjere i pokreću projekti s ciljem bolje energetske učinkovitosti, dekarbonizacije i smanjenja emisija CO₂. Sve su naše tvrtke u 2022. intenzivno razvijale projekte koji uključuju obnovljive izvore energije, čija se realizacija očekuje već tijekom 2023. godine. Značajniji iskorak u tom smjeru svakako je Cromarisa nova fotonaponska (FN) elektrana na mrijestilištu u Ninu, vrijedna gotovo pet milijuna kuna, koja je počela raditi krajem 2022. Te i druge provedene mjere već su u 2022. godini doprinijele smanjenju ugljičnog otiska Grupe, na čemu inetnzivno nastavljamo raditi i u narednom razdoblju.

Digitalizacija je imperativ suvremenog poslovanja i preduvjet održivosti naših poslova. Diljem sustava Adris grupe u tijeku je intenzivna digitalna transformacija s ciljem poboljšanja interne efikasnosti i boljeg korisničkog iskustva. Ističu se i digitalne inovacije, primjerice Maistrin projekt EDMOND koji omogućava aktivno upravljanje prihodima tvrtke te Croatijin program LaqoPrevent u kojem klijenti odnedavno mogu pratiti i CO₂ otisak svojih vožnji. Croatia osiguranje u posljednje se tri godine pozicioniralo kao predvodnik u digitalnom osiguranju. U listopadu 2022. proslavljen je drugi rođendan LAQO osiguranja, Croatijine inovacije koja je po rezultatima nadmašila sve usporedive digitalne osiguratelje u srednjoj i istočnoj Europi.

Spomenuta digitalna rješenja znatno doprinose kvalitetnijem i odgovornijem korisničkom iskustvu te jačaju povjerenje u naše tvrtke i brendove. Spomenimo da na kraju 2022. gotovo 260 tisuća klijenata i gostiju koristi naše aplikacije, što je rast za više od 60 posto u odnosu na prethodnu godinu. Svjesni smo pritom da sve više potrošača očekuje da tvrtke kojima će pokloniti povjerenje snažnije integriraju elemente održivosti u proizvode, usluge i operacije te su spremni promijeniti potrošačke navike, platiti više za proizvode koji integriraju elemente održivosti te uvelike mijenjati način na koji žive i rade u smjeru osvještenijih i zdravijih navika. Zato sve naše tvrtke u Grupi nastavljaju provoditi projekte i inicijative koji doprinose odgovornom korisničkom iskustvu. Također predstavljaju

¹ Prema eng. ESG – *environmental, social, governance*. U sklopu inicijative održivog razvoja gospodarstva određene su tri osnovne grupe ciljeva koji se pokušavaju postići - okolišni ili E (eng. *environmental*), društveni ili S (eng. *social*) i upravljački G (eng. *governmental*) ciljevi, za koje se u praksi upotrebljava kratica ESG. U istom se smislu i kontekstu upotrebljava i navodi na više mjesta u ovom izvješću Adris grupe.

platformu za educiranje o važnim temama i pomažu razvijanju dobrih životnih navika u području prevencije i zdravlja, sigurnosti u društvu te digitalne i financijske pismenosti građana.

Adrisove tvrtke lideri su u svojim industrijama. Vodeća tržišna pozicija moguća je jedino ako tvrtke uživaju i ugled poželjnog poslodavca. Da bi zadržale status poslodavca prvog izbora u veoma nestabilnim uvjetima na tržištu rada i borbi za svakog zaposlenika, naše su tvrtke posvećene stvaranju sigurnog, etičnog i poticajnog radnog mjesta. Cilj je postići visoku motiviranost zaposlenika, osjećaj pripadnosti i svrhovitosti. Važno je oslušivati potrebe zaposlenika pa će se nastaviti redovito mjeriti zadovoljstvo zaposlenika i povratne informacije uključiti u akcijske planove.

Odgovornost prema lokalnoj zajednici, odnosno praksa društvene odgovornosti oduvijek je jedna od najvažnijih odrednica Adrisove korporativne kulture. I u 2022. godini, osobito zbog nepogoda i izazova koji su je obilježili, Adris i sve njegove tvrtke još su snažnije bile uključene u razvoj zajednice, očuvanje trajnih vrijednosti i podizanje kvalitete života. Nema veće odgovornosti nego odazvati se i pružiti konkretnu pomoć u trenucima kada je hitna, a često nažalost izostaje ili kasni. Adris grupa i tvrtke koje posluju u njezinu sastavu prve su donirale financijska sredstva i/ili pomoć u smještaju i hrani stradalima u razornim potresima koji su pogodili Zagreb i okolice te Baniju. Početkom 2022. godine, kada je počela ruska agresija na Ukrajinu, naše su se tvrtke među prvima odazvale i izbjeglicama osigurale pomoć – Maistra smještaj, Cromaris deset tona svojih proizvoda, a Croatia osiguranje milijun kuna.

Uz to znatna sredstva i resurse nastavljamo ulagati u poticanje izvrsnosti i znanja u hrvatskome društvu. Sve su tvrtke u Grupi, uz navedene humanitarne akcije, financijski podupirale razvoj vrhunskog sporta, znanosti te zaštitu i promociju hrvatske kulture, baštine i autohtonosti. Spomenimo pritom i Zakladu Adris koja je na tragu istih vrijednosti u 2022. zaključila 16. donacijski ciklus. Uključujući i ovaj ciklus, od osnutka 2007. do danas dodijelila je gotovo 60 milijuna kuna istaknutim projektima i pojedincima te više od 400 stipendija izvrsnim učenicima i studentima.

Dugogodišnja tradicija i iskustvo, jasna vizija razvoja, otpornost poslova i snaga brendova, lojalnost zaposlenika i povjerenje zajednice, uz još snažniju predanost koju potvrđujemo i novom Politikom održivog (ESG) poslovanja, omogućit će nam da ostanemo „prvi, bolji i drugačiji” u razvijanju poslova, ali i u području održivog i odgovornog poslovanja.

ADRIS GRUPA d.d.

*Marko Remenar
član Uprave*

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

2. OPĆENITO

2.1. Profil

ADRIS GRUPA d.d., sa sjedištem u Rovinju, Vladimira Nazora 1 (dalje Adris ili Društvo), korporativni je centar čiji je osnovni cilj ulaganje, upravljanje, koordinacija rada te razvoj Društva i povezanih društava. Misija Društva jest osigurati razvoj svih strateških poslovnih jedinica vodeći računa o zadovoljstvu zaposlenika, krajnjih korisnika te poslovnih partnera na način koji jamči rast vrijednosti dioničkog kapitala te koji je u skladu s interesima zajednice u kojoj Društvo posluje.

U posljednjih petnaestak godina poslovanje tvrtke obilježeno je snažnim rastom svih ključnih pokazatelja poslovanja. U navedenom razdoblju prihodi su povećani za pet puta, dobit za 10 puta, a vrijednost kapitala čak za 20 puta. Vrijednost dionica povećala se za više od 100 puta! Adris je istodobno investirao više od deset milijardi kuna, od čega u turizam više od šest milijardi kuna. Tri četvrtine dionica i danas je u rukama sadašnjih i bivših zaposlenika, a nitko nema više od 14,1 posto. Adris grupa danas posluje s godišnjim prihodom od šest milijardi kuna i zapošljava više od šest tisuća ljudi.

Daljnji rast i razvoj Adris grupe temelji se na tri perspektivna i dugoročno održiva posla. Turističkim segmentom upravlja MAISTRA d.d., proizvodnju zdrave hrane predvodi CROMARIS d.d., a osiguranje CROATIA osiguranje d.d.

MAISTRA d.d. predvodi turistički dio Adrisova portfelja (dalje u tekstu Maistra Hospitality Group, skraćeno Maistra ili segment turizam). Jedan je od lidera turizma u nas, prije svega u segmentu luksuznog turizma, upravljajući s 14 posto kapaciteta i 14 posto noćenja ostvarenih u Istri, odnosno četiri posto kapaciteta i pet posto noćenja ostvarenih u Republici Hrvatskoj. S turističkim objektima na prestižnim lokacijama u Rovinju i Vrsaru, Dubrovniku, Zagrebu te uskoro i Splitu, Maistra je na pravom putu postati prvoklasnim i prepoznatljivim *hospitality* brendom u međunarodnim okvirima. Uz snažno oslanjanje na destinacijske brendove i pružanje autentičnog istarskog, hrvatskog i mediteranskog doživljaja Maistra ponudu temelji na visokopersonaliziranoj usluzi te razvijanju inovativnih i konkurentnih sadržaja u objektima najviše kategorije.

Među najvažnija dosadašnja ulaganja ubrajaju se hoteli s pet zvjezdica Monte Mulini (2009.) i Lone (2011.), obnova najstarijeg rovinjskog hotela Adriatic te obiteljski hotel Amarin, otvoren 2016. godine. Tomu treba pridodati kupnju i obnovu hotela Hilton Imperial u Dubrovniku. Otvorenjem Grand Park Hotela Rovinj u travnju 2019. dovršeno je uređenje Monte Mulinija, jedne od najluksuznijih turističkih zona na Jadranu. Početak 2018. obilježili su kupoprodaja udjela i strateško partnerstvo Adris grupe i HUP-a Zagreb. Ubrzo nakon toga započinju pripreme za zagrebačke strateške projekte – obnovu hotela Westin i Panorama. Rekonstrukcija i repozicioniranje Panorame u završnoj je fazi te se otvorenje pod novim brendom očekuje u proljeće 2023. Početkom 2023. godne predstavljen je i projekt rekonstrukcije hotela Marjan u Splitu te započinju i prvi radovi.

Ostvareni rezultati najbolja su potvrda vizije razvoja i strategije ulaganja u luksuzan segment turističke ponude s četiri i pet zvjezdica, koju tvrtka nastavlja i u sljedećem razdoblju. Naime, Adris grupa do 2025. godine planira investirati 4,3 milijarde kuna, od čega više od 80 posto ili 3,5 milijardi kuna u sektor turizma, odnosno godišnje više od milijardu kuna. Glavnina se odnosi na obnovu zagrebačkih hotela te hotela Marjan u Splitu, uz ulaganja u kampove i turistička naselja u istarskom dijelu portfelja.

CROMARIS d.d. (dalje u tekstu Cromaris ili segment zdrave hrane) lider je hrvatske marikulture i šesta kompanija u svijetu u uzgoju brancina i orade. Prepoznat je kao predvodnik u svježini i vrhunskoj kvaliteti proizvoda te napose inovacijama i održivom poslovanju. Objedinjavanjem nekoliko manjih domaćih tvrtki za uzgoj i preradu ribe u novu tvrtku Cromaris sa sjedištem u Zadru Adris grupa 2009. godine ozbiljno je zakoračila na područje marikulture i uzgoja plemenite bijele ribe. U razvoj tvrtke Adris je uložio više od 1,5 milijardi kuna, rezultat čega je snažan rast svih poslovnih pokazatelja, otvaranje novih tržišta, širenje proizvodnog portfelja te daljnja tehnološka i proizvodna unapređenja.

Kompanija raspolaže sa sedam uzgajališta, jednim od najmodernijih mrijestilišta za brancin i oradu u Europi te suvremenim pogonom prerade. Vertikalno je integrirana kompanija „od mora do stola”, što osigurava sljedivost u svim fazama proizvodnje – od vlastitog mrijestilišta, uzgoja, prerade i otpreme te prodajne organizacije na ključnim tržištima. Proizvodni portfelj čine svježa riba – ponajprije orada, brancin i hama te od 2021. nove dvije uzgojne vrste gof i zubatac, kojeg Cromaris uzgaja jedini u svijetu. Izrazito je izvozno orijentirana tvrtka koja na inozemnim tržištima ostvaruje 88 posto količinske prodaje i isto toliko prihoda od prodaje. Izvozi na većinu EU tržišta, glavninu na talijansko, a odnedavno i na španjolsko, nakon talijanskog drugo najvažnije svjetsko tržište bijele ribe. Od osnutka tvrtke 2009. do danas proizvodnja se povećala za gotovo 13 puta. Cromaris obavlja održiv i globalizaciji otporan posao, a promjene potrošačkih navika u smjeru sve većeg posvećivanja zdravijem načinu života djelatnosti zdrave hrane neprestano će povećavati vrijednost.

Početakom 2014. Adris grupa postala je većinskim vlasnikom vodeće i najstarije hrvatske osigurateljne kuće CROATIA osiguranja d.d. (dalje u tekstu Croatia osiguranje ili segment osiguranje). U 2022. Croatia osiguranje nastavlja držati vodeću poziciju na hrvatskom tržištu s ukupnim udjelom od 25,6 posto. Tržišni je lider u segmentu neživotnih osiguranja s 30,5 posto, dok je u životnim osiguranjima ostvaren tržišni udio od 10,6 posto. Uz hrvatsko tržište Croatia osiguranje posluje i na tržištima Slovenije, Srbije, BiH i Sjeverne Makedonije.

Potvrđuje se i kao digitalni lider. U razvoj digitalnog poslovanja u 2022. godini uloženo je više od 100 milijuna kuna, a premija ostvarena iz digitalnih kanala u 2022. godini rasla je za više od 50 posto. Nastavljaju se i ulaganja u razvoj i širenje zdravstvenog segmenta s ciljem otvaranjem modernih poliklinika sa širokom ponudom zdravstvenih usluga u svim dijelovima Hrvatske.

U Dodatku 1. na kraju izvještaja dostupan je pregled cjelovite strukture Grupe s popisom svih povezanih društava Grupe i naznakom njihove osnovne djelatnosti na dan 31. prosinca 2022. U Dodatku 2. pregled je glavnih brendova, proizvoda i usluga Adris grupe i povezanih društava.

Temeljni kapital Društva iznosi 164.000.000,00 kuna, podijeljen je na 16.400.000 dionica izdanih u nematerijaliziranom obliku koje se vode u računalnom sustavu središnjeg depozitorija kojim upravlja Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. Dionice su podijeljene na:

- 6,784.100 povlaštenih dionica oznake ADRS2, s pravom prvenstva pri isplati dividende, isplati ostatka likvidacijske odnosno stečajne mase i pravom prvenstva pri naplati kumuliranih neisplaćenih dividendi prije isplate dividendi imateljima redovnih dionica, bez prava glasa na Glavnoj skupštini Društva
- 9,615.900 redovnih dionica oznake ADRS, s pravom glasa na Glavnoj skupštini Društva, pravom na isplatu dividende i isplatu ostatka likvidacijske odnosno stečajne mase.

Dionice Društva uvrštene su na uređeno tržište Zagrebačke burze d.d., segment Redovito. U registru dionica Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. na dan 31. prosinca 2022. kao imatelj više od 20 posto ukupnog broja dionica (ukupnog temeljnog kapitala) Društva nije upisana nijedna osoba.

Osnovne informacije o veličini Grupe:

	2022.	2021.
<i>Ukupna imovina na 31. prosinca (u mil. HRK)</i>	<i>22.233</i>	<i>22.537</i>
<i>Ukupan kapital na 31. prosinca (u mil. HRK)</i>	<i>10.575</i>	<i>10.881</i>
<i>Ukupne obveze na 31. prosinca (u mil. HRK)</i>	<i>11.658</i>	<i>11.656</i>
<i>Prihod od prodaje za razdoblje 1. siječnja – 31. prosinca (u mil. HRK)</i>	<i>6.130</i>	<i>5.272</i>
<i>Ukupan broj zaposlenih na 31. prosinca</i>	<i>7.175</i>	<i>6.416</i>

2.2. Upravljanje

Upravljačka struktura

Temelj stabilnosti i dugoročno uspješnog poslovanja Adris grupe jest prepoznatljiva korporativna kultura, jasno definirana korporativna struktura i dobro korporativno upravljanje. Društvo kontinuirano vrednuje i nadograđuje pravila korporativnog upravljanja kako bi se uravnotežilo poslovanje tvrtke s vlasničkim interesima, interesima uključenih dionika i zajednice u cjelini. Prema preporukama Kodeksa korporativnog upravljanja, koji su usvojili HANFA i Zagrebačka burza 2019., Društvo je u 2020. donijelo dodatna pravila kojima se uređuje suradnja Uprave i Nadzornog odbora Društva te ih je provodilo i tijekom 2022.

Struktura korporativnog upravljanja Društva temelji se na dualističkom sustavu koji se sastoji od Nadzornog odbora i Uprave Društva. Nadzorni odbor, Uprava Društva te Glavna skupština, u skladu sa Statutom i Zakonom o trgovačkim društvima, tri su temeljna tijela Društva. Njihov opseg djelovanja, upravljačka ovlast i odgovornost regulirani su mjerodavnim hrvatskim zakonodavstvom, Statutom Društva i internim aktima.

Glavna skupština Društva izabire članove Nadzornog odbora na mandat od četiri godine, dok Nadzorni odbor imenuje članove Uprave Društva na mandat do pet godina. Uprava i Nadzorni odbor Društva sastavljaju se tako da kombinacija vještina, znanja i obrazovanja, kao i profesionalnog i praktičnog iskustva članova osigurava djelotvorno izvršavanje strateških, operativnih i nadzornih zadataka, potiče otvorenu i konstruktivnu raspravu te donošenje neovisnih i objektivnih odluka.

Sastav Uprave Adris grupe d.d. na dan 31. prosinca 2022. godine

- Marko Remenar, (jedini) član Uprave

Sastav Nadzornog odbora Adris grupe d.d. na dan 31. prosinca 2022. godine

- mr. sc. Ante Vlahović, predsjednik Nadzornog odbora
- dr. sc. Tomislav Budin, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
- dr. sc. Marica Šorak-Pokrajac, zamjenica predsjednika Nadzornog odbora
- Rino Bubičić, član Nadzornog odbora
- mr. sc. Hrvoje Patajac, član Nadzornog odbora
- Vitomir Palinec, član Nadzornog odbora
- Ida Lokmer, članica Nadzornog odbora
- Erika Zgrablić, članica Nadzornog odbora (predstavnica zaposlenika)
- dr. sc. Boris Nemšić, član Nadzornog odbora

U sastavu Nadzornog odbora djeluju Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima, Strateški pododbor te Pododbor za imenovanja i nagrađivanje. Sastav navedenih pododбора, uloga i zaduženja, uz druge relevantne informacije, dostupan je na mrežnim stranicama Društva.

Detaljniji pregled održanih sjednica Nadzornog odbora i njegovih pododбора, s izvješćem o njihovu radu, navedeni su u Izvješću o obavljenom nadzoru vođenja poslova Društva u 2022., objavljenom uz Godišnje izvješće Društva za 2022.

Strateške korporativne poslovne funkcije Adris grupe d.d. su Financije, računovodstvo i revizija, Kontroling, Pravni poslovi, Ljudski potencijali, Korporativne komunikacije i Nabava. Viši menadžment, odnosno direktori korporativnih funkcija odgovorni su za koordinaciju ključnih funkcionalnih poslovnih područja i aktivnosti društava Grupe, provedbu korporativne strategije i pružanje podrške Upravi Društva.

Politika nagrađivanja menadžmenta

Glavne skupštine Adrisa, Maistre i Croatia osiguranja 2020. godine odobrile su Politiku primitaka članova Uprave. Politika je temeljni akt koji se odnosi na uspostavljanje sustava određivanja primitaka i politike nagrađivanja Uprave društava i usklađena je s poslovnom strategijom, tradicijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima društava i Grupe. Politika primitaka provjerava se i razmatra svake poslovne godine, pri čemu Nadzorni odbor odlučuje je li potrebna dodatna prilagodba ili izmjena utvrđene Politike primitaka imajući pritom u vidu stanje na tržištu i gospodarsko okruženje društava.

U skladu sa spomenutim politikama primitaka i za poslovnu 2022. izrađuju se i objavljuju izvješća o primitcima u kojima su prikazani svi fiksni i varijabilni dijelovi primitaka članova Uprave Adrisa, Maistre i Croatia osiguranja, njihovi postotni udjeli u ukupnom primitku, objašnjenje kako su usklađeni s Politikom primitaka, uključujući način na koji podupiru dugoročnu uspješnost društava te kako su se primjenjivala mjerila za ocjenu uspješnosti. Načela utvrđena spomenutim politikama primjenjuju se i na određivanje primitaka i nagrađivanja višeg menadžmenta tih društava, odnosno Grupe. Politika nagrađivanja naglašava važnost postignuća kvantitativnih (financijskih i operativnih) i kvalitativnih (razvojnih) ciljeva, osiguravajući istodobno učinkovito i uspješno upravljanje rizikom, bez poticanja preuzimanja pretjeranog rizika koji nije u skladu s dugoročnim interesima, poslovnom strategijom, ciljevima i vrijednostima Društva i Grupe.

Ukupna primanja Uprave i višeg menadžmenta Društva sastoje se od fiksnih i varijabilnih primitaka. Članovima Uprave naknadu određuje Nadzorni odbor Društva u skladu s usvojenom Politikom primitaka, dok višem menadžmentu nagradu utvrđuju uprave pojedinih društava. Fiksni primitak unaprijed je određen, a odražava složenost posla, tržišnu vrijednost posla, relevantno stručno iskustvo, kompetentnost i organizacijsku odgovornost zaposlenika. Varijabilni primitci određuju se na temelju jasnih kriterija uspješnosti koji se ocjenjuju u odnosu na ostvarenje financijskih i nefinancijskih ciljeva Društva i Grupe koji proizlaze iz dugoročne strategije poslovanja. Definiranje ključnih pokazatelja uspješnosti utvrđuje se i planira u skladu s godišnjim, odnosno višegodišnjim planom poslovanja Društva.

Članovi Nadzornog odbora Adris grupe koji nisu zaposlenici Grupe primaju simboličnu naknadu koju određuju dioničari na Glavnoj skupštini. Primitci članova Nadzornog odbora također su navedeni u Izvješću o primitcima.

2.3. Etika i integritet

Uvjereni smo da poslovni uspjeh ovisi o povjerenju naših kupaca, poslovnih partnera i dioničara u etičnost, neovisnost i integritet Adris grupe. Etičnost poslovnog sustava Grupe proizlazi iz inzistiranja o odgovornosti svake osobe u kontekstu sustava prihvaćenih pravila ponašanja i djelovanja isključivo u najboljem interesu Društva. Politika je Grupe poštovati zakone zemalja u kojima posluje, kao i sve regulatorne zahtjeve koji utječu na poslovanje, profesionalnost i objektivnost u radu, davanje istinitih informacija, pošten pristup prema konkurenciji, zaposlenicima, dioničarima, dobavljačima, partnerima i ostalim dionicima, kao i fokusiranje na društvenu odgovornost i održivi razvoj. Visoki standardi profesionalnog i etičkog postupanja, koji se zahtijevaju od svakog dionika Grupe, definirani su *Etičkim kodeksom*.

Uz Etički kodeks, i drugim internim aktima, prije svega *Pravilnikom o postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti*, dodatno su uređeni postupci unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti te postupak imenovanja povjerljive osobe i zamjenika povjerljive osobe u svrhu osiguranja propisanih prava, odnosno zaštite prijavitelja nepravilnosti.

Zajednička je dužnost svih dionika interese Društva i Grupe staviti na prvo mjesto i riješiti sve sukobe interesa. Detaljna pravila izbjegavanja sukoba interesa propisana su internim pravilnicima kojima se definiraju temeljna načela i obveze dionika u vezi sa sprječavanjem sukoba interesa, pravila i postupci koji se odnose na upravljanje sukobom interesa, vođenje registra sukoba interesa, a sve kako bi se potencijalni sukobi interesa utvrdili, spriječili, etično i odgovorno riješili te naposljetku uklonili, odnosno ublažili rizici koji bi mogli nastati za Društvo i Grupi.

Svi korporativni akti i politike redovito se pregledavaju i ažuriraju kako bi bili usklađeni s regulatornim zahtjevima te promjenama koje su se dogodile u Grupi i okruženju.

Grupa poslovanjem ne ugrožava prava autohtonih zajednica niti se koristi dječjim ili prisilnim radom, a isto se zahtijeva i od poslovnih partnera. Ne pružaju se financijske ili bilo kakve druge pomoći političkim strankama, političarima i srodnim institucijama.

Etičkim kodeksom uređena su i pitanja mita i korupcije te tržišnog natjecanja. Smatramo da koruptivne radnje znatno usporavaju gospodarski rast jer u poslovnom okruženju, i društvu uopće, uzrokuju nesigurnost i nepovjerenje. Zagovaramo održavanje i promicanje poštenog tržišnog natjecanja i ravnopravan položaj svih poduzetnika pa prisutnost na tržištu temeljimo isključivo na vrhunskim proizvodima i uslugama po konkurentnim cijenama. Pravila o postupanju u situacijama tržišne utakmice Adris grupe, uz Etički kodeks, detaljno su definirana *Kodeksom o postupanju u primjeni propisa o zaštiti tržišnog natjecanja*.

Od događaja povezanih s korporativnim upravljanjem i transparentnosti u 2022. se ističe nagrada Croatia osiguranju za visoke etičke i profesionalne standarde u korporativnom upravljanju, koju je dodijelila Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga u kategoriji društva sa službenog tržišta. Dodajmo da je prošle godine Croatia osiguranje bilo među prvim osigurateljima koji su cijene počeli dvojno iskazivati i prije zakonske obveze te je potpisnik *Etičkog kodeksa za transparentno uvođenje eura*.

2.4. Informacija o zaposlenicima i fluktuaciji

Na dan 31. prosinca 2022. u Adris grupi i povezanim društvima ukupno je zaposleno 7.175 zaposlenika. Tijekom godine ta brojka značajnije varira zbog sezonalnosti poslovanja, prije svega u segmentima Turizam i Zdrava hrana. I struktura zaposlenika također odražava sezonalnost, a posebno se to odnosi na turistički dio posla s nešto većim udjelom zaposlenika na određeno vrijeme, dok je u ostalim divizijama udio mnogo niži.

Na razini Grupe udio zaposlenika na neodređeno iznosi gotovo 70 posto, što je na razini 2021. godine. U turističkom dijelu Grupe na dan 31. prosinca 2022. taj je udio iznosio 51 posto (2021. 48 posto) od ukupnog broja zaposlenika. Cromaris je trenutačno u novoj razvojnoj fazi, posljedično su povećane poslovne aktivnosti te stalno raste broj zaposlenika. Uz također veću sezonalnost poslovanja, Cromaris zaposlenicima iskazuje povjerenje i jamči sigurnost radnog mjesta pa više od 80 posto zaposlenika imaju ugovore o radu na neodređeno vrijeme, što je porast od 14 posto u odnosu na 2021. godinu. U Croatia osiguranju je na posljednji dan 2022. udio zaposlenih na neodređeno bio visokih 82 posto.

Ne postoji značajan dio poslovnih procesa koje obavljaju osobe koje nisu zaposlenici poduzeća.

	31. prosinca 2022.				31. prosinca 2021.			
	Zaposleni na neodređeno vrijeme		Zaposleni na određeno vrijeme		Zaposleni na neodređeno vrijeme		Zaposleni na određeno vrijeme	
	PRV	NRV	PRV	NRV	PRV	NRV	PRV	NRV
Hrvatska	4.251	28	1.853	15	3.804	11	1.596	6
- Žene	2.276	18	1.064	6	2.064	4	905	3
- Muškarci	1.975	10	789	9	1.740	7	691	3
BIH	244	1	24	0	249	0	18	0
- Žene	159	1	16	0	135	0	8	0
- Muškarci	85	0	8	0	114	0	10	0
Srbija	304	2	200	0	298	9	172	15
- Žene	234	2	95	0	179	6	103	10
- Muškarci	70	0	105	0	119	3	69	5
Sjeverna Makedonija	103	0	118	0	103	0	108	0
- Žene	92	0	58	0	62	0	65	0
- Muškarci	11	0	60	0	41	0	43	0
Italija	8	0	0	0	9	0	1	0
- Žene	4	0	0	0	4	0	1	0
- Muškarci	4	0	0	0	5	0	0	0
Slovenija	21	0	1	0	16	0	1	0
- Žene	11	0	1	0	8	0	1	0
- Muškarci	10	0	0	0	8	0	0	0
Njemačka	0	0	1	0	0	0	0	0
- Žene	0	0	0	0	0	0	0	0
- Muškarci	0	0	1	0	0	0	0	0
Poljska	0	0	1	0	0	0	0	0
- Žene	0	0	1	0	0	0	0	0
- Muškarci	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	4.931	31	2.198	15	4.479	20	1.896	21

PRV = puno radno vrijeme, NRV = nepuno radno vrijeme, Podatci o broju zaposlenih pripremljeni su na temelju apsolutnog broja osoba, a ne na temelju radnih sati.

Prisutnost na tržištu

Strateški je cilj Grupe radnicima osigurati kompetitivne plaće u odnosu na industriju i okruženje, kao i ostale materijalne i nematerijalne uvjete rada, odnosno pridonijeti ekonomskom blagostanju zaposlenika.

Uspoređujući odnos minimalne početne plaće u Grupi i minimalne plaće u državama u kojima posluje, Grupa u većini područja isplaćuje više početne plaće u odnosu na minimalne zajamčene plaće. Jedino je u segmentu osiguranja u Srbiji i S. Makedoniji početna plaća izjednačena s minimalnom zajamčenom plaćom, što je posljedica same strukture plaće, gdje plaća može biti i viša (u pravilu i jest) od minimalno zajamčene plaće na temelju ostvarene provizije koja se pridodaje na osnovnu plaću. Politika plaća i nagrađivanja zaposlenika temelji se isključivo na vrsti i složenosti posla, odgovornosti, znanjima i vještinama potrebnim za ostvarenje zadataka te isključuje svaki oblik diskriminacije.

Najveći udio zaposlenika u Grupi čini lokalno stanovništvo, i to na svim pozicijama u Grupi. Udio lokalnoga višeg menadžmenta u ukupnom višem menadžmentu na kraju izvještajnog razdoblja jest 96 posto (2021. 91 posto). Pod višim menadžmentom za potrebe ovog Izvještaja smatraju se Uprava i direktori sektora, pojam lokalno odnosi se na državu prebivališta osobe u trenutku zapošljavanja, dok značajno mjesto poslovanja podrazumijeva RH, odnosno države u kojima se nalaze povezana društva.

Novozaposleni radnici i fluktuacija u Grupi tijekom izvještajnog razdoblja

Dobne skupine	2022.				2021.			
	Početak radnog odnosa		Prestanak radnog odnosa		Početak radnog odnosa		Prestanak radnog odnosa	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
Republika Hrvatska	1.759	1.332	1.302	1.048	1.475	1.156	1.080	887
< 18 g.	0	3	0	3	16	33	10	19
18 – 24 g.	433	380	315	305	329	314	228	212
25 – 29 g.	347	292	213	219	252	251	166	185
30 – 39 g.	344	324	249	212	304	291	222	234
40 – 49 g.	280	184	207	166	269	151	191	107
50 – 59 g.	273	104	234	89	244	87	193	71
60 – 64 g.	69	28	67	33	53	22	59	47
> 65 g.	13	17	17	21	8	7	11	12
Bosna i Hercegovina	30	37	27	36	10	16	5	1
18 – 24 g.	5	4	1	2	0	2	0	1
25 – 29 g.	9	8	2	5	1	1	1	0
30 – 39 g.	10	16	9	12	2	4	2	0
40 – 49 g.	5	8	7	9	4	3	1	0
50 – 59 g.	1	1	5	4	3	4	1	0
60 – 64 g.	0	0	3	4	0	1	0	0
Srbija	237	117	219	151	188	126	166	77
< 18 g.	0	0	0	0	31	21	22	13
18 – 24 g.	38	23	26	23	42	17	26	11
25 – 29 g.	32	22	34	19	43	23	47	13
30 – 39 g.	67	19	64	41	40	29	35	22

<i>Dobne skupine</i>	2022.				2021.			
	<i>Početak radnog odnosa</i>		<i>Prestanak radnog odnosa</i>		<i>Početak radnog odnosa</i>		<i>Prestanak radnog odnosa</i>	
	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>
<i>40 – 49 g.</i>	58	25	53	27	21	16	19	9
<i>50 – 59 g.</i>	32	17	28	19	6	9	9	5
<i>60 – 64 g.</i>	6	6	12	11	5	11	8	4
<i>> 65 g.</i>	4	5	2	11	0	0	0	0
S.								
Makedonija	64	48	67	57	51	32	39	24
<i>25 – 29 g.</i>	11	6	6	5	10	2	5	2
<i>30 – 39 g.</i>	9	9	8	8	13	8	13	6
<i>40 – 49 g.</i>	20	15	30	22	18	7	12	5
<i>50 – 59 g.</i>	20	11	19	14	7	7	9	6
<i>60 – 64 g.</i>	4	5	3	6	3	8	0	3
Italija	0	0	1	0	1	1	0	0
<i>40 – 49 g.</i>	0	0	1	0	0	1	0	0
Slovenija	6	5	0	2	4	5	1	3
<i>25–29 g.</i>	1	1	0	0	1	0	0	0
<i>30 – 39 g.</i>	3	3	0	1	2	3	0	1
<i>40 – 49 g.</i>	2	1	0	0	0	2	1	2
<i>50 – 59 g.</i>	1	1	0	0	1	0	0	0
UKUPNO	2.096	1.539	1.616	1.294	1.729	1.336	1.291	992

2.5. Dobavljački lanac

U svim društvima Grupe funkcija Nabave odgovorna je za postizanje najbolje vrijednosti za Društvo pri nabavi roba i/ili usluga te osiguravanje održivog lanca opskrbe. Temeljne aktivnosti odnose se na određivanje strategije nabave glavnih kategorija roba i usluga, propisivanje aktivnosti i odgovornosti te općih akata vezanih uz nabavu, planiranje i izvršavanje godišnjeg plana nabave, analizu i upravljanje troškovima i nabavnim ugovorima, upravljanje rizicima u procesu nabave te provedbu inicijativa u skladu s odrednicama održivosti Adris grupe u segmentu lanca opskrbe.

Stvaranjem partnerskih odnosa s dobavljačima, redovitim ocjenjivanjem izvedbe ugovornih dobavljača i otvorenom komunikacijom s potencijalnim dobavljačima osigurava se ravnopravnost svih ponuditelja, pravodobnost isporuke proizvoda odgovarajuće kvalitete i u potrebnim količinama te po konkurentnoj cijeni. Taj pristup pokazao se optimalnim u neizvjesnoj ekonomskoj situaciji koja je obilježila cijelu 2022. godinu i nastaviti će se i u 2023.

Na razini svih članica Adris grupe revidirani su ili doneseni Pravilnici o nabavi i Opći uvjeti nabave (OUN), što je u Cromarisu u planu za prvi kvartal 2023. godine.

U sljedećem se razdoblju planira razvoj dodatnih kontrolnih mehanizama upravljanja lancem opskrbe – uspostava standardnog upitnika o poslovanju dobavljača. U upitniku će se naglasiti zahtjevi Adris grupe i tvrtki prema dobavljačima u smjeru održivog razvoja, cirkularne ekonomije, kontrole i redukcije štetnih utjecaja poslovanja na okoliš te razvoj lokalne zajednice.

Upravljanje nabavom strateški je važno za Grupnu, posebno u dijelu korištenja sinergija na razini Grupe. Proces je podijeljen u tri razine: strateška nabava – stvaranje dodane vrijednosti i upravljanje rizicima, taktička nabava – smanjenje troškova, operativna nabava – administracija narudžbi. U svim navedenim segmentima naglasak se stavlja na implementaciju kvalitativnih i kvantitativnih ciljeva te sustavno unapređenje poslovanja.

Prema tipu dobavljača Grupa surađuje s direktnim proizvođačima, malim obrtima, obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG-ovima), podugovarateljima, distributerima, veletrgovcima te multinacionalnim kompanijama.

Ključne kategorije nabave po segmentima

Kategorije nabave	Ostali	Zdrava hrana	Turizam	Osiguranje
Hrana			✓	
Piće			✓	
Sirovine za proizvodnju		✓		
Mlađ		✓		
Ambalaža		✓		
Usluge prijevoza		✓		
Nekretnine i održavanje	✓	✓	✓	✓
IT i komunikacije	✓	✓	✓	✓
Osnovna sredstva		✓	✓	✓
Marketing i komunikacije				✓
Ostali troškovi i usluge	✓	✓	✓	✓

Prikaz ukupnog broja dobavljača za Grupnu u opskrbnom lancu na kraju izvještajnog razdoblja

Zemlja	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Republika Hrvatska	7.093	6.756
Bosna i Hercegovina	622	756
Srbija	751	655
Sjeverna Makedonija	476	428
Italija	66	38
Francuska	31	25
Ostale zemlje	739	466
UKUPNO	9.778	9.124

Prikazani broj dobavljača odnosi se na izravne dobavljače, dok se broj neizravnih dobavljača u cijelom opskrbnom lancu ne može procijeniti. Procjenjuje se da su tijekom izvještajnog razdoblja u cijeloj Grupi izvršene uplate dobavljačima u ukupnoj vrijednosti od 2,3 milijarde kuna (2021. 2 milijarde kn). Oko 79 posto ukupne nabave potječe od lokalnih dobavljača (2021. 77 posto). Pod lokalnom nabavom na razini Grupe podrazumijevamo dobavljače s područja RH.

Značajne promjene u Grupi i njezinu dobavljačkom lancu

U izvještajnom razdoblju nije bilo značajnijih promjena u lokaciji dobavljača i strukturi dobavljačkog lanca. Usprkos velikim izazovima u poslovanju tijekom protekle godine, uvjetovanim makroekonomskim i geopolitičkim čimbenicima, Adris grupa i njezin dobavljački lanac pokazali su veliku otpornost i spremnost na izmijenjene uvjete poslovanja. Dvije uzastopne godine epidemije COVID-a, poremećaji u lancima opskrbe, skokovit rast ulaznih troškova poslovanja te priprema migracije poslovanja na euro nisu utjecali na kvalitetu isporučenih proizvoda i usluga Adris grupe, što je zasluga kvalitetnog dobavljačkog lanca te strateškog planiranja i pravovremenog upravljanja rizicima u ovom segmentu poslovanja. Sve naše tvrtke sustavno unaprjeđuju odnos s dobavljačima, a u skladu s novom politikom održivosti (ESG) radi se i na ugrađivanju načela održivosti u nabavljачke lance, o čemu detaljnije u poglavlju *Održivi lanci opskrbe*.

2.6. Ekonomska vrijednost

Samo pozitivan financijski rezultat omogućuje distribuciju ekonomske vrijednosti putem plaća i naknada zaposlenicima, plaćanja državi, plaćanja operativnih i financijskih troškova te izravnih ili neizravnih plaćanja drugim dionicima. Distribuirana ekonomska vrijednost pokazuje direktan doprinos ekonomiji u kojoj tvrtka posluje.

Osnova za upravljanje ekonomskom vrijednošću jest dugoročna poslovna strategija, koja se detaljnije razrađuje godišnjim planom poslovanja i čije se izvršenje prati mjesečno i tjedno. Plan i procjena poslovanja služe za planiranje koraka u ostvarenju ekonomskih pokazatelja te utvrđivanje i uklanjanje utjecaja koji bi mogli uzrokovati neispunjenje plana. U izradi plana i procjene poslovanja sudjeluje cijela Grupa, dok je Uprava Društva primarno odgovorna za poslovni rezultat. O ostvarenim poslovnim rezultatima Grupa obavještava javnost kvartalnim i godišnjim financijskim izvještajima sastavljenim u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Stvorena i distribuirana izravna ekonomska vrijednost Grupe tijekom izvještajnog razdoblja:

<i>(u milijunima HRK)</i>	R. b.	2022.	2021.
Proizvedena izravna ekonomska vrijednost	1 (= 2)	6.492,1	5.684,0
- Prihodi	2	6.492,1	5.684,0
	3 (= 4+5+6)		
Distribuirana ekonomska vrijednost	+7+8+9)	5.395,1	4.801,7
- Operativni troškovi	4	3.664,1	3.336,1
- Troškovi zaposlenika	5	1.356,2	1.145,9
- Plaćanja vlasnicima (dividende)	6	249,9	196,4
- Plaćanja kreditorima (kamate)	7	35,5	39,8
- Plaćanja za poreze i kazne državi	8	82,1	81,1
- Isplate donacija (zakladama, udrugama...)	9	7,3	2,4
Zadržana ekonomska vrijednost	10 (=1-3)	1.097,0	882,3

3. POLITIKA ODRŽIVOG (ESG) POSLOVANJA GRUPE

3.1. Pristup održivom poslovanju

Adris grupa i tvrtke u njezinu sastavu imaju dugogodišnju tradiciju održivog poslovanja, pri čemu su kvalitetno upravljanje, odgovornost prema zaposlenicima, zajednici i okolišu temeljne pretpostavke održivosti, stabilnosti i profitabilnosti. Odgovornost prema svima uključenima u poslovne procese i profitabilnost nisu nam međusobno isključujući, nego međusobno uvjetovani. Zagovaramo stvaranje ekonomske vrijednosti, ali uz stvaranje dodatne vrijednosti za društvo u cjelini. Pritom je veoma važno prepoznati, razumjeti i upravljati utjecajima koje naše tvrtke imaju na okruženje u kojem posluju. Iako je Grupa na dobrom putu u razumijevanju sve zahtjevnijih upravljačkih, socijalnih i okolišnih odrednica održivosti te se ponosi iskustvom i prepoznatljivim projektima koji su već ostvarili rezultate kao i brojnim aktivnostima u tijeku ili planu; sustavnim upravljanjem na razini Grupe može se bolje iskoristiti njihov potencijal, što će donijeti brojne pozitivne učinke svim dionicima i sustavu u cjelini.

Na temelju dugogodišnjeg iskustva, praćenja situacije u neposrednom okruženju, razumijevanja globalnih trendova te osluškivanja potreba i očekivanja dionika, 2021. je prepoznata potreba za sustavnijim upravljanjem i koordinacijom brojnih aktivnosti s ciljem održivosti i odgovornosti diljem sustava.

Na radionicama s predstavnicima ključnih odjela naših kompanija 2021. godine pristupilo se prepoznavanju što više utjecaja i tema važnih za poslovanje i dionike koji već postoje u sustavu Adris grupe. Razmatrali su se prethodni nefinancijski izvještaji, zakonska regulativa, trendovi u okruženju, uključili rezultati dostupnih istraživanja i anketa (primjerice istraživanja tržišta i zadovoljstva kupaca, istraživanja motivacije i zadovoljstva zaposlenika), medijske objave, iskustva drugih tvrtki u našim industrijama i drugih relevantnih izvora. Prepoznato je više od sto tema koje su grupirane u 14 ključnih ESG tema održivosti (materijalne teme), za koje smatramo da na realan način obuhvaćaju naš utjecaj i doprinos u upravljačkom, okolišnom i društvenom području. Na taj je način postavljen okvir za planiranje i donošenje odluka, provedbu ključnih ESG projekata, evaluaciju uspješnosti i izvještavanje.

Tijekom 2022. nastavljeni su započeti procesi i aktivnosti te je na razini Uprave definirana nova ESG politika Adris grupe (Politika održivog poslovanja), koju sredinom godine usvaja i Nadzorni odbor Adris grupe.

U drugoj polovini 2022. radilo se na uspostavi ESG organizacije na svim razinama Grupe. Imenovani su timovi za svaku ESG temu s predstavnicima iz relevantnih odjela svake tvrtke Grupe. Na čelu je tima (radne skupine) ESG *lead* koji koordinira rad skupine. Svaka je tvrtka (uključujući Adris) imenovala i ESG voditelja koji na razini operativne tvrtke koordinira rad timova, informira Upravu o aktivnostima i napretku te izravno komunicira s voditeljima na razini Adrisa. Odluke povezane s održivosti i odgovornosti donosi Uprava Adrisa u suradnji s Nadzornim odborom, odnosno uprave operativnih kompanija za pojedinu kompaniju, u skladu s ciljevima Grupe.

Adrisov ESG tim zadužen je za implementaciju usvojenih strateških ESG odrednica, osigurava usklađivanje sa zakonskom regulativom, razmatra ESG rizike i prilike, priprema politike i akte povezane s pitanjima održivosti, osigurava potrebne resurse i razmjenu znanja te je odgovoran za nefinancijsko izvještavanje i vrednovanje uspješnosti. Tijekom 2022. timovi su se redovito sastajali, u užem sastavu za pitanja iz svoje ESG teme (područja) ili na zajedničkim koordinacijskim sastancima, edukacijama i radionicama. Druga polovina 2022. iskorištena je za dodatne edukacije povezane s održivim poslovanjem i održivim financiranjem, novom ESG regulativom i dr. O radu i napretku redovito se izvještavaju uprave društava, odnosno Uprava Adris grupe te Nadzorni odbor.

3.1.1. *Uključenost dionika*

Uspješnost tvrtke uvelike ovisi o prepoznavanju ključnih skupina dionika, njihovih interesa i očekivanja, rizika i prilika koji proizlaze iz tih odnosa te o aktivnom pristupu upravljanju tim odnosima. Partnerski odnos sa svim interesnim skupinama jedan je od temelja korporativnog upravljanja i korporativne kulture Adris grupe. Počiva na pravovremenoj, transparentnoj i dosljednoj komunikaciji te suradnji koja se stalno unapređuje u skladu s promjenjivim okolnostima poslovanja, zahtjevima i očekivanja dionika. Gdje je to moguće, za svaku skupinu dionika tvrtka je postavila standarde upravljanja i uvjete suradnje te donijela i odgovarajuće politike i pravilnike koji uređuju odnose.

Da bi se unaprijedili odnosi i veze sa svim dionicima u sve zahtjevnijem poslovnom okruženju, u definiranju nove ESG politike Adris grupe razmatrani su i ključni dionici. U odnosu na prethodna izvještajna razdoblja, već 2021. osmišljena je i drugačija podjela ključnih dionika te su uvedene dvije nove skupine dionika. S obzirom na misiju i viziju naše tvrtke i opredjeljenja prema poticanju izvrsnosti i znanja, doprinosa napretku industrija u kojima posluju naše tvrtke te s njima povezanim vrlo specifičnim visokostručnim znanjima i kompetencijama, kao jednog od naših ključnih dionika prepoznali smo akademsku i znanstvenu zajednicu. Jednim od dionika tvrtke koji uvelike utječe na reputaciju Grupe smatramo i medije, koji nisu bili uključeni u prethodne izvještaje. U ovom izvještajnom razdoblju nismo provodili ispitivanja stavova dionika o definiranim materijalnim temama i sadržaju vezano uz definirane materijalne teme i sadržaj Nefinancijskog izvještaja, ali te aktivnosti planiramo sustavnije provoditi tijekom 2023. godine.

Popis ključnih dionika, naznaka načina i učestalosti komunikacije

Zaposlenici i sindikati

Zaposlenici su najvrjedniji resurs Grupe jer omogućuju stvaranje i dostupnost proizvoda i usluga potrošačima te su ključni u stvaranju i prenošenju temeljnih vrijednosti i gradnji korporativne kulture. Adris grupa i sve tvrtke u njezinu sastavu posvećeni su stvaranju zdravog, sigurnog i poticajnog radnog mjesta. Zaposlenicima na svim razinama jamči se prostor za profesionalni rast i napredovanje, osiguravaju stabilni prihodi i pravična naknada za rad te drugi benefiti, pri čemu se poštuju njihova temeljna ljudska prava. Cilj je postići visoku motiviranost zaposlenika, osjećaj pripadnosti i svrhovitosti. Uključenost zaposlenika ostvaruje se redovitim dnevnim, tjednim i mjesečnim sastancima, skupovima zaposlenika, sastancima s članovima radničkih vijeća i sindikata, ispitivanjem zadovoljstva zaposlenika i organizacijske klime te intranetskim portalima i redovitim *newsletterima* kojima se informiraju o svim aktualnostima u Društvu i Grupi, kao i najvažnijim projektima i planovima.

U Grupi djeluju četiri sindikata, a prema njihovim predstavnicima Grupa postupa jednako te u skladu s odredbama Zakona o radu i primjenjivim kolektivnim ugovorima. Komunikacija i suradnja s predstavnicima sindikata odnosi se na informiranje o promjenama i novostima u poslovanju, uključuje ih se u donošenje odluka postupkom savjetovanja i s njima pregovara o pravima i obvezama koji se uređuju kolektivnim ugovorima.

Potrošači (kupci, gosti i klijenti)

Među najvažnijim dionicima Grupe također su potrošači (gosti u turističkom dijelu posla i klijenti u osigurateljskom segmentu). Grupa velike napore ulaže u komunikaciju s potrošačima kako bi proizvode i usluge prilagodila njihovim potrebama, očekivanjima i trendovima. Dostupnost proizvoda i mogućnost izbora, kvaliteta i cijena, dostupnost i istinitost informacija o proizvodu i uslugama, uspostavljanje i održavanje kanala dvosmjerne komunikacije kako bismo osigurali povjerenje i lojalnost potrošača ključni su elementi odnosa tvrtke s potrošačima.

Komunikacija i suradnja su redovite, a obuhvaćaju istraživanja zadovoljstva kupaca, službe za korisnike i razne aplikacije za korisnike, programe lojalnosti, komunikaciju na mrežnim stranicama i društvene mreže. U sljedećem je razdoblju fokus upravo na razvijanju i implementiranju novih digitalnih kanala komunikacije s potrošačima.

Dioničari

Dugoročna strategija menadžmenta usmjerena je na stvaranje povećane vrijednosti dioničkog kapitala. Cilj komunikacije s dioničarima i ulagateljima jest osigurati pristup informacijama koje omogućuju analizu rezultata i predviđanje poslovanja Društva redovitim i pravovremenim, lako i široko dostupnim, točnim i potpunim te konzistentnim i relevantnim izvještavanjem. Poštivanjem navedenih načela u komunikaciji ostvaruje se krajnji cilj, povjerenje između menadžmenta društava Grupe i dioničara, odnosno ulagatelja. Izravna komunikacija odvija se na Glavnoj skupštini, neizravna komunikacija moguća je posredstvom osobe zadužene za odnose s ulagateljima, kao i objavama financijskih izvještaja i ostalih podataka na mrežnim stranicama društava Grupe, mrežnim stranicama Zagrebačke burze i mrežnim stranicama Službenog registra propisanih informacija pri HANFA-i.

Dobavljači i partneri

Da bi se za potrošače i ostale dionike kreirale vrijednosti prilagođene njihovim potrebama, surađuje se s dobavljačima i partnerima. Grade se i njeguju poslovni odnosi, što omogućuje postizanje rezultata i dugoročnih ciljeva povezanih s održivim razvojem. S dobavljačima i partnerima u svakodnevnom smo kontaktu, održavaju se redoviti sastanci, posjeti te razmjenjuju znanja i iskustva s ciljem obostranog unapređenja usluga i proizvoda za krajnje korisnike. I s ovom skupinom dionika radi se na uvođenju novih kanala komunikacije i redovite evaluacije suradnje te uvođenju ESG elemenata kao kriterija odabira.

Regulatorna tijela i tijela javne uprave

U redovnom poslovanju društva Grupe poštuju zakonske odredbe te surađuju s nadležnim regulatornim i drugim državnim tijelima. Predstavnici naših društava članovi su i radnih skupina, udruženja i odbora, stručnih savjetodavnih tijela za donošenje zakonskih dokumenata, propisa ili odluka te strategija i planova koji integriraju znanje, iskustva i potrebe naših tvrtki doprinoseći time razvoju Društva, zajednice i industrija u kojima poslujemo. Ti se odnosi temelje na stručnosti i profesionalnom pristupu izgrađenom tijekom višegodišnje suradnje.

Zajednica

Adris grupa i sva društva u njezinu sastavu njeguju dugogodišnji partnerski odnos za zajednicom u kojoj posluju, svjesni da je poslovni uspjeh uvelike određen i ugledom koji uživa u svojoj zajednici. Uz to što Adris i njegove tvrtke poslovanjem doprinose ekonomskom boljitku zajednice (otvaranje novih radnih mjesta i zapošljavanje, ulaganja u zajedničku javnu infrastrukturu, plaćanje poreza i drugih davanja), odgovornost prema zajednici također znači da se u svim poslovnim procesima i odlukama u obzir uzimaju i potrebe zajednice, utjecaj na pojedine skupine u zajednici te odgovorno korištenje zajedničkim prirodnim i kulturnim resursima. Također, u skladu s veličinom, utjecajem i resursima (financijska snaga, znanje) kojima raspolaže, smatramo da tvrtka mora biti aktivno uključena u razvoj zajednice, podizanje kvalitete života i poticanje pozitivnih promjena.

Odgovornost je Grupe u poticanju pozitivnih promjena u društvu iniciranjem i podrškom aktivnosti, projekata i subjekata čiji je cilj pomoći najugroženijima u društvu s jedne strane te onih s najvećim potencijalom za pozitivnu promjenu i napredak. Adris i njegove tvrtke samostalno organiziraju ili sudjeluju u brojnim filantropskim projektima, humanitarnim i donatorskim akcijama, ostvaruju suradnje s ciljem dijeljenja znanja i osviještenosti o raznim temama (npr. financijska pismenost, digitalizacija, zdrava prehrana i prevencija). Posebno je prepoznato djelovanje Zaklade Adris, najveće korporativne zaklade u regiji.

Znanstvene i obrazovne institucije

Adris grupa smatra da je gospodarski i društveni napredak moguć jedino ako se temelji na znanju. Znanje je ključan strateški resurs pa su poticanje obrazovanja, znanja, inovativnosti, ulaganje u stručno usavršavanje i stjecanje kompetencija važni za komparativnu prednost i temeljna su pretpostavka održivosti. Da bi tvrtka ostvarila te ciljeve, povezuje se s istaknutim nacionalnim i svjetskim znanstvenim i obrazovnim institucijama s kojima uspostavlja različite suradnje radi stjecanja potrebnih znanja i dijeljenja specifičnih znanja kojima se raspolaže u Grupi s onima kojima ta znanja mogu biti korisna i poticajna. Dvosmjerna komunikacija i uključenost ostvaruju se sa svim našim tvrtkama. Naši stručnjaci aktivno sudjeluju na stručnim skupovima, održavamo dane otvorenih vrata, provodimo sponzorske i donatorske aktivnosti, isplaćujemo stipendije, sudjelujemo u znanstvenoistraživačkim projektima i sl. Na razini Grupe djeluje Zaklada Adris kojoj je jedan od temeljnih ciljeva promicanje izvrsnosti i znanja u društvu. Sustavnim usmjeravanjem sredstava projektima i pojedincima u zakladnom programu *Znanje i otkrića* Adris grupa izravno doprinosi građenju društva znanja. Dosadašnji su primatelji donacija brojni znanstveno-edukacijski centri i sveučilišta, vrtići i škole te bolnice, zavodi, instituti i klinički bolnički centri koji su zahvaljujući Zakladi provodili važna istraživanja.

Mediji

Utjecaj medija u modernom demokratskom društvu jest golem i ostvaruje se prikupljanjem, obradom i tumačenjem te plasiranjem informacija široj javnosti (publici), i to pod pretpostavkom neovisnosti, objektivnosti i pravičnosti. Svjesni smo uloge medija u oblikovanju stavova i odluka pojedinaca pa su za Adris grupu i tvrtke u njezinu sastavu profesionalna suradnja i kvalitetan odnos s medijima ključni u građenju ugleda tvrtke. Uravnotežena i opravdana pojavnost u medijskom prostoru omogućuje plasiranje informacija o poslovanju, temeljnim korporativnim vrijednostima, proizvodima i uslugama koje su relevantne ostalim našim dionicima te osigurava uspostavljanje kvalitetnog odnosa s njima. Komunikacija se ostvaruje djelovanjem odjela korporativnih komunikacija i aktivnostima poput osmišljavanja komunikacijskih kampanja, upravljanjem komunikacijom na službenim profilima društvenih mreža, pripremom objava za medije i komentara poslovanja. Organiziraju se *press* konferencije i brojna događanja otvorena za javnost (izložbe, konferencije, poslovni forumi, predavanja i prezentacije...), pripremaju i objavljuju monografije, godišnja poslovna izvješća i druge korporativne publikacije te izrađuju analize medijske pojavnosti. Dakle, provode se sve aktivnosti koje utječu na stvaranje i zadržavanje ugleda tvrtke, bez kojeg su održivost poslovanja i postizanje dobrih poslovnih rezultata znatno ugroženi.

3.1.2. Materijalne teme

U procesu revizije postojećih materijalnih tema i prepoznavanja novih, više od stotinu tema grupirano je u 14 ključnih ESG tema održivosti (materijalne teme) a koje obuhvaćaju naš utjecaj i doprinos u upravljačkom, okolišnom i društvenom području. Uz pomoć matrice materijalnosti utvrđena je razina materijalnosti pojedine teme te su prepoznata prioriteta područja u koja će biti usmjereni pozornost i resursi u sljedećem razdoblju.

Definirane prioritetne materijalne teme i finalnu matricu materijalnosti Adris grupe potvrdilo je poslovodstvo Adrisa i tvrtki u sastavu Grupe. Materijalne teme strateški su značajne za Grupu u cjelini. Uz sedam prioritetnih materijalnih tema koje su tvrtke prepoznale kao iznimno važne za poslovanje s jedne strane i dionike s druge (dvostruka materijalnost), još je sedam materijalnih tema koje kao obvezne propisuje regulator te su također dio Politike održivosti Grupe. Za te je teme poslovanje već usklađeno s regulatornim zahtjevima, uspostavljeni su procesi upravljanja te se mjeri i izvještava o ključnim pokazateljima.

U sklopu svake ESG teme prepoznati su i strateški ciljevi odnosno prioritete. Time je postavljen okvir za planiranje i donošenje odluka, provedbu ključnih ESG projekata, evaluaciju uspješnosti i izvještavanje.

STRUKTURA POLITIKE ODRŽIVOG POSLOVANJA ADRIS GRUPE

ESG kategorija: Poslovanje i usklađenost (G)

Prioritetne materijalne teme

ODRŽIVI PROIZVODI I USLUGE

- ✓ *Poticanje i koordinacija razvoja održivih proizvoda i usluga diljem Grupe*
- ✓ *Klasifikacija aktivnosti tvrtki Grupe na temelju usklađenosti s taksonomijom kao ključnim mjerilom doprinosa ciljevima održivosti [Uredba o taksonomiji]*
- ✓ *Uključivanje ESG principa u upravljanje i ulaganja*

DIGITALNA TRANSFORMACIJA

- ✓ *Ulaganja u razvoj i implementaciju naprednih tehnologija za poboljšanje korisničkog iskustva*
- ✓ *Ulaganje u digitalizaciju i automatizaciju internih procesa*

Regulatorne materijalne teme

UPRAVLJANJE ESG RIZICIMA

- ✓ *Jačanje korporativnog upravljanja*
- ✓ *Osigurati otpornost na ESG rizike*

ZAŠTITA OSOBNIH PODATAKA

- ✓ *Osigurati zaštitu osobnih podataka klijenata*

ESG kategorija: Društvena odgovornost (S)

Prioritetne materijalne teme

DOBROBIT ZAPOSLENIKA

- ✓ *Zadržavanje statusa poželjnog poslodavca*
- ✓ *Jačanje uključenosti zaposlenika*

CJELOŽIVOTNO UČENJE

- ✓ *Ponuda širokog raspona mogućnosti za učenje i osobni razvoj*

ODGOVORNO KORISNIČKO ISKUSTVO

- ✓ *Poboljšanje korisničkog iskustva*
- ✓ *Poticanje odgovornijeg i održivijeg ponašanja klijenata/gostiju/kupaca*

ODGOVORNOST PREMA ZAJEDNICI

- ✓ *Izgradnja i zadržavanje dobrog odnosa s lokalnim zajednicama i poticanje pozitivnih promjena*

Regulatorne materijalne teme

JEDNAKE PRILIKE

- ✓ *Osiguravanje jednakih prilika za sve zaposlenike*

ODRŽIVI LANCI OPSKRBE

- ✓ *Uspostava održivih lanaca opskrbe*

SIGURNOST I ZDRAVLJE POTROŠAČA

- ✓ *Osiguranje sigurnosti i zaštite potrošača*

ESG kategorija: Odgovornost za zaštitu okoliša (E)

Prioritetne materijalne teme

SMANJENJE UGLJIČNOG OTISKA

- ✓ *Smanjenje emisije stakleničkih plinova*
- ✓ *Povećanje energetske učinkovitosti*

Regulatorne materijalne teme

GOSPODARENJE VODOM I OTPADOM

- ✓ *Učinkovito upravljanje otpadom*
- ✓ *Zaštita voda*

ZAŠTITA BIORAZNOLIKOSTI

- ✓ *Osiguranje i mjere zaštite bioraznolikosti*

3.1.3. Povezanost strateških odrednica i materijalnih tema Adris grupe s ciljevima održivog razvoja UN-a

Ciljevi održivog razvoja UN-a (UN SDG) skup su univerzalnih ciljeva koji nastoje obuhvatiti globalne izazove s kojima se svakodnevno suočavamo te daju smjernice kako ostvariti bolju i održivu budućnost. Naglasak je na partnerstvu i uključivanju svih dionika društva u napredovanju prema svijetu u kakvom želimo živjeti. Svi aktivno moraju preuzeti odgovornost i pridonositi rješavanju tih izazova, pri čemu se ističe uloga poslovnog sektora. Posvećeni smo svakom od 17 ciljeva održivog razvoja jer su svi izravno ili neizravno povezani s poslovanjem naših tvrtki. Uz univerzalnu odgovornost, primjerice u promicanju dostojanstvenog rada i gospodarskog rasta, borbu protiv gladi i siromaštva u svijetu te korupcije, ističu se ciljevi održivosti kojima poslovne aktivnosti Adris grupe najviše doprinose.

3.2. POSLOVANJE I USKLAĐENOST (G)

3.2.1. Održivi proizvodi i usluge

Inovativni i visokokvalitetni proizvodi i usluge koji su potpuno prilagođeni potrebama i očekivanjima klijenata, gostiju i kupaca glavna su konkurentna prednost tvrtki Adris grupe, što omogućuje zadržavanje vodeće tržišne pozicije, profitabilnost i otpornost.

U skladu s navedenim Adris grupa je među strateške prioritete u okviru svoje grupne ESG strategije usvojene 2022. uvrstila temu *Održivi proizvodi i usluge*, koja će biti dodatno razrađena politikama i pravilnicima u tvrtkama Grupe. Definirani su i strateški prioriteti *Poticanje i koordinacija razvoja održivih proizvoda i usluga diljem Grupe*, potom *Klasifikacija aktivnosti tvrtki Grupe na temelju usklađenosti s taksonomijom kao ključnim mjerilom doprinosa ciljevima održivosti [Uredba o taksonomiji]* te *Uključivanje ESG principa u upravljanje i ulaganja, odnosno Integracija ESG kriterija ili načela u investicijsku politiku Adris grupe*.

3.2.1.1. Opis strateških prioriteta Grupe

Poticanje i koordinacija razvoja održivih proizvoda i usluga diljem Grupe

Svjesni da potrošači pri odabiru tvrtki i brendova sve više razmatraju i njihov utjecaj na okolišne, društvene i upravljačke čimbenike, namjera nam je da, uz poštivanje relevantnog regulatornog okvira i praksi, kontinuirano nudimo što održivije proizvode i usluge.

Osnovana je radna skupina sastavljena od voditelja i članova tima iz svake tvrtke koja se tijekom 2022. redovito sastajala i razmatrala trenutačne održive proizvode i usluge te prepoznala prostor za napredak u sljedećem razdoblju. Bitno je naglasiti da je uočen nedostatak relevantnog okvira za definiranje što smatrati održivim proizvodom/uslugom, tj. za klasifikaciju proizvoda prema kriterijima na temelju kojih bi se utvrđivala njihova održivost. Dodatna je prepreka i različitost industrija, pa posljedično i vrsta proizvoda i usluga koje se nude te poslovnih procesa u tri tvrtke Grupe, što otežava stvaranje jedinstvene strukture upravljanja temom i izvještavanja. Zato je glavni cilj u 2023. uspostaviti strukturu te definirati kriterije odabira održivih proizvoda i usluga koje moraju zadovoljavati da bi se mogli smatrati održivima.

Kao prvi korak prije izrade navedenog okvira sve tvrtke pokušale su u svojim portfeljima prepoznati održive proizvode i usluge te utvrditi povezanost sa sljedećim ESG čimbenicima i temama:

- okolišnim: učinkovitije gospodarenje otpadom, prilagodba klimatskim promjenama, zaštita mora, vode, zraka, tla, zaštita ekosustava i bioraznolikosti
- društvenim: poticajno radno okruženje i pripadnost, naknade, uvjeti rada i zaštita na radu, razvoj lokalne zajednice, poticanje pozitivnih promjena u društvu
- upravljačkim: etičnost i pravičnost u poslovanju, transparentnost, regulatorna usklađenost, certificiranost prema međunarodnim standardima, donošenje ključnih pravilnika i politika, uključivanje dionika i njihovih interesa.

Dodatno, diljem Grupe nastavlja se poticati razvoj postojećih i novih održivih proizvoda i usluga te integrirati spomenute čimbenike održivosti u investicijske politike.

Klasifikacija aktivnosti tvrtki Grupe na temelju njihove usklađenosti s Uredbom o taksonomiji kao ključnim mjerilom doprinosa ciljevima održivosti [Uredba o taksonomiji]

U skladu s globalnim trendovima, nastavno na Pariški sporazum o okolišnim ciljevima i Ciljeve održivog razvoja UN-a, Europska komisija donijela je Europski zeleni plan, odnosno strategiju za postizanje održivog gospodarstva EU-a do 2050. godine. Uredba EU 2020/852 (Uredba o taksonomiji) jedan je od temelja Europskog zelenog plana jer donosi smjernice za preusmjeravanje toka kapitala prema održivijim ulaganjima na području Unije.

Taksonomija je skup kriterija, odnosno sustav klasifikacije djelatnosti koje se mogu smatrati „zelenima” ili „održivima”. Donosi popis djelatnosti koje su prihvatljive (eng. *eligible activities*) i usklađene s taksonomijom (eng. *aligned activities*) ako zadovoljavaju propisane kriterije, odnosno potencijalno utječu na održivost. Promatra se utjecaj na šest ciljeva održivosti – ublažavanju klimatskih promjena, prilagodbi klimatskim promjenama, održivoj upotrebi i zaštiti vodnih i morskih resursa, kružnom gospodarstvu, prevenciji onečišćenja i zdravom ekosustavu.

S ciljem podizanja razine usporedivosti i transparentnosti Uredba o taksonomiji (uz Direktivu 2014/95/UE (NFRD)) propisuje obvezu objave dodatnih nefinancijskih informacija u skladu s delegiranim aktima. Taksonomija propisuje tri pokazatelja izdavatelja. Izvještava se udio prometa od proizvoda ili usluga ostvaren u taksonomski usklađenim djelatnostima izdavatelja (*aligned activities*), udio kapitalnih ulaganja u djelatnosti izdavatelja (CapEx) te udio operativnih troškova u imovini ili procesima povezanim s gospodarskim djelatnostima usklađenim prema kriterijima propisanim u EU taksonomiji (OpEx).

Croatia osiguranje značajan je dio konsolidiranih rezultata poslovanja Grupe pa, u skladu s regulatornim zahtjevima, objavljuje i dodatne pokazatelje za tvrtke iz financijskog sektora - udio premije od aktivnosti neživotnog osiguranja i reosiguranja prepoznatih EU taksonomijom te udio ulagačkog portfelja koji se odnosi na taksonomski prepoznate djelatnosti.

Adris grupa i tvrtke u njezinu sastavu već su za 2021. godinu analizirale svoje aktivnosti te procijenile prihvatljivost i usklađenost s kriterijima propisanim u EU Taksonomijom. U skladu s proširenim regulatornim zahtjevima u 2022. je na razini Adrisa i svake operativne tvrtke provedena daljnja analiza gospodarskih djelatnosti. U procesu je sudjelovao širi tim stručnjaka iz više odjela tvrtki Grupe. Tvrtke su u prvom koraku identificirale svoje taksonomski prihvatljive djelatnosti u skladu s kriterijima tehničke provjere. U sljedećoj fazi, tvrtke Grupe analizirale su koje, od taksonomski prihvatljivih djelatnosti, se mogu smatrati i taksonomski usklađenima. Provjera taksonomske usklađenosti izvršena je u dva koraka. Za svaku taksonomski prihvatljivu djelatnost provjeravalo se doprinosi li značajno jednom od dva klimatska cilja. Nakon toga se provjerava udovoljava li pojedina taksonomski prihvatljiva djelatnost kriteriju nenanošenja bitne štete u odnosu na preostalih pet okolišnih ciljeva.

Navedeni koraci u praksi obuhvaćaju veoma stroge kriterije provjere na više razina, što značajno otežava proces provjere pa je za dio djelatnosti nemoguće jednoznačno utvrditi udovoljavaju li istima, odnosno jesu li u potpunosti taksonomski usklađene/neusklađene.

Na temelju provedene analize potencijalne usklađenosti prema kriterijima tehničke provjere na način kako ih propisuje regulatorni okvir EU taksonomije, zaključeno je da djelatnosti Adrisa i njegovih tvrtki trenutno ne zadovoljavaju zahtjeve usklađenosti, odnosno da je to teško provjerljivo za sve djelatnosti koje su se provodile tijekom 2022. godine te su zasad identificirane samo kao taksonomski prihvatljive.

Naime, dok se regulatorni okvir ne formalizira u potpunosti, te u skladu s time i implementiraju adekvatni sustavi praćenja u našim tvrtkama, primijenjen je konzervativniji pristup kako bi se izbjegao rizik pogrešnog izvještavanja

o usklađenosti djelatnosti tvrtki Grupe. Takav će pristup zasigurno pridonijeti transparentnosti izvještavanja u sljedećim izvještajnim razdobljima.

3.2.1.2. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Poticanje i koordinacija razvoja održivih proizvoda i usluga diljem Grupe

Osiguranje

U razvoju i redizajnu proizvoda Croatia osiguranje sustavno razmatra i njihov doprinos prilagodbi klimatskim promjenama. Tako je u 2022. godini prilagođen indeksni proizvod osiguranja od nedostatka vlage u tlu (suša), koji je razvijen u suradnji sa Swiss Reom, vodećim svjetskim reosigurateljem. Taj proizvod koristi naprednu tehnologiju mjerenja vlažnosti tla putem satelita te daje precizne podatke za osigurane poljoprivredne površine koji omogućuju automatsku isplatu štete na temelju dobivenih satelitskih podataka, bez potrebe izlaska procjenitelja na teren. U protekloj godini proširen je broj poljoprivrednih kultura koje se mogu osigurati i omogućene su veće opcije limita pokrića. Na taj je način domaćim poljoprivrednicima omogućena još kvalitetnija zaštita od sistemskog rizika suše koji nanosi najviše šteta u poljoprivredi.

Croatia je u 2022. godini uložila u moderne digitalne platforme poput Platforme za mjerenje rizika u poljoprivredi (*Agriculture risk metrics – ARM*) koja omogućuje praćenje klimatskih rizika kojima su izložena pojedina područja u Hrvatskoj, a time i poljoprivredna proizvodnja. Navedeni podaci koristit će se za dodatni razvoj Croatijinih proizvoda, čime će kompanija dodatno doprinijeti prilagodbi klimatskim promjenama.

U svojem portfelju Croatia osiguranje nudi i proizvode zdravstvenih osiguranja, koji se mogu ugovoriti bez prethodne procjene rizika, čime se omogućuje jednostavniji i kvalitetniji pristup zdravstvenoj skrbi. Kao odgovor na kontinuiran porast broja oboljelih od malignih bolesti, u 2022. godini uveden je i novi osigurateljni proizvod – Onko plan, koji osigurava stabilnost prihoda u slučaju nepredvidivih životnih situacija i teških bolesti. Korisnici Onko plana za trajanja osiguranja ostvaruju pravo na isplatu 10 posto osiguranog iznosa u slučaju dijagnosticiranja karcinoma u preinvasivnoj fazi, dok im se u slučaju dijagnoze invazivnog karcinoma ili benignog tumora mozga isplaćuje 100 posto osiguranog iznosa.

U segmentu šteta u 2022. godini Društvo je uspostavilo proces preuzimanja zamijenjenih autodijelova u vlastitim prostorima te tako uvelo kontrolu u zbrinjavanju neuporabljivih dijelova kako bi se osiguralo pravilno zbrinjavanje i uništavanje od strane ovlaštenog subjekta za poslove gospodarenja i zbrinjavanja otpada.

Croatia je 2020. godine predstavila LAQO, prvo potpuno digitalno osiguranje na domaćem tržištu. Osim što smanjuje upotrebu papira, LAQO korisnicima nudi dodatne funkcionalnosti u okviru programa LaqoPrevent koje doprinose podizanju razine sigurnosti u prometu i potiču korisnike na smanjenje emisija CO₂ u vožnji. Naime, LaqoPrevent, uz funkcionalnost koja potiče vozače na odgovornu i sigurnu vožnju, klijentima od rujna 2022. omogućuje praćenje emisije CO₂ u vožnji. Izračun emisije CO₂ u sklopu programa LaqoPrevent provodi se u dva segmenta. U prvom segmentu računa se prosječna emisija CO₂ vozila s obzirom na vrstu i starost vozila, radni obujam motora i vrstu goriva. U drugom dijelu kalkulacije tehnologijom telematike dolazi se do izračuna o duljini vožnje, trajanju vožnje, brzini, promjeni brzine te intenzitetu ubrzanja vozila. Za konačan izračun emisije CO₂ snimljene vožnje kombiniraju se vrijednosti iz dvaju navedenih segmenata.

Na temelju stila vožnje LAQO korisnicima u aplikaciju stižu preporuke za smanjenje emisije CO₂. Aplikacija nudi korisne savjete kako do ekološki osvještenije vožnje, manje potrošnje goriva i nižih troškova održavanja vozila, kao i savjete vezane uz svakodnevne aktivnosti koje utječu na cjelokupan ugljični otisak korisnika.

Time se potiče korisnike na održiviji pristup vožnji i pozitivno utječe na nepovoljne statistike koje prema podacima Instituta Hrvoje Požar pokazuju da prosječno osobno vozilo u Hrvatskoj godišnje emitira oko tri tone CO₂. Također, prema izvješću Europske agencije za okoliš iz 2019. godine upravo je sektor prometa bio odgovoran za četvrtinu emisija CO₂ u Europskoj uniji, od čega se 71,7 posto odnosilo se na cestovni promet.

Turizam

Maistra Hospitality Grupa kontinuirano doprinosi smanjenju štetnih emisija te povećanju energetske i resursne efikasnosti. Sustavno se radi na učinkovitijem upravljanju otpadom, većoj energetskej učinkovitosti i uporabi obnovljivih izvora energije, smanjenju ugljičnog otiska, učinkovitijem upravljanju hranom i sl., što detaljno opisujemo i u drugim poglavljima ovog izvještaja.

Suradnjom s malim poduzetnicima i OPG-ovima i uključivanjem njihovih proizvoda u ponudu Maistra je 2022. u svojih 128 ugostiteljskih punktova u objektima diljem Hrvatske stvorila platformu za poticanje lokalne proizvodnje.

Ovisno o dostupnosti resursa i preferencijama gostiju Maistra sustavno uvodi održive prakse u svoje restorane, pri čemu glavnu ulogu u promicanju održivosti u restoranima imaju vrhunski šefovi kuhinje. Oglada se to prije svega u upotrebi namirnica lokalnih proizvođača, pravilnom odvajanju i otpremanju otpada, korištenju recikliranih materijala i smanjenju količine otpada u restoranima.

U jelovnicima svih objekata, a posebno u onima najviše kategorije, velika se pozornost pridaje sezonalnosti i kvalitetnim lokalnim namirnicama te se u samim nazivima jela jasno akcentira podrijetlo namirnica. Također se pozornost pridaje reinterpetaciji tradicionalnih recepata te iskorištavanju namirnica u cijelosti radi smanjenja otpada.

Provode se razni programi za smanjenje količina proizvedenog otpada i recikliranje, o čemu detaljnije u drugim poglavljima ovog izvještaja. Primjerice koriste se podmetači i jelovnici od recikliranog papira te reciklirano staklo za višestruku upotrebu. Rastu količine skupljenog biootpada koji se dalje prerađuje kod ovlaštenog dobavljača za proizvodnju bioplina. Potiče se i uporaba energetskej učinkovitih uređaja i procesa u kuhinji kako bi se smanjila potrošnja energije i emisije stakleničkih plinova, npr. dio uređaja s bidonima za vodu zamijenjen je električnim uređajima koji filtriraju običnu vodu.

Sustavno se radi na većoj energetskej učinkovitosti, upotrebi obnovljivih izvora energije te smanjenju ugljičnog otiska. Tijekom 2022. provodi se analiza potrošnje energije u svim objektima kako bi se utvrdili glavni izvori emisija stakleničkih plinova. Od dobavljača se traži da gdje god je moguće koriste održivije proizvode (reciklirani materijali, smanjena upotreba plastike te obnovljivi izvori energije). U realizaciji novih investicija, odnosno redovitog održavanja, ugrađuje se LED rasvjeta i pametni termostati za regulaciju grijanja i hlađenja u sobama i zajedničkim prostorima, uz, naravno, pravilnu izolaciju za učinkovito grijanje i hlađenje. Važno je i educirati goste i osoblje o važnosti očuvanja energije i drugim održivim navikama. U smještajnim jedinicama istaknute su naljepnice koje promoviraju razne zelene prakse, poput razumne potrošnje vode, isključivanja klimatizacijskih uređaja i savjesnog korištenja ručnika kako bi se zajedničkim naporima smanjio ugljični otisak. Važna je edukacija zaposlenika jer tzv. edukacijom uz primjer osoblje svojim ponašanjem potiče goste.

Maistra Hospitality Group posjeduje ISO 14001 standard u destinacijama Rovinj i Vrsar te planira ispuniti uvjete za dobivanje zelenog certifikata EU Ecolabel na svim destinacijama do 2035. godine.

Zdrava hrana

Svojim proizvodima i poslovnim praksama Cromaris kao jedna od vodećih kompanija u industriji bijele ribe u EU- u kontinuirano nastoji postavljati nove standarde održivosti u marikulturi. Poslovanje se odvija na osam lokacija, uključujući sedam uzgajališta i mrijestilište, na kojima se konvencionalno i organski uzgaja bijela riba – brancin, orada, hama, zubatac i gof. Organski uzgoj provodi se na dvije lokacije Kudica (čiji je kompletan uzgoj organski certificiran) i na uzgajalištu Velo Žalo (koje je u pripremi za certifikaciju). U vlastitom mrijestilištu proizvodi se mlađ za oba načina uzgoja. Organski uzgoj obuhvaća uzgoj brancina, orade i hame. U 2019. godini konvencionalni uzgoj proširen je na još dvije vrste – zubaca i gofa.

Na svim uzgajalištima velika važnost pridaje se dobrobiti životinja koja se osigurava optimalnim uvjetima uzgoja i reduciranom gustoćom u kavezima. Dužina dana u mrijestilištu u skladu je s prirodnom dužinom dana pojedine uzgojne vrste, a riblja hrana prilagođena je svakoj vrsti ribe, kao i količina i način hranjenja. Održava se visoka zoološka higijena te se upravlja kvalitetom morske vode i okoliša. Na Cromarisovim uzgajalištima ne upotrebljavaju se mreže tretirane protuobraštajnim sredstvima, na njima se ne koriste štetna kemijska sredstva ni bakreni premazi, nego se čiste mehanički. Za čišćenje mrežnih kaveza rabi se isključivo morska voda bez posebnih tretmana i/ili preparata koji mogu negativno utjecati na okoliš.

Cromaris je nositelj brojnih certifikata, među kojima se ističe ASC (engl. *Aquaculture Stewardship Council*) koji zahtijeva da uzgajališta ribe ispunjavaju stroge zahtjeve koji se odnose na uzgoj i preradu ribe, kao i na specifične karakteristike sirovina te jamči kupcima da je riba proizvedena na društveno i okolišno odgovoran način. Cromaris je prva (i jedina) kompanija u EU marikulturi koja je sve svoje proizvodne lokacije certificirala prema ASC standardu već 2019. godine.

Uz to, u cjelokupnom Cromarisovu uzgoju ne upotrebljavaju se antibiotici, što znatno doprinosi zdravlju ljudi i životinja jer se time smanjuje širenje mikrobiološke rezistencije na antibiotike, koja je ozbiljna prijetnja javnom zdravlju.

Cromarisov je strateški poslovni cilj do 2025. postati najveći proizvođač organske bijele mediteranske ribe na svijetu te je već tijekom 2022. osigurao dodatne uzgojne kapacitete za organsku ribu. Plan je sadašnji kapacitet od 700 tona povećati za dodatnih 1000 tona. Certificiranje uzgajališta planira se u 2023. godini u skladu s proizvodnim i prodajnim ciklusom.

Organska riba uzgojena je prema strogim regulatornim zahtjevima². Organska proizvodnja održiv je sustav upravljanja koji se temelji na uvažavanju prirodnih sustava i ciklusa te proizvodnji proizvoda akvakulture visoke kvalitete postupcima koji nisu štetni za okoliš s posebnim fokusom na dobrobit životinja. Organski uzgoj ima brojna ograničenja. U Cromarisovu slučaju ono što razlikuje konvencionalnu i organsku proizvodnju odnosi se na nasad isključivo organske mlađi, niže uzgojne gustoće, hranidbu ekološki certificiranim ribljom hranom, provođenje

² Uredbe (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda i Provedbene uredbe Komisije (EU) 2020/464 o utvrđivanju određenih pravila za primjenu Uredbe (EU) 2018/848

posebnih pravila zdravstvene zaštite riba te prostorno odvojen uzgoj, preradu i skladištenje organskih proizvoda i sirovina za proizvodnju.

U režimu organskog uzgoja isključivo se koristi organski certificirana riblja hrana Cromarisove recepture koja je podvrgnuta dodatnim kontrolama. Riblja hrana osnovna je sirovina pa je Cromaris već 2016. odlučio razviti vlastitu recepturu hrane. Tako je osigurana kompletna kontrola sirovina i ujednačena receptura riblje hrane na svim uzgajalištima, što rezultira i nutritivno ujednačenim proizvodom.

Razvoj hrane nastavljen je i u 2019. godini kada je riblja hrana dodatno uravnotežena prema održivim načelima pazeći na to da sirovine u sastavu riblje hrane ne utječu negativno na okoliš. Cromaris godišnje raspisuje tender za nabavu riblje hrane te su 2022. proizvođači koji proizvode vlastitu komercijalnu hranu za druge uzgajivače u odvojenom procesu proizvodili i Cromaris riblju hranu prema zaštićenoj Cromaris recepturi. Među sirovinama za proizvodnju riblje hrane u većem udjelu zastupljena su riblja brašna i riblja ulja podrijetlom iz održivih izvora, tj. nusproizvoda proizvođačke industrije te brašna žitarica, biljnih glutena i proteinskih koncentrata iz žitarica, sa smanjenim udjelom ribljeg brašna i ribljeg ulja podrijetlom iz ulova. Sve sirovine koje se koriste u Cromaris hrani imaju potrebnu specifikaciju na osnovi koje je proizvođač dužan provoditi analize koje potvrđuju usklađenost proizvoda sa specifikacijom.

Cromaris ima vlastiti laboratorij za kontrolu riblje hrane u kojem su uspostavljeni protokoli nutritivne i fizikalne kontrole. Proizvođače riblje hrane strogo se kontrolira kvartalnim auditima te se provode kontrole njihovih ulaznih sirovina koje moraju biti certificirano održivog podrijetla i u skladu sa specifikacijama. U 2022. godini uzorkovano je 99,3 posto zaprimljenih serija riblje hrane. Riblja hrana šalje se i u vanjske akreditirane laboratorije na dodatne analize kontrole sastava masnih kiselina, provjeru prisutnosti kontaminata, kao i na provjeru kontrole internih analiza. Broj nesukladnih lotova smanjuje se iz godine u godinu te je u 2022. izdvojeno samo 2,9 posto nesukladnih serija, čija su odstupanja većinom u povećanom udjelu vlage u hrani.

Konačno, kad je riječ o ambalažama Cromarisovih proizvoda, pazi se na to da se što više koriste reciklirani materijali i smanji udio plastike u pakiranju, o čemu više u poglavlju o upravljanju ESG rizicima.

Klasifikacija aktivnosti tvrtki Grupe na temelju njihove usklađenosti s taksonomijom kao ključnim mjerilom doprinosa ciljevima održivosti [Uredba o taksonomiji]

U skladu s obvezama koje proizlaze iz regulatornog okvira održivih financija EU-a, u nefinancijskom izvještaju za 2021. godinu, Adris grupa je prvi put procijenjivala prihvatljivost i usklađenost djelatnosti u odnosu na EU Taksonomiju. Kako bi doprinijela ciljevima Zelenog plana EU-a te osigurala usklađenost s proširenim regulatornim okvirom, Adris grupa je za potrebe ovogodišnjeg izvještaja, uz stručnu potporu konzultanata, provela detaljnu analizu svakog segmenta poslovanja. U procesu je sudjelovao širi Adrisov tim iz više stručnih službi iz svake tvrtke. Proces, metodologija i rezultati detaljno su opisani u nastavku.

Analiza taksonomski prihvatljivih i usklađenih djelatnosti

S obzirom na svoje specifičnosti, tvrtke Adris grupe zasebno su analizirale svoje taksonomski prihvatljive i usklađene ekonomske djelatnosti, slijedeći metodologiju usklađenu s Uredbom o taksonomiji³ i kriterijima

³ UREDBA (EU) 2020/852 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088

tehničke provjere⁴. Kako bi zadovoljile uvjete propisane Delegiranim aktom o objavama⁵, tvrtke su prvo identificirale svoje taksonomski prihvatljive djelatnosti na način da su detaljno ispitivale odgovaraju li opisi pojedinačnih djelatnosti sadržanih u kriterijima tehničke provjere za sve svoje djelatnosti. Rezultat ove analize, odnosno djelatnosti Adris grupe identificirane kao taksonomski prihvatljive, prikazan je u tablici u nastavku.

Taksonomski prihvatljive djelatnosti Adris grupe

Područje	Djelatnost	Naziv djelatnosti
5. Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom i sanacija okoliša	5.1. (U)	Izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje, pročišćavanje i opskrbu vodom
	5.3. (U)	Izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda
	5.5. (U)	Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru
	5.8. (U)	Kompostiranje biootpada
6. Prijevoz	6.4. (U)	Poslovanje uređajima za osobnu mobilnost, biciklistička logistika
	6.5. (U)	Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima
	6.6. (U)	Usluge cestovnog prijevoza robe
	6.10. (U)	Pomorski i obalni prijevoz robe, plovila za lučke potrebe i pomoćne djelatnosti
	6.11. (U)	Pomorski i obalni prijevoz putnika
	6.15. (P)	Infrastruktura za niskougljični cestovni i javni prijevoz
7. Građevinske djelatnosti i poslovanje nekretninama	7.1. (U)	Gradnja novih zgrada
	7.2. (U)	Obnova postojećih zgrada
	7.3. (U)	Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost
	7.4. (U)	Postavljanje, održavanje i popravak stanica za punjenje električnih vozila u zgradama (i na parkirnim mjestima povezanima sa zgradama)
	7.5. (U)	Postavljanje, održavanje i popravak instrumenata i uređaja za mjerenje, regulaciju i kontrolu energetske učinkovitosti zgrada
	7.6. (U)	Postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora

⁴ DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2021/2139 od 4. lipnja 2021. o dopuni Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem kriterija tehničke provjere na temelju kojih se određuje pod kojim se uvjetima smatra da ekonomska djelatnost znatno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena ili prilagodbi klimatskim promjenama i nanosi li ta ekonomska djelatnost bitnu štetu kojem drugom okolišnom cilju

⁵ DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2021/2178 od 6. srpnja 2021. o dopuni Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem sadržaja i prikaza informacija o okolišno održivim ekonomskim djelatnostima koje objavljuju poduzeća na koja se primjenjuje članak 19.a ili članak 29.a Direktive 2013/34/EU i utvrđivanjem metodologije obveznog objavljivanja informacija

	7.7. (U)	Kupnja i vlasništvo nad zgradama
10. Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	10.1. (P)	Ostalo osiguranje: preuzimanje rizika klimatskih promjena

(U) – ublažavanje klimatskih promjena (P) – prilagodba klimatskim promjenama

U drugom koraku tvrtke Grupe analizirale su koje se, od taksonomski prihvatljivih djelatnosti, mogu smatrati i taksonomski usklađenima. Provjera taksonomske usklađenosti izvršena je u dva koraka:

- za svaku taksonomski prihvatljivu djelatnost tvrtke provjerava se doprinosi li ona značajno jednom od dva klimatska cilja⁶ definirana člankom 9. Uredbe o taksonomiji nakon čega se
- provjerava udovoljava li pojedina taksonomski prihvatljiva djelatnost kriteriju nenanošenja bitne štete u odnosu na preostalih pet okolišnih ciljeva.

Navedeni koraci u praksi obuhvaćaju veoma stroge kriterije provjere u skladu s najboljim znanstveno utemeljenim spoznajama, što značajno otežava proces provjere pa je za dio djelatnosti nemoguće jednoznačno utvrditi udovoljavaju li istima, odnosno jesu li u potpunosti taksonomski usklađene.

Nadalje, kriteriji zahtijevaju provođenje sveobuhvatne procjene klimatskih rizika i osjetljivosti, također u skladu s najnovijim znanstvenim dostignućima i na temelju klimatskih projekcija. Potrebne procjene klimatskih rizika nisu izrađene u skladu s propisanim kriterijima.

Kao dio analize usklađenosti, tvrtke su analizirale i trenutno stanje minimalnih zaštitnih mjera utvrđenih u članku 18. Uredbe o taksonomiji, koje su detaljnije raspisane u konačnom izvješću Platforme za održivo financiranje iz listopada 2022. godine⁷.

Na temelju provedene analize potencijalne usklađenosti prema kriterijima tehničke provjere na način kako ih propisuje regulatorni okvir EU taksonomije, zaključeno je da djelatnosti Adrisa i njegovih tvrtki trenutno ne zadovoljavaju zahtjeve usklađenosti, odnosno da je to teško provjerljivo za sve djelatnosti koje su se provodile tijekom 2022. godine te su zasad identificirane samo kao taksonomski prihvatljive.

Naime, dok se regulatorni okvir ne formalizira u potpunosti, te u skladu s time i implementiraju adekvatni sustavi praćenja u našim tvrtkama, primijenjen je konzervativniji pristup kako bi se izbjegao rizik pogrešnog izvještavanja o usklađenosti djelatnosti tvrtki Grupe. Takav će pristup zasigurno pridonijeti transparentnosti izvješćivanja u sljedećim izvještajnim razdobljima.

U Dodatku 5. nalaze se detaljni tablični prikazi taksonomski prihvatljivih i usklađenih djelatnosti Adris grupe.

Računovodstvene politike i ključni pokazatelji uspješnosti

Nakon analize taksonomski prihvatljivih i usklađenih djelatnosti, tvrtke su zasebno prikupile i analizirale podatke potrebne za izračun propisanih taksonomskih ključnih pokazatelja uspješnosti (KPU) u odnosu na identificirane djelatnosti, i to: prihoda, kapitalnih rashoda i operativnih rashoda.

⁶ Uredbom o taksonomiji definirano je šest okolišnih ciljeva (ublažavanje klimatskih promjena, prilagodba klimatskim promjenama, održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa, prijelaz na kružno gospodarstvo, sprečavanje i kontrola onečišćenja te zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava), međutim trenutno se zbog nedostatka regulative primjenjuju kriteriji tehničke provjere samo za prva dva (klimatska) cilja.

⁷ Dostupno na https://finance.ec.europa.eu/system/files/2022-10/221011-sustainable-finance-platform-finance-report-minimum-safeguards_en.pdf

Za izračun KPU-ova tvrtke su analizirale vlastite financijske podatke kako bi u izračun svakog KPU-a uključile potpune i točne podatke te u skladu s Delegiranim aktom o objavama. Kao što je propisano, tvrtke su u računanju taksonomski prihvatljivih KPU-ova vodile računa da pojedina stavka može biti uključena isključivo u jednu djelatnost (načelo „izbjegavanja dvostrukog računanja“ istih podataka u različitim KPU-ovima). Gdje konkretni podaci nisu dostupni, rađene su procjene što je i navedeno i objašnjeno.

Za potrebe ovog izvještaja, svaki pokazatelj je izražen konsolidirano na razini Adris grupe uz pregled kvalitativnih informacija bitnih za bolje razumijevanje. U nastavku su navedene identificirane taksonomski prihvatljive djelatnosti po poslovnim segmentima Adrisa. U odnosu na prethodno izvještajno razdoblje, prepoznat je veći broj djelatnosti, primarno zbog sveobuhvatnije analize ali i razvoja prakse. Razlika je i u tome što su za 2022. u izračun KPU-ova Adris grupe uključeni i podaci Croatia osiguranja.

Kao taksonomski prihvatljive djelatnosti turističkog segmenta identificirane su:

- izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje, pročišćavanje i opskrbu vodom, obnova sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda, prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru (*djelatnosti 5.1,5.3,5.5*);
- poslovanje uređajima za osobnu mobilnost, biciklistička logistika, prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima, usluge cestovnog prijevoza robe, pomorski i obalni prijevoz robe, plovila za lučke potrebe i pomoćne djelatnosti, pomorski i obalni prijevoz putnika, infrastruktura za cestovni i javni prijevoz (*djelatnosti 6.4,6.5,6.6,6.10,6.11,6.15*);
- izgradnja novih zgrada te obnova postojećih zgrada, ugradnja, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost, postavljanje, održavanje i popravak stanica za punjenje električnih vozila u zgradama (i na parkirnim mjestima povezanim sa zgradama), kupnja i vlasništvo nad zgradama (*djelatnosti 7.1,7.2,7.3,7.4,7.7*).

Najveća promjena u taksonomski prihvatljivim prihodima, kapitalnim i operativnim rashodima turističkog segmenta u odnosu na 2021. godinu jest prepoznavanje hotela kao dio djelatnosti 7. Građevinske djelatnosti i poslovanje nekretninama.

U segmentu zdrave hrane prepoznate su sljedeće taksonomski prihvatljive djelatnosti:

- izgradnja, proširenje i rad sustava za skupljanje i pročišćavanje otpadnih voda, prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru, kompostiranje biootpada (*djelatnosti 5.3,5.5,5.8*);
- prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima, pomorski i obalni prijevoz robe, plovila za lučke potrebe i pomoćne djelatnosti (*djelatnosti 6.5, 6.10*);
- izgradnja novih zgrada te obnova postojećih zgrada, ugradnja, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost, postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za energiju iz obnovljivih izvora, kupnja i vlasništvo nad zgradama (*djelatnosti 7.1,7.2,7.3,7.6,7.7*).

U osigurateljnom segmentu prepoznate su sljedeće taksonomski prihvatljive djelatnosti:

- prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima (*djelatnost 6.5*);
- obnova postojećih zgrada, ugradnja, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost, postavljanje, održavanje i popravak instrumenata i uređaja za mjerenje, regulaciju i kontrolu energetske učinkovitosti zgrada te kupnja i vlasništvo nad zgradama (*djelatnosti 7.2,7.3,7.5,7.7*);
- ostalo osiguranje: preuzimanje rizika klimatskih promjena (*djelatnost 10.1*).

Prihvatljive djelatnosti segmenta ostalo (Adris d.d. i Abilia d.o.o.) su:

- prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima (*djelatnost 6.5*);
- obnova postojećih zgrada te kupnja i vlasništvo nad zgradama (*djelatnosti 7.2,7.7*).

Prihodi

Za potrebe izračuna KPU-a povezanog s prihodima, tvrtke su u omjer stavljale neto prihod ostvaren od usluga i proizvoda povezanih s taksonomski prihvatljivim djelatnostima (brojnik) i ukupan neto prihod (nazivnik) kako je utvrđeno točkom 1.1.1. Priloga I. Delegiranog akta o objavama.

Na razini Grupe analiza djelatnosti uvrštenih u brojnik KPU prihoda provedena je na razini konta te tamo gdje ne postoji dovoljna analitika na razini konta, u obzir su se uzimali pojedini artikli i osnovne usluge putem BI sustava izvještavanja.

Udio prihoda od proizvoda ili usluga povezanih s taksonomski prihvatljivim ekonomskim djelatnostima

Ekonomske djelatnosti	Oznaka	Prihodi	
		Apsolutno U tisućama HRK	Udio %
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI			
Poslovanje uređajima za osobnu mobilnost, biciklistička logistika	6.4 (U)	1.026	0,01%
Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	6.5 (U)	7.278	0,10%
Usluge cestovnog prijevoza robe	6.6 (U)	2.513	0,04%
Kupnja i vlasništvo nad zgradama	7.7 (U)	1.352.002	19,34%
Ostalo osiguranje: preuzimanje rizika klimatskih promjena	10.1 (P)	86.694	1,38%
Prihodi		1.449.512	23,10%
B. DJELATNOSTI KOJE NISU OBUHVAĆENE TAKSONOMIJOM			
Prihodi		4.825.156	76,90%
Ukupni prihodi (A + B)		6.274.668	100,00%

Udio taksonomski prihvatljivih prihoda iznosi 23,1 posto (1,45 milijarde kuna), pri čemu najveći udio, tj. 21,6 posto (1,35 milijardi kuna) Grupe otpada na djelatnost 7.7 Kupnja i vlasništvo nad zgradama. Uglavnom se tiče segmenta turizam, odnosno prihoda od noćenja u hotelima i apartmanima.

S obzirom na navedena ograničenja i konzervativni pristup u analizi taksonomski usklađenih djelatnosti, za 2022. je zaključak da djelatnosti Adrisa i njegovih tvrtki trenutno ne zadovoljavaju zahtjeve usklađenosti.

Kapitalni rashodi (CapEx)

Za potrebe izračuna KPU-a povezanog s CapEx-om, tvrtke su u omjer stavljale brojnik i nazivnik kako je utvrđeno točkama 1.1.2.1. i 1.1.2.2. Priloga I. Delegiranog akta o objavama.

Na razini Grupe u analizu djelatnosti uvrštenih u brojnik bili su uključeni odjeli tvrtki zaduženi za održavanje, proizvodnju i projektni menadžment. Odjeli financija su uz pomoć poslovne aplikacije za praćenje imovine analizirali podatke na razini partnera te su tako isključena kapitalna ulaganja od povezanih društava. Nazivnik uključuje povećanja materijalne i nematerijalne imovine u 2022., prije amortizacije i ponovnih mjerenja, uključujući povećanja koja su rezultat revalorizacije i umanjenja vrijednosti, za relevantnu financijsku godinu i isključujući promjene fer vrijednosti (*MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema, točka 73. podtočka (e) podpodtočke i. i iii; MRS 38 Nematerijalna imovina, točka 118. podtočka (e) podpodtočka i., MRS 40 Ulaganja u nekretnine, točka 79. podtočka (d) podpodtočke i. i iii. (za model troška)* te iznos povećanja dugoročnih najmova (*MSFI 16 Najmovi, točka 53. podtočka (h)*).

Iako je analiza podataka za 2022. godinu naprednija i postoji veća razina razumijevanja u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje, utvrđeno je da još uvijek postoji potreba za daljnjim unaprjeđenjem procesa u svim tvrtkama Grupe kako bi podaci bili što kvalitetniji u budućim izvještajnim razdobljima. Tijekom 2022. najvažniji pokretači KPU-a u prepoznatim djelatnostima bila su ulaganja u vlastite nekretnine s ciljem podizanja vrijednosti nekretnina. Pritom je riječ o ugradnji energetski učinkovitijih sustava i materijala sa smanjenim utjecajem na okoliš, što detaljnije opisujemo u drugim dijelovima izvještaja.

Takva ulaganja, povezana s taksonomski prihvatljivim djelatnostima, dio su brojnika izračuna KPU-a za CapEx, dok nazivnik čine sva ulaganja u nematerijalnu, materijalnu imovinu, ulaganja u nekretnine i imovinu s pravom uporabe te se odnose na liniju povećanja kako je prikazano u bilješkama 17., 18. i 20. u Financijskom izvještaju Grupe.

Udio kapitalnih rashoda za proizvode ili usluge povezane s taksonomski prihvatljivim ekonomskim djelatnostima

Ekonomske djelatnosti	Oznaka	Kapitalni rashodi	
		Apsolutno U tisućama HRK	Udio %
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI			
Izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda	5.3 (U)	871	0,15%
Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	5.5 (U)	3.177	0,56%
Poslovanje uređajima za osobnu mobilnost, biciklistička logistika	6.4 (U)	241	0,04%
Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	6.5 (U)	1.750	0,31%
Infrastruktura za niskougljični cestovni i javni prijevoz	6.15 (P)	82	0,01%
Gradnja novih zgrada	7.1 (U)	26.964	4,73%
Obnova postojećih zgrada	7.2 (U)	255.191	44,78%
Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost	7.3 (U)	3.943	0,69%

Postavljanje, održavanje i popravak stanica za punjenje električnih vozila u zgradama (i na parkirnim mjestima povezanim sa zgradama)	7.4 (U)	6	0,00%
Postavljanje, održavanje i popravak instrumenata i uređaja za mjerenje, regulaciju i kontrolu energetske učinkovitosti zgrada	7.5 (U)	105	0,02%
Postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora	7.6 (U)	3.558	0,62%
Kupnja i vlasništvo nad zgradama	7.7 (U)	38.141	6,69%
Kapitalni rashodi		334.028	58,61%
B. DJELATNOSTI KOJE NISU OBUHVAĆENE TAKSONOMIJOM			
Kapitalni rashodi		235.908	41,39%
Ukupni kapitalni rashodi(A + B)		569.936	100,00%

Rezultat navedenih intenzivnih ulaganja u izgradnju novih i obnovu postojećih zgrada, udio taksonomski prihvatljivih djelatnosti Adris grupe u ukupnim kapitalnim rashodima iznosi 58,6 posto (334 milijuna kuna). Pritom djelatnost 7.2 Obnova postojećih zgrada ima najveći udio od 44,8 posto (255,19 milijuna kuna) u ukupnom taksonomskom nazivniku Grupe od 569,94 milijuna kuna, što se najvećim dijelom (244,36 milijuna kuna) u odnosi na segment turizam, tj. uglavnom na rekonstrukciju hotela Panorama u Zagrebu te obnovu smještajnih jedinica, bazena i vatrodojave u turističkom naselju Funtana.

S obzirom na već spomenuti konzervativni pristup prilikom analize taksonomski usklađenih djelatnosti, za 2022. je zaključak da djelatnosti Adrisa i njegovih tvrtki trenutno ne zadovoljavaju zahtjeve usklađenosti.

Operativni rashodi (OpEx)

Za potrebe izračuna KPU-a povezanog s OpEx-om, tvrtke su u omjer stavljale brojnik i nazivnik kako je utvrđeno točkama 1.1.3.1. i 1.1.3.2. Priloga I. Delegiranog akta o objavama.

Analiza djelatnosti koje su uvrštene u brojnik, provedena je na razini konta i mjesta troška te tamo gdje ne postoji dovoljna analitika na razini konta, u suradnji s nadležnim odjelima tvrtki Grupe, na razini dobavljača. Kako bi se izbjeglo prikazivanje podataka s povezanim poduzećima, analitika po kontima analizirana je do razine dobavljača.

Slično kao i kod CapExa, korišten je detaljniji pristup nego za 2021., pri čemu je i ovom slučaju utvrđena potreba za daljnjim unaprjeđenjem kako bi podaci bili što detaljniji u sljedećem izvještajnom razdoblju. Tijekom 2022. najvažniji pokretač KPU-a operativni rashodi bili su troškovi vezani uz nekretnine, i to troškovi redovitog održavanja (redovni servisi i popravci, te izvanredno održavanje opreme, pretežno strojarske i elektroenergetske) i čišćenja nekretnina.

Ti operativni troškovi povezani s taksonomski prihvatljivim djelatnostima ulaze u brojnik izračuna KPU-a za OpEx, dok nazivnik čine svi troškovi obnove zgrada, troškovi održavanja i popravaka (uključujući i troškove čišćenja) te kratkoročnih najмова. Isti su dio Troškova zaposlenih, Troškova materijala i usluga te Ostalih poslovnih rashoda u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u Financijskom izvještaju Grupe.

Vežano uz troškove zaposlenih na održavanju materijalne i nematerijalne imovine, u pojedinim segmentima izvršena je procjena vremena potrošenog na održavanje od strane rukovoditelja odgovarajućih odjela. Rukovoditelji

odjela su procjenili i pojedine materijale koji se koriste u održavanju i u proizvodnji te je nemoguće točno odvajanje na pojedino mjesto troška.

Udio operativnih rashoda za proizvode ili usluge povezane s ekonomskim djelatnostima prihvatljivih EU taksonomijom

Ekonomске djelatnosti	Oznaka	Operativni rashodi	
		Apsolutno U tisućama HRK	Udio %
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI			
Izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje, pročišćavanje i opskrbu vodom	5.1. (U)	1.442	0,47%
Izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda	5.3 (U)	528	0,17%
Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	5.5 (U)	441	0,14%
Kompostiranje biootpada	5.8 (U)	1	0,00%
Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	6.5 (U)	5.897	1,91%
Usluge cestovnog prijevoza robe	6.6 (U)	1.024	0,33%
Pomorski i obalni prijevoz robe, plovila za lučke potrebe i pomoćne djelatnosti	6.10 (U)	3.718	1,21%
Pomorski i obalni prijevoz putnika	6.11 (U)	744	0,24%
Obnova postojećih zgrada	7.2 (U)	63.556	20,64%
Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetska učinkovitost	7.3 (U)	2.460	0,80%
Kupnja i vlasništvo nad zgradama	7.7 (U)	122.751	40,16%
Operativni rashodi		202.562	66,28%
B. DJELATNOSTI KOJE NISU OBUHVAĆENE TAKSONOMIJOM			
Operativni rashodi		103.061	33,72%
Ukupno operativni rashodi (A + B)		305.624	100,00%

Udio taksonomski prihvatljivih djelatnosti u operativnim rashodima na razini Adris grupe iznosi 66,3 posto (202,56 milijuna kuna), pri čemu je utvrđeno da na razini Grupe djelatnost 7.7 Kupnja i vlasništvo nad zgradama ima najveći udio taksonomske prihvatljivosti u ukupnim taksonomskim operativnim rashodima, i to 40,2 posto (122,75 milijuna kuna). U najvećoj se mjeri odnosi na segment turizam (108,91 milijun kuna). Navedeni rashodi odnose se na usluge čišćenja, materijale za čišćenje te plaće zaposlenika koji čiste hotele.

Kao i u slučaju ostalih pokazatelja, s obzirom na već spomenuti konzervativni pristup u analizi taksonomski usklađenih djelatnosti, za 2022. je zaključak da djelatnosti Adrisa i njegovih tvrtki trenutno ne zadovoljavaju zahtjeve usklađenosti.

Dodatne dobrovoljne taksonomske objave za financijski sektor

U skladu s odredbama članka 21.a stavka 6. Zakona o računovodstvu, Adris grupa d.d. objavljuje godišnje konsolidirano izvješće koje obuhvaća i nefinancijske pokazatelje društava kćeri. Prema tumačenju Europske komisije, isto se odnosi i na taksonomske objave⁸, kako je i obrađeno u prethodnom poglavlju.

Croatia osiguranje, odnosno osigurateljni segment poslovanja Grupe pripada u financijski sektor, na koji se primjenjuju posebna pravila i obveze vezano uz taksonomiju i taksonomske pokazatelje pa je izvještavanje osigurateljnog dijela poslovanja na dobrovoljnoj bazi i izdvojeno u zasebno poglavlje.

Delegirani akt o objavama u članku 10. za financijski sektor propisuje limitirane objave u 2023., dok se potpuno izvještavanje očekuje od 1. siječnja 2024. godine. U skladu s tim odredbama, osobito člankom 7. koji propisuje pravila za objavu taksonomskih informacija za financijska poduzeća, Croatia osiguranje pripremiло je pregled izloženosti po propisanim kategorijama te relevantne kvalitativne informacije.

Relevantne objave za 2022. godinu

Gljučni pokazatelji uspješnosti koji se odnose na ulaganja

Iako članak 10. propisuje objavu informacija o izloženosti u odnosu na „ukupnu imovinu“, zaključeno je kako u osigurateljnom sektoru ukupne investicije realno prikazuju ulaganja s obzirom da Prilog IX. Delegirane uredbe komisije 2021/2178, koji se odnosi na društva za osiguranje i reosiguranje, propisuje da se ključni pokazatelji uspješnosti iskazuju kao postotak „ukupnih ulaganja“ i u apsolutnim novčanim jedinicama. Propisano je i da se ulaganja odnose na sva izravna i neizravna ulaganja, uključujući ulaganja u subjekte za zajednička ulaganja, udjele, kredite i hipotekarne kredite, imovinu, postrojenja i opremu te, ako je relevantno, nematerijalnu imovinu.

Investicijski portfelj uključuje državne obveznice, korporativne obveznice, dionice, izvedenice, fondove, zajmove te nekretnine. Iz investicijskog portfelja isključene su kategorije novac depoziti i repo.

Za izračun udjela izloženosti prema taksonomski prihvatljivim i taksonomski neprihvatljivim ekonomskim djelatnostima te poduzećima koja ne podliježu obvezi objavljivanja nefinancijskih informacija iz članka 19.a ili 29.a Direktive 2013/34/EU u ukupnim investicijama, u nazivnik su uključene investicijske klase: korporativne obveznice, dionice, izvedenice, fondovi, zajmovi i nekretnine. Zbog nedostatka podataka, iz procjene brojnika isključene su investicijske klase fondovi, zajmovi, nekretnine i izvedenice. Za procjenu korporativnih dionica i obveznica, korišteni su javno objavljeni financijski izvještaji i izvještaji o održivosti kompanija za koje postoje potrebni podaci za 2021., odnosno objavljeni taksonomski prihvatljiv prihod, koji je množen s ukupnim ulaganjem Croatia osiguranja.

⁸ Obavijest Komisije o tumačenju određenih odredaba Delegiranog akta o objavljivanju informacija na temelju članka 8. Uredbe o taksonomiji EU-a koji se odnosi na izvještavanje o prihvatljivim ekonomskim djelatnostima i imovini (2022/C 385/01), pitanje 11.

Udio izloženosti prema taksonomski neprihvatljivim i taksonomski prihvatljivim ekonomskim djelatnostima u ukupnim ulaganjima

Vrsta izloženosti	Izloženost	
	Apsolutno <i>U tisućama HRK</i>	Udio %
A. IZLOŽENOST PREMA TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVIM EKONOMSKIM DJELATNOSTIMA	201.865	8,45%
B. IZLOŽENOST PREMA TAKSONOMSKI NEPRIHVATLJIVIM EKONOMSKIM DJELATNOSTIMA	2.187.740	91,55%
Izloženosti prema poduzećima koja ne podliježu obvezi objavljivanja nefinancijskih informacija iz članka 19.a ili 29.a Direktive 2013/34/EU	163.518	6,84%

Croatia osiguranje je procijenilo investicijski portfelj i na temelju toga i udio izloženosti prema taksonomski prihvatljivim ekonomskim djelatnostima u ukupnim investicijama, koji iznosi 8,45 posto. U odnosu na prethodno razdoblje, promjene su u najvećoj mjeri vezane uz uskladu izračuna s regulatornim zahtjevima. U budućnosti očekujemo da će navedeni pokazatelji biti dostupni za veći broj izdavatelja nego što je to trenutno slučaj, a što u velikoj mjeri otežava samu procjenu.

Naime, očekivanje regulatora je da financijski sektor prilikom objave upotrijebi najrecentnije dostupne informacije o taksonomskoj prihvatljivosti (ne)financijskog subjekta u koji se ulaže, što je načelno moguće za one subjekte koji podliježu obvezi objave taksonomskih informacija. Međutim, kako većina subjekata ulaganja ima obvezu objave nefinancijskih izvještaja s informacijama o taksonomskim KPU-ovima, nakon nastupa iste obveze za Croatia osiguranje, u praksi je izuzetno teško prikupiti relevantne podatke za prethodnu izvještajnu godinu (u ovom slučaju 2022.), a postoji i sumnja u točnost podataka koji bi mogli biti pribavljeni direktno od subjekata u koje se ulaže.

U kontekstu izvršenih procjena, bitno je istaknuti udio izloženosti od 9,02 posto (215.534.269 kuna) prema zelenim obveznicama, društvu djelatnosti vjetroelektrana koje ne podliježe obvezi objavljivanja nefinancijskih informacija iz članka 19.a ili 29.a Direktive 2013/34/EU, te fondu klasifikacije „Article 8“ proizvod prema SFDR-u. Navedeno nije uključeno u izračun udjela izloženosti prema taksonomski prihvatljivim ekonomskim djelatnostima u ukupnim investicijama, no procjenjujemo da je riječ o 100 postotnoj taksonomskoj prihvatljivosti.

Za izračun udjela izloženosti prema središnjim državama, središnjim bankama i nadnacionalnim izdavateljima te izvedenicama u nazivnik su uključene investicijske klase: državne obveznice, korporativne obveznice, dionice, izvedenice, fondovi, zajmovi te nekretnine.

Vrsta izloženosti	Apsolutno	Udio
	<i>U tisućama HRK</i>	%
Izloženost prema središnjim državama, središnjim bankama i nadnacionalnim izdavateljima te izvedenicama	5.413.849	69,49%

Ključni pokazatelji uspješnosti koji se odnose na aktivnosti osiguranja

U taksonomskoj analizi djelatnosti Croatia osiguranje primijenilo je politiku određivanja prihvatljivih djelatnosti na način da prvo identificira proizvode koji ulaze u izračun, a to su svi neživotni proizvodi koji u popisu rizika, uz druge rizike, pokrivaju i rizike vezane za klimatske promjene. U 2022. takvi proizvodi uključuju: kasko osiguranje plovila, avijacije, tračnih vozila i vozila, osiguranje robe u prijevozu, osiguranje imovine (osim osiguranja od potresa, loma stroja, provalne krađe i zaliha u hladnjačama), osiguranje usjeva i nasada, osiguranje životinja (osim dijela koji pokriva isključivo rizike bolesti) i prekid rada od požara.

Udio premije od taksonomski prihvatljivih ekonomskih djelatnosti neživotnog osiguranja

Zaračunata bruto premija	Premija	
	Apsolutno <i>U tisućama HRK</i>	Udio %
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI		
Zaračunata bruto premija	1.123.897	33,90%
Od čega reosigurano	98.960	2,98%
B. TAKSONOMSKI NEPRIHVATLJIVE DJELATNOSTI		
Zaračunata bruto premija	2.191.433	66,10%

U izračun ulaze premije fizičkih te pravnih osoba, dok izračun KPU-a čini omjer bruto premije prema prethodno navedenim točkama i ukupne premije svih neživotnih osiguranja bez promjene prijenosne premije. Kod izračuna taksonomski prihvatljivog KPU-a za djelatnosti neživotnih osiguranja i reosiguranje, dodatno se izračunao i udio reosiguranja premije neživotnih osiguranja. Izračun se odnosi isključivo na Croatia osiguranje te nisu isključene police osiguranja koje se odnose na ostale članice Adris grupe.

U odnosu na prošlu godinu, glavni razlog za „poboljšanje“ KPU-a za djelatnosti neživotnih osiguranja i reosiguranje promjene jest unaprjeđenje metodologije Croatia osiguranja uključivanjem premije neživotnih osiguranja u kojima je ugovaratelj fizička osoba i premije svih vrsta djelatnosti po odabranim proizvodima.

3.2.2. Digitalna transformacija

Živimo i poslujemo u eri digitalizacije. Sustavna i napredna strategija razvoja temeljena na digitalnim rješenjima osnova je produktivnijeg i zelenog gospodarstva. Digitalne tehnologije povezuju globalno i lokalno, premošćujući granice i prepreke fizičkog poslovanja, a u budućnosti će imati sve važniju ulogu. Adris grupa i njezine tvrtke u poslovanju im pridaju iznimnu pozornost. Ne čekaju promjene i prilike, nego ih stvaraju, potiču i predvode. Stoga će – oslanjajući se na vlastite resurse te suradnju s vodećim ekspertima na domaćem i međunarodnom tržištu – nastaviti razvijati i implementirati nova inovativna digitalna rješenja i proizvode te sustavno ulagati u digitalnu transformaciju.

Digitalizacija je strateški imperativ suvremenog poslovanja i održivosti naših poslova pa je digitalna transformacija usvojena kao prioritetna ESG tema u sklopu Politike održivog poslovanja Grupe. *Ulaganja u razvoj i implementaciju naprednih tehnologija za poboljšanje korisničkog iskustva* te *ulaganje u digitalizaciju internih procesa* strateški su prioriteti. Naše tvrtke također nastavljaju razvijati potpuno digitalne proizvode i digitalne inovacije. Imenovan je i ESG tim, s IT stručnjacima iz svake od tvrtki Grupe, koji se redovito sastajao, dijelio iskustva i napredak u digitalizaciji naših poslova, predložio pokazatelje uspješnosti koji će se sustavno pratiti na razini Grupe kao i naznaku planova za postizanje ciljeva unutar strateških prioriteta.

Krajnji cilj digitalizacije jest osigurati kvalitetniji život klijenata, zaposlenika, društva. Stupanj digitalizacije u pojedinim industrijama jest različit – primjerice znatno je napredniji u turizmu gdje *online booking* već godinama postoji. I osiguranje kao industrija ubrzano se digitalizira. Postoji prostor za unaprjeđenje poslovanja i inovacije. Prilika je to koju je iskoristilo Croatia osiguranje i vrlo brzo se nametnulo kao digitalni osigurateljni lider. CROSIG i Maistra podjednako su usmjereni na digitalizaciju korisničkih procesa te internu digitalizaciju jer uglavnom posluju u izravnom kontaktu s krajnjim korisnikom (B2C). Imperativ je koristiti modernu tehnologiju u kontaktu s klijentima i istodobno modernizirati interno poslovanje. Cromaris je primarno usmjeren na poslovne korisnike (B2B), pri čemu je fokus na internoj digitalizaciji s ciljem optimizacije procesa, osobito u procesu planiranja proizvodnje i izlova, povećanja brzine i učinkovitosti te uštede vremena i posljedično smanjenja troškova.

Da bi digitalizacija korisničkih procesa bila uspješna, mora počivati na jednostavnim i intuitivnim proizvodima i internim procesima, čime interna digitalizacija postaje preduvjet kvalitetne korisničke digitalizacije. Diljem sustava Adris grupe postoje primjeri koji uspješno integriraju oba vida digitalizacije (na strani korisnika i interna digitalizacija) čija je svrha poboljšanje interne efikasnosti i bolje korisničko iskustvo. Također u oba segmenta postoje projekti – digitalne inovacije, a ističu se Maistrin projekt EDMOND za upravljanje prihodima te Croatijin program LaqoPrevent u kojem klijenti odnedavno mogu pratiti i CO₂ otisak svojih vožnji.

Razmatranjem strateških ciljeva održivosti povezanih s digitalnom transformacijom u tvrtkama sastavnicama Grupe te činjenicom da je naglasak na razvoju naprednih tehnologija za poboljšanje korisničkog iskustva, pri čemu naši klijenti, gosti i potrošači očekuju brzu, jednostavnu i učinkovitu komunikaciju s minimalno offline kontakata, kao pokazatelji uspješnosti (KPI) koji će se sustavno pratiti i mjeriti ubuduće jesu broj aktivnih korisnika u korisničkim mobilnim aplikacijama te broj jedinstvenih (eng. *unique*) posjeta na mrežnim stranicama tvrtki Grupe. Na razini Adris grupe u 2022. godini 258.000 klijenata aktivno koristi mobilne aplikacije (Maistre i Croatia osiguranja) te je zabilježeno 5.182 milijuna unique posjeta mrežnim stranicama tvrtkama Grupe (Croatia osiguranja, uključujući i LAQO - 2,8 milijuna unique posjetitelja, Maistre 2,2 milijuna, Cromarisa 130.000 i Adris grupe 52.000 unique posjetitelja).

3.2.2.1. *Strateški prioriteti Grupe*

Razvoj i implementacija naprednih tehnologija za poboljšanje korisničkog iskustva

Naši klijenti, gosti i potrošači očekuju brzu, jednostavnu i učinkovitu komunikaciju s minimalno *offline* kontakata. Traže jednostavne i transparentne korisničke procese – od kupnje do administracije svojih usluga, programa i sl. No digitalizacija procesa ne podrazumijeva samo proces kupnje nego i sve ostale procese koji nastaju nakon kupnje, a često su poprilično kompleksni i dugotrajni (plaćanje računa, prijava kvara/štete, uvid u svoje proizvode i sl.). Najveća prednost digitalizacije korisničkih procesa upravo je ušteda vremena – umjesto da klijenti troše vrijeme na čekanje u redu, kvalitetno digitaliziranim procesima proizvode/usluge mogu ugovoriti sami, i to prema svojim preferencijama.

Druga prednost digitalnih proizvoda jest što, da bi bili uspješni, moraju biti jednostavni i razumljivi. Znamo da je primjerice upravo tržište osiguranja tradicionalno prilično opterećeno stručnim i laiku nerazumljivim izrazima. Croatia je komunikacijom u sklopu LAQO osiguranja uspjela na jednostavan način objasniti pojmove poput franšize, što korisnici izrazito cijene i što izravno doprinosi naprednijem korisničkom iskustvu. Digitalizacija znatno smanjuje i utrošak papira, što je još jedan važan doprinos održivosti.

Naše tvrtke prate trendove i razvoj modernih tehnologija te ih implementiraju u poslovanje (*big data* za optimizaciju kvalitetnih kontakata s klijentima, *AI & machine learning* u mobilnim aplikacijama, prediktivni modeli i algoritmi koje koriste sve naše tvrtke u nekom dijelu svojih procesa, OCR (*Optical character recognition*) pomoću kojeg se automatiziraju brojni poslovni procesi i slično).

Ulaganje u digitalizaciju internih procesa

Interna digitalizacija nužna je za opstanak poslovanja. Velike tradicionalne korporacije opterećene su kompleksnim i zastarjelim sustavima te zamućenim i dugotrajnim procesima. Digitalizacija i automatizacija internih sustava i procesa omogućuje znatno ubrzanje poslovanja, podizanje razine efikasnosti i kvalitete, a posljedično uvelike podiže zadovoljstvo zaposlenika i potrošača. Također znatno skraćuju vrijeme za razvoj i plasiranje novih proizvoda na tržište, a u proizvodnim kompanijama poput Cromarisa temelj su učinkovitih tehnoloških proizvodno-logističkih sustava.

U nastavku donosimo pregled napretka, aktivnosti i projekata u našim tvrtkama u 2022. koji značajno doprinose definiranim strateškim ciljevima Grupe, te naznaka planova za buduće razdoblje.

3.2.2.2. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Osiguranje

Croatia osiguranje digitalni je lider na tržištu osiguranja, a dugoročni cilj jest zadržati tu poziciju ulaganjima u inovacije i modernu tehnologiju. Na taj način privlači one korisnike koje ne bi privukli tradicionalnim proizvodima i kanalima prodaje, optimizira i pojednostavnjuje interne i vanjske procese te privlači mlade talente iz IT sektora.

Digitalizacija korisničkih i internih procesa pozitivno utječe na poslovanje Društva. Klijenti lakše dolaze do proizvoda i usluga, a zaposlenici trebaju mnogo manje vremena za određene procese. U posljednje se tri godine Croatia osiguranje pozicioniralo kao predvodnik u digitalnom osiguranju te je i 2021. proglašeno jednom od top digitalnih kompanija u Hrvatskoj (*prema CROAI).

U 2022. godini tvrtka nastavlja znatno unaprjeđivati digitalno korisničko iskustvo te je implementirala važne digitalne projekte na oba svoja brenda, Croatia osiguranju i LAQO-u.

Na mrežnoj stranici Croatia osiguranja rezidencijalnim korisnicima omogućen je potpuno digitaliziran proces kupnje ili digitalno pomognuta kupnja (proces započet digitalno, a završen pozivom ili e-porukom) za većinu *retail* proizvoda te jednostavno plaćanje proizvoda kreditnim karticama. U travnju 2022. predstavljena je i mrežnu stranicu za male poslovne korisnike uz mogućnost digitalno pomognute kupnje većine proizvoda važnih za taj segment korisnika. Croatijina mrežna stranica klijentima omogućuje potpuno digitalan proces prijave štete za dva proizvoda (autoosiguranje i kasko-osiguranje automobila), proces pomognute digitalne prijave štete i digitalna

dokumentacija za 32 proizvoda osiguranja te digitalan proces naručivanja za zdravstveni pregled u Croatia poliklinikama i partnerskim zdravstvenim ustanovama.

Do kraja godine čak 18 posto klijenata koristi nativnu⁹ mobilnu aplikaciju Moja Croatia za jednostavnu samostalnu administraciju svojih ugovorenih proizvoda i usluga. Jednostavnom prijavom skeniranjem osobne iskaznice rezidencijalni klijenti na raspolaganju imaju pregled svih osiguranja koje koriste kao osiguranici ili ugovaratelji, digitalne zdravstvene iskaznice (za dopunsko, dodatno i putno inozemno zdravstveno osiguranje), potpuno digitalno plaćanje računa i podsjetnike u realnom vremenu za dugovanja, pregled računa, digitalnu prijavu štete za sva osiguranja, praćenje statusa obrade štete te administraciju svojih korisničkih podataka. Mobilna aplikacija Moja Croatia glavni je alat programa e-klijent za one klijente koji žele primati isključivo digitalnu dokumentaciju umjesto papirnatu.

U aplikaciji Moja Croatia klijentima je na raspolaganju i program Dobra prilika putem kojeg mogu ostvariti pravo na popuste i pogodnosti partnera Croatia osiguranja te osvojiti nagrade u mjesečnim kvizovima.

U lipnju 2022. Croatia osiguranje predstavilo je program prevencije Crosig Fit za korisnike aplikacije Moja Croatia kojim promiče kvalitetniji način života i očuvanje zdravlja uz pomoć digitalnog praćenja prijedjenih koraka u realnom vremenu i postavljanja osobnih ciljeva i statistika te ostvarivanja mjesečnih i godišnjih nagrada.

U listopadu 2022. proslavljen je drugi rođendan LAQO osiguranja, Croatijine inovacije koja je po rezultatima nadmašila sve usporedive digitalne osiguratelje u srednjoj i istočnoj Europi, a po performansama je usporediva s najboljim svjetskim *insurtech* rješenjima. Osim značajnog doprinosa poslovnom rezultatu LAQO je inovacija koja je osnažila poziciju Croatia osiguranja kao digitalnog osigurateljnog lidera, povećala atraktivnost kao poslodavca i osigurala akviziciju onih klijenata koje klasičnom ponudom nije još pridobilo.

Na LAQO mrežnim stranicama unaprijeđeni su procesi kupnje polica osiguranja i digitalne prijave štete. Više od polovine klijenata LAQO osiguranja potpuno je samostalno kupilo policu na LAQO mrežnoj stranici, dok je 45 posto zatražilo pomoć u kupnji putem chata s agentom direktno u procesu kupnje. Osim postojećih modela plaćanja LAQO je u rujnu 2022. uvelo i mogućnost plaćanja police osiguranja kriptovalutama. Unaprijeđen je i proces potpuno digitalne prijave štete (75 posto prijavljenih šteta riješeno je potpuno digitalno, a najbrže obrađena i isplaćena šteta riješena je u samo 17 sati!). Dodatno, LAQO blog obrađivao je teme digitalizacije, financijske pismenosti i održivosti.

Nativnu mobilnu aplikaciju LAQO koristi 67 posto klijenata te tako na jednostavan način administrira svoje proizvode, digitalno prijavljuje štetu, prati obradu štete i statuse u realnom vremenu, administrira svoje korisničke podatke, upravlja marketinškim privolama te brzo i jednostavno može pozvati asistenciju u slučaju nezgode na cesti. Program prevencije LaqoPrevent u sklopu LAQO mobilne aplikacije koristi 35 posto korisnika, a osnovna mu je svrha promicanje odgovornog ponašanja u vožnji i posljedično smanjenje nezgoda na cesti. Klijenti mogu digitalno pratiti različite parametre svoje vožnje u realnom vremenu, imaju mogućnost ostvarivanja mjesečnih i godišnjih nagrada te pregled statistike prijedjenih vožnji, a u 2022. podijeljeno je 1500 nagrada.

⁹ Nativne aplikacije su aplikacije dizajnirane za određeni mobilni uređaj. Dostupne su u online trgovinama (eng. *Marketplace*), odnosno platformi gdje se mogu preuzeti besplatno ili uz plaćanje. Instaliraju se izravno na uređaj i rade uz pomoć određenog operativnog sustava uređaja.

Ekonomičnijom vožnjom moguće je smanjiti svoj ugljični otisak i tako pozitivno utjecati na nepovoljne statistike koje pokazuju da prosječno osobno vozilo u Hrvatskoj godišnje emitira oko tri tone CO₂. Prema izvješću Europske agencije za okoliš upravo je sektor prometa odgovoran za četvrtinu ukupnih emisija CO₂ u Europskoj uniji, a 71,7 posto otpada na cestovni promet. Zato je u sklopu LaqoPreventa klijentima u rujnu 2022. omogućena inovacija praćenja emisije CO₂ u vožnji. Od lansiranja inovacije podaci LAQO korisnika pokazuju da prosječna osobna potrošnja CO₂ iznosi 229 g/km. Osim praćenja emisija u aplikaciji se nalaze i korisni savjeti kako do ekološki osviještene vožnje te manje potrošnje goriva i smanjenja troškova održavanja vozila.

Nativne mobilne aplikacije obaju brendova, Croatia osiguranja i LAQO-a, u 2022. aktivno koristi 160.000 klijenata, a internetske stranice obaju brendova u 2022. posjetilo je 2,8 milijuna jedinstvenih (*unique*) korisnika. Dodajmo i da Croatia osiguranje uz ostale kanale komunikacije koristi i sve relevantne društvene mreže kako bi svojim i budućim klijentima osiguralo jednostavan uvid u sadržaje i usluge koje ima u portfelju.

U prosincu 2022. pokrenut je LAQOthon, nagradni natječaj s temom održivosti koji poziva ambiciozne pojedince, *tech* inovatore, poduzetnike, stručnjake i sve ostale koji su osmislili tehnološko idejno rješenje koje život čini lakšim, a svijet održivijim. LAQO žiri sastavljen od *tech* stručnjaka odabire do 10 najboljih rješenja koja ulaze u finale, a prva tri osvajaju financijske nagrade za pokretanje održivog projekta.

Da bi odnos s klijentima bio kvalitetniji, brži i transparentniji, Croatia osiguranje implementiralo je novo CRM rješenje (u suradnji s Microsoftom) za LAQO agente koje im omogućuje 360 pogled na klijente, kvalitetno upravljanje potencijalnim klijentima te lakšu i kvalitetniju komunikaciju s klijentima. Tom implementacijom završena je prva faza uvođenja CRM sustava za LAQO brend, a započela je druga faza uvođenja CRM sustava za Croatia osiguranje. Odrađene su i pripreme aktivnosti za razvoj i implementaciju sofisticiranog agentskog portala koji će unaprijediti ukupno korisničko iskustvo i povećati kvalitetu usluge prema klijentu.

Croatia osiguranje je u 2022. implementiralo i digitalnu platformu za optičko prepoznavanje dokumenata i automatski unos u sustav. Rješenje je implementirano u mobilnim aplikacijama Moja Croatia i LAQO, a odnosi se na jednostavnu prijavu u mobilne aplikacije skeniranjem osobne iskaznice.

S obzirom na ubrzanu transformaciju i digitalizaciju osigurateljnog poslovanja Croatia osiguranje ne samo da na digitalizaciji procesa temelji svoj napredak nego znatne napore ulaže u educiranje zajednice o prednostima i mogućnostima koje digitalizacija otvara. Croatia osiguranje podržalo je zato i sudjelovalo na većini najznačajnijih IT i digitalnih skupova u zemlji koji pridonose podizanju razine znanja na ovim područjima. Croatijini stručnjaci sudjelovali su na predavanjima, skupovima i raspravama s temom digitalnog osiguranja, *insurtech*a, telematike i drugih povezanih područja, prije svega zahvaljujući velikom iskustvu i uspjehu postignutim lansiranjem Croatijina digitalnog brenda LAQO. Uz to su i tijekom 2022. podržani najznačajniji digitalni skupovi u zemlji (*Bug Future Show, Debug, Idea Knockout, Trend Micro, BE-terna* i *Digital Labin*).

Turizam

Doprinos digitalnih tehnologija u turizmu omogućuje pružanje kvalitetnije usluge gostima bržom i neposrednijom komunikacijom, unapređenjem njihova korisničkog putovanja (*customer journey*) te povećanjem efikasnosti poslovanja. Nove tehnologije ključne su u informiranju gostiju i primarni vodič u odlučivanju i organizaciji putovanja. Sve su važnija beskontaktna rješenja koja dodatno olakšavaju iskustvo putovanja.

U 2022. kreirane su nove Maistrine mrežne stranice. Odlikuje ih moderni dizajn i suvremene funkcionalnosti, čime postaju glavni alat u direktnoj prodaji svih smještajnih jedinica unutar Grupe. Nove mrežne stranice objedinjuju sve Maistrine hotele, resorte i kampove u svim destinacijama na jednom centralnom portalu, čime se postiže bolji sinergijski učinak. Dizajn je koncipiran na *mobile first* načelu jer više od 65 posto korisnika stranici pristupa mobilnim uređajima. U 2022. godini mrežnu stranicu posjetilo je više od 2,5 milijuna korisnika.

Mobilna aplikacija Maistra WebApp dostupna je gostima Maistrinih objekata (98.000 aktivnih korisnika u 2022.) te im omogućuje pregled objekata i informacije o proizvodima i uslugama. Aplikacija gostima omogućuje pristup sadržajima i ponudama smještajnog objekta, rezervaciju termina u restoranu ili *wellnessu*, lociranje hotela i drugih važnih lokacija, naručivanje posluge u sobu ili čišćenje sobe, uvid u stanje računa gosta, digitalnu prijavu štete i kvarova u sobi, vremensku prognozu po destinacijama, promocije posebnih događanja u objektima i još mnogo drugih opcija koje osiguravaju jedinstveno iskustvo boravka. Gostima je na raspolaganju i program MaiStar Rewards Club za sve korisnike direktnih prodajnih kanala Maistre putem kojeg mogu ostvariti pravo na popuste i pogodnosti. Jednostavnom digitalnom registracijom u program gosti imaju pregled pogodnosti, svojih prijašnjih rezervacija i statusa članstva.

Dodatno, Maistra uz ostale kanale komunikacije koristi i sve relevantne društvene mreže kako bi svojim i budućim klijentima osigurala jednostavan uvid u sadržaje i usluge koje ima u portfelju.

Da bi odnos s klijentima bio kvalitetniji, brži i transparentniji, Maistra je unaprijedila svoj interni CRM sustav koji zaposlenicima omogućuje sveobuhvatni 360 pogled na goste, kvalitetno upravljanje potencijalnim gostima te lakšu i kvalitetniju komunikaciju s postojećim gostima.

Konkurentnost na tržištu osigurao je i daljnji razvoj i unapređenje internog sustava i IT rješenja Maistre za upravljanje prihodima, cijenama i kapacitetima EDMOND. Razvojni tim radi na kontinuiranom proširenju funkcionalnosti sustava.

Zdrava hrana

Cromarisova digitalna strategija obuhvaća uvođenje novih tehnologija za povećanje brzine i fleksibilnosti u poslovanju, kvalitetnu digitalnu podršku razvoju i istraživanju te visok stupanj automatizacije proizvodnih procesa kako bi se novi proizvodi mogli brzo plasirati na tržište. Također, digitalizacija je ključ snažnije integracije lanca opskrbe tehnološkim proizvodno-logističkim sustavima. U Cromarisovoj suradnji s vanjskim partnerima postoji velika potreba za naprednijim upravljanjem kolaborativnim procesima, tj. procesima koji uključuju više od jedne pravne osobe, što je danas vrlo teško bez digitalne komunikacije.

Trenutačno je temeljni trend digitalizacije u akvakulturi integracija suvremenih informacijskih tehnologija u cijeli lanac vrijednosti, od razvoja i proizvodnje preko logistike do servisa kupca. To uključuje industrijski IoT (*Internet of Things*), automatizaciju proizvodnih, logističkih i poslovnih procesa, sljedivost od matičnog jata do potrošača (POS – *Point of SALE* uređaja), prikupljanje što detaljnijih podataka (*Big Data*) i analitike. Budući su trendovi prelazak s radno intenzivnih na mehanizirane, a potom na automatizirane tehnološke procese u uzgoju i preradi, uz primjenu umjetne inteligencije.

U 2022. uspješno je završen projekt automatizacija procesa hranjenja ribe. Cilj projekta bio je implementacija digitalne platforme za realizaciju ručnog hranjenja i automatsko povlačenje podataka o hranjenju s barži. Ta

platforma omogućuje prijenos plana hranjenja iz SAP-a na ručne terminale koje koriste hranioci, lakše upravljanje radnim zadacima hranioca, a tehnologizirana na uzgajalištu kvalitetniju kontrolu hranjenja.

U tijeku je i projekt optimizacije i upravljanja flotom vozila i plovila (*Fleet Management*). Cilj je projekta pružiti voditelju flote detaljne podatke o korištenju vozila i plovila koji će omogućiti na činjenicama utemeljeno upravljanje, optimizaciju kapaciteta flote i uštedu energije i goriva. Projekt obuhvaća dvije cjeline: ugradnju GPS prijavnika i telemetrijskih senzora na sva vozila i plovila te spajanje navedene opreme na središnji softverski sustav za upravljanje prikupljenim podacima. Opseg podataka koji će se prikupljati jest velik. Za vozila to su koordinate i brzina kretanja, razina i trenutačna potrošnja goriva, režim rada motora (broj okretaja), ambijentalna temperatura tovarnog prostora, temperatura proizvoda (inertna temperaturna sonda) te prijava vozača za korištenje vozila skeniranjem na terminalu u vozilu kartice koju inače koriste za evidenciju radnog vremena na ulazima u poslovne prostore Cromarisa. Za plovila to su podaci o koordinatama i brzini kretanja, je li motor upaljen, broj okretaja motora, je li upaljen agregat za proizvodnju struje, razina goriva, jesu li aktivni sustav hranjenja, grijanje/klima i rasvjeta te ukupna trenutačna potrošnja struje. U 2022. instalirana je oprema na vozila te je uspostavljen tijek podataka prema središnjem sustavu upravljanja, a u 2023. preostaje obaviti edukaciju zaposlenika za korištenje središnjeg sustava te instalirati opremu na plovila i spojiti ih na središnji sustav.

U 2022. uspješno je završen razvoj i implementacija dvaju sustava napredne analitike, razvijan u suradnji s Maistrinim timom koji je radio na projektu EDMOND, za predviđanje prodaje, tj. narudžbi kupaca te za izračunavanje količina izlova ribe po kavezima koji su trenutačno u izlovu. Predviđanje prodaje uključuje sezonalne varijacije (Uskrs, ljeto, Božić) i tjedne varijacije narudžbi. Izračun izlovnih količina za dan unaprijed temelji se na stvarnim narudžbama kupaca, postojećim zalihama i proizvodnji u tijeku, s ciljem minimiziranja prekomjernog izlova. Prediktivni se algoritmi i nakon puštanja u produkciju povremeno optimiraju kako bi se konstantno podizala njihova točnost.

Tijekom 2022. implementiran je sustav za upravljanje realizacijom investicija temeljen na modulu SAP IM (*Investment Management*). Sustav je počeo raditi početkom 2023. i već prati realizaciju investicija u 2023. godini.

3.2.3. Upravljanje ESG rizicima

Učinkovito upravljanje rizicima za Adris grupu svojevrsan je pogled u budućnost poslovanja u kontekstu rizika nastanka potencijalnih događaja i utjecaja u poslovnom okruženju s ciljem pravovremenog prepoznavanja i poduzimanja potrebnih mjera kako bi se eksterni rizici minimizirali, odnosno nepovoljni utjecaji izbjegli ili smanjili. Upravljanje rizicima provodi se u skladu s dugoročnom strategijom razvoja poslovanja naših tvrtki, pri čemu se na makrorazini i mikrorazini razmatraju utjecaji rizika pri donošenju poslovnih odluka u Grupi, odlučivanju o investicijskim ulaganjima u stvaranje nove vrijednosti i zaštiti postojeće imovine. Za upravljanje rizicima primarno su odgovorni uprave i menadžment tvrtki, međutim primjena načela opreznosti podrazumijeva uključenost svih jedinica i odjela.

3.2.3.1. Strateški prioriteti Grupe

U posljednje vrijeme tvrtke su pod povećanim pritiskom da postave jasne ciljeve za ublažavanje, ne samo „tradicionalnih” poslovnih rizika nego i ESG rizika te da učinkovito mjere svoj napredak i izvještavaju o tome na transparentan način. Šire gledano, ESG rizik redovit je poslovni rizik te je upravljanje ESG rizicima u Adrisu i njegovim tvrtkama dio redovitog upravljanja rizicima poslovanja. U tom kontekstu i samo donošenje ESG politike

na razini Grupe svojevrsan je način upravljanja ESG rizicima. U okviru nove Politike održivog poslovanja *Upravljanje ESG rizicima* usvojeno je kao prioritetni strateški cilj u sklopu kojega se tvrtke obvezuju na *Jačanje sustava za upravljanje rizicima*, uključujući i ESG rizike i *Jačanje otpornosti na prepoznate ESG rizike*, što su strateški prioriteti. Pritom se poštuju različitosti koje proizlaze iz industrija u kojima naše tvrtke posluju pa su način i sustav upravljanja ESG rizicima prilagođeni poslovanju i specifičnim rizicima pojedine tvrtke.

S obzirom na to da je tema zajednička i obvezna za sve tvrtke Grupe, okupljena je i radna skupina s predstavnicima iz svake tvrtke. Tim se u drugoj polovini 2022. redovito sastajao te je održano više radionica (unutar tima i na razini ESG organizacije Grupe) s ciljem razmatranja različitih pristupa upravljanju ESG rizicima, dijeljenja dobrih praksi te pripreme za nefinancijsko izvještavanje. U nastavku je pregled dosadašnjeg napretka u kontekstu ESG rizika za pojedine tvrtke sastavnice Grupe.

3.2.3.2. *Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe*

Osiguranje

Za ESG rizike prepoznate u Croatia osiguranju tijekom 2022. godine razmatrani su odgovarajući postupci za praćenje i kontrolu rizika te su implementirane mjere za njihovo smanjenje. Također, u okviru procesa vlastite procjene rizika i solventnosti (ORSA, engl. *Own Risk and Solvency Assessment*) sagledan je utjecaj relevantnih primjenjivih područja održivosti na rizični profil društva, financijsku stabilnost i solventnost.

Croatia osiguranje uspostavilo je sustav upravljanja rizicima primjeren svojoj veličini, opsegu poslovanja te vrsti i značajkama rizika kojima je izloženo. Strategijom upravljanja rizicima kao krovnim internim aktom definirana je sklonost preuzimanja rizika, dok su Politikom upravljanja rizicima definirane i razrađene sastavnice sustava upravljanja rizicima. Na kvartalnoj razini izrađuje se katalog rizika kao rezultat procesa utvrđivanja profila rizičnosti koji sadržava prikaz utvrđenih rizika u Društvu po vrstama i podvrstama rizika, kao i elemente bitne za analizu i procjenu značajnosti rizika. Značajan dio sustava upravljanja rizicima usmjeren je na praćenje adekvatnosti kapitala, odnosno održavanje potrebne razine kapitala koji odgovara opsegu i vrstama preuzetih rizika preko poslova osiguranja, uz uzimanje u obzir financijskih, operativnih, poslovnih te svih ostalih rizika i događaja kojima je Društvo izloženo, kako bi moglo neometano poslovati te izvršavati sve obveze i u raznim stresnim okolnostima.

Kao dio vlastite procjene rizika i solventnosti Društvo redovito provodi testiranja otpornosti na stres, razrađuju se scenariji i analize osjetljivosti na utjecaj izvanrednih (vanjskih i unutarnjih) okolnosti i događaja kojima bi Croatia osiguranje moglo biti izloženo, kao i moguće aktivnosti za njihovu prevenciju.

U redovnom poslovanju Croatia osiguranje suočava se s nekoliko vrsta rizika. Ponajprije su to *osigurateljni rizici*, odnosno rizici koji uglavnom proizlaze iz narušavanja uvjeta dovoljnosti prikupljenih premija osiguranja i dostatnosti formiranih tehničkih pričuva, koje u svakom trenutku moraju biti dovoljne za ispunjavanje svih obveza po osigurateljnim ugovorima. U tom kontekstu najveći su rizik za Croatia osiguranje neočekivani katastrofalni događaji, odnosno prirodne katastrofe (npr. ekstremne vremenske nepogode, potresi i sl.). Značajni su i financijski rizici, koji obuhvaćaju tržišne i kreditne rizike povezane s različitim financijskim instrumentima u koje društvo ulaže. Najveći utjecaj financijskih rizika manifestira se promjenom vrijednosti ulagačkog portfelja, i to promjenom cijena vlasničkih instrumenata ili promjenom vrijednosti dužničkih instrumenata zbog utjecaja nepovoljnih kreditnih događaja. Upravljanje navedenim rizicima obuhvaća kontinuirano praćenje ključnih pokazatelja rizika, osobitu pažnju i provedbu detaljnih analiza instrumenata i povezanih okolnosti prije ulaganja, kao i pravovremenu reakciju na promijenjene okolnosti na financijskim tržištima, redefiniranje strategije ulaganja imovine s naglaskom na diversifikaciju, kalibraciju i kontrolu internih limita izloženosti. Ostali značajni rizici za Croatia osiguranje

obuhvaćaju operativni rizik, koji uključuje kibernetički rizik i rizik usklađenosti, zatim strateški rizik, rizik ugleda, rizik eksternalizacije i rizik održivosti koji se odražava na sve već navedene rizike. Osim navedenog Croatia osiguranje redovito prati i tzv. eksterne čimbenike rizika ili rizike okruženja (makroekonomski, politički, zakonodavni, socijalni i tehnološki rizici) koji su većinom kvalitativni te također utječu na ostale rizike.

Upravljanje rizicima održivosti zahtijeva kontinuirano sagledavanje odgovarajućih postupaka i metoda koje uključuju prikupljanje i analizu podataka u područjima osigurateljnog poslovanja, ulaganja, operativnog upravljanja (tzv. *facility management, market management...*). Sustav upravljanja zasniiva se na praćenju integracije ESG ciljeva u Društvu, uključivanju relevantnih primjenjivih područja rizika održivosti u ORSA proces, procjeni značajnosti utjecaja predmetnog rizika na rizični profil Društva, definiranju primjerenih metoda za kontrolu ili smanjivanje prepoznatih rizika te interno i eksterno izvještavanje o njima. Zbog sve većeg fokusa i svijesti o važnosti održivog poslovanja na globalnoj razini te postupnog razvoja regulatornih obveza za poslovne subjekte koje podrazumijevaju povećavanje javno objavljenih informacija, Croatia osiguranje redovito prati i pravovremeno unaprjeđuje upravljanje navedenim rizikom u skladu s povećanjem dostupnosti i usporedivosti javno dostupnih informacija te ga ujedno usklađuje s regulatornim zahtjevima. Također Croatia osiguranje prepoznaje i u poslovanju uzima u obzir moguće povećanje utjecaja rizika održivosti tijekom vremena, u kratkom, srednjem i dugom roku.

Među najznačajnijim sastavnicama rizika održivosti rizici su klimatskih promjena, odnosno općenito rizici povezani s okolišnim aspektima koji se povećavaju iz godine u godinu i Društvu stvaraju velik izazov. Učinci koji mogu proizaći iz klimatskih promjena i događaja koji njima mogu biti prouzročeni prate se s povećanom pozornosti, pri čemu Društvo prepoznaje prijelazne rizike (engl. *transition risks*) i fizičke rizike (engl. *physical risks*).

Od prijelaznih rizika Društvo najznačajnijima smatra utjecaje koji se odražavaju na ulaganja, odnosno cijene financijskih instrumenata (dionica, obveznica...) pojedinih kompanija u koje Društvo ulaže. Ne treba zanemariti i rizike vezane za tržišni sentiment, odnosno očekivanja naglih promjena i usmjeravanje prema zelenim proizvodima. U odnosu na obje prethodno navedene kategorije Društvo prepoznaje povezane reputacijske rizike koji se mogu odraziti na poslovanje. S obzirom na još ranu fazu u stvaranju svijesti o važnosti održivosti na globalnoj razini, gdje se regulativa i dalje razvija i produbljuje, a pojedinci pridaju održivosti i klimatskim promjenama nedovoljno pozornosti, procjena je Društva da su prijelazni rizici za Društvo još uvijek niske razine značajnosti. U srednjem, a pogotovo u dugom roku Društvo očekuje porast utjecaja prijelaznih rizika vezanih za klimatske promjene.

Fizički rizici vezani uz klimatske promjene očituju se različitim pokazateljima, a jedan je od njih povećana učestalost i/ili intenzitet ekstremnih vremenskih događaja kao što su poplave, suše, toplinski udari i oluje koji rezultiraju povećanjem rizika od štetnih posljedica navedenih događaja. Učinci koji mogu proizaći iz klimatskih promjena i događaja koji mogu biti njima prouzročeni prate se s povećanom pozornosti i nastoji ih se ugraditi u proizvode Društva (prilagodba cjenika, reosigurateljna zaštita), pri čemu se uzimaju u obzir primijećeni obrasci oluja, tuča, poplava i sušnih razdoblja.

S obzirom na to da je nedostatak vlage u tlu (suša) jedan od najznačajnijih rizika koji godinama stvara gubitke u poljoprivredi, Društvo na tom tragu u suradnji s reosigurateljima ima razvijen proizvod indeksnog osiguranja usjeva od nedostatka vlage u tlu, nastojeći time pridonijeti pozitivnom utjecaju na razvoj poljoprivrede u Republici Hrvatskoj i dobrobiti za širu zajednicu. Detaljnije informacije vezano za održive proizvode i usluge Društva odnosno unaprjeđenja provedena tijekom 2022. godine, opisani su u poglavlju Održivi proizvodi i usluge.

S obzirom na sve istaknute rizike klimatskih promjena, odnosno općenito okolišne rizike Društvo redovito analizira i uključuje u ORSA proces najgore vjerojatne scenarije utjecaja materijalizacije tih rizika na svoje poslovanje. U ORSA-i za 2022. godinu analizirani su najgori vjerojatni scenariji na portfelju osiguranja usjeva i nasada. Uz korištenje povijesnih podataka i projekcija za buduće razdoblje izrađena je procjena najvećih mogućih šteta po rizičnim područjima i kulturama za tri najveća rizika (tuča, mraz i oluja). Rezultati u bitnome sugeriraju da Društvo u svim provedenim scenarijima ostaje i dalje visoko kapitalizirano. Osim toga analizirani su i mogući utjecaji ekstremnih događaja koji se mogu povezati s klimatskim promjenama, a odražavaju se na Društvo putem imovinskih osiguranja ili kasko-osiguranja. Zaključak i tih provedenih razmatranja bio je da navedeni događaji trenutačno ne mogu znatno ugroziti poslovanje Društva.

U skladu s ishodima analiza i zaključcima iz ORSA procesa Društvo prilagođava cjenike i proizvode te ugovara reosigurateljnu zaštitu kako bi razina rizika ostala u zadanim prihvatljivim okvirima.

Društvo je svjesno mogućnosti daljnjih nepovratnih promjena globalnih klimatskih obrazaca koji uključuju ozbiljne posljedice na ekosustave, rast razine mora i povećanje ekstremnih vremenskih nepogoda (suša, oluja, poplava, požara) te kontinuirano radi na prepoznavanju i utvrđivanju novih rizika kao i na prilagođavanju postojećih proizvoda u skladu s njima.

Osim okolišnih rizika koji su najznačajnija sastavnica rizika održivosti za Društvo, Croatia osiguranje prepoznaje društvene i upravljačke rizike. Navedeni rizici najviše se mogu materijalizirati operativnim rizicima i rizicima reputacije s obzirom na to da podrazumijevaju elemente poput jednakosti, društvene kohezije i integracije, odnosa sa zaposlenicima, zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu, primjerene upravljačke strukture, odgovornosti prema lokalnoj zajednici, transparentnosti u poslovanju i sl. U navedenim područjima Društvo također aktivno upravlja rizicima i poduzima korake kako bi stvorilo bolje uvjete i prilike svojim zaposlenicima te pozitivno utjecalo na društvo u cjelini, o čemu detaljnije u poglavljima Dobrobit zaposlenika, Cjeloživotno učenje i jednake prilike.

Rizici održivosti izazov su svim poslovnim subjektima, pa i Croatia osiguranje prepoznaje njihovu važnost i očekuje njihovu sve veću značajnost u budućnosti. Istodobno Croatia osiguranje navedene rizike vidi i kao priliku te će razvojem novih proizvoda, redizajnom postojećih ili dodavanje novih sastavnica, primjerenim upravljanje te pažnjom prema zaposlenicima, njihovim pravima i prilikama za razvoj nastojati ostvariti pozitivne utjecaje za svoje klijente i općenito širu zajednicu.

Turizam

Povećana svijest o utjecaju koji putovanja imaju na okoliš, zajednice i ekonomiju potaknula je Maistru u 2022. godini na analizu rizika s ciljem postavljanja učinkovitog sustava upravljanja. U nastavku se navode prepoznati ESG rizici s kojima se kompanija suočava u poslovanju te kako mogu utjecati na financijske performanse i reputaciju. Razmatraju se i načini kako smanjiti rizike i poboljšati poslovanje uz pomoć održivog upravljanja te iz rizika stvoriti priliku.

U turizmu postoje mnogi ESG rizici, a dosad utvrđeni materijalni ESG rizici za Maistra Hospitality Group uključuju:

- okolišne rizike (prekomjerno korištenje vode, zagađivanje zraka i vode, uništavanje ekosustava i smanjivanje bioraznolikosti, izgradnja turističkih objekata na zaštićenim područjima, kontinuirana prilagodba na klimatske promjene, upravljanje otpadom i kružna ekonomija te zagađenje tla)

- društvene rizike (zdravlje potrošača, odnosno gostiju, prava radnika u turističkoj industriji, diskriminacija, seksualno nasilje, pitanja vezana uz odnose s lokalnom zajednicom, etička pitanja koja se odnose na radne uvjete, odnos prema okolišu i lokalnoj zajednici, što uključuje i pitanja kao što su radna prava, plaće, sigurnost i zdravlje te održivost i odgovornost prema okolišu)
- upravljačke rizike (transparentnost, odgovornost i integritet turističkih kompanija, upravljanje lancima opskrbe, odgovorno upravljanje hotelima i drugim turističkim objektima, rizik od korupcije, što može dovesti do nezakonitog rada, povrede zakona i narušavanja etičkih standarda)
- ekonomske rizike (fluktuacije cijena energije i sirovina, ekonomske krize, inflacija, promjene u poreznim propisima i politici)
- tehnološke rizike (cyber napadi, zastarjela tehnologija, sigurnosni propusti, neprimjereno online ponašanje te utjecaj tehnologije na okoliš).

Najvažniji okolišni rizici s izravnim učinkom na našu kompaniju jesu ekstremne vremenske nepogode kao i promijenjen raspored i količina padalina koji mogu izravno utjecati na turistički dio posla. To uključuje rizik od nastanka štete na imovini (kao što su objekti i oprema), rizik od prekida u proizvodnji i distribuciji, rizik od povećanja troškova održavanja te rizik od prekida poslovanja.

Ekstremne suše ključan su okolišni rizik za našu kompaniju jer mogu izazvati teškoće u opskrbi pitkom vodom, poremećaje biljnih i životinjskih vrsta, staništa i mora te veću opasnost od požara s težim posljedicama na ljude i materijalnu imovinu. Izravni učinci suše na poslovanje Maistre uključuju oštećenja turističkih objekata i infrastrukture, nedostupnost destinacija zbog izbjeglištva ili zatvaranja cesta i plovnih putova, kao i smanjenje kvalitete vode za kupanje i druge aktivnosti, dok neizravni učinci suše uključuju promjenu u rasporedu putovanja turista, smanjenje broja posjetitelja te utjecaj na ugostiteljske i druge usluge povezane s turizmom. Tijekom 2022. taj se rizik materijalizirao za Maistra Hospitality Grupu. Naime, u destinacijama Rovinj i Vrsar nastupila je velika restrikcija korištenja vode zbog ekstremne suše koja je bila na snazi gotovo dva mjeseca te smo bili primorani uvesti velike promjene u poslovanju. Osnovni koraci koji su nam pomogli u upravljanju tim rizikom bili su maksimalna ušteda pitke vode (zabranili smo korištenje pitke vode za pranje javnih površina, zalijevanje javnih zelenih površina, sportskih terena te ukinuli tuširanje na plažama) te nabava tehnološke vode (čime smo pokrivali dnevne potrebe objekata onoliko koliko nam je to bilo moguće). Zbog navedenog iskustva već se sada pripremamo za sljedeću sezonu i sušne ljetne mjesece te smo krenuli u nabavu odgovarajućih kanistara za vodu, razmatramo pronalaženje drugih izvora vode za navodnjavanje i potencijalno ulaganje u tehnološko rješenje za ponovno korištenje otpadnih voda u našim objektima.

Nadalje, velik broj požara u ljetnim mjesecima kao rezultat suša i visokih ljetnih temperatura još je jedan ozbiljan okolišni rizik u turističkom poslovanju, pogotovo u segmentu kampiranja. Požari nepovoljno utječu na okoliš, prirodu (uključujući zagađivanje zraka), bioraznolikost te infrastrukturu, što može smanjiti atraktivnost turističke destinacije i posjećenost te povećati gubitak prihoda.

Maistra pravovremeno poduzima preventivne mjere jačanja infrastrukture i praćenja vremenskih uvjeta kako bi se smanjio utjecaj ekstremnih vremenskih nepogoda. Surađuje s vatrogasnim i drugim nadležnim službama, educira goste i lokalno stanovništvo. Također se ugovaraju police osiguranja objekata i gostiju. Maistra prepoznaje i prilike vezano uz ekstremne vremenske nepogode. Otvara se mogućnost stvaranja novih turističkih proizvoda usmjerenih na sigurnost i zaštitu u slučaju prirodnih katastrofa, mogućnost razvoja tehnologije za zaštitu turističkih objekata od ekstremnih vremenskih uvjeta te mogućnost edukacije gostiju o sigurnosti u slučaju katastrofe, što može povećati njihovo zadovoljstvo i povjerenje u turističke destinacije.

U kontekstu prilagodbe izmijenjenim klimatskim uvjetima Maistra grupa kontinuirano pri donošenju odluka o ulaganju, odnosno investicijama razmatra okolišne čimbenike i rizike. Prije donošenja odluke o investiciji procjenjuje se utjecaj na okoliš kako bi se utvrdili mogući negativni učinci i mjere za njihovo smanjenje ili uklanjanje. Već pri odabiru lokacije razmatraju se čimbenici poput prirodnih resursa, osjetljivih područja, kao i očekivanja lokalne zajednice jer odabir odgovarajuće lokacije može pomoći u smanjenju negativnih učinaka na okoliš.

Upravljački ESG rizik s najvećim utjecajem na poslovanje jest rizik nedostatka radne snage pa je izuzetno važno pravilno upravljanje radnom snagom. To uključuje razvijanje strategija zapošljavanja i zadržavanja radnika, osiguravanje kompetitivnih naknada, razvijanje sustava edukacije i razvoja karijere za radnike, povećanje privlačnosti radnog mjesta, promicanje održivosti i društvene odgovornosti, povećanje transparentnosti u procesu zapošljavanja te stvaranje pozitivnog radnog okruženja. Izazovima u pronalaženju i zadržavanju dovoljnog broja radnika odgovara se i uvozom radne snage te su tijekom 2022. zapošljavani radnici iz Filipina, Indije, Perua, Tajlanda i drugih dalekih zemalja (12 posto u ukupnom broju zaposlenika).

Upravljački rizik jest i sezonalnost jer je turizam ovisan o godišnjim dobima, a sezonske fluktuacije mogu prouzročiti iznenadne promjene u prihodima. Također valja navesti globalne ekonomske uvjete na koje je turizam osjetljiv, uključujući valutne tečajeve, inflaciju, kamatne stope i druge makroekonomske čimbenike. Da bi se upravljalo tom vrstom rizika, kontinuirano se razvijaju proizvodi i usluge koji nisu sezonski i privlače turiste tijekom cijele godine. U zimskim mjesecima fokus je na domaćem tržištu te se osmišljavaju takve ciljane ponude.

Upravljački rizik koji je u turističkom poslovanju obilježio prošlu godinu jest rat u Ukrajini. Snažno utječe na broj gostiju iz Ukrajine, ali i iz Rusije, kojih je proteklih godina bilo u značajnijem broju u Hrvatskoj. S obzirom na to da su Hrvatska i Ukrajina relativno udaljene zemlje, izravan utjecaj rata u Ukrajini na hrvatski turizam može biti ograničen. Međutim, zbog povezanosti globalne ekonomije negativne posljedice rata u Ukrajini mogu se odraziti na turistički sektor u Hrvatskoj, posebno dugoročno gledano. Rat u Ukrajini može dugoročno dovesti i do pada cijena putovanja u Europi, što bi moglo privući turiste koji su dosada bili ograničeni budžetom. Hrvatska, kao i druge europske zemlje, može iskoristiti ovu priliku i ponuditi povoljnije cijene. Naposljetku, rat u Ukrajini može utjecati na smanjenje broja turista u drugim dijelovima Europe, kao što su istočna i srednja Europa, pa Hrvatska, kao južna europska destinacija, može privući turiste koji su u potrazi za novim destinacijama koje nude sunce, more i toplu klimu.

Konačno, treba spomenuti i rizik od kibernetičkih napada koji se ubraja u tehnološke ESG rizike. Kibernetički napadi potencijalna su prijetnja tvrtkama zbog gubitka podataka, financijske štete i povrede ugleda. Turizam je jedna od industrija koja je izložena visokom riziku od kibernetičkih napada. Napadi mogu biti usmjereni na turističke agencije, hotele, zračne luke, ali i na pojedince koji putuju i koriste digitalne uređaje tijekom putovanja na naše destinacije. Kibernetički napadi mogu dovesti do različitih vrsta štete, uključujući krađu osobnih i financijskih podataka, onesposobljavanja sustava za rezervacije i plaćanja te ugrožavanje sigurnosti i privatnosti putnika. Zato se u Maistri oduzimaju zaštitne mjere od kibernetičkih napada te redovito provodi testiranje sigurnosnih sustava i procesa kako bi se utvrdile moguće slabosti i prilike za poboljšanje.

Rizik otkazivanja putovanja također je jedan od važnijih operativnih ekonomskih ESG rizika, kao posljedica društvenih ili okolišnih čimbenika, poput zdravstvenih kriza, katastrofa i slično. Početkom 2022. godine, odnosno u

prva tri mjeseca otkazano je gotovo 26 tisuća rezervacija, primarno zbog pandemije, ali i drugih razloga, što potvrđuje značajnost tog rizika.

Postoje i rizici povezani s društvenom odgovornosti, uključujući rizik od diskriminacije, nedostatne raznolikosti, nedostatka transparentnosti i etičkih pitanja. Svjesni smo tih rizika te kontinuirano radimo na promicanju društvene odgovornosti i etičnosti u poslovanju.

Temeljna odlika upravljanja svim navedenim rizicima jest kontinuirano razvijanje fleksibilnosti i agilnosti u poslovanju s ciljem prevencije i prilagodbe nepredvidivim rizicima i prilikama koje se pojavljuju na tržištu, što uključuje kontinuirano praćenje i analizu tržišnih trendova, brzo donošenje odluka i prilagodbu strategije kako bi se odgovorilo na promjene u okolini.

Društveni rizici u turizmu vezani su za utjecaje koje Maistra i turistička industrija općenito imaju na lokalnu zajednicu i društvo u cjelini.

Globalna zdravstvena pandemija s kojom se suočavamo protekle dvije godine, pa tako i u 2022. društveni je rizik zbog utjecaja na zdravlje i sigurnost ljudi, ekonomiju i društvo u cjelini, pri čemu snažno utječe i na industriju turizma. Oporavku turizma doprinijela je i brza prilagodba novim zdravstvenim standardima. I Maistra se brzo i spremno prilagodila novim uvjetima i uvela nove sigurnosne protokole kako bi se smanjio rizik širenja koronavirusa. Zahvaljujući stečenom iskustvu tvrtka u kratkom roku može prilagoditi procedure s ciljem zaštite zdravlja gostiju, zaposlenika te očuvanja sigurnosti proizvoda i usluga i u slučaju novih epidemija. Goste i zaposlenike sustavno se obavještavalo o situaciji i mjerama koje se poduzimaju te protokolima kojih se trebaju pridržavati. Usko se surađivalo s lokalnim zdravstvenim autoritetima kako bi se osigurala najbolja skrb. Postroženi su već visoki standardi higijene i dezinfekcije u objektima te su implementirane druge mjere za podršku gostima i osoblju u tim stresnim i neizvjesnim trenucima.

Zdravlje potrošača iznimno je važan rizik u turizmu koji se odnosi na pridržavanje pravila i propisa o sigurnosti hrane, pića i drugih proizvoda koji se koriste u turističkim objektima. Osim toga sigurnost objekata ima važnu ulogu u održavanju zdravlja i dobrobiti turista. Turistički objekti, poput hotela, restorana i drugih ugostiteljskih objekata, često su izloženi različitim rizicima koji mogu ugroziti zdravlje i sigurnost gostiju. Primjerice neispravna hrana ili piće mogu prouzročiti ozbiljne bolesti i infekcije, dok loši uvjeti smještaja ili održavanja objekta mogu biti opasni za sigurnost gostiju. Da bi se smanjio rizik od problema vezanih uz zdravlje potrošača, poštuju se strogi propisi i standardi u vezi s hranom i pićem, održavanjem objekata te osiguravanjem sigurnog okruženja za goste. Pritom je važno educirati zaposlenike te provoditi redovitu kontrolu kvalitete hrane i pića. Sve navedeno važan je element zadovoljstva zaposlenika te izgradnje i zadržavanja povjerenja turista u naše turističke objekte i destinacije.

Društveni rizici odnose se i na poštivanje ljudska prava, uključujući prava zaposlenika, lokalne zajednice i djece, o čemu Maistra vodi brigu u svim aspektima poslovanja. Turizam ovisi o lokalnoj kulturi, uključujući kulturnu baštinu, običaje i tradiciju, pa Maistra ne samo da poštuje lokalnu kulturu u svim destinacijama u kojima posluje nego ciljano štiti i promiče kulturnu raznolikost, autohtonost te potiče kvalitetnu interakciju gostiju i domaćina.

Zdrava hrana

U Cromarisu se sustavno prate i razmatraju razni rizici koji mogu utjecati na poslovanje. S obzirom na stratešku važnost Cromaris je 2022. unaprijedio pristup i uspostavio preliminarni sustav praćenja ESG rizika i radnji kojima se prepoznati rizici ublažavaju te se o njima kvartalno izvještava Uprava. Uprava je s proširenim timom

rukovoditelja definirala Godišnji plan i evaluaciju provedbe mjera održivosti, dokument kojim se određuju ciljevi za usklađivanje poslovanja s ESG smjernicama. Ciljevi se također kvartalno evaluiraju, raspravlja se o njihovoj provedbi, traže rješenja i resursi za ciljeve koji imaju prepreke u ostvarenju. Evaluacijom kompleksnosti i mogućnosti rješavanja izdvajaju se aktivnosti s pojačanim rizikom ostvarenja. Svakom riziku dodijeljen je „vlasnik rizika“, tim za rješavanje rizika kao i voditelj tima koji rizikom upravlja, a sami rizici rangirani su prema jačini utjecaja te vjerojatnosti ostvarenja.

Rizici s kojima se u poslovanju susreće Cromaris dijele se na okolišne, društvene i upravljačke. Utvrđeni materijalni ESG rizici za Cromaris uključuju:

- okolišne rizike kao što su rizik od klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama, rizik od narušavanja bioraznolikosti i ekosustava, rizik povezan s otpadnom ambalažom i označavanjem ambalaže, rizik životinjskog otpada i gospodarenja otpadom te ograničavanje koncesija za marikulturu
- društvene rizike kao što su nedostatak radne snage i privlačenja talenata, utjecaj na lokalne zajednice i rizik vezan uz zdravlje potrošača
- upravljačke rizike kao što su značajan rast cijena sirovina i energenata, cjenovni pritisak konkurencije

Najvažniji okolišni rizik koji je prepoznat u Cromarisu jest rizik od klimatskih promjena. Akvakultura je podložna utjecaju klimatskih promjena s obzirom na to da se uzgojne aktivnosti odvijaju u morskom ekosustavu i izložene su vremenskim neprilikama i promjenama. Kako klimatske promjene utječu na uzgoj ribe, tako i Cromaris svojim radom utječe na klimatske promjene, odnosno pojedinim mjerama, koje se provode ili su planirane, Cromaris ciljano djeluje u smjeru smanjenja svojih emisija stakleničkih plinova te posljedično doprinosi manjem pritisku na klimu i ublažavanju promjena koje se događaju. Mjere su detaljnije opisane u poglavlju *Energija i energetska učinkovitost*.

Klimatske promjene primjerice dovode do podizanja temperature mora, promjene saliniteta i udjela otopljenog kisika, pojačane eutrofikacije mora i sl., što može utjecati na zdravlje ribe i tehnološke zahtjeve u uzgoju. Porastom temperature mora povećava se i učestalost bolesti ribe, veći su mortaliteti, potreba za liječenjem te skupljom hranom koja sadržava imunostimulanse kako bi se poboljšalo stanje ribe. Nadalje, sve češće prodiru i invazive/neautohtone vrsta iz toplijih mora u Jadran koje mogu biti potencijalni predatori ili nositelji novih patogena ili bolesti. Konačno, porast temperatura rezultira i jačom eutrofikacijom, što more čini bogatijim organizmima, poželjnima, ali i patogenima. Kad se pojačanoj prirodnoj eutrofikaciji doda i ona nastala emisijom nutrijenta s uzgajališta, stvara se prirodna neravnoteža koja može negativno utjecati na okoliš i samu djelatnost uzgoja. Promjene temperature, saliniteta te posljedično pH mora u kojem se odvija akvakultura mogu se odraziti na uzgojne mogućnosti nekih vrsta riba, među kojima i brancin i oradu, temelj Cromarisove ponude. Brži rast ribe zbog viših temperatura mora može biti prilika kojoj treba pristupiti s ozbiljnim promjenama u tehnološkom procesu. U 2022. godini intenzivno su se odrađivale biometrije ribe na svim Cromarisovim uzgajalištima, tj. mjerenja dužine i težine ribe tijekom vremena i u odnosu na temperaturu mora s ciljem praćenja rasta ribe. U tijeku je proširenje baze podataka o biometrijama za brancina i oradu, koja je, uz dnevne temperature mora, preduvjet za reviziju tablica hranjenja ribe. Tablice hranjenja alat su koji pomaže tehnolozima na uzgajalištima procijeniti potrošnju hrane po svakom pojedinom kavezu, a temelji se na procjeni biomase u kavezima i temperaturi mora.

Bez obzira na to što akvakultura kao industrija u usporedbi s drugim prehrambenim i proizvodnim industrijama manje doprinosi ugljičnom otisku, bitno je pratiti vlastite emisije, upravljati njima te težiti njihovoj smanjenju (više u poglavlju *Smanjenje ugljičnog otiska*). Korištenje energenata u kopnenim pogonima kao i goriva u Cromarisovoj floti rezultira emisijama stakleničkih plinova u atmosferi. Uz ostale opisane mjere koje se sustavno provode, u 2023. godini nastavlja se traženje primjerenog rješenja za hibridno plovilo.

Međutim, klimatske promjene i aktivno upravljanje s njima povezanim rizicima smatraju se i prilikom jer primjerice varijacije u ribljim sirovinama na tržištu potiču Cromaris na inovativnost i razvijanje vlastite recepture riblje hrane te prilagodbu receptura kako bi se zadržala visoka nutritivna vrijednost hrane uz optimizaciju troškova.

Značajan je i rizik narušavanja bioraznolikosti i ekosustava na područjima uzgajališta, rizik povezan s otpadnom ambalažom i njezinim označavanjem te otpadom općenito.

Rizici povezani s otpadnom ambalažom odnose se na cijene i dostupnost ambalaže, kao i na trajanje same tranzicije, odnosno nalaženje odgovarajućih dostupnih rješenja i održivih materijala na tržištu. U 2022. godini, u sklopu transformacijskog projekta „TPO9-Optimizacija vrijednosti portfelja”, provedeno je testiranje polistirenskih 6-kilskih kašeta sa smanjenom gustoćom stiropornih kuglica u odnosu na trenutne kašete koje se koriste u Cromarisu. U istom projektu jedan od ključnih proizvoda, MAP pakirana orada prebačena je u PET pliticu manjeg formata kako bi se smanjilo plasiranje plastične ambalaže na tržište.

Cromaris vidi priliku u još većoj uporabi recikliranih materijala gdje je to moguće (npr. kartonska ambalaža). Svi naši dobavljači kartonske ambalaže u 2022. godini certificirani su prema FSC (*Forest Stewardship Council*) normi. Korištenjem kartonskih transportnih kutija ili navlaka od recikliranog kartona (od 60 do 100 posto reciklata) za Cromarisove proizvode smanjuje se pritisak na šumske ekosustave i bioraznolikost šuma. Nažalost, navedeno se odnosi samo na sekundarnu ambalažu koja nije u izravnom doticaju sa samim proizvodom s obzirom na to da je kod primarne odnosno kontaktne ambalaže najvažnija sigurnost proizvoda te zaštita zdravlja potrošača. Plastična ambalaža osigurava sigurnost hrane, ali zabrinjava to što na godišnjoj razini milijuni tona plastike završavaju u prirodi i morima. Još jedna prilika u kontekstu ESG čimbenika koju je Cromaris iskoristio jest cirkularna uporaba otpadne ambalaže: otpadne stiroporne kašete odvoze ovlaštene skupljači te se one ponovno koriste kao dodatak za izradu novih materijala u građevinskoj industriji.

U skladu s regulatornim mjerama, ali i pritiscima kupaca za prelazak na kružno gospodarstvo pojavila se potreba za označavanjem ambalaže radi prepoznavanja ambalažnog materijala (PP, PET, PAP i sl.) i načina odlaganja. Iako se na tome još radi, a Cromarisovi stručnjaci aktivno sudjeluju u raspravama i izradi regulative, u Republici Hrvatskoj još nije donesen Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadržava plastiku, na temelju Zakona o gospodarenju otpadom (NN 84/2021). Cromaris do 2022. nije na svim svojim pakiranjima imao naznačenu vrstu materijala i način odlaganja. Italija je 2022. godine uvela obvezno ekološko označavanje ambalaže koja se stavlja na njihovo tržište pa je poduzeta mjera dodatnog apliciranja piktograma na ambalažu.

Specifičan Cromarisov rizik jest životinjski otpad, koji se mora redovito skupljati na uzgajalištima jer je u protivnom rizičan za zdravlje ribe. U prošloj godini unajmljen je komposter i proveden pilot-projekt u kojem se obradilo 7,8 tona životinjskog otpada u svrhu istraživanja, odnosno nusproizvoda kategorije 2 u komposteru. Glavni rizici koji su se pojavili tijekom provedbe pilot-projekta bili su nedostupnost i/ili nezainteresiranost tržišta za novu sirovinu. Bez obzira na to kompostiranje je važna potencijalna nova prilika za Cromaris.

Proizvodnja u marikulturi ovisi o dodijeljenim koncesijama za uzgoj, koje definiraju položaj/područje i količinu proizvodnje/izlova. Problem stvara nemogućnost povećanja uzgojnih volumena na trenutnom koncesijskom području iako Studija o utjecaju na okoliš za tu lokaciju i nova tehnologija podržavaju takvu izmjenu. Gubitak koncesije nakon isteka ugovora o koncesiji također je rizik, kao i nedostatak novih površina za akvakulturu u

županijskim i lokalnim prostornim planovima. Biološka proizvodnja ima svoju dinamiku i ako je državne institucije ne prate odgovarajućim tempom, događaju se opterećenja lokacija pojačanom biomasom, koja negativno utječe na okoliš.

Uzrok neizdavanja novih koncesija najčešće je nezadovoljstvo lokalne zajednice ili predstavnika lokalne zajednice, percepcija marikulture kao zagađivača okoliša te aktivistički istupi pojedinaca ili interesnih skupina kojima blizina uzgajališta smeta u obavljanju gospodarske aktivnosti (npr. turistički kapaciteti u blizini uzgajališta). Da bi Cromaris što bolje upravljao procesima dobivanja dozvola za uzgoj, sistematizirana je baza aktivnih koncesija te su revidirani procesi dobivanja koncesija. Izabrana je odgovorna osoba čiji je zadatak identificirati ključne dionike i njihova očekivanja te održavanje redovite komunikacije, dijeljenje ključnih informacija i suradnja u rješavanju zajedničkih izazova.

Znatan rast cijena energenata i sirovina u 2022. godini utjecao je i na rast cijena riblje hrane na koju se odnosi više od dvije trećine troškova proizvodnje. I ovoj je situaciji Cromaris u 2022. doskočio inovativnošću, prilagodbom vlastite recepture hrane uz zadržavanje iste razine kvalitete. Rast cijena energenata također utječe na troškove proizvodnje i distribucije, dok nemogućnost prebacivanja povećanja cijena dovodi do pritiska na profitabilnost i održivost poslovanja. Geopolitička nestabilnost uzrok je poremećaja u proizvodnji i nabavi energenata (električne energije i naftnih derivata), dok su klimatske promjene i povećanje cijena transporta uzrok poremećaja u lancima opskrbe sirovina za riblju hranu. Rast cijena energenata u proizvodnji, ponajprije plavog dizela, utjecao je na proizvodnu cijenu. Da bi se taj ublažio rizik, krajem 2022. godine započet je projekt *Fleet management* koji će osigurati optimizaciju kapaciteta flote i uštedu energenata. Znatan rast cijena odnosi se i na stiropor, koji je osnova pakiranja većine Cromarisovih proizvoda, no i taj rizik nastoji se smanjiti redizajnom ambalaže koja će ostati jednako kvalitetna i prepoznatljiva. Rast cijena plastičnih pakiranja također je utjecao na rast cijena ambalaže. To nas je potaknulo na smanjenje dimenzija ambalaže, što je pozitivno djelovalo na snižavanje cijena kao i smanjenje plastičnog otpada krajnjeg potrošača.

Zbog pritiska konkurencije na našim glavnim tržištima onemogućeno nam je formiranje cijena orade i brancina koje jamče zadovoljavajuću profitabilnost. Ulazak konkurencije s proizvodima nižih cijena utječe na volumen prodaje Cromaris proizvoda. Gubi se i prodajna marža zbog povećanog broja akcijskih prodaja Cromarisovih proizvoda (s dodatno sniženim cijenama) kako bi se ispunili zahtjevi kupaca, odnosno kako bi se odgovorilo na snižene cijene konkurencije.

Izloženost cjenovnom riziku posebno je istaknuta u Italiji, najvećem svjetskom tržištu kvalitetne mediteranske svježe ribe te ključnom Cromarisovu tržištu na koje plasira više od polovine prodaje. Uprava tim rizicima pridaje veliku važnost i minimizira ih kontinuiranim ulaganjima u kvalitetu proizvoda, jačanjem brenda Cromaris i strateškom orijentacijom na *premium* segment tržišta koji pokazuje manju cjenovnu osjetljivost. Upravo zbog kvalitete proizvoda i pozicije lidera u tehnološkim inovacijama Cromaris uspijeva zadržati konkurentnost, razlikovnost i otpornost na spomenut rizik. Jedan je od primjera i razvijanje novih vrsta (zubatac i gof), čime se Cromaris dodatno razlikuje od konkurencije. Neprestano se provode analize tržišta i pravovremene korektivne akcije na operativnoj razini, redovito se kontrolira kvaliteta proizvoda i prati konkurencija.

Tvrtka sve teže nalazi radnu snagu u proizvodnom dijelu poslovanja zbog dinamike rasta te činjenice da posluje u županiji s jednom od najnižih stopa nezaposlenosti. Uveden je i program preporuka za zapošljavanje vanjskih kandidata, koji je u primjeni od sredine 2022. godine. Aktivnom upravljanju tim rizikom u Cromarisu se pridaje velika pozornost, što potvrđuju suradnje s primjerice fakultetima za akvakulturu, kampanje privlačenja novih

zaposlenika, građenje ugleda Cromarisa kao poželjnog poslodavca te planovi zadržavanja talenata. U slučaju nemogućnosti pronalaženja zaposlenika u županiji/državi nedostatak zaposlenika kompenzira se uvozom radne snage iz trećih zemalja, Filipina i Nepala. U 2022. godini udio zaposlenika iz trećih zemalja u Cromarisu iznosio je oko šest posto.

Zbog svojih karakteristika (mikrobiološka osjetljivost i obvezujući rok trajanja), načina čuvanja i transporta (u režimu temperature 0 – 2 ° C za svježu ribu) Cromarisovi proizvodi mogu utjecati na zdravlje potrošača ako se u svim fazama proizvodnje i opskrbnom lancu ne poštuju zadani parametri. Osnovna načela Europske politike sigurnosti hrane definirane europskim i hrvatskim zakonima o hrani implementirana su u Cromarisovo poslovanje i Politiku sigurnosti hrane. U skladu s analizama opasnosti po svim fazama proizvodnog procesa Cromaris izrađuje Planove uzorkovanja za sirovine, poluproizvode i gotove proizvode na temelju kojih se provode dodatne analize (mikrobiološke i kemijske u akreditiranim i našem internom laboratoriju) koje potvrđuju da su analizirani uzorci zdravstveno ispravni. U slučaju da se primjeti odstupanje u parametrima koji se kontroliraju na pojedinim kontrolnim točkama, poduzimaju se korektivne aktivnosti. Ako se dnevnim praćenjem zapisa i rezultata provedenih analiza ustanovi da proizvod koji je distribuiran na tržište nije ispunio stroge zahtjeve sigurnosti hrane, pokreće se postupak opoziva proizvoda s tržišta i o tome se moraju obavijestiti nadležna tijela, što je propisano Cromarisovim protokolima o sigurnosti hrane. U 2022. godini nije bilo opoziva Cromarisovih proizvoda.

3.2.4. Zaštita osobnih podataka

Zaštiti privatnosti i sigurnosti osobnih podataka potrošača, gostiju i klijenata Adris pristupa ozbiljno i odgovorno, u skladu s propisima i internim pravilnicima. Pojedina društva Grupe zbog vrste posla prikupljaju i obrađuju veći broj osobnih podataka, a prije svega se to odnosi na segmente osiguranja i turizam gdje postoje uspostavljene politike zaštite osobnih podataka koje se stalno ažuriraju. U skladu s odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka, za pomoć u izgradnji strategije privatnosti i praćenje usklađivanja poslovanja s odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka, u tvrtkama Grupe donesene su politike zaštite osobnih podataka, vode se detaljne evidencije aktivnosti praćenja osobnih podataka te su imenovani službenici za zaštitu podataka (DPO).

Tema nije u većoj mjeri materijalna za Cromaris jer u 2022. u tom društvu nije bilo pritužbi vezano uz kršenje prava na privatnost i gubitak podataka.

3.2.4.1. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Osiguranje

U Croatia osiguranju uspostavljen je sustav za procjenu učinka na zaštitu osobnih podataka (DPIA – *Data Protection Impact Assessment*) koji potencijalna pitanja i rizike povrede privatnosti prepoznaje i sagledava iz perspektive svih dionika te omogućuje predviđanje i rješavanje mogućih utjecaja i uvođenje novih inicijativa za smanjenje ili ublažavanje rizika. U 2022. godini u Croatia osiguranju d.d. podneseno je 68 pritužbi vezano uz obradu osobnih podataka i 84 zahtjeva za ostvarenje prava. Croatia osiguranje provelo je procjenu rizika te je u skladu sa zakonskim propisima utvrđeno da za osam incidenata postoji obveza obavještanja Agencije za zaštitu osobnih podataka. Poduzete su sve potrebne mjere kako bi se uklonio rizik nastanka štete za ispitanike te su dobivene preporuke iskorištene za unaprjeđenje poslovnih procesa. Sve se pritužbe evidentiraju u poslovnim aplikacijama i službenim evidencijama Društva.

Turizam

U Maistri je također donesena Politika zaštite osobnih podataka te se i tijekom 2022. sustavno vodi evidencija obrade osobnih podataka s planom ažuriranja te postoji procedura za upravljanje sigurnosnim incidentima (uključuje i povredu osobnih podataka). Imenovana je i odgovorna osoba za zaštitu podataka (DPO). Kontinuirano se osmišljavaju aktivnosti podizanja svijesti o informacijskoj sigurnosti i zaštiti podataka, u okviru kojih se priprema i edukacija za prepoznavanje zahtjeva ispitanika putem svih kanala komunikacije. U društvu je uspostavljen Odbor za informacijsku sigurnost koji kvartalno ocjenjuje uspješnost u zaštiti podataka i informacijskoj sigurnosti, prepoznajući i nove projekte i situacije u kojima bi se mogla narušiti privatnost. U 2022. godine nastavljena je interna kampanja podizanja svijesti o GDPR-u u svim poslovnim procesima. Provedena je i ciljana edukacija zaposlenika s posebnim fokusom na zaposlenike u odjelima Operacija, Prodaje i Marketinga. U tijeku je i priprema standardnog operativnog priručnika o privatnosti u recepcijskom poslovanju.

U Maistri se trenutačno finalizira projekt nabave softvera za zaštitu privatnosti i upravljanje informacijskom sigurnosti. U 2022. godini radilo se na utvrđivanju svih elemenata koje treba uključiti u novi softver, dok se u sljedećim poslovnim razdobljima očekuje odabir ponuditelja i implementacija softvera. Uz to što je predstavljena nova mrežna stranica, implementiran je i novi IT alat za kontrolu, praćenje i upravljanje privolama na mrežnoj stranici, što se posebno odnosi na prikupljanje kolačića.

U Maistri su u 2022. godini zaprimljene dvije pritužbe koje se odnosi na zaštitu privatnosti i koje su interno riješene u kratkom roku. Upravni spor koji se vodi u povodu pritužbe podnesene 2021. još je u tijeku.

Zdrava hrana

Tema nije u većoj mjeri materijalna za Cromaris. U 2022. u tom društvu nije bilo pritužbi vezano uz kršenje prava na privatnost i gubitak podataka.

3.3. DRUŠTVENA ODGOVORNOST (S)

Obraćajući se okupljenima u prigodi svečane dodjele donacija i stipendija Zaklade Adris u 16. donacijskom ciklusu zaključenom krajem 2022. godine, predsjednik Zakladne Uprave, Korado Korlević, naš poznati astronom i edukator, rekao je kako uz ulaganja u tehnologiju i inovacije, u prvi plan djelovanja dolaze pametni, kreativni i sposobni ljudi. „Ulaganje u čovjeka, njegove ideje i vrijednosti je ulaganje u budućnost uspješnijeg društva i zalag za svijetlu budućnost Hrvatske“, zaključio je Korlević i na najbolji način sažeo Adrisovo razumijevanje društvene odgovornosti. Iako su svi dosad obuhvaćeni aspekti odgovornog ponašanja i poslovanja izuzetno važni i Adris i tvrtke im posvećuju veliku pozornost, najvažnije je ulaganje u ljude. Bilo da je riječ o stvaranju poticajnog okruženja za zaposlenike, odgovaranja na očekivanja ili potrebe potrošača (gostiju ili klijenata) te stvaranja dodatne vrijednosti i boljih uvjeta života u zajednicama u kojima naše tvrtke posluju – u središtu je čovjek. Tvrtke moraju pokazati kako pristupaju ljudima, kakve interakcije stvaraju i njeguju te na koji način vrednuju kvalitetu tih odnosa.

3.3.1. Dobrobit zaposlenika

Uspjeh svake tvrtke počiva na snazi, znanju, predanosti i motiviranosti zaposlenika. Adris grupa i tvrtke u njezinu sastavu poželjan su poslodavac koji uvjetima rada i naknadama, poslovnim izazovima, organizacijskom kulturom te mogućnostima učenja i napredovanja, ali i socijalnom osjetljivošću privlači i zadržava kvalitetne zaposlenike. Poštivanjem načela nulte tolerancije na diskriminaciju po bilo kojoj osnovi Adris grupa jamči profesionalnu radnu okolinu, dok visoki etički standardi osiguravaju poštivanje svih moralnih i društvenih obveza Adrisa kao poslodavca. Najviši standardi sigurnosti jamče sigurno i poticajno radno mjesto.

Naši zaposlenici na svim razinama u svim tvrtkama Grupe primaran su dionik na čije potrebe i očekivanja treba sustavno odgovarati te nadograđivati partnerski odnos kako bi naši poslovi ostali konkurentni i dugoročno održivi. Prepoznato je to i pri definiranju nove ESG politike Grupe te *Dobrobit zaposlenika* postaje jedna od najvažnijih ESG tema, unutar koje su prepoznati strateški ciljevi - *Zadržavanje statusa poželjnog poslodavca* i *Jačanje uključenosti zaposlenika*, koji određuju aktivnosti u sljedećem razdoblju. Okupljen je i ESG tim sastavljen od čelnih ljudi odjela za upravljanje ljudskim potencijalima naših tvrtki, koji se redovito sastajao, dijelio iskustva, dogovarao zajedničke aktivnosti unutar definiranih strateških ciljeva. Kao pokazatelj uspješnosti, sustavno će se mjeriti i izvještavati o zadovoljstvu zaposlenika u svim tvrtkama sastavnicama.

3.3.1.1. *Strateški prioriteti Grupe*

Zadržavanje statusa poželjnog poslodavca

Sve tvrtke koje posluju u sastavu Adrisa lideri su u svojim industrijama. Liderska tržišna pozicija moguća je jedino ako tvrtke istodobno uživaju i ugled poželjnog poslodavca. Da bi zadržale status poslodavca prvog izbora u veoma nestabilnim uvjetima na tržištu rada, naše se tvrtke obvezuju na daljnji razvoj prepoznatljivog i poželjnog *employer brandinga* s kvalitetnim selekcijskim procesima i kompetitivnim uvjetima rada. Bez obzira na industriju sve naše tvrtke osiguravaju sigurno radno mjesto i poticajno okruženje prema standardima i višim od onih zakonom propisanih. Potiču se proaktivnost, uključenost i suradnja zaposlenika s ciljem razvijanja pozitivnih emocija te osjećaja pripadnosti i svrhovitosti jer znamo da jedino zadovoljni, motivirani i angažirani zaposlenici vode do boljih poslovnih ishoda. Važno je oslušivati potrebe zaposlenika pa će se nastaviti redovito mjeriti njihovo zadovoljstvo i povratne informacije uključiti u provedbene planove. Sustav nagrađivanja i dalje će se temeljiti na pojedinačnom učinku prema jasno definiranim kriterijima i ciljevima, a velika se važnost pridaje i ravnoteži privatnog i poslovnog života te fizičkom i mentalnom zdravlju zaposlenika.

Redovito se prate ključni HR pokazatelji (npr. fluktuacija) te provode izlazni intervjui, pa se i te informacije ugrađuju u naprednije poslovanje i odnos prema zaposlenicima. Na temelju i tih informacija se donose odluke o nužnim korektivnim radnjama. Sve povratne informacije su vrijedne točke učenja na putu prema sigurnom radnom okruženju u kojem svaki zaposlenik može maksimalno ostvariti svoje potencijale.

Jačanje uključenosti zaposlenika

Tvrtke s visokoangažiranim zaposlenicima profitabilnije su i produktivnije, ostvaruju više zadovoljstvo i stopu zadržavanja zaposlenika. Angažiranost zaposlenika izravno odražava uvjete radnog mjesta. Angažirani zaposlenici razmišljaju, ali i osjećaju i djeluju u skladu s ciljevima tvrtke pa je veoma važno znati što ih motivira, odnosno gdje postoji prostor za napredak. Da bi dodatno razvijale kulturu uključenosti, koja počiva na timskom radu, suradnji, transparentnosti i proaktivnosti, sve će naše tvrtke raditi na podizanju kvalitete internih komunikacija, povećati frekvenciju neformalnih druženja, inicirati prilike za solidarnost i uključivanje u društveno odgovorne aktivnosti na radnom mjestu ili izvan njega (npr. volontiranje). Važna je i dvosmjerna komunikacija pa će se zaposlenicima omogućiti kanali za davanje prijedloga i dijeljenje ideja te provoditi ankete kako bi se povratne informacije, stavovi i očekivanja zaposlenika ugradili u planirane inicijative.

Održavanje dobrih odnosa i socijalnog dijaloga sa zaposlenicima bitan je čimbenik u stvaranju pozitivne klime i zadovoljstva zaposlenika. Postiže se to transparentnim i pravovremenim dijeljenjem relevantnih informacija te uključivanjem zaposlenika u donošenje za njih relevantnih poslovnih odluka. Razdoblja za davanje obavijesti

zaposlenicima definirana su odredbama zakona iz područja rada i radnih odnosa na razini Grupe, odnosno kolektivnim ugovorom u društvima u kojima djeluje sindikat. U Grupi djeluju četiri sindikata, a prema njihovim predstavnicima postupa se jednako i u skladu s odredbama Zakona o radu i primjenjivim kolektivnim ugovorima.

U društvima Grupe gdje za to postoje uvjeti predstavnik zaposlenika član je Nadzornog odbora pa su o važnim promjenama u poslovanju koje mogu znatno utjecati na zaposlenike predstavnici zaposlenika upoznati i prije donošenja konačne odluke. Zaposlenike se o predstojećim promjenama bitnim za poslovanje tvrtke i njih dodatno informira svim kanalima interne komunikacije te izravnom komunikacijom menadžera sa zaposlenicima.

Društvo i Grupa kontinuirano informiraju svoje zaposlenike internim komunikacijskim kanalima, koji se razlikuju u pojedinim društvima pa postoje intranetski portali, *newsletteri*, mobilne aplikacije i interne društvene mreže, interni ekrani te drugi kanali i oblici komunikacije. Dije se formalne i neformalne informacije i vijesti. Zaposlenici koji raspolažu svim važnim informacijama i koji su upoznati s procesima i promjenama koje slijede lakše prihvaćaju promjene jer nestaje strah od nepoznatog i stvara se pozitivnija slika o poslodavcu.

3.3.1.2. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Zadržavanje statusa poželjnog poslodavca

Osiguranje

Croatia osiguranje u 2022. godini nastavlja raditi na privlačenju i zapošljavanju zaposlenika u skladu s Pravilnikom o profesionalnom razvoju, koji uređuje kako Društvo upravlja stjecanjem i razvojem novih znanja i vještina.

Naprednim procesima sustava HR CORE evaluiraju se kompetencije, što omogućuje izradu individualnih razvojnih planova radnika. Svrha tog procesa jest istaknuti aktivnu ulogu svakog djelatnika u profesionalnom razvoju, što pozitivno utječe na lojalnost i zadovoljstvo zaposlenika te se odražava i na poslovne rezultate. Tijekom 2022. godine HR CORE proces evaluacije kompetencija obogaćen je i procesom 360 procjene voditelja kojim se omogućuje sveobuhvatna evaluacija rada voditelja i potiče višesmjerna komunikacija u organizaciji.

Tijekom 2022. promovirano je 13 zaposlenika na nove, odgovornije voditeljske pozicije. Počeo je raditi Sektor za osiguranje malog i srednjeg poduzetništva, fokusiran na jačanje tržišne pozicije Croatije u dosad nedovoljno pokrivenom dijelu klijenata. Tijekom 2022. popunjavao se i Sektor za informacijske tehnologije stručnjacima za relevantna područja kako bi se procesi modernizacije i digitalizacije poslovanja unaprjeđivali.

Uspješnom pripravnničkom kampanjom „Aj ti razvali” od gotovo 300 prijavi mladih inženjera odabrano je 12 IT pripravnika, koji su početkom veljače 2022. počeli raditi. Prva generacija zaposlenih IT pripravnika prošla je strukturirano upoznavanje osigurateljne industrije te funkcioniranje IT sustava Croatia osiguranja. Nakon tri mjeseca zajedničkog uvođenja u poslovanje raspoređeni su u timove i dodijeljeni su im mentori ovisno o procijenjenim znanjima i vještinama te uzimajući u obzir i njihove afinitete. Već tijekom polugodišnjeg rada s mentorima profilirali su se kao *Scrum masteri*, softverski inženjeri, poslovni analitičari, specijalisti za RPA, inženjeri za sigurnost IS-a i *DevOps* inženjeri. Krajem 2022. ponovno je pokrenuta kampanja „Aj ti razvali” u svrhu privlačenja kandidata za novu generaciju IT pripravnika. Desetak novih pripravnika bit će zaposleno u prvom kvartalu 2023.

Croatijini djelatnici nastavili su tijekom cijele godine aktivno predstavljati Croatiju kao poželjnog poslodavca studentima STEM usmjerenja sudjelovanjem na sajmovima poslova i danima karijera u organizaciji fakulteta i studentskih udruga (FER-a, Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, FERIT-a Osijek i dr.).

Croatia osiguranje i nadalje je nositelj certifikata *Poslodavac Partner* kojim se potvrđuje izvrsnost u upravljanju ljudskim resursima, a od 2005. dodjeljuje ga konzultantska kuća SELECTIO. Croatia osiguranje prvo je i zasad jedino osiguravajuće društvo koje je steklo taj prestižni certifikat. Dodatno, krajem 2022. pokrenuta je recertifikacija prema novom standardu „Employer Partner” kojom bi se Croatia osiguranje potvrdilo kao poželjan poslodavac i društveno odgovorna tvrtka koja odolijeva modernim zahtjevima tržišta rada te dokazuje predanost zaposlenicima i njihovu dugoročnom razvoju.

U 2022. Croatia osiguranje otišlo je i korak dalje u najboljim HR praksama dobivši certifikat *Mamforce Standard*. Taj certifikat potvrđuje napore i uložene resurse u poboljšanje radne okoline i uvjeta svih zaposlenih bez obzira na spol, dob, roditeljsku ulogu te postizanje bolje ravnoteže privatnog i poslovnog života zaposlenika.

Turizam

Maistra Hospitality Group je jedan od regionalnih i nacionalnih lidera u turizmu, prije svega u luksuznom turizmu. Profitabilnost temelji na prepoznatljivosti i konkurentnosti svojeg turističkog proizvoda i vrhunskoj usluzi, pri čemu ključnu ulogu imaju upravo zaposlenici. Na tržištu rada relevantnom za turizam nedostaje kvalificiranih, ali i drugih djelatnika s interesom za rad u turizmu. Zbog sve većeg odljeva radne snage u inozemstvo, a i u druge industrije taj se problem svake godine povećava. Maistrina ključna prednost u privlačenju i zadržavanju zaposlenika jest trajanje radnog odnosa tijekom cijele godine, sudjelovanje u programima osposobljavanja kojima se potiče stalan razvoj profesionalnih vještina te mogućnost napredovanja radom u najboljim objektima u regiji.

Proces zapošljavanja počinje kampanjama *employer brandinga* i selekcijskim procesima koji omogućuju uspješniju regrutaciju, kvalitetniju selekciju i naposljetku zapošljavanje potrebnog broja zaposlenika. Zapošljavanje se odnosi na sezonsko zapošljavanje u operacijama objekata, *preopening* novog objekta, pojedinačno za diviziju ili centralne službe te posebne kampanje za zapošljavanje u programima pripravnštva.

Vrlo je važna suradnja sa srednjim školama i fakultetima kako bi se mladim ljudima u zanimanjima povezanim s turizmom pristupilo što prije, omogućila praksa, sezonski rad te nakon završetka škole i zapošljavanje. Redovito se obilazi sajmove poslova, dane karijera i u Hrvatskoj i u regiji. Organiziraju se posjeti diljem Hrvatske i regije s ciljem predstavljanja tvrtke i ponude poslova. Suraduje se i s posrednicima za zapošljavanje kako bi se povećale mogućnosti dolaska do teže dostupnih kandidata u dalekim zemljama.

Uz vanjske kanale (portale za zapošljavanje, sajmove i sl.) postoje i interne kampanje u kojima se zaposlenike potiče da preporuče potencijalne buduće zaposlenike. „Podijeli iskustvo – predloži kolegu” program je u kojem svi zaposlenici mogu preporučiti poznanike, prijatelje, članove obitelji, kolege s prijašnjih poslova za rad u sustavu Maistre na ciljanim radnim mjestima u Operacijama. Uspješna preporuka koja završi zapošljavanjem i radom u trajanju od barem 30 dana nagrađuje se novčanim iznosom, što je snažan motivator zaposlenicima.

U selekcijskom procesu velika se pozornost pridaje osobnim preferencijama i motivaciji kandidata/zaposlenika, uzimaju se u obzir želje i očekivanja kako bi se zaposlili u destinacijama i tipu objekata koji im više odgovara i gdje će se bolje uklopiti, zadržati i dalje razvijati.

Maistra omogućuje zaposlenicima određene benefite s ciljem nagrađivanja i podizanja motivacije. Isplaćuju se dodatne novčane nagrade (mjesečne nagrade, nagrade za rad u sezonskim mjesecima – od travnja do rujna te druge nagrade u skladu s godišnjim modelom nagrađivanja, ovisno o rezultatima poslovanja), regres za godišnji odmor, božićnica, dar u naravi, dar djetetu, jubilarna nagrada; osiguran je smještaj zaposlenicima čije je prebivalište izvan lokacije rada te plaćen putni trošak za dolazak i odlazak s posla. Dodatne su pogodnosti mogućnost rada tijekom cijele godine, mogućnost ulaska u mjeru *Stalni sezonac*, popusti na usluge hrane i pića u objektima tvrtke i popusti na prodajnim mjestima partnera. Treba istaknuti besplatan topli obrok svaki dan, jedan za zaposlenike u centralnim službama i dva za zaposlenike na smještaju.

Zdrava hrana

Cromaris je jedan od najvećih poslodavaca u Zadarskoj županiji. Prosječno zapošljava oko 600 zaposlenika, a tijekom sezone i više. Lider je marikulture u Hrvatskoj, no integrira najbolja svjetska tehnološka dostignuća pa poslovanjem, inovativnim projektima, istraživanjima i iskustvima znatno doprinosi razvoju industrije globalno. Posluje u okruženju gdje postoji dugogodišnja tradicija zanimanja povezanih s morem, a suvremeni trendovi i razvojna vizija pred tvrtku stavljaju izazov sustavnog razvijanja kadrova sa specifičnim znanjima, prije svega iz područja znanosti o moru. Cromaris naglasak stavlja na zapošljavanje radnika iz neposrednog okruženja, a posebno se to odnosi na otočne zajednice jer time potiče razvoj malih i često izoliranih zajednica te zadržavanje ljudi na otocima. Udio otočnog stanovništva u broju zaposlenih iznosi više od 20 posto, dok je na uzgajalištima čak polovina zaposlenika s otoka.

Novi odjel Ljudskih potencijala, osnovan 2021., već je u 2022. pokrenuo brojne inicijative s ciljem kvalitetnijeg upravljanja najvrjednijim resursom tvrtke. Postavljeni su standardi povezani sa selekcijskim procesima, sistematizacijom radnih mjesta i kompenzacijskih modela te drugih važnih procedura i uvjeta koji utječu na zaposlenike i koji će dugoročno potvrditi Cromaris kao poželjnog poslodavca. S obzirom na nisku stopu nezaposlenosti u Zadarskoj županiji i manjak radnika na tržištu rada i u 2022. fokus je istodobno na zadržavanju postojećih i privlačenju novih zaposlenika.

Provedena je sveobuhvatna analiza te evaluacija radnih mjesta i ukupnih primanja radnika kako bi se osigurala interna pravednost te konkurentna primanja u odnosu na tržišna. Uvedena je nova sistematizacija radnih mjesta te su definirani razredi složenosti poslova. Unaprijeđen je model kompenzacija radnika s ciljem povećanja zajamčenih materijalnih prava te je sklopljen novi kolektivni ugovor koji zaposlenicima osigurava brojne pogodnosti (dodatak plaći za radni učinak, dodatak za uvjete rada, dar za djecu do 15-te godine starosti, uskrsnica, božićnica, regres, jubilarne nagrade i ostale novčane potpore) te potvrđuje visoku razinu socijalnog dijaloga. Tijekom godine redovito se povećavala plaća na temelju radnog učinka zaposlenika, a u listopadu je isplaćen i sezonski bonus, kao nagrada zaposlenicima za dodatan doprinos i ponašanje u skladu s korporativnim vrijednostima.

Uspješnije privlačenje novih zaposlenika osigurat će i provedena standardizacija selekcijskog procesa na temelju najboljih praksi upravljanja kadrovima koji počivaju na transparentnosti u objavi natječaja, osiguravanju jednakih prava i prilika svim kandidatima i sl.

Zaposlenicima koji rade u Cromarisu na svim je razinama osiguran prostor za profesionalni rast i razvoj, uz brojne mogućnosti za učenje i horizontalnu mobilnost u kompaniji. Time se osigurava stjecanje i nadogradnja specifičnih znanja i vještina potrebnih za kontinuitet poslovanja, ostvarivanje ciljeva i provođenje strateških projekata. U tu se svrhu tvrtka udružuje s najboljim domaćim i europskim obrazovnim i znanstvenim institucijama, o čemu detaljnije u drugim poglavljima izvještaja.

Jedna od Cromarisovih strateških odrednica jest privlačenje i zapošljavanje mladih talenata u skladu s trenutačnim i budućim poslovnim potrebama. Uspješan i prepoznatljiv pripravnički program Adris grupe „Budućnost u Adrisu”, koji je proveden u više ciklusa, bio je smjernica Cromarisovim pripravničkim programima „Budućnost u Cromarisu” i „Karijere inspirirane morem” tijekom kojih su zaposleni pripravnici, koji su odmah nakon završetka formalnog obrazovanja dobili priliku raditi u struci i učiti od Cromarisovih stručnjaka. I tijekom 2022. sustavno se pratio razvoj njihovih karijera, od kojih su neki već dobili priliku za stalno zaposlenje u Cromarisu.

Da bi se doskočilo trendovima na tržištu rada u neposrednom okruženju te se popunila deficitarna radna mjesta stručnom i kompetentnom radnom snagom, uveden je *Cromaris program preporuka*. Na taj način svi zaposlenici postaju najbolji Cromarisovi ambasadori – mogu preporučiti prijatelje, poznanike ili člana obitelji koji bi mogli odgovarati traženoj poziciji. U slučaju povoljnog ishoda zapošljavanja ostvaruju pravo na novčanu nagradu. Program preporuka pokazao se kao vrlo kvalitetan izvor privlačenja kandidata pa će ga tvrtka nastaviti provoditi.

Jačanje uključenosti zaposlenika

Osiguranje

Nastavlja se i unaprjeđuje komunikacija sa zaposlenicima te su provedene brojne aktivnosti s ciljem ponovnog povezivanja djelatnika nakon povratka u urede, zadržavanja visoke razine radnog angažmana te unaprjeđenja protoka informacija. Mjesečna pisma predsjednika Uprave i tjedni *newsletteri* za zaposlenike osiguravali su redovito i pravovremeno obavještanje svih radnika o novostima te pružali sve relevantne informacije o poslovanju. Dodatno je popularizirano korištenje poslovne društvene mreže *Jenz*, po čemu je Croatia osiguranje među samo nekoliko tvrtki koje imaju sličnu mrežu i kojom zaposlenici dijele formalne i neformalne informacije, kao i pohvale kolegama. Tijekom 2022. više od polovine zaposlenika Croatia osiguranja aktivno koristi aplikaciju *Jenz*.

Nastavlja se provoditi projekt *Kultura*, koji je započeo u 2021. mjerenjem organizacijske kulture. U 2022. nastavljene su inicijative za olakšavanje i ubrzanje procesa donošenja odluka, povećanje efikasnosti komunikacije te poticanje interdisciplinarnе suradnje djelatnika. U sklopu projekta proveden je i prvi ciklus nagrađivanja *SuperCOlega* kojim se potiču, prepoznaju i nagrađuju najbolji primjeri rada u skladu s kompanijskim vrijednostima.

Nakon uspješno provedenog pilot-projekta rada od kuće i u slučajevima kada epidemiološka situacija to ne zahtijeva, onim zaposlenicima čiji opis posla to dopušta takav je model rada omogućen trajno u više dijelova organizacije. U 2022. godini dodatno je formaliziran rad od kuće popraćen digitalnim rješenjem za odobravanje i evidenciju te je osmišljeno više modela koji olakšavaju hibridni rad, što, uz ostalo, pozitivno utječe na ravnotežu privatno – poslovno. Voditelji timova u takvim su režimima rada uz stvarne izazove upravljanja razvijali metode za učinkovitije prenošenje informacija, delegiranje te upravljanje očekivanjima.

U slučaju sigurnosnih incidenata i kriznih situacija zaposlenicima Croatia osiguranja otvoreni su kanali komunikacije s nadležnom Službom za sigurnost koja poduzima sve potrebne radnje i aktivnosti na uspostavljanju sigurnosnog okruženja i uklanjanja posljedica izvanrednih događaja. Do početka svibnja 2022. djelovao je Krizni Stožer CO-a, potom se Društvo vratilo u pretpandemijski način rada, no i dalje je na raspolaganju e-adresa sigurnost@crosig.hr za sve sigurnosne upite i pomoć.

Smanjenje rizika povezanih s pandemijom omogućilo je da se tijekom 2022. ponovno održe događanja s ciljem snažnijeg povezivanja zaposlenika i razvijanja osjećaja pripadnosti. Održan je CO Obiteljski dan, Sportski susreti Adrisa i blagdansko druženje zaposlenika središnjice Croatia osiguranja, zagrebačkih poslovnica i društava kćeri. S ciljem razvoja znanja i povećanja inovativnosti pokrenut je i novi interni format *Perspektive* u okviru kojeg se razvija diskusija zaposlenika s vodećim stručnjacima na područjima relevantnima za poslovanje.

Nastavno na projekt unapređenja organizacijske kulture pokrenut u 2021. te mjerenje organizacijske kulture online upitnikom OCAI, u 2022. je ponovno provedena anketa zadovoljstva djelatnika Croatia osiguranja. Dobiveni kvantitativni podaci pokazuju da je općenito visoka razina zadovoljstva brojnim aspektima rada u Croatiji, no ujedno pružaju dobru osnovu za rad na uočenim izazovima i nedostacima. Anketa zadovoljstva uvrštena je u inicijative koje će se primjenjivati jednom godišnje te će time djelatnici kontinuirano moći davati povratnu informaciju o svojim potrebama, očekivanjima i iskustvima u tvrtki.

Turizam

Maistra je i u 2022. provela redovito istraživanje angažiranosti zaposlenika. Istraživanje se provodi desetu godinu zaredom u svrhu razumijevanja elemenata koji utječu na angažiranost zaposlenika. Upitnik je popunilo 3.687 zaposlenika (povrat 95 posto). U odnosu na prethodnu godinu prosječna ocjena veća je za sve ispitivane dimenzije, osim za dimenzije Suradnja i međuljudski odnosi (gdje je zabilježen blagi pad od 0,1) te za dimenzije Fokus na gosta, Organizacija poslovanja i Plaća/pogodnosti, gdje je rezultat jednak prošlogodišnjem. Najviše su ocijenjene dimenzije Efikasnost voditelja i Integritet (6,1), dok je najveći porast na dimenziji Brzina promjene i doživljaj stresa. Najniža je ocjena za dimenziju Plaće/pogodnosti (4,2), kao i prethodnih godina. Prosječni indeks angažiranosti zaposlenika za Maistra Hospitality Grupu jest 78, za jedan veći nego 2021. godine.

Zdrava hrana

Tijekom 2022. godine znatniji napredak u socijalnom dijalogu ostvaren je u Cromarisu. Osnovano je Radničko vijeće koje olakšava komunikaciju, suradnju i donošenje važnih odluka od utjecaja na prava i položaj zaposlenika. Radnici samostalno odlučuju o sindikalnom članstvu, a u Cromarisu je aktivan jedan sindikat. U 2022. Ljudski potencijali Cromarisa u dva su navrata organizirali „Dane otvorenih vrata u HR-u”.

Kako bi se dodatno ispitali ključni elementi motivacije zaposlenika te razina njihova zadovoljstva radom u Cromarisu, u 2022. provedeno je anonimno istraživanje zadovoljstva, u kojem je dobrovoljno sudjelovalo 73 posto zaposlenika. Istraživanjem je obuhvaćeno 10 dimenzija zadovoljstva (motivacija, komunikacija, angažiranost, organiziranost, fleksibilnost, profesionalni razvoj, međuljudski odnosi, neposredno nadređeni, menadžment tvrtke (Uprava) i uvjeti rada). Na ljestvici procjene od 1 do 10, prosječna ocjena na razini tvrtke je 6,1, a statistički osjetljiviji *Real Feel index* iznosi 6,7. Istraživanje je pokazalo visoku razinu angažiranosti zaposlenika, pri čemu je najviše ocijenjena organizacija rada i internih procesa. Na temelju dobivenih rezultata prepoznata su i područja za unapređenje prema kojima su definirani akcijski planovi te sustav redovitog izvještavanja o napretku.

Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu

Iako je pitanje zaštite sigurnosti i zdravlja na radnom mjestu dobro zakonski regulirano i propisano, potrebno je mnogo više sustavnih napora i dodatnih aktivnosti kako bi se spriječile nezgode i opasne situacije. Treba stalno procjenjivati rizik, redovito osposobljavati u području zaštite sigurnosti i zdravlja, osigurati dostupnost učinkovite zaštitne opreme, uključivati radnike i njihove predstavnike u rasprave o zdravlju i sigurnosti te voditi evidencije i analize nesreća na radu.

U pojedinim društvima Grupe postoje odjeli i/ili odbori zaduženi za zdravstvenu sigurnost i zaštitu na radu koji odgovaraju upravama društava. Pitanja zdravlja i sigurnosti uređena su propisima i internim aktima te kolektivnim ugovorima u onim društvima u kojima djeluje sindikat. U pojedinim društvima Grupe djeluju odbori zaštite na radu te su imenovani povjerenici zaposlenika za zaštitu na radu. Članovi odbora predstavnici su zaposlenika, stručnjaci zaštite na radu, liječnici specijalisti medicine rada i predstavnici poslodavca.

U okviru navedenih politika kontinuirano se provode unutarnji nadzori primjene pravila zaštite na radu te se u slučajevima uočenih nepravilnosti predlažu rješenja s ciljem smanjenja rizika ili uklanjanja uzroka ozljeda, nezgoda ili poremećaja u procesu rada. Analiziraju se ozljede na radu, njihovi uzroci i mjere koje će se poduzeti kako bi se spriječile ozljede i bolesti u vezi s radnim mjestom i poslovnim procesima. U propisanim vremenskim razmacima obavljaju se ispitivanja, mjerenja i pregledi sredstava rada i radne opreme te radnog okoliša. U skladu s primjenjivim propisima zaposlenici se šalju na odgovarajuće zdravstvene preglede. Pri zapošljavanju provode se osposobljavanja iz područja zaštite na radu. Ozljede na radu prijavljuju se stručnjacima zaštite na radu koji popunjavaju OR obrasce prijave ozljede na radu i prijavljuju nadležnom Zavodu. Svim radnicima putem službenih aplikacija dostupna je uputa o postupanju u slučaju ozljede na radu.

Učinkovitost uspostavljenog sustava potvrđuje i to da posljednjih godina, pa tako i u 2022. godini, u Grupi nema zabilježenih težih ozljeda ni smrtnih slučajeva. Osobito je to važno u Cromarisu i turističkom segmentu u kojem su utvrđena radna mjesta s visokim rizikom i/ili učestalošću ozljeda na radnom mjestu. Kako tablica i prikazuje, nakon dodatnih razmatranja definicije otežanih mikroklimatskih uvjeta prema Zakonu o zaštiti na radu u 2022., utvrđeno je da obuhvaćaju veći broj zaposlenika u Cromarisu, za koji je taj pokazatelj relevantan. U Croatia osiguranju ne postoje radna mjesta i radnici s visokim rizikom za ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Pregled ozljeda na radu u Grupi tijekom izuzeštajnog razdoblja

	2022.		2021.	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
Republika Hrvatska				
- prosječan broj zaposlenih	3.494	2.756	2.768	2.682
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	52	52	33	43
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	1	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	898	1.034	1.103	797
Bosna i Hercegovina				
- prosječan broj zaposlenih	116	97	134	146
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0

- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	0	0	0	0
Srbija				
- prosječan broj zaposlenih	307	188	290	182
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	1	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	1	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	0	18	12	0
S. Makedonija				
- prosječan broj zaposlenih	140	81	121	80
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	889	180	0	0
Italija				
- prosječan broj zaposlenih	0	0	7	5
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	0	0	0	0
Slovenija				
- prosječan broj zaposlenih	16	14	7	7
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	1	0	0	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	105	26	0	0

Radnici s visokim rizikom (učestalosti) od ozljede i/ili visokim rizikom od profesionalne bolesti:

Radno mjesto visoki rizik od ozljede	2022.	2021.
- ronilac	29	29
- vozač	8	13
- brodovođa	11	12
Radnici na plovilima	173	18
Radnici koji upravljaju vozilima	288	207
Radnici na poslovima održavanja	136	55
Radnici na radu u klornoj stanici	6	5
Radnici koji rade s kiselinama i lužinama	76	65
Rad u otežanim mikroklimatskim uvjetima	415	7
Radnici kojima prijete opasnost od bioloških štetnosti	5	6
Radnici na poslovima održavanja zelenih površina	0	10
UKUPNO	1.212	427

3.3.2. Cjeloživotno učenje

Cjeloživotno učenje, odnosno sustavno poticanje učenja, unaprjeđenje znanja, vještina i kompetencija koje se odnose na osobni i/ili profesionalni razvoj zaposlenika u svim fazama života i karijere različitim formalnim ili neformalnim oblicima i načinima, strateški je prioritet svih naših tvrtki te je *Cjeloživotno učenje* među prioritetnim ESG temama unutar Politike održivog poslovanja Adris grupe. I za ova pitanja zadužen je ESG tim sastavljen od čelnih ljudi odjela za upravljanje ljudskim potencijalima naših tvrtki.

Sustavno se osigurava stjecanje i nadogradnja vještina i znanja potrebnih za izvršavanje poslova u skladu s razvojem tehnologija i standarda industrije te u skladu s ambiciozno postavljenim ciljevima. Navedeno se također odnosi na stjecanje drugih znanja i vještina koje nisu usko povezane s obavljanjem svakodnevnog posla, ali doprinose ukupnom zadovoljstvu i osobnom razvoju te tako neizravno doprinose i poslovnom učinku. Uz osiguravanje odgovarajućih budžeta za obrazovne i edukativne programe i definiranje planova na razini Grupe, pojedinih tvrtki i odjela radi se i na implementaciji novih rješenja i sustava za učenje i upravljanje razvojem zaposlenika. Razvijaju se interne akademije s ciljem kako bi svi zaposlenici imali na izbor programa za učenje i razvoj te povezuje s najboljim obrazovnim institucijama u Hrvatskoj i svijetu. Zaposlenike se potiče i na proaktivnost u kreiranju osobnog plana daljnjeg razvoja karijere.

Ulaganjem u obrazovanje i osposobljavanje, odnosno razvijanjem kompetencija i usvajanjem novih znanja tijekom radnog odnosa, zaposlenici Grupe podižu i konkurentnost na tržištu rada.

Na razini Grupe program obrazovanja i osposobljavanja provodi se u tri razine:

- osnovni programi osposobljavanja (primjerice poznavanje stranih jezika, osnovni program komunikacijskih vještina, programi pripravnništva...)
- posebni programi osposobljavanja za pojedinačna i specifična radna mjesta (ovisno o potrebama pojedinih društava i njihovim djelatnostima)
- programi unapređenja menadžerskih vještina.

Godišnji sati obuke i edukacije zaposlenika Grupe tijekom izvještajnog razdoblja

<i>Kategorija zaposlenika</i>	<i>Ukupan broj zaposlenika</i>		<i>Ukupno sati edukacije godišnje</i>		<i>Prosječni sati edukacije godišnje po zaposleniku</i>	
	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>
2022.						
<i>Menadžment</i>	26	49	890	1.768	34	35
<i>Ostali radnici</i>	4.014	3.086	85.438	57.867	21	19
UKUPNO	4.040	3.135	86.328	59.635	21	19
2021.						
<i>Menadžment</i>	23	44	562	957	24	22
<i>Ostali radnici</i>	3.535	2.814	71.566	48.256	20	17
UKUPNO	3.558	2.858	72.128	49.213	20	17

Menadžment obuhvaća članove uprava i prvu razinu ispod uprave

3.3.2.1. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Ponuda širokog raspona mogućnosti za učenje i osobni razvoj

Osiguranje

Croatia osiguranje ima potpuno implementiran proces upravljanja talentima i razvoja karijera koji je i tijekom 2022. sustavno provođen i dodatno razvijan. Cilj tog strateškog procesa upravljanja ljudima jest prepoznavanje zaposlenika s potencijalom za preuzimanje složenijih i odgovornijih poslova u budućnosti te upravljanje razvojnim potrebama svih zaposlenika tvrtke.

Sektor za upravljanje ljudskim potencijalima definira i provodi planirane edukacije usmjerene razvojnim kompetencijama. Postoji i tim za upravljanje edukacijama koji u sklopu trening-centra prodaje, upravlja provedbom stručnih i obveznih znanja prodajnih predstavnika i ostalih zaposlenika koji su izravno povezani s proizvodima i prodajom. Redovnu obveznu godišnju edukaciju, koja se provodi uz pomoć *e-learning* sučelja, u minimalnom trajanju od ekvivalenta 45 sati, pohađaju svi zaposlenici prodaje u svrhu ispunjenja uvjeta stručnosti.

U 2022. sklopljena je suradnja s tri eksterna partnera koji će za Croatijine djelatnike održavati edukacije u programima „Menadžerske kompetencije”, „*Leadership* akademija” te za stjecanje specifičnih znanja u relevantnim tehnološkim i digitalnim područjima. Polaznicima voditeljima „Menadžerske kompetencije” osigurat će stjecanje znanja, vještina i iskustava potrebnih za uspješno upravljanje ljudima. Teme koje se obrađuju su npr. situacijsko vođenje, upravljanje vremenom, davanje povratne informacije i upoznavanje s financijama. „*Leadership* akademija” nadograđuje voditeljske vještine iskusnih menadžera, potiče ih na iskušavanje modernijih voditeljskih pristupa poput *coachinga* te proširuje njihovo znanje iz npr. *coaching* stil vođenja, psihološke sigurnosti u timu, upravljanja promjenama i poslovnog odlučivanja.

I tijekom 2022. nastavlja se suradnja s Fakultetom elektrotehnike i računarstva, s kojim je Croatia osiguranje 2020. pokrenulo poslijediplomski specijalistički studij „Proizvodi, digitalne inovacije i tehnologije u osiguranju – INSURTECH”. Upisana je treća generacija od 15 polaznika, uz otvaranje studija prema široj javnosti.

Sa smanjenjem rizika povezanih s pandemijom brojne edukacije organizirane u suradnji s vanjskim partnerima ponovno se provode uživo. U dva je navrata tijekom godine održan *Management Forum Croatia osiguranja* za informiranje i povezivanja menadžmenta tvrtke, u koji su uključeni i drugi zaposlenici s izvrsnim rezultatima u radu. Ostali zaposlenici forum su pratili *online livestreamom*. Također, u ožujku i rujnu održana su dva izdanja *CO Perspektiva*, razgovora Croatia osiguranja s vodećim stručnjacima iz relevantnih područja. Prvi gost bio je Ivica Mandić, a na drugom izdanju gostovala je dr. sc. Maruška Vizek.

Croatia osiguranje digitalni je lider koji velik dio poslovanja temelji na digitalnim tehnologijama pa veliku važnost ima i sustav e-učenja. E-učenje, kao iznimno važna edukacijska platforma, i u 2022. dodatno je razvijana te su se dopunjavali edukacijski sadržaji stalno dostupni svim zaposlenicima.

Turizam

U Maistri svake godine sve više zaposlenika polazi stručne i obrazovne programe. Kontinuirano se ulaže u osmišljavanje i provođenje sustava edukacije koji je potpuno prilagođen vlastitim potrebama. Provođe se edukacije za sve zaposlenike, od menadžmenta do sezonaca, te tako postiže kontinuitet razvoja u profesionalnim znanjima, komunikacijskim, prodajnim i upravljačkim vještinama, uz ostale nužne oblike osobnog rasta i razvoja.

Programi se osmišljavaju i provode interno, ali i u suradnji s prestižnim svjetskim institucijama, poput *École hôtelière de Lausanne*, *Basque Culinary Centeru Donostia-San Sebastián* i brojnih drugih. Zaposlenike je ključno pridobiti što prije pa se niz godina surađuje i sa srednjim strukovnim školama. Zahvaljujući programima stipendiranja, stručnih praksi i zajedničkim projektima učenici već imaju prilike upoznati tvrtku te karijeru započeti i nastaviti razvijati upravo u Maistri.

U 2022. godini ponovno je proveden *MAIstart* program pripravnštva za hotelske operacije, za šestu generaciju polaznika, koja je najbrojnija dosad. Istodobno je organiziran *MAIstart* program za prvu generaciju pripravnika za centralne službe, intenzivno jednogodišnje učenje rada i edukacija pod mentorstvom vodećih stručnjaka iz hotelijerske branše. Polaznici imaju priliku steći širu sliku o poslovanju organizacije te osnovno znanje o funkcioniranju ključnih odjela i funkcija u portfelju Maistra Hospitality Group, kao i osmisлити i implementirati vlastiti projekt.

Tijekom 2022. nastavio se provoditi *MAI Leadership Journey* za unaprjeđenje znanja i vještina direktora objekata i zamjenika. Održano je šesnaest edukacija, odnosno više od 240 sati po polazniku. Ističe se suradnja s vrhunskim institutom iz područja hrane i pića *Basque Culinary Center* iz španjolskog San Sebastiana u sklopu koje Maistrini zaposlenici imaju priliku učiti o globalnim trendovima u industriji te najboljim svjetskim praksama u segmentu hrane i pića. Polaznici su tijekom programa uključeni i u *coaching* program kako bi individualno radili na unaprjeđivanju vještina i kapaciteta za rukovođenje. Program polazi trideset i tri zaposlenika iz sve četiri destinacije.

Zaposlenici iz operacija redovito polaze eksterne edukacije i usavršavanja za *sommeliere*, barmene, bariste i druga srodna zanimanja. Usavršavanje za F&B specijaliste, odnosno stjecanje praktičnih znanja, vještina i kompetencija prijeko potrebnih za suvremeno poslovanje odjela hrane i pića u hotelskom objektu, provodi se na opatijskom Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu.

Za uvođenje zaposlenika u posao i razvijanje mekih vještina zaposlenika i voditelja redovito se provode programi *MAIntro*, Komunikacijske *MAIstorije*, Razvojne *MAIstorije* i Motivacijske *MAIstorije*. U 2022. održano je šezdesetak cjelodnevnih treninga za više od 600 zaposlenika.

Kao podrška strateškim procesima redovito se organiziraju *online* edukacije za veću uspješnost u njihovu provođenju, davanju povratne informacije, izradu SMART ciljeva i sl. U 2022. održano je trinaest takvih edukacija za 362 zaposlenika.

Train the trainer (TTT) jest program obučavanja odjelnih trenera u operacijama i centralnim funkcijama kako bi bili uspješniji u prenošenju znanja u svojim odjelima. U 2022. osmišljen je *TTT* projekt za odjel domaćinstva koji obuhvaća 33 teme. U 2023. sudjelovat će više od sto sobarica specijalistica, nadzornica i voditeljica domaćinstva koje će stečeno znanje prenositi drugim zaposlenicima domaćinstva.

U 2021. implementiran je projekt *MAIposada* za educiranje i održavanje odnosa sa zaposlenicima koji trenutačno čekaju povratak na radno mjesto. Ponajprije je namijenjen stalnim sezonicima i zaposlenicima u hibernaciji, no mogu sudjelovati svi koji su željni učenja i razvijanja pa je tim edukacijama u prošloj godini prisustvovalo stotinjak zaposlenika.

U 2022. startala je treća generacija programa Poslovne akademije za buduće direktore objekata u koji je uključeno petnaest polaznika iz jedanaest objekata iz sve četiri destinacije. Održano je devetnaest edukacija u 246 sati.

Program realiziraju brojni eksterni i interni predavači te se ističe suradnja s prestižnom hotelijerskom školom *École hôtelière de Lausanne*, čiji će stručni predavači održati tri stručna modula iz odjela Hrane i pića, Domaćinstva i Recepcije.

Tijekom 2022. nastavljena je i aktivna suradnja s tri regionalna centra kompetentnosti (Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula, Ugostiteljsko-turistička škola Osijek i Turistička i ugostiteljska škola Dubrovnik.) U sklopu projekta KLIK Pula snimljeno je 56 edukativnih videa iz sedam hotelskih odjela (domaćinstvo, održavanje, animacija, sport, *wellness*, recepcija te hrana i piće) na četiri jezika (hrvatski, engleski, njemački i talijanski). Snimalo se u četiri rovinjska hotela (GPHR, Amarin, Lone i Eden), u čemu je sudjelovalo tridesetak Maistrinih zaposlenika. Snimljeni materijal koristit će srednje strukovne škole u sklopu centara kompetentnosti u svrhu podizanja interesa za deficitarna zanimanja u ugostiteljstvu te interno u svrhu podizanja kvaliteta pružanja usluga u Maistrinim objektima.

U Hilton Imperialu u 2022. godini provedena je obvezna obuka koja je uključivala *online* i izravne edukacije povezane s pravilima ponašanja, internetskom sigurnosti i zaštitom na radu, zaštitom podataka i sl. za sve zaposlenike hotela. Uz osam radionica rukovođenja u kriznim vremenima rukovodeći tim nadograđivao je svoja znanja u skladu sa smjernicama brenda Hilton.

U sklopu franšizne suradnje s Marriott International zaposlenici objekata u Zagrebu (Westin i Sheraton) i Dubrovniku (Sheraton) te dio zaposlenika u poslovnim funkcijama pohađali su redovne *online* Marriott edukacije.

Zdrava hrana

Cjeloživotno učenje i razvoj zaposlenika jedan je od Cromarisovih prioriteta, što je pomognuto i kontinuiranim povećanjem budžeta za edukacije na svim razinama tvrtke. Interne i eksterne edukacije organiziraju se u dogovoru s rukovoditeljima prema definiranim razvojnim potrebama zaposlenika te poslovnim potrebama tvrtke.

Poseban fokus stavljen je na planiranje nasljeđivanja za ključne pozicije u kompaniji i ciljano ulaganje u profesionalni i osobni razvoj zaposlenika kako bi se osigurao pravovremeni prijenos te zadržavanje ključnih znanja i vještina u kompaniji. Stoga je u 2022. deset nominiranih nasljednika počelo pohađati jednogodišnji *online leadership* program *Franklin Covey*. U suradnji sa specijaliziranim partnerom organizirana je radionica menadžmenta s ciljem jačanja timske sinergije i prihvaćanja različitosti, a željeni ishod bio je unaprjeđenje komunikacije i suradnje, razvoj empatije te izgradnja kohezije u fazi razvoja tima.

Cromarisovi zaposlenici stručna su znanja stjecali i dijelili na brojnim konferencijama, među kojima se u 2022. ističu Barcelona Sea Food, Aquaculture Europe 2022 i HR Days. Cromarisovim zaposlenicima nudi se prilika za stručna usavršavanja i prekvalifikacije, kao što su polaganje ispita za ronioce, vozače viličara, vožnju brodice, moreplovnice, strane jezike te brojni drugi programi obrazovanja i osposobljavanja.

Suradnja sa znanstvenim i obrazovnim institucijama

Adris grupa smatra da je gospodarski i društveni napredak moguć jedino ako se temelji na znanju, stoga sustavno podupire razvoj znanosti povezujući se s istaknutim nacionalnim i svjetskim znanstvenim i obrazovnim institucijama, koje su prepoznate kao jedan od važnijih dionika Grupe u cjelini. Ističe se pritom i doprinosi Zaklade Adris. Jedan od temeljnih ciljeva djelovanja Zaklade jest promicanje izvrsnosti i znanja u društvu. Sustavnim usmjeravanjem sredstava projektima i pojedincima u zakladnom programu Znanje i otkrića Adris grupa izravno doprinosi izgradnji društva znanja. Popis dosadašnjih primatelja donacija uključuje brojne znanstveno-edukacijske centre i sveučilišta, vrtiče i škole te bolnice, zavode, institute i kliničke bolničke centre koji su zahvaljujući Zakladi

provodili važna istraživanja. Rezultati tih znanstvenih istraživanja objavljeni su i u prestižnim svjetskim znanstvenim časopisima.

Kako bi naše tvrtke bile uspješnije u ostvarivanju poslovnih ciljeva a istovremeno svojim iskustvima doprinosile razvoju znanstvene zajednice i društva općenito, povezuju se s istaknutim nacionalnim i svjetskim znanstvenim i obrazovnim institucijama s ciljem stjecanja potrebnih znanja i dijeljenja specifičnih znanja koja postoje u Grupi s onima kojima ta znanja mogu biti korisna i poticajna. Naši stručnjaci aktivno sudjeluju na konferencijama i stručnim skupovima, održavamo dane otvorenih vrata, provodimo sponzorske i donatorske aktivnosti, isplaćujemo stipendije, sudjelujemo u znanstveno-istraživačkim projektima i sl.

Osiguranje

Tijekom 2022. Croatia osiguranje nastavlja suradnju s Ekonomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu pokroviteljstvom vizualnog identiteta središnje dvorane Fakulteta. Na ovogodišnjoj INVESTO konferenciji kao predavači sudjelovali su stručnjaci iz Croatia osiguranja i LAQO-a.

Nastavljena je suradnja s Fakultetom elektrotehnike i računarstva, s kojim je Croatia osiguranje 2020. pokrenulo poslijediplomski specijalistički studij „Proizvodi, digitalne inovacije i tehnologije u osiguranju – INSURTECH”. U 2022. većina studenata prve generacije završila je studij, 12 studenata druge generacije odradilo je veći dio predavanja te je upisana i treća generacija s 15 novih polaznika. U trećoj generaciji upis je otvoren za javnost.

Predstavnici tvrtke tijekom 2022. aktivno su predstavljali Croatia osiguranje kao poželjnog poslodavca studentima STEM usmjerenja sudjelovanjem na sajmovima poslova i danima karijera u organizaciji studentskih udruga i fakulteta, uključujući Fakultet elektrotehnike i računarstva, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Tehničko veleučilište Zagreb i FERIT Osijek.

Uz opisane načine predstavljanja studentskoj populaciji tvrtka je u suorganizaciji s *BIRD Incubatorom* sponzorirala *Data Challenge* koji mladim talentima iz STEM zajednice otvara jedinstvenu priliku rada na projektnom zadatku iz realnog poslovanja. Također, u svrhu približavanja STEM akademskoj zajednici, kao tvrtka koja aktivno radi na digitalizaciji, Croatia osiguranje kao generalni sponzor 2022. godine podržalo je *STEM Games*, međunarodno studentsko natjecanje u znanju i sportu.

Turizam

Maistra Hospitality Group surađuje sa znanstvenim i obrazovnim institucijama s ciljem usvajanja znanja od najboljih stručnjaka, ali i zbog podrške tim institucijama u osmišljavanju programa koji su relevantni za potrebe suvremenog turizma. Redovito surađuje s brojnim institucijama u zemlji, poput opatijskog Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu te veleučilištima u Puli, Zagrebu i Rijeci. Niz godina uspješno surađuje sa srednjim ugostiteljskim školama u RH, ponajprije onima u Rovinju, Zagrebu, Splitu i Dubrovniku, te školama u EU vezano za Erasmus projekte. Redovita je i suradnja s istaknutim svjetskim institucijama poput École hôtelière de Lausanne, Basque Culinary Centeru Donostia-San Sebastián, Ritz-Escoffier u Parizu i sl.

Krajem 2020. turistički je segment počeo, a u 2021. i 2022. aktivno nastavio raditi na projektima suradnje s tri regionalna centra kompetentnosti: Školom za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula, Ugostiteljsko-turističkom školom Osijek i Turističkom i ugostiteljskom školom Dubrovnik. Suradnja je ostvarena u okviru instrumenta „Uspostava regionalnih centara kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva”, Ministarstva turizma, Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih i drugih partnera. Ciljevi su projekta uspostava strateške suradnje obrazovnog, javnog, privatnog i civilnog sektora u provedbi programa rada regionalnog centra kompetentnosti. Omišljavaju se i provode suvremeni programi usavršavanja, čime se povećava broj i stručnost kadrova sposobnih za pružanje usluga visoke kvalitete u turizmu i ugostiteljstvu.

U 2022. pokrenut je FoodTech Startup Competition, natjecanje *startupova* s ciljem poticanja novih i kreativnih ideja mladih ljudi u održivoj prehrambenoj i ugostiteljskoj industriji. Već u prvoj godinu prijavilo se dvadesetak *startupova* iz cijelog svijeta u više kategorija: platforma za povezivanje farmi i kupaca, personalizirani programi prehrane, inovativna pakiranja za produljenje trajanja proizvoda, aplikacija za upravljanje prihodima u restoranima i za rezervacijski sustav, digitalizacija sustava sigurnosti hrane i slično.

Zdrava hrana

Cromaris redovito surađuje sa znanstvenim i obrazovnim institucijama s ciljem podizanja razine znanja u tvrtki i postizanja izvrsnosti u specifičnim područjima za koje nema klasično educiranog kadra. Suradnja je dvosmjerna jer je važno i dijeliti znanje organizacijom radionica, edukativnih prezentacija, sudjelovanjima u znanstvenim i radnim skupinama te projektima, čime se doprinosi razvoju marikulture općenito. Također se afirmativno djeluje i upoznaje mlade s mogućnostima karijere u marikulturi, pokazujući raznolikost, mogućnosti i izazove budućeg zvanja jer te informacije nisu dostupne tijekom redovnog obrazovanja. Suradnja sa znanstvenim institucijama omogućuje i uključivanje u brojne važne EU projekte, što svrstava Cromaris u sam vrh u istraživanju i razvoju novih tehnologija i znanja u marikulturi.

I tijekom 2022. godine nastavljaju se neke dugogodišnje suradnje i započinju nove. Intenzivno se surađuje s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Odjelom za studije mora Sveučilišta u Splitu, Odjelom za ekologiju, agronomiju i akvakulturu Sveučilišta u Zadru, Veleučilištem Baltazar Zapešić i Medicinskom školom u Rijeci.

U sklopu projekta SEA-EU DOC u suradnji sa Sveučilištem u Splitu organizirana je radionica *The problem-solving skills* za studente doktorskih studija. Da bi ovladali jednom od najvažnijih mekih vještina u realnom sektoru, studenti su radili na stvarnim slučajevima te su ta rješenja tvrtke potom i implementirale u poslovanje.

U 2022. godini nastavlja se suradnja s Institutom Ruđer Bošković na projektu „*AqADAPT – Prilagodba uzgoja bijele ribe klimatskim promjenama*” te Hrvatskom gospodarskom komorom na projektu „*Perform FISH – Proizvodnja po mjeri potrošača: integriranje inovativnih pristupa za konkurentnu i održivu proizvodnju u cijelom lancu vrijednosti mediteranske akvakulture*”.

Ostvarena je i internacionalna suradnja s nizozemskim sveučilištem *Aeres University of Applied Sciences*, talijanskim sveučilištima *University of Trieste* i *University of Udine* te *Istituto Zooprofilattico Sperimentale delle Venezie*, koji su tijekom godine posjećivali Cromaris radi raznih projekata. U 2022. nastavljamo i dugogodišnju suradnju sa znanstvenicima iz Škotske na razvoju ključnih pokazatelja za odabir ribe najboljeg genetskog potencijala.

Naši veterinari i dalje kontinuirano surađuju s Univerzitetom u Bolonji (UNIBO) na projektu *New Tech Aqua* za razvoj novih tehnologija, alata i strategija za održivu, inovativnu i otpornu europsku akvakulturu, koji se odvija pod pokroviteljstvom Europske unije. I u 2022. godini provodio se projekt *New Tech Aqua* za razvoj *zero waste* hrane koji okuplja 26 partnera, znanstvenika i predstavnika industrije. Cromaris je na svojim pokusnim platformama na uzgajalištu u 2022. godini provodio ispitivanja različitih formulacija riblje hrane. Naglasak je bio na testiranju riblje hrane s isključivo održivim morskim sirovinama (nusproizvodi prerađivačke riblje industrije), alternativnim morskim proteinima (alge) i slično. Cilj pokusa *zero waste* hrane jest istražiti utjecaj novih sirovina na proizvodne performanse uzgojne ribe (brancin) te utjecaj takvih sirovina na organoleptičke i senzorne značajke ribe.

Cromaris je tijekom godine posjetilo više stotina učenika, studenata i ostalih posjetitelja sa svrhom obilaska pogona, terenske nastave, stručnog usavršavanja, studentske prakse i raznih edukacija.

Učenici Poljoprivredne, prehrambene i veterinarske škole Stanka Ožanića iz Zadra odrađivali su stručnu praksu u Cromarisu u suradnji s odjelom Istraživanja i razvoja. Praksa je na neke učenike ostavila iznimno pozitivan dojam

pa su čak dvije učenice odlučile završni rad odraditi pod mentorstvom stručnjakinja iz Cromarisa s kojima su imale priliku surađivati i tijekom prakse. Škola je Cromarisu ustupila svoje prostorije za održavanje senzoričke, nužne za ispitivanje roka trajnosti proizvoda.

Cromaris je u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede sudjelovao u projektu *TECHERA*. Odjel ljudskih potencijala pripremio je i održao tematsku radionicu u kojoj su sudjelovali učenici osnovnih i srednjih škola s predstavnicima sektora ribarstva s ciljem upoznavanja učenika, budućih nositelja gospodarskog razvoja, s mogućnostima zapošljavanja u području akvakulture.

Cromaris prepoznaje i važnost suradnje sa srednjim školama ugostiteljskog i turističkog programa. Zahvaljujući Cromarisu učionica i kabinet kulinarstva Ugostiteljsko-turističkog učilišta u Zagrebu početkom 2022. oslikani su edukativnim vizualnim sadržajima. Učenici te škole sudjeluju na domaćim i međunarodnim natjecanjima, u čemu im pomaže Cromaris donacijom ribe. Projekt se nastavlja i u 2023. suradnjom s Hotelijsko-turističkom i ugostiteljskom školom Zadar.

3.3.3. Jednake prilike (Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija)

Grupa zapošljava, isplaćuje plaću i omogućuje napredovanje zaposlenika. Donosi i druge odluke vezane uz radni odnos na temelju mjerodavnih čimbenika, ponajprije kvalifikacija i radnog učinka, a ne na temelju rase, spola, boje kože, vjere, dobi, etničke pripadnosti, spolne orijentacije, invaliditeta ili drugih trajnih obilježja. Posvećeni smo stvaranju profesionalnoga radnog okruženja u kojemu se prema našim zaposlenicima odnosi s poštovanjem i dignitetom i u kojemu nema nepoželjnog ili protuzakonnog ponašanja, diskriminacije ili uznemiravanja. Temeljna načela i standardi ponašanja u vezi s tim propisani su etičkim kodeksima Adrisa i društava Grupe te drugim primjenjivim pravilnicima i politikama.

U Grupi postoje osobe koje se brinu za zaštitu dostojanstva zaposlenika, a imenovala ih je Uprava uz savjetovanje sa sindikatom i/ili radničkim vijećem u društvima gdje ono djeluje.

Tijekom 2022. Cromaris radi na donošenju Etičkog kodeksa koji propisuje načela, standarde i prihvatljivo postupanje u svim oblicima poslovnog i radnog odnosa, a koji je usklađen s Etičkim kodeksom Adris grupe. Stupanje na snagu Etičkog kodeksa planirano je početkom 2023. godine, kada i osnivanje Etičkog povjerenstva. U 2022. usvojen je i pravilnik o postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti te su donesene odluke o imenovanju povjerljive osobe za unutarnje prijavljivanje nepravilnosti u Cromarisu.

Tijekom 2022. na razini Grupe evidentirano je pet prijavljenih incidenata povezanih s diskriminacijom, odnosno postupaka zaštite dostojanstva (2021. devet slučajeva). U segmentu Osiguranje proveden je jedan postupak, a u segmentu Turizam provedena su četiri postupka za zaštitu dostojanstva radnika, u kojima nisu utvrđene povrede dostojanstva. Za sve incidente provedene su odgovarajuće radnje te su slučajevi zatvoreni. U segmentu Zdrava hrana nije bilo evidentiranih slučajeva diskriminacije.

Raznolikost upravljačkih tijela i zaposlenika Grupe na kraju izvještajnog razdoblja

Dobne skupine	2022.				2021.			
	Menadžment		Ostali zaposlenici		Menadžment		Ostali zaposlenici	
	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M
< 18 g.	0	0	4	4	0	0	6	13
18 – 24 g.	0	0	302	257	0	0	229	230
25 – 29 g.	0	0	503	403	0	0	360	325
30 – 39 g.	7	14	1.052	898	5	11	994	816
40 – 49 g.	12	24	1.110	779	11	17	1.011	736
50 – 59 g.	6	9	847	553	6	12	816	524
60 – 64 g.	1	2	181	165	1	2	114	155
> 65 g.	0	0	15	27	0	0	6	16
UKUPNO	26	49	4.014	3.086	23	42	3.536	2.815

Ž – žene, M - muškarci

Adris i njegove tvrtke poslodavci su izražene poslovne etike, potiču kulturu jednakosti, bez isticanja razlika među zaposlenicima pa tako ni na temelju spola. U izboru najbolje osobe za pojedino radno mjesto vrednuju se vještine, znanje i obrazovanje, kao i profesionalno i praktično iskustvo. Na 31. prosinca 2022. na razini Grupe na upravljačkim (menadžerskim) pozicijama zaposleno je 75 zaposlenika, od čega je 35 posto žena (2021. 35 posto) i 65 posto muškaraca. Menadžment obuhvaća članove uprava društava i prvu razinu ispod uprave.

3.3.4. *Odgovorno korisničko iskustvo*

Odgovornost prema potrošačima temelj je poslovanja Grupe, ključan dio poslovne i tržišne strategije te o uspješnosti tog odnosa izravno ovise profitabilnost i dugoročna održivost svih naših poslova. Zadobivanje i zadržavanje povjerenja te zadovoljstvo potrošača, kao rezultat vrhunskih i inovativnih proizvoda i usluga prilagođenih njihovim potrebama, među najvažnijim je strateškim odrednicama Grupe pa je *Odgovorno korisničko iskustvo* usvojeno kao jedna od prioritarnih tema u novom ESG okviru Adris grupe. To znači da dosadašnjem pristupu upravljanja iskustvom potrošača (kupaca, gostiju i klijenata) na razini Adris grupe i svih sastavnica, Maistre, Croatia osiguranja i Cromarisa, dodajemo još jednu važnu dimenziju – održivost.

Svjesni smo da suvremene tržišne okolnosti oblikuju nove navike i očekivanja potrošača, prije svega da svrha brendova nadilazi profit. Istraživanja pokazuju da gotovo 90 posto potrošača očekuje da tvrtke kojima će pokloniti povjerenje snažnije integriraju elemente održivosti u proizvode, usluge i operacije. Odgovorno (održivo) korisničko iskustvo osigurava se prije svega razvojem proizvoda i usluga koji integriraju elemente održivosti. Naše tvrtke već nude proizvode i usluge koje jasno iskazuju doprinos globalnim ciljevima održivosti. Već su u protekloj godini u navedenom ostvareni veći pomaci, o kojima izvještavamo u drugim poglavljima ovoga izvještaja. Tvrtke potom potrošačima moraju jasno, istinito i utemeljeno predstaviti o kojim je doprinosima riječ te poticati potrošače na održivije potrošačke odluke i navike. U korisničkom putovanju (engl. *customer experience journey*) treba prepoznati točke gdje se može dodati vrijednost s elementima održivosti. Navedeno će tvrtke unutar Adrisa sustavno provoditi u sljedećem razdoblju te potkrijepiti jasno iskazanim metrikama i standardiziranim alatima i pokazateljima te certificiranim internacionalnim standardima koji potvrđuju kvalitetu i povjerenje u proizvode i usluge koji su usklađeni s načelima održivosti primjenjivim na Grupi u cjelini i/ili u pojedinim našim industrijama.

Unutar ESG teme usvojena su dva prioriteta strateška prioriteta koja definiraju aktivnosti i ciljeve u narednom razdoblju, a to su fokus na *poboljšanje korisničkog iskustva*, te *poticanje odgovornijeg i održivijeg ponašanja klijenata/gostiju/kupaca*.

3.3.4.1. *Strateški prioriteti Grupe*

Poboljšanje korisničkog iskustva

Suvremeni kupac očekuje personalizirano, neposredno, brzo i učinkovito korisničko iskustvo. Tri glavna čimbenika koja utječu na zadovoljstvo modernih kupaca odnose se na kvalitetu proizvoda, temeljne vrijednosti (poruke i načela) koje brend prenosi i s kojima se potrošač može poistovjetiti te zadovoljstvo kvalitetom usluge, odnosno ostvarenom interakcijom s tvrtkom.

Da bi osigurale još naprednije korisničko iskustvo, tvrtke u sastavu Grupe sustavno ulažu u unaprjeđenje rješenja za interakciju. Većina naših klijenata i gostiju očekuje brzu, jednostavnu i učinkovitu komunikaciju s minimalno offline kontakata. Traže jednostavne i transparentne korisničke procese – od kupnje (bukiranja) do administracije svojih usluga, programa i sl. U poglavlju Digitalna transformacija detaljnije se opisuje kako suvremena digitalna rješenja doprinose naprednijem korisničkom iskustvu u našim tvrtkama.

Uz razvoj novih funkcionalnosti CRM sustava nadograđuju se mogućnosti i ponude u sklopu programa vjernosti te se provode redovita ispitivanja tržišta u svrhu utvrđivanja razine zadovoljstva korisnika, njihovih očekivanja i želja te načina ugrađivanja povratnih informacija s tržišta u jačanje kvalitete poslovanja. Napredak ostvaruju Croatia osiguranje i Maistra, čije se poslovanje uglavnom temelji na izravnom kontaktu s krajnjim korisnikom (B2C), no i Cromaris doprinosi svojim praksama gdje je primjenjivo na njegovo poslovanje.

Kako bi tvrtke bile sigurne da su na pravi način utvrdile potrebe i očekivanja svojih potrošača, provode redovita ispitivanja tržišta u svrhu utvrđivanja razine zadovoljstva korisnika. Zadovoljan potrošač skloniji je preporučiti tvrtku ili brend pa je taj pokazatelj veoma važan za sve naše tvrtke te je usvojen kao zajednički KPI koje će tvrtke sustavno mjeriti te će se izvještavati na razini Grupe.

U 2022. postavljeni su temelji, a u sljedećem razdoblju (počevši s 2023. godinom) sustavno će se pratiti i izvještavati prema definiranim pokazateljima uspješnosti. Croatia osiguranje i Maistra svake će godine pratiti i izvijestiti o broju članova programa lojalnosti. S obzirom na tip industrije te odrednice nisu primjenjive na Cromaris pa će ta tvrtka izvijestiti o veličini baze potrošača. Kao pokazatelj zadovoljstva klijenata/gostiju/kupaca Maistra i Croatia osiguranje mjerit će NPS (*Net promoter score*), a Cromaris, istom metodologijom, zadovoljstvo kupaca. Radi se i na definiranju pokazatelja i uspostavi sustava za mjerenje zadovoljstva krajnjih potrošača Cromarisovih proizvoda.

Poticanje odgovornijeg i održivijeg ponašanja klijenata/gostiju/kupaca

Poticanje pak odgovornijeg i održivijeg ponašanja klijenata počiva na tome da više od tri četvrtine suvremenih potrošača želi prilagoditi potrošačke navike tako da su spremni ne samo platiti više za proizvode koji integriraju elemente održivosti nego i znatnije promijeniti način na koji žive i rade u smjeru održivijih navika. U sljedećem razdoblju tvrtke Grupe nastavit će provoditi projekte i inicijative koje doprinose zdravlju potrošača, educiraju o važnim temama i pomažu razvijanju dobrih navika. Sve naše tvrtke promoviraju održivo življenje te potiču nove zelenije inicijative, nude održivije opcije te osmišljavaju platforme za edukaciju, suradnju i aktivaciju potrošača na zajedničkom putu prema održivijoj budućnosti. O tome više u nastavku ali i poglavlju *Odgovornost prema lokalnoj zajednici*.

Uzimajući u obzir vrstu proizvoda i način poslovanja, Croatia osiguranje stvara prostor za poticanje pozitivnih promjena u životnim navikama, prije svega u području zdravlja, sigurnosti te financijske i digitalne pismenosti.

Prema nekim istraživanjima više od trećine hrane u svijetu odlazi u otpad, a njezina proizvodnja, transport i propadanje oslobađa između osam i deset posto globalnih stakleničkih plinova. Voda potrebna za proizvodnju te hrane iznosi otprilike četvrtinu globalnih zaliha pitke vode. Jedna od najvažnijih održivih navika suvremenog društva prema tome jest odgovornije upravljanje hranom (bacanje i gubitak hrane) te postaje i jedan od ciljeva održivosti EU¹⁰. U Maistrinu poslovanju može se znatnije doprinijeti smanjenju bacanja hrane, a u Cromarisu gubitku hrane u proizvodnom procesu.

3.3.4.2. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Poboljšanje korisničkog iskustva i Poticanje odgovornijeg i održivijeg ponašanja klijenata/gostiju/kupaca

Osiguranje

Misija Croatia osiguranja jest omogućiti dugoročnu financijsku sigurnost te napredniju zdravstvenu zaštitu pojedinca i zajednice pružanjem vrhunske i inovativne usluge prilagođene potrebama klijenata. Klijent je jedan od ključnih dionika za održivost poslovanja pa se potrebe i zadovoljstvo potrošača prate na različitim dodirnim točkama radi unaprjeđenja usluge i prilagodbe očekivanjima klijenata, ali i jasne diferencijacije od konkurencije.

U 2022. godini tvrtka nastavlja znatno unaprjeđivati offline i online korisničko iskustvo. Digitalni projekti na oba brenda, Croatia osiguranju i LAQO-u, detaljnije su opisani u poglavlju Digitalna transformacija.

Klijentima Croatia osiguranja na raspolaganju su brojna digitalna rješenja i funkcionalnosti, od digitalne kupnje, plaćanja, pregleda polica i prijave štete do naprednih funkcionalnosti koje potiču pozitivne promjene u ponašanju klijenata. Kompanija je u 2022. provodila implementaciju novog CRM sustava za Croatia osiguranje i brend Laqo, o čemu je detaljnije opisano u poglavlju Digitalna transformacija.

Aplikacija Moja Croatia bilježi znatan rast broja aktivnih korisnika te je na kraju godine imala više od 120 tisuća aktivnih korisnika. Omogućuje pregled svih osiguranja i digitalnih zdravstvenih iskaznica, nudi mogućnost plaćanja računa, obnove polica, prijavu štete i praćenja statusa obrade u samo nekoliko klikova. U aplikaciji je omogućena još jedna novost za klijente – Croatia FIT koji promiče tjelesnu aktivnost i nagrađuje zdrave navike.

Program pogodnosti Dobra prilika nastavlja ostvarivati izvrsne rezultate i u protekloj godini. U aplikaciji korisnici imaju pristup popustima i akcijama partnera, nagradnim igrama i posebnim funkcionalnostima, uključujući i Croatia Fit. Počele su i pripreme za nadogradnju i unaprjeđenje, koje će se realizirati u 2023. godini, kada će biti predstavljen potpuno nov program pogodnosti. Zadržat će sve mogućnosti Dobre prilike, no s više pogodnosti i popusta članovima istog kućanstva ovisno o broju ugovorenih polica u paketu.

¹⁰ Cilj 12. Održiva potrošnja i proizvodnja. Posebno podcilj 12.3: Do kraja 2030. globalno prepoloviti bacanje hrane mjerene po glavi stanovnika na razini maloprodaje i potrošača te smanjiti gubitak hrane u proizvodnji i opskrbnim lancima, što obuhvaća i gubitke koji nastaju nakon žetve/berbe

U procesu kontinuiranog poboljšanja korisničkog iskustva u poslovnica jedana od važnijih čimbenika jest podizanje razine znanja o osigurateljnim proizvodima. Informiranje klijenata o osigurateljnim proizvodima Croatia osiguranja, osim u izravnom kontaktu u prodaji u poslovnica, kontinuirano se provodi u svim ključnim kanalima uz pomoć tradicionalnih i novih medija te korisničkom podrškom.

U 2022. godini provedeno je osnaživanje prodajnih kanala učinkovitijom distribucijom informacija o dodatnim proizvodima i pokrićima koja odgovaraju potrebama klijenata. U programima edukacija i mentoriranja naglasak je bio na podizanju razine znanja i vještina prodajnih zastupnika, kao i ukupne kvalitete usluge i informiranja u Croatijinih poslovnica. Početkom 2022. osnovana je i nova služba – Služba za razvoj i unaprjeđenje prodajnih kanala, koja okuplja stručnjake iz CO timova, a pokrenut je i SFE (*sales force efficiency*) projekt s ciljem podizanja produktivnosti prodajne mreže i dugoročnog razvoja prodajnih zastupnika. Uspješnost navedenih aktivnosti mjeri se svaki mjesec te se rezultati koriste za unaprjeđenja.

Nekoliko puta u godini provode se produktne medijske kampanje koje, uz predstavljanje osigurateljnih proizvoda, ciljano progovaraju i o širim temama važnim za pojedinca i zajednicu, poput prevencije i podizanja razine sigurnosti u zajednici zaštitom zdravlja, imovine i poslovanja. U 2022. godini pokrenuta je velika kampanja za dodatno zdravstveno osiguranje koja je imala za cilj povećati osviještenost o važnosti redovitih sistematskih pregleda i pogodnostima dodatnog zdravstvenog osiguranja. Kampanja je obuhvatila i zanimljive razgovore s liječnicima iz Croatijinih poliklinika te preporuke i prijedloge navika za očuvanje zdravlja iskoristive u svakodnevnom životu.

Croatia osiguranje poseban je fokus u 2022. godini stavilo na razvoj kanala prodaje prema SME klijentima. Početkom godine pokrenuta je nova mrežna stranica za poslovne korisnike. Pristup, kampanja i ponuda potpuno su prilagođeni specifičnostima i potrebama tog segmenta klijenata. Uveden je i alat Recommendation journey koji klijentima omogućuje razumijevanje kako mogu zaštititi poslovanje. Podršku im pruža tim posebno educiranih agenata koji ih detaljno informiraju, izrađuju fleksibilne modele osiguranja te ih prate tijekom razvoja poduzeća i poslovanja.

S početkom turističke sezone Croatia je pokrenula kampanju za osiguranje doma s posebnim pogodnostima za iznajmljivače. Kampanjom se dodatno podizala svijest o rizicima i posljedicama koje donose sve češći potresi, poplave, oluje, bujice ili požari. Kao posebnu pogodnost kampanja je nudila 50 posto popusta na online ugovaranje osiguranja doma.

Povratak u školske klupe Croatia je u protekloj godini obilježila kampanjom osiguranja od nezgode koja je uključivala mogućnost povoljnijeg ugovaranja police za učenike i studente. Posebna je vrijednost te police u tome što osiguranje vrijedi 24 sata dnevno, sve dane u tjednu i svagdje u svijetu, a uključuje svakodnevne aktivnosti u školi, vrijeme prije i nakon nastave te druge izvannastavne sadržaje.

Dodatnu vrijednost proizvodima i uslugama Croatia osiguranja osigurava korisnička podrška, koja u protekloj godini bilježi 522.539 upita klijenata, dok je ukupan broj interakcija s klijentima bio 907.250. Upiti klijenata najčešće se odnose na informacije o statusu štete, naplati, pokrićima i uvjetima za pokretanje promjena po policama, a povećan je i broj upita vezanih za naručivanje za preglede. Kao glavni kanal kontakta klijenti biraju e-poštu, a na 82 posto upita odgovoreno je u cijelosti u prvom kontaktu.

U 2022. godini korisnička podrška Croatia osiguranja provodila je i brojne dodatne aktivnosti i unaprjeđenja kako bi se klijentima omogućilo najbolje korisničko iskustvo. Gdje god je to moguće, primjerice pri prijavi šteta ili

zahtjeva za promjenu po polici, procesi su pojednostavnjeni i ubrzani tako da klijent može podnijeti zahtjev e-porukom ili pozivom, na temelju čega korisnička podrška dalje odradi cijeli postupak.

Unaprijeđen je i proces naručivanja za sistematske preglede pa se pregledi u pravilu dogovaraju u prvom kontaktu, a za najtraženije specijalističke preglede ukinut je preduvjet obvezne liječničke preporuke u pismenom obliku, nego se kroz anamnezu prolazi u telefonskom razgovoru i dogovara pregled u prvom kontaktu. Nakon inicijalnog dogovora klijenti zaprimaju i SMS podsjetnik prije termina pregleda. Da bi djelatnici korisničke podrške klijentima mogli pružiti kvalitetnu uslugu, redovito pohađaju edukacijske programe, a uvedene su i nagrade za top performere u korisničkoj podršci, kao motivacija djelatnicima za pružanje najbolje usluge i ostvarivanje najboljih rezultata.

U odnosu na konkurenciju korisnička podrška Croatia osiguranja na samom je vrhu dostupnosti, tj. radnog vremena u kojem je dostupna klijentima.

Croatia osiguranje zadovoljstvo klijenata sustavno mjeri još od 2018. metodom *Net promoter score* (NPS). Kvartalno se mjeri zadovoljstvo u tri segmenta: zadovoljstvo pri ugovaranju polica te zadovoljstvo klijenata u prijavi i rješavanju šteta. Kvalitetno ispunjavanje svih potreba te izgradnja odnosa povjerenja klijenti prepoznaju i cijene, što pokazuju i NPS rezultati u 2022. godini za prodajni proces. Prosječan NPS iznosi 73, što se vrednuje kao izvrsno korisničko iskustvo. Indeks NPS-a za prodaju od početka mjerenja 2018. kontinuirano bilježi blago pozitivan trend rasta od pet posto. U istom promatranom razdoblju prosječan NPS u rješavanju štetnih zahtjeva iznosi 47, što je vrlo dobro iskustvo, te također raste za dva boda u odnosu na prosjek 2021.

Uz praćenje NPS rezultata Croatia osiguranje provodi *Mystery shopping* u internoj i vanjskoj prodajnoj mreži. Posebno educirani tajni kupci nezavisne agencije za istraživanje tržišta opažaju izgled i organizaciju rada na prodajnom mjestu, način ophođenja s klijentima i prodajne vještine. Rezultat zadnjeg vala tog istraživanja u 2022. na uzorku 34 posjeta pokazuje da se u prosjeku 84 posto prodajnog razgovora i organizacije rada u poslovnici provodi u skladu s internim standardima, a u najboljim regijama i poslovnicama prosjek iznosi i više od 90 posto.

Rezultati istraživanja i praćenja koje kompanija provodi koriste se kao temelj za kontinuirano unaprjeđenje procesa i poboljšanje odnosa s klijentima.

Croatia osiguranje sustavno ulaže financijske i ljudske resurse u podizanje razine znanja na području osiguranja, digitalnih tehnologija, zdravlja i prevencije te sigurnosti i financijske pismenosti u društvu.

U području zdravlja kampanje u 2022. bile su usmjerene na podizanje svijesti o važnosti preventivnih pregleda. Liječnici Croatia poliklinika sudjelovali su na stručnim skupovima i medijskim događanjima te s pozicije educiranih stručnjaka govorili o zdravim navikama i važnosti redovitih sistematskih pregleda. Kampanje vezane za proizvode zdravstvenog osiguranja uključivale su i seriju edukativnih članaka u svim važnijim nacionalnim medijima sa savjetima i preporukama za zdraviji život.

Budući da statistički podaci pokazuju da Hrvati ne odlaze redovito na preventivne preglede, pokrenuta je kampanja dopunskog zdravstvenog osiguranja pod nazivom Jedna briga manje. Stres je u podlozi mnogih kroničnih bolesti pa je Croatia osiguranje u suradnji s dvije ugledne hrvatske agencije osmislilo Brigometar – digitalni ekran koji, koristeći umjetnu inteligenciju i algoritme za prepoznavanje raspoloženja, mjeri razinu zabrinutosti građana. Najzabrinutiji građani dobili su besplatan preventivni pregled u Croatia poliklinici. Brigometar postavljen na frekventnim mjestima u Zagrebu, Rijeci i Splitu, a prošle godine osvojio je brojna priznanja marketinške struke –

13 nagrada na nacionalnoj i svjetskoj razini. Europsko udruženje za digitalni marketing (IAB Europe) u svibnju 2022. proglasilo je Brigometar najboljim europskim projektom digitalnog vanjskog oglašavanja. Već spomenut Croatia FIT, novitet u aplikaciji Moja Croatia, potiče korisnike na redovitu tjelesnu aktivnost, čime također izravno doprinosi njihovu zdravlju.

Program Laqo prevent provodi aktivnosti koje doprinose sigurnosti u prometu te potiče korisnike na odgovornije ponašanje u prometu upozoravajući na prebrzu vožnju, upotrebu mobitela u vožnji, nagla kočenja i druge vozačke navike koje utječu na sigurnost u prometu te nagrađuje najuspješnije. Tu je i nova funkcionalnost koja omogućuje praćenje CO2 emisija za svaku vožnju i potiče smanjenje ugljičnog otiska vozača. Dodatne aktivnosti u poticanja odgovornijeg ponašanja klijenata i podizanja razine sigurnosti u zajednici, poput suradnje s prometnim stručnjacima i ustanovama, sudjelovanja na stručnim skupovima, medijskih članaka i testimonijala, opisane su u poglavlju Odgovornost prema lokalnoj zajednici.

Turizam

Mobilna aplikacija Maistra WebApp dostupna je gostima Maistrinih objekata te je u 2022. imala 98.000 aktivnih korisnika (2021. 68.000 korisnika). Gostima omogućuje pristup sadržajima i ponudama smještajnog objekta, rezervaciju termina u restoranu ili wellnessu, lociranje hotela i drugih važnih lokacija, naručivanje usluge u sobu ili čišćenje sobe, uvid u stanje računa gosta, digitalnu prijavu štete i kvarova u sobi, vremensku prognozu po destinacijama, promocije posebnih događanja u objektima i još mnogo drugih opcija koje osiguravaju jedinstveno iskustvo boravka. Maistra je tijekom 2022. znatno unaprijedila mogućnosti pristupanja gostiju hotelskoj aplikaciji. Radilo se na sadržajima za svaki objekt te promociji same aplikacije. Već u 2022. godini vidljiv je velik kvantitativni pomak – ostvaren je rast broja korisnika za 140 posto, s prosječnim zadržavanjem na aplikaciji duljim od dvije minute. Znatno rast od 164 posto bilježi i u tzv. *page views*. Dosad je to bila *web based app*, dok se u 2023. ubrzano radi na novoj generaciji aplikacije koja će omogućiti i spremanje na mobilni uređaj, što će uvelike poboljšati performanse.

Uoči sezone predstavljen je redizajniran program vjernosti novog imena *MaiStar Rewards Club* koji se provodi na razini svih Maistrinih hotela, resorta i kampova. Članovi programa ostvaruju pravo na popuste, dodatne pogodnosti i nagrade. Prati ga korisnički portal *MaiStar Rewards Club* na novoj Maistrinoj mrežnoj stranici, gdje članovi mogu pratiti svoj status i bodove, preuzeti digitalnu QR karticu članstva, ali i pregledavati pogodnosti personalizirane prema vlastitim interesima. Cilj je programa vjernosti maksimizirati konverziju direktnog kanala, povećati broj ponovljenih boravaka dosadašnjih gostiju i priliku za prodaju dodatnih usluga. Novi loyalty program daje podlogu za povećanje baze podataka gostiju, ali i prikupljanje dodatnih informacija o gostima s ciljem što veće personalizacije prodajnih ponuda i usluge tijekom boravka. U 2021. godini u programu je 12.186 članova, od kojih je novih samo dvanaestak posto, dok je u 2022. ostvaren izniman rast – *MaiStar Rewards Club* okuplja 38.715 članova, od čega je novih više od 80 posto.

Kvaliteta usluga ključ je uspjeha turističke tvrtke, odnosno destinacije. Svojevrsni je most između očekivanja i iskustva gosta, zato je važno ulagati u unaprjeđenje kvalitete usluge i turističkog proizvoda kako bi se zadovoljila, pa i nadmašila očekivanja gosta. Zadovoljni gost vraća se te preporučuje drugima. Ukratko, uspjeh turističke destinacije, odnosno tvrtke mjeri se zadovoljstvom gostiju.

U Maistri kvaliteta usluge mjeri se uz pomoć platforme TrustYou koja objedinjuje ocjene na svim portalima. Tijekom 2022. ukupno je stiglo 40.631 komentara gostiju s prosječnom ocjenom za sve objekte Grupe 8,70, što je rast u odnosu na 2021. kada je ocjena bila 8,61.

Na temelju 247 odgovora na pitanje u Maistrinoj anketi „Koliko je vjerojatno da biste naš objekt preporučili rođaku, prijatelju ili kolegi?“, Maistrini objekti ocijenjeni su NPS-om (Net promoter score) 81 posto, što se klasificira kao iznimno visok rezultat te znači da je većina kupaca ili gostiju iznimno zadovoljna proizvodom ili uslugom i sklona je preporučiti drugima. Rezultat svrstava Maistra Hospitality Group u red vrlo visoko rangiranih tvrtki u sektoru, s visokom razinom lojalnosti kupaca njihovim uslugama i proizvodima. Navedeno pitanje uključeno je u upitnik u listopadu 2022. Isti će se stavovi u 2023. sustavno pratiti po brendovima, ali i u domeni doživljaja.

Visoke standarde kvalitete proizvoda i usluga, uz zadovoljstvo gostiju, potvrđuju i priznanja struke. Na ovogodišnjim Danima hrvatskog turizma (DHT) Maistra je trijumfirala kao jedan od predvodnika hrvatskog turizma, lider u luksuznom turizmu. U vrlo jakoj konkurenciji najboljeg kongresnog hotela titulom je ovjenčan hotel Lone, dok je u kategoriji stories hotela pobijedio rovinjski hotel Adriatic. Perjanica hotelske ponude u Rovinju, Maistrin Grand Park Hotel Rovinj, proglašen je najboljim hotelom u Hrvatskoj, a njegov restoran Cap Aureo najboljim u kategoriji Hotelski restoran visoke kategorije prema izboru časopisa Dobra hrana.

Nizozemski ACSI, jedan od glavnih specijalista za kampiranje koji djeluje od 1965. i nudi informacije o više od 10.000 kampova diljem Europe, 2022. godine prvi je put dodijelio nagrade za najbolje europske kampove prema ocjenama gostiju. Više od 50.000 građana diljem Europe biralo je favorite u više kategorija, a među 120 istaknutih europskih kampova bilo je i devet kampova iz Hrvatske. Najboljim je proglašen upravo Maistrin kamp Valkanela.

Jedna od najvažnijih održivih navika suvremenog društva jest odgovorno upravljanje hranom, odnosno smanjenje bacanja hrane, te je primjenjivo i za tvrtke u turizmu. Maistra odgovara dvojako, prilagodbom poslovnih procesa (poticanjem zero waste pristupa u restoranima najviše razine te općenito učinkovitijom procjenom obroka i količina hrane u pansionkim restoranima) te sustavnim educiranjem gostiju. Tijekom 2023. Maistra će u svim objektima provoditi kampanju osvještavanja i poticanja održivih navika gostiju, uz ostalo i povezano s hranom. *Offline* i *online* kanalima bit će istaknute poruke i upute o odgovornom uzimanju hrane i zdravoj prehrani, kao i odgovornom korištenju vode i upotrebi/pranju ručnika te odgovornom korištenju energije (rasvjeta, klima).

Zdrava hrana

Krajem 2022. provedeno je kvalitativno i kvantitativno istraživanje među ključnim kupcima/partnerima Cromarisa u Italiji i Hrvatskoj prema metodologiji koja će se primjenjivati i u sljedećim godinama.

Zadovoljstvo Cromarisom iznosi 4,00 u Hrvatskoj, odnosno 3,98 u Italiji, na skali 1 – 5, što pokazuje da su Cromarisovi kupci uglavnom veoma zadovoljni suradnjom. Od svih ispitivanih aspekata kupci su najzadovoljniji prodajnim predstavnicima i proizvodima, a najmanje promotivnim akcijama i cijenama. NPS (*Net promoter score*) vjerojatnost je preporuke ili razina lojalnosti te u 2022. iznosi 4,33 u Hrvatskoj, što je vrlo dobar rezultat. Kao glavni razlog visoke preporuke kupci navode kvalitetu Cromaris proizvoda, svježinu ribe i dostupnost te ljudske odnose. Ono što poslovni partneri ocjenjuju malo nižom ocjenom jest dostupnost svih pecatura ribe i cijena. Rezultat u Italiji jest 4,23. Kupci također ističu kvalitetu i vrhunsku svježinu Cromaris proizvoda, dobar omjer cijene i kvalitete te kvalitetnu komunikaciju.

Zadovoljstvo proizvodima i njihovu kvalitetu potvrđuju i nagrade. Više godina zaredom Cromaris je dobio priznanje za vrhunsku kvalitetu svojih proizvoda – najprestižniju svjetsku nagradu u segmentu prehrane *Superior Taste Award* koju dodjeljuje International Taste Institute iz Bruxellesa od 2005. Proizvodi se ocjenjuju tzv. metodom slijepog testiranja, pri čemu sucima, odabranima iz najprestižnijih europskih kulinarskih udruženja, nisu poznati brend ni podrijetlo testiranog proizvoda. Ocjenjuje se na temelju izgleda, mirisa, teksture i okusa. I ove godine Cromaris brancin i hama dobili su maksimalne tri zlatne zvjezdice za izniman okus i kvalitetu, a izvrsne ocjene dodijeljene su i oradi. Cromarisov brancin petu je godinu zaredom dobio najviše tri zlatne zvjezdice, čime Cromaris postaje jedini među proizvođačima mediteranske bijele ribe s prestižnom nagradom *Crystal Taste Award*.

Dizajn Cromarisova inovativnog skin pakiranja, koje potpisuje Bruketa & Žinić & Grey, u svibnju 2022. nagrađeno je srebrom na međunarodnom natjecanju *Graphis Packaging*. Time se Cromaris našao u društvu uspješnih svjetskih brendova koje okuplja primjerice PepsiCo, Moët Hennessy, Xbox i Mars Wrigley. Nagrađeni dizajn Cromarisove inovativne skin ambalaže kupcima omogućuje da se već na prodajnom mjestu uvjere u svježinu, kvalitetu i podrijetlo Cromarisovih proizvoda. Kvalitetna bijela riba (brancin, orada i hama) potrošačima je dostupna filetirana i očišćena od kosti, u inovativnom pakiranju bez nabora koje čuva svježinu, boju i cjelovitost proizvoda te pruža neposrednije iskustvo kupnje.

Strateške odrednice Cromarisova poslovanja, orijentiranost prema izvoznim tržištima i najviša razina industrijske učinkovitosti, kao i kontinuirane stope rasta količinske prodaje stručna je zajednica prepoznala i ove godine pa su Cromarisu dodijeljena priznanja Zlatna košarica i Zlatni ključ. Zlatna košarica godišnja je nagrada za najbolja ostvarenja u maloprodaji i industriji robe široke potrošnje koju dodjeljuje portal Ja Trgovac, a Cromaris je u konkurenciji snažnih domaćih kompanija već drugu godinu zaredom pobjednik u kategoriji Proizvođač godine.

Povrh toga Cromaris više od 50 posto prodaje ostvaruje u Italiji, najvećem svjetskom tržištu brancina i orade. Ti iznimni prodajni rezultati prepoznati su na konvenciji hrvatskih izvoznika koji su Cromaris treću godinu zaredom proglasili dobitnikom nagrade Zlatni ključ u kategoriji Najbolji izvoznik u Italiji.

Istodobno s pronalaženjem novih rješenja za odgovorniju i održiviju proizvodnju Cromaris intenzivno radi na kampanjama za širenje svijesti o zdravoj prehrani temeljenoj na ribi i ribljim proizvodima iz provjerenih izvora. Hrvati prosječno godišnje konzumiraju samo 20,82 kg ribe, što je tek 25 posto EU prosjeka. Zdrave navike iznimno je važno stjecati već u najranijoj dobi pa se Cromaris pritom ciljano obraća djeci i mladima. Nakon što je 2021. objavljena serija recepata *Back to school* prilagođenih mlađoj djeci, Cromaris se ovoga puta obraća malo starijima koji već i samostalno eksperimentiraju u kuhinji. Kulinarski serijal radionica za mlade od 14+ godina uklonio je sve zablude o zahtjevnosti izbora i pripreme svježe mediteranske ribe. Cromaris suradnjom s *influencerima* nastoji doći do što više potrošača i educirati ih o nutritivnom sastavu i pripremi ribe. Predstavljena je i kampanja „Fit uz Fit ribu” kojom se uz pomoć utjecajnih i poznatih osoba, stručnjaka iz područja nutricionizma, fizičke pripreme, pa i *lifestylea* savjetuje o usvajanju pozitivnih životnih promjena te ravnoteži zdrave prehrane i tjelesne aktivnosti. Da Cromarisova riba zaista jest zdrava i da je zbog nutritivnog sastava idealna za zdravlje i profesionalnih sportaša na putu postizanja vrhunskih rezultata, svjedoči i Mirela Kardašević, svjetska rekorderka u ronjenju na dah. Ljubav prema moru, zdravlju i vrhunskim rezultatima povezuje Cromaris i Mirelu, koja je izvrstan ambasador i promotor Cromarisovih vrijednosti.

Cromaris je 2022. godine producirao vlastiti *event pult* kako bi na brojnim *food eventima* prezentirao svoje kvalitetne proizvode i činjenicu da je zahvaljujući brojnim inovacijama Cromarisova riba iznimno nutritivno vrijedna, zdrava i ukusna te se lako i brzo priprema uz pomoć kreativnih recepata nadahnutih svjetskim kuhinjama.

Na Weekend Food Festivalu (travanj 2022.) i Weekend Media Festivalu (rujan 2022.) u Rovinju Cromarisov ambasador brenda i majstor *sushija* Mladen Križanović pripremao je azijska *fusion* jela od Cromaris gofa i zubatca, novih uzgojnih vrsta u portfelju. Cromaris je sudjelovao i na Food truck festivalu koji je održan u rujnu na Jarunu, gdje su gurmani prvi put mogli kušati kreativna jela od hame.

3.3.5. Sigurnost i zdravlje potrošača

Odgovornost prema potrošačima, kupcima i klijentima, odnosno sustavna briga o njihovu zdravlju, sigurnosti i pravima, bitan je element korisničkog iskustva. Tema je materijalna za Grupu i dio ESG politike Adris grupe. Osiguravanje najviših standarda kvalitete, zdravstvene ispravnosti proizvoda i sigurnosti za potrošače, goste i klijente temelji se na sustavnoj evaluaciji rizika, sustavu mjerenja, redovitih provjera i uzorkovanja, izrada studija i pravilnika postupanja. Najviše standarde zaštite zdravlja i osiguranja sigurnosti naših proizvoda i usluga potvrđuju i brojni certifikati i oznake. Popis svih certifikata i oznaka nalazi se u Dodatku 4. na kraju izvještaja.

S obzirom na tip posla i vrstu proizvoda/usluge pregled pristupa i mehanizama zaštite zdravlja i sigurnosti potrošača uglavnom se odnosi na poslovanje Cromarisa i Maistre te se tiče protokola vezanih uz proizvodnju (Cromaris), pripremu i konzumaciju hrane (Maistra) te najstrožih standarda higijene prostora i površina. Pritom se obvezujemo osigurati sigurnu i zdravstveno ispravnu hranu duž cjelokupnog lanca hrane te ustupiti sve relevantne podatke koji će biti temelj za odabir hrane koju potrošači (kupci, gosti) kupuju i konzumiraju.

Osiguranje je iznimno visoko regulirana djelatnost pa su svi proizvodi Croatia osiguranja pod stalnim nadzorom HANFA-e te moraju zadovoljavati sve financijske i zdravstvene regulatorne zahtjeve i najviše standarde industrije.

3.3.5.1. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Osiguranje

Osiguranje je iznimno visoko regulirana djelatnost koja kontinuirano postavlja nove regulatorne zahtjeve i u upravljanju proizvodima. Croatia osiguranje u fazama razvoja osiguratelnog proizvoda, kao i njegova životnog ciklusa postupa u skladu s Uredbom za praćenje i upravljanje proizvodima (POG), a tijekom distribucije dodatno i u skladu s IDD direktivom te nacionalnim propisima o zaštiti potrošača. Aktivno se prati i razvoj regulative i najbolje prakse u financijskoj industriji, pa će se i u sljedećem razdoblju, u postupku odobravanja svakog proizvoda osiguranja i u drugim mehanizmima upravljanja proizvodima i njihovu nadgledanju, razmatrati i čimbenici i ciljevi održivosti.

Svi proizvodi Croatia osiguranja pod nadzorom su HANFA-e te zadovoljavaju sve financijske i zdravstvene regulatorne zahtjeve i najviše standarde industrije. U sklopu tvrtke posluje Sektor za usklađenost koji provodi usklađivanja i interne kontrole svih aspekata poslovanja i svih proizvoda i prije nego što se plasiraju na tržište. Sektor za usklađenost u suradnji sa Sektorom za razvoj proizvoda i preuzimanje rizika osigurava transparentnost i istinitost opisa proizvoda i uvjeta ugovaranja te sudjeluje i u kreiranju marketinga proizvoda. Detalji o uslugama i proizvodima dostupni su na svim prodajnim kanalima, mrežnoj stranici i *web shopu* te promotivnim materijalima na prodajnom mjestu, kao i u osobnom kontaktu s prodajnim zastupnikom koji tumači odredbe i pokriva iz ugovora osiguranju klijentu i odgovara na sva njegova pitanja.

U skladu s internim aktima i relevantnim zakonodavnim okvirom svaka zainteresirana osoba može uložiti pritužbu odnosno prigovor na proizvode, usluge i postupanje Croatia osiguranja. Podnošenje pritužbi i prigovora omogućeno je na više načina: osobno u poslovnici, poštom, e-poštom, telefonski putem kontaktnog centra i mrežne stranice, kao i putem društvenih mreža. Svaki izraz nezadovoljstva važna je informacija Croatia osiguranju s obzirom na to da ima za cilj društveno odgovorno zakonito poslovanje te njegovanje kvalitetnog poslovnog odnosa s klijentima.

Na pritužbe i prigovore odgovara se u pisanom obliku najkasnije u roku od 15 dana od dana primitka pritužbe ili prigovora, a iznimno, kada odgovor nije moguć u roku, klijenta se obavještava kako je potrebno dodatno vrijeme za provjeru i/ili dodatnu dokumentaciju kako bi se dao cjelovit odgovor na pritužbu ili prigovor.

Upravljanje pritužbama i prigovorima pod nadzorom je HANFA-e i HNB-a te Croatia osiguranje polugodišnje podnosi izvještaj o pritužbama i prigovorima u sklopu kojeg se osim broja pritužbi i prigovora dostavljaju i razlozi pritužbi i prigovora prema predefiniciranoj kategorizaciji.

U 2022. godini društvo je zaprimilo 9278 pritužbi i prigovora zainteresiranih osoba te 20 predstavlja regulatora, tj. pritužbi na postupanje Društva koje su zainteresirane osobe uputile regulatoru (HANFA-i). Od ukupnog broja pritužbi i prigovora 68 posto vezano je uz procese šteta, a kao najčešći kanal upućivanja pritužbi i prigovora klijenti biraju elektroničku poštu. Na više od 63 posto pritužbi korisnička podrška Croatia osiguranja odgovara u roku do 10 dana (zakonski je rok 15 dana od zaprimanja).

Podsjetimo, Croatia osiguranje prvi je nositelj certifikata sustava upravljanja kvalitetom prema međunarodnoj normi ISO 9001:2015 u osiguranju u Hrvatskoj.

Turizam

Dobrobit gostiju Maistri je prioritet i preduvjet uspješnog poslovanja. Sigurnost i zdravlje prije svega se osiguravaju visokim standardima higijene svih prostora te strogim protokolima povezanim s rukovanjem hranom. Pandemija je dodatno zaoštrila brigu te su postroženi već visoki standardi. Povećana je učestalost čišćenja i dezinfekcije svih prostorija i površina, osobito javnih prostora s naglaskom na površine koje se često dodiruju. Javne površine dezinficiraju se redovito, više puta dnevno, ovisno o potrebama i broju gostiju. Osoblje se redovito educira, a gosti informiraju o higijenskim mjerama koje su uvedene u objektu kako bi se osiguralo da se svi pridržavaju procedura i pravila.

Zadržavanje visokih standarda u Maistri potvrđuju HACCP certifikat i ISO 14001. HACCP (*Hazard Analysis and Critical Control Points*) certifikat potvrđuje da tvrtka utvrđuje i kontrolira kritične točke u procesu proizvodnje i distribucije hrane kako bi se spriječile moguće opasnosti za zdravlje ljudi, provodi strogo propisane provjere i pridržava se propisanih standarda za zdravstvenu ispravnost prehrambenih proizvoda. ISO 14001 certifikat jest međunarodni standard za upravljanje okolišem. U skladu sa standardom Maistra Hospitality Group ima uspostavljen sustav upravljanja okolišem, odnosno identifikacije i kontrole utjecaja na okoliš te planiranja i provođenja aktivnosti s ciljem zaštite okoliša.

Kad je riječ o sigurnosti hrane, u Maistri djeluje HACCP tim koji je utvrdio i analizirao rizike povezane s hranom. Na razini tvrtke provodi se detaljna analiza opasnosti za svaki objekt, kao i detaljan izvid prema definiranim parametrima te se prikupljaju podaci o uključenim ljudima i procesima u kojima sudjeluju kako bi se rizici smanjili na najmanju mjeru. U svakom Maistrinu objektu imenovan je poseban tim koji je odgovoran za provedbu, praćenje, mjerenje te rješavanje nesukladnosti koji se tiču zdravlja te utjecaja proizvoda i usluga na sigurnost u pojedinom objektu. Pritužbe gostiju moguće su pisanim prigovorom i/ili prijavom Državnom inspektoratu.

Veoma je važno imati jasno postavljen i djelotvoran sustav za upravljanje zdravstvenom ispravnošću prehrambenih proizvoda kako bi se osigurali sigurnost i zadovoljstvo gostiju. Uključuje to i transparentnost u slučaju incidenta te brzu i učinkovitu reakciju za minimaliziranje štete kako bi se slučaj iskoristio za unaprjeđenje sustava i učinkovitije upravljanje kvalitetom. Tijekom 2022. evidentirana su četiri slučaja, koja su riješena bez posljedica.

Odgovornom upravljanju hranom pridonosi i transparentnost u označavanju proizvoda, a osobito se to odnosi na informacije o hrani (alergeni, rok trajanja, nutritivni sastav proizvoda). Nastoji se pritom isticati način uzgoja i/ili ulova s posebnim naglaskom na podrijetlu hrane, pri čemu se prednost daje lokalnim i sezonskim namirnicama.

Zdrava hrana

Cromarisov je imperativ ponuditi isključivo ribu besprijeorne svježine i vrhunskog nutritivnog sastava. To se osigurava svakodnevnim strogim kontrolama procesa i proizvoda, a potvrđuje certifikatima. Cromaris posjeduje sve relevantne veoma stroge certifikate koji dokazuju vrhunsku kvalitetu, zdravstvenu ispravnost i djelovanje u skladu s prirodom. Svake godine nadograđuje standarde kvalitete, primarno kako bi zadovoljio najviše standarde sigurnosti hrane, a potom kako bi proizvodnja postala odgovorna i održiva. Ističu se ISO 9001, ISO 14001, Global GAP, ASC, Antibiotic free i EU organic. Područje sigurnosti hrane pokriva IFS Food standard, pri čemu Cromaris svake godine napreduje u usklađenosti sa zahtjevima standarda. U 2022. ostvaren je rezultat od 98,3 posto (2021. 97,26 posto).

Da bi osigurao visoku kvalitetu i zdravstvenu ispravnost svojih proizvoda, Cromaris dva puta godišnje šalje uzorke svih svojih uzgojnih vrsta sa svih uzgajališta na mikrobiološku i parazitološku analizu te analizu prisutnosti teških metala, rezidua antibiotika i poliklorirane bifenile. Kvartalno se svi proizvodi šalju na mikrobiološku analizu, a ista analiza provodi se i za vodu za ljudsku potrošnju i led. Mikrobiološka analiza kvartalno se provodi i na svim površinama koje su u doticaju s proizvodima. Sve analize provode se u referentnim laboratorijima i u skladu s propisima koji definiraju zahtjeve vezane uz sigurnost hrane.

Utjecaj proizvoda na zdravlje i sigurnost potrošača kontinuirano se provjerava i provođenjem mikrobioloških ispitivanja ribe kod izlova i gotovih proizvoda na kraju proizvodnog procesa, kao i higijene pogona. Analiziraju se trendovi za rezultate mikrobioloških ispitivanja prema zakonskim propisima.

Uz pomoć LOT broja, koji prati svaki Cromarisov proizvod dostupan na prodajnom mjestu, može se utvrditi iz kojeg matičnog jata iz vlastitog mrijestilišta riba potječe, na kojem je uzgajalištu uzgojena, koju je hranu jela u svakoj fazi uzgojnog ciklusa, na koji je način prerađena, kao i temperature pri dostavi. Specifičnim tehnikama hranjenja i vlastitom recepturom riblje hrane prilagođene svakoj pojedinoj vrsti te održavanjem dobrih veterinarsko-higijenskih uvjeta pridonosi se zdravlju Cromarisove ribe. Od izlova i sortiranja do transporta kupcima osigurava se optimalan hladni lanac od 0 do 2 °C. Izlovi se obavljaju šest dana u tjednu, a zatim se riba sustavom brze dostave svakodnevno doprema do kupaca u najkraćem roku na domaćem i inozemnom tržištu, što je Cromarisova ključna konkurentna prednost.

Na osnovi dugogodišnjih ulaganja u istraživanje i razvoj Cromaris je razvio vlastitu recepturu riblje hrane, čime je postignuto da Cromarisova riba bude bogata omega-3 masnim kiselinama te ima povoljan omjer omega-3 i omega-6 masnih kiselina, što povoljno utječe na zdravlje konzumenata. U internom laboratoriju i vanjskim laboratorijima

kontinuirano se provode kemijska ispitivanja sastava masnih kiselina, a posebno se prate kretanja omega-3 masnih kiselina EPA i DHA koje dokazano pozitivno utječu na zdravlje krvožilnog sustava i mozga.

Utjecaj proizvoda na zdravlje i sigurnost korisnika/potrošača procjenjuje se kontinuirano za sve kategorije proizvoda te se izrađuju studije. Pritom se ispituju zdravstvena ispravnost i nutritivni parametri proizvoda te određuju nutritivne tablice, iz čega proizlaze prehrambene tvrdnje za pojedinu kategoriju proizvoda. Ispituje se rok trajnosti po kategorijama proizvoda te ispunjavaju brojni drugi iznimno strogi i zakonski propisani standardi za sigurnost hrane. Svaki standard koji je implementiran u Cromarisovo poslovanje mora biti i certificiran. Cromaris je pod stalnim nadzorom Državnog inspektorata (Veterinarski nadzor i nadzor sigurnosti hrane, nadzor zaštite okoliša, zaštite prirode i vodopravni nadzor te inspekcija rada). Za svako navedeno područje postoji odgovorna osoba koja prati inspekcijske nadzore, analizira inspekcijska izvješća i koordinira korektivne aktivnosti ako se ukaže potreba.

U skladu sa zahtjevima implementiranih standarda i zakonske regulative EU i RH Cromaris za svaku kategoriju proizvoda izrađuje specifikaciju proizvoda (SP) koja uključuje sve relevantne informacije – naziv i opis proizvoda, sastojke, nutritivne parametre, tj. hranjive vrijednosti proizvoda, zdravstvene značajke, podatke o alergenima, podatke o pakiranjima i vrsti ambalažnog materijala, uvjete čuvanja i distribucije te način i rok upotrebe. Te se informacije ističu i na deklaracijama proizvoda. Deklaracije na drugim jezicima se usklađuju i s regulativama zemalja u koje se izvozi i dodatno provjeravaju u za to ovlaštenim tvrtkama.

Cromaris ima uspostavljen protokol za reklamacije proizvoda i pritužbe kupaca i potrošača koje se sustavno zaprimaju putem elektroničke pošte, a rješavaju se u Odjelu kontrole kvalitete.

3.3.6. Održivi lanci opskrbe

Upravljanje lancima opskrbe ključno je za održivost kontinuiteta poslovanja svih tvrtki Grupe a istovremeno ima važnu ulogu u doprinosu globalnim ciljevima održivosti pa je ESG tema *Održivi lanci opskrbe* dio nove Politike održivog poslovanja Grupe.

Sve naše tvrtke sustavno unaprjeđuju odnos s dobavljačima, a u skladu s novom strategijom održivosti (ESG) radi se i na ugrađivanju načela održivosti u nabavljачke lance. Načela društveno odgovornog poslovanja ugrađena su u Opće uvjete nabave i odnose se prije svega na obvezu poštovanja ljudskih i radnih prava, zaštite okoliša i borbu protiv korupcije. Uz aktivnosti vezane uz upravljanje dobavljačkim lancem kontinuirano se radi na daljnjoj informatizaciji i smanjenju volumena papirnato poslovanja, sinkronizaciji i B2B razmjeni podataka interno i s dobavljačima te općenito većoj protočnosti roba, usluga i informacija, uz pozitivniji utjecaj na okoliš i druge dionike.

U 2023. uspostaviti će se digitalizirani standardni upitnik o poslovanju dobavljača, u kojem će se naglasiti zahtjevi Adris grupe prema dobavljačima u smjeru održivog razvoja, cirkularne ekonomije, kontrole i redukcije štetnih utjecaja poslovanja na okoliš te razvoj lokalne zajednice. U njima se ističe i važnost strukturiranog upravljanja poslovanjem i rizicima kod dobavljača, čime se i od budućih dobavljača Adris grupe očekuje daljnji napredak i podizanje profesionalne razine poslovanja.

Na razini svih članica Adris grupe revidirani su ili doneseni Pravilnici o nabavi i Opći uvjeti nabave (OUN), što je u Cromarisu u planu za prvi kvartal 2023. godine. Novi OUN obuhvaća i proces provjere, izvještavanja te odgovornosti

za utjecaj na okoliš kao i društveno odgovornog ponašanja dobavljača. Da bi dobavljač mogao sudjelovati u sustavu e-tendera, svaki će ponuditelj morati potvrditi da prihvaća ponuđene uvjete te se pridržavati svih načela u skladu s najboljom poslovnom praksom. Takav OUN dodatak je svim ugovorima i narudžbenicama pa sudjelovanjem u nadmetanju, potpisom govora i prihvatom narudžbe dobavljači Adris grupe prihvaćaju i odredbe Općih uvjeta nabave roba i usluga.

Odgovornost i održivost u nabavi ogleda se i u davanju prednosti lokalnim dobavljačima u slučajevima kada je to primjenjivo. Doprinosi to izgradnji snažnijih veza između tvrtki i zajednice u kojoj tvrtka posluje te potiče lokalni i/ili nacionalni gospodarski rast. U 2022. godini, oko 79 posto ukupne nabave potječe od lokalnih dobavljača (2021. 77 posto), pri čemu na razini Grupe pod lokalnom nabavom podrazumijevamo dobavljače s područja RH.

3.3.7. *Odgovornost prema lokalnoj zajednici*

Adris grupa i sva društva u njezinu sastavu njeguju dugogodišnji partnerski i poticajan odnos sa zajednicom, svjesni da je poslovni uspjeh tvrtke uvelike određen i ugledom koji uživa u zajednici u kojoj posluje. Odgovornost prema lokalnoj zajednici, odnosno praksa društvene odgovornosti oduvijek je jedna od najvažnijih odrednica korporativne kulture Adrisa i njegovih tvrtki, a lokalna zajednica jedan od glavnih dionika pa je ova tema usvojena kao prioritetna ESG tema u okviru nove ESG politike Grupe. Sve se naše tvrtke obvezuju na *izgradnju i zadržavanje dobrog odnosa s lokalnim zajednicama te poticanje pozitivnih promjena u društvu*, što su i strateški ciljevi.

Uz to što Adris i njegove tvrtke poslovanjem doprinose ekonomskom boljitku zajednice (zapošljavanje, ulaganja u infrastrukturu, plaćanje poreza i ostalih davanja), odgovornost prema zajednici također znači da se u poslovnim procesima i odlukama u obzir uzimaju potrebe i očekivanja zajednice, razmatra utjecaj na pojedine skupine u zajednici te obvezuje na odgovorno korištenje zajedničkim resursima.

Također, u skladu s veličinom, utjecajem i resursima (financijska snaga, znanje i poslovno iskustvo) kojima raspolaže, smatramo da tvrtka mora biti aktivno uključena u razvoj zajednice, očuvanje trajnih vrijednosti i podizanje kvalitete života te poticanje pozitivnih promjena.

Da bi u tim nastojanjima bili uspješniji, a podrška konkretna, Adris, Croatia osiguranje, Maistra Hospitality Group i Cromaris u uključivanju u razvoj zajednice i odgovaranje na potrebe svih dionika vode se smjernicama:

- *prepoznavanje i poticanje pojedinaca i inicijativa koji promiču one temeljne vrijednosti u društvu na kojima počiva i poslovanje Adris grupe te imaju velik potencijal za pozitivne promjene u zajednici* – poticanje i nagrađivanje izvrsnosti, znanja i kreativnosti u društvu, podrška djeci i mladima; očuvanje hrvatske autohtonosti, kulture, baštine te prirodnog bogatstva i raznolikosti; jačanje solidarnosti i humanosti pomaganjem najpotrebitijima u zajednici, socijalno ugroženim i posebno ranjivim skupinama
- *multiplikativna vrijednost* – financiranje i podrška onih inicijativa za koje se procijeni da imaju najveći multiplikativni učinak i doseg u društvu
- *fleksibilnost* – u slučaju prirodnih katastrofa i drugih neočekivanih nepovoljnih događaja odmah se aktiviraju i alociraju resursi za pomoć žrtvama.

Odgovornost prema lokalnoj zajednici Adris grupe ostvaruje:

1. na razini Adris grupe

- djelovanjem Zaklade Adris
- koordiniranim humanitarnim akcijama Adrisa i svih tvrtki sastavnica za brzu, ciljanu i organiziranu pomoć u slučaju prirodnih katastrofa i drugih ugroza (poplave, potres, izbjeglički valovi...)

2. na razini operativnih kompanija

- donacijama i sponzorstvima (ponajprije u područje sporta, kulture i baštine te humanitarne donacije)

- razvojem i podrškom edukativnim programima i kampanjama za poticanje znanja, osvještavanje i prevenciju te razvijanje dobrih navika
- ulaganjima u zajedničku/javnu infrastrukturu u zajednici
- promicanjem autohtone gastronomske ponude i lokalnih namirnica
- volontiranje.

3.3.7.1. *Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe*

Aktivnosti na razini Adris grupe

Zaklada Adris

Jedan od dugovječnijih, sustavnih i prepoznatljivih oblika podrške zajednici jest djelovanje Zaklade Adris, najveće korporativne zaklade u regiji. Od utemeljenja 2007. godine, uključujući i ovogodišnji donacijski ciklus, dodijeljeno je gotovo 60 milijuna kuna. Dodijeljeno je i gotovo 400 stipendija ukupno vrijednih deset milijuna kuna nadarenim učenicima srednjih škola, studentima preddiplomskih i diplomskih studija, polaznicima poslijediplomskih stručnih i znanstvenih usavršavanja te studentima poslijediplomskih doktorskih studija na sveučilištima u Hrvatskoj i inozemstvu. Za rad Zaklade Adris grupa izdvaja jedan posto godišnje dobiti.

U rad Zaklade Adris uključeni su vodeći hrvatski intelektualci, koji djeluju bez utjecaja menadžmenta Adris grupe, čime se njeguju visoki standardi neovisnosti i transparentnosti. Donacije se dodjeljuju u dva programa – *Znanje i otkrića* te *Stvaralaštvo, ekologija, baština i dobrotu*. Prvi podrazumijeva potpore znanstvenicima i inovatorima, odnosno znanstvenim i istraživačkim projektima te stipendije učenicima i studentima. Drugi program odnosi se na potpore umjetničkom stvaralaštvu, kreativcima i umjetnicima, projektima koji pridonose zaštiti i očuvanju hrvatske izvornosti, kulturne i prirodne baštine te potpore humanitarnim projektima. U skladu s uvjetima natječaja koji Zaklada raspisuje jednom godišnje, propisanim u Pravilniku, u procjeni prijavljenih projekata i kandidata vrednuju se kvaliteta projekta, doprinos ostvarenju ciljeva Zaklade, originalnost, stupanj inovacije i napretka te ostvarive i transparentne financijske procjene.

Kao dio ESG politike Adris grupa obvezuje se zadržati stabilan godišnji budžet za donacije i stipendije Zaklade Adris, a koji je povezan s ostvarenim rezultatom poslovanja u prethodnoj godini. Dodatno, prioritetne teme/područja doniranja u pojedinom natječajnom ciklusu usklađuju se sa strateškim ESG prioritetima i ciljevima Grupe.

U ovogodišnjem, šesnaestom donacijskom ciklusu projektima i stipendistima dodijeljeno je više od dva milijuna kuna. I ovogodišnji donacijski ciklus omogućen je potporom predsjednika Nadzornog odbora Adris grupe mr. sc. Ante Vlahovića, ujedno utemeljitelja Zaklade.

Zaklada Adris ustraje u prepoznavanju projekata koji će doprinijeti jačanju i razvoju hrvatske znanosti, upotrebi novih tehnologija i promicanju interdisciplinarnih istraživanja te unaprjeđenju zdravlja i prevencije bolesti. Ključni su kriteriji odabira izvrsnost, inovativnost, multidisciplinarnost, aktualnost i znanstveni doprinos, uz nacionalnu geografsku rasprostranjenost. Ne urušavajući temeljne kriterije izvrsnosti, Zaklada prepoznaje vrijedne projekte i pojedince iz svih dijelova Hrvatske potičući tako razvoj i onih dijelova Hrvatske koji često ostaju zanemareni. Posebno se vrednuju projekti koji donose inovativne metode, prije svega u medicini, koje dosad nisu postojale u Hrvatskoj. Zaklada smatra da je za razvoj hrvatske znanosti odlučujuća potpora projektima čiji su nositelji

znanstvenici povratnici koji su radili i učili na najprestižnijim svjetskim institucijama, ali su odlučili karijeru i znanstveni rad nastaviti u Hrvatskoj.

Ove je godine istaknuta potreba odlučnijeg čuvanja nacionalnog identiteta te promocije hrvatske baštine i kulturnih vrijednosti, to više što nerijetko svjedočimo pokušajima njihova otuđivanja. Stoga su, uz istaknute suvremene umjetnike, među odabranim projektima istraživanja i valorizacija opusa dosad neistraženih starih autora koji su već u svoje vrijeme bili u europskom vrhu (npr. Ilije Crijevića, hrvatskog humanističkog pjesnika i prozaista te jednog od najvećih pjesnika latinskoga jezičnog izraza kao i Andrije Medulića Schiavonea kojeg prozivaju grafičkim genijem manirizma i dr.).

Odgovarajući na sve izraženiji problem klimatskih promjena i potrebe zaštite okoliša, Zaklada Adris dodijelila je donacije za, primjerice, istraživanje utjecaja mikroplastike, zaštite mora i zraka te razvoj inovativnih rješenja u zelenoj tranziciji. Odabrano je i više projekata zaštite autohtonih biljnih i životinjskih vrsta te projekata koji će omogućiti educiranje ponajprije djece u području ekologije.

S osobitim senzibilitetom za položaj djece u hrvatskome društvu Zaklada Adris ove je godine izabrala veći broj projekata usmjerenih prema terapiji djece s teškoćama, osiguranju smještaja na liječenju daleko od doma, pomoći djeci i obiteljima suočenima s malignim bolestima. Donacije su dodijeljene i za pomoć djeci i odraslim žrtvama nasilja kao i izbjeglicama iz ratom pogođenih područja koji su smješteni u Hrvatskoj.

Potpuni popis dobitnika sredstava u 16. natječajnom ciklusu Zaklade Adris u 2022. dostupan je na [službenim mrežnim stranicama Zaklade Adris](#), gdje se nalaze i opisi znanstvenog doprinosa istaknutih projekata koje je Zaklada dosad financirala.

Dodajmo i da je Adris grupa već niz godina generalni pokrovitelj Weekend Media Festivala, najveće regionalne konferencije koja u bivšim tvorničkim prostorima u Rovinju okuplja domaće i svjetske medijske, marketinške i komunikacijske stručnjake. Podršku pruža i Festivalu barokne glazbe BaRoMus, koji već 15 godina u Rovinju dovodi najveća imena klasične glazbe. Tijekom godine Adris pomaže i druga događanja u Rovinju i Istri s ciljem zaštite baštine i promocije zavičajnosti.

Humanitarne akcije Adrisa i njegovih tvrtki

Adris grupa i sve tvrtke u njezinu sastavu oslušuju potrebe zajednice te spremno i hitno reagiraju u trenucima neposredno nakon velikih prirodnih katastrofa ili drugih ugroza koje nepovoljno utječu na veći broj ljudi i kada je pomoć hitna, a često nažalost izostaje ili kasni. Adris grupa i tvrtke koje posluju u njezinu sastavu – Maistra, Croatia osiguranje i Cromaris – prve su donirale financijska sredstva i/ili pomoć u smještaju i hrani za stradale u razornim potresima koji su pogodili Zagreb i okolicu te Baniju. Sredstva su donirana i za nabavu respiratora na samom početku pandemije, a pomagalo se i tijekom migrantske krize.

Početkom 2022. godine, kada je započela ruska agresija na Ukrajinu, u znak solidarnosti s ukrajinskim narodom na razini Grupe donesena je odluka o pomoći. Maistra je stavila na raspolaganje dio svojih smještajnih kapaciteta iz svojeg portfelja u Zagrebu za potrebe izbjeglicama. Cromaris je donirao deset tona svojih proizvoda. Pošiljka vrijedna više od pola milijuna kuna, u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem, dostavljena je u Harkiv na krajnji istok Ukrajine. Za pomoć izbjeglicama Croatia osiguranje doniralo je milijun kuna. Otvoren je i račun za zaposlenike te je tvrtka za svaku kunu koju su uplatili zaposlenici donaciju uvećala za jednak iznos.

Aktivnosti na razini operativnih tvrtki nositelja poslovnih segmenata

Osiguranje

Svojim je poslovanjem te mrežom poslovnica i poliklinika Croatia osiguranje prisutno u svim regijama Hrvatske. U gotovo 140 godina postojanja predano je istoj misiji i ciljevima – sigurnosti i dobrobiti domaćeg čovjeka i zajednice. Croatijina sponzorska i donacijska politika proizlazi iz te temeljne misije i uvažavanju potreba lokalne zajednice. Ulaganja u zajednicu usmjerena su na područja sporta i zdravog života, kulture i baštine te razvoja specifičnih znanja povezivanjem i suradnjom sa stručnom zajednicom, visokoobrazovnim i drugim institucijama.

Croatia osiguranje u zajednici uživa ugled tržišnog i digitalnog osigurateljnog lidera, poželjnog poslodavca i poslovnog partnera te društveno odgovorne tvrtke. Kontinuirano provodi istraživanja o stavovima i očekivanjima svojih dionika te će se u budućnosti posvetiti još snažnijoj prilagodbi svoje sponzorske i donacijske politike okruženju u kojem posluje, kao i unaprjeđenju rezultata u podizanju razine sigurnosti i povećanja financijske pismenosti u zajednici.

U skladu s veličinom i značajem poslovanja kompanija pomaže u kriznim situacijama i mimo utvrđenih godišnjih planova. Tako je početkom 2022. godine zbog posljedica ruske agresije na Ukrajinu Croatia osiguranje doniralo milijun kuna Hrvatskom Crvenom križu za potrebe izbjeglih i stradalih iz Ukrajine. Za sve zaposlenike koji su dodatno željeli pomoći vlastitim doprinosom otvoren je račun za uplate donacija te je tvrtka za svaku kunu koju su uplatili zaposlenici donaciju uvećala za jednak iznos.

Zdravo življenje koje uključuje sport, fer natjecanje i pobjednički duh važni su za razvoj zajednice i pojedinca, a ujedno su vrijednosti koje u poslovanju zagovara Croatia osiguranje. Tvrtka znatna sredstva sustavno usmjerava u nogometne, košarkaške, rukometne, odbojkaške, vaterpolske i druge male i velike sportske klubove te sportska natjecanja i aktivnosti. Croatia osiguranje u 2022. postalo je sponzor hrvatske nogometne reprezentacije. Sponzorstvo je pratila i zapažena medijska kampanja nadahnuta dugogodišnjom podrškom Croatije malim i velikim sportskim timovima te uvjerenjem da veliki uspjesi često kreću upravo iz malih sredina. Kampanju su ispitanici ocijenili visokim ocjenama u segmentima sviđanja, kvalitete i razumljivosti poruka te stvaranja dobrog osjećaja prema Croatia osiguranje brendu i njegovoj društvenoj odgovornosti.

Croatia osiguranje kao temelje brenda već gotovo 140 godina promiče vrijednosti tradicije, domaćeg, hrvatskog. Stoga je tvrtka i tijekom 2022. godine podržala manifestacije diljem Hrvatske s ciljem očuvanja tradicije, lokalne kulturne baštine i stvaralaštva. Ističu se Vinkovačke jeseni, Samoborski fašnik i Samoborske glazbene večeri. Svojim pokroviteljstvom Croatia osiguranje podržalo je i rad manjih kazališta u Istri i Slavoniji te pomoglo održavanju brojnih književnih, glazbenih i scenskih festivala.

Svijest o prevenciji i zaštiti zdravlja jedno je od važnijih područja djelovanja Croatia osiguranja te je logična nadogradnja ponudi zdravstvenog osiguranja i usluga u Croatia poliklinikama diljem Hrvatske. Tvrtka je inicirala ili poduprla brojne projekte za prevenciju i osvještavanje zdravstvenih rizika. Aktivnosti Croatia poliklinike dodatno su uključivale medijske kampanje te podršku i sudjelovanje stručnjaka, liječnika Croatia Poliklinike na stručnim skupovima, među kojima su *Festival zdravlja* i *Story Pink Fest*, a podržan je i zdravstveno-komunikacijski summit *Back Together*.

Kao digitalni osiguratelj lider te u skladu s digitalnom transformacijom vlastitog poslovanja Croatia osiguranje podržalo je brojne skupove za podizanje razine digitalnih znanja u zajednici. Brojni Croatijini stručnjaci sudjelovali su na predavanjima, skupovima i raspravama s temama digitalnog osiguranja, *insurtecha*, telematike i drugih povezanih područja, prije svega zahvaljujući velikom iskustvu i uspjehu postignutom lansiranjem Croatijina digitalnog brenda LAQO. Uz to su i tijekom 2022. podržani najznačajniji digitalni skupovi u zemlji (*Bug Future Show*, *Debug*, *Idea Knockout*, *Trend Micro*, *BE-terna* i *Digital Labin*). Kao jedan od najpoželjnijih domaćih poslodavaca za mlade IT stručnjake kompanija veliku pozornost posvećuje upravo razvoju digitalnih vještina djece i mladih. Nastavljena je podrška projektu STEMI Škola budućnosti koji povezuje IT sektor i obrazovanje, čime postavlja Hrvatsku među predvodnike u učenju umjetne inteligencije, potičući mlade na inovativnost i poduzetništvo. U 2022. godini ostvarena je i suradnja s BIRD inkubatorom, s kojim je pokrenut i *data challenge* kao poslovni izazov za studente i prilika mladim poduzetnicima da pokažu poznavanje umjetne inteligencije i strojnog učenja na rješavanju projektnog zadatka sa stvarnom primjenom. Osim novčanih nagrada timovima je omogućena prilika za nastavak suradnje s Croatijom i rad s mentorima.

Croatia osiguranje podržalo je i TVZ Mc2, u organizaciji Studentskog zbora TVZ-a, najveće studentsko natjecanje u izradi mobilnih, web i IoT rješenja u Hrvatskoj. Uz mentorstvo Croatijinih kolega studenti su uspjeli kreirati aplikaciju *familyHIVE*, interaktivnu platformu namijenjenu usvajanju radnih navika i stvaranju atmosfere košnice u obitelji igrifikacijom tipičnih obiteljskih zadataka. I u 2022. godini Croatia osiguranje bilo je generalni pokrovitelj najvećeg studentskog natjecanja iz STEM područja na ovim prostorima.

Donacijama školama te pokroviteljstvima natjecanja mladih ekologa i robotičara Croatia podupire i projekte s ciljem osvještavanja djece i mladih o važnosti očuvanja okoliša. U svibnju 2022. Croatia osiguranje sudjelovalo je u ZGHacku, najvećem tmskom natjecanju učenika zagrebačkih osnovnih škola. Učenici su se natjecali u rješavanju problema vezanih uz zaštitu okoliša i održivo gospodarenje otpadom. Glavnu nagradu za pobjedničku školu – uređenje kompletnog okoliša škole – sponzoriralo je Croatia osiguranje.

Prepoznajući važnost osobnog doprinosa zajednici, zaposlenici Croatia osiguranja u proljeće 2022. imali su priliku uključiti se u veliku ekološku akciju čišćenja u sklopu projekta Večernjeg lista Rezolucija Zemlja. Croatijini volonteri pridružili su se akciji i čišćenju okoliša jezera Vukovina u Velikoj Gorici. U sklopu tog projekta na više od 30 lokacija diljem zemlje više od 5000 volontera u jednom danu prikupilo je više od 100 tona otpada.

Zelenoj tradiciji Croatia osiguranje doprinosi promicanjem električne mobilnosti u Hrvatskoj. U 2022. godini kompanija je ostvarila partnerstvo s udrugom „Strujni krug” koja nastoji potaknuti razvoj infrastrukture za električna vozila te je bila pokroviteljem konferencije „Dani dobrog vjetra” u lipnju 2022., u organizaciji Obnovljivih izvora energije Hrvatske.

Croatia osiguranje, kao vodeći osiguratelj na hrvatskom tržištu, važnim dijelom svoje odgovornosti smatra kontinuirano ulaganje vlastitih resursa u razvoj osigurateljne struke. Kao lider u području šteta Croatia je u 2022. godini bila jedan od inicijatora projekta „Nove metodologije procjene vrijednosti električnih vozila”, u suradnji s Fakultetom prometnih znanosti. Predstavnici Croatije aktivno su sudjelovali u izradi metodologije za unapređenje procesa procjene vrijednosti i šteta na električnim vozilima. Izradom nove metodologije pokriven je rastući segment električnih vozila za koji nije postojala prilagođena i važeća metodologija procjene vrijednosti.

Croatia osiguranje i stručnjaci tvrtke redoviti su sudionici Hrvatskih dana osiguranja, najvažnijeg godišnjeg okupljanja osiguratelja, u organizaciji Hrvatskog ureda za osiguranje (HUO). Podržana je i godišnja 7. Aktuarska

konferencija, u organizaciji Hrvatskog aktuarskog društva, a zapaženo stručno predavanje održano je i na kongresu *Actuaires du Monde*, svjetskog udruženja aktuara.

Nastavljena je i intenzivna suradnja s fakultetima, primarno STEM područja, sudjelovanjem na susretima studenata i poslodavaca, ali i financijska ulaganja u zajedničku (javnu) infrastrukturu. U 2022. je tako uređena i opremljena središnja dvorana Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, čime se uvelike poboljšavaju standard i uvjeti za održavanje nastave.

Croatia osiguranje u 2022. godini pomoglo je rad više bolnica, dječjih domova i humanitarnih udruga. Podržan je rad više od 20 dječjih vrtića, škola, gimnazija, fakulteta i udruga donacijama u novcu i informatičkoj opremi. Osim podrške mladima donacijom računalne opreme Udruzi za edukaciju građana Croatia je doprinijela realizaciji besplatnih informatičkih radionica za umirovljenike, koji tek upoznaju osnove rada na računalu.

Jedan od ključnih ciljeva održivosti Croatia osiguranja jest podizanje razine sigurnosti i smanjenja rizika u zajednici. Fokus je edukacija na područjima sigurnosti u prometu te zdravstvene prevencije kako je opisano u prethodnim poglavljima. Sigurnost u zajednici poticala se i dijeljenjem znanja i podrškom stručnim skupovima poput „Dana sigurnosti” u organizaciji Hrvatske udruge menadžera sigurnosti (HUMS) i konferencije „Sigurnost cestovnog prometa – primjena suvremenih tehnologija u povećanju sigurnosti vozača”.

Dodatno, i tijekom 2022. godine Croatijin digitalni brend LAQO nastavio je razvijati i nadograđivati program prevencije LaqoPrevent, koji omogućuje vozačima praćenje različitih aspekata vožnje i vlastiti doprinos smanjenju ključnih rizika u prometu upotrebom tehnologije telematike. Laqo je nagradio najbolje vozače, a program je krajem godine dobio i novu funkcionalnost koja omogućuje korisnicima praćenje i smanjenje CO₂ emisija u vožnji. Provedena je i edukativna kampanja „Oči širom zatvorene” na društvenim mrežama tijekom koje su neke najpopularnije Instagram zvijezde upozorile na opasnosti upotrebe mobitela u vožnji. Krajem godine pokrenut je i Laqothon, natječaj za najbolja idejna tehnološka rješenja na temu održivosti.

Uz podizanje razine sigurnosti u zajednici važan cilj Croatia osiguranja jest i podizanje razine financijske pismenosti u zajednici i benefitima osiguranja. Tijekom 2022. tako je nastavljena krovna industrijska inicijativa osiguratelja u organizaciji Hrvatskog ureda za osiguranje „Sigurnije sutra”. Dva su glavna cilja, povećati svijest građana o važnosti osiguranja i preuzimanja osobne odgovornosti za život, zdravlje i imovinu.

Povezano društvo kći Croatia osiguranje mirovinsko društvo je 2022., u okviru sveobuhvatnog projekta financijskog opismenjavanja „*Think Fin*: financije za svakoga”, koji provodi Udruga mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava (UMFO), sufinanciralo produkciju edukativnog serijala „Idemo u mirovinu s Goranom Milićem”, koja donosi odgovore na pitanja kako aktivno voditi brigu o štednji za mirovinu.

Također, posredstvom UMFO-a provedena je edukativna kampanja „GEN Z u mirovini” s ciljem educiranja i osvješćivanja mladih o važnosti dugoročne štednje i brige o osobnim financijama te je u suradnji s 24sata pokrenut portal *Financije 101* – mala škola financijske pismenosti s brojnim lekcijama i kvizovima osmišljenim kako bi zainteresiranima omogućili ovladavanje osnovnim financijskim pojmovima.

U rujnu je u Zagrebu održana Konferencija financijske pismenosti Toni Milun na kojoj je Društvo kao jedan od sponzora i aktivnih sudionika održalo prezentaciju s temom dobrovoljne mirovinske štednje.

Croatia još od 2010. godine daje doprinos humanitarnom projektu Zaklade „Vaša pošta“, čiji je rad usmjeren na pružanje financijske podrške djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi po izlasku iz institucija. Djeci smještenoj u domovima olakšava se početak samostalnog života uplatom police životnog osiguranja na ime štíćenika. Polica u iznosu 6 tisuća EUR štíćenicima se isplaćuje u obliku rente što im pomaže pokriti egzistencijalne troškove poput stanarine i režija.

Turizam

Maistra Hospitality Group ponudu snažno oslanja na destinacijske brendove i pružanje autentičnog istarskog, hrvatskog i mediteranskog doživljaja, visoko personalizirane usluge te razvijanje inovativnih i konkurentnih sadržaja. To je moguće jedino uz usku suradnju i povezivanje svih dionika u lokalnoj zajednici u svim destinacijama u kojima posluje.

Maistra usko surađuje s turističkim zajednicama (TZ Grada Rovinja, TZO Vrsar, TZO Funtana, TZG Zagreb, TZO Župa Dubrovačka). S turističkim zajednicama klastera projektno surađuje na razvoju proizvoda i događanja (TZO Kanfanar, TZ Svetvinčenat i TZ Bale), kao i sa županijskom (TZIŽ) te nacionalnom turističkom zajednicom (HTZ). Maistrini predstavnici članovi su Skupštine i Turističkog vijeća te aktivno sudjeluju u izradi strateških, operativnih i akcijskih/godišnjih planova razvoja turizma, čime izravno doprinose razvoju turizma na lokalnoj, županijskoj i nacionalnoj razini.

Osim u turističkim zajednicama Maistra putem svojih predstavnika aktivno sudjeluje i u radu Hrvatske udruge turizma (HUT), Udruge poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske (UPUHH), Kamping udruženja Hrvatske (KUH), Hrvatske gospodarske komore (HGK), Hrvatske udruge profesionalaca kongresnog turizma, Njemačko-hrvatske industrijske i trgovinske komore, American Chamber of Commerce in Croatia i dr.

Upravo je izrađena Strategija razvoja turizma destinacije Rovinj za razdoblje 2022. – 2030., a u tijeku je izrada Strategije razvoja turizma Vrsara za razdoblje 2022. – 2032. Strateški plan razvoja turizma u destinaciji podrazumijeva definiranje razvojnih koncepata i programa konkurentnosti, izradu detaljnog strateškog i operativnog marketinškog plana, odnosno mjera i aktivnosti za razvoj destinacije i stvaranje platformi za suradnju svih uključenih dionika u destinaciji, a uključuje i unapređenje turističke infrastrukture i suprastrukture.

Veoma je važno istaknuti da se razvojni koncepti i programi konkurentnosti temelje na četiri ključna načela. To su: ograničavanje kvantitativnog rasta, fokus na kvaliteti, pri čemu se integriraju politike održivog razvoja (odnosi se prije svega to na suživot turizma i lokalnog stanovništva), načelo destinacijskog marketinga i upravljanja tako da omogućuje sinergiju svih dionika te naposljetku produljenje turističke sezone, odnosno ulaganje u razvoj proizvoda koji podržavaju povećanje potražnje izvan vršne sezone.

Strateški, operativni i akcijski/godišnji planovi destinacije i TZ-a usklađeni su s planovima Maistre. U provedbu navedenih aktivnosti TZ udružuje potrebne resurse s Maistrom, u okviru koje je za provedbu aktivnosti komuniciranja i oglašavanja zadužen odjel Marketinga, a za razvoj proizvoda i sufinanciranje događanja Odjel destinacijskog menadžmenta. Destinacijski proizvodi i projekti u koje se Maistra aktivno uključuje su SPORT, KULTURA i GOURMET.

I u 2022. Maistra je aktivno ulagala u razvoj, organizaciju i promociju različitih sportskih aktivnosti (prije svega nogomet, biciklizam, tenis te druge *outdoor* i *indoor* sportove) namijenjenih gostima, ali i lokalnoj zajednici, povezujući dionike u destinaciji Rovinj (TZ Rovinj, Grad Rovinj, Valbruna, NK Rovinj, OK Rovinj i sl.) te Vrsar

(Općina Vrsar, TZ Vrsar, Montraker, NK Vrsar) u organizaciji brojnih sportskih događaja (Weekend Bike & Gourmet, Ocean Lava Vrsar, Lim Bay Challenge, Limes Bike Tour, Nogometni kampovi i sl.). Zahvaljujući vrhunskoj sportskoj infrastrukturi i organizacijskom iskustvu Vrsar i Rovinj nametnuli su se kao prepoznatljive sportske destinacije. Maistrini objekti u svim destinacijama i ove su godine bili baza za pripreme mnogih vrhunskih domaćih i inozemnih sportskih klubova i reprezentacija, a među ostalim Rovinj je baza hrvatske nogometne reprezentacije.

Maistra niz godina svoje objekte u Rovinju i Vrsaru otvara za zajednicu s ciljem poticanja djece i mladih na aktivnije bavljenje sportom. Objekti su na raspolaganju tijekom cijele godine ovisno o sportovima i potrebama. I tijekom 2022. više stotina djece sudjelovalo je primjerice u ljetnim školama plivanja (za djecu osnovnih škola iz Žminja, Kanfanara, Rovinjskog Sela...), sportskim kampovima i drugim sličnim aktivnostima.

U projektima i događanjima pod zajedničkim nazivnikom KULTURA Maistra aktivno surađuje s kulturnim institucijama i udrugama s ciljem promocije bogate kulturne baštine i tradicije rovinjskog i vrsarskog područja. U Rovinju su to npr. Kuća o batani, Zavičajni muzej, POU Rovinj, rovinjske škole i sl., a od događanja se ističu La Grisa, Šoljanovi dani te krajem godine Advent s mora, koji je 2022. godine prvi put zajednički osmišljen na temelju prepoznatljivih rovinjskih motiva (batana) i autohtone gastronomske ponude. U suradnji s Općinom Vrsar u 2022. su za goste i građane održana brojna veoma posjećena događanja, među kojima se ističe FAKS festival koji okuplja ponajbolje zborove. Maistra je tradicionalno podržala održavanje Međunarodne studentske kiparske škole Montraker.

Promocija autohtone kuhinje i recepata te upotreba lokalno uzgojenih namirnica važan je element Maistrina poslovanja, oblikovanja turističkih proizvoda i usluga. Kako bi se takvi primjeri dobre prakse i održivosti promovirali i u lokalnoj zajednici s krajnjim ciljem valorizacije tradicije, educiranja novih naraštaja, povezivanja proizvođača hrane s potrošačima te brendiranja Rovinja i Istre kao vrhunske gastrodestinacije s certificiranim i nagrađivanim visokokvalitetnim proizvodima, Maistra inicira i podržava brojne gastromanifestacije, *cooking shows* i festivale – u svojim objektima ili izvan njih. Često se uključuju i neka najveća gastroimena u svijetu. U 2022. se ističu primjerice *The Signature Dish*, *Seasonal Food & Wine*, *Tradizione a tavola: vecchie ricette da mare*, *Tradizione a tavola: jela iz pinjate*, *Putevima rovinjskih delicija*, *Vrsaranske goložece*, *Weekend Food Festival* i sl.

Glavna misao vodilja u procesu planiranja i izvedbe svake turističke investicije jest da svaka privatna investicija može i mora obogatiti javni prostor jer javni interes postoji nevezano uz vlasništvo. Maistra, odnosno Adris smatra da se vrijednost svakog investicijskog projekta podiže spojem javnog i privatnog, bez fizičkih granica. Najbolji je primjer upravo rovinjska zona Monte Mulini koja je sa svojim hotelima i sadržajima, uređenom šetnicom i plažama postala prirodni produžetak gradske jezgre prema Zlatnom rtu, pri čemu su svi sadržaji jednako dostupni gostima i građanima. Dodatno, na lokacijama od zajedničkog interesa Maistra redovito sufinancira infrastrukturne projekte u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i komunalnim institucijama u svim destinacijama u kojima posluje (npr. komunalno i prometno uređenje zone Monte Mulini i sl.).

Zdrava hrana

Cromaris je predvodnik industrije u očuvanju prirodnog okruženja i partnerskom odnosu prema zajednici u kojoj posluje, prije svega na području Zadarske županije. Pritom poseban senzibilitet ima za male otočne zajednice. U svojim društveno odgovornim programima osobitu pozornost pridaje poticanju ekološke svijesti djece, svijesti o zdravoj prehrani te podršci obrazovanju i usavršavanju u području marikulture i znanosti o moru. Organiziraju se različite tematske aktivnosti, radionice i projekti te donira oprema za škole, vrtiće i knjižnice.

Dio su tih napora i redovite volonterske akcije čišćenja obale i mora na različitim lokacijama na otocima u blizini Cromarisovih uzgajališta, koje se provode u suradnji sa stanovnicima i službama s otoka. Cromarisovi zaposlenici su s otočanima tijekom godine čistili i prikupljali otpad na više lokacija na Tkonu, Pašmanu i Ižu. U suradnji s udrugom Ž.I.L. i mještanima iz mjesta Luka na Dugom otoku zaposlenici su sa svojom djecom krajem godine čistili obalu na nekoliko lokacija – uvale Kabel i Pećina te otočiću Luški. Slične aktivnosti Cromaris planira provoditi i ubuduće.

Cromaris također aktivno podupire sportske klubove. Drugu je godinu zaredom sponzor KK Zadar, a u 2022. postaje sponzorom Škole nogometa HNK Zadar, i to mlađih selekcija. Dodajmo i pokroviteljstva sportskih manifestacija na širem zadarskom području, primjerice *trail* utrke na Dugom otoku i Pašmanu, *Glow run* u Splitu te nogometne škole mladih u Zemuniku. Početkom svibnja Cromarisovi trkači sudjelovali su na utrci *Wings for life*. U 2022. Cromarisovi zaposlenici drugi su put obilježili internacionalni *Bike to work dan*. Mnogo više zaposlenika nego prošle godine u Hrvatskoj i Italiji na posao je došlo biciklom, promovirajući bicikliranje kao zdravu i ekološki prihvatljiviju alternativu vožnji automobilom.

Aktivno se povezuje s lokalnom zajednicom i suradnjom s TZ-ovima u organizaciji raznih manifestacija s ciljem promocije lokalne baštine i običaja te autohtonih recepata primorske kuhinje koji će se na taj način oteti zaboravu. Ističu se npr. Gastronom Nin, Festival mora i soli Sali, Saljske užance, Tunuara Kali, brojne ribarske večeri i druge gastromanifestacije.

Izravan doprinos dobrobiti zajednice jest i sustavno ulaganje u zajedničku (javnu) infrastrukturu. Tijekom 2022. Cromaris je uložio u obnovu cestovnog puta od mjesta do uzgajališta u Općini Veli Iž te postavljanje nadstrešnice za vatrogasna vozila u DVD-u Tkon. U Tkonu je obnovljen i kolnik uz dječje igralište, dok je u Općini Kali sredstvima koje je donirao Cromaris izgrađeno dječje igralište.

3.4. ODGOVORNOST ZA ZAŠTITU OKOLIŠA (E)

Među poslovnim politikama koje je Adris grupa usvojila i sustavno primjenjuje ističe se briga o okolišu kao jedno od najvažnijih načela društveno odgovornog poslovanja. Sustavna zaštita okoliša i odgovornije korištenje prirodnih resursa ostaje strateška odrednica naših tvrtki te je u novoj ESG politici Grupe definirana prioritarna ESG tema *Smanjenje ugljičnog otiska* uz nastavak odgovornog *Gospodarenja vodom i otpadom* te *Zaštitu bioraznolikosti*. U okviru tema definirani su i strateški ciljevi.

Na razini Adris grupe uspostavljen je i ESG tim, radna skupina s predstavnicima iz nadležnih odjela svih naših tvrtki koja je tijekom 2022. na redovitim sastancima i radionicama raspravljala o ključnim projektima i aktivnostima koji dugoročno trebaju doprinijeti smanjenju ugljičnog otiska i energetske učinkovitosti te naprednijem upravljanju vodom i otpadom te zaštiti bioraznolikosti. Uz povezivanje, daljnju razmjenu iskustava među tvrtkama Grupe zadatak radne skupine tijekom 2023. jest donošenje zajedničkih ciljeva te pokazatelja uspješnosti za svaki navedeni ESG prioritet na temelju kvalitativnih i kvantitativnih podataka prikupljenih u 2022. godini.

Politikom upravljanja okoliša turistički dio Grupe obvezao se da će profesionalno i odgovorno pratiti i upravljati svim čimbenicima svojih procesa i pružanja usluga maksimalno smanjujući time negativne utjecaje na okoliš.

Kontinuirano se prati, poboljšava i preventivno djeluje kako bi se spriječila moguća onečišćenja okoliša. Potiču se i gosti da racionalno koriste struju i vodu te da pravilno odvajaju i deponiraju otpad.

Ukratko sustavna briga o utjecaju na okoliš obuhvaća:

- zaštitu tla i voda od zagađenja
- pročišćavanje otpadnih voda prije ispuštanja u more
- ispuštanje otpadnih voda u javni sustav odvodnje, održavanje sustava za odvodnju otpadnih voda te održavanje kvalitete kuhinjskih otpadnih voda
- održavanje kvalitete vode za kupanje u bazenima
- pravilno prikupljanje i odlaganje svih vrsta otpada
- smanjenje potrošnje energenata i ugradnju učinkovitijih sustava
- edukaciju i promoviranje važnosti zaštite okoliša
- nabavu i održavanje rashladnih uređaja upotrebljavajući tvari prihvatljive za ozonski omotač.

Iz postavljenih se ciljeva izrađuju programi za realizaciju, krovno te pojedinačno za sve objekte turističkog dijela Grupe.

Odgovornost i predanost održivosti, prije svega vezano uz okoliš, preduvjet je uspješnosti poslovanja te konkurentska prednost Cromarisa. Njegova temeljna djelatnost uzgoj odvija se u moru, dio je morskog ekosustava, pa je zaštita mora i morskog okoliša imperativ poslovanja.

U Cromarisu su imenovani koordinatori sustava za zaštitu okoliša i njihovi zamjenici na svim lokacijama gdje tvrtka posluje. Svake se godine postavljaju ciljevi i programi za zaštitu okoliša te se utvrđuju i ocjenjuju aspekti okoliša koji utječu ili mogu utjecati na okoliš. Svaka lokacija ima operativni plan s pojedinačnim ciljevima i programima za zaštitu okoliša prema utvrđenim aspektima poslovanja koji utječu ili mogu utjecati na okoliš. Definirane su i procedure i interventne mjere u slučaju onečišćenja. Svake se godine provode ciljane edukacije zaposlenika i vježbe postupanja u slučaju izvanrednih događaja.

Cromaris je u 2021. godini postao prva tvrtka u industriji bijele ribe koja je objavila Godišnje izvješće o održivosti te i na taj način postavila primjer odgovorne poslovne prakse ostalim proizvođačima brancina i orade u svijetu. Brojni certifikati koje Cromaris posjeduje potvrđuju djelovanje u skladu s prirodom (*ISO 14001, GlobalGAP, Aquaculture Stewardship Council*).

Uz predanost zajedničkim ciljevima održivosti Grupe Cromaris je definirao dodatne ciljeve te sustavno radi na pronalaženju održivijih rješenja u svim aspektima poslovanja. Realizacija se prati kvartalno te se na razini Uprave evaluira napredak u ostvarenju ciljeva i status pojedinih projekata.

Cromaris se obvezao na:

- relativno smanjenje emisija po toni proizvedene ribe od 25 posto do 2025. godine
- doprinos razvoju inovativne kružne ekonomije nusproizvoda od prerade ribe, daljnja testiranja za nusproizvode kategorije 2 s uzgajališta recikliranjem plastike (folije, vreće od riblje hrane, kašete) i papira/kartona
- doprinos zaštiti bioraznolikosti zamjenom pokrovnih mreža učinkovitijima na uzgajalištu Košara, nekorištenjem bakrenog premaza i drugih vodenih biocida na mrežama
- uzgoj isključivo autohtonih jadranskih vrsta te razvoj uzgoja novih autohtonih vrsta (zubatca, gofa).

Dodajmo tomu ciljeve koji su opisani u poglavlju *Održivi proizvodi i usluge*, a također imaju direktan pozitivan doprinos zaštiti okoliša i bioraznolikosti – upotreba certificiranih i održivih sirovina u ribljih hrani, povećanje Cromarisove organske/ekološke proizvodnje te upravljanje ambalažom u skladu sa smjernicama održivog poslovanja.

3.4.1. *Smanjenje ugljičnog otiska*

Klimatske promjene i njihove posljedice sve su izraženije. Pristup upravljanju klimatskih promjena, uz ostalo, uključuje i upravljanje ugljičnim otiskom, a pritom je posebna odgovornost i na poslovnom sektoru. Ugljični otisak (*engl. carbon footprint*) podrazumijeva ukupnost stakleničkih plinova koju izravno ili neizravno uzrokuje osoba, tvrtka, djelatnost ili proizvod i čija je visoka koncentracija direktno povezana s globalnim zagrijavanjem i drugim poremećajima ustaljenih klimatskih obrazaca. Klimatske promjene sve su izraženije i vidljive u povećanoj učestalosti, intenzitetu i trajanju npr. poplava i oluja, temperaturnih ekstrema, podizanju razine i temperature mora i sl. Utjecaj je obostran, tvrtke poslovanjem utječu na klimu, a klimatske promjene imaju direktan utjecaj na poslovne procese i rezultate. Upravo je zato važno da tvrtke preuzmu dio odgovornosti i poduzmu potrebne napore kako bi smanjili svoje emisije te time doprinijeli smanjenju klimatskih promjena, odnosno prilagodbi novim klimatskim obrascima.

Sve naše tvrtke upravljaju i svojim emisijama stakleničkih plinova, mjere ih te provode odgovarajuće mjere i postupke za smanjenje emisija na putu prema ugljičnoj neutralnosti koja je zajednički cilj.

U okviru ESG teme usvojena su dva prioritetna strateška prioriteta koja definiraju aktivnosti i ciljeve u sljedećem razdoblju, a to su fokus na *smanjenje emisije stakleničkih plinova* te *povećanje energetske učinkovitosti Grupe*.

3.4.1.1. *Strateški prioriteti Grupe*

Smanjenje emisije stakleničkih plinova

Adris grupa preuzima odgovornost za svoj ugljični otisak i radi na njegovu smanjenju. Prvi je korak izračun emisija i postavljanje bazne (polazne) godine te donošenje strategije i akcijskog plana za smanjenje emisija. Iako su već za 2021. napravljeni prvi izračuni za sve tvrtke Grupe, tijekom 2022. pojedine su se tvrtke prilagodile opsezima i metodologiji izračuna emisija stakleničkih plinova, pa će 2023. biti referentna godina za praćenje napretka u sljedećem razdoblju za tvrtke pojedinačno i Grupu u cjelini te izradu akcijskih planova smanjenja ukupnih emisija Grupe i tvrtki.

I u izračunima za 2022., u skladu s GHG protokolom i ISO 14064-1:2018 standardom, u opsezima 1 i 2, uključene su direktne emisije nastale izgaranjem goriva u nepokretnim i pokretnim energetske izvorišta te zbog gubitaka radne tvari u fugitivnim izvorima, kao i indirektno emisije koje nastaju izvan lokacija tvrtki, a povezane su s potrošnjom električne i toplinske energije.

Prema podacima dostupnima u vrijeme pripremanja izvještaja, procijenjeni ukupni ugljikov otisak Adris grupe u 2022. iznosio je 20.548,2 t CO₂e (2021: 24.978,3 t CO₂e). Kako je i očekivano, nastavno na brojne poduzete mjere

i aktivnosti diljem sustava Grupe s ciljem smanjenja količine emisija, posljedično je ostvaren i manji ukupni ugljikov otisak Grupe. Paralelno se radi i na daljnjem unaprjeđenju sustava za prikupljanje relevantnih podataka, proširivanju opsega i prilagodbi metodologije. Kako i opisujemo dalje u tekstu, zbog više faktora, prikazani izračuni za 2022. tek su orijentacijski za Grupnu te i dalje nedostadni za definiranje akcijskog plana, no svakako su dobra podloga za daljnje praćenje emisija stakleničkih plinova. Zbog veličine sustava, brojnih nekretnina i izvora emisija u pojedinim tvrtkama sastavnicama prikupljanje podataka opsežan je i dug proces koji će, kako je planirano, trajati do sredine 2023. godine. Čim finalni podaci i izračuni budu dostupni, korigirat će se i predstaviti konačne emisije Grupe.

Ukupni ugljikov otisak Adris grupe - Emisija stakleničkih plinova Adris grupe po segmentima izražena u t CO₂e

		Ostali		Zdrava hrana		Osiguranje		Turizam		Ukupno		Udio pojedinih izvora (%)	
		2022.	2021.	2022.	2021.	2022.	2021.	2022.	2021.	2022.	2021.	2022.	2021.
Opseg 1	Nepokretni energetski izvori	374	340	1.523	1.918	316	316	7.903	6.139	10.117	8.713	49,2	34,9
	Pokretni energetski izvori	69	78	3.496	3.812	496	496	719	662	4.779	5.047	23,3	20,2
	Fugitivni izvori	5	10	18	8	0	0	278	510	301	528	1,5	2,1
Opseg 2 2	Električna energija	341	329	1.237	1.255	442	442	3.035	8.313	5.056	10.338	24,6	41,4
	Toplinska energija	0	0	0	0	35	35	261	317	296	352	1,4	1,4
	Ukupno segment	789	757	6.274	6.993	1.289	1.289	12.196	15.940	20.548	24.978	100	100
	Udio segmenta (%)	3,8	3,0	30,5	28,0	6,3	5,2	59,4	63,8	100	100		

GHG intenzitet (intenzitet emisija) razina je emisija stakleničkih plinova po za kompaniju relevantnom pokazatelju. Pokazuje učinkovitost tvrtke u korištenju resursa i upravljanju procesima povezanim s emisijama i energetsom učinkovitošću, odnosno je li promjena količine emisija posljedica pozitivnih ili negativnih ekonomskih pokazatelja. S obzirom na specifičnost pojedine tvrtke Adris grupe, relevantan je drugi pokazatelj, koji nije primjenjiv za drugu tvrtku. Kako bi se ipak osigurala usporedivost, na razini Grupe iskazan je intenzitet emisija u odnosu na ostvaren poslovni prihod.

Intenzitet emisija stakleničkih plinova

Adris grupa	2022.	2021.
<i>Poslovni prihodi (u 000 kn)</i>	6.129.564	5.272.176
<i>Ukupne emisije stakleničkih plinova Grupe (tona CO₂e)</i>	20.548	24.953
Intenzitet emisija stakleničkih plinova (kg CO₂e/kn)	0,0034	0,0047

Povećanje energetske učinkovitosti grupe

Zelena tranzicija više nije izbor, nego nužnost. Svjesni smo toga u Adris grupi i njezinim sastavnicama te se poduzimaju mjere i provode projekti s ciljem veće energetske učinkovitosti i održivosti. Donosi to korist i uštede tvrtki, uključenim dionicima, a pridonosi i globalnim ciljevima održivosti, ostvarenju Europskog zelenog plana i postizanju klimatske neutralnosti EU-a do 2050. godine, kao i UN-ovim ciljevima održivog razvoja.

Prelazak na alternativne oblike energenata i učinkovitije sustave zahtjevan je, dugotrajan i skup proces. Cijene energenata počele su rasti još tijekom prošle godine, a eksplodirale su ove godine, što je dodatno ubrzalo traženje alternativa u svim našim tvrtkama i već su tijekom 2022. učinjeni znatni pomaci i u rad pušteni novi sustavi. Potpun učinak tih sustava kao i realizacija novih kapitalnih projekata s ciljem energetske učinkovitosti i stabilnosti te dekarbonizacije očekuje se već u 2023. godini.

Iako već u 2022. na razini Grupe postoji određen manji udio energije iz OI iz vlastitih izvora (FN elektrane), iz navedenih razloga udio električne energije iz obnovljivih izvora pratit će se sustavno počevši s prvim danima 2023. godine. Kad je riječ o električnoj energiji kupljenoj na tržištu, prema godišnjim izvještajima dobavljača (HEP Opskrba) određen udio električne energije koji isporučuju tvrtkama Grupe jest iz obnovljivih izvora. Podaci za 2022. zasad nisu poznati, no s obzirom na službene podatke i trendove iz prijašnjih izvještajnih razdoblja procjenjuje se da je udio el. energije od OI dobavljača između 30 i 40 posto.

U Maistrinu pak slučaju električna energija koju kupuje od početka lipnja 2022., odnosno od početka srpnja 2022. za potrebe HUP-a Zagreb, u potpunosti je iz obnovljivih izvora, što potvrđuje certifikat dobavljača.

Prikaz utroška glavnih energenata za Grupnu tijekom izvještajnog razdoblja

Energent	Mjerna jedinica	2022.	2021.
<i>Električna energija</i>	<i>MWh</i>	<i>81.073,7</i>	<i>70.609</i>
<i>Loživo ulje</i>	<i>tisuće litara</i>	<i>1.812</i>	<i>1.264</i>
<i>Ostala goriva</i>	<i>tisuće litara</i>	<i>1.766</i>	<i>1.790</i>
<i>Prirodni plin</i>	<i>MWh</i>	<i>25.423</i>	<i>26.383</i>
<i>Plin propan butan u spremniku</i>	<i>tisuće litara</i>	<i>329</i>	<i>297</i>
<i>Plin butan, CO₂ i dušik u bocama</i>	<i>tona</i>	<i>1.852</i>	<i>80</i>

Znatnije povećanje utroška energenata u odnosu na 2021. godinu rezultat je prije svega povećanog opsega proizvodnje u Cromarisu. Značajnije je povećanje i u turističkom dijelu Grupe. Povećane poslovne aktivnosti u turizmu i veći broj noćenja rezultirali su većom potrošnjom nego u 2021., kada su zbog utjecaja pandemije objekti bili duže zatvoreni. Razlike u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja, rezultat su i novog točnijeg načina obračuna energenata.

3.4.1.2. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Smanjenje emisije stakleničkih plinova

Osiguranje

Tvrtka je u suradnji s Energetskim institutom Hrvoje Požar 2021. godine prvi put provela analizu ugljična otiska. Mjerenja u opsezima 1 i 2 obuhvatila su 22 najveća objekta u vlasništvu Croatia osiguranja. Utvrđeno je da je analiza dobra polazna točka za upravljanje ugljičnim otiskom, no nije dostatna podloga za izradu procjene iznosa ugljična otiska za 2022. godinu. U tijeku je priprema za provedbu sveobuhvatne analize emisija Croatia osiguranja u protekloj godini u opsezima 1 i 2 za sve objekte u vlasništvu Croatia osiguranja. Očekuje se da će proces biti dovršen do sredine 2023. godine. Da bi na razini Grupe bio moguć barem okvirni izračun, za Croatia osiguranje su uzeti prošlogodišnji podaci.

Turizam

Emisija stakleničkih plinova Maistre u 2022. godini iznosila je 12.196 t CO₂e, što je gotovo 24 posto manje od ukupnih emisija u prethodnoj 2021. godini. Pri izračunu emisija za 2022. uočena je manja pogreška u izračunima za 2021. godinu koja je korigirana u ovom izvještajnom razdoblju. Na smanjenje emisije stakleničkih plinova Maistre najviše utječe upravljanje energentima kupljenim na tržištu, u proizvodnji kojih nastaju emisije u opsegu 2. Te se aktivnosti provode u dva smjera – sustavno upravljanje energentima s ciljem smanjenja potrošnje i diverzifikacije opskrbe te kupnja energenata s minimalno ili bez emisija, što se dokazuje odgovarajućim certifikatima. Sva električna energija koju Maistra kupuje od početka lipnja 2022., odnosno od početka srpnja 2022. za HUP Zagreb jest iz obnovljivih izvora, što potvrđuje certifikat dobavljača.

Paralelno se zamjenjuje zastarjela tehnologija i oprema te se primjerice zamjenom starih neefikasnih kotlova efikasnijima (kotlovi na loživo ulje i prirodni plin zamjenjuju se visokoučinkovitim dizalicama topline) izravno utječe na smanjenje emisija stakleničkih plinova. Izrađena je uputa za održavanje rashladnih uređaja, tj. rashladne tvari te su popisani uređaji s tvarima koje oštećuju ozonski omotač. Ovlaštene tvrtke koje imaju dozvolu nadležnog Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja provode obvezno servisiranje i provjeru uređaja na propuštanje, o čemu se vodi evidencija. Evidentirani su svi ispusti u zrak, redovito se servisiraju i mjere emisije. Nabavlja se oprema s manjim štetnim utjecajem ili tvarima koje ne oštećuju ozonski omotač.

Ulaganjem u punionice električnih vozila također se utječe na smanjenje emisija nastalih sagorijevanjem fosilnih goriva u vlastitoj floti. Za prijevoz gostiju i robe na mikrolokacijama Maistrinih hotela, resorta i kampova, gdje god je to moguće, upotrebljavaju se lagana električna vozila.

Maistra nastavlja i opreмати svoje objekte punionicama za električna vozila jer je potražnja u stalnom porastu. Trenutačno je u funkciji 17 punionica za električna vozila sa sporim punjenjem (punionice na izmjeničnu struju), a intenzivno se radi na postavljanju još 18 takvih punionica. Razmatra se i uvođenje brzih punionica (punionice na istosmjernu struju). Izrađeni su i projekti za prve punionice na parcelama za kamp-vozila u kampu Veštar te su počeli radovi na njihovu postavljanju.

Zdrava hrana

Cromaris je u suradnji s Energetskim institutom Hrvoje Požar napravio procjenu potrošnje energije i izračun emisija stakleničkih plinova već za 2020. godinu, a suradnju je nastavio u 2021. i 2022. godini. S obzirom na to da će od sljedeće godine biti obvezno izvještavanje i u opsegu 3, koji čini najveći udio emisija stakleničkih plinova i nije pod direktnim utjecajem tvrtke, Cromaris je već u 2022. godini postavio temelje za izračune iz opsega 3 koji se uglavnom odnose na skladišta i ribarnice u najmu te dobavljače riblje hrane.

U skladu s Cromarisovim akcijskim planom za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz 2020. predloženo je postavljanje relativnog cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova po toni proizvedene ribe do 2025. godine u odnosu na razinu emisija iz polazne 2020. godine. Zahvaljujući poduzetim mjerama već je u 2021. godini ostvareno veće relativno smanjenje emisije stakleničkih plinova od ciljanog za tu godinu. Emisija stakleničkih plinova (opseg 1 i 2) za Cromaris u 2022. godini iznosila je 6273,8 t CO₂e, što je 10,3 posto manje od ukupnih emisija u prethodnoj 2021. godini usprkos povećanju opsega (u 2022. uključen je i Cromaris Italia). U vrijeme pisanja izvještaja rezultati su preliminarni, ali ne očekuju se veća odstupanja.

Povećanje energetske učinkovitosti grupe

Osiguranje

U Croatia osiguranju tijekom 2022. provedene su aktivnosti koje direktno utječu na poboljšanje energetske učinkovitosti. U Šibeniku je u glavnoj zgradi zamijenjen stari sustav kotlovnice na loživo ulje modernim sustavom dizalica topline kojim je osigurano grijanje i hlađenje zgrade s nižim parametrom GWP-a. U Puli na glavnoj lokaciji također je uveden sustav monitoriranja potrošnje električne energije čijim se pravilnim balansiranjem nastoji postići ušteda u potrošnji energenata.

U tijeku je analiza mogućnosti smanjenja troškova energenata za termotehničke sustave grijanja i hlađenja u poslovnim zgradama na određenim lokacijama u Zagrebu i Dubrovniku. Nakon toga bit će definirane potencijalne mjere unapređenja navedenih sustava te izrada projektne dokumentacije.

Kao jedan od strateških projekata u 2023. godini Croatia osiguranje definiralo je upravo razvoj i ulaganje u obnovljive izvore energije izgradnjom integriranih solarnih elektrana u portfelju vlastitih nekretnina. Navedeni projekt uvelike će utjecati na energetska neovisnost u kontekstu električne energije te poduprijeti EU inicijativu povećanja udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji električne energije.

Turizam

Maistrina orijentiranost na očuvanje prirodnih resursa i smanjenje ugljičnog otiska u 2022. godini ubrzana je poremećajima na tržištu energenata pa upravljanje energetskom učinkovitošću postaje ključna aktivnost i u Operacijama tvrtke. U odjelu Razvoja pak zaposlen je stručnjak koji se bavi isključivo osmišljavanjem, razvojem, pripremom i, u suradnji s Abilijom, realizacijom projekata energetske učinkovitosti. Rezultat tih napora više je ostvarenih projekata tijekom 2022. te posebno priprema novih, čija se realizacija očekuje u 2023. i 2024. godini, uključujući i prve fotonaponske elektrane na turističkim objektima.

U 2022. završio je projekt dogradnje sustava u strojarnicama, odnosno rekonstrukcije rashladnih sustava i ugradnje dizalica topline u više objekata u Rovinju i Vrsaru, primjerice u kampovima Valkanela i Amarin. Tijekom rekonstrukcije bivšeg hotela Panorama u Zagrebu za grijanje i hlađenje ugrađene su energetske visokoučinkovite dizalice topline tipa zrak – voda uz potporu modernizirane toplinske stanice povezane s centralnim toplinskim

sustavom (HEP Toplinarstvo). Sustavi pripreme zraka opremljeni su sustavima povrata energije (rekuperatori i regeneratori) kako bi se ostvarile maksimalne uštede. Znatno se smanjuje potrošnja energenata (el. energija i lož-ulje) te posljedično i količina emisija te rizik zagađenja okoliša zbog istjecanja goriva. Od ostalih mjera koje se sustavno provode ističu se ugradnja energetske učinkovitih uređaja, redovito servisiranje i održavanje sustava za grijanje, ventilaciju i klimatizaciju, instalacija senzora za rasvjetu, LED rasvjeta i sl. Također je iznimno važno educirati zaposlenike i goste kako odgovorno koristiti resurse jednostavnim a učinkovitim postupcima koji ne umanjuju, nego dodaju vrijednost njihovom boravku i korisničkom iskustvu.

Zdrava hrana

U Cromarisu su također tijekom 2022. provedene aktivnosti povezane s većom energetske učinkovitošću, predložene Akcijskim planom za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Poslove energetske nadzora i upotrebe energenata obavljaju voditelji održavanja u poslovnim jedinicama. Sustavno se vodi i prati potrošnja svih energenata u Cromarisu, od kojih najveći udio čine plavi dizel, loživo ulje i električna energija. Izrađena je radna uputa za skupljanje podataka o potrošnji goriva, a pripremaju se i godišnji planovi zamjene neučinkovite i starije opreme niske energetske učinkovitosti.

U skladu sa smjernicama za uštedu energije u RH (na temelju preporuka Europske komisije i plana *REPowerEU*) Cromaris je usvojio i provodio mjere za racionalnije korištenje električne energije u uredskim i proizvodnim prostorima. Odnosi se to na grijanje prostorija na najviše 21 °C, hlađenje na 25 °C i napomene za gašenje klimatizacijskih uređaja u uredima tijekom vikenda, zatvaranje vrata pogona, neuključivanje strojeva kada nema proizvodnje i sl.

U 2022. godini Cromarisov službeni vozni park ima pet hibridnih vozila. Po uzoru na 2021. godinu na teretnim vozilima nastavljena je zamjena guma onima energetske viših razreda. U mrijestilištu, u odjelu fitoplanktona zamijenjena su postojeća rasvjetna tijela LED rasvjetom, a dio rasvjete i u odjelu ličinki. Zamjenom fluorescentnih lampi LED lampama potrošnja energije smanjuje se i do 50 posto. Postojeća klimatizacijska komora zamijenjena je novom visoke energetske učinkovitosti u prosincu 2022. Od ostalih sustava s obnovljivim izvorima energije koriste se i dizalice topline (voda – voda) kao primarni izvor grijanja i hlađenja.

Krajem 2022. godine počela je raditi i nova fotonaponska (FN) elektrana, koja se nalazi na krovu mrijestilišta u Ninu. Omogućuje izravnu pretvorbu sunčeve energije u električnu te s kapacitetom od 700 kW zadovoljava 20 posto potreba za električnom energijom mrijestilišta. Nova FN elektrana, vrijedna gotovo pet milijuna kuna, znatno će smanjiti potrošnju energije i troškove te doprinijeti energetskej stabilnosti.

U 2022. godini u rad je pušteno novo skladište i trafostanica u Gaženici u koje su ugrađeni održivi sustavi. Za sustav hlađenja u novom skladištu odabran je rashladnik vode koji koristi ekološku prihvatljivu radnu tvar (propan) niskog faktora GWP (*global warming potential*), koji ima izvrsna termodinamička svojstva i dobra je zamjena za freone ili druge štetne radne tvari. LED rasvjeta ugrađena je u svim prostorijama. Na krovu skladišta postavljena je mala fotonaponska centrala, a ugrađeni su i transformatori s najmanjim gubicima energije. Mala fotonaponska centrala u 2022. godini proizvela je 2234,32 kWh iz obnovljivih izvora energije.

Krajem 2022. godine započeo je i projekt optimizacije i upravljanja flotom vozila i plovila (*Fleet Management*) u sklopu kojega će se ugraditi mjerna oprema na sva Cromarisova teretna vozila, sve barže i dva najveća broda. Cilj je

projekta osigurati menadžmentu flote detaljne podatke o korištenju vozila i plovila koji će omogućiti učinkovitije upravljanje, optimizaciju kapaciteta flote i uštedu energije (više o tome u poglavlju *Digitalna transformacija*).

Tijekom 2022. godine tražila su se i potencijalna rješenja za uvođenje hibridnih ili električnih plovila u Cromarisovu flotu te održavale radionice s temom smanjenja potrošnje goriva u floti. U 2023. nastavit će se aktivnosti iz 2022. kako bi se pronašlo odgovarajuće rješenje za dodatno smanjenje emisija na uzgajalištima.

3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom

Svjesni smo da djelujući u turizmu i proizvodnji zdrave hrane konkurentsku prednost dobrim dijelom temeljimo upravo na prirodnim blagodatima i resursima pa je sačuvati ih za budućnost ne samo poslovanja nego sadašnjih i budućih naraštaja ljudi naša trajna obveza. Uz projekte energetske učinkovitosti i okretanje obnovljivim izvorima energije zauzima se još odgovorniji pristup utrošku vode, učinkovitije zbrinjava nastali otpad te sprečava njegovo stvaranje biranjem sirovina koje imaju bolji ekološki potencijal.

Voda, otpadne vode i otpad materijalne su teme za Grupi zbog izravnog utjecaja na okoliš, lokalnu zajednicu i ekonomski učinak Grupe.

U okviru ESG teme usvojena su dva prioritetna strateška prioriteta koja definiraju aktivnosti i ciljeve u sljedećem razdoblju, a to su fokus na *zaštitu voda i učinkovito upravljanje otpadom*.

3.4.2.1. Strateški prioriteti Grupe

Učinkovito upravljanje otpadom

Pristup upravljanju otpadom Adris grupe obuhvaća sprečavanje nastanka otpada, smanjenje količine komunalnog otpada i povećanje pozitivnih utjecaja (povećanje količina izdvojenog korisnog otpada iz komunalnog otpada) te recikliranje i razmatranje alternativnih sirovina i materijala. Aktivnosti koje se pritom provode usklađene su sa zakonskom regulativom te se radi na konstantnom poboljšanju i iznad zakonskih propisa, gdje je to moguće.

Istodobno se provode kampanje osvješćivanja djelatnika, potrošača i partnera za to iznimno važno pitanje održivosti te promovira, primjerice, život i poslovanje bez plastike, okretanje poslovanju bez papira i sl.

Otpad se na razini Grupe redovito odvaja – opasni otpad od neopasnog otpada, a i prema vrsti. U skladu sa zakonskim propisima sav otpad odlažu skupljači koje je nadležno Ministarstvo ovlastilo, za što postoji propisana dokumentacija. Praćenje podataka o otpadu provodi se očevidnikom za svaki pojedini otpad te pratećim listovima koji se izdaju za svaki predani otpad skupljaču otpada. Izrađuju se i analize trenda nastajanja otpada.

U 2022. godini proizvedena je veća količina otpada, no učinjen je značajniji napredak u njegovu zbrinjavanju i odlaganju u svim tvrtkama Grupe, prije svega u smanjenju relativnog udjela opasnog otpada te povećanju udjela otpada koji se reciklira. Tijekom izvještajnog razdoblja na razini Grupe odloženo je 6,9 tisuća tona otpada prema pratećim listovima (2021. 3,5 tisuće tona). Znatno veća ukupna količina otpada u odnosu na prethodnu godinu rezultat je povećanih aktivnosti u segmentu turizma (za razliku od prethodne pandemijske godine kada su objekti bili zatvoreni gotovo do polovine svibnja). Opasnog je otpada oko 1,6 posto (2021. 3 posto), a ostatak se odnosi na neopasni otpad. Više od 90 posto otpada se reciklira (2021. oko 62 posto).

Otpad prema vrsti i načinu odlaganja tijekom izvještajnog razdoblja

	Mjerna jedinica	1.1.- 31. 12. 2022.	1.1.- 31. 12. 2021.
OTPAD (prema vrsti)	t	6.940,8	3.555,5
Opasan otpad koji se reciklira	t	102,8	104,5
Opasan otpad koji se ne reciklira	t	10,14	12,7
Neopasan otpad koji se reciklira	t	6.152,52	2.112,4
Neopasan otpad koji se ne reciklira	t	675,34	1.325,9
OTPAD (prema načinu odlaganja)		6.940,58	3.555,5
Opasan otpad	t	112,68	117,3
Spaljivanje (uz proizvodnju energije)	t	4,95	7,4
Spaljivanje (bez proizvodnje energije)	t	0,00	3,0
Odlaganje	t	0,00	2,6
Ostali načini odlaganja	t	107,73	104,3
Neopasan otpad	t	6.827,90	3.438,7
Spaljivanje (uz proizvodnju energije)	t	0,00	5,5
Spaljivanje (bez proizvodnje energije)	t	0,00	0,0
Odlaganje	t	592,80	696,4
Ostali načini odlaganja	t	6.235,10	2.736,8

Zaštita voda

Za potrebe Grupe upotrebljava se uglavnom voda iz lokalnih vodovoda. U turističkom segmentu manja količina vode za navodnjavanje i bazene crpi se iz više bušotina. Za potrebe grijanja i hlađenja Grand Park Hotela Rovinj upotrebljava se podzemna voda, koja se zahvaća u tri eksploatacijska zdenca. Dovršetkom procesa voda se vraća u podzemlje u tri upojna bunara. Na Cromarisovu mrijestilištu upotrebljava se i voda iz mora.

U nastavku je prikaz utrošene vode u Grupi prema izvoru te otpadnih voda prema mjestu otpuštanja i kakvoći otpadne vode tijekom izvještajnog razdoblja. Čista voda znači da sadrži $\leq 1,000$ mg/L ukupno otopljenih krutih tvari a ostala voda znači da sadrži $> 1,000$ mg/L ukupno otopljenih krutih tvari. Otopljene krute tvari definirane su kao sve organske i neorganske tvari sadržane u vodi koje mogu proći kroz filter veličine 2 mikrona.

Tijekom izvještajnog razdoblja iz lokalnih vodovoda ukupno je preuzeto 1,4 milijuna m³ vode (2021. 1,2 milijuna m³), iz bušotina 1,2 milijuna m³ vode (2021. 0,8 milijuna m³) a iz mora je ukupno preuzeto nešto više od 0,5 milijuna m³ vode, (2021. 0,6 milijuna m³). Na temelju podataka dostupnih iz ispostavljenih računa i redovitih očitavanja tijekom izvještajnog razdoblja, potrošnja vode diljem Grupe iznosila je gotovo 3,2 milijuna m³ (2021. 2,6 milijuna m³).

Znatnije povećanje utroška vode u odnosu na 2021. godinu rezultat je prije svega povećanog opsega poslovnih aktivnosti u turizmu te povećanjem proizvodnje u Cromarisu.

Utrošena voda prema izvoru te otpadne vode prema mjestu otpuštanja i kakvoći tijekom izvještajnog razdoblja

	1.1. - 31. prosinca 2022.	1.1.- 31. prosinca 2021.
	u m3	u m3
KORIŠTENJE VODE		
Utrošena voda (prema izvoru)	3.163.359	2.601.200
<i>Površinska voda – čista voda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Površinska voda – ostala voda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Podzemna voda – čista voda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Podzemna voda – ostala voda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Morska voda – čista voda</i>	<i>547.000,0</i>	<i>554.000</i>
<i>Morska voda – ostala voda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Voda iz vodovoda – čista voda</i>	<i>1.434.387</i>	<i>1.237.200</i>
<i>Voda iz vodovoda – ostala voda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Voda iz vlastitih bušotina – čista voda</i>	<i>1.181.972</i>	<i>1.201.036</i>
<i>Voda iz vlastitih bušotina – ostala voda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
OTPUŠTANJE VODE		
Otpadna voda (prema mjestu otpuštanja)	3.088.696	1.742.700
<i>U površinske vode</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>U podzemne vode</i>	<i>1.152.496</i>	<i>1.167.738,0</i>
<i>U morsku vodu</i>	<i>555.890</i>	<i>568.600,0</i>
<i>Ostalo</i>	<i>1.380.310</i>	<i>1.174.200,0</i>
Otpadna voda (prema kakvoći vode)	3.088.696	1.731.400
<i>Čista voda</i>	<i>1.152.496</i>	<i>0,0</i>
<i>Ostala voda</i>	<i>1.936.200</i>	<i>1.731.400</i>

3.4.2.2. Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe

Učinkovito upravljanje otpadom

Osiguranje

U Croatia osiguranju provodile su se uobičajene aktivnosti upravljanja utjecajem na okoliš u skladu s nadležnom regulativom. Otpad se prikuplja putem ovlaštenih koncesionara i predaje na zbrinjavanje. Ukupna količina otpada prati se u propisanim obrascima, o čemu se, u skladu s regulativom, obavještava nadležno ministarstvo. Digitalizacijom poslovnih procesa direktno se smanjuje papirnati otpad. U skladu s razvojnim planovima u sljedećem će razdoblju Croatia osiguranje još snažnije implementirati okolišne kriterije u poslovne procese, zahtjeve prema dobavljačima kao i u razvoj proizvoda i investicijski portfelj. Aktivni doprinos zaštiti okoliša jest i upravljanje ugljičnim otiskom tvrtke.

Turizam

Turizam kao industrija znatno pridonosi globalnom problemu proizvodnje i odlaganja otpada, no također može biti važan čimbenik u rješavanju tog problema. Ljepota i čistoća destinacije najčešći su razlog dolaska gostiju pa je to dobar temelj za poticanje svijesti da je uloga svakog turista odgovorno ponašanje u proizvodnji i zbrinjavanju otpada. U poslovnim aktivnostima u turističkoj djelatnosti i aktivnostima gostiju nije moguće potpuno izbjeći nastanak otpada pa je u Maistri temelj upravljanja otpadom smanjenje nastalog otpada, sortiranje i primjereno odlaganje (npr. postavljanje većeg broja kanti za razvrstavanje otpada po objektima i kampovima), recikliranje,

digitalizacija procesa i smanjeno korištenje papira, izbacivanje plastike iz poslovanja, *zero waste* pristup u hotelskim kuhinjama, biranje ekološki prihvatljivijih sredstava za čišćenje i slično. Istodobno je važno educirati zaposlenike i goste o prostoru za napredak te dobiti zajedničkog djelovanja.

I tijekom 2022. sustavno se radilo na smanjenju količine ukupno proizvedenog otpada te neselektiranog (miješanog) komunalnog otpada. Najveći iskorak početak je rada vlastite sortirnice u Vrsaru u kojoj se obavlja dodatna preciznija selekcija otpada te baliranje određenih vrsta otpada, koji se može dalje koristiti kao sirovina, što znatno smanjuje količinu miješanog komunalnog otpada. Nabavljena je i sjeckalica za zeleni otpad, koji se nakon usitnjavanja prostire po zelenim površinama. U rad je pušten i komposter biološkog otpada na Crvenom otoku. Ovo je pilot-projekt za implementaciju sličnih sustava u ostalim objektima pa se obavljaju testiranja sličnih uređaja u drugim Maistrinim objektima.

Također su izrađeni informativni letci za goste s uputama o pravilnom odvajanju otpada. Letke su dobili i zaposlenici te su tijekom godine održavane redovite edukacije za zaposlenike o upravljanju otpadom.

Veoma je važno i pitanje otpadne ambalaže, koja čini velik dio otpada. Ciljano se radi na smanjenju ambalaže, mogućnostima njezine ponovne uporabe, recikliranju i drugim oblicima uporabe otpadne ambalaže kako bi se doprinijelo prijelazu na kružno gospodarstvo.

Maistra godinama koristi prehrambene proizvode većih pakiranja. Tu je praksu počela prva provoditi te je i dalje jedna od rijetkih hotelskih tvrtki koja ne upotrebljava mini plastična pakiranja namaza, meda i umaka, nego upotrebljava proizvode u gastropakiranjima ili staklenkama. Svježe namirnice (meso, voće i povrće) također se dostavljaju u povratnoj ambalaži. Odjeli hrane i pića aktivno surađuju s odjelom operacija u nalaženju novih načina i prostora za smanjenje ambalaže.

Ukinuta je upotreba plastičnog pribora za jelo i čaša, koji je zamijenjen biorazgradivom plastikom i papirnatom ambalažom.

Zdrava hrana

Po uzoru na pozitivne napore iz prethodnih godina i u 2022. u Cromarisu je nastavljena dobra praksa odvajanja, sprječavanja nastanka otpada, ponovna uporaba te recikliranje pojedinih vrsta otpada. Odvajanjem papira, kartona, plastične ambalaže i folije, stiropornih plitica i kašeta, mreža te vreća riblje hrane smanjuju se količine komunalnog otpada. Opasni otpad nalazi se u zaključanom, ograđenom i posebno označenom prostoru. Ovlašteni skupljači odvoze, odlažu i/ili recikliraju pojedine vrste otpada. Pri zbrinjavanju bilo koje vrste otpada tvrtka izdaje prateći list za otpad ovlaštenom skupljaču otpada, koji ga ovjerenog vraća na adresu i time potvrđuje količinu odvezena otpada. Na temelju ovjerenih pratećih listova za otpad izrađuju se očevidnici za svaku vrstu otpada kojima se prate i analiziraju trendovi nastajanja otpada za sve Cromarisove lokacije.

Velike vreće u kojima se doprema riblja hrana (tzv. *big bag*) nakon upotrebe se prodaju kao vreće za daljnje korištenje u poljoprivredi, graditeljstvu i transportu. Od dobavljača je zatraženo da prilikom isporuke vreće ne omataju dodatno plastičnom folijom, čime se znatno smanjuje količina te vrste otpada.

Otpad čiji se nastanak ne može spriječiti i koji nije moguće reciklirati može se ipak korisno upotrijebiti. Primjer je mulj nastao iz biopročišćivača u pogonu prerade. Tvrtka partner preuzima mulj, oplemenjuje ga i stvara novu sirovinu koji se koristi kao pokrivalo na odlagalištima otpada, za izgradnju šumskih putova i sportskih terena itd.

Press kontejneri iz pogona za preradu smanjuju količinu glomaznog otpadnog materijala (karton, papir), a koriste su očite – otpad se skuplja jednom mjesečno umjesto tri puta tjedno, manje prijevoza znači manje emisija stakleničkih plinova, poboljšava se higijena te urednost kruga Preradbeno-logističkog centra Gaženica, štedi vrijeme, prostor i radna snaga.

U Cromarisu je naglasak na kružnom gospodarenju otpadom i prodaji nusproizvoda prerade koji postaju vrijedna sirovina u drugim industrijama (npr. za hranu za kućne ljubimce). Nusproizvodima se produkuje ciklus korištenja, a samim time smanjuju se i količine životinjskog otpada koji se zbrinjava.

Tijekom 2022. unajmljen je komposter i proveden pilot-projekt. U fazi testiranja rada kompostera obrađeno je 7,8 tona nusproizvoda s uzgajališta čija je masa smanjena na samo 15 posto ukupne težine. Istražuju se i nove mogućnosti kompostera, odgovarajući način obrade nusproizvoda i pretvaranje u iskoristivu sirovinu (gorivo, gnojivo i sl.).

Zaštita voda

Turizam

Otpadne vode iz turističkog segmenta ispuštaju se u javne sustave odvodnje. Otpadne pak vode hotela Istra na otocima Sv. Andrija i Maškin ispuštaju se u more pročišćene u MBR uređaju (membranski bioreaktor) za pročišćavanje otpadnih voda, čijem se održavanju posvećuje posebna pozornost te su mjerljivi parametri daleko iznad propisanih. Dio pročišćene vode upotrebljava se za navodnjavanje zelenih površina, a samo višak tako pročišćene vode ispušta se podmorskim ispustom u more. Nastali otpad u procesu pročišćavanja odlaže se u suradnji sa za to ovlaštenim društvima. Kontrole ispuštene vode obavljaju se redovito ili prema vodopravnoj dozvoli. Prije ispuštanja u taj specifični sustav (kao i prije ispuštanja u javne sustave odvodnje) obavlja se pročišćavanje otpadne vode u mastolovima u skladu s europskom normom SIST EN 1825-1. Osim toga ponajviše se upotrebljavaju sredstva za čišćenje i kozmetika visokog stupnja razgradivosti, odnosno smanjena utjecaja na okoliš.

Iznimno je važna i suradnja s lokalnom upravom na lokacijama gdje Maistra posluje te partnerstvo na projektima od zajedničkog značaja povezanim i s izgradnjom infrastrukture za učinkovitije upravljanje otpadnim vodama. U 2018. započeo je projekt Odvodnje Poreč d.o.o. za izgradnju četiriju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, koje se potom koriste za navodnjavanje i pranje prometnica te ispiranje u sanitarnim čvorovima. Na taj se sustav priključuju i Maistrini objekti u Vrsaru i Funtani. U 2022. uređaji su pušteni u rad i odrađene su druge pripremljene radnje i dogradnje u objektima kao i probno korištenje i zalijevanje. U 2023. godini očekuje se intenzivnije navodnjavanje pročišćenom vodom iz tog sustava.

Sličan projekt provodi se i u Rovinju. Gradi se, naime, postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda. Dovršetakom projekta bit će omogućeno preuzimanje pročišćene vode za zalijevanje zelenih površina, teniskih terena i nogometnog igrališta u južnim objektima Villas Rubin, Polari i Veštar. U tijeku je planiranje potrebnih postrojenja i vodosprema te je započeta gradnja prve takve vodospreme kapaciteta 130 m³ u kampu Veštar.

Zdrava hrana

Zaštita voda uključuje odgovornu potrošnju, korištenje i pročišćavanje voda te zaštitu mora jer se kavezni uzgoj odvija u morskom okolišu, dio je ekosustava, a smanjenjem utjecaja na okoliš i more osiguravaju se poželjni uzgojni

parametri. U interesu uzgajivača dobra je kvaliteta svih parametara koji se mjere u morskom stupcu, visoka razina otopljenog kisika te čisto more, bez zagađivača i plastike.

Sustav potrošnje vode u Cromarisovim poslovnim jedinicama priključen je na lokalnu vodovodnu mrežu. U poslovnoj jedinici Gaženica troše se sanitarne vode za potrebe prerade ribe. Voda podliježe posebnim uvjetima ispravnosti i postupanju te se ona koja kakvoćom odgovara vodi za piće koristi u svim postupcima čišćenja i prerade ribe te za proizvodnju leda. Redovito se prati i vodi evidencija kakvoće i zdravstvene ispravnosti u opskrbi vodom kao i opreme za proizvodnju leda i zdravstvene ispravnosti leda. Poslovna jedinica u Ninu za potrebe uzgoja mlađi upotrebljava morsku vodu. S obzirom na to da se koristi u tehnološkom postupku, ta se voda može smatrati tehnološkom/industrijskom vodom. Za svaki odjel mrijestilišta osiguran je zaseban sustav recirkulacije morske vode uz dobavu 10 posto svježije vode.

U Cromarisu, na lokaciji Gaženica, otpadne vode ispuštaju se u javne sustave odvodnje (sanitarne i industrijske) te more (oborinske). Prije ispuštanja u javne sustave odvodnje industrijske vode pročišćavaju se mehanički i kemijski uređajem za pročišćavanje otpadnih voda. U procesu pročišćavanja industrijskih voda nastaju flotacijska pjena i mulj, koji se posebno skuplja i predaje na zbrinjavanje ovlaštenom društvu. I oborinske vode prije ispuštanja u more pročišćavaju se mehaničkim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda. Otpadne vode ispituju se četiri puta godišnje, a kontrolu obavlja ovlašteni laboratorij Zavoda za javno zdravstvo.

Na lokaciji mrijestilišta Nin otpadne vode ispuštaju se u javne sustave odvodnje (sanitarne) i more (industrijske). Oborinske vode ne ispuštaju se u more, nego u posebne upojne bunare (tzv. *stormbox*), prije čega također prolaze kroz separatore ulja i masti. Industrijske se vode prije ispuštanja u more mehanički pročišćavaju. Otpadne vode ispituju se osam puta godišnje, a kontrolu obavlja ovlašteni laboratorij Zavoda za javno zdravstvo.

U segmentu osiguranja otpadne se vode na svim lokacijama ispuštaju u gradske sustave odvodnje.

3.4.3. *Zaštita bioraznolikosti*

Ljudske i poslovne aktivnosti snažno utječu na biološku raznolikost pa je važno bolje razumjeti i priopćiti svoje utjecaje, uključiti zainteresirane strane te donijeti odluke i promjene koje štite biološku raznolikost na lokalnoj, regionalnoj i globalnoj razini. Naši poslovi, ponajprije u sektoru turizma i marikulture, ponudu i konkurentsku prednost temelje upravo na bogatstvu i raznolikosti ekosustava u čijoj neposrednoj blizini posluju, zato je tema prepoznata kao materijalna i dio je nove Politike održivosti. Naše se tvrtke obvezuju na sustavnu zaštitu bioraznolikosti pri provođenju poslovnih aktivnosti i realizaciji investicijskih projekata te će poticati aktivnosti s istim ciljem u okruženju. Tijekom 2023. godine bit će donesene i politike zaštite bioraznolikosti na razini Grupe i pojedinih kompanija.

3.4.3.1. *Aktivnosti poslovnih segmenata Adris grupe*

Adris grupa – Zaklada Adris

Adris grupa sustavno doprinosi očuvanju bioraznolikosti i očuvanju autohtonih vrsta i djelovanjem Zaklade Adris. U natječajnom ciklusu 2022., uz ostalo, donacija je dodijeljena projektu Instituta Ruđer Bošković koji istražuje što je mogući uzrok povećane ugradnje mikroplastike u skelet vodenih organizama. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Odjel za biologiju provest će projekt „Karakterizacija uzročnika holandske bolesti brijesta u Hrvatskoj – raznolikost i sposobnost prilagodbe na promjene okolišnih čimbenika”. Drugi tim IRB-a uz pomoć donacije Zaklade radi na sistematici, taksonomiji i zaštiti špiljskih pauka iz potporodice *Rhodina*. Udruga za zaštitu životinja „Tetrijež” iz Prezida izgradit će ekonadstrešnice za te ugrožene ptice. Institut za oceanografiju i ribarstvo iz Splita u sklopu projekta „More budućnosti” održat će interaktivne radionice u 15 osnovnih škola s temom zdravog oceana (npr. proizvodnja kisika, regulacija temperature, promjene u oceanima – npr. globalno zagrijavanje, onečišćenje i sl.) te uloge svih nas u zaštiti mora.

Turizam

U poslovanju turističkog dijela Grupe u svim destinacijama vodimo se načelom da turizam mora i može biti profitabilan i održiv, istodobno pridonoseći zaštiti prirode i bioraznolikosti te osiguravajući bolju kvalitetu života lokalnom stanovništvu. Takav tip osviještenog turizma zahtijeva snažnije povezivanje sa zajednicom i suradnju s odgovarajućim upravnim tijelima i institucijama. Svojim primjerom moramo osigurati da turizam u zaštićenim područjima neznatno utječe na okoliš te pozitivno na sve sastavnice ekosustava, uključujući i ljude.

U te napore nužno je uključiti i goste, educirati ih o okruženju (npr. zaštićenim i ugroženim vrstama, autohtonim životinjama i sl.) te aktivnostima u kojima se očekuje njihova podrška i aktivni angažman.

Negativan učinak moguć je primjerice pri gradnji novih objekata, no već u pripremi investicije izrađuju se studije utjecaja na okoliš kao i operativni planovi zaštite i postupanja. Zelene površine pomno se održavaju, a za obnovu i dosadnju koriste se ponajprije autohtone vrste. Pozitivan primjer jest pristup hortikulturnom uređenju naših objekata. Prednost se uvijek dalje autohtonom bilju, pri čemu se u 2022. godini ističe projekt obnove kampa Amarin, gdje se, osim upotrebe autohtonih sorti, pomnim projektiranjem izbjeglo rušenje stablašica. Redovito se sudjeluje u posebnim projektima na razini destinacije, poput kontrole populacije određenih vrsta, te surađuje s predstavnicima svih uključenih strana na lokalnoj i županijskoj razini i u pitanjima zaštite bioraznolikosti, staništa i pojedinih vrsta.

U blizini objekata iz turističkog segmenta nalaze se zaštićena područja:

Zaštićena područja	Zaštićeno godine	Blizina objekta	Površina zaštićenog područja
Posebni rezervat šumske vegetacije Kontija	1964.	Koversada	65 ha
Posebni rezervat u moru Limski kanal	1980.	Koversada, Amarin	429,41 ha
Značajni krajobraz Limski kanal	1964.	Koversada, Amarin	882,8 ha
Značajni krajobraz Rovinjski otoci i priobalno područje	1968.	Rovinjski objekti	1371,19 ha
Posebni ornitološki rezervat Palud – Palù	2001.	Veštar	226,86 ha
Posebni paleontološki rezervat Datule – Barbariga	1994.	Veštar	425,65 ha
Geološki spomenik prirode kamenolom Fantazija – Cava di Monfiorenzo	1987.	Rovinj	4,05 ha
Park-šuma Zlatni rt – Škaraba	1948.	Rovinjski hoteli	52,4 ha

U blizini objekata iz Turističkog segmenta nalaze se sljedeća područja ekološke mreže (Natura 2000):

Područja Ekološke mreže Natura 2000	Blizina objekta	Opis područja, očuvanje staništa/vrsta
Otoci rovinjskog područja – podmorje	Hotel Istra; Hotel Katarina	grebeni
Vrsarski otoci	Vrsarski objekti	preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje, pješčana dna trajno prekrivena morem, grebeni
Akvatorij zapadne Istre	Blizina plaža u Vrsaru i Rovinju	dobri dupin/preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje, pješčana dna trajno prekrivena morem
Limski zaljev – kopno	Koversada, Amarin	južni potkovnjak, riči šišmiš/karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom
Limski kanal – more	Koversada, Amarin	velike plitke uvale i zaljevi, preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje, pješčana dna trajno prekrivena morem, grebeni
Šire rovinjsko područje	Rovinjski objekti	kopnena kornjača, barska kornjača/eumediteranski travnjaci, mediteranske sitine, špilje i jame zatvorene za javnost, obalne lagune, vegetacija pretežno jednogodišnjih halofita na obalama s organskim nanosima

Zdrava hrana

Cromarisov kavezni uzgoj odvija se u morskom okolišu, dio je ekosustava, a smanjenjem utjecaja na okoliš jamče se poželjni uzgojni parametri. Da bi to osigurao, Cromaris provodi mjerenja, biološke ronilačke preglede i godišnji nadzor stanja morskog okoliša, uključujući stupac mora i sediment. Od 2019. redovito se provodi godišnja kontrola biološke raznolikosti bentosa i njegova statusa. Uzorci sedimenta uzimaju se tijekom vršne biomase i analiziraju u akreditiranom laboratoriju. Ronilačkim pregledima utvrđuje se stanje morskog dna. Utjecaj uzgojnih aktivnosti

uzgoja vidljiv je samo na ograničenom području (ispod samih kaveza i do otprilike 25 metara od kaveza), dok je u ostalom dijelu sastav biljnih i životinjskih zajednica uobičajen za dio Jadrana u kojem se nalazi.

Utjecaj na okoliš koji nastaje radom uzgajališta jest reverzibilan, što znači da će se nakon uklanjanja uzgajališta ekosustav vratiti u prvotno stanje. Nakon prestanka rada uzgajališta Cromaris je obavezan ukloniti sve dijelove uzgojnih instalacija (podmorske i nadmorske).

Područja visoke vrijednosti za očuvanje (HCVA – *High Conservation Value Areas*) nisu smještena u blizini uzgajališta. Također, Cromarisova uzgajališta ne nalaze se u zaštićenim područjima prirode, određenim Zakonom o zaštiti prirode.

Društvo je izradilo procjenu utjecaja s naglaskom na bioraznolikost koja uključuje i evidenciju ugroženih vrsta (prema IUCN-ovu popisu i Crvenoj knjizi morskih riba Hrvatske) koje obitavaju u blizini Cromarisovih uzgajališta. Politika za identifikaciju i zaštitu područja osjetljivih u kontekstu bioraznolikosti trenutačno je u izradi, a stupanje na snagu planirano je u 2023. godini.

Optimizacijom hranjenja i uzgojnih procesa utjecaji na bioraznolikost svode se na najmanju mjeru. Poštuju se svi pozitivni propisi iz područja pomorske plovidbe, obavljanja aktivnosti uzgoja, održavanja plovila te dobra praksa i propisi vezani uz pravilno zbrinjavanje otpada. Utjecaj na biljne i životinjske vrste koje obitavaju, odnosno u interakciji su s Cromarisovim uzgajalištima, nastoje se svesti na minimum. Na svojim uzgajalištima Cromaris ne koristi uređaje za akustično uznemiravanje grabežljivaca. Osobita pozornost posvećuje se pri postavljanju zaštitne mreže na riblje kaveze. Pažljivijim zatezanjem zaštitnih mreža, pojačanim nadzorom kaveza, krpanjem i izmjenom zaštitnih mreža te zahvaljujući predanim zaposlenicima koji redovito oslobađaju ptice zapletene u zaštitne mreže, sprječava se stradavanje životinjskih vrsta na uzgajalištima. U 2022. godini na uzgajalištu Košara, koje je prepoznato kao najrizičnija lokacija zbog blizine (cca 9,5 km zračne udaljenosti) Vranskog jezera (park prirode, posebni ornitološki rezervat i područje Natura 2000), zamijenjen je dio pokrovnih mreža učinkovitijima, drugog materijala i manjeg oka, a u planu je u 2023. godini zamijeniti i ostale kako bi se maksimalno smanjile interakcije s pticama. Na više kaveza instalirana su strašila za ptice u obliku ptica grabežljivica kako bi se smanjio broj ptica u blizini uzgajališta.

Cromarisova uzgajališta smještena su u blizini sljedećih područja ekološke mreže Natura 2000:

Područja Ekološke mreže Natura 2000	Blizina uzgajališta	Opis područja, očuvanje staništa/vrste
J. Molat – Dugi – Kornat – Murter – Pašman – Ugljan – Rivanj – Sestrunj – Molat	Uzgajalište Košara Uzgajalište Lamjana Uzgajalište Velo žalo Uzgajalište Kudica Uzgajalište Žman	dobri dupin/preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje, grebeni
Babuljaši i okolni grebeni	Uzgajalište Košara	grebeni
Luka Budava – kopno	Uzgajalište Budava	šume 9340 <i>Quercus ilex</i> i <i>Quercus rotundifolia</i>
Budava	Uzgajalište Budava	kopneni puž <i>Vertigo moulinsiana</i>

4. PRAKSA IZVJEŠTAVANJA

Popis subjekata uključenih u konsolidirane financijske izvještaje

Grupu čini Adris i povezana društva u kojima Adris posjeduje vlasnički udio veći od 50 posto i kontrolu. Popis subjekata uključenih u konsolidirane financijske izvještaje naveden je u bilješkama uz konsolidirane financijske izvještaje (Bilješka – opći podatci), koji su javno dostupni na mrežnim stranicama Društva, mrežnim stranicama Zagrebačke burze te u Službenom registru propisanih informacija pri HANFA-i.

Izmjene u informacijama; Promjene u izvještavanju

Nastavno na nove preporuke regulatora o informacijama koje su sastavni dio nefinancijskog izvještaja dogodila se i promjena u opsegu informacija o kojima izvještavamo. Također smo, u skladu s novom Politikom održivog poslovanja (ESG) Adris grupe, revidirali materijalne teme i njihove granice kao i prilagodili strukturu i sadržaj nefinancijskog izvještaja. U dijelu kvantitativnih pokazatelja koji se sustavno prikupljaju i o kojima se izvještava, pogotovo novih pokazatelja definiranih u sklopu nove Politike održivosti Grupe, i dalje se radi na uspostavljanju sustava prikupljanja kvalitetnih podataka i prilagodbi metodologije, što je i naznačeno uz te pokazatelje. Također, ukoliko postoji značajnije odstupanje u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja, navode se razlozi tih odstupanja (razlika).

U skladu s izmjenama i dopunama GRI standarda iz 2021. napravljena je prilagodba opsega izvještavanja.

Postupak određivanja granica sadržaja izvještaja i granice aspekata

Materijalne teme Adris grupe detaljno su objašnjene u poglavlju 3.1.2. Definirana područja/teme su materijalni za Grupu u cjelini te su u ovom Izvještaju prikazani nefinancijski podaci i pokazatelji za sve tvrtke sastavnice, odnosno povezana društva, osim u slučaju Croatia osiguranja. Osim u dijelu podataka koji se tiču zaposlenika i obuhvaćaju Croatia osiguranje grupu u cjelini, ostali pokazatelji se odnose na povezana društva Croatia osiguranja u RH. Povezana društva Croatia osiguranja izvan RH nisu materijalna i značajna u kontekstu nefinancijskog izvještavanja.

Izveštajno razdoblje i ciklus

Izveštajno razdoblje jedna je kalendarska godina koja počinje 1. siječnja i završava 31. prosinca.

Ovaj Izvještaj obuhvaća 2022. godinu. Prethodni izvještaj objavljen je 13. travnja 2022. kao dio Godišnjeg izvješća za 2021. Izvještajni je ciklus godišnji (jednom godišnje).

Kontakt za pitanja iz Izvještaja o održivosti

Kontakt za pitanja vezana uz Izvještaj o održivosti: izvjesca@adris.hr.

Eksterna provjera / revizija Izvještaja o održivosti

Eksterna provjera Izvještaja o održivosti nije izvršena.

Neovisni vanjski revizori koji provode reviziju financijskih izvještaja obavili su postupke propisane odredbama hrvatskoga Zakona o računovodstvu vezano uz Izvješće posloводства. Ti postupci sadržavaju provjeru uključuje li Izvješće posloводства objave propisane člankom 21. i 24. Zakona o računovodstvu. Također, prema njihovu mišljenju informacije u Izvješću posloводства za financijsku godinu za koju su nekonsolidirani i konsolidirani financijski izvještaji pripremljeni u svim su značajnim odrednicama usklađene s nekonsolidiranim i konsolidiranim financijskim izvještajima. Konačno, Izvješće posloводства sastavljeno je u skladu s člankom 21. i 24. Zakona o računovodstvu.

Izjava o pripremi Izvještaja u skladu sa standardima

Ovaj Izvještaj pripremljen je u skladu sa standardima GRI: Osnovna opcija.

DODATAK 1.

Pregled cjelovite strukture Grupe s popisom svih povezanih društava Grupe i naznakom njihove osnovne djelatnosti na dan 31. prosinca 2022.

Naziv društva	Država	Osnovna djelatnost
<i>Abilia d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>savjetovanje, graditeljstvo, građenje i poslovanje nekretninama</i>
<i>Maistra d.d.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>hotelijerstvo i turizam</i>
<i>Cromaris d.d.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>marikultura i trgovina ribom na malo i veliko</i>
<i>Cromaris Italia s.r.l.</i>	<i>Italija</i>	<i>trgovina ribom i ribljim proizvodima na veliko</i>
<i>Grand Hotel Imperial d.d.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>hotelijerstvo i turizam</i>
<i>HUP-ZAGREB d.d.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>hotelijerstvo i turizam</i>
<i>Croatia osiguranje d.d.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>djelatnosti osiguranja i reosiguranja</i>
<i>CROATIA osiguranje d.d., MOSTAR</i>	<i>Bosna i Hercegovina</i>	<i>djelatnost osiguranja</i>
<i>MILENIJUM osiguranje a.d.o., Beograd</i>	<i>Srbija</i>	<i>djelatnost osiguranja</i>
<i>CROATIA osiguranje d.d. – društvo za osiguranje života, Skoplje</i>	<i>S. Makedonija</i>	<i>djelatnost životnih osiguranja</i>
<i>CROATIA osiguranje d.d. – društvo za osiguranje neživota, Skoplje</i>	<i>S. Makedonija</i>	<i>djelatnost neživotnih osiguranja</i>
<i>CROATIA osiguranje mirovinsko društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>djelatnosti upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondovima</i>
<i>PBZ CROATIA osiguranje d.d. za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>djelatnosti upravljanja obveznim mirovinskim fondovima</i>
<i>RAZNE USLUGE d.o.o. – u likvidaciji</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>upravljanje, savjetovanje i poslovanje nekretninama, trgovina na veliko</i>
<i>CROATIA – TEHNIČKI PREGLEDI d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila</i>
<i>CROATIA PREMIUM d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>građenje i poslovanje nekretninama</i>
<i>CROATIA Poliklinika</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>djelatnost specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, dijagnostika i medicinska rehabilitacija</i>
<i>HERZ d.d.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila</i>
<i>SLAVONIJATRANS TEHNIČKI PREGLEDI d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila</i>
<i>STP d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila</i>
<i>STANICA ZA TEHNIČKI PREGLED VOZILA BLATO d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila</i>
<i>CROTEHNA d.o.o.</i>	<i>Bosna i Hercegovina</i>	<i>obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila</i>
<i>CROAUTO d.o.o. Mostar</i>	<i>Bosna i Hercegovina</i>	<i>obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila</i>
<i>CROATIA-REMONT d.d. Čapljina</i>	<i>Bosna i Hercegovina</i>	<i>održavanje i popravak svih vrsta motornih vozila, trgovina na malo i veliko automobilskim</i>

		<i>djelovima i pratećom opremom te tehnički pregled vozila</i>
<i>HOTEL HUM d.o.o. za ugostiteljstvo i turizam</i>	<i>Bosna i Hercegovina</i>	<i>ugostiteljstvo i turizam</i>
<i>CORE 1 d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>poslovanje nekretninama</i>
<i>AUTOPRIJEVOZ d.d.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila</i>
<i>AUTO MAKSIMIR VOZILA d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>djelatnost zastupanja u osiguranju</i>
<i>CO ZDRAVLJE d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>upravljanje poliklinikama i savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem poliklinikama</i>
<i>ASTORIA d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>usluge (poslovanje nekretninama)</i>
<i>CO LOGISTIKA d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>poslovanje nekretninama</i>
<i>M TEH d.o.o. Beograd</i>	<i>Srbija</i>	<i>iznajmljivanje i leasing strojeva i opreme</i>
<i>Skadenca d.o.o.</i>	<i>Bosna i Hercegovina</i>	<i>djelatnost zastupanja u osiguranju</i>
<i>Strmec Projekt d.o.o.</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>poslovanje nekretninama</i>
<i>TIA AUTO d.o.o.</i>	<i>Bosna i Hercegovina</i>	<i>tehničko ispitivanje i analiza motornih vozila</i>

DODATAK 2.

Pregled glavnih brendova, proizvoda i usluga Adris grupe i povezanih društava.

TURIZAM		
HOTELI	<u>Rovinj</u>	<u>Zagreb</u>
	<u>Grand Park Hotel Rovinj *****</u>	<u>Sheraton Zagreb – hotel posebnog standarda CONGRESS i BUSINESS</u>
	<u>Hotel Monte Mulini *****</u>	<u>The Westin Zagreb – hotel posebnog standarda CONGRESS i BUSINESS</u>
	<u>Lone – hotel posebnog standarda CONGRESS</u>	<u>Panorama Zagreb Hotel *****</u>
	<u>Hotel Eden ****</u>	<u>Hotel International *****</u>
	<u>Hotel Adriatic ****</u>	<u>Hotel Jadran ***</u>
	<u>Hotel Istra ****</u>	<u>Hotel Zagreb **</u>
	<u>Hotel Amarin ****</u>	<u>Dubrovnik</u>
	<u>Hotel Katarina ***</u>	<u>Hilton Imperial Dubrovnik *****</u>
	<u>Vrsar</u>	<u>Sheraton Dubrovnik Riviera Hotel – hotel posebnog standarda CONGRESS</u>
	<u>Hotel Pineta ***</u>	<u>Hotel Mlini ****</u>
		<u>Hotel Astarea ***</u>
TURISTIČKA NASELJA I APARTMANI	<u>Vrsar</u>	<u>Dubrovnik</u>
	<u>TN Belvedere ****</u>	<u>Apartmani Srebreno ****</u>
	<u>TN Petalon ****</u>	<u>Villa Lovorka ****</u>
	<u>TN Funtana ***</u>	<u>Villa Srebrenka ****</u>
	<u>TA Riva ***</u>	<u>Villa Supetar ****</u>
	<u>TA Koversada ****</u>	<u>Ville Mlini ****</u>
	<u>TN Villas Koversada **</u>	<u>Rovinj</u>
		<u>TN Amarin****</u>
	<u>TN Villas Rubin***</u>	
KAMPOVI	<u>Rovinj</u>	<u>Vrsar</u>
	<u>Kamp Polari ***</u>	<u>Kamp Porto Sole ***</u>
	<u>Kamp Veštar *****</u>	<u>Kamp Koversada ***</u>
	<u>Kamp Amarin</u>	<u>Kamp Valkanela ***</u>

ZDRAVA HRANA	
<u>Svježa riba</u>	<u>Svježa pakirana riba</u>
<u>Cromaris delicatose</u>	<u>Cromaris BIO</u>

OSIGURANJE	
<u>Osiguranje vozila</u>	<u>Životno osiguranje</u>
<u>Osiguranje imovine</u>	<u>Osiguranje od nezgoda</u>
<u>Osiguranje plovila i prijevoza</u>	<u>Putno osiguranje</u>
<u>Osiguranje kredita</u>	<u>Paketi osiguranja</u>
<u>Osiguranje odgovornosti</u>	<u>Osiguranje kredita</u>
<u>Osiguranje zdravlja</u>	
<u>Mirovinska štednja</u>	

OSTALO
<u>Upravljanje nekretninama</u>
<u>Upravljanje i ulaganje u povezana društva i ostala ulaganja</u>

DODATAK 3.

Članstva u udrugama i strukovnim udruženjima

	ADRIS GRUPA d.d.	ABILIA d.o.o.	Cromaris d.d.	Turizam	CO Grupa
HRVATSKA					
ACCA (međunarodna Udruga ovlaštenih certificiranih računovođa)					✓
American Chamber of Commerce in Croatia				✓	✓
CFI (Corporate Finance Institute)					✓
Europski institut za prometno pravo					✓
FEAP (europsko udruženje akvakulture)			✓		
FLAG Plodovi mora			✓		
GARP (međunarodno udruženje risk menadžera)					✓
HAD (Hrvatsko aktuarsko društvo)					✓
HDTP (Hrvatsko društvo za transportno pravo)					✓
HGK (grupacija akvakulture)			✓		
HIIR (Hrvatski Institut Internih revizora)					✓
Hrvatska gospodarska komora (HGK)	✓	✓	✓	✓	✓
Hrvatska udruga inženjera strojarstva		✓			
Hrvatska udruga nabavne djelatnosti (HUND)	✓				
Hrvatska komora arhitekata		✓			
Hrvatska udruga profesionalaca kongresnog turizma				✓	
Hrvatska udruga turizma				✓	
Hrvatski sabor - Državno povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda					✓
HUO (Hrvatski ured za osiguranje)					✓
HUOJ (Hrvatska udruga za odnose s javnošću)					✓
HUUP (Hrvatska udruga za upravljanje projektima)		✓			
IIA (međunarodni Institut Internih revizora)					✓
Kamping udruženje Hrvatske (KUH)				✓	
Klaster Marikultura Split			✓		
Njemačko-hrvatska industrijska i trgovinska komora				✓	
LRQA					✓
RIF (Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika)					✓
Stručni savjet stanica za tehnički pregled vozila					✓
TZ Dubrovnik				✓	
TZ Grada Zagreba				✓	

TZ Općina Župa dubrovačka				✓	
TZG Rovinja				✓	
TZO Funtana				✓	
TZO Vrsar				✓	
Udruga društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava					✓
Udruga poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske (UPUH)				✓	
HIZ (Hrvatski informatički zbor)					✓
HrOUG (Hrvatska udruga Oracle korisnika)					✓
HUMS (Hrvatska udruga menadžera sigurnosti)					✓
SorS (Udruženje društava za osiguranje)					✓
Hrvatska psihološka komora					✓
Hrvatski registar brodova					✓
PMI (Institut za projektni menadžment)					✓
Udruga računovođa i financijskih djelatnika					✓
Zaklada "Vaša pošta"					✓
Hrvatska udruga SAP korisnika					✓
Hrvatsko društvo za pomorsko pravo					✓
SRBIJA					
Hrvatski poslovni klub					✓
Privredna komora Beograda					✓
Privredna komora Srbije					✓
Udruženje lizing Kompanija Srbije					✓
UOS (Udruženje osiguravača Srbije)					✓
American Chamber of Commerce					✓
BOSNA I HERCEGOVINA					
Aktuarsko društvo BiH					✓
Biro zelene karte u BiH					✓
Federalna komisija za izbor državnih službenika					✓
Gospodarska komora FBiH					✓
Grupacija poslodavaca FBiH iz oblasti financija					✓
Savez računovođa, revizora i financijskih djelatnika FBiH					✓
Turistički klaster Hercegovine					✓
Udruženje hotelijera i restoratera u Bosni i Hercegovini					✓
Udruženje internih revizora u BiH					✓
Udruženje osiguravajućih društava federacije BiH					✓
Udruženje osiguravatelja Republike Srpske					✓

Udruženje stanica za tehnički pregled vozila pri privrednoj komori FBiH					✓
Udruženje sudskih vještaka					✓
Zaštitni fond Federacije Bosne i Hercegovine					✓
Zaštitni fond Republike Srpske					✓
SJEVERNA MAKEDONIJA					
Gospodarska komora Republike Severne Makedonije					✓
Institut ovlaštenih računovođa					✓
Institut ovlaštenih revizora Republike Severne Makedonije					✓
Komora arhitekata i inženjera Republike Severne Makedonije					✓
Makedonska aktuarska udruga "Aktuar"					✓
Makedonsko aktuarsko udruženje					✓
Nacionalni biro za osiguranje					✓
Udruga pravnika Republike Severne Makedonije					✓
Udruga unutarnjih revizora Republike Severne Makedonije					✓
Udruženje finansiskih institucija pri Gospodarskoj komori Republike Severne Makedonije					✓
SLOVENIJA					
SZZ (Slovensko udruženje osiguravajućih društava)					✓
VELIKA BRITANIJA					
Royal Institution of Chartered Surveyors (RICS)		✓			

DODATAK 4.

Popis certifikata i oznaka

	ADRIS GRUPA d.d.	ABILIA d.o.o.	Cromaris	Turizam	C.O. Grupa
ISO certifikat 9001			✓		✓
ISO certifikat 10002					✓
ISO certifikat 14001			✓	✓	
ISO/IEC certifikat 27001:2013					✓
HACCP				✓	
IFS Food			✓		
Global G.A.P.			✓		
KOSHER			✓	✓	
HALAL				✓	
EU Organic			✓		
AB			✓		
Naturland			✓		
Bio Siegel			✓		
Plava zastava – FEE (Foundation for Environmental Education)				✓	
Certifikat za „Energetski pregled velikih poduzeća“				✓	
Superior Taste			✓		
ASC			✓		
Antibiotic free			✓		
BioSuisse Organic			✓		

DODATAK 5.

Pregled taksonomski prihvatljivih i usklađenih djelatnosti Adris grupe

Prihodi - ključni pokazatelji uspješnosti

Ekonomске djelatnosti (1)	Oznaka/oznake (2)	Apsolutni prihodi (3)	Udio prihoda (4)	Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete ("ne nanosi bitnu štetu")						Minimalne zahtjeve mjere (17)	Udio prihoda usklađen s taksonomijom, godina 2022. (18)	Udio prihoda usklađen s taksonomijom, godina 2021. (19)	Kategorija (omogućujuća djelatnost) (20)	Kategorija (prijelazna djelatnost) (21)
				Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Ublažavanje klimatskih promjena (6)	Prihodba klimatskim promjenama (6)	Vodnimorski resursi (7)	Kružno gospodarstvo (8)	Očešćenje (9)	Bioraznolikost i ekosistavi (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prihodba klimatskim promjenama (12)	Vodnimorski resursi (13)	Kružno gospodarstvo (14)	Očešćenje (15)					
		HRK m.illion	%	%	%	%	%	%	%	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	Postotak	Postotak	O	P
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																				
A.1 Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)																				
Prihodi okolišno održivih djelatnosti (usklađenih s taksonomijom) (A.1)			0%	%	%	%	%	%	%								%			
A.2 Taksonomski prihvatljive ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom)																				
6.4 (U)	Poslovanje uređajima za osobnu mobilnost, biciklistička logistika	103	0,0%																	
6.5 (U)	Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	728	0,1%																	
6.6 (U)	Usluge cestovnog prijevoza robe	251	0,0%																	
7.7 (U)	Kupnja i vlasništvo nad zgradama	1352,00	21,5%																	
10.1 (P)	Ostalo osiguranje: preuzimanje rizika klimatskih promjena	86,69	1,4%																	
Prihodi od taksonomski prihvatljivih ali okolišno neodrživih djelatnosti (neusklađenih s taksonomijom) (A.2)		1449,51	23,1%																	
UKUPNO (A.1 + A.2)		1449,51	23,1%																	
B. TAKSONOMSKI NEPRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																				
Prihodi od taksonomski neprihvatljivih djelatnosti (B)		4.825,16	76,9%																	
UKUPNO (A + B)		6.274,67																		

Kapitalna ulaganja - ključni pokazatelji uspješnosti

Ekonomске djelatnosti (1)	Oznaka/oznake (2)	Apsolutni kapitalni rashodi (3)	Udio kapitalnih rashoda (4)	Kriteriji znatnog doprinosa						Kriteriji nenanošenja bitne štete ("ne nanosi bitnu štetu")						Udio kapitalni rashoda usklađeni s taksonomijom, godina 2022. (18) Postotak	Udio kapitalni rashoda usklađeni s taksonomijom, godina 2021. (19) Postotak	Kategorija (omogućujuća djelatnost) (20)	Kategorija (prijelazna djelatnost) (21)			
				Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Ublažavanje klimatskih promjena (6)	Prilog od klimatskih promjena (7)	Vodni i gospodarstvo (8)	Onečišćenje (9)	Bioraznolikost i ekosustavi (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Ublažavanje klimatskih promjena (12)	Prilog od klimatskih promjena (13)	Vodni i gospodarstvo (14)	Onečišćenje (15)	Bioraznolikost i ekosustavi (16)							
		HRK milijoni	%	%	%	%	%	%	%	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	O	P				
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																						
A.1 Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)																						
Kapitalni rashodi okolišno održivih djelatnosti (usklađeni s taksonomijom) (A.1)			0%	%	%	%	%	%	%							%						
A.2. Taksonomski prihvatljive ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom)																						
5.3 (U)	Izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda	0,87	0,2%																			
5.5 (U)	Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	3,18	0,6%																			
6.4 (U)	Poslovanje uređajima za osobnu mobilnost, biciklistička logistika	0,24	0,0%																			
6.5 (U)	Prijevoz motociklima, osobnim automobila i lakim gospodarskim vozilima	1,75	0,3%																			
6.15 (P)	Infrastruktura za niskonagibni cestovni i javni prijevoz	0,08	0,0%																			
7.1 (U)	Gradnja novih zgrada	26,96	4,7%																			
7.2 (U)	Obnova postojećih zgrada	255,19	44,8%																			
7.3 (U)	Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost	3,94	0,7%																			
7.4 (U)	Postavljanje, održavanje i popravak stanica za punjenje električnih vozila u zgradama (i na parkirnim mjestima povezanim sa zgradama)	0,01	0,0%																			
7.5 (U)	Postavljanje, održavanje i popravak instrumenata i uređaja za mjerenje, regulaciju i kontrolu energetske učinkovitosti zgrada	0,11	0,0%																			
7.6 (U)	Postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora	3,56	0,6%																			
7.7 (U)	Kupnja i vlasništvo nad zgradama	38,14	6,7%																			
Kapitalni rashodi od taksonomski prihvatljivih ali okolišno neodrživih djelatnosti (neusklađeni s taksonomijom) (A.2)			334,03	58,6%																		
UKUPNO (A.1 + A.2.)			334,03	58,6%																		
B. TAKSONOMSKI NEPRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																						
Kapitalni rashodi od taksonomski neprihvatljivih djelatnosti			235,91	41,4%																		
Ukupno (A + B)			569,94	100%																		

OPEX - ključni pokazatelji uspješnosti

Ekonomске djelatnosti (1)	Oznaka/oznake (2)	Agregirani operativni rashodi (3) HRK milijon	Udio operativnih rashoda (4) %	Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete ("ne nanosi bitnu štetu")							Udio operativnih rashoda usklađen s taksonomijom, godina 2022. (18) Postotak	Udio operativnih rashoda usklađen s taksonomijom, godina 2021. (19) Postotak	Kategorija (omogućujuća djelatnost) (20) O	Kategorija (prijelazna djelatnost) (21) P		
				Udio operativnih rashoda (5) %	Prih godba kemijskih promjena (6) %	Vodni resursi (7) %	Kraško gospodarstvo (8) %	Onetšćenje (9) %	Bioraznolikost i ekosistemi (10) %	Ulagavanje u klimatske promjene (11) D/N	Prih godba kemijskih promjena (12) D/N	Vodni resursi (13) D/N	Kraško gospodarstvo (14) D/N	Onetšćenje (15) D/N	Bioraznolikost i ekosistemi (16) D/N	Minimalna zaštitna mjera (17) D/N						
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																						
A.1. Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)																						
Operativni rashodi okolišno održivih djelatnosti (usklađenih s taksonomijom) (A.1)			0%	%	%	%	%	%	%							%						
A.2. Taksonomski prihvatljive ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom)																						
5.1 (U) Izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje, pročišćavanje i opskrbu vodom		144	0,5%																			
5.3 (U) Izgradnja, proširenje i rad sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda		0,53	0,2%																			
5.5 (U) Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru		0,44	0,1%																			
6.5 (U) Prijevoz motornim vozilima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima		5,90	19%																			
6.6 (U) Usluge cestovnog prijevoza robe		1,02	0,3%																			
6.10 (U) Plovidla za lučke potrebe i pomorske djelatnosti		3,72	12%																			
6.11 (U) Pomorski i obalni prijevoz putnika		0,74	0,2%																			
7.2 (U) Obnova postojećih zgrada		63,56	20,8%																			
7.3 (U) Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost		2,46	0,8%																			
7.7 (U) Kupnja i vlasništvo nad zgradama		122,75	40,2%																			
Operativni rashodi od taksonomski prihvatljivih ali okolišno neodrživih djelatnosti (neusklađenih s taksonomijom) (A.2.)		202,56	66,3%																			
UKUPNO (A.1 + A.2.)		202,56	66,3%																			
B. TAKSONOMSKI NEPRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																						
Operativni rashodi od taksonomski neprihvatljivih djelatnosti			103,06	33,7%																		
Ukupno (A + B)			305,62																			

DODATAK 6.

INDEKS GRI

Grupa standarda	Objava	Naslov objave	Lokacija u izvještaju (poglavlje)
GRI 2: Opći standardni podatci, 2021.	2-1	Informacije o organizaciji	2.1. Profil
	2-2	Organizacijske jedinice uključene u konsolidirane nefinancijske izvještaje	2.1. Profil
	2-3	Izvještajno razdoblje, frekvencija izvještavanja, kontakt za pitanja	7. Praksa izvještavanja
	2-4	Dopuna (ispravak) informacija	7. Praksa izvještavanja
	2-5	Vanjska verifikacija	7. Praksa izvještavanja
	2-6	Aktivnosti, lanac vrijednosti i drugi poslovni odnosi	2.1. Profil 2.5. Dobavljački lanac
	2-7	Zaposlenici	2.4. Informacija o zaposlenicima i fluktuaciji
	2-8	Radnici koji nisu zaposlenici	2.4. Informacija o zaposlenicima i fluktuaciji
	2-9	Struktura upravljanja i sastav upravljačkih tijela	2.2. Upravljanje
	2-10	Nominiranje i odabir najvišeg upravljačkog tijela	2.2. Upravljanje
	2-11	Predsjedajući u najvišem upravljačkom tijelu	2.2. Upravljanje
	2-12	Uloga najvišeg upravljačkog tijela u nadziranju upravljanja utjecajima	2.2. Upravljanje
	2-13	Delegiranje odgovornosti u upravljanju utjecajima	2.2. Upravljanje

	2-14	Uloga najvišeg upravljačkog tijela u izvještavanju o održivosti	
	2-15	Sukob interesa	2.2. Upravljanje
	2-19	Politika nagrađivanja	2.2. Upravljanje
	2-20	Proces utvrđivanja nagrađivanja	2.2. Upravljanje
	2-22	Izjava o strategiji održivog razvoja	1. Izjava uprave
	2-27	Usklađenost sa zakonima i regulativom	2.3 Etika i integritet
	2-28	Članstvo u udruženjima	Dodatak 4.
	2-29	Pristup uključivanju dionika, popis dionika	3.1.1. Uključenost dionika
GRI 3: Materijalne teme 2021.	3-1	Proces utvrđivanja materijalnih tema	3.1.2. Materijalne teme
	3-2	Popis materijalnih tema	3.1.2. Materijalne teme
	3-3	Pristup upravljanju materijalnim temama	3.1.2. Materijalne teme
GRI 201: Ekonomski pokazatelji, 2016.	201-1	Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost	2.6. Ekonomska vrijednost
	201-2	Financijske posljedice i drugi rizici i prilike vezani uz klimatske promjene	3.2.3. Upravljanje ESG rizicima
GRI 202: Tržišna prisutnost, 2016.	202-1	Raspon omjera standardne početne plaće po spolu u usporedbi s lokalnom minimalnom plaćom	2.4. Informacija o zaposlenicima i fluktuaciji
	202-2	Udio višeg menadžmenta zaposlenog iz lokalne zajednice	2.4. Informacija o zaposlenicima i fluktuaciji
GRI 203: Neizravni ekonomski utjecaji, 2016.	203-1	Ulaganja u infrastrukturu i prateće usluge	2.6. Ekonomska vrijednost 3.3.7. Odgovornost prema lokalnoj zajednici
GRI 204: Proces nabave, 2016.	204-1	Udio potrošnje na lokalne dobavljače	2.5. Dobavljački lanac
GRI 205: Antikorupcija, 2016.	205-1	Postotak i ukupan broj poslovnih jedinica podvrgnutih analizi korupcijskog rizika	2.3. Etika i integritet
	205-2	Komunikacija i obuka o antikorupcijskim politikama i procedurama	2.3. Etika i integritet

	205-3	Potvrđeni incidenti korupcije i poduzete mjere	2.3. Etika i integritet
GRI 206: Protutržišno ponašanje, 2016.	206-1	Pravni postupci pokrenuti zbog ponašanja u suprotnosti s načelom slobode tržišnog natjecanja, antitrustovske i monopolističke prakse te njihovi ishodi	2.3. Etika i integritet
GRI 302: Energija, 2016.	302-1	Potrošnja energije unutar organizacije	3.4.1. Smanjenje ugljičnog otiska
	302-4	Smanjenje potrošnje energije	3.4.1. Smanjenje ugljičnog otiska
GRI 303: Voda i otpadne vode, 2018.	303-1	Interakcije s vodom kao zajedničkim resursom	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
	303-2	Upravljanje utjecajima nastalim ispuštanjem vode	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
	303-3	Preuzimanje vode	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
	303-4	Ispuštanje vode	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
	303-5	Potrošnja vode	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
GRI 304: Bioraznolikost, 2016.	304-1	Lokacije poslovanja u vlasništvu, zakupu, pod upravom ili u neposrednoj blizini zaštićenih područja te područja visoke vrijednosti u pogledu biološke raznolikosti izvan zaštićenih područja	3.4.3. Zaštita bioraznolikosti
	304-2	Opis znatnih utjecaja djelatnosti, proizvoda i usluga na biološku raznolikost u zaštićenim područjima ili područjima visoke vrijednosti u pogledu biološke raznolikosti izvan zaštićenih područja	3.4.3. Zaštita bioraznolikosti
	304-3	Zaštićena i obnovljena staništa	3.4.3. Zaštita bioraznolikosti
GRI 305: Emisije 2016.	305-1	Direktne emisije	3.4.1. Smanjenje ugljičnog otiska
	305-2	Indirektne emisije	3.4.1. Smanjenje ugljičnog otiska
	305-4	Intenzitet emisija	3.4.1. Smanjenje ugljičnog otiska
	305-5	Smanjenje emisija	3.4.1. Smanjenje ugljičnog otiska

GRI 306: Otpad, 2016.	306-2	Otpad prema vrsti i metodi odlaganja	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
	306-3	Otpad prema vrsti	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
	306-4	Otpad prema načinu zbrinjavanja	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
	306-5	Neopasan otpad	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
	306-3	Otpad prema vrsti	3.4.2. Gospodarenje vodom i otpadom
GRI 401: Zapošljavanje, 2016.	401-1	Nova zaposlenja i fluktuacija zaposlenika Beneficije osigurane zaposlenicima koji rade puno radno vrijeme, a koje nisu osigurane zaposlenicima zaposlenima privremeno ili na djelomično radno vrijeme	2.4. Informacija o zaposlenicima i fluktuaciji
	401-2		3.3.1. Dobrobit zaposlenika
GRI 402: Odnos zaposlenika i menadžmenta, 2016.	402-1	Najkraće razdoblje u kojem se unaprijed obavještava o značajnim promjenama u poslovanju	3.3.1. Dobrobit zaposlenika
GRI 403: Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu, 2016.	403-1	Radna snaga zastupljena u formalnim zajedničkim odborima za zdravstvena i sigurnosna pitanja	3.3.1. Dobrobit zaposlenika
	403-2	Vrste i stope ozljeda, profesionalnih bolesti, izgubljenih dana i izostanaka te ukupan broj smrtnih slučajeva povezanih s nesrećama na radu prema regiji i spolu	3.3.1. Dobrobit zaposlenika
	403-4	Zdravstvena i sigurnosna pitanja obuhvaćena formalnim sporazumima sa sindikatima	3.3.1. Dobrobit zaposlenika
	403-5	Edukacija zaposlenika o zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu	3.3.1. Dobrobit zaposlenika
	403-9	Radnici s visokom učestalosti ili velikim rizikom od bolesti povezanih s njihovim zanimanjem	3.3.1. Dobrobit zaposlenika
GRI 404: Obuka i obrazovanje, 2016.	404-1	Prosječan godišnji broj sati obuke po zaposleniku prema kategoriji zaposlenika	3.3.2. Cjeloživotno učenje

	404-2	Programi za stjecanje vještina i cjeloživotno učenje koji podupiru stalnu mogućnost zapošljavanja zaposlenika	3.3.2. Cjeloživotno učenje
GRI 405: Raznolikost i jednake mogućnosti, 2016.	405-1	Sastav upravljačkih tijela i struktura zaposlenika	3.3.3. Jednake prilike (Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija)
	405-2	Omjer osnovne plaće i naknada muškaraca i žena prema kategoriji zaposlenika	3.3.3. Jednake prilike (Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija)
GRI 406: Nediskriminacija, 2016.	406-1	Ukupan broj slučajeva diskriminacije i poduzetih korektivnih mjera	3.3.3. Jednake prilike (Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija)
GRI 413: Lokalne zajednice, 2016.	413-1	Poslovne jedinice na pojedinim lokacijama s programima uključivanja zajednice i procjene utjecaja te razvojnim programima	3.3.7. Odgovornost prema lokalnoj zajednici
GRI 416: Zdravlje i sigurnost potrošača, 2016.	416-1	Procjena utjecaja proizvoda i usluga na zdravlje i sigurnost	3.3.5. Sigurnost i zdravlje potrošača
	416-2	Slučajevi nepridržavanja propisa i dobrovoljnih kodeksa u vezi s utjecajima proizvoda i usluga na zdravlje i sigurnost	3.3.5. Sigurnost i zdravlje potrošača
GRI 417: Marketing i označavanje, 2016.	417-1	Označavanje proizvoda i usluga te zahtjevi za informacije o proizvodima i uslugama	3.3.5. Sigurnost i zdravlje potrošača
	417-2	Incidenti nepoštovanja označavanja proizvoda i usluga te informacija o proizvodima i uslugama	3.3.5. Sigurnost i zdravlje potrošača
	417-3	Incidenti nepoštovanja marketinških komunikacija	3.3.5. Sigurnost i zdravlje potrošača
GRI 418: Privatnost potrošača, 2016.	418-1	Ukupan broj opravdanih pritužbi u vezi s povredama privatnosti kupaca ili gubitkom osobnih podataka o kupcu	3.2.4. Zaštita osobnih podataka

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

DODATNI DOKUMENTI
UZ GODIŠNJE IZVJEŠĆE

Izjava osoba odgovornih za sastavljanje izvještaja

Ovime, sukladno članku 462. stavak 2. Zakona o tržištu kapitala (NN 65/2018, 17/2020, 83/2021, 151/2022), izjavljujemo da, prema našem trenutnom najboljem saznanju:

- godišnji financijski izvještaji za 2022. društva ADRIS GRUPA d.d., Obala V. Nazora 1, 52210 Rovinj, OIB: 82023167977 (dalje: Izdavatelj) sastavljeni uz primjenu odgovarajućih standarda financijskog izvještavanja, daju objektivan prikaz imovine i obveza, financijskog položaja, dobiti ili gubitka Izdavatelja i društava uključenih u konsolidaciju kao cjeline,
- izvještaj rukovodstva sadrži objektivan prikaz razvoja i rezultata poslovanja i položaja Izdavatelja i društava uključenih u konsolidaciju kao cjeline, uz opis najznačajnijih rizika i neizvjesnosti kojima su izloženi.

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

Marko Remenar
Član Uprave

ADRIS GRUPA d.d.
Uprava

Obala V. Nazora 1
ROVINJ

Rovinj, 19. travnja 2023.

Temeljem odredbi članka 38. Statuta Društva i članka 300a. i 300.b Zakona o trgovačkim društvima, Uprava Društva donijela je slijedeću

O D L U K U

- I. Utvrđuje se Godišnje izvješće Društva za 2022. prema tekstu u prilogu ove Odluke.
- II. Utvrđuje se nekonsolidiran i konsolidiran Godišnji financijski izvještaj za 2022., koji čine:
 - izvještaj o financijskom položaju (bilanca),
 - račun dobiti i gubitka,
 - izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti,
 - izvještaj o novčanim tokovima,
 - izvještaj o promjenama kapitala,
 - bilješke uz financijske izvještaje,prema tekstu u prilogu ove Odluke i sastavni su dio izvješća iz točke I. ove Odluke.
- III. Revizorsko izvješće za 2022. sastavni je dio izvješća iz točke I. ove Odluke.
- IV. Utvrđuje se Godišnje izvješće o stanju Društva i povezanih društava za 2022. (izvješće rukovodstva), zajedno sa Izjavom o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja koje čini sastavni dio izvješća iz točke I. ove Odluke.
- V. Godišnje izvješće Društva za 2022., odnosno izvješća iz točke II. do IV. ove odluke podnose se Nadzornome odboru na ispitivanje.
- VI. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

ADRIS GRUPA d.d.
član Uprave: Marko Remenar

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

ADRIS GRUPA d.d.
Nadzorni odbor

Obala V. Nazora 1
ROVINJ

Rovinj, 26. travnja 2023.

Temeljem odredbi članka 300.d, a sukladno odredbi članka 300.c Zakona o trgovačkim društvima, nakon provedenog ispitivanja dostavljenih relevantnih izvješća Uprave Društva, Nadzorni odbor Društva na svojoj sjednici održanoj dana 26. travnja 2023. usvojio je slijedeću

O D L U K U

- I. Daje se suglasnost na Godišnje izvješće Društva za 2022. prema tekstu u prilogu ove Odluke.
- II. Daje se suglasnost na:
 - nekonsolidiran i konsolidiran Godišnji financijski izvještaji za 2022., koji čine: izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala, bilješke uz financijske izvještaje,
 - Revizorsko izvješće za 2022.,
 - Godišnje izvješće o stanju Društva i povezanih društava za 2022. (izvješće rukovodstva), zajedno sa Izjavom o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, prema tekstu u prilogu ove Odluke, a koja izvješća su sastavni dio izvješća iz točke I. ove Odluke.
- III. Sukladno odredbi članka 300.d Zakona o trgovačkim društvima davanjem suglasnosti iz točke II. ove Odluke, nekonsolidiran i konsolidiran Godišnji financijski izvještaji Društva za 2022. utvrđen je od Uprave i Nadzornog odbora Društva.
- IV. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

ADRIS GRUPA d.d.
Predsjednik Nadzornog odbora: mr. Ante Vlahović

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

ADRIS GRUPA d.d.
Uprava

Obala V. Nazora 1
ROVINJ

Rovinj, 19. travnja 2023.

Temeljem odredbi članka 38. Statuta Društva i članka 275. i 300.b Zakona o trgovačkim društvima, Uprava Društva donijela je slijedeću

O D L U K U

- I. Utvrđuje se prijedlog Odluke o upotrebi koji se upućuje Glavnoj skupštini na donošenje, a koji glasi:
- I. Utvrđuje se da ukupna ostvarena dobit poslije oporezivanja za 2022., iznosi 3.913.150,23 kuna (što prema fiksnom tečaju konverzije HRK u EUR iznosi 519.364,29 eura).*
- II. Ukupna ostvarena dobit za 2022., poslije oporezivanja, u iznosu od 3.913.150,23 kuna (što prema fiksnom tečaju konverzije HRK u EUR iznosi 519.364,29 eura), raspoređuje se u zadržanu dobit Društva.*
- II. Ova Odluka stupa na snagu trenutkom dobivanja suglasnosti Nadzornog odbora.

ADRIS GRUPA d.d.
član Uprave: Marko Remenar

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj ⑩

ADRIS GRUPA d.d.
Nadzorni odbor

Obala V. Nazora 1
ROVINJ

Rovinj, 26. travnja 2023.

Temeljem odredbi članka 300.c Zakona o trgovačkim društvima, nakon provedenog ispitivanja dostavljenog prijedloga Odluke u upotrebi dobiti, Nadzorni odbor Društva na svojoj sjednici održanoj dana 26. travnja 2023. usvojio je slijedeću

O D L U K U

- I. Daje se suglasnost na prijedlog Odluke o upotrebi koji se upućuje Glavnoj skupštini na donošenje, a koji glasi:
 - I. *Utvrđuje se da ukupna ostvarena dobit poslije oporezivanja za 2022., iznosi 3.913.150,23 kuna (što prema fiksnom tečaju konverzije HRK u EUR iznosi 519.364,29 eura).*
 - II. *Ukupna ostvarena dobit za 2022., poslije oporezivanja, u iznosu od 3.913.150,23 kuna (što prema fiksnom tečaju konverzije HRK u EUR iznosi 519.364,29 eura), raspoređuje se u zadržanu dobit Društva.*
- II. Ova Odluka snagu na snagu danom donošenja.

ADRIS GRUPA d.d.
Predsjednik Nadzornog odbora: mr. Ante Vlahović

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

ADRI GRUPA d.d.
Nadzorni odbor

Obala V. Nazora 1
ROVINJ

Rovinj, 26. travnja 2023.

Temeljem odredbi članka 38. Statuta Društva i članka 263. i 300.c Zakona o trgovačkim društvima, Nadzorni odbor Društva na svojoj sjednici održanoj dana 26. travnja 2023. utvrđuje i podnosi sljedeće slijedeće

I Z V J E Š Ć E
o obavljenom nadzoru glede vođenja poslova Društva u 2022.

I. Tijekom 2022. Nadzorni odbor je djelovao u slijedećem sastavu:

Ante Vlahović	predsjednik Nadzornog odbora
Marica Šorak Pokrajac	zamjenica predsjednika Nadzornog odbora
Tomislav Budin	zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
Rino Bubičić	član Nadzornog odbora
Hrvoje Patajac	član Nadzornog odbora
Ida Lokmer	članica Nadzornog odbora
Erika Zgrablić	članica Nadzornog odbora
Vitimir Palinec	član Nadzornog odbora
Boris Nemšić	član Nadzornog odbora

II. U okviru Nadzornog odbora djeluju tri pododбора koji svojim radom pružaju potporu Nadzornom odboru u ispunjavanju svojih zaduženja, Strateški pododbor, Pododbor za imenovanja i nagrađivanje, te Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima.

Strateški pododbor sudjeluje u procesu procjene i analize poslovnog konteksta, razvijanja opcija, procjene rizika, troškova i koristi, procjene implementacije i nadzora implementacije strategije poslovanja i strateških odluka, te savjetovanjem Nadzornog odbora i Uprave Društva u ostvarivanju zajedničke vizije.

U razdoblju od 01. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. pododbor je djelovao u sastavu: Ante Vlahović, predsjednik, Hrvoje Patajac, član, Tomislav Budin, pridruženi član, Boris Nemšić, pridruženi član.

Strateški pododbor je tijekom 2022. godine održao jednu sjednicu, te su svi članovi pododбора prisustvovali toj sjednici.

Strateški pododbor je na svojoj sjednici tijekom 2022. godine razmatrao plan poslovanja Grupe za razdoblje od 2023. do 2025. godine.

Pododbor za imenovanja i nagrađivanje sudjeluje u pripremi procedura za selekciju i imenovanje članova Uprave i Nadzornog odbora Društva, procjeni znanja, vještina i iskustva kandidata kao i pripremi opisa zahtjeva i poslova vezanih uz pojedino imenovanje člana Uprave odnosno odabira člana Nadzornog odbora, procjeni sastava, veličine, članstva i kvalitete rada Uprave i Nadzornog odbora Društva, kao i njihovih znanja, vještina i iskustva, sudjeluje u pripremi Politike primitaka za članove Nadzornog odbora, Uprave i višeg rukovodećeg kadra Društva, preporučuje Nadzornom odboru primitke koje bi trebali primiti članovi Uprave, preporučuje Nadzornom odboru politiku primitaka za članove Nadzornog odbora, nadzire iznos i strukturu primitaka višem rukovodstvu, te nadgleda pripremu zakonom propisanoga obveznog godišnjeg izvješća o primicima.

U razdoblju od 01. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. pododbor je djelovao u sastavu: Ante Vlahović, predsjednik, Marica Šorak Pokrajac, član, Rino Bubičić, član.

Pododbor za imenovanja i nagrađivanje je tijekom 2022. godine održao ukupno sedam sjednica, te su svi članovi pododбора prisustvovali svim sjednicama tijekom 2022. godine.

Pododbor za imenovanja i nagrađivanje je na svojim sjednicama tijekom 2022. godine davao mišljenja na prijedloge imenovanja ključnog rukovodstva, razmatrao opravdanost isplate bonusa Upravi i ključnom rukovodstvu za rezultate ostvarene u 2021. godinu, te dao preporuku primitaka Nadzornom odboru, odnosno Upravi Društva koje bi trebali primiti članovi Uprave, odnosno ključno rukovodstvo Društva i izvršio nadzor i ispitivanje godišnjeg izvješća o primicima za 2021. godinu članovima Uprave i članovima Nadzornog odbora, koje zajednički sastavljaju Uprava i Nadzorni odbor, za podnošenje Glavnoj skupštini na odobrenje.

Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima analizira financijske izvještaje, pruža podršku računovodstvu Društva, prati integritet financijskih informacija, a osobito ispravnost i konzistentnost računovodstvenih metoda kojima se koriste Društvo i Grupa, uključujući i kriterije za konsolidaciju financijskih izvještaja društava koja pripadaju Grupi, nadgleda provođenje revizija u Društvu, raspravlja o određenim pitanjima na koje ga upozore revizori ili rukovodstvo, prati djelotvornost sustava unutarnje kontrole i sustava upravljanja rizicima, predlaže imenovanje revizorskog društva te savjetuje Nadzorni odbor. Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima također prati nerevizijske usluge koje pružaju revizori u skladu s primjenjivim zakonskim propisima.

U razdoblju od 01. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022. djelovao je u sastavu Vitomir Palinec, predsjednik, Marica Šorak Pokrajac, član, Ida Lokmer, član.

Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima je tijekom 2022. godine održao ukupno dvije sjednice, te su svi članovi pododbora prisustvovali svim sjednicama tijekom 2022. godine.

Pododbor za reviziju i upravljanje rizicima je na svojim sjednicama tijekom 2022. godine razmatrao nerevidirane, konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje, nacrt izvješća neovisnog revizora, te izvještaja rukovodstva i izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, djelotvornosti sustava unutarnje kontrole i sustava upravljanja rizicima u pogledu financijskog izvještavanja, te cjelokupne unutarnje kontrole društva i sustava upravljanja rizicima, uz ocjenu potrebe za internom revizijom, pravila o transakcijama s povezanim osobama, pravila prijave odnosno zaštite prijavitelja nepravilnosti, prezentacije eksternih revizora prema pododboru, prijedlog odabira revizora financijskih izvještaja za 2022., plan revizije financijskih izvještaja Društva za 2022.

- III. Nadzorni odbor je tijekom 2022. vršio kontinuirani nadzor i ispitivanje vođenja poslova Društva, te je u tijeku iste poslovne godine održao šest sjednica. Svi članovi Nadzornog odbora sudjelovali su na svim sjednicama tijekom 2022. godine.

Nadzor je vršen razmatranjem izvješća Uprave o poslovanju i stanju Društva i povezanih društava, o stanju vlastitih dionica društva te o zajmovima sa povezanim društvima, prijedloga Uprave i odluka Uprave za koje je sukladno propisima, Statutu i aktima Društva potrebna prethodna suglasnost Nadzornog odbora. Nadzorni odbor je posebnu pozornost usmjerio na aktivnosti i mjere radi očuvanja likvidnost i profitabilnost, te dugoročnu održivost Društva. Nadzorni odbor je razmatrao i utvrdio Izvješće o primicima za 2021. godinu, razmatrao je opravdanost isplate varijabilnih primitaka Upravi i ključnom menadžmentu Društva. Nadzorni odbor razmatrao je i odobrio Politiku održivog poslovanja Adris grupe d.d. te Poslovni plan za 2023.

- IV. Nadzorni odbor je ocijenio svoju djelotvornost i sastav, kao i djelotvornost i sastav svojih pododbora, te ocijenio djelotvornost suradnje Nadzornog odbora i njegovih pododbora i Uprave Društva tijekom 2022. godine. Ocjenjivanje je vodio predsjednik Nadzornog odbora raspravom sa svim članovima Nadzornog odbora prilikom utvrđivanja ovog Izvješća. Nadzorni odbor je zaključio da svoju ulogu obavlja na primjeren i učinkovit način. Nadzorni odbor ima tri svoja pododbora, Pododbor za reviziju i upravljanje, Strateški pododbor i Pododbor za imenovanja i nagrađivanje. Nadzorni odbor zaključio je da su pododbori djelotvorno pripremali prijedloge i preporuke Nadzornom odboru te da svojim radom doprinose efikasnijem funkcioniranju Nadzornog odbora u nadzoru vođenja poslova Društva. Također, Nadzorni odbor je zaključio da veličina i sastav, odnosno kombinacija vještina, znanja i obrazovanja, kao i profesionalnog i praktičnog iskustva članova Nadzornog odbora i članova pododbora na primjeren način omogućavaju djelotvorno izvršavanje poslova iz njihove nadležnosti.

Kontinuiranom ostvarenju nadzorne funkcije, u najboljem interesu Društva, dioničara i ostalih dionika, a sukladno pozitivnim propisima i internim aktima, doprinijela je i podrška odnosno suradnja Uprave u

ostvarenju nadzorne uloge Nadzornog odbora. Nadzorni odbor i njegovi pododbori izvještavani su od strane Uprave o bitnim poslovnim događajima, tijeku poslovanja, prihodima i rashodima, te općenito o stanju Društva i povezanih društava.

V. Nakon kontinuiranog nadzora vođenja poslova Društva u 2022. i provedenog ispitivanja nekonsolidiranog i konsolidiranog Godišnjeg financijskog izvještaja za 2022., koji čine: izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala, bilješke uz financijske izvještaje, te Revizorskog izvješća za 2022. i Godišnjeg izvješće o stanju Društva i povezanih društava za 2022. (izvješće rukovodstva) Nadzorni odbor utvrđuje:

- da je Društvo u 2022. djelovalo u skladu sa zakonom, Statutom i drugim aktima Društva i odlukama Glavne skupštine, te
- da su godišnja financijska izvješća napravljena u skladu sa stanjem u poslovnim knjigama Društva i da pokazuju ispravno imovinsko i poslovno stanje Društva.

VI. Nadzorni odbor nema primjedbi na:

- izvješće revizora o ispitivanju godišnjih financijskih izvješća za poslovnu godinu 2022.
- revidirana Godišnja financijska izvješća koja je dostavila Uprava.
- Godišnje izvješće o stanju Društva i povezanih društava za 2022. (izvješće rukovodstva) i na izjavu o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja danu u okviru navedenog Izvješća.

VII. Nadzorni odbor daje suglasnost na:

- nekonsolidiran i konsolidiran Godišnji financijski izvještaji za 2022., koji čine: izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala, bilješke uz financijske izvještaje,
- Revizorsko izvješće za 2022.,
- Godišnje izvješće o stanju Društva i povezanih društava za 2022. (izvješće rukovodstva), zajedno sa Izjavom o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja.

Navedena izvješća se smatraju usvojenima od Uprave i Nadzornog odbora te će se predložiti Glavnoj Skupštini.

VIII. Uprava Društva podnijela je Nadzornom odboru prijedlog odluke o upotrebi dobiti, te je Nadzorni odbor, nakon provedenog ispitivanja dao suglasnost na prijedlog Uprave o upotrebi za 2022.

Zajednički prijedlog Uprave i Nadzornog odbora o upotrebi dobiti za 2022. će se uputiti Glavnoj skupštini na donošenje.

ADRIS GRUPA d.d.

Predsjednik Nadzornog odbora: mr. Ante Vlahović

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

